THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES
OFFICIAL REPORT

Nineteenth day of the Third Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Thursday, the 11th September, 1969.

The House met at Half Past Eight of the Clock.

(Mr. Speaker in the Chair)

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS

SODA ASH PLANT

531—

* 318 (7615) Q.—Sri P. Gunnayya (Pathapatnam) :—Will the hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether the Government propose to establish a soda ash plant in Naupada Srikakulam district as recommended by the Japanese team of experts : and

(b) if so, when the work will be taken up ?

The Chief Minister (Sri K. Brahmananda Reddy):-(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

శ్రీ పి. గున్నయ్య :—అపాను మంచి ఒక బృందం వచ్చి అక్కడ పరిశీలన చేసి ఈ యూనిట్ అక్కడ పెడితే బేటర్ [ప్రతకడానికి చాలా తోడ్పడగలదని చెప్పారు. లేదని ముఖ్యమంత్రిగారు చెలిస్తున్నారు. పునర్విచారణచేసి యూనిట్ పెట్టడానికి వీలుపాటు చేస్తారా ?

(శ్రీ కె. [బహ్మానందరెడ్డి :—[ప్రయత్నం చేసారు. ఇండస్ట్రియల్ డెవలప్ మెంట్ కార్పొరేషనువారు 1965 లో విశాఖపట్నంలో సోడా యాష్ ప్లాంటు పెట్టడానికి ఇండియా గవర్నమెంటుకు అప్లయి చేసారు. 1965 లో లెటర్ ఆఫ్ ఇంటెంటును ఇండియా గవర్నమెంటు [గాంటు చేసారు. But the Corporation have dropped the proposal to set up this project and surrendered the letter of intent to the Government of India on the ground that

they are unable to implement this project in view of the large capital outlay involved consequent on devaluation of rupee and difficult resources.

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (పత్తెపవల్లి) :—ఇతర దేశాలతో కొలాబరేషను చేయడానికి వీలుంటుందేమో చూస్తారా ?

(శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ముందు రోజులలో ఎక్స్‌ప్లోర్ చేయాలి.

(శ్రీ ఎమ్. వి. రాఘవరావు (పత్తిపాడు) :—ఈ ప్లాంటు అక్కడ పెట్టడానికి కావలసిన పనరులు వున్నప్పుడు పొచ్చు కాపిటల్ కారణంగా మానివేసే బదులు అది చెన్నకేవ ప్రాంతం కాబట్టి మరల అవకాశం ఇవ్వడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా ?

(శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ట్రై చేస్తాము. ఇతరులతో కొలాబరేషను దొరుకుతుందేమో ట్రై చేసి చూడాలి.

(శ్రీ పి రామారావు :—దక్షిణాదివ ఇలాంటి ఫ్యాక్టరీలు లేవు. ఎట్లా బయా పెంచడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా ?

Sri K. Brahmananda Reddy :— I can only try, Sir.

Sri D. Venkatesham :—When was the Japanese team called for to do the survey in India, Sir ? Can their report be placed on the Table of the House ?

Sri K. Brahmananda Reddy :—I have no information here, Sir, that a Japanese team has been called for, It is only hon Sri P Gunniah just saying. I will find out whether a team was called for if so what they said.

Sri D. Venkatesham :—Just now the hon. Chief Minister said that the said unit was not feasible due to devaluation of rupee. So, who has conducted the survey in that place and what are its findings, Sir ?

(శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—సర్వేకాదు. ఇండస్ట్రియల్ డెవలప్‌మెంటు కార్పొరేషను వారు ముందు లెటర్ ఆఫ్ ఇంటెంటు తీసుకుని వీలుకాక పరిందరు చేసారని చెప్పాను.

Satellite Launching Station

582

* 555 Q.—Sri B. Niranjan Rao (Mallcswarama) :—Will Hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the Government of India is going to set up a Satellite Launching Station at Sriharikota island in Nellore district ; and

(b) whether the State Government extended necessary help to the Centre for its early location ?

Sri K. Brahmananda Reddy :—(a) Yes, Sir. (b) Yes, Sir.

(ఓ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ఆ ఇష్ఫ్ధ్యేమను లేదు. But not many.

TELEPHONE & CEMENT FACTORIES

633—

• కరక Q.—Sri B. Niranjana Rao:—Will hon. the Chief Minister be pleased to state:

(a) whether it is a fact that the State Government has addressed the Government of India to start second Unit of Telephone Industries, an Cement Factories at Tandur and Yerraguntala; and

(b) if so, whether they are going to be started in the year 1869-70?

Sri K. Brahmananda Reddy:—(a) Yes, Sir.

(b) No, Sir. Government of India have not yet taken a final dicision in the matter on any of the projects.

(ఓ) వి. ఈ. సుబ్బరామిరెడ్డి :—రాయలసీమ జిల్లాలు వెనుకబడివని. అక్కడ ఎందుకు ఇటువంటి ఫాక్టరీలు పెట్టడానికి ప్రయత్నం చేయలేదు?

(ఓ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—లాంగ్ పెండింగుగా ఉన్నాయి. ఒకటి తాండూరు, రెండవది ఎర్రగుంటలోను. అక్కడ సైట్ ప్లోవ్ వగైరా లున్నాయి. సిమెంటు కార్పొరేషను ఆఫ్ ఇండియా వారి ఆలోచనలో ఉంది. మేము చాల పార్టు ప్రెస్ చేస్తున్నాము. 9-8-69 తేదీన ఉత్తరం వ్రాశాము. చాను చెప్పేది ఏమిటంటే—నదరన్ తోవ్‌లో సిమెంటు సర్‌ప్లస్‌గా ఉంది అని. కాబట్టి శీఘ్రంగా ఆలోచించడం లేదు.

(ఓ) వి. రత్నప్రభావతి (రాజంపేట) :—సిమెంటు కార్మికేదను వరపున కాకుండా కాష్ట్రీప్రభుత్వం తరపున తీసుకోడానికి ప్రయత్న చేస్తారా? లేదా? ప్రవేటు వాళ్ళవైనా ఉంటే రికమెండ్ చేస్తారా?

(ఓ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—అదికూడా ఆలోచిస్తూనే ఉన్నాం. కొంత మంది ప్రవేటు వారికి కొన్నిటించి చెబుతున్నాము. చాలా మంచి ప్లేసెస్ రెండూవున్నా. అలే సైట్స్ పాలసి విషయం ఇంకా నిర్ణయం కాలేదు. నదరన్ తోవ్ సెక్టర్లో సిమెంటులో సర్‌ప్లస్ కాబట్టి ఇక్కడనుంచి సిమెంటు ప్రొడ్యూస్ చేసి షిఫిట్ చేయాలంటే లాంగ్ డిస్టెన్స్ అవుతోంది. సిమెంట్ పూల్ ఇండియాకంతకు ఒకటే సైట్స్. అది డిస్టర్బ్ చేయాలని కొంతమంది అంటే మన ప్రభుత్వం, మద్రాసు, మైసూరు, మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు మార్చడానికి వీలులేదని జవాబు చెప్పి ఉన్నాము. అది తేలిన తరువాత ఇతరులను ఎంకరేజ్ చేయడంగాని మన కాష్ట్రం తరపున ప్రయత్నం చేయడానికిగాని అవకాశం ఉండదు.

(ఓ) ప్రగడ కోటయ్య (చీరాల) :—టెలిఫోన్ ఇండస్ట్రీ గురించి ఎస్టిమేట్ ఎంత? ఎంప్లాయిమెంటు పొటెన్షియల్ ఎంత? ఇటువంటివి ఆంధ్ర ప్రాంతంలో పర్చాటుచేయడానికి ఆలోచన ఉందా—పబ్లిక్ సెక్టరులోగాని ప్రవేటు సెక్టరులోగాని.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి :—ఆ డిక్లియిల్స్ లేవు. కాని ఇండియా గవర్న్ మెంటును పదే పదే కోరుతున్నాము, అనేక రిమైండర్స్ ఆఫర్ చేశాము. యూనియన్ మినిస్ట్రీవారు ఇంకా కొన్ని రాష్ట్రాలు ఆఫర్ చేశాయి, మా రిక్విజిషన్ ఎక్స్‌పర్ట్‌ను శాక్షన్ చేస్తున్నాం అన్నారు. As late as 9-8-1969 we have written a letter to the Government of India.

NON-UTILISATION OF LAND BY SINGARENI COLLIERIES CO.

534—

* 496 (2493) Q.—Sri P. Pitchayya (Palwancha):—Will hon the Chief Minister be pleased to state:

(a) the reason why the 4,000 acres of wet land taken over by the Singareni Collieries was used neither for construction of buildings nor for excavation of coal, for the last twenty years; and

(b) whether the Government will see that it is utilised for culivation purposes: if not, the reasons therefor?

Sri K. Brahmananda Reddy:—(a) The area of land under possession of the Singareni Collieries Company Ltd. is only acres 91.21 and not 4,000 as stated by the Hon'ble Member. The land has been utilised for mining and other ancillary operations leaving a small area of Acres 11.21 to be utilised later for laying railway sidings.

(b) In view of the answer to (a) the question does not arise.

VOLUNTARY RETIREMENT SCHEME IN SINGARENI COLLIERIES CO.

535 –

*899 (1614) Q –Sri R. Mahananda (Darsi) :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state ;

(a) whether there is any voluntary Retirement Scheme being implemented in Sigareni Collieries Company Ltd., for the staff;

(b) if so, the details of the scheme ;

(c) number of rersons in each category that are allowed to retire so far and the financial aid given in these cases ; and

(d) whether this scheme will apply even to clerical and technical staff ?

Sri K. Brahmananda Reddy :—(a) Yes, Sir.

(b) The scheme was introduced as a result of settlement arrived at between the management of the Company and its workers. It covered all workers who had minimum continuous service of ten years and those who were not above 58 years of age. Workers who opted for retirement under this scheme were allowed ex-gratia payment in addition to Gratuity and provident Fund. They were not eligible for re-employment.

(c) Coal Cutters	338
Coal fillers	646
Other underground workers	844
Surface workers	279
	2107

Besides gratuity of Rs 81 71 lakhs sum of Rs 15 46 lakhs was paid as ex gratia retirement benefit

(d) Yes, Sir

శ్రీ వి కె రావు (కాకినాడ) —అధ్యక్షా, చాలంటరీ రిసెస్ మెంట్ డిమాండు వర్కర్సు యూనియన్ తమంతట తాను పెట్టిందా ? మేనేజ్‌మెంటు ప్రేరేపించిందా ?

శ్రీ కె బ్రహ్మానందరెడ్డి —ఇంతకుముందు చెప్పినట్లుగా వర్కర్సుకూడా అన్ని యూనియన్లు చాలా కూడా ఒప్పుకుని చేసినటువంటి విషయం దీని విషయం ఎందుకు వస్తుందంటే మూడవప్లాను ప్రొడక్షను 6 74 మిలియన్ టన్ను ప్రొడ్యూస్ చేయాలని చాలామందిని ఎంప్లాయి చేసుకోవడం జరిగింది చాని తరువాత అవసరం రాకపోవడ వల్ల 8 8 మిలియన్ టన్స్ ప్రొడ్యూస్ చేస్తున్నాం అదికూడా సరిగా ఖర్చుకావడంలేదు. చానికి వేరే ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరుగుతున్నాయి రైల్వే ఉపయోగించడం గురించి, సాక్ష్ మీటింగ్ నుంచి కోల్ పంపించకూడదనే విషయం గురించి మహారాష్ట్ర పవర్ స్టేషన్‌కి కోల్ చాలుకోవాలని ఇమ్మనూర్ పవర్ స్టేషన్‌కి కోల్ చాలుకోవలెనని మనం అంతా చెబుతున్నాం అసంబర్భంలోనే గత రెండు సంవత్సరాలనుంచి కంప్లెయింట్ చాల వస్తవడం జరుగుతున్నది

శ్రీ కె మునిస్వామి (సత్యవేడు) —సింగరేణి గనులలో దొరుకుతున్నటు వంటి బొగ్గును రైల్వేస్ వినియోగించకపోవడానికి కారణం లోకోమోటివ్స్‌కి డీసిల్ యింజన్లు ఉపయోగించడం, దానివల్ల నష్టం వస్తున్నది. ఫారిన్‌మీద ఆధారపడవలసి వస్తున్నది వనకు కొన్ని జనరేషన్సుకి కావలసిన బొగ్గు ఉంది కనుక డిసిల్ పవరు తగ్గించి దీనిని ఎక్కువ చాడడానికి సెంట్రల్ గవర్నమెంటుకి రికమెండ్ చేస్తారా ?

శ్రీ కె బ్రహ్మానందరెడ్డి —అది అట్లా అయితే ఈ రోజు డీసిల్ అవుతున్నది రేపు ప్రొడ్యూస్ ఎలక్ట్రిఫికేషన్ కూడా అవుతుంది. ఇప్పుడు యివన్నీ ఉన్నాయి రెండవ్వెంటు కొన్ని అసిగేకొద్దీ కొంత ఇది వస్తూంటుంది మనం యిప్పుడున్న పరిస్థితులలో రైల్వేవారికి దాని ప్రక్క ఉన్న రాష్ట్రాలలో పవర్ స్టేషన్‌కి చాడుకుంటూ, లేకపోతే మన పవర్ స్టేషన్‌కూడా యింపోర్ట్ అవుతుంది, కోల్ ఇంకా కొంచెం ఎక్కువ ఖర్చు అవుతుంది, లో కెంపసిటీ కార్బన్ రైజేషన్ ప్లాంట్ పెట్టాలనే ఆలోచన ఉంది ఇవన్నీ చేసి కోల్ ఉపయోగించే పద్ధతి ఆలోచించుచున్నాము.

(శ్రీ) ప్రగడ కోటయ్య :—అధ్యక్షా, మనం తీస్తున్న కోల్ అంతాకూడా ఎమ్మకం కావడంలేదు. గుట్టలు గుట్టలుగా నిలబడిపోతున్నాయి. వంట చెరకుగా ప్రోపెస్ అండర్లో అయితే ఈ బొగ్గుని వంటచెరకుగా ఉపయోగించడానికి వీలుంటుందనే ప్రపోజల్ ఉంది. దానిగురించి ప్రభుత్వంవారు పరిశీలిస్తారా ? దానికి ఎంత ఖర్చు అవుతుంది ?

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—అది ఆలోచిస్తున్నాము, అది సుమారు ఆరున్నరకోట్ల రూపాయలవుతుందని అంచనా. అయినప్పటికి సెంట్రల్ గవర్నమెంటుగాని స్టేటుగవర్నమెంటుగాని ఏవిధముగానైనాసరే యింక రెండ్నాళ్ళలో వైజాగ్స్టీల్ యిన్టిట్యూషన్సుయొక్క డబ్బును స్టేట్ గవర్నమెంటు ప్రాజెక్టుకి కూడా లోన్సుకు ఎలెయిలబుల్గా అవుతాయనే పాలసీ నిర్ణయం అయితే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తరపున ప్రయత్నం చేయడం, అది ఫలం అవుతుందని ఆశ ఉంది.

MISAPPROPRIATION OF FUNDS IN MAILWAR PANCHAYAT

536—

*979 (1525-G) Q.—Sri Ch. Rajeswara Rao (Sirisilla) :—Will the hon. Minister for Panchayat Raj be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the members of the Panchayat of Mailwar village of Tandur taluk in Hyderabad district, have brought to the notice of the Government that the Sarpanch of the said Panchayat has misappropriated the Panchyayat funds to the tune of 8,600 rupees, ; and

(b) if so, the action taken by the Government in the matter ?

The Minister for Panchayat Raj (Sri T Ramaswamy) :—(a) Certain members of the Panchayat did bring to the notice of the Collector the irregularity committed by the Sarpanch.

(b) The Collector, Hyderabad has been directed on 14-8-69 by the Board of Revenue (Panchayati Raj) to initiate action under section 50 of the Andhra Pradesh Gram Panchayats Act, 1964, and also to launch prosecution against him. Action will be pursued by the Board on receipt of final report for the Collector, Hyderabad.

(శ్రీ) కె. గోవిందరావు :—ఈ పంచాయతి బోర్డు సభ్యులు ఎప్పుడు కంప్లయింట్ యిచ్చారో తెలిపిస్తారా ?

(శ్రీ) టి. రామస్వామి :—కంప్లయింట్ లాస్ట్ యియర్ యిచ్చారు. 6-7-68న బోర్డ్ ఆఫ్ రెవిన్యూ కలెక్టరుకు పంపించారు.

(శ్రీ) జి. శివయ్య (వుట్నూరు) :—వచ్ యియర్ ముందు యిచ్చినా యిప్పుడు తీసుకున్నారు. What are the irregularities that are found by the Collector ?

(శ్రీ) టి. రామస్వామి :—ఇరెగ్యులారిటీస్ పేమిటంటే పనిలేకుండా రూ. 8,600 లు క్రైఔరీమంచి డ్రా చేసినాడు. అది కంప్లయింట్. డి. ఎల్.పి.ఓ.

చెల్పినప్పుడు సెర్‌వంచ్ కనిపించడం లేదు. అందువల్ల ఎంక్వయిరీ కంప్లీట్ కాలేదు.

శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య :—అధ్యక్షా, ఈ హౌసులోనే మునిసిపాలిటీస్‌లో మినప్రాపైయేషను గురించి, పంచాయతి సమితిస్‌లో పంచాయత్స్‌లో మినప్రాపైయేషను గురించి వస్తువ్నాయి. అది ప్రభుత్వం ముందుకు వచ్చిన తరువాత సంవత్సరాల తరబడి పరిష్కారం కావడంలేదు. ఇంకా ఏదయినా ప్రోగ్రసివ్ పరిష్కరించడానికి సెపరేటు సెల్ ఏర్పాటు చేస్తారా ?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—అధ్యక్షా, సెపరేటుగా యిది అక్కరలేదు. త్వరగానే యాక్షను తీసుకుంటున్నాము. మనిషి కనిపించడంలేదు. లేకపోతే యిదివరకే యాక్షను తీసుకోవచారము.

ఒక గౌరవసభ్యులు :—గ్రామ పంచాయతీలలో డబ్బు దుర్వినియోగం జరిగినట్లు అధికారుల దృష్టికి తెచ్చిన తరువాత కూడా చర్య తీసుకోవడంలేదు. ఉదాహరణకు భువగిరి తాలూకాలో కొన్ని గ్రామపంచాయతీలలో ఆ విధముగా పంచాయత్ ఆఫీసరు మినప్రాపైయేషను చేసినట్లు ప్రూవ్ అయిన తరువాత అతనిని ట్రాన్సఫరు చేయడం జరిగిందికాని అతనిమీద యాక్షను తీసుకోవడం జరగలేదు. రెండు సంవత్సరాలైనవది. దానిగురించి విచారిస్తారా ?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—వేరే ప్రశ్న వేయండి.

శ్రీ కె. వాసాయణస్వామి (బొదిలి) :—పంచాయత్ ప్రెసిడెంటు కనిపించకపోయినంతమాత్రాన ఆలస్యం అయిందని చెబుతున్నారు. డివిజనల్ పంచాయత్ ఆఫీసరు నోటీసు యిస్తే ఎంక్వయిరీకి వచ్చినప్పుడు అక్కడ ప్రెసిడెంటు లేకుండా పోవడం జరుగుతున్నది. రికార్డ్సు చూపించకుండా డిలే కావడానికి అవకాశం ఉంది. డివిజనల్ పంచాయత్ ఆఫీసరు నోటీసు యిచ్చినప్పుడు నోటీసుముడితే అతడు లేకపోయినంతమాత్రాన ఎంక్వయిరీ ఆపకుండా వీలయినా చర్యతీసుకునే పద్ధతి నిర్ణయిస్తారా ?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—నోటీసు గూర్చి కాదు. అతను డ్యూటీలో లేడని చెప్పాను. డివిజనల్ పంచాయత్ ఆఫీసరు చాలా సార్లు వెళ్ళినప్పటికి ఆ గ్రామంలో లేడని తప్పించుకున్నాడు.

శ్రీ కె. పి. శ్రీరంగయ్యశెట్టి (సిగ్గుమాల) :—పంచాయత్ ప్రెసిడెంట్స్ మినప్రాపైయేషన్ చేశాడంటే ఆసామీ కనిపించలేదన్నారు. ప్రాపర్టీస్ ఉన్నాయి. ఇవ్వు చేశారా ? చర్య తీసుకున్నారా ?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—ప్రాపర్టీస్ సంగతి వారకు తెలియదు. ఇల్లా చేసినది వ్యక్తులుగా కట్టినాడో లేదో తేలలేదు. మనిషి కనిపించడంలేదు

(శ్రీ పి. వి. కె. రావు :—అధ్యక్షా, సర్పంచ్ కనిపించడం లేదంటున్నారు. ఐదుళా ఛార్జ్ వచ్చిన తరువాత కనిపించడంలేదే మో. ఛార్జ్ తీసివేస్తే కనిపిస్తా రేమో, తీసివేశామని గవర్నమెంటు అంటారా ? (నవ్వులు)

(అవాబులేదు.)

(శ్రీ బి. జి. సుబ్బారామిరెడ్డి :—అధ్యక్షా, కోఆపరేటివ్ సొసైటీలలో పంచాయత్స్‌లో డబ్బు దుర్వినియోగం జరిగినట్లు రోజూ చూస్తున్నాం. మెంబర్సుకు తెలిసినంతవరకు అదీ పరిస్థితి. తెలియకుండా ఎంత దుర్వినియోగం జరుగుతున్నదో తెలియదు. దుడ్డుపోయిన తరువాత పెకిశే జనులు పోకముందు భద్రపరచడానికి పంచాయత్ బోర్డు ప్రెసిడెంటు సైన్ చెక్కుగా డ్రా చేయడానికి లేకుండా కౌంటర్ సిగ్నేచరు పంచాయత్ ఆఫీసరుది చేయిస్తే గాని డ్రా చేయడానికి వీలు లేదని రూల్సు వీర్చాటు చేస్తారా ?

(శ్రీ టి రామస్వామి :—అది కష్టం అవుతుంది. ఎందుచేతనంశే 16,000 పంచాయత్స్ ఉన్నాయి. వందో యాభయ్యో పంచాయత్స్ మిస్‌ప్రొసీడ్యేటు చేస్తే ప్రతి పంచాయత్‌లోనూ ప్రతి చెక్కూ కౌంటర్ సిగ్నేచర్ కావాలంశే అవస్థం అవుతుంది.

(శ్రీ కె. అంజనరెడ్డి (హిందూపూర్) :—అధ్యక్షా, నోటీసు ఇవ్వలేదు అన్నారు. ఎందుకంటే పల్లెలలో చాలా మంది ఉపాధ్యాయులే యిన్ చార్జ్ ఉంటారు. పోస్టాఫీసుకూడా వారే చూస్తూంటారు. వారిమీద సర్పంచ్ అమాయికి ఉంటుంది. అందుచేత లేదని ప్రాపి పంపించడం జరుగుతూ ఉంటుంది. అటువంటి పరిస్థితులలో పంచాయత్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్సు ఉంటారు. ఆతనిచ్చారా నోటీసు పర్యవేయించి యిన్ని రోజులలో యాక్షను తీసుకోవాలని కట్టుదిట్టమైన చర్యలు తీసుకుంటారా ?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :—అధ్యక్షా, ఈ కేసులో డి. యల్. పి. ఓ. స్వయముగా చాలసార్లు ఆ గ్రామానికి వెళ్లారు. కాని ఆయన కన్పించలేదు.

(శ్రీ టి. ఆర్. మహావంద :—అధ్యక్షా, ఆరేకసార్లు పోయినా కన్పించ లేదని అంటున్నారు ఆయన తన టర్మ్ అంతా తప్పించుకోడానికే ప్రయత్నం చేస్తారుకదా. అట్లా కాకుండా కంప్లైయింటు వచ్చిన తరువాత కన్పించినా, కన్పించ: పోయినా మా మోటోగా పలానా లైములోపల చర్య తీసుకోవాలనే విషయముగురించి ఆలోచిస్తారా ?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :—ప్రాపిక్యూట్ చేయడానికి, రిమూవ్ చేయడానికి యాక్షను ఇనిషియేట్ చేయాలని కలెక్టరుకు instructions ఇవ్వడం జరిగింది.

(శ్రీ టి. పురుషోత్తమరావు (వర్ధన్నపేట) :—అధ్యక్షా, 2, 3 సార్లు డి. యల్. పి. ఓ. ఆ గ్రామానికి వెళ్ళినా సెక్రటరీ కన్పించలేదని అంటున్నారు. సర్పంచ్ కన్పించకపోతే రిమూవల్ కోసం గవర్నమెంటు పెట్టేవే కేసులు ఎన్నో వున్నవి. ఇక్కడకూడా ఆ విధంగా చేశారా లేదా ?

(శ్రీ) టి రామస్వామి —చూస్తాను ఇనిషియేట్ చేయాలని కోర్టు కలెక్టరుకు instructions యిచ్చినది

శ్రీ యస్. ప్రకాశరావు (ప్రత్తిపాడు (బాగు ర్) —అధ్యక్షా మా ప్రాంతములో సర్పంచ్‌లు ఎంబెజిల్ మెంటు చేశారని వి డి ఓ గారు 22 మందిని డిస్క్వాలిఫై చేస్తే వారు రిట్ పిటిషన్ పెట్టారు 2 సంవత్సరాలైనా ప్రొసీడింగ్ చేయకుండా తేల్చకుండా వస్తున్నారు. వారు చెప్పినట్లు కన్‌ఫెంచలేదు అంటే భూతోకములో వుంటారా? లేక స్వర్గములో వుంటారా?

(శ్రీ) టి రామస్వామి :— రిట్ పిటిషన్ తేలకపోతే మా పొరపాటు ఏమిటి? హైకోర్టువారు తేల్చాలి సార్.

(శ్రీ) మహమ్మద్ రఫీక్ అలీ (కమ్మం) — అధ్యక్షా, ఆ సర్పంచ్ ఛాలాములుంచి కన్‌ఫెంచలేదని అంటున్నారు ఆయన కాంగ్రెసు పార్టీ వారా? లేక కమ్యూనిష్టు పార్టీకి చెందినవారా?

(శ్రీ) టి రామస్వామి —తెలియదు.

(శ్రీ) పి వెంకటేశన్ (ధర్మవరం) — అధ్యక్షా, కలెక్టరు రిమూవల్ రికమెండేషను చేసినా సంవత్సరాలకొలది ప్రభుత్వములో పెండింగ్‌లోవున్నది అటువంటివాటిపై వెంటనే చర్య తీసుకొంటారా?

(శ్రీ) టి రామస్వామి :—ఈ కేసులో కలెక్టరుకు డైరెక్షను యిచ్చారు రిమూవల్ కియాక్షను ఇనిషియేటీ చేయమని కలెక్టరుకు ఇన్‌స్ట్రక్షన్సు యివ్వడము జరిగింది

(శ్రీ) పి వెంకటేశన్ —అధ్యక్షా, రిమూవల్ కలెక్టరు రికమెండేషను చేసిన కేసులలో కూడ చర్య తీసుకోలేదు

(శ్రీ) టి. రామస్వామి —చేసారు

(శ్రీ) పి. వెంకటరెడ్డి (నిడిగి) —అధ్యక్షా సంవత్సరములుంచి ఆ సర్పంచ్ కన్‌ఫెంచలేదని అంటున్నారు ఆశ్చర్యముగా వున్నది పంచాయితీ సమితి మీటింగులు మూడింటికి వరుసగా హాజరు కాకపోతే సర్పంచ్ పదవి వూడిపోయే పరిస్థితి వున్నది కదా అందువల్ల కన్‌ఫెంచకుండా పోయే అవకాశమే లేదు. ఎక్స్‌టెన్షన్ ఆఫీసరు ఖచ్చితముగా సమితిలో హాజరవుతూ వుంటారు 3 మీటింగులు వరుసగా చూస్తే తెలిసిపోతుంది ఆఫీసర్సు కొలాబ్యొరేట్ అయితే తప్ప దొరకకుండా పోయే అవకాశము లేదు

(శ్రీ) టి. రామస్వామి —కొలాబ్యొరేషన్ కాదు డి యల్ పి ఓ. వెళ్లి సప్పుడు కన్‌ఫెంచలేదు ఈనాటి సమితి మీటింగుకు వెళ్లి పట్టుకోవాలని డి యల్ పి ఓ కి డైరెక్షను యిస్తాము.

(శ్రీ) వి సి. కేశవరావు —అధ్యక్షా ఓరు సంవత్సరములుంచి కన్‌ఫెంచడము లేదని నోటీసు సర్వ్ కాలేదని అంటున్నారు అయినను నోటీసు 2 రోజులలో కాకపోతే ఇంటిలో అంటించవచ్చునుకదా. ఆ విధంగా చేశారా?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :—అది కూడ చేస్తారు. అది కూడ చేసి రిమూవల్ కి కలెక్టరు యాక్షను ఇనిషి యేట్ చేస్తున్నారు.

(శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య :—అధ్యక్షా, ప్రతి నెలలో ఒక రోజు పంచాయతీ సమావేశము జరుగుతుంది. ప్రతి శ మాసాలకు పంచాయతీ సమావేశము జరుగుతుంది. పంచాయతీ అధ్యక్షులు పంచాయతీ సమితి కాలుకు సభ్యులు. ఈ పంచవర్ష కాలములో పంచాయతీ సమావేశాలు ఎన్ని జరిగినవి ? పమితి సమావేశాలు ఎన్ని జరిగినవి ? ఈ సమావేశాల సందర్భములో ఎక్స్ ఆఫీషియో గాని, డి. వి. ఓ, గాని వుండి ఎందుకు వ్యవహరించలేదు ?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :—ఎన్ని మీటింగులు జరిగినవో సమాచారము లేదు. తప్పకుండా ఈ మీటింగులో పట్టుకోవాలని ఇన్ స్ట్రక్షన్స్ ఇస్తాము.

COMMUNITY DEVELOPMENT PROGRAMME

587—

* 966(6533-A) Q.—Sri P. O. Satyanarayana Raju (Put by Sri Vavilala Gopalakrishnayya):—Will the hon. Minister for Panchayati Raj be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the Chief Minister's Conference was held at Madras from 10th to 12th June, 1968 to discuss about the future Community Development Programme ; and

(b) if so, whether a copy of the decisions as taken there will be placed on the Table of the House ?

Sri T. Ramaswamy :—(a) Yes, sir. A conference on Community Development and Panchayati Raj of Chief Ministers and Ministers for Community Development and Panchayati Raj was held at Madras on 11-6-68.

(b) A copy is placed on the Table of the House.

PAPER PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

(Vide L. A. Q. No. 6583 A (Starred) [* 587]

Text of the decisions arrived at the Conference of the Chief Minister's and the State Ministers for Community Development and Panchayati Raj held at Madras on 11-6-68.

Future directions and pattern of Community Development and Panchayati Raj Programmes.

While generally endorsing the approaches to policy on Community Development and Panchayati Raj, as enunciated in the draft policy statement on Community Development, recommended by the Conference of State Ministers for Community Development and Panchayati Raj, held in October, 1966, the Conference of Chief Ministers and State Ministers incharge of Community Development and Panchayati Raj, held at Madras on the 11th June, 1968, decided that, for integrated rural development, including agricultural production,

1) The Community Development and Panchayati Raj Programmes should continue and be strengthened.

2) Blocks still in stage I and Stage II should continue to receive the financial assistance they are entitled to. The present criterion for transition of blocks from one stage to another, however, purely in terms of a time sequence of 5 years, is not satisfactory. A study Group should go into this whole question and work out more appropriate norms for determining the particular operational state of a block. But for post stage II blocks also, there should be continued financial assistance on the same pattern as in the second stage on the basis of equal sharing by the Central and State Governments. The Central assistance should be over and above the State Plan ceiling. One suggestion made was that a rough and ready method could be to provide funds annually at the rate of Rs. 4 per head of the Scheduled Castes and Scheduled Tribes population and Rs 2 per head of the other population in the Block. This could also be examined.

3) The Tribal blocks require special attention. This should be secured to them in implementing the programme.

4) Similarly adequate share of resources should be earmarked for the weaker sections of the community. The suggestion that a Study Team should examine how this section can be specially assisted, may be further examined.

5) Such structural changes as may be considered necessary by the State for the direction and co-ordination of various developmental programmes may be made at the State headquarters. Similarly changes in the organisational pattern of the blocks may be brought about, taking into account the actual programme potential and work-load from area to area.

6) Functionaries who are not likely to have enough work in a given area may be redeployed.

7) Likewise, suitable arrangements should be made according to the condition in the State to ensure better coordination between the official and non-official agencies.

8) Panchayati Raj as the instrument of democratic decentralisation should continue, the question of three tier or two tier structure being left to the option of the States. Suitable incentives to Panchayati Raj institutions for mobilising additional local resources should be provided on a matching basis by the Centre and the States.

9) The special programmes of Applied Nutrition and Rural Manpower also deserve continued support.

10) Non-clinical Family Planning work may be entrusted to the Community Development agency.

Sri Vavilala Gopalakrishniah :- Central assistance should be over and above the State Plan ceiling.. " అని చెప్పారు. ఫస్టు స్టేజీ, సెకండు స్టేజీకో వెరి సగము పెట్టబోడానికి ఏ సంవత్సరాలు వున్నట్లయితే ఆలోచించాలని అన్నారు. డబ్బు రావడము లేదు. ఫస్టు స్టేజీ సెకండు స్టేజీ గురించి ఎందుకు ఆలోచిస్తారు ? డబ్బు వచ్చే విషయము లేదు కమక ఎత్తివార చేస్తారా ?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—డబ్బు ఎక్కువ యివ్వాలనే కాళ్ళు చెప్పులో పాప్ చేశారు. స్టేజీ 1, స్టేజీ 2, పోస్టు స్టేజీ 2 లో డబ్బు యివ్వాలని తీర్మా నించడము జరిగింది.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—యిచ్చారా ?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—యింకా యివ్వలేదు.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—అధ్యక్షా, కుడామలో జరిగిన ముఖ్యమంత్రుల సమావేశములో కొన్ని రిపమెండేషన్లు చేశారు. మన రాష్ట్రములో క్లాస్ రీఆర్గనైజేషన్ జరిగిన తరువాత స్టేజీ 1, స్టేజీ 2 అంటూ ఏమీ లేదు. అలాంటప్పుడు వున్న క్లాస్‌కి ఏ నామకరణమిచ్చారు ?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—ఏ సంవత్సరాలయిన తరువాత స్టేజీ 1, మారి స్టేజీ 2 వస్తుంది. ఏ సంవత్సరాలు అయిన తరువాత స్టేజీ 1, పోయి పోస్టు స్టేజీ 2 వస్తుంది. పోస్టు స్టేజీలో డబ్బు తక్కువగా యిస్తున్నారు. కాబట్టి స్టేజీ 2 లో యిచ్చినట్లే పోస్టు స్టేజీలో 1 అక రూపాయలు యివ్వాలని తీర్మానము చేయడమైనది, యింకా ఇండియా గవర్నమెంటు నిర్ణయము తీసుకొని మనకు తెలియపరచ లేదు.

Sri D. Venkatesham :—In our State at present on account of the reorganisation, the Blocks have been Stage II and Post Stage and Stage One, have been merged with each other. In this connection, what is the name given to the blocks where the amalgamation of posts and second stage has taken place.

శ్రీ టి. రామస్వామి :—మన రాష్ట్రములో స్టేజీ 1, స్టేజీ 2, పోస్టు స్టేజీ అనేది తీసివేసిన మాట నిజమే, మామూలు భాషలో చెప్పాము. వారి అవసరమును మాత్రము మొదటి ఏ సంవత్సరాలు స్టేజీ 1, అని, తరువాత ఏ సంవత్సరాలు స్టేజీ 2 అని తరువాత పోస్టు స్టేజీ 2 అని యిస్తారు.

శ్రీ ఆర్. మహానంద :—అధ్యక్షా, ప్లానింగ్ బోర్డు [illegible] అన్నారు. దానిమీద ప్రభుత్వము ఒక నిర్ణయానికి వచ్చినదా ?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—మనము [illegible] యించుకోవాము.

శ్రీ చల్లా సుబ్బారాయుడు ([illegible]) :—అధ్యక్షా, స్టేజీ 1, స్టేజీ 2, పోస్టు స్టేజీ 2 అనేది చెప్పారు అట్లుకాకుండా, క్లాస్ ఏ కింద [illegible] కేటగిరీని

చానిలో క్లాసిఫై చేయలేదు. మనదగ్గర మెర్జ్ అయిన సమితులను ఏ కేటగిరీ క్రింద ట్రీట్ చేసి పబ్లికేగాని, గ్రాంటుగాని యిస్తున్నారు?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :—మనము ఎన్ని మార్పులు చేసినప్పటికీ ఇండియా గవర్న మెంటు యిచ్చేది మొదటి 5 సంవత్సరాలు స్టేజి 1 అని, తరువాత 5 సంవత్సరాలు స్టేజి 2 అని, ఆ తరువాత పోస్టు స్టేజి 2 అని నిర్ణయించి అసిస్టెన్స్ యిస్తారు.

(శ్రీ వల్లా సుబ్బారాయుడు :—అధ్యక్షా, స్టేజి 1, స్టేజి 2 కలిపి రీఅర్గనైజ్ చేసి ఒక బ్లాకుగా చేశారు. దానిని స్టేజి 1 గా ట్రీట్ చేస్తారా? స్టేజి 2 గా ట్రీట్ చేస్తారా?

(శ్రీ టి రామస్వామి :—అధ్యక్షా, వారు మొదటి 5 సంవత్సరాలు స్టేజి 1 గా ట్రీట్ చేస్తారు. తరువాత స్టేజి 2 గా ట్రీట్ చేస్తారు.

(శ్రీ వల్లా సుబ్బారాయుడు :—రెండు స్టేజెస్‌లో వున్నవి కలిపి రీఅర్గనైజ్ చేశారు. ఇండియా గవర్న మెంటు వాటిని స్టేజి 1 గా ట్రీట్ చేస్తారా? లేక స్టేజి 2 గా ట్రీట్ చేస్తారా?

(శ్రీ టి రామస్వామి :—వారు మనకు 448 బ్లాక్స్‌కి అసిస్టెన్సు ఇస్తున్నారు. మనము 521 బ్లాక్స్‌క్రింద మార్చాము.

(శ్రీ డి. వెంకటేశం :— అధ్యక్షా, 449 బ్లాక్స్‌లో స్టేజి 1 ఎన్ని? స్టేజి 2 ఎన్ని. పోస్టు స్టేజి 2 ఎన్ని?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :—వేరే ప్రశ్న వేయాలి.

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అధ్యక్షా, వేరే ప్రశ్న వేయాలంటున్నారు. ఇబ్బంది వస్తే తప్పించుకోంటారు. ముఖ్యమంత్రిగారు క్రాంట్ చేయాలి. మంత్రి చేతగాని మంత్రి మాకు ఎందుకు?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :—ఏ స్టేజిలో ఎన్ని వున్నవి అంటే ఆఫ్ హేండుగా చెప్పడము ఎట్లా?

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—లేకపోతే ఇక్కడ ఎందుకు? మన రాష్ట్రములో స్టేజెస్ లేవని అంటున్నారు, స్టేజి 1 కి ఈ విధంగా కావడములేదా అంటే వస్తోంది అని 440 బ్లాక్స్‌కి సహాయము వస్తోందంటున్నారు. కాని మనము 521 బ్లాక్స్‌గా చేశాము అంటున్నారు. ఏది ఏమిటో తెలియడములేదు, అక్కర లేనివారిని తీసిపారవెయ్యాలని అంటున్నారు. దీనిలో చెప్పారు. 'Functionaries who are not likely to have enough work in the given area may be deployed.' అన్నారు. ఈ విషయములో ఏమి ఆలోచించారు? మనకు బ్లాక్స్ బారీగా ఎంత డబ్బు వస్తున్నది?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :—ఫంక్షనీర్సుకు పనిలేనివారిని తీసెయ్యాలని నిర్ణయించారు. పనిలేనివారిని తీసెయ్యాలంటే వారికెక్కడ ఎంప్లాయిమెంటు

చూపించాలనేది నిర్ణయించి తీసెయ్యాలి. ఏదయినా చారిటీకోక ఎంప్లాయి మెంటు ఇచ్చి తీసివెయ్యడానికి ఆలోచిస్తున్నాము.

(శ్రీ) చావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—800-460 ఆ సంగతి చెప్పండి. పాత బ్లాక్స్ వేరు కొత్త బ్లాక్స్ వేరు అంటున్నారు. డబ్బు ఎట్లా వస్తుంది ? ఏ ఏ ఊరికి ఎంత ఇస్తున్నారు ?

(శ్రీ) టి. రామస్వామి :—బ్లాకుకు ఎంతెంత ఇచ్చేది వా దగ్గర లేదు. ఇది ముద్రాసులో జరిగిన కాన్ఫరెన్సులో ఏ నిర్ణయాలు తీసుకోబడ్డాయి అనే ప్రశ్న. 445 బ్లాక్సు పాతవి వున్నాయి. 880 కి ఇవ్వరు మార్చారు.

(శ్రీ) చావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అదే మనవిచేస్తున్నాను. 460 ని 850 చేశామన్నారు. 850 కి 600 కి డబ్బు ఎట్లా మన స్టేట్‌కు వస్తుంది—కావ లానికి వీలులేదుకదా దానిగురించి ఆలోచిస్తున్నారు ?

(శ్రీ) టి. రామస్వామి :—440 బ్లాక్స్ పాతవున్నాయి. 820కి డీలిమిట్ చేశాము.

(శ్రీ) చావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—వీరు చెప్పేది మాకు అర్థంకావడం లేదు. అధ్యక్షా, మీరయినా మాకు హెల్ప్ చేయాలండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—మీరు చెప్పింది వారు చెప్పింది వాళ్ళకు అర్థమయితే హెల్ప్ చేయగలము. వస్తు హెల్ప్ చేయమంటే వా కేమి తెలుస్తుంది ?

(శ్రీ) చావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—460 బ్లాక్సున్నాయి. వాటిని 850 కి చేశామన్నారు. స్టేజి ఒకటి స్టేజి రెండు అన్నారు. వాటి ప్రకారం డబ్బు ఇస్తామంటున్నారు. స్టేజి ఒకటే లేదు స్టేజి రెండులేదు, అన్ని ఒకటే బ్లాకు అని మనం అన్నాం. అటువంటప్పుడు యీ డబ్బు ఎట్లా ఎస్తుంది. ఈ డిఫికల్టీ ఎట్లా ఫేస్ చేయాలని ఆలోచించారు ? లేకపోతే డబ్బు రాకుండా ఉండే పద్ధతిలోటి ఒక స్కీము మీరయినా చేశారా ఏమి చెబుతారు ప్రభుత్వంవారు ?

(శ్రీ) టి. రామస్వామి :—440 బ్లాక్సు పూర్వం ఉండాలి. అది 820 క్రింద డీలిమిట్ చేశాము. దానికి ఇండియా గవర్న్మెంటువారు 5 సంవత్సరముల వరకు ఆ బ్లాకుకు కొంత డబ్బిస్తారు. స్టేజి రెండుకి తక్కువ ఇస్తారు. మేము పోస్టు స్టేజిలోకూడ యీ స్టేజి రెండులో ఇచ్చే డబ్బివ్వాలని రిక్వెస్టు చేశారు. ఆ విషయం ఆలోచిస్తారు.

(శ్రీ) వెంకటరెడ్డి :—యీ బ్లాక్సు ఏ స్టేజిలో ఉన్నా వీటిలో జనాభా బహుళాంశం పందాయితీ సమితులకు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. అందుచేత ఏదీ ఖచ్చితంగా ఉండి పండ్లు ఇచ్చేటప్పుడు ఒకటి గమనించడంలేదు. ఎందుకో పండ్లు కొన్ని లక్షలు వచ్చే బ్లాక్సు కొన్ని, కొన్ని వేల మాత్రమే వచ్చే బ్లాక్సు కొన్ని ఉన్నాయి. ఆ జనాభాలెక్కల దృష్టిలో ఉంచుకొని మొత్తం భాగించి 840 బ్లాక్సుకిస్తున్నారు. అట్లాగ కాకుండా మంజూరు చేస్తారా ?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :— మన రాష్ట్రంలో యీ బ్లాక్సు అడ్వాన్స్, ఆర్డినరీ, బాక్వర్డు బ్లాక్సుగా విభజించారు. అడ్వాన్సు బ్లాక్సుకు కొంచెం తక్కువ వస్తాయి. ఆర్డినరీకి కొంచెం ఎక్కువ బాక్వర్డుకు అంతకంటె ఎక్కువ వస్తాయి.

(శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య :—అర్థమైంది, యీ రిపోర్టులలో 3-4 ఉన్నాయి. ట్రయిబల్ బ్లాక్సుకు స్పెషల్ ఎలెవన్సు పే చేయాలని. అంటే ఏ దయి నా ఆడిటింగు చేయడం వైనామ్సు డిపార్టుమెంటుకిప్పున్నారా లేక 4 లో ఒకటుంది. వీకర్ సెక్షన్సుకు ఇస్తున్న దానికంటె ఎక్కువివ్వాలని. ఇప్పటికే 15 శాతము వీకర్ సెక్షన్సుకు హరిజనులకు ఖర్చు పెట్టామన్నారు. ఏ బ్లాకులోనూ ఖర్చు చేయడం లేదు. కనీసం ఇచ్చిన డబ్బులో 15 శాతం వీకర్ సెక్షన్సుకు ఖర్చు చేస్తున్నారా అనేది తెలుసుకోవడానికి స్టేట్ మెంటు పదయినా టేబిల్ మీద పెడతారా ?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :—ఆ వేళ స్పెషల్ ఎలెవన్సు ట్రయిబల్ బ్లాక్సుకు ఇవ్వాలని నిర్ణయం తీసుకోవడం జరిగింది. ఇతర బ్లాక్సుకంటె ట్రయిబల్ బ్లాక్సుకు ఎక్కువ గానే ఇస్తున్నాం. ఆ 15 శాతము వీకర్ సెక్షన్సుకు ఖర్చు చేయమని జిల్లా పరిషత్తులకు సమితులకు ఇన్ స్ట్రక్షన్సు ఇవ్వడం జరిగింది.

(శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య :—ఇన్ స్ట్రక్షన్సు ఉన్నాయనే సంగతి తెలుసు. నేను 15 శాతం ఖర్చు చేయడం లేదని చార్జీ చేస్తున్నాను. ఆనేకపార్లు నివేదించాము. మీరు 15 శాతము వీకర్ సెక్షన్సుకు ఖర్చు చేసింది లేనిది యీ టేబిల్ మీద పెట్టగలరా ఇవ్వగలమను ?

(శ్రీ టి. రామస్వామి : — ఏదయినా జిల్లా పరిషత్తు గాని పంచాయితీ సమితిగాని ఖర్చు చేయలేదంటె మా దృష్టికి తీసుకురండి. తప్పకుండా ఖర్చు పెట్టేట్లు చూస్తాం.

Formation of Panchayats

538—

* 58 (7228) Q.—Sri N. Raghava Reddy (Nakrekal) :—Will the hon. Minister for Panchayati Raj be pleased to state:

(a) whether the Government will take steps to form a separate Panchayat for villages having a population of one thousand in view of the fact, that severe difficulty is being felt in the day-to-day administration of the village Panchayats when three or four Panchayats situated at a distance of 3-4 miles are formed into a group; and

(b) if so, when?

Sri T. Ramaswamy :—(a) & (b) A paper is placed on the Table of the House.

PAPER PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

Vide L. A. Q No. 7223 (Starred) [* 588]

(a) & (b) The Andhra Pradesh Gram Panchayat (Declaration of village) Rules 1969 (Copy annexed) have been confirmed in G.O.

Ms No 364 Planning and Panchayati Raj (Election II) Department dated 10 7-69 (copy annexed) The Collector of the District concerned is competent to issue orders to constitute a village or villages into a Gram Panchayat if the conditions laid down therein are satisfied

ANNEXURE

Rules Andhra Pradesh Gram Panchayats (Declaration of village) Rules 1969-Draf Rules Confirmed.

(G O Ms No 364 Planning and Panchayati Raj (Election-II), 10th July 1969)

In exercise of the powers conferred by sub sections (1) and (2) of section 3 read with sub section 1) of section 217 of the Andhra Pradesh Gram Panchayats Act, 1964 (Andhra Pradesh Act 2 of 1964) and in supersess on of the rules issued in G O Ms No 124 Panchayati Raj (Panchayats VIII) Department dated the 19th February, 1964 and published at pages 5 6 f the Rules Supplement to Part VII o he Andhra Pradesh Gazette, dated the 20th February 1964, the Governor of Andhra Pradesh hereby makes the following rules the same having been reviously published at pages 1-4 of the Rules Supplement to Part VII of the Andhra Pradesh Gazette dated the 4th March, 1969 as required by sub section (3) of section 217 of the said Act

RULES

1 These rules may be called the Andhra Pradesh Gram Panchayats (Declaration of village) Rules, 1969

2 In these rules, unless the context otherwise requires

(i) 'Act means the Andhra Pradesh Gram Panchayats Act 1964 (Act No 2 of 1964)

(ii) 'distance means the distance of an area from the office building of the gram panch yat if any, or from a central point in the villages as fixed by the Commissioner,

(iii) 'Local area means any area comprised within the jurisdiction of a gram panchayat, and includes any area not previously included in any gram panchayat that may be declared, to be or to form part of a gram panchayat

(iv) "Scheduled Areas means such areas in the State as the President of India may by order, declare to be Scheduled areas,

(v) 'Village means a village declared as such for the purposes of the Act

3 Save as otherwise provided in these rules ordinarily every revenue village in areas, other than the Scheduled Areas, with a population of one thousand and more and with an income of rupees one thousand and above per annum, shall be declared as a village

4 Any hamlet of a revenue village declared as a village under rule 3 lying within a distance of five kilometers irrespective of its population and income shall ordinarily be included in that village.

Provided that the Commissioner may, for special reasons, such as geographical features, communication facilities or viability, may declare one or more such hamlets into a separate village.

5. In the Scheduled Areas, the Commissioner may declare one or more revenue villages or a group of revenue villages or parts thereof, irrespective of the population and income, as a village, having due regard to the distance, terrain and viability of the local area comprised therein.

6. If a local area comprised in a revenue village or a village which is not in the Scheduled areas, is beyond a distance of five kilometers from that Revenue village or village as the case may be, and has a population of one thousand and more and an income of rupees one thousand and above per annum in the Andhra area and rupees five hundred and above per annum in the Telangana area, it may be declared as a separate village.

Provided that, for reasons to be specified in the notification, any such local area, which is beyond a distance of five kilometers, may, irrespective of its population and income, also be declared as a separate village.

7. Two or more contiguous revenue villages each with a population of less than one thousand and income of less than rupees one thousand per annum in the Andhra area and rupees five hundred per annum in the Telangana area, may be declared as a single village.

8. Subject to the provisions contained in these rules, where a gram panchayat passes an unanimous resolution that a local area shall not be excluded from, or included in, a village, the Commissioner, if satisfied that such resolution is not vitiated by any irregularity, impropriety or illegality, shall not, except for special reasons to be recorded in writing, exclude from or include in, that village any such area.

9. Where it becomes necessary to exclude from a village any local area or include in a village any Local area, in giving effect to these rules, the Commissioner shall, before issuing a notification therefor, give the gram panchayat which will be affected by the issue of such notification an opportunity of showing cause against the proposal and consider the objections, if any, of such gram panchayat.

Provided that where a Special Officer has been appointed to exercise the powers and perform the functions of the Gram Panchayat and its Sarpanch and executive authority, such Special Officer shall be given the aforesaid opportunity and the Special Officer shall make his representation after taking into consideration the views expressed by the members of the Grami Sabha in a special meeting convened for the purpose.

10. Where a notification for the declaration of a village has been issued by the Commissioner, it shall be open to any Gram Panchayat affected to prefer a revision petition to the Government through the Commissioner within fifteen days from the date of publication of such notification and the Government may pass such order thereon as they may deem fit.

11. The name of the village to be specified under sub-section (1) of section 3 of the Act shall be—

(i) the name of the revenue village, if the area comprises of one whole revenue village;

(ii) the name of the revenue village having the largest population if the area comprises more than one revenue village;

(iii) the name of the hamlet, if the area comprises the whole hamlet;

(iv) the name of the hamlet having the largest population, if the area comprises more than one hamlet.

(శ్రీ ఆర్. సత్యనారాయణరాజు :— అధ్యక్షా, రాష్ట్రంలో ఉన్న పంచాయితీలు రూల్సుకు లోబడి ప్రభుత్వము హైఫర్ కేటు చేయడానికి పూనుకుంటుంది లేక ఆ గ్రామం పంచాయితీలుగాని గ్రామస్థులుగాని పిటిషను పెట్టుకుంటే హైఫర్ కేటు చేయడానికి పూనుకుంటారా ?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :—కలెక్టర్సునే హైఫర్ కేటు చేయమని ఇన్స్ట్రక్షన్సు ఇచ్చాము. గ్రామస్థులు కూడ పిటిషను పెడితే తప్పక కన్సిడరు చేస్తారు.

(శ్రీ ఖాన్మీర్ రావు (కంకిపాడు) :—ఈ కలెక్టరుగారికి ఇన్స్ట్రక్షన్సు ఇచ్చినట్లు గత వర్షాయం ప్రశ్నకు సమాధానం వచ్చింది. గాని దానిని ఇంప్లిమెంటు చేయడం లేదు. వచ్చే ఎలక్షన్సుగాయినా దానిని హైఫర్ కేటు చేయడానికి కలెక్టర్సుకు ఇన్స్ట్రక్షన్సు ఇస్తారా ?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :—యీ ప్రశ్న ఇదివరకు వచ్చింది. అన్సరుకూడ చేశాను. 10 జూలై 1969 న మేము కలెక్టర్సుకు జి. ఓ. వంపించి యాక్షను తీసుకోమని చెప్పాము.

(శ్రీ బి. రత్నసభాపతి :— ఇక్కడ చెయ్యి ఖాళీగా ఉన్నది, వేరే పంచాయితీగా కాన్స్టిట్యూట్ చేయాలని ఉన్నది చేసి డిస్ట్రిక్టు పంచాయితీ ఆఫీసరు కదవను అడగగా ఆయన మాకు ఇన్స్ట్రక్షన్సు రాలేదు మాని గవర్నమెంటునుంచి వీమయినా స్పెసిఫిక్ డైరక్టివ్ ఇస్తే చేస్తాము అన్నారు. About one month back also he has told me like that. Will the Government give clear instructions in this regard ?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :—జి. ఓ. ఇచ్చాము. తర్వాత ఏక్షన్ తీసుకోమని కలెక్టర్సుకు ఆదేశం కూడ ఇచ్చాము.

(శ్రీ బి. రత్నసభాపతి :—మాకు ఇప్పటికి కొన్నిసార్లు [illegible] పంచాయితీ ఆఫీసరు మీద చర్య తీసుకుంటారా ? Will you kindly take action again st him having misled me ? When the D.P.O. has misled us and if the Officer has failed to [illegible] there is no purpose in passing the G.O. as all [illegible] I am telling that this is the answer. Will you kindly take action against that D.P.O. ?

Sri T. Ramaswamy :—How can I take action without taking his explanation ?

Sri B. Ratnasabhapathi :— The Officer has made the allegations like that.

శ్రీ టి. రామస్వామి :—తప్పకుండా ఆతనిని ఎక్స్‌ప్లనేషన్ అడుగుతా మండి. Whether he has told the Hon'ble Member like this will be enquired into.

శ్రీ యన్. జగన్నాధం (నరసన్న పేట) :—యీ ప్రశ్నలో ఇఫ్ సో షెన్ అని ఉంది. షెన్ అనేదానికి ప్రమాణము రాలేదు. రూల్సు ప్రకారం చేశారు. మహామోటో కలెక్టరు రూల్సుకి లోబడి వంచాయితీ రికాన్‌స్టిట్యూట్ చేయమని ఎలక్షన్సు లోపల ప్రిసైడ్ ఇఫ్‌సర్ని పంపిస్తే తప్ప ఇది ఆగదు. అందుచేత అలాగ చేస్తారా ?

Mr. Speaker:—That was the G. O. issued.

Sri T. Ramaswamy:—On 10-7-1969.

శ్రీ వై. వెంకట్రావు (కేమూరు) :— డి. పి. ఒ. గారిని అడిగితే హైకోర్టులో చెండింగులో ఉంది అందుచేత రికాన్‌స్టిట్యూట్ చేయడానికి వీలు లేదన్నారు. కాబట్టి డిఫికెట్ ఇఫ్‌సర్ని న్ను ఇస్తే వారు మహామోటోగా చేసి కనీసం వచ్చే ఎలక్షన్సు ఐనా పూర్తి చేస్తారు.

శ్రీ టి. రామస్వామి :—ఇది మహా మోటో గానే చేయమని ఇఫ్‌సర్ని న్ను ఇచ్చాము.

శ్రీ బి. వి ఆప్పారావు (తామి) :—ప్రభుత్వం యీ రకంగా జి. ఓ. లు ఇస్యూ చేయడం చాల చోట్ల జరుగుతోంది. ఆవి మాత్రం ఇంప్లీ మెంటు కావడం లేదు. ఆ ఇంప్లీ మెంటు కాకపోవడానికి కారణాలు తెలుసుకుని చర్య తీసుకోక పోతే మీరు జి. ఓ. లు పాస్ చేయడం అవసరం, మేము ఇక్కడకు రావడం అవసరం మీరు అక్కడ కూర్చోవడం అనవసరం యీ విషయంలో నిజంగా చాల అవమానకరంగా ఉంది. గవర్నమెంటుకే కాదు ప్రజలకు కూడ అవమానకరంగా ఉంది. ఏమిటి ఇది యీ జి. ఓ లు పాస్ చేయడం అక్కడ వారు అమలు చేయకపోవడం ప్రజలు దిన దినం ఆఫీసుల చుట్టూ తిరగడం ప్రభుత్వాన్ని ఆడిగితే తెలుసుండాలని చెప్పడం ఏమిటది, అర్థంలేదు.

శ్రీ టి. రామస్వామి :—అధ్యక్ష, ఈ G. O. ఇచ్చినప్పుడు అమలు జరపాలని ఇందులోనే ఉన్నదండి. తరువాత వారికి instructions కూడా Commissioner ఇచ్చివాడు వంటనే అమలుపరచాలని.

శ్రీ కావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ఇదివరకు High Court ruling ఏదో ఉన్నది. దానివల్ల మేము చేయడానికి వీలులేకుండా పోయింది అన్నారు. ఇప్పుడేమైనా G. O. చేశామన్నారు. ఇప్పుడు High Court లో వచ్చినటువంటి ఇబ్బందిని తొలగించడానికి G. O. చేశారా అంటే చాంట్లో అనలు point ఏమిటో ఏమి తొలిగింది ?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :—High Court లో ఇప్పుడేమీలేదండి. ఎప్పుడో ఇదివరకు చేసినటువంటి bifurcation గురించి High Court లో writ పడితే, ఆ writ లోకి Government కు directions ఇచ్చారు. High Court వారు revised criteria for bifurcation of Panchayat issue చేయమని, దానిని అనుసరించి ఇది issue చేయడం జరిగింది.

(శ్రీ చావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అసలు main point వాళ్లు ఒడిగింది ఏమిటి, objection మీరుదానిని ఏ విధంగా rectify చేశారు? ఇవాళికి అది ఆర్డర్ అయితే గాని లేకపోతే ప్రయోజనం లేదు. Hight Court వారు మీకు ruling ఇచ్చారు. అది ఇబ్బంది వచ్చింది. అందువల్ల మేము ఏమి చేయలేక పోతున్నామని అన్నారు. ఆ ఇబ్బందిని తొలగించడానికి G. O. issue చేశామని అన్నారు. వారుపెట్టిన అక్ష్యంతరం ఏమిటి? తమరు సవరించినయివంటి మార్పులేమిటి?

(శ్రీ టి రామస్వామి :—అప్పుడు High Court లో writ ఉంది కాబట్టి మేము ఈ revised criteria ఇవ్వలేదు. Writ అయిపోయిన తరువాత మేము examine చేశాము, finalise చేశాము, issue చేశాము. Collector కు కూడా ఈ revised criteria ప్రకారం bifurcation చేయమని directions ఇవ్వడం జరిగింది.

(శ్రీ సి. సుబ్బాయుడు :—ఇప్పుడు నూముంది పెట్టినటువంటి routes లో వెయ్యి papulation, వెయ్యి income అనే ప్రశ్న కూడా ఉన్నది, Distance 5 miles అనికూడా ఇందులోఉన్నది. ఇప్పుడు కొన్ని మారుమూల ప్రాంతాలలో 300 జనాభా ఉండేటటువంటి గ్రామాలుకూడా సగం ఇటు, సగం అటూ రెండు రెవిన్యూ villages గా ఉన్నటువంటి గ్రామాలు చాలాఉన్నాయి. అవి రెండు పంచాయతీలలోకి పోవడం జరుగుతుంది. దానివలన వాళ్లకు ఏమి ప్రయోజనం చేకూర్చుతోడానికి వీలులేకుండా ఉన్నది. కనుక అటువంటిగ్రామాలను ఇప్పుడు మీరు పెట్టినటువంటి rules ప్రకారం చాల్లను పడో ఒక పంచాయతీలోకి చేర్చడమో లేక వీలైతే ఈ criteria క్రింద వారిగికే separate Panchayath గా చేయడానికి అవకాశాలు ఉండవు. అటువంటివాటిని గురించి Collector గాని, Commissioner గాని ఏమిచేయడానికి అవకాశంలేదు. వీటిని గురించి ఆలోచనచేసి అటువంటి గ్రామాలు ఒకే పంచాయతీలోకి కేటట్లుగా ఉత్తరువులు ఏమైనా ఇస్తారా?

(శ్రీ టి. రామస్వామి :—ఆవన్నీ ఆలోచించే ఈ ఉత్తరవులు issue చేయడం అయింది. గౌరవ సభ్యులు చెప్పినట్లుగా separate villages ఉన్నట్లయితే five kilo metres అక్కర్లేదండి—"Except as otherwise provided in these Rules, ordinarily every Revenue village in areas other than the scheduled areas with a population of 1000 and more and with an income of Rs. 1,000 per annum shall be declared as a village". అని ఉంది. Separate villages అయితే 5 kilo meters అక్కర్లేదండి. Hamlet అయితే five kilo metres కావాలి.

శ్రీ ఏ. సుబ్బారాయుడు :—ఇప్పుడు కొన్ని Hamlets ఉన్నాయి ఆ hamlets లో ఒక చెట్ గ్రామం two main villages లోకి పోవడం జరుగుతున్నది. Two hamlets గా కూడా ఉంటున్నవి. ఇప్పుడు ఒకే village రెండు Revenue villages లో చేరుతున్నది. ఒక భాగంయేమో ఒక revenue village లోకి, ఇంకొకభాగం ఏమో ఇంకొక revenue village లోకి చేరుతున్నది. Population ఏమో 800, 400, 500 ఉంటుంది. అందువల్ల ఏమవుతుందంటే ఆ గ్రామం రెండు పంచాయితీలలోకి పోవడం జరుగుతున్నది. మీరు చెప్పినటువంటి criteria ప్రకారం పంచాయితీని seperate panchayat గా చేయడానికి అవకాశంలేదు. పోనీ ఆగ్రామంఅంతాకూడా ఒకేపంచాయితీలోకి చేర్చడానికికూడా అవకాశంలేకుండా ఉన్నది. అటువంటి special causes గా ఉండేటటువంటి villages గురించి. వాటిని ఒకే పంచాయితీలోకి చేర్చేటటు వంటి provision ఏమైనా కల్పిస్తారా ?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—ఇప్పుడు Rules issue చేశాము. మళ్ళీ ఏదైనా చేయాలంటే, ఏదైనా కష్టాలు ఉన్నట్లయితే పంపించండి. We will consider.

శ్రీ కె. గోవిందరావు (అనకాపల్లి): —ఇప్పుడువారు చెప్పినటువంటి గ్రామాలు మీదృష్టికికూడా కొన్ని వచ్చినాయండి. ఇప్పుడు రెండు hamlets ఒక గ్రామంలో ఉన్నటువంటి ఒక hamlet, ఇంకొక గ్రామంలో ఉన్నటువంటి ఇంకొక hamlet, అరెండు hamlets కలిసి ఒక గ్రామంగా ఉన్నాయి. అవి రెండు పంచాయితీలకు attach అయిఉన్నాయి. వాటిని ఇప్పుడు మీరుచెప్పిన Rules ప్రకారంగా ఒకపంచాయితీని చేయడానికి అవకాశం లేదుకదాఅని వారు చెప్పుకున్నారు. మీకు కూడా ఆదేసమస్య ఉన్నది. దానిగురించి ఏమి చెప్పుతారు ?

శ్రీ టి. రామస్వామి: —మీరుచెప్పినది నాకు అర్థంకాలేదు.

శ్రీ కె. గోవిందరావు: —ఇప్పుడు మూలపేట అనేగ్రామం ఉన్నదండి. ఆగ్రామంలో సగంభాగము ప్రక్కన మువగపాక అనేదాంట్లో ఒక hamlet, ఒకభాగముఅండి. అమువగపాక పంచాయితీలో అదిఒక భాగము. ఇటు చెరువు తోటారు అనేటటువంటి చాంద్లోఉన్న ఒక hamlet ఒకభాగము. కాబట్టి రెండుపంచాయితీలలో, రెండు Revenue గ్రామాలలో ఉన్నటువంటి రెండు hamlets కలిసి ఒకగ్రామంగా ఉన్నది. వాటికి పంచాయితీలేదు, Revenue village లేదు, ఎట్లా అది ?

శ్రీ ఏ. సుబ్బారాయుడు: —అభిప్రాయండి, X, అనేటటువంటిగ్రామంలో సగముఏమో ఒక Revenue village కి, ఇంకొకసగం ఇంకొక Revenue village లోమ ఉన్నాయి. అందువల్ల ఉమ్మడుల్ల [illegible] లోకి సగము ఒక పంచాయితీలోకి, ఇంకొకసగం ఇంకొక పంచాయితీలోకి పోవడం జరుగుతుంది. ఆగ్రామజనాభా 800, 400, 500 ఈ విధంగా వత్తిడిగా ఉంటుంది. కనుక వీపంచాయితీనుంచికూడా వాళ్ళు ఫీజు [illegible]

చేసుకోలేక minority గా ఉండి ఏమీ ఉపయోగం పొందడానికి అవకాశంలేకుండా ఉన్నాయి. అభ్రగామాన్ని అభివృద్ధి చేసుకోడానికి వీలు లేకుండా ఉన్నది. రెండుపంచాయితీలు agree అయి 3 పంచాయితీలు ఏదైనా వ్యతిరేకిస్తే వచ్చు ఈపంచాయితీరాజ్ మంచి ఉపయోగమే లేకుండవున్నది. అటువంటి special cases గురించి అడుగుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్: —మీరు specific cases చారిత్యపట్టికి తీసుకొనివస్తున్నారు అటువంటి గ్రామాలలో ఏమిచేయాలని. I will bring another instance to his notice. ఒక పోగ్రామంలో మధ్యమాత్రం ఒక విధి ఉన్నది. ఒకవైపు ఏమో కర్నూలుజిల్లా, ఇంకొకవైపువుమో కడపజిల్లా in the same village i e, half of it is in Kurnool district and the other half is in Cuddapah district, మధ్యలో ఉన్న అరస్తా that separates this portion and that portion. I do not know how that can be treated. అటువంటి instances చాలాఉంటాయి.

శ్రీ టి. రామస్వామి: —ఉంటే మాదృష్టికి తీసుకువస్తే we will consider.

Mr. Speaker:—In that particular village, a murder took place. తలపమో ఒకజిల్లాలో. మొంతెమేమో ఇంకొకవైపుకు పడిపాయి. ఆకొడ scene of offence determine చేయవలసివచ్చింది, అది కడపజిల్లాదా లేకపోతే కర్నూలుజిల్లాదా అని. It is a very intresting case. I forgot the name of the village, అది చాగలమర్రిదగ్గర ఉన్నది, ఆర్ల్గడ్డ కాదూ?

శ్రీ ఎస్. జగజ్జీవన్‌రాం: —1964 ఎన్నికలముందు ఇటువంటి rules frame చేసి rules ప్రకారం Collectors ఏమో ఈ panchayats అన్నీ reconstitute చేయకముందు, elections పెట్టకముందు ఏమో దీనిని stop చేశారు. దానిని ఏమో supercede చేస్తూ, ఇప్పుడు ఈ rules ఏమైనా frame చేశారాని Supercede చేయవలసిన అవసరంవచ్చింది? తరువాత ఈ Rules ప్రకారం ఆయినా ఇప్పుడు ఈతొమ్మిది ఎన్నికలు జరగకముందు భూమి ఇవ్వకుండా ఏమైనా పరిమి ఇవ్వగలరా?

శ్రీ టి. రామస్వామి: —1964 లో Rules issue చేశాము. ఆ తర్వాత ఈ Rules వల్ల liability ఆపంచాయితీలకు ఉండదు. తక్కువ ఆదాయము పంచాయితీలకు ఉంటుందనే ఉద్దేశంతో దానిని చేయవద్దు అనిపట్టి orders వేయడం జరిగింది. అందుకే ఈ withdraw చేసుకోవడం జరిగింది. ఆ rules

శ్రీ ఎస్. జగజ్జీవన్‌రాం: —మళ్ళీ కొత్తవాటిని ఏమైనా తర్వాత చేస్తారా అని guarantee ఇవ్వగలరా?

శ్రీ టి. రామస్వామి: —లేదు మేము.

PROPERT TAX ARREARS IN HYDERABAD CITY

5`9—

*762 (176.) Q.—Sri Badrivishal Pitti (Maharajgunj :— Will the hon. Minister for Municipal Administration be pleased to state:

(a) the extent to which the Hyderabad Municipal Corporation has succeeded in recovering the arrears of property tax during 1967-68. and

(b) whether a comparative statement showing the property tax estimated, collected, and that in arrears during the years 1965-66, 1966-67; 1967-68; respectively will be placed on the Table of the House?

The Minister for Municipal Administration (Sri N. Chenchu Rama Naidu):— (a) & (b) A statement is placed on the Table of the House.

STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

(VIDE ANSWER TO LEGISLATIVE ASSEMBLYIVE QUESTION

(STARRED) No. 1769 [*589]

(a) Out of the arrears of property taxes as on 1-4-1967 amounting to Rs. 60,92.702 the Municipal Corporation of Hyderabad has succeeded by launching a special drive in collecting a sum of Rs. 39,58,407 during the year 1967-68 (i e. upto 31-8-68). Further as shown in the table below some amounts have been actually deleted and a further amount is proposed to be deleted.

Arrears of Property taxes as on 1-4-67	Actusl collection till 31- -68	Amount actually deleted	Amount further proposed to be deleted	Net balance to be collected as on 1-4-68
Rs.	Rs.	Rs.	Rs.	Rs.
60,92,702	39,58,407	1,19,280	13,40,091	6,68,0 4

(b) The particulars of the estimated demand. amount actually collected during the years, 1965-66, 1966-67, 1967-68 respectively are shown below:

Year 1965-66		Year 1966-67		Year 1967-68	
Estimated demand of Receipts.	Amount collected (Actuals)	Estim ted demand Receipts	Amount Collected (Actuals)	Estimated demand of Receipts	Amount collected (Actuals)
Rs.	Rs.	Rs.	Rs.	Rs.	Rs.
89,86,968	78,25,395	1,19,20,920	1,00,58,465	1,28,47,700	1,05,04,702

శ్రీ ఎస్. వెంచురామనాయుడు :—14 లక్షలు రైటాఫ్ చేయటానికి ప్రపోజ్ చేశారు. కార్పొరేషన్ వారు పాస్ చేస్తేనే అది జరిగింది.

శ్రీ ఎ. మాధవరావు (నెల్లూరు) :—ఇంతకుముందు పెద్దపెద్దవారు కొన్ని లక్షల రూపాయల బకాయిలు ఉన్నట్లు లిస్టు ఇచ్చారు. ఆవుడు లిమిటేషన్ పోకుండా మేము చర్య తీసుకొంటున్నాము అని మంత్రిగారు చెప్పారు. ఇప్పటివరకు ఏ చర్య తీసుకొన్నారు? ఎవరిపైన తీసుకొన్నారు? ఈ డిలిషన్స్ చానిలో ఉన్నవా? లేదా?

శ్రీ ఎస్. వెంచురామ నాయుడు :—ఆ రోజున 10 వేలు పైబడినవారు 100 మంది లిస్టు ఇవ్వబడింది. అందులో చాలామంది దగ్గరనుండి వసూలు చేయబడింది. ఇంకా కొంతమంది దగ్గర వసూలు చేయవలసిఉన్నది.

శ్రీ ఎ. మాధవరావు :—ఈ డిలీట్ చేయటానికి కారణం చెబుతారా? ఈ డిలీషన్సుకు క్వాలిఫికేషన్సు ఎమైనా ఉన్నాయా? లిమిటేషన్ పోవటమేనా క్వాలిఫికేషన్?

శ్రీ ఎస్. వెంచురామ నాయుడు :—ఏ పరిస్థితులలోను వసూలు కానటు వంటివి మాత్రమే డిలీట్ చేయటం జరిగింది.

శ్రీ కె. గోవిందరావు :—14 లక్షల రూ. ల వరకు ఎవరికైతే మీరు డిలీట్ చేయదలచుకొన్నారో-ఆ వివరాలు సభముందర పెడతారా?

శ్రీ ఎస్. వెంచురామనాయుడు :—తెప్పించి పెట్టమంటే పెడతాను.

श्री बदरी विशाल पित्ती : यह क्या बोलते है समझ मे ही नहीं आता। भी वी के राव साहब और पापि रेड्डी साहब से पूछा वे भी उन की तेलगु बात नहीं समझा। मैं हिन्दी में बोला तो शाहब न समझे हो लेकिन जब नही बात गोविन्द राव साहब तेलगु में बोले तो यह भी नहीं समझे। मंत्री ज्यादा जवाब क्यों नहीं देते।

శ్రీ పి. వి. కె. రావు :—మంత్రిగారికి విచక్షణాధికారంలేదు. హిందీ తెలుగు ఒకే విధంగా చూస్తారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—వారికి సంబంధించినంతవరకు మీరు ఇంగ్లీషులో అడిగినా ఒకటే, హిందీలో అడిగినా ఒకటే, తెలుగులో అడిగినా ఒకటే.

SALES TAX ARREARS

540—

*1263 Q.—Sri S. Vemayya (Put by Sri R Satyanarayana Raju) :— Will the hon. Minister for Finance be pleased to state;

(a) the total amount of Sales tax outstanding collection as on 31-3-1969; and

(b) the reasons for the delay to collect the arrears?

The Minister for Finance (SriK. Vijayabhaskara Reddy):—(a) The total balance of tax outstanding under A. P. G. S. T. Act as on 31-3-1969 was Rs. 5,36,20,805,

(b) The collection of tax is a continuous process. The officers of the Commercial Taxes Department will be taking necessary steps for realisation of taxes according to the procedure laid down under the A. P. G. S. T. Act. Some of the reasons due to which the arrears are pending collection are (1) stay granted by Courts and appellate Authorities; (2) non completion of process under Revenue Recovery Act, (3) insolvency proceedings filed by dealers, etc.

(శ్రీ ఆర్. సత్యనారాయణరాజు :—అధ్యక్షా, ఆ బకాయిలు ఎన్ని సంవత్సరాలనుండి ఉన్న బకాయిలో చెబుతారా?

(శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—అది ఒక పటమ్‌కాదు; చాలా ఐటమ్స్ ఉన్నవి. వేరియస్ స్టేజెస్‌లో ఉన్నవి. కొన్ని హైకోర్టు స్టేజిలో ఉన్నవి.

(శ్రీ ఆర్. సత్యనారాయణరాజు :—ఎన్ని సంవత్సరాలనుండి బకాయిలు ఉన్నవి? ఐదు సంవత్సరాలనుంచా? 6 సంవత్సరాలనుంచా?

(శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—ఎగ్‌జాక్టుగా చెప్పలేను

(శ్రీ ఆర్. మహానంద :—ఎరియర్స్‌గాని, కరెంటే ఎమౌంటుగాని, ఎ. సి. టి. ఓ లకు ప్రతి సంవత్సరం ఇంత వసూలు చేయాలని ఏదైనా టార్గెట్ ఫిక్స్ చేశారా? ఆ టార్గెట్ మించి వసూలు చేసినవారికి ఇంక్రిమెంటుగాని, ప్రమోషన్‌గాని ఇచ్చే అలవాటు ఉన్నదా?

(శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—మేము టార్గెట్ ఫిక్స్ చేస్తాము. దాని ప్రకారం జరుగుతుంది. క్వార్టర్లీ రెవ్యూస్ ఉంటుంది. డిపార్టుమెంటువారి రెవ్యూస్ ఉంటాయి. కమిషనర్, డిప్యూటీ కమీషన్ చేస్తారు. ఇది తప్పదు. ఇది కంటిన్యువస్ ప్రాసెస్. ఈ మొత్తంలో ఎక్కువభాగం హైకోర్టు స్టేలో వేరియస్ స్టేజెస్‌లో ఉన్నది.

PROPERTIES OF MANGALAGIRI NARASIMHASWAMY TEMPLE

541—

* 106 (1486) Q.—Sri A. Madhava Rao :—Will the hon. Minister for Endowments be pleased to state :

(a) what are the moveable and immoveable properties owned by Mangalagiri Narasimhaswamy Temple ;

(b) the extent of land leased out in open auction and the year in which the lands were leased out last ; and

(c) the amounts or maktha for which these lands have been leased auction during the past 6 years and the actual amount realised.

The Minister for Endowments (Sri K. Ramakrishna Raju) :- (a), (b) and (c) :—The answer is placed on the Table of the House. సమాధానము సభా సమక్షములో ఉంచబడింది.

PAPER PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

(VIDE ANSWER TO L.A.Q. No. 1410 (STARRED) [* 541]

QUESTION

(a) What are the moveable and immoveable properties owned by Mangalagiri Narasimhaswamy Temple;

ANSWER

(a) A list of moveable properties owned by the Temple is appended. The temple owns an extent of Ac. 315-40½ cents of dry land and Ac. 99-57 8/4 cents of wet land. Out of Ac. 315-40½ cents of dry land, an extent of Ac. 15.38 cents which is for house sites, is vacant. An extent of Ac. 1-52 cents of wet land at Vatticherukuru Village is encroached by squatters.

(b) the extent of land leased out in open auction, and the year in which the lands were leased out last; and

(b) An extent of Ac. 800-02½ cents of dry land and Ac. 98-05½ cents of wet land was leased out in public auction as detailed below:—

Fasli	Extent (dry) Ac.-Cts.	Fasli	Extent (wet) Ac.-Cts.
1363 to 1367	13-81	1368 to 1367	8-06
1364 to 1368	17-44	1364 to 1668	3 86
1365 to 1371	15-92	1365 to 1869	5-45½
1366 to 1870	58-23	1366 eo 1870	9-35
1867 to 1371	4-92	1867 to 1871	5-34
1868 to 1372	0-99	1369 to 1878	10-96
1369 to 1378	8-68	1372 to 1877	11-96
1871 to 1876	4-20	1378 to 1878	9-85
1872 to 1377	6-50	1874 to 1879	14-98
1873 to 1378	89-87	1877 to 1882	9-42½
1374 to 1879	58-26	1371 to 1376	0-52
1875 to 1880	24-58	1378 to 1888	4 48
1876 to 1881	2-98½	(Long lease permanent)	4-50
Total ..	300-02½	Total ..	98-05 3/4

The tenants are continuing in the land under the provisons of the Tenancy Act. Eviction petitions are being filed against those who fell in arrears of payments of maktha or rents wherever necessary.

Question	Answer
(c) the amounts or maktha for which these lands have been leased in auction during the past 6 years and the actual amount realised ?	(c) The total demand on the dry lands for the last 5 years from Faslis 1372 to 1377 was Rs. 1,45,784-42 out of which a sum of Rs.88,809-01 was collected up to 11-8-1969 leaving a balance of Rs.1 ,075-41. Suits have been filed for recovery of a sum of Rs. 7,471-71 and action to collect the balance of Rs. 4,503-70 is being taken by the Executive Officer. As against the demand of Rs 26,109-07 in respect of dry lands for F. 1876, a sum of Rs 12,421-00 was collected upto 11th March, 1969 leaving a balance of Rs. 13,688-07. The total demand on wet lands for the last six years from F. 1372 to F. 1377 was Q. 4,361-43 Kgs. of paddy, out of which Q. 3,894-04 kgs. was collected, leaving a balance of Q. 467-39 Kgs. of paddy. Out of the balance, Q. 207-75 Kgs. is covered by suits and the remaining Q. 259-64 Kgs is pending collection.

శ్రీ అహోబిల వరసింహా స్వామి వారి దేవస్థానం, మంగళగిరి.

వరుస సంఖ్య	వగల వివరణ	ఫసలీ ఆరంభంలో విత్త.		విశేషాంశములు.
		సంఖ్య	విలువ	తూకము
(1)	(2)	(3)	(4)	(5) (6)
	వెండి వస్తువులు			
1.	బంగారు మకరాపు వెసిన వెండ్ర కిరీటము	1	100-00	195-00
2.	బంగారు కిరీటములు చిన్నవి	8	800-00	
3.	వెండి గంగాళము గిన్నెలు	4	80-00	98-0-0
4.	వెండి డాలు	1	16-00	24-8-0
5.	వెండి కత్తి	1	8-00	8-12-0
6.	శ్రీపానకాలస్వామివారి సమ్మంగం.	1	250-00	200-0-0
7.	ఆదర్శికర	1	40-00	67-0-0
8.	పావడాల తునకలు	3	8-00	8-14-0
9.	గజ్జల కడియాల తునకలు	2	8-00	2-12-0

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
10.	పెద్దమకరతోరణము చిలుకలు కంఖుచక్రములు సహా	1	800-00		
11.	మోహిని అలంకారం గిన్నె	1	6-00	4-4-0	బంగారు పూత
12.	మోహిని ఉద్దరిని	1	2-00	8-4-0	
13.	శోభుదారి కర్రీలు	2	200-00	200-0-0	
14.	నవావర్ణ ధారపళ్లెం	1	20-00	42-0-0	
15.	ఉద్దరిణె	1	6-00	4-8-0	
16.	పెండి బిందె	1	150-00	120-12-0	
17.	బిల్లు, అంటు	2	20-00	—	
18.	అర్చన పాత్రలు	4	50-00	40-0-0	
19.	పాత గిన్నెలు	2	20-00	29-4-0	
20.	తీర్థం బిందె	1	180-00	150-0-0	
21	పెండి వంకపాత్ర	1	30-00	10-0-0	
22.	పెండి ఉద్దరిణె	1	5-00	2-2-0	
23.	పెండి పళ్లెం	1	70-00	40-0-0	
24.	పెండి పళ్ళెం చిన్నది	1	10-00	9-0-0	
25.	కంది పెదది గిన్నె	1	2-00	9-0-0	
26.	కృష్ణని కవచం పెట్టు	1	100-00	80-0-0	
27.	రాజ్యలక్ష్మిఅమ్మవారిహస్తములు	4	25-00	18-0-0	
28.	చామరములు	2	38-00	—	
29.	పాదములు చిన్నవి	2	1-00	0-6-0	
30.	చిన్న కిరీటం 1, కర్ణపత్రములు 2, శ్రీదండం 1.	4	15-00	8-4-0	
31.	పెండి గంధం గిన్నె	1	15-00	10-0-0	
32.	పెండి పలకళ గిన్నె	1	16-00	8-1-0	
33.	ఆంజనేయస్వామి మొలత్రాడు	1	22-50	10-7-0	
34.	పెండిపావడాలు చిన్నవి పిల్లెండ్లు	2	—	—	
35.	పెండి తొట్లు, డోయలగిన్నె	1	—	8-8-0	
36.	పెండి కమ్మలు 2, గుడ్డు 1	3	—	—	
37.	పెండి కమ్మ 1, పెండి మీనం 1.				
38.	పెండి గిన్నె	1	—	1-8-0	
39.	పెండి కమ్మలు	2	—	0-8-0	
40.	పెండి పూయల గ్లాసు	2	—	6-0-0	
41.	ఆంజనేయస్వామి కిరీటం	1	—	—	
42.	గజ్జల వడ్డాణం	1			
43.	పలగల చిన్న గిన్నె	1			

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
44.	కడియాల జత	1			
45.	రవాకుల వక్కెం	1			
46.	వెండికన్ను, మీసం, బొట్టు, బొడ్డు.	4			
47.	వెండి కమ్మలు	2			
48.	వెండి గుండు	1			
49.	వెండి గిన్నె	1			
50.	వెండి గోకిచాడు	1		1-4-0	
51.	వెండి మట్టెలు	4		0-8-0	
52.	వెండిమీసం, బొడ్డు, కమ్మ, బొట్టు	4		2-8-0	
53.	వెండికన్ను, మీసం	2		0-8-0	
54.	వెండివక్కెం	1		25-4-0	
55.	వెండి గిన్నె	1		9-4-0	
56.	వెండి పూలబట్ట	1		12-0-0	
57.	వెండి గొడుగు	1		7-0-0	
58.	వెండి గ్లాసు	1		12-0-0	
59.	వెండి నాలుక	1		19-7-0	
60.	వెండి వేత్రములు 2, బొట్టు 1.	3		0-14-0	
61.	వెండి గిన్నె	1		9-0-0	
62.	శ్రీఆంజనేయస్వామిచారి కీటం	1		80 గ్రాములు	
63.	వెండి వేత్రములు	2		0-8-0	
64.	వెండి మీసం. కన్ను	2		0-12-0	
65.	వెండి మీసంలు 2. కమ్మలు 2	4		2-0-0	
66.	పానకాలస్వామిచారి సుదర్శన చక్కెం వెండి	1		14-14-0	
67.	చిల్లర వెండి వసుండిలో వచ్చినది.		50-00	35-12-0	
68.	వెండి గొడుగు	1	8-00	2-0-0	
68.	మట్టెలు	4	12-00	6-8-0	
	పట్టాలు	2			
	మీసం	1			
	కండ్లు	2			
70.	వెండి మట్టెలు	4	5-00	1-12-0	
	వెండి కాళ్ళు చిన్నవి	2			
71.	శ్రీవ్యాసాచారి వెండివథగల భూమము	1	12-00		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
72.	శ్రీస్వామివారి వెండి వేత్రములు	2	1-50		
73.	శ్రీస్వామివారి వెండి మకరతోరణము.	1	125-00		
74.	శ్రీస్వామివారి వెండి మీసం	1	1-50		
75.	శ్రీస్వామివారి వెండి వస్త్రము	1	1-50		
76.	కాయార్థ వేత్రములు	2	1-00		
	ఎ. వెండి శేషులు 2, వెండి కళ్ళు 4		3-00		
	బి. వెండి వేత్రములు చిన్నవి	2	3-00		
	సి. వెండి చిల్లర వస్తువులు		0-50		
77.	ఉత్సవుల వెండినర్వాంగళార్చ్లలు	18	250-00		
78	శుక్రవారం ఉత్సవం మకరతోరణము.	1	125-00		
79.	తిర్థపు బిందె		500-00	288-00	
80.	శ్రీస్వామివారి వెండి కిరీటం అర్థ 1. కర్ణపత్రములు 2.	3	695 గ్రాములు.		
81.	వెండి చాట్లు పోడిగిన బంగారు నామము తిరి, చాట్లు 28. చతర్వరాళు	1	75-00	8-14-0	
82.	అమ్మవారి చాళ్ళ బొట్టు	1	50-00		
83.	తిర్థపు గిన్నె	1	150-00	90-0-0	
84.	అర్చన పాత్రలు	5	125-00	75-0-0	
85.	ఉద్దరిణె	1	80-00	5-0-0	
86.	కళాశి	1	80-00	48-0-0	
87.	దీపహారతి	1	50-00	24-0-0	
88.	చామరములు	2	65-00		
89.	ఉద్దరిణె	1	8-00	48-0-0	
90.	గంధపు గిన్నె	1	30-00	15-0-0	
91.	కుభహారతి	1	25-00	45-0-0	
92.	పెద్ద పళ్ళెం	1	350-00	200-00	
93.	చిన్న పళ్ళెం	1	125-00	67-8-0	
94.	తీర్థకలశం కవచం పెట్టు	1	110-00	60-0-0	
95.	వెండి కళాశి పెద్దది	1	200-00	60-0-0	
96.	వెండి నవకళ్యాణహారతి పెద్దపాలెంవాకిచ్చినది	1			
97.	కడ్డాణము	1	10-00		
98.	వేత్రములు	2	1-00		
99.	అర్చన గిన్నె	1	50-00	28-0-0	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
100.	ఉద్దరిణె	1	8_00	1_12_0	
101.	మకరతోరణం పెద్దది	1	150_00		
102.	పెండి చామరము విజయవాడ				
	శాయారమ్మ సమర్పించినది.	1			
103.	పెండి పేళ్ళములు	6	8_00		
104.	పెండి వడగల బొట్టు				
	మధ్య బొట్టు చాకిది	2	1_00		
105	పెండి శాయార్ల స్వయూపం	1	0_50		
106.	పెండి శాయార్ల మీసాలు	2	0_50		
107.	శుక్రవారం అమ్మవారి కిరీటం	1	120_00		
	బంగారు వస్తువులు				
1.	తులసి పూపలు పేరు 184 పూపలు గలది.	1	400_00	4_10_0	
2.	వగడముల శానళము	1	100_00	5_5_0	
3.	ముత్యాల హారము 16 పేటలు పతకముతో పవా	1	200_00	5_10_0	
4.	మూడు వరుసలు గల పాను తోర మల్లెలు పవా	1	500_00	8_4_0	
5.	పాము ఎర్రరాళ్ళ తిగిసీ పవా.	1	350_00	8_14_0	
6.	గోదా కళ్యాణం పాము. తెల్ల రాయి బంగారు బిళ్ళతో పవా.	1	125_00	0_7_0	
7.	త్రిలేవి గొలుసు, తిగిసీతో పవా.	1	600_00	6_5_0	
8.	చిన్న పాము, ఆంజనేయ బిళ్ళతో పవా.	1	70_00	0_19_8	
9.	పాము తాడు, డా ల రు గొలుసు, ఎర్రరాళ్ళ తిగిసీ 8 ముత్యములతో పవా.	1	200_00	2_0_6	
10.	పరిపీము, కిరీటమువకు కుట్టినది	1	25_00	2_8_0	
11.	బంగారు జడ, 10 బిళ్ళలు, ఒక పెద్ద కుప్పె 19 చిన్న కుప్పెలు.	1	200_00	22_12_0	
12.	కలికి తురాయి	1	500_00	6_8_0	
13.	త్రిదండం	1	100_00	3_12_0	
14.	రాజముడి బంగారు మకామా చేసినది.	1	250_00	111_0_0	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5) (6)
16.	పైరు ముడి పెద్దది	1	600_00	118_0_0
16.	పర్యాంగం శ్రీవారికి శాశ్వతులు 18 సెట్టు.	1	600_00	200_0_0
17.	ముక్కు పోగు ముళ్ళాలు, రాళ్లుతో నవో.	1	8_00	0_4_0
18.	బులాకీ.	1	1_00	0_2_0
19.	అండాళ్లమ్మవారి కంకు	1	100_00	0_5_0
20.	అండాళ్లమ్మవారి పగడముల శావళం	1	10_00	0_3_0
21.	అంజనేయస్వామివారి కట్లు, బొట్టు	3	20_00	0_12_1
22.	కట్టడపు శానుల పేరు, 23 శానులు గలది.	1	2,000_00	శే. 14_19½
23.	కట్టడపు శానుల పేరు 100 శానులు గలది.	1	1,650_00	25½
24.	కట్టడపు శానుల పేరు 94 శానులు గలది.	1	3,000_00	27_3_3
25.	సౌభాగ్యవతి గొలుసు, మూడు పేటలు గలది.	1	1,00_00	12_7½
26.	పద్మావతి గొలుసు మూడు పేటలు గలది.	1	1,000_00	శే 14_19½
27.	బంగారు మలామా శేసిన వరపాద ములు.	2	40_00	41_0_0
28.	బంగారు మలా మా పేసిన వరచా కయ హస్తములు.	2	80_00	19_1_0
29.	పావడముల పావళము, 52 పగడ ములు కలది.	1	76_00	శే. 1_0
30.	బోలు బంగారు మూమిడి పిందెల మొళ్ళాడు, 29 పిందెలు.	1		
31.	బంగారు పాను శాడు, రెండు రాళ్ల విళ్ళతో నవో.	1		శే. 2_0
32.	చంద్రహారము, మూడు పేటలు గలది.	1	500_00	శే. 7_0
33.	బంగారపు నత్తు.	1	—	—
34.	కళ్యాణ కంకణం.	1	—	0_7_3
35.	బంగారు పూవులు, కళ్యాణ సమ యమున అతతలలో కలుపునవి.	100	—	—
36.	రామబాణ ఉంగరం.	1	—	—

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
37.	బంగారు గొలుసు, పెండి బిళ్ల మంగళ సూత్రంతో సహా.	1	—	0_18 చి.	
38.	బంగారు చిన్న దుద్దులు, పెండి సీలలవి.	2			
39.	బంగారు ముక్కు పేవరి	1			
40.	బంగారు చిన్న గజ్జెలు.	5	80_00	7_4_8	
41.	మంగళ సూత్రం.	1			
42.	చిన్న బంగారు రేకు				
43.	బంగారు మంగళ సూత్రములు చిన్నవి.	2	2_00		
44.	బంగారు పెవుల పూలు.	2			
45.	బంగారు తిరిపి 4 ఎర్ర రాళ్లు గలది.	1			
46.	పెల్లబంగారం చిన్న మంగళసూత్రం	1	60_00	6_0_0	
47.	గూబ తళుకు	1			
48.	బంగారు అమ్మవారి అర్ధ కిరీటం, సీలం, ఎర్ర రాయితో సహా.	1	800_00	51½ % గ్రా	
49.	మద్రాసు గోల్డు కవరింగ్ ఎరువు, పెలుపు రాళ్లు కలిగిన పెద్ద చంద్ర హారం రాళ్ల లాకెట్	2	120_00		
50.	బంగారు గొలుసు 47 నల్లపూసలు పవామిల్ పెయింటు చేసిన లాకెటుతో సహా తూకం.	1	100_00	కే. 1_8	
51.	గోటు తిగెల బంగారు రేకులు	—	—	0_6_0	
	బంగారు పెద్ద మంగళ సూత్రం	1		0_6_0	
	బంగారు చిన్న గజ్జల గుత్తి	1		0_0_8	
	బంగారు చిన్న మంగళ సూత్రం	1		0_0_8	
52.	బంగారు మంగళ సూత్రం నామ శాడుతో సహా	1	200_00		
53.	బంగారు ముక్కు పోగు, పేవరి.	2	25_00		
54	బంగారు బులాకి	1	10_00		
55.	బంగారు కళ్యాణం బొట్టు, చిన్న ముళ్ళం.	2	20_00		
56.	దక్షిణావృత శరిభం	1	1,000_00		
57.	శ్రీస్వామివారి సర్వాంగం శాల్తీలు బంగారు మళామా రేసివలి.				

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
	ఎ. వ్రతరేఖలు	2			
	బి. శంఖు చక్రములు	2			
	సి. స్వామిచారి హస్తం	1			
	డి. స్వామిపాది పాదం ...	1	10	1,000-00	
	ఇ. స్వామిపాది కిరీటం	1			
	ఎఫ్. వక్షస్థలం	1			
	జి. కర్ణ పత్రములు	2			
67.	శ్రీమతి రేఖ ఆయ్యార్ల పర్యాంగం				
	ఏ. వక్ష స్థలం	1			
	బి. హస్తములు	2			
	సి. పాదం	1	7		
	ఎల్. కిరీటం	1			
	ఎమ్. కర్ణప త్రములు	2			
68.	శ్రీరాజ్య లక్ష్మి ఆయ్యార్ల పర్యాంగం				
	కిరీటం	1			
	వక్షస్థలం	1			
	కమలములు	2	10-00	400-00	
	వస్త్ర ములు	2			
	కర్ణ పత్రములు	2			
	వ్రతరేఖలు	2			
69.	ఉమా గోల్డు కవరింగ్ వస్తువులు				
	కెమికల్ ట్రోఫ్సు పతకము	1			
	డిటో నత్తు	1			
	డిటో పెద్ద బొట్టు	1	6	81-50	
	డిటో చిన్న బొట్టు	1			
	డిటో వాసుకాడు	1			
	పెద్ద జాస్మిన్ వెక్లెసు	1			

(శ్రీ) ఎ. మాధవరావు:—ఈ ఎకరాలు వెట్ లాండ్ వున్నదని చెప్పారు. ఈ విడ్డర్స్ అందరు గూడుపుఠాణి అయి శక్కువ మొత్తానికి బిడ్ చేస్తున్నారు. అక్కడ పనిచేసేవాడు హయ్యెస్ట్ బిడ్డర్ లోయెస్ట్ అమౌంట్ చెబుతున్నారు. దాని గురించి ప్రభుత్వం ఏమి ఆలోచిస్తున్నది? ఈ జూన్ వరకు ఎంత ఆదాయం వున్నది?

(శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు :—ఆక్షన్ విషయములో వారిలో లాంఛీ ఒరిగిందనే విషయం మా దృష్టికి రాలేదు. ఇపుడు వారు మా దృష్టికి తీసుకు వచ్చారు కనుక, దానిని గురించి ప్రత్యేకముగా తగినటువంటి చర్యలు తీసుకొంటాము.

(శ్రీ ఎ. మాధవరావు :—ఈ 80 ఎకరాలలో మొత్తం ధాన్యరూపంగా ఎంత యిస్తున్నారు ?

(శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు :—1968 వ సం. లగాయితు 67 వ సం. వరకు లీజ్ చేసిన 80 ఎకరాల పై చిల్లరకు—4,861 కిలోలు ధాన్యానికి ఇవ్వబడింది.

(శ్రీ ఎ. మాధవరావు :—సంవత్సరానికి ఎంత యిస్తున్నారు ?

(శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు :—సంవత్సరానికి ఎంత అంచే—భాగిస్తే తెలిసిపోతుంది.

(శ్రీ ఎ. మాధవరావు :—భాగించి చెప్పండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఆ ఇష్యూ మీదన్ తర్వాత పంపించండి.

Renovation of Thripuranthakeswatuni Temple

6*42—

* 66 (7320) Q.—Sri R. Mabananda :—Will the hon. Minister for Endowments be pleased to refer to question No. 475 answered on 27-3-1969 and to state :

the stage at which the renovation of Thripuranthakeswaruni Kshetra temple at Tripuranthakam, Kurnool district; stands at present and the details thereof?

Sri R. Ramalinga Raju :—A portion of the temple premises was paved with Cuddapah slabs and some repairs were carried out to Sri Balatripurasundari Devi temple, attached to the subject temple. These works were executed prior to the construction of the Renovation Committee. The Renovation Committee constituted in June 1959, removed the steps from the foot of the hill leading to the temple at a cost of Rs. 6,600. For certain special repairs and improvements, a matching grant of Rs 4,800 was sanctioned, in 1962, from the Common Good Fund and, out of this amount a sum of Rs. 1,000 has been released for the work of fixing up Cuddapah Slabs in the northern side of the temple. After this work is 'check-measured', the next item of work relating to the replacement of teak wood beams in the Garbhagudi will be taken up. Complete renovation of the temple is estimated to cost Rs. 5 lakhs. The question of reconstituting the Renovation Committee for the purpose of raising donations and getting the work done is under consideration.

(శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు :—ఈ దేవాలయం ప్రాంగణంలో కొంత భాగానికి కడపరాళ్ళు పరచబడినవి. పదరు శేషాలమ్మకోనికి అనుబంధదేవత బాలత్రిపుర సుందరీదేవి దేవాలయమునకు కొన్ని మరమ్మత్తులు చేయబడినవి. పూర్తిస్థాయి

పంపూర్ని పర్మరచకపూర్వమే యీ పనులు అమలుపర్చబడ్డాయి. 1956 ఆగస్ట్ లో పర్మరచబడిన పునరుద్ధరణ సంఘం కొండ దిగువ భూభాగమున దేవాలయమునకు వెళ్ళే దారిలోగల మెట్లకు రి వేల రు, ఆ ఖర్చుతో మరమ్మత్తు చేసింది. 1958 లో కొన్ని ప్రత్యేక మరమ్మత్తులకు, అభివృద్ధికిగాను నమిట్టి [శేయోనిధినుండి 4800 రు. లు మేచింగ్ గ్రాంట్ మంజూరు చేయబడింది. ఈ మొత్తంలో పెయ్యి రూ. లు దేవాలయం ఉత్తరభాగంలో కడపరాళ్ళు పరచటానికి విడుదల చేయటం జరిగింది. తూర్పు చక్ మెహర్ మెట్ అయినతర్వాత గర్భగుడిలో [ప్రస్తుతం వున్న రూఫింగ్ స్థానే చేక్కలపై రూఫింగ్ అమర్చేపని చేపట్టటం జరుగుతుంది. దేవాలయ పునరుద్ధరణకు 5 లక్షల రు. లు ఖర్చు కాగలదని అంచనా వేయబడింది విరాళాలు పేరరించి పని చేయించటానికిగాను పునరుద్ధరణ సంఘాన్ని తిరిగి పర్మాటుచేసే విషయం పరిశీలనలో వున్నది.

(శ్రీ) ఆర్. మహానంద :—ఈ పునరుద్ధరణకు 5 లక్షల రు. లతో ఒక స్కీము వేశారున్నారు. అంతా విరాళాలమీదనే ఆధారపడాల్సింది—ఆ [ప్రాంతం అంతా వెనుకబడిన ప్రాంతం కాబట్టి —[ప్రభుత్వంవారు వారై నా యితర [ప్రాంతాల నుంచి కొంత పేరరించి కనీసం నగరమై నా [ప్రైవేటు భరించటానికి [ప్రయత్నం చేస్తారా? అమ్మవారి దేవాలయం మధ్య లెయ్యు వుంది. ఆ దేవాలయానికి పోవటానికి వఫతి లేదు, రోడ్ లేదు. దానిని లింక్ చేయడానికి రోడ్ పర్మాటు చేయడానికి [ప్రయత్నం చేస్తారా?

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :—దేవాలయ నిర్మాణానికి ఆదేర్యే 5 లక్షలు కూడ అక్కడ విరాళాలద్వారా పేరరించటం కష్టంకనుక, శాశన్ గుడి ఫండ్ నుండి కొంత అధికమొత్తం యివ్వటానికికూడ ఆలోచనలో వుంది తప్పకండా చేస్తామని మనవిచేస్తున్నాను. అందుకోసం త్వరలో కార్యక్రమం [ప్రారంభించబడుతుందని మనవిచేస్తున్నాను

PROPERTIES OF NARASIMHASWAMY TEMPLE

543—

*307 (2135) Q.— Sri K. Muniswamy :—Will the hon. Minister for Endowments be pleased to state :

(a) the moveable and immoveable properties of Sri Narasimhaswamy Temple at Yadagiri ;

(b) the income derived from the lands together with the daily income of the said temple;

(c) the persons who are cultivating the said land ; and

(d) the amenities provided to the pilgrims?

Sri R. Ramalinga Raju : (a) The movable and immovable properties of Sri Lakshminarasimhaswamy Temple at Yadagirigutta are to the extent of Rs. 70,74,036-18 Paise.

(b) The actual income derived from the lands during 1968-69 was Rs 4846-08 P and the average daily income of the temple works to Rs. 2008-25 Paise.

(c) Agricultural lands at Yadagiriguṭṭa are being cultivated by the Devasthanam management and the lands in Shaharajipet and Indrial villages are cultivated by Smt. N. Tungabhadramma and Sri S. Muttaiah respectively.

(d) Free accommodation through 112 Choultries is provided to all visiting pilgrims. Rented accommadation is also provided through 23 cottages. Modern amenities like air-condition supply of electricity, sanitation, etc. are provided. Free dispensary is also provided for the convenience of the pilgrims.

AYACUT UNDER KRISHNA DELTA

544—

*488 (2396)Q-Sri K. Prabhakara Rao:—Will the hon. Minister for Irrigation be pleased to state;

(a) what is the total authorised ayacut under the Krishna Delta;

(b) what is the total unauthorised ayacut under the same;

(c) whether there is any proposal before the Government to remodel the canal system so as to ensure proper supply to the entire ayacut by regulating the unauthorised ayacut, if so, what is the approximate cost; and

(d) if not the reasons therefor?

The Minister for Irrigation (Sri S. Sidda Reddy)

(a) Ac. 11,92,541

(b) Ac. 72,015

(c) There is no proposal at present to remodel the canal system. The question whether any part of the extent now being irrigated unauthorisedly should be included in the authorised ayacut is under consideration.

(d) The existing canal system is capable of meeting the requirements.

శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు (బాపట్ల):—72 వేల ఎకరాలు ఇప్పుడు అథారైజ్డ్ ఆయకట్టుగా వున్నదని మంత్రిగారు చెబుతున్నారు. దానిని రెగ్యులరైజ్ చేసే విషయంలో ఆలోచిస్తున్నామన్నారు. ఇది అన్‌డ్రాడ్ చేసినా చేయకపోయినా శేవాగే కెనాల్ రిమాడల్ చేయకపోయినట్లయితే వాటర్ సప్లయ్ సరిగా జరగదు. అందుచేత యిది రిమాడల్ చేసే విషయంలో త్వరితగతిన ఆలోచిస్తున్నారా?

శ్రీ ఎస్. సిద్ధారెడ్డి:—ఇంతవరకు రిమాడల్ చేయాలని అనుకోలేదు. వాగార్డునసాగర్ వచ్చినతరువాత పరిస్థితులలో కొద్దిగా మార్పులు వస్తున్నాయి.

కాబట్టి పెద్దగా అవసరం లేదనుకుంటున్నాము. ఒకటి రెండు సందర్భాలు చూసిన తరువాత తగిన వ్యవహారం చేయవచ్చు

WRITTEN ANSWERS TO QUESTIONS

Failure of Crops under Dondapadu Channel

545—

* 1129 Q.—Sri S. Vemayya.—Will the hon. Minister for Irrigation be pleased to state :

(a) whether the Government are in receipt of the representations dated 29-1-1969 and 3-3-1969 from Harijans, Backward Classes and Sri S. Vemayya, M. L. A. respectively regarding failure of crop and better irrigation facilities to an extent of 1800 acres under "Dondapadu" channel, in Ingilimpaka lanka, Nand gama lanka and Penama lanka villages in Kaikalur taluk, Krishna District; and

(b) if answer to clause (a) is in affirmative, the action taken thereon ?

A :—

(a) Yes, Sir.

(b) Action is being taken to effect improvements to the Gudivada Channel which is badly silted up in the ensuing II crop season in order to ensure adequate and timely supply to these lands which are at the tail end.

Help by U. N. I. C. E. F. Medical Institutions

546—

* 6 1(7153) Q.—Sarvasri R. Mahananda and P. Venkata Reddy :—Will the hon. Minister for Health and Medical be pleased to state :

(a) the nature of help rendered by the U. N. I. C. E. F Organisation in our State ; and

(b) whether there is any check by the U. N. I. C. E. F. Organisation or by any special staff to see whether these U.N.I.C.E.F. supplies are properly used or not ?

A :—

(a) A statement is placed on the Table of the House.

(b) A UNICEF representative at Madras, tours all Primary Health Centres and Head Quarters wherever UNICEF assistance is extended. District Medical and Health Officer also, will check the utilisation of the supplies of UNICEF.

(Statement)

STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

(VIDE ANSWER TO CLAUSE (A) OF L. A. Q No 7158) [* 546]

Primary Health Centre Criteria for qualifying for UNICEF assistance

Primary Health Centre	Buildings	staff	Items of assistance	Remarks
	(2)	(3)	(4)	(5)
Full assistance				
1 1 Normal	*Main Centre* having accommodation simple diagnostic facilities clinics and inpatient accommodation for emergency and maternity use with 6 to 10 beds Staff quarters for key personnel at main and sub centres (doctors, health visitors, ava-Nurse Midwives/ Midwives). *At least 3 sub-centres* Sub-Centres should have apart from accommodation for medical relief activities and facilities for storage at least one room reserved exclusively for health purposes	1 Med Officer 1 Two as and when the become 1 available 2 P H N Nurse Midwife 3 Lady Health Visitor one 3 4 Sanitary one Inspectos 4 Driver 5 Ancillary staff one 6 Compounder one *At Sub centre* one Aux Nurse Midwife at each	1 1 Standa d set of equipment including refrigerator 2 2 Standard Sub-centre equipment 3 Midwifery Kits 4 P H N Kit 5 A vehicle 6 D D S Set	A Microscope can be supplied to P H Cs not qualifying for UNICEF assistance, but having a Lab technician assistant and laboratory space with necessary furn ture and other accessories like stains glassware, etc , even in the absence of doctor In the P H C supervision is exercised from Distt level pending appointment of the doctor

(1)	(2)	(3)		(4)	(5)
(Please Note)	All components of Primary Health Centre Unit should have safe water supply and satisfactory excreta and waste disposal. May be a rented building.				
1. 2. Revised 1. 2. 1. P.H.C. in all areas *having less than 3 sub-centres*.	–do–	–do–	–do–		
1. 2. 2. P. H. Cs. with attached Mobile Units.	–do–	–do–	–do–	Without sub-centres but having prescribed route and night halt.	
Full Assistance:					
12.3 P.H.C.s having more than 10 beds, upto 20 only if the minimum staff is in position.		a. Two Medical Officers b. One PHN/Nurse Midwife/Health Visitor. c. One ANM at the main		do	
or					
Primary Health Centres or Subcentres not otherwise qualifying for UNICEF Assistance can be provided with partial assistance.		centre plus additional Auxiliary Nurse Midwife for every 5 beds or fraction thereof of over 10 beds.			

			d. Other staff as in 1.1 above.	
2. PRTIAL ASSISTANCE.			The following minimum staff.	i) One Standing set of P.H.C. equipment including refrigeration.
2.1 P.H.C. having medical officer and staff, other than full MCH staff.	The main Centre is located in a building in accordance with the requirements of the National Plans and accommodation provided for all key personnel of the health staff.		a) One Medical Officer b) One Sanitary Inspector c) One Auxiliery Nurse Midwife/Midwife. d) One compounder.	ii) Public Health Nurses Kits iii) Midwifery Kits. iv) D & Ds set (MCH type) v)
2.2 P.H.C. having MCH staff etc., but no medical officer.			If a midwife or a ANM is working under the general supervision of a Nurse-Midwife or Health Visitor.	i) Standard set of sub-centre equipment. ii) Public Health Nurse Kits. iii) Midwifery Kit iv) D & D set (MCH type)
2.3 P.H.Cs not otherwise qualifying for UNICEF assistance located in areas under malaria maintenance.	Adequate laboratory space with proper lighting, furniture, accessories, equipment and referral system at the district level.		Provision of a laboratory worker under the guidance of the P.H.C. doctor or a supervisory officer at district level.	Microscope
3. Basic Health Worker.			Having undergone orientation training.	Basic Health Worker Kits.
4. District Level :		Having undergone the approved course of training of the Nursing Council of India.		Dai's Kits.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. District Level : 5.1 Supervisory Team.	Nil	@ 1. Chief Medical Officer @ 2. Dy. Chief M. O. (PH) 3. Dy Chief M. O. (MCH) 4. Public Health Nurse 5. Epidemiologist. 6. Health Education Officer 7. Lab. Service Officer. 8. Invironmental Sanitation Office. 9. Officers in charge of Special programmes such as T.B. Control, Smallpox, Eradication, Trachoma control and Leprosy Control.	One vehicle] Two vehicles] Three vehicles The quota to be enhanced upto five vehicles on the basis of other supervisory personnel available at the district.	@ C.M.O. & one of two Dy. C.M.O. must have either a recognised qualification in public health or an appropriate orientation training in Public Health.

5.2 District Health Laboratories Development in 2 stages. Stage. I.	1. Accommodation for reception Registration and Administration purposes.	a. Distt. Lab. Officer who is a Medical graduate, with at least 2 years Laboratory experience.	A list of items of assistance is attached.	UNICEF aid will be available accordingly in two stages
Diagnostic Service and Bacteriology Section only.	2. Adequate accommodation for different types of work.	In initial stage, an M.Sc. in Microbiology with diploma in laboratory technique with at least 3 years experience can be appointed,		
Stage 2. Chemistry Section added.	3. Accommodation for washing, cleaning, sterilization, and storage place.			
	4. Each working Unit should have running water, sink, and Electric points.	b. Two laboratory technicians trained in approved school.		
	5. Incinerator for the destruction of contaminated material.	c. Two laboratory assistance.		
		d. Two laboratory attendants as supervisors.		

1	2	3	4	5
		3. One clerk. During the Second stage of development the following additional staff will be required. Two Lab. Assistants.		
53. Referral Hospital at District or Sub-District Level.	a. Accommodation for at least 50 beds having i) Isolation wards for male and female patients. ii) Maternity Wards; iii) Childrens' Ward; b. Clinical side-room laboratory.	1) A Medical Officer incharge 2) Additional Medical Officer at least one for 50 beds. 3) One qualified nurse midwife as Sister incharge.	List of items of assistance attached.	
	c. Provision for safe and adequate water supply and satisfactory arrangement for the disposal of	4) Nursing Midwives / nurses / A. N. M. according to the standard laid down by the Nursing		

waste and excreta in all Units of the building.	Council of India. (Due to shortage of Nursing personnel, certain relaxations are possible in respect of Indian Nursing Council Stipulation as Mutually aggrement to between the DGHS, WHO AND UNICEF).	

BASIC EQUIPMENT FOR DISTRICT HEALTH LABORATORY

1. 1 gas Plant serogen type capacity for 6/12 burner if no central gas supplies exist.
2. Water still (one/two litres hours).
3. Demineralizer.
4. 2 autoclaves: vertical one of size about 80 x 50 and one of the size, about 100 x 60 (1 Kerosene and 1 electr city),
5. 1 hot air oven (Sterilization) about 60 x 50.
   hot air oven (drying), same size as above.
   ater jacketed incubator, thermostatically controlled size about 80 x 60 x 60.
8. 1 air convection incubator, thermos tatiosly controlled, about 80 x 60 x 60.
9. 1 water bath serology thermostatically controlled, army type (one compartment at 560 and one for 370) it could be substituted by 2 water baths, one for 56 o and one for 370.
10. 2 water bath circular 25 mm diameter gas heated.
11. 2 bench type electrical centrifug.s (4/6 tubes and 8/12 tubes of 15 ml. capacity).
12. 1 seitz filter co. 50 (vaccum and pressure).
13. 2 anaerobic jarss.
14. 1 suction and pressure pump 1/2 - 1/4 p. h.
15. 1 PH. mateoptical (lovibond type) with discs from 4 10.
16. 3 microscopes, one fitted with dark-ground.
17. 1 colorimeter, photoelectrict.
18. 2 haemoglobinometers, gtey wedge or zeiss or photo-electric.
19. 2 balances: analytical sensibility gr. O. 1 up to 100 gm. upto 5 kg. sensibility to gr. 0.5
20. 2 Westergren sets 10 places.
21. Refrigerators 1 electrical and 1 kerosene.
22. 1 ins pissator, thermostatical controlled size about 52 x 30.
23. 2 blood counting chembers.
24. 1 Negeottle counting chamber for C S
25. Lovibond or Her llige chlorind color m.teer.
26. Gerber centrifuge.
29. Butyro Refrectometer for determining the re:rectice index of oils and fats.
28. Harvest cryoscope.

UNICEF REQUIREMENT OF MEDICAL EQUIPMENTS FOR A REFERAL HOSPITAL OF 100/250/500-BEDS.

Appliance.	For 50-100 Beds	For 250 Beds	For 500 Beds
1. Table operation St. Barthomew's Hospital pattern Model 'A' complete.	1	4	4
2. Apparatus (Boycles) complete S. O. C M. S. 4/8 type 'G'	1	2	4
3. Cylinder carbondioxide 4 lbsempty	5	10	20
4. Cylinder hitrous oxide 200 gallons empty.	60	120	240

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5.	Catheter Oral (Magill) intractracheal all sizes each.	1	2	4
6.	Catheter Nasel (Magill) Intratracheal all sizes each.	2	4	8
7.	Catherter Oral (Magill) End otracheal with inflatable cuff tube and pilot bag all sizes each.	2	5	8
8.	Cather Oral (Magill elbow mount all sizes each.	3	6	12
9.	Catheter oral (Magill) Intratracheal with inflatable cuff tube and pilot bag all sizes, each.	3	6	12
10.	Cylinder Cycloprophane 5 0 gallons empty.	5	10	20
11.	Pharyngoscope (Magill)	2	3	4
12.	Sphygmomanometer mercurial pattern graduated to 300 mm long connecting tubes pump and arm band.	1	2	4
18.	Respirator intermitten positive negative pressure etc.	1	2	4
14.	Respirator chest abdomen (Spirashell) etc.	1	2	4
15	Spinal and Local anaesthetic outfit (La bat) complete.	1	2	4
16.	Respirator intermittent positive pressuremannual bellow or ballon type.	1	2	4
17.	Tube endotracheal (Magill) Vinyl dlastic all sizes each.	1	2	4
18.	Tube Eadotracheal Cobb suction all sizes, each.	1	2	4
19.	Tube doudenal (Levine) Solid tip 125 cm 4 cycles.	1	2	4
20.	Apparatus, anaesthetic cylinder oxylgen 12 cu. ft.	90	180	360
21.	Apparatus Oxygen B. L. B. patern with nasal mask, flowmeter, pressure gauge.	5	10	20
22.	Oxygen cylinder 20 c. ft empty.	20	40	80
23.	Oxy. & Carbon Dioxide mixture (95.5) Cylinder 2) cft. empty.	2	4	8
24.	Oxygen cylinder (40 cft) empty.	15	30	60
25.	Oxygen cylinder fine adjustment value with guage.	6	12	24
26.	App. Suction electric with foot switch complete for Ac/Dc.	6	12	24
27.	Aspirator unit double bottle vaculyser Acrosal type S–V. 7, 220/240 Volts M G complete with pressure rubber tubing and 6 set of metal suction tube in case.			

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
28.	Brace (Souttaris) for all burs and drills each	1	1	4
29.	Burs all sizes (to fit Souttaris) Brills.	1	1	4
30.	Catheter uretetic connection Tubber (Step up) to 10 cc syringe	2	4	8
31.	Catheter uretetic X-Ray opaqu all sizes. each.	4	8	16
32.	Cli; Sliver (Cushing Modenzine app eratus complete.	1	2	4
33.	Cystoscope complete.	2	3	5
34.	Foreceps bone cutting.	2	4	8
35.	Forceps bone cutting (Horesley/ Cairns) curved on left.	1	2	4
36.	Forceps bone cutting (Horesely Cairns) curved on right.	1	2	4
37.	Forceps bone cutting straight with fine points.	2	4	8
38.	Fork tuning for vibratory sensation,	1	2	4
39,	Gouge St. Thomas Pattern with rounded and 1/", 5/16", 3/8" 1/2" each.	1	2	4
40.	Instruments Bone Plating (Lane) complete).	1	2	4
41.	Knife amputating 6" blade.	2	4	8
42.	Knife B. P. blade pkt of 6 all sizes each.	12	21	48
43.	Knife, B, P. handle No. 3, 4 each.	6	12	24
44.	Knife skin grafting (Blair) with metal.	2	3	4
45.	Knife tenotomy blunt ended.	3	6	12
46.	Knife tenotomy jones set of 2" wooden box set.	1	2	4
47.	Needle brain (Cushing Carms)blunt	2	3	4
48.	Needle sternum punct re.	2	4	8
49.	Needle spinal anaesthesia (Dattner's)	2	4	8
50.	Needle spinal (Howard Jones).	12	24	48
51.	Needle splanchine (Finasterer).	1	2	4
52.	Needle suture intestinal spring eyed all dizes, pkt, of 6 pkt.	2	4	8
53.	Needle suture intestinal straight all sizes pkt of 6 pkt.	3	6	12
54.	Saw (Gigli) set of 3 handles-set.	2	4	8
55.	Saw Plaster cutting electric-No.	1	2	4
56.	Scissors curved on flat (Mayo) 7/2" no.	8	16	32
57.	Scissors straight (Mayo) 7/2" no.	6	12	24

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
58.	Scissors straight both points blunt 12	24	48	
59.	Scissors Surgical (Kilner) 4-3/4" curvedblunt point,	1	2	4
60.	Sigmoidoscope complete.	2	4	8
61.	Sphygomomanometer complete.	3	6	12
62.	Trephine (Horsley) 3/4".	2	4	6
63.	Tube doudonal (Ryle)	8	16	32
64.	Urtheoscope (Harrison) complete.	1	2	4
65.	Antrum diagnostic instruments (Williams) Set complete.	2	1	4
66.	Auriscope electric complete.	4	8	16
67.	Cannula trachetomy size 28,24,20 and 18 each,	2	4	8
68.	Mirror Laryngeal size 4 and 2.	1	2	4
69.	Oesophagoscope and Brenchoscopy instruments set of complete set.	1	2	4
70.	Ophthalmoscope Luminous (Lister Morton) ward model complete.	2	4	6
71.	Perimater (Liste's) recording complete.	1	2	4
72.	Scissors Iris straight sharp pointed.	1	2	4
73.	Test colour blindness (Ishihara's)	1	2	4
74.	Test tape distant vision set of four	1	2	4
75.	Apperatus Kirachner Drill (Mc kivey).	2	4	8
76.	Apparatus (Kirschner) Wires 10" x 1 1/2 mm.	4	8	16
77.	Apparatus Screw traction(Bohler) pints (Steinmenn) 8" x 4 mm 6" x 4 mm each	24	48	96
78.	Apparatus Smith-Peterson complete.	1	1	1
79.	Apparatus Taction for Tibia (Watson Jone's) nickel plated complete.	1	2	4
	DENTAL INSTRUMENTS AND APPLIANCES :			
80.	Elevator root all sizes.	1	2	4
81.	Forceps tooth universal.	1	2	4
	BLOOD TRANSFUSION & INFUSION EQUIPMENT			
82.	Cannula Blood transfusion 18/10 x1 58" x imm. bore, record mount with stilette.	10	20	40

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	PHYSIO THERAPEUTIC & ELECTRO-THERAPEUTIC EQUIPMENT			
83.	App. Diathermy surgical portable valve type. Siemen's Radiatom 612 complete.	1	2	4
84.	App. Diathermy surgical high capacity valve type Siemon's Radiatom No. 544 complete operable on 280 volts, A. C. 50 Cycles H. F. output 250 volts.	1	2	4
85.	Cable connecting with concentric plugs two core about 3 meters various types.	1	2	4
86.	Cartery and light unit A. C. model complete.	1	2	4
87.	Electrodes cagulations half 1.5 mm dia. shaft enamelled, all types each.	1	2	4
88.	Electrode needle fine shaft enamelled, all types, each.	1	2	4
89.	Foot switch with 80 cables.	1	2	4
90.	Electrode indifferent upper arm cuff, all types, each.	1	2	4
91.	Handle ceramic with finger tip switch etc. all types, each.	1	2	4

HEALTH MUSEUM AT TIRUMULAI

547—

* 1102 Q.—Sri Agarala Eswara Reddy :—Will the hon. Minister for Health and Medical be pleased to state :

(a) whether there is any proposal to state a Health Museum on Tirumalai Hills to educate the pilgrims to guard themselves from epidemics which are endemic at the time of festivals like Brahmotsavam and the like;

if so, whether the Government have mooted this proposal with the Board of Trustees of Tirumalai—Tirupathi Devasthanam to start one such Health Museum; and

(c) the cost involved in starting a Health Museum?

A :—

(a) Yes, Sir

(b) Yes, Tirumalai Tirupathi Devasthanam authorities were addressed to start a Health Museum from their own funds.

(c) The cost in starting a Health Museum at Tirumalai will be about Rs 12,000 (recurring) and about Rs. 25,000/- non-recurring besides accommodation.

BED STRENGTH OF SRISAILAM PROJECT HOSPITAL

548—

* 713 (4150) Q.—Sri R. Mahanananda :—Will the hon. Minister for Health and Medical be pleased to state :

(a) No. of beds in the Srisailam Project Sundirpen a Colony Hospital ;

(b) whether these beds are sufficient to accommodate the patients ;

(c) whether there are an reports and representations from the project staff and the labourers working, about the insufficient No. of beds strength ;

(d) how many patients are attending per day on an average ;

(e) the amount allotted for purchase of medicines to this hospital in 1966-67 and 1967-68 and 1968-69 ;

(f) whether these amounts are sufficient to meet the damand in view of the atmosphere there ; and

(g) whether there are representations by the Laboratory Assistants about the work and treatment by the doctors there ?

A :—

(1) 30 beds.

(b) No, Sir.

(c) No, Sir.

(d) 500 to 600 out-patients.

(e) 1966-67 .. Rs. 65,000.
1967-68 Rs. 65,000.
1968-69 .. Rs. 65,000.

(f) Yes, Sir.

(g) No, Sir.

THERMAL STATION AT RENIGUNTA

549—

* 1480 Q.—Sri Dhanenkula Narasimham :—Will the hon. Minister for Power be pleased to state :

(a) whether it is proposed to develop the Thermal station situated at Renigunta, Chittoor district, and

(b) if so, when ?

A :—

(a) There is no Thermal station at Renigunta.

(b) Does not arise.

DOCUMENTARY FILMS

550—

* 175 (2372) Q.—Sri T. C. Rajan :—Will the hon. Minister for Information and Public Relations be pleased to state :

(a) whether there is any proposal with the Government to produce documentary films on outstanding Telugu men of letters ; if so, when ; and

(b) the criteria to be adopted for selecting men of letters ?

A :—

(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

BUSINESS OF THE HOUSE

Mr. Speaker :—Yesterday Mr. Ramanatham has sent his resignation for his Membership in the panel of Chairmen. I had nominated Sri V. B. Raju in his place. Can I take that I have his consent ?

Sri V. B. Raju (Siddipet) :—It may not be possible, Sir.

Mr. Speaker :—Why you say 'it may not be possible'. Why do not you say definitely.

(శ్రీ) వి. లచ్చన్న (సిద్దిపేట) :—ఇంతవరకు మీరు ఎవరి కన్‌సెంట్ తీసుకోలేదు.

Mr. Speaker :—I take it that I have his concent.

(శ్రీ) వి. వి. కె. రాజు :—మొహమాటపడుతున్నట్లున్నారు.

(శ్రీ) వి. లచ్చన్న :—ఇంతమంది సభ్యులు కోరుతూ ఉంటే వద్దనడం.....

మిస్టర్ స్పీకర్ :—డెఫినిట్‌గా మిస్టర్ రాజు చెప్పినది వినపడలేదు. స్పెసిఫిక్‌గా అడిగి తెలుసుకోవాలనే అభిప్రాయంతో అడుగుతున్నాను.

Sri V. B. Raju :—The manner and method in which it was done it is not very happy, Sir.

Mr. Speaker :—Why you say 'it is not very happy' ?. After all you have offered some advice. Since you are offering some advice, I thought that you would be able to acquit yourself much better than all of us here, either myself or from the Members of the panel of Chairmen. I thought that you would be able to guide this House better.

Sri V. B. Raju :—If it was a sin to offer an advice, I withdraw my advice, Sir.

Mr. Speaker :—Certainly not. A member can certainly advise and I am prepared to take the advice-not only from you-from any Member.

Sri V. B. Raju :—I am afraid that my advice was not taken in a spirit in which I had actually rendered.

Mr Speaker :—I took it in the spirit in which you actually meant it and I want you to help us in conducting the proceedings of the Assembiy.

Sri V. B Raju :—As a humble Member I can certainly be of assistance to you, Sir.

Mr. Speaker :— By being in the Chair.

Sri V. B. Raju :—That is a very big thing, Sir.

Mr. Speaker :—So, you are not willing. Can I take in that way ?

Sri V. B. Raju :—Yes, Sir. Thank you.

Mr. Speaker :—So, Mr. Ramanadham will continue as a Member. Now, papers to be laid on the Table.

Sri T. Purushotham Rao :—Sir, one important point హిందు పత్రికలో యివ్వాళ వచ్చినటువంటి ముఖ్యమైన స్టేట్ మెంటు తమ దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నాను.

"The Speaker, Mr. B. V. Subba Reddi ruled that all exchanges and observations of Members made without his permission would not be recorded"

"The furore lasted for over an hour The Speaker later informed the Press that all that followed the Home Ministers statement should not be published." హోంమ్ మినిస్టరుగారు స్టేట్ మెంటు ఇచ్చినతరువాత జరిగినటువంటి డిస్కషన్స్ ఒకటి కూడ ప్రెస్‌లోకి రాకుండా ఉండాలంటే ఆది బాధాకరంగా ఉన్నది. నిన్న జరిగినటువంటి విషయాలలో ఏదైన అన్ పార్లమెంటరీ, అనుచితమైనదని అనుకుంటే దానిని తీసివేయవచ్చుగాని మొత్తం డిస్కషన్స్ గురించి అవుట్ చేయడం న్యాయంగా లేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—దొరాపు ఒక గంటసేపు వక్కలు ఎవరెవరి యిష్టం వచ్చినట్లు వారు మాట్లాడారు. మీకందరికి తెలిసినటువంటి విషయమే. వాళు తెలిసినంతవరకు ఎవరంతటవారే లేవడం ఉపన్యాసాలు యివ్వడం జరిగిపోయింది. దీనిలో కొన్ని అవసరమైన ఆరోపణలు కూడా చేస్తూ వచ్చారు యిటువైపు నుంచి అటువైపునుంచి కూడ. ప్రొసీడింగ్స్‌లో వీటి ఎలా చేయవచ్చు వీటి ఎలా చేయకూడదు వల్లిశేషన్‌కు అనే విషయాన్ని గురించి. డిసైడ్ చేయవలసిన్ అవసరం ఉన్నది. డిసైడ్ చేసి వల్లిశేషన్‌కు యివ్వాలంటే, it will be too long for the Press. మీకు తెలిసినటువంటి విషయమే. నేను కొత్తగా చెప్పవలసిన పనిలేదు. కేవలం అన్ పార్లమెంటరీ లాంగ్వేజ్ యూజ్ చేస్తే తప్ప మిగతాది అంతా ఎక్స్‌పంజ్ చేయకూడదని మీ చూడవ. ఎక్స్‌పంజ్‌కు గురించి యిక్కడ ఉన్నది. "Rule 251-Expunging of words:- If the Speaker is of opinion that a word or words has or have been used in debate which is or are defamatory or indecent or unparliamentary or undignified, he may in his discretion

order that such word or words be expunged from the official reports of the proceedings of the Assembly and all consequential alterations made in such report and make an announcement in the Assembly of the fact of his having made such order." In rule 287—"Irrelevance or repetition :—The Speaker, after having called the attention of the Assembly to the conduct of a member who persists in irrelevance or in tedious repetition either of his own arguments or of the arguments used by others in debate or is speaking for the purpose of obstructing busines may direct him to discontinue his speech." So, when a Member begins his speech and when I ask him to discontiue and if he still continues his speech, that would not go in the records. Number of times, at every stage, I have been appealing to Members to resume their seats. Still they went on. It is really, I have been feeling everyday. So far as expression of view by the Members are concerned, certainly they are at liberty and in Democracy it so happens. You are there to criticise. But do it in the proper form according to the rules. That is all I have been requesting.

(1) జి. అచ్చన్న :—ఒక Particular Period లో జరిగినవన్నీ మేము expunge చేస్తున్నామని Press కు inform చేశారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—అచ్చన్నగారు, ఒక క్లారిఫికేషన్ వారు చెప్పిన తరువాత ఎక్స్‌పంజ్ విత్‌డ్రా అయిందంటే గోవర్ధనరెడ్డిగారు విత్‌డ్రా చేశారు. వెంటనే వారిని దయచేసి కూర్చోమన్నాను. వారు వినలేదు. ఒకరి తరువాత ఒకరు ఎవరెవరో లేచారు. వారిచేస్తే వాకు ఫ్లూవర్ లేదు. వారంతా చెప్పిన తరువాత వీరో క్లారిఫికేషన్ కావాలని కొండాలక్ష్మన్‌గారు ఆంధ్రావా లేకపోతే—— I do not want to repeat whole thing చాసైన యిటువైపునుంచి కొంత వచ్చినాయి. I felt that it is better that all these things do not go into the records.

(1) జి. అచ్చన్న :—వాది ఒక సబ్‌కమిషన్ ఉన్నది. 48 నుంచి 56వ్‌పేటరీ గా ఉన్నాను. నేను అన్ని అసెంబ్లీ ప్రొసీడింగ్స్ పార్లమెంటరీ ప్రొసీడింగ్స్ పాలో అవుతున్నానని క్లెయిమ్ చేసుకుంటే ఓవర్ క్లెయిమింగ్ అవుతుందేమో కాని వాకు తెలిసినంతవరకు ఈ విధంగా ఒక సర్టన్ క్లైమ్ లిమిట్‌కు వుండాలని దంతా ఎక్స్‌పంజ్ చేశామని ప్రెస్‌కు చెప్పడం చర్చలంతా పూర్తిగా రికార్డులో లేకుండా చేసే మట్టం యిది మన ఆంధ్రప్రదేశ్ అసెంబ్లీకి మొదటి సంవత్సర అవుతుందేమో అనుకుంటాను. పొరపాటు ఉంటే తనుకు సవరించుకోవచ్చు. అది వ్యాయమైన హాని అయిన ప్రిసిడెంటు కాదేమోనని వివయపూర్వకంగా మనవి చేస్తున్నాను. రెండవది మీ వర్మిషన్ తీసుకొని వెళ్ళండి అని చెప్పి మీరు కూర్చోమనగానే కూర్చున్న మట్టాలు కూడ ఉన్నాయి, వాటినిగూడ మీ అనుమతిలేకుండా మాట్లాడిన వాటిలోనే జరుకట్టినట్లు నిరూపణ అవుతున్నది. ఇది కొంచెం బాధగా ఉంటుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఇది ఒక ప్రివిలెంట్‌గా తీసుకోవద్దని నేను కోరుతున్నాను. జరిగిన వివయమంతా మీకు తెలుసు, అందరికి తెలుసు, గంట గడుస్తున్నరసేపు జరిగింది. మీ వాతావరణంలో జరిగిందో మీ కందరికి తెలుసు. చాల ఉద్రేకమైన వాతావరణంలో జరిగింది. ఈ చర్చ అంతా మీరు చెప్పినట్లు

నిజమే. నా పర్మిషన్ తీసుకొని పళ్ళాలు మార్చిన దానిలో ఏదైన అప్‌డేట్‌ని ఫైల్ గా, అన్‌పార్ట్ మెంటరీగా ఉంచే దానిని ఎక్స్‌పంజ్ చేయవచ్చు. కాని నా అనుమతి తీసుకొన్న తరువాత సక్రమంగా మార్చినప్పుకు అది ఎక్స్‌పంజ్ చేయడం న్యాయం కాదని మీరు చెప్పుతున్నారు. అది నిజమే. ఒప్పుకుంటాను. కాని గంట గంటన్నర మధ్యకాలంలో జరిగిన చర్చ అంతా, పళ్ళాలు ఎవరు నా అనుమతి తీసుకొని మార్చారో ఎవరు మార్చారు లేదో తెలి ఏమ్యూజ్ చేయ కూడదని నిర్ణయించవలసి వచ్చినప్పుడు ఆ ప్రొసీడింగ్స్ అంతా నేను చూడ వలె, చూసిన తరువాత యిది చేస్తున్నాను. యిది చేయకూడదని ప్రెస్ వారికి చెప్పవలె ఇతంతా అయ్యేటప్పటికి ఏమి అవుతుంది? అన్నట్లుగారు చెప్పిన విషయంకూడ నేను క్షీణంగా ఆలోచించాను. యిదంతా బాగా ఉండ దేమో-నని. కాని డిస్టర్బ్ చేసేటప్పటికి ప్రెస్ లభ్యమవుతుంది. వాళ్ళ పల్లికే షన్‌కు ఆలస్యం అవుతుందనే కారణంలో ఈ రోజుకు సంబంధించినంతవరకు ఫలానా పాటుమంచి, ఫలాన పాటువరకు దయచేసి పబ్లిష్ చేయవద్దు అని. కాని అబ్జర్వేషన్ ఎంతవరకు అంటే-గంట గంటన్నర పేపు ఈ విధంగా అగిపోయిందని చెప్పాను. ఆ విధంగానే వారు పబ్లిష్ చేశారు. That is correct

(Interruptions)

Now I am not prepared to allow any discussion. If still Members want to speak, it is left to them and it would not go in the records. The circumstances under which I have deleted all that from records, I have explained to the House. I feel that I used my discretion properly.

Sri K. Achuta Reddy :—Point of order.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—మీకు వచ్చిన డౌబుల్ అంతా పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ పాయింట్ ఆఫ్ ఇన్ఫర్మేషన్ మీద వచ్చినది.

శ్రీ కె. అచ్యుతరెడ్డి :—మీరు ఎక్స్‌పంజ్ చేశారు, న్యాయం అనుకున్నారు కానీ. మాకేమి అభ్యంతరం లేదు. అట్లా హౌస్‌లో ఎక్స్‌పంజ్ చేశారా, ప్రైవేట్‌లో చేశారా? ప్రెస్‌వాళ్లను ఒకరోకరిని పిలిచి ఆదేశం యివ్వడమా? ఇది ఏమిటి అనేది మాకు అర్థంకాక మేము అడుగుతున్నాము. ఇదికూడ మేము నిలదీయడమే ఊహించి అలా చేయను అంటే కష్టమే గదా. అందు కనే ఇన్‌ఫర్ మేషన్ అని మొదలు అన్నాను. అది చెక్‌లోపే తరువాత పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ అన్నాను. మీరు ఛాంబర్‌లో కూర్చొని ప్రెస్‌వాళ్లను ఒకరొకరిని పిలుచుకొని యిదంతా తీసివేయమన్నారా? లేకపోతే హౌస్‌లో చెపితే మాకుకూడ అభ్యంతరం చెప్పేటందుకొరకు అవకాశం ఉంటుంది. మేము ఏదైనా చెపితే మీరు వినగలుగుతారని మేము అనుకుంటాము గాని ఏమిటి యిది. ఎక్కడి సాంప్రదాయం. ఎక్కడనుంచి వచ్చినది? చెప్పండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—దయచేసి వినండి, చెబుతాను. హౌస్‌లో ఒకపారి, మీకు చెప్పండి. రెండుసార్లు, మూడుసార్లు, ప్రతిపారీ నళ్ళంలు లేచినప్పుడు, మీరు నా అనుభవి లేకుండానుమాట్లాడుతున్నారు. "It would not go into the records" అన్నాను. "రికార్డులో వెరిఫై చేయండి, కావాలంటే,

పట్టులు ఒకరి తరువాత ఒకరు లేచి మాట్లాడవచ్చును : కాని అంతా ఒకేసారి. లేచి మాట్లాడుతున్నప్పుడు, మీరు అంశాకూడా వాఅనుమతి లేకుండా మాట్లాడరు తున్నారు—subject to verification from the Tape-recorder. When I have told the House that the speeches made by the Members do not form part of the records, naturally, it can not be published by the Press. I do not say individually. I told all the Press people at one time in my chambers. ఇండివిడ్యువల్‌గా ప్రెస్ వారిని పిలిచి నేను చెప్పింది మీకు లేదు. I told them the same thing. "They do not form part of the records. You do not publish" అన్నాను ఛాంబర్‌లో మీరు చెప్పాలో అదేతప్ప ఎక్ప్రెస్‌గా నేనేమీ చెప్పింది లేదు.

(శ్రీ జి. అచ్చన్న :—అధ్యక్షా, తమకు డిస్క్రిమినరీ పవర్స్‌లేవని ఎవరూ క్లెయిమ్ చేయడానికి అవకాశం లేదు. డిస్క్రిమినరీ పవర్స్ స్పీకర్ గారికి ఇవ్వబోరెంట్‌గా వున్నాయి. దానినెవరూ క్లెయిమ్ చేయలేరు. అయితే యిక్కడ స్పెసిఫిక్‌గా నన్ను విషయమేమంటే— "16(3). Residuary Powers:- All matters not specifically provided in these rules and all questions relating to the detailed working of these rules shall be regulated in such manner as the Speaker may from time to time direct." ఆవేడ స్పెసిఫిక్‌గా వున్నది. ఇక్కడ వా మనని ఏమిటంటే—ఫలానాది ఎక్స్‌పంజ్ చేయవచ్చునేది రూల్‌లో స్పెసిఫిక్‌గా వున్నది. అందువలన, 'యిది ఫలానా భావిష్కిందకు వస్తుంది' అని తమరు చెప్పి చేస్తే న్యాయంగా వుంటుంది. ఇది చాలాయే కాలములో ఒక ప్రెసిడెంటుగా కావడానికి అవకాశం వున్నది కాబట్టి, యీ విషయాన్ని తమదృష్టికి నేను యీ సందర్భంలో మీకు వస్తు న్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—దీనికొక ప్రెసిడెంట్‌గా మీముందెవర్డని కూడా నేను మనవిచేశాను. నిన్న జరిగిన విషయం, ఆ పరిస్థితి కూడా మీకు తెలుసు. ఎటు వంటి వాతావరణంలో యిది జరిగిందనేది కూడా మీకు తెలుసు. దానిలో ఏది ఎక్స్‌పంజ్ చేయాలి; ఏది చేయకూడదు; ఏది పబ్లిష్ చేయాలి? అనేది ఉన్నది. అయితే చాలా విషయాలు వున్నాయి. వాటిని గురించి నేను మళ్ళీ చెప్ప వలసిన అవసరంలేదు. సభ్యులు ఎవరెవరు ఏవిధంగా మాట్లాడారో నేను రిపీట్ చేయడం బాగుండదని అనుకుంటున్నాను.

(శ్రీ టి. పుల్లయ్య మరావు :—అధ్యక్షా, ఇప్పుడు తమరు తెలిపినట్లుగా, తమరు పద్దని కండెంచేసినసందర్భం ఒకటి. అఘట్టం ఒకటి. ఇప్పుడు రికార్డునుంచి తొలగించడం వేరు. ఆ ఘట్టంలో స్పీకర్‌గా తమరు మందలిస్తున్నప్పటికి, కూర్చో కుండా కొనసాగిస్తూ వుంటే తరువాత చర్య తీసుకోవడం వేరు. ఆ సభ్యుడు తమరు చెప్పిన దానిని వినకుండా, తమతో వ్యతిరేకించినప్పుడు దానికై తమయ తిమ డిస్క్వాలిఫై ఉపయోగించడంలో అభ్యంతరం ఉండదు. కాని, మాము మీను కున్న యీ చర్యవలన మా క్లైమ్ అంతా పోయింది కదా?

Mr. Speaker:—If he does not resume his seat or if he does not discontinue his speech, I have great powers. Those drastic powers I do not want to exercise. I have been telling to the House that so far as

those drastic powers are concerned as far as possible unless it b comes imperative I do not like to exercise I always appeal to the good sense of the Me1 bers a d I am confident that ultimately they will realise and they will espond to m

(శ్రీ బి రత్నంగారాజు —మీ వల్ల అనగి ప్రొసీడింగ్స్ అన్నీ చూస్తే యింక పబ్లిక్ యాక్సెస్ కి అవకాశమే మీ వాకు లేదంటారేమో)

Mr Speaker —It was just possib e that certa n possible portions could have been published by the Press and who have gone 1 o the official records Wi h the shoit time I must have gone through the entire pro eedings before taking a decision But there was no time Tha is the r ason why exactly I asked them not to publish

श्री बदरीविशाल पित्ती —मैं कोशी उपन्यास नहीं करना चाहता। मैं कौल साहब की किताब और मेज पारलिमेंटरी प्रकटिस की ओर ध्यान दिलाना चाहता हू। मैं समझता हू कि जनतंत्र में कैसी परीक्षाओं से गजरना पड़ता है। यह कपेथन की किताब में लिखा है कि— Demociacy is a no oriously difficult system to work and not the least difficult part of it is to get a large representative body to function efficiently No system of procedure can be perfect For one thing it must always be adapting itself to new problems and is inevitably more or le s out of date इस की रोशनी में यहसरकारी बातें आजाती हैं।

Mr Speaker —Ultimately what it says is that every situation in the House has got to be dealt with it

श्री बदरीविशाल पित्ती —अध्यक्ष महोदय। आपके जो अधिकार हैं उसके बारे में मैं यह आपके सामने रखना चाहता हू।

May s Parliamentary Practice (Page 464) Disciplinary powers under Standing Orders The entrusting to the Chair of summary and expeditious powers of dealing with disorder as a means of reinforcing the ancient and more formal but more leisurely usage of the House constituted an important part of the reform of procedure by standing order which is referred to earlier in the chapter'

इसके साथ ही इस में है

Offences and the appropriate methods of dealing with them may be classified as follows

(3) The use of disorderly or unparliamentary expressions ,

इसकी वजाहत करते हुए उन्होंने कहा है

'Where any disorderly or un parliamentary words are used whether by a Member who is addressing the House or by Member who is present during a debate the Speaker intervenes and calls upo i the offending Member to withdraw the words If the member does not

explain the sense in which he used the words so as to remove the objection of their being disorderly, or retract the offensive expressions and make a sufficient apology for using them, the Speaker repeats the call for explanation, and informs the Member that if he does not immediately respond to it, it will become the duty of the Chair to take one or other of the steps which are about to be described. If the Member still refuses the Speaker will then take further action in pursuance of .....

इसके साथ ही एक्सपोज करने के बारे में कौल साहब की किताब में यह है कि:

Practice and procedure of Parliament by M. N. KAUL: (Page 92); "The Speaker may also, in his discretion, order the expunction of any defamatory or indecent words used in the debate".

(Page 168) Restrain on Speech in Parliament: "When a member violates any of these restrictions, the Speaker may direct him to discontinue his speech or order the defamatory, indecent, unparliamentary or undignified words used by the member to be expunged from the proceedings of the House, or direct the member to withdraw from the House, or put the question for suspension of the member from the service of the House".

इस के साथ ही अध्यक्ष महोदय जो सब से बुनयादी बात है।

(Page 821) Expunction of words from Proceedings of the House: "There were also some cases in which the Speaker merely deprecated the use of the objectionable words and their subsequent withdrawal or other mode of disposal were, however, allowed to remain on record".

और युनाइटेड किंगडम के हाउस आफ कामर्स को लीजिए:

Page 821) "The practice in the House of Commons (U. K.) has been to avoid expunctions. The Speaker there insists upon objectionable expressions being withdrawn by the member concerned. If the member refuses to do so the Speaker either directs him to withdraw from the House for the day or name him for disregarding the authority of the Chair, in which case a motion for his suspension from the service of the House is made and the question put forthwith."

जो सदस्य यहां बात करते हैं वह जिम्मेदारी से बात करते हैं। हो सकता है कि कोअी उस बात को उचित न समझे और मेरे जैसा सदस्य तो अपनी किसी बात को एक्सपंज होता हुआ देखने की बजाए वह खुद एक्सपेल हो जाना पसन्द करेगा।

Mr. Speaker: All that is very good. I quite agree with what all you have read from May's Parliamentary Practice. Let us also take what actually has transpired in the House yesterday. Now, what has been happening is this. If a member uses unparliamentary language or undignified language or defamatory language, he may be asked to withdraw and if he does not withdraw action has to be taken against him. That is all what it means. Now, we have been seeing that on a number of occasions when Members use certain objectionable language and when I ask them to withdraw, the Members do not withdraw. The second point is when all the members or ten of them get up and go on speaking and when I ask them to resume their seats they do not resume their seats. What is it you expect the Presiding Officer to do under those circumstances?

श्री बदरी विशाल पित्ती :—एक्सपंज करने की बजाये एक्सपेल करना अच्छा है।

Mr. Speaker :-I have asked them to discontinue their speech or resume their seats. They do not do it When they use objectionable language and when I ask them to withdraw they do not withdraw when they fail to do this, when they fail to carry out the instructions of the Presiding Officer, the next step will be to take action against them. I already explained to the House as to why I did not take such action and I am sure you will appreciate my action. The circumstances in wich I did not go to that extent, I have explained to the House. A number of times I have been appealing and I reiterate my appeal to the House to observe order in the House so that everything might go on peacefully.

(శ్రీ కె. గోవిందరావు (అవకాపల్లి) :—అధ్యక్షా, తమరు నిన్న ఇరిగిన ప్రొసీడింగ్సులైన వేన అర్డరు తమరు ఏ పరిస్థితులలో వేశారో ఎక్స్‌పెయిన్ చేశారు. మేమంతాకూడా గమనిస్తూనే వున్నాము తమరు ఏ పరిస్థితులలో, ఏ రకమైన వాతావరణంలో ఇదంతా జరిగిందదేది తమరు ఎక్స్‌పెయిన్ చేసిన తరువాత మేము ఫీల్ అవుతున్నది ఏమంటే—యీ అసాధారణమైన పరిస్థితిమీద ఒక బ్లాంకెట్ అర్డరు పడిపోయిందని మాకు అభిప్రాయం వున్నది. పార్టిషను మీదగొని మాట్లాడినవారము మేమంతా చాలా మందిమి వున్నాము.

Mr Speaker:—Even now, if the House feels that the whole thing should go on record, I have absolutely no objection. But, unfortunately, I may tell you once again, very, very serious allegations were made from bothsides of the House; very damaging allegations were made from both sides of the House.

(శ్రీ కె. గోవిందరావు :—అనేకమంది సభ్యులు మాట్లాడిన తరువాత మీరుచెప్పినట్లుగా ఎక్స్‌పంజ్ చేద్దామనుకున్నది ఎక్స్‌పంజ్ చేసి ప్రొసీడియవ్వడానికి వైము లేదుకాబట్టి యిట్లా చేశామన్నారు. ఇది ఒకవిధమైన డాక్టిక్ యాక్షను గానే కనిపిస్తున్నది. కాబట్టి, మా రిక్వెస్టు ఏమంటే—ఇరిగింది ఇరిగిపోయినా ఫ్యూచరుకు ఇది ప్రిసిడెంటుగా వుండిపోతే చాలా మట్టం పస్తుంది కాబట్టి I request you to declare that it does not form a precedent for the future.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—అచ్చన్నగారు చెప్పినవ్వరు నేను చెప్పనుగదా.

(శ్రీ ఐ. అచ్చన్న :—తమరు చెప్పారు, చాలా సంతోషమే. కాని ఒక్క మనవి. ఒక మెంబరును ఎక్స్‌పెల్ చేయడం డాక్టిక్ యాక్షను అనుకుంటే ఇప్పుడు తమ రూలింగువల్ల మొత్తం హవుస్‌నే—మొత్తం ప్రొసీడింగ్సునే ఎక్స్‌పంజ్ చేయడం అవుతోంది. ఇది నా వినయపూర్వకమైన మనవి. అంతకంటె చాలా డాస్టిక్ యాక్షన్ శని. With all respect to the Chair, let me express my sincere and heart-bursting feeling that this is an over-drastic action rather than any thing else.

Where is the extraordinary thing? ఎక్స్‌ట్రార్డినరీ థింగ్ ఇన్ ఎవ్రీ పార్లమెంటో మా ఎక్సపంజ్ అవుతున్నాయి, యిక్కడా అవుతున్నాయి. It is a normal thing in every Assembly and in every Parliament. But this sort of thing

is extraordinary. As I could see, nowhere it happened like this. That is my humble submission.

శ్రీ పి. వి. కె. రావు :—అధ్యక్షా, సోదర సభ్యుల మనోభావాలు నాకు తెలుసు. ఏమైనప్పటికీ నిన్న ఒక యిన్సిడెంటు—ఆప్తుడు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో వున్న వాతావరణంలో తమకు—ఇక్కడ ఆధ్యాతల వహించడం చాలా గురుతర మైన బాధ్యత. ఈ పరిస్థితులలో లీడర్ ఆఫ్ ది అపొజిషనుకుగాని, తెలంగాణా మిత్రులకు గాని నేను యీవాడు అపీలుచేసే చేయంచే—దీనిని టూ మచ్ స్ట్రెయిన్ చేయకూడదని. ప్రత్యేకంగా దానిని విడదీసి చూచేటట్లయితే ఒక భావం వస్తుంది, యీ మొత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో వున్న వాతావరణం, ప్రజలలో కలిగే మనోభావాలు, ప్రజలలోవున్న ఉద్రిక్తత, అన్యోన్యత సందర్భంలో—ఒక తప్పని పరిస్థితులలో మీరు చేయవలసి వచ్చిందని నేను భావిస్తున్నాను. ఈ విషయాన్ని చెప్పకపోతే వాళ్ళేమో దానిని యిముడ్చుకున్నవాడనే భయంలోలోదీ యీ విషయాన్ని తమముందు వివరించుకుంటున్నాను లీడర్ ఆఫ్ ది అపోజిషను కూడా చాలా దూరదృష్టితో ఆలోచించడం అవసరమని, తరువాత కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీగారుకూడా, మంత్రిగా వున్నప్పుడు ఎంత అణుకువున్నారో తన ఉద్దేశాన్ని, అట్లాగే అణుకువోవడం అవసరమని, ఇతర మిత్రులకు కూడా నేను అపీలు చేయక తప్పదు.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—ప్రతిపక్ష వాయకులని ప్రత్యేకంగా పేరు పెట్టి చెప్పారు కాబట్టి చెబుతున్నాను. పి. వి. కె. రావు గారు రూల్సును గౌరవించే అలవాటు ప్రారంభించినందుకు చాలా సంతోషం. ఇందులో ఆపేశం ఏమీ లేదు. ఏవో వ్యవహారాలు జరిగినవి, జరిగినవి జరిగినట్లు రావాలని ప్రజలు ఉద్దేశపడాలని నా ఉద్దేశం కాదు. ఒక పైం మంది మరొక పైం పరకు ఎక్స్‌పంక్ చేయాలనే పద్ధతి శాసన సభకు ఏ విధంగాను గౌరవం కాదని మరీమరీ చెబుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ : ఒక సారిగా 16 మంది 20 మంది లేచి వారి ఇష్టాను సారం అల్లరి చేసి మాట్లాడుతుంటే అది శాసన సభకు గౌరవం అనుకుంటే నేమి ఏమీ చెప్పలేము. ఆ పరిస్థితులలో ఎవరి ఇష్టం వచ్చినట్లు వారు మాట్లాడుతుంటే అది అంతా తీసుకుని ఏది పార్లమెంటరీ అవుతుందో ఏది కాదో డిసైడ్ చేయాలంటే అది పార్థమయే పని అని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—వెంటవెంటనే ఖండించి పారవేయండి. ఇది అన్ పార్లమెంటరీ, విత్‌డ్రా చేసుకోవాలనండి. లేదా ఎక్స్‌పంజ్ చేయండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—నేను చెప్పే విషయాలు వినడానికే మీకు ఓపిక లేకపోతే ఎట్లా? పదిమంది లేచి మాట్లాడుతుంటే కూర్చోండి, కూర్చోండి, కూర్చోండి, ఉపన్యాసం మానుకోండి అని చెప్పినా వినక మాట్లాడుతుంటే దానిని ఎక్స్‌పంజ్ చేయడం, దేనిని అన్‌పార్లమెంటరీ అనడం?

శ్రీ టి. పురుషోత్తమరావు :—16 మంది లేచి మాట్లాడే పరిస్థితి ఎట్లా వచ్చిందో?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—నిన్న ఎవరైనా పాటించారో 15, 20 మంది లేని మాట్లాడుతుంటే వీరి ఎవరు మాట్లాడారో తెలియడం ఎట్లాగ? ఒక పత్యుత్తు లేని మాట్లాడుతుంటే అందులో ఏమైనా అన్‌పార్లమెంటరీ పదాలున్నాయా అని చూడవచ్చు. కాని అంతమంది మాట్లాడుతుంటే దేనిని ఎక్స్‌పంజ్ చేయడం. దేనిని ఉంచడం? ఇటువంటి పరిస్థితులలో స్పీకర్ ఏదో నిర్ణయం తీసుకుంటే, ఇటువంటి అసాధారణమైన పరిస్థితిలో తీసుకుంటే ఇది ఒక ప్రిసిడెంటు కావని నేను చెప్పాను కూడా, తీసుకోవద్దని కూడా చెప్పాను. వారు వీరుకూడా తీవ్రమైన ఆరోపణలు చేసారు. మంచి పార్లమెంటరీ లాంగ్వేజి ఉపయోగించారు. చక్కని విషయాలు మాట్లాడారు. ఆరోపణలు తీవ్రమైన ఆరోపణలు. అది వ్యాయమా అని అడుగుతున్నాను. ఉర్దూయిమా అడుగుతున్నాను వ్యక్తి గతంగా మాట్లాడుతుంటే ఎంతవరకు న్యాయం అని అడుగుతున్నాను. అసాధారణమైన రూలింగ్ ఇచ్చానని లచ్చన్నగారు ఉద్రేకంగా చెప్పారు అసాధారణమైన పరిస్థితిలో అసాధారణమైన రూలింగ్ ఇవ్వవలసి వచ్చింది. A desparate disease requires desparate remedy.

श्री बदरी विशाल पित्ती :—मैं फिर से अर्ज करना चाहता हूं कि एक्सपंज करने की बजाए एक्सपेज करना अच्छा होता।

Mr. Speaker :—That is enough. You have had your say and I have also explained my position. Now, Mr. Konda Lakshman Bapuji He has been standingfor a long time; I would like to hear him.

(శ్రీ కె. లక్ష్మణ్ బాపూజీ :—అధ్యక్షా, తమరు చెలివిచ్చినది ఇప్పుడే తెలిసినది. అర్నిట్రరీగా ఇన్‌డిస్క్రిమినేట్‌గా మొత్తం ప్రొసీడింగ్స్ ఎక్స్‌పంజ్ చేసారని ఎక్స్‌ట్రార్డినరీ సిట్యువేషన్‌లో ఎక్స్‌ట్రార్డినరీ పవర్‌ను ఉపయోగించారని తెలిసినది. రూల్సు సమస్య ఇక్కడ వస్తుందకూడదనికూడా అన్నారు. నేను కూడా అదే మనవి చేస్తున్నాను. కైట ఎక్స్‌ట్రార్డినరీ పరిస్థితి ఉండడంవల్ల అది ఇక్కడ రిఫ్లెక్ట్ చేయవలసి ఉంటుంది. కనుక ప్రతిసారి రూల్సును రివర్ట్ చేయకూడదని మనవిచేస్తున్నాను. ప్రెస్ వారికికూడా పది పడితే అది పబ్లిష్ చేయడానికి స్వాతంత్ర్యం లేదు. తమ అనుమతి పొందవలసి ఉంది. అది పబ్లిష్ అయే ప్రపంచంలో మంచిది కాదని తమకు అభిప్రాయం కలిగితే పబ్లిష్ చేయడానికి వీలులేదని చెబితే సరిపోయేది. వారు పబ్లిష్ చేయరు. ఇక్కడ ఫ్లోర్ మీద ఏదైనా చెప్పినప్పుడు రూల్సుకు వ్యతిరేకంగా ఉంటే ఎక్స్‌పంజ్ చేయండి. మిగతాచాటిలో ఏదైనా కారణాలవల్ల పబ్లిష్ చేయకపోయినా రికార్డులో ఉండాలి. పబ్లిసిటీ అనవసరం, సిట్యుయేషన్ క్రెడిబిలిటుందవే భావం ఉంటే ఆ విధంగా అవుచేయండి. రూల్సుకు వ్యతిరేకంగా ఉంటే ఎక్స్‌పంజ్ చేయండి. మిగతాది రికార్డులో ఉండడం అవసరం. మనమందరం రేపు ఉంటామో, ఉండమో, ఏదేశ్ తరం వారికైనా దేశం ఎటు పోయిందో తెలియాలి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—వారి స్థితి అంతే. ఎవరి స్థితి ఏమో అంతే, All of us are not going to be here all the time.

Sri K. Lakshman Bapu :—There must be some record for future to show that Members have taken serious note of matters of public importance ఒక వేళ ఉన్నా ఇవ్వడిస్క్రిమినేట్ గా తీసివేస్తే రికార్డు ఉండదు not for public purpose, but to refer to matters of public importance.

Mr. Speaker:—That is exactly what I was saying. It is not as though I expunged it from the record. I only asked them not to publish the proceedings. That is correct. I have also to consider the position if it finds place in the records. Can it be objected, (expunging, for publicity purposes?

Sri Konda Lakshman Bapuji:—That can be done.

Mr. Speaker :—That again, I have got to consider.

Sri Konda Lakshman Bapuji :—It is an establishe practice that without Speaker's permission proceedings cannot be published. There are many rulings in this regard.

श्री बद्रीविशाल पित्ती :—अध्यक्ष महोदय, मैं यह अर्ज करना चाहता हूं कि...

Mr. Speaker:—No further discussion; I am not allowing; it is left to you; hereafter I will simply sit in the Chair.

श्री बद्रीविशाल पित्ती :—मेरी बात तो सुन लीजिए ...

Mr. Speaker :—I am not prepared to hear.

श्री बद्रीविशाल पित्ती :—मैं यह अर्ज करना चाहता हूं कि प्रेस एक जिम्मेदार संस्था है। यह उस के विवेक पर छोड देना चाहिए कि वह किस चीज को छापना उचित समझता है और किसको नहीं।

(శ్రీ బి. రత్నకళావతి :—దీనికి సంబంధించినది కాదు. నా వద్ద ఒక ఫొటో ఉన్నది. ఆగస్టు 15వ తేదీన మహబూబ్‌నగర్ లో చిన్న పిల్లలు బేనల్ ఫ్లాగ్ ఎగుర వేస్తుంటే—

మిస్టర్ స్పీకర్ :—రూలు 74 క్రింద నేను అడ్మిట్ చేసాను. I will ask the Minister to make a statement. I do not remember the date. I will fix the date and inform. There is one notice under Rule 74 regarding the happenings at Pathargetti on 29th August, 1969. Sri C. Janga Reddi is not in the House.

Sri A. Madhava Rao —This may be taken after 3 or 4 days

(శ్రీ జి. లచ్చన్న :—ఆయన కల్లి చదివి వినిపించారు.

Mr. Speaker :—I think Sri Badri Vishal Pitti has no objection because he has also given notice. I will take it up on the 16th; otherwise I will hear it today itself I do not want to cause any inconvenience to the Members who have given notice. Sri Janga Reddy is not in the House.

श्री बद्रीविशाल पित्ती :—स्थगन प्रस्ताव का एक समय पर एक महत्व होता है। लेकिन कारण ऐसे हो गये है, एक सदस्य की मां का देहांत हो गया है इसलिए मजबूरी है। बाद में ले लें।

Mr. Speaker :—We will take it up on the 16th.

(శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య :—ఆన్ ఎ పాయింట్ ఆఫ్ యిన్ఫర్మేషన్, సర్. ఇప్పుడు గోదావరి ఫ్లడ్స్ చాలా వివరీతంగా ఉన్నాయి. శ్రీకాకుళం ప్రాంతంలో చాలా ప్రాంతాలు మునిగిపోయాయి. మనుష్యులను చేరవేస్తున్నారు. రాజమండ్రి, ధవళేశ్వరం ఆనకట్ట దగ్గర డేంజరస్ పాయింట్ వచ్చింది. పరిస్థితులు ఏ విధముగా ఉన్నాయో రోడ్ అవుతున్నాయో? వెళుగుతున్నాయో? పరిస్థితి ఏమిటో? కవర్డ్ మినిస్టర్ గారు చెప్పగలరా?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—లేదు.

PAPER LAID ON THE TABLE

Amendments to the Andhra Pradesh Municipalities (Travelling Allowance to Chairman, Vice-Chairman and Councillors) Rules, 1966

Sri N. Chenchurama Naidu:—Sir, I beg to lay on the Table copies of the amendments to the Andhra Pradesh Municipalities (Travelling Allowance to Chairman, Vice-Chairman and Councillors) Rules, 1966 issued in G.O. Ms. No. 203, Municipal Administration, dated 6-3-196 published at page 109 of Rules Supp'ement to Part I of the Andhra Pradesh Gazette dated 3-4-1969 as required under Section 327 of the Andhra Pradesh Municipalities Act, 1965.

Mr. Speaker :—Papers laid on the Table.

(Sri Ramanandam in the Chair)

ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR 1969-70

Voting of Demands for Grants
Demand No. XVIII — Welfare of Scheduled Tribes, Castes
Rs 7,44,28,700

(శ్రీ ఆర్. మహేందర్:—అధ్యక్షా. నిన్నమనవి చేశాను. ప్రభుత్వం వాడు తమ సెడ్యూల్డ్‌కాస్ట్స్, సెడ్యూల్డ్‌ట్రైబ్స్. డీనోటిఫైడ్ ట్రైబ్స్‌ఎంతమందియితే మన రాష్ట్రంలో ఉన్నారో వారిని కా స్తజాగురకచడానికి వీమయినా అవకాశాలు కలిగించడానికి బడ్జెట్‌లో ఎక్కువ మొత్తాలు చారి జవాబాకు తగినంతగాని చారి వెనుకబడివతనం తదితర రంగాలలో ఎంత వెనుకబడిఉన్నారో చానిపోగొట్టడానికి వీమ ముఖా కేటాయింపులు చేసిచా అంటే అలాంటివి చేయలేదని ఒప్పుకోవాలి. ఎండ్‌వల్లనంటే నిన్న నే మనవిచేశాను. లోగడ 1968-69 లో యిచ్చినటువంటి కేటాయింపులు, 1969-70 లో యిచ్చిన కేటాయింపులు పరిశీలించితే పోయిన సంవత్సరం కంటే ఈ సంవత్సరం చాలా వద్దుల క్రింద చాలా తక్కువ మొత్తాలే కేటాయించడం జరిగింది. కేటాయింపులు తక్కువ చేశారు, చెప్పడం గాంధీ

వెంటనే ఉంది కాబట్టి ఎక్కువ ప్రశ్నలన్ని ముట్ట చెప్పే కేటాయింపులు చేశామని చెబుతూవచ్చారు. అది వాస్తవానికి దూరంగా ఉందని మనవిచేస్తున్నాను. హాస్టల్సు విషయంలో నిన్నకే మనవిచేశాము. ప్రయివేటు హాస్టల్సులో ఉండే పరిస్థితులను. వాటివల్ల యివ్వడు న్యాయంగా అక్కడ ఉండే విద్యార్థులకు ఎలాంటి లాభమూ జరగడంలేదు. అందువల్ల దాని విషయంలో మిత్రులు లొంతమంది సూచించినట్లు ఆ డబ్బు తల్లిదండ్రులకే నేరుగా ఎందుకు యివ్వ కూడదు అనే విషయం ఎందుకు ఆలోచించలేదు ? ఒకవంక ప్రభుత్వంవాళు నేరుగా వడి పే హాస్టల్సులో అన్ని ఖర్చులూ వారే భరించి బోర్డింగ్ గ్రాంట్సు యిస్తుంచే అన్ని ఖర్చులు లేకుండా ప్రయివేటు మేనేజిమెంటు భరిస్తే గవర్న మెంటు హాస్టలుకు ఇచ్చినట్లు డబ్బు ఇవ్వాలంచే పద్ధతిగా సమన్వయం చేసి హాస్టల్సు జాగ్రత్తగాచెప్పిన పద్ధతుల ప్రకారం వ్యాంటిటీస్ ప్రకారం విద్యార్థులకు ఇస్తున్నారో లేదో నిజంగా అందరికి తెలిసిన విషయం. ఇలాంటి పరిస్థితులలో దీనిని రద్దు చేయడానికి ఎందుకు ప్రభుత్వం ముందుకు రావడం లేదని అడుగుతున్నాను' అది ఒక విధమైన వ్యాపారంగా తయారయివది. పెద్ద పెద్ద హాస్టల్సు ఎక్కడెక్కడో పెట్టి కేంద్రీకరించి వారికి నందలు చేశారంది గ్రాంట్సు వారికే ఇవ్వడం ఎక్కడో మారు మూల ప్రాంతంలో దిక్కు లేకుండా దగ్గర హాస్టల్సు లేకుండాపోతే వారి దయాదాక్షిణ్యం మీద ఆధారపడి 60 మైల్సు, 70 మైల్సు, వంద మైల్సుదూరంలో కాన్వెంటుకేషన్ జరగడంఎందుకని అడుగుతున్నాను. ఆ యిచ్చే ప్రయివేటు హాస్టల్సు గ్రాంట్సు కాబూలా హైస్కూల్సు ఉన్న చోటనే ప్రత్యేకంగా హాస్టల్సు 40-50 మినిమం గ్రాంట్సు ఇచ్చి ఎందుకు పెట్టకూడదు ? అలా కాకుండా జిల్లా మొత్తం మీద మోనాపలీ వ్యాపారం మాదిరి ఒకరిద్దరికి గుత్త వ్యాపారం యిస్తే ప్రభుత్వం లాభాన్ని రాజకీయంగా ఆర్థికంగా ఆశించి చేస్తున్నది అనే అనుమానానికి కాపు ఉందదేది నిర్వివాదాంశము. ప్రభుత్వం వారు ఏదో గవర్న మెంటు హాస్టల్సు కాంతను చేస్తున్నారు చేశారు జిల్లా సోషల్ వెల్ఫేరు ఆఫీసరు పై త్తనం క్రింద ఉండాలంటున్నారు. స్టాఫ్‌ను అపాయింటు చేయడం బోషల్ ఆఫీసరు జిల్లా పరిషత్తు చైర్మన్‌కి దఖలు పరచివారి యిష్టానుసారం చేస్తున్నారు. ఇటీవల డైరెక్టరు దర్శి కాలూ కాలో కురుచేడుకి ఒక గవర్న మెంటు హాస్టల్సు కాంతము చేశారు. చార్జెసు, తదితర ఛోర్టు బొఅకు ఎంప్లాయిమెంట్ ఎక్స్‌చేంజ్ నుంచి పిలిచారు. అప్లికేషన్సు వచ్చినవి. వచ్చిన తరువాత జిల్లా పరిషత్తు చైర్మన్ ఇంబర్ ఫియర్ అయితే అప్లికేషన్సును ప్రత్యేకంగా పెట్టినవి నమిలివారు చెప్పినట్లుగా అపాయింట్ చేయాలి కాగితాలు పంపించే దుర్గతి పట్టినంచే స్వేచ్ఛగా జిల్లా పరిషత్తు ఆఫీసర్సు వ్యవహరించడానికి అవకాశం ఉంటా లేదా అ విషయం గమనించాలి. ప్రయివేటు హాస్టల్సువారు అయితే ప్రయివేటువారు చేసుకోవడానికి అవకాశం ఉంది. గవర్న మెంటు హాస్టల్సు అయినప్పుడు డైరక్టరు, జాయింటు డైరక్టరు, జిల్లా సోషల్ వెల్ఫేరుఆఫీసరు చీ ఆర్ డైరెక్టు ఆఫీసర్సు వారు చేయాలి గాని యధాప్రకారంగా వాన్ ఆఫీసియల్స్‌కి ఇచ్చినంత మాత్రాన అక్కడ ఆస్సాయం పెద్దగుళ్లుంటారే విషయాన్ని గమనించాలని మనవి చేస్తున్నాను. అంశములు పరిశీలనలోకి కూలంకషంగా అర్థం చేసుకోవాలి.

ట్రయిబల్ ఏరియాస్‌లో ఉండే పరిస్థితులన్నీ సర్వే చేయడానికి సిబ్బందిని ఏర్పాటు చేస్తామంటున్నారు. ఎందుకు చిక్కు వస్తుందంటే ట్రయిబల్ ఆఫీసు సిబ్బందిని ఆంధ్ర ప్రాంతంలో ఉండేవాళ్ళకి వేస్తే పరిగా అక్కడకు పోయి సర్వే జరగడం లేదు. మదరాసులో ఉన్నట్లుగా ఫీల్డ్‌కు ఒకరు కాలు గ్రైదు గ్రామాలకు ఒక సర్వేయరు డిప్యూటీ సర్వేయరు చేసే పద్ధతి ఉంది, ఆ పద్ధతిని అనుబు పరిచితే ఆ ప్రాంతాలను సమగ్రంగా సర్వేచేసి పెట్టేట్లుంటు చేసి పట్టాలు ఇవ్వడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అలాంటి పద్ధతి కూడా చెపట్టాలని అలాంటి పద్ధతి చేపట్టినప్పుడే సంపూర్ణమయిన న్యాయం కలిగించడానికి వీలుంటుందని మనవి చేస్తూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—అధ్యక్షా, మనం గాంధీ శతజయంతి జరుపుతున్నాం. గాంధీగారిని యితివరకే హతమార్చడం జరిగింది. ఇప్పుడు ఏమి అనిపిస్తున్నదంటే వారి శత జయంతి జరుపుతున్నామా లేక వారి ఆశయాలకు సిద్ధాంతాలకు హత జయంతి జరుపుతున్నామా అనిపిస్తున్నది. హరిజనోద్ధరణ శాఖాని ఆయన కోరాడు. సమాజంలో పెద్ద కులాలవారు చిన్న కులాలవారిని మైనారిటీలను ఏ గ్రామంలో పడితే ఆ గ్రామంలో హత్య చేయడం దెబ్బలు కొట్టడం, సహించరాని బాధలు పెట్టడం, ఆర్థికమైన యిబ్బందులు పెట్టడం చూస్తూ ఉంటే గాంధీగారి హత జయంతి అయిపోతున్నదని పిస్తున్నది. అస్పృశ్యతా నివారణ శాఖామని కాగితాల మీద అంటున్నాము. నిత్యజీవితంలో చూపించలేనివాడు గాంధీకీ జోహారులు అర్పించడానికి అర్హత ఉన్నవారము కాము. మొట్టమొదట ట్రయిబల్ ఏరియాస్ గురించి చెబుతాను. ట్రయిబల్ బెల్టేరు గురించి మరిచిపోతున్నందువల్లనే వర్కబుల్ ఉద్యమం ఈ రూపంలో కంటికి కనిపిస్తున్నది. ఎన్నో సంవత్సరాలనుంచి మొత్తుకుంటున్నాం భూములకు సంబంధించిన రెక్యులేషన్సు అమలు పరచవలెనని. 18 సంవత్సరాల నుంచి కేంద్రానికి బ్రాస్తున్నాము అవే పద్ధతిలో నడిస్తే ఎన్నాళ్ళకు నడుస్తుందో అర్థం కావడం లేదు. ట్రయిబల్స్ అభివృద్ధి ఎవరు చూస్తున్నారో తెలియదు. హరిజన మంత్రిగారు చూడడం లేదు. ముఖ్యమంత్రిగారు యిక్కడ ఉండి ఉంటే బాగుంటుంది. కనీసం జవాబు చెప్పడానికి ప్రయత్నం చేస్తే బాగుంటుంది. వారికి సంబంధించి రెండు మూడు అంశాలున్నాయి. పట్టా వ్యవహారం ఉంది. భూముల వ్యవహారం ఉంది. ముఠాదారీ వ్యవహారం ఉంది. ఈ మూడింటితో రెక్యులేషను తయారు కాలేదు. పెంటల్ గవర్నమెంటుకి వంపించాము అంటున్నారు. ఎన్నాళ్ళకు వస్తుందో అర్థం కాలేదు. పాలాలు కొనేసి పంట వండిరచుకునే కోసుకునే సమయంలో తీసుకుంటే ఎవరు పరిపంచగలుగుతారో డిసార్డర్ కాకుండా లేదు కాని లా లో ఉన్నటువంటి అధికారాన్ని యివ్వవందువల్ల వేటితోనో కాట్లాట్టము వస్తుంది. ఈ దురదృష్టం వచ్చింది. ప్రభుత్వం జాగ్రత్తగా ఆలోచించవలసిన అవసరం ఉంది. భూపంపకం చేసినాకి చాలడం లేదు. రోజూ చూస్తున్నాము. కోంగ్రెసులో కాలుకు వెళ్ళిన వారికి పాలం యిచ్చామన్నారు. మిలిటరీ వాళ్ళకి పాలం యిచ్చామన్నారు. వారి యిద్దరికీ

యివ్వడానికి అభ్యంతరం లేదు. కాని ఏది యిస్తున్నారు? ఏ బీద వాడు దున్ని బాగు చేసుకున్నాడో ఆ పొలం వంబరు తీసుకుని దానిని తీసుకుంటున్నామన్నారు. అది అన్యాయం. వేగరిస్ ఆఫ్ ది రివ్యూ డిపార్టుమెంటు వల్ల వీరవారికే అవ్యాయం జరుగుతున్నది. నను సమాజం నిర్మిస్తా మనుకున్నారు కాని ఆ నమ సమాజాన్ని తీసుకువస్తున్నారు. సత్యమేవ జయతి అన్నప్పటికి అవశ్యమే మిగులు తున్నది, హింస మిగులుతున్నది. హరిజనులకు ఇళ్ల స్థలాలు యివ్వాలని చెబుతున్నారు. హరిజనుల జవాబూ కూడ చెరిగింది. హరిజనులకు ఇళ్ల స్థలాలు యివ్వాలనుకొన్నప్పుడు జిల్లా పరిషత్తులు, పంచాయతీ సమితులు, నిర్ణయించాలనే అధికారమును మార్చక పోతే వీలులేదు. ప్రభుత్వము చారిటీ యిస్తున్నదబ్బు చాలదు. ఇళ్ల స్థలాల విషయము అట్లా వుండగా రైతాంగము దగ్గరనుంచి గజాలవారిగా కొనుక్కొనే పక్షా హరిజనులకు లేదు. హరిజనులు గాని, గిరిజనులు గాని డబ్బును చేచేస్తాము. స్థలాలను అక్వైర్ చేసి యివ్వండి అంటున్నారు ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడినప్పుడు కర్నూలులో ఈ వర్ధతి కొంత జరిగింది. వారు యివ్వడము ఎందుకు? అంతా మేమే యిస్తాము అన్నారు. కాని మొత్తానికి ఎగగొట్టే శారు. ఎరుకలకు, వీనాదులకు చారిటీ కాలనీస్ పెట్టారు. యిదివరకు సెటిల్‌మెంటు అనేవాడు. ఈ సెటిల్‌మెంటును తీసుకొనిపోయి మిషనరీలకు యిచ్చేరు. నెల్లూరుపురములోని మనుష్యులు వచ్చి గుంటూరులో దొంగతనాలు చేస్తున్నారు. అక్కడ మనుష్యులు పోజిరవుతారు. మిషనరీ జాబితా ప్రాము ఠాంటారు. కాని గుంటూరులో దొంగతనము జరుగుతుంది. యిది పోలీసుకు చాల సమస్య అవుతోంది. ఈ శేంట్స్‌ని రైరెక్ట్‌గా ప్రభుత్వమే వడపాలిగాని మిషనరీలద్వారా వుంచకూడదని గాంధీజీ సిద్ధాంతాలు పాతకు కాకుండా ప్రతికించే ప్రయత్నము చేస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

(శ్రీ టి. వి. యస్. చలపతిరావు (విజయవాడ ఈస్ట్):—అధ్యక్షా, సాంఘిక సంక్షేమ శాఖవారు చెప్పుకోదగిన అభివృద్ధిని సాధించారని చెప్పడంలో ఏమాత్రం అతిశయోక్తి లేదు. ఈ సమస్యను పోల్చిచూసినప్పుడు సాధించిన అభివృద్ధి ఏమేరకు వచ్చిందని అలోచిస్తే చాల తక్కువ స్థాయిలో, తక్కువ శాతములో వుందని చెప్పక తప్పదు. జరుగుతున్న అభివృద్ధి కూడ అన్ని ప్రాంతాలకు సమానముగా జరుగుతున్నదా అంటే లోపిస్తున్నట్లు కన్పిస్తున్నది. గ్రామ ప్రాంతాలలో నివసించే హరిజనులకు ఇళ్ల స్థలాలు ఇస్తున్నారు. మునిసిపాలిటీ లున్న చోట్లలోని హరిజనులకు స్థలాలు యిచ్చే బాధ్యత మునిసిపాలిటీవారిదే అంటున్నారు. గ్రామాలలో వున్న వృత్తులు తగ్గిపోయి, పొట్ట చేత పట్టుకొని పట్టణ ప్రాంతాలకు వస్తున్నారు. శాలువ గట్ల దగ్గర, ప్లేస్ తీరియాలలో నివాసము ఏర్పాటుచేసుకోవలసిన పరిస్థితి వస్తున్నది. పట్టణ ప్రాంతాలలో అపరిశుద్ధము ఎక్కువ అవుతున్నందువలన చానిని బాగు చేయాలనే ఉద్దేశముతో వారికి ఇళ్ల స్థలాలు యివ్వాలని మునిసిపాలిటీ చెబితే చానికయ్యే ఖర్చు అంతా మునిసిపాలిటీవారే భరించవలంటున్నారు. మునిసిపాలిటీల ఆర్థికపరిస్థితి బాగాలేకు.

వారి సిబ్బందికి సరిగా జీతాలు యిచ్చుకునే పరిస్థితులలో లేరు. ఐస్తీలలో వున్న స్థలాల ఖరీదు తమకు తెలియనిది కాదు. విజయవాడ పట్టణములో ఎకరము 60 వేలు పెట్టినా స్థలము లభించే పరిస్థితి లేదు. ఆ కారణము చేత 7,8 సంవత్సరాలమంచి ప్రతి సంవత్సరము ఈ విషయాన్ని ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకొని వస్తున్నాను ప్రశ్నలు వేయడము జరుగుతున్నది. అరిగరామస్వామి గారు మంత్రిగా వున్నప్పుడు ప్రదేశ్ కాంగ్రెసు అధ్యక్షులైన బానాని వెంకట రత్నంగారి అధ్యక్షతన బెజవాడలో హరిజన మహాసభ జరిపాము. అక్కడ మంత్రిగారు ఎన్నోవిషయాలు చెప్పారు.

(Mr. Speaker in the Chair)

కానాని వెంకటరత్నంగారు ఎన్నో విషయాలు చెప్పారు. కాని ఫలితము ఏమీ కన్పించడం లేదు. 5 కోట్లువున్న చద్దును 7కోట్లకు చేసారు. గాంధీ శత జయంతి సంవత్సరంలో ఐస్తీలలో వున్న హరిజనులకు ఇళ్ల స్థలాలు యివ్వడ మనేది యీ డిమాండులోనే కొంత శాతము ఏర్పాటుచేసి ఈ సమస్యను కొంత మేరకయినా పరిష్కారము చేయడానికి పూనుకోవడము అవసరము. చాయినా చేయడము ఏ మాత్రము వాంఛనీయము కాదని మనవిచేస్తున్నాను. అదుగున వున్న ఐ.ఓ.లను సైకి తీసి అవి కార్య రూపములో చాలే విధంగా చేసి మంచి చేరు ప్రతిష్టలు సంపాదించుకోవాలని కొత్తగా నియామకమయిన మంత్రి చెరు మాళ్లుగారికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. ట్రల్ పబ్ చెస్టర్స్ చెట్టారు. ఇది హెల్మెమన చేరియన్ పర్యీసు. సోషల్ వెల్ ఫేర్ కన్న దిక్కూ, మొక్కూ లేనివారికి. మునలివారికి 15 రూపాయల నుంచి 20 రూపాయల వరకు యిస్తున్నారు. చాల మంచిదే. భగవంతుని మెప్పించే కార్యక్రమము. బాగా ప్రారంభమైనది. ఎంత తోరున ప్రారంభమైనదో అంత అడుగున పడిపోయినది అని చెప్పకానికి విచారిస్తున్నాను. పదే పదే అడిగితే 60 సంవత్సరాలు లేనివారు వున్నట్లు మిస్సీవ్, మిస్ యూజు చేస్తున్నట్లు తెలుపుతున్నారు. మాటికి 60 మంది వేద చారైన ఈ సమాజంలో యిలాంటి పనులు జరగటానికి అవకాశము వున్నది. అటువంటివి రాకుండా పర్యవేక్షణము కట్టుదిట్టము చేస్తూ నియమాలు చేయాలి కాని తల నొప్పి కుదరలేదని తలకాయ తీసివేయాలని నాటోటి డాక్టరు సలహా యిచ్చినట్లు అర్థంతలేని చారు తీసుకొంటున్నారని, దానిని ఎగరగొట్టేవరికి చాల ఆశాభంగము కలగడమే కాకుండా తీవ్రమైన ఆందోళన జయలుదేరినది, దాదాపు 3 సంవత్సరాలకు సైన యిచ్చాయి. యిచ్చిన దానిని ఆసి వుంచేటప్పటికి సంతోషము వచ్చినది. ఇప్పుడున్న రాజకీయ వాతావరణాన్ని ఉపయోగించుకొన్నవారు అనేకమంది ఉన్నారు. గ్రుడ్డి వారికి ఆపుచేస్తున్నారు. మిస్ యూజ్ లేకుండా ఉదుగుతున్నదా అంటే ఈరోజు పొందుతున్నవారు చాల మంది అర్హతలేనివారే అని ప్రజలందరికి తెలిస్తే ప్రభుత్వ దృష్టికి వస్తుంది. చెన్నమ చారుల పేరులు పేపర్సులో ప్రకటిస్తే అందరకు తెలుస్తుంది అని పదేపదే విజ్ఞప్తి చేస్తున్నప్పటికి ఆలోచిస్తున్నాము అంటున్నారు, అమలు జరగడములేదు. అది తప్పకా చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఒక ప్రత్యేకమైన శ్రేణము తమ దృష్టికి

తీసుకొనివస్తున్నాను. శాళవాస్తి రంగనాయకమ్మలనే ఆమెకు కళ్ళు పోయినవి. ఆమె కలెక్టరుకు వ్రాసిన ఉత్తరము చదువుతాను.

"I beg to submit that you were pleased to grant old-age pension at the rate of Rs. 20 per month from the month of March 1965. I received money orders from the Assistant Treasury Officer, Masulipatam, till March 1966. The Special Thasildar, Vijayawada, wanted me to appear before him and I gave him all the information required to his satisfaction. Till today, I have not received any pension though I deserve the same. Since two years, I lost my eye-sight because I became totally blind. I request you to please consider my case sympathetically and order the pension to be paid with retrospective effect." దానిని పంపుమా వేమ కూడ కలెక్టరుకు లెటరు వ్రాశాను. వారు అంగీకరించి మరల పెన్షన్ ఇస్తామని ఆర్డర్ ఇచ్చేశారు. ఈ రోజువరకు డబ్బురాదు. ఎందుకు రాదు అంటే మంజూరు చేయడమే తన పని అని కలెక్టరు అంటాడు. ట్రెజరీకి పంపిస్తామని, ట్రెజరీలో డబ్బు వుంటే పంపుతారు లేకపోతే లేదు అని కలెక్టరు అంటున్నారు. అర్హత లేనివారికి యివ్వకూడదని ప్రభుత్వము వారు ఆదుర్దా పడుతున్నారు. కాని అర్హత లేనివారు తీసుకొంటున్నారు కాని అర్హత వున్నవారికి దొరకడము లేదు. ఉదయము లేచేటప్పటికి చేదవారు యింటి ముందు ప్రత్యక్షమవుతారు, ఎందుకు వచ్చారు అంటే కలెక్టరు దగ్గరనుంచి ఆర్డరు వచ్చినది కాని డబ్బు రావడము లేదు అంటారు. అందువల్ల వీరో ఆర్డరు వేశామని కాకుండా కలెక్టర్నును కాంటాక్టు చేసి శాంక్షను అయిన వారికి వెంటనే డబ్బు ముట్టే విధంగా చేయాలని కోరుచున్నాను.

శ్రీ పి పిచ్చయ్య (పాల్వంచ):—అధ్యక్షా ఈ డిమాండును బలపరుస్తున్నాను. ఎందుకంటె కార్యక్రమం జరగాలి. కాని ఆవిధానంలో మార్పులు రావాలి. వెనుకబడ్డ జాతుల వారు మాటికి 80 మందున్నారు. మంచిగా బ్రతికేవారు 20 మందున్నారు. మధ్యతరగతివారే 20 మంచున్నారు. క్షుణ్ణంగా చూస్తే చాల తక్కువ దారిద్ర్యం వెనుక బడ్డ జాతులకు అర్పుతున్నట్లు కనిపిస్తోంది. మా దగ్గర ఇల్లందు, బూర్గంపాడు తాలూకాలలో నాలా వెనుకబడ్డ ప్రజలు కొండరెడ్డులు బుట్టబోయలు ఇలాంటివారు చాలామంది ఉన్నారు. వారిపరిస్థితి చూస్తే పశువులా మాదిరిగా ఉంటుంది. ఎందుకంటె స్త్రీలు పురుషులు కలిసి గుడ్డలు లేకుండా స్నానాలు చేస్తుంటారు. పశువులు అడవులలో ఎట్లాగ వదిలితే అట్లాగ యీ స్త్రీలు పురుషులు గుడ్డలు లేకుండా స్నానాలు చేస్తుంటారు. వారికి తక్కువమొత్తం మానవత్వం లేదు. వారిలో మార్పుతీసుకురావాలి. హైదారాబాదులో వోట్లను పెట్టామన్నారు. వెజవాడలో పెట్టామన్నారు. కాని యీ డబ్బు వెనుకబడ్డ ప్రాంతాలమీద ఖర్చుచేయాలి. డబ్బుతక్కువనున్నది. నిజంగా చూస్తే యీ రోజు నక్సలైట్లు అంటున్నవారు ఎవరో కొన్ని పెద్దఅలజాట్లను పట్టడం మంచి కొంతమంది చెలితే అమాయకులు వారుకూడ నక్సలైట్లుగా తయారవుతున్నారు. కాబట్టి వారి దారిద్ర్యాన్ని పోగొట్టాలంటే ప్రభుత్వం ఆ ప్రాంతాలలో మార్పులు పెట్టి వారికి చదువు వేర్పిస్తే బాగుంటుంది. వారు

కల్లసారాయి[తాగుతారు. మారీ చదువుకోకపోతే ఇలాంటిఅభ్యాసాలు పోతాయి. [తాగుడంటే బాగా చదువుకున్నవాళ్ళు ధనవంతులూ [తాగుతారు. [కాండీలు విస్కీలు. వాని వీధవాళ్ళు [తాగి చెడిపోతున్నారు. స్త్రీలమంతులు ఆనందంకోసం [తాగుతున్నారు. తప్పుచేసే వర్గానికివచ్చింది. ధనమదీక్షాంధం ఎట్లాగో రాదు వీధతనం కూడ అట్లాగే చెడుపుతెస్తుంది. కాబట్టి ధనికులకు ఇచ్చే రాయితీల కంటే వీధవారికి గుడ్డలుకట్టుకోవడానికి ఉండే [పతిబంధకాలు పోగొట్టడానికి చర్యలు చేయాలి. బిజంగా చూసే స్త్రీ పురుషులు కలిసి స్నానాలు చేయడం ఎవరయినా దొరలు చూచారోలేదో కాని ఇప్పటికి అదేవిధంగా వాడవాడలా ఆచరణలో ఉన్నది. అక్కడ మానవత్వమేలేదు. కాబట్టి గాంధీకలలుగంటి ఆరిస్తే లోపల అటువంటి [భాంతాలలో సరయిన చర్యలు చేస్తే బాగుంటుంది. అది కాకపుంతికి మునకవల్ల, తలకొండ మొదలయిన వెనుకబడ్డ [పాంతాలలో రెండు హాస్టల్సు చర్యలుచేస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తూ కలపు తీసుకుంటున్నాను.

شری خواجہ نظام الدین ۔ جناب اسپیکر صاحب ۔ آج سوشیل ساجی بھلائی کے تعلق سے میں آپکی خدمت میں دو چار باتیں عرض کرنا چاہتا ہوں ۔ خاص طور پر میں اس ایوان کی اور آپکی توجہ اسطرف مبذول کراونگا کہ سوشیل ویلفیر بجٹ میں طبقات واری اور قبائل واری فلاح کیلئے بڑی بڑی رقومات شامل کیگئی ہیں ۔ لیکن بڑی افسوس کی بات ہے کہ جن پست کردہ طبقات میں مسلم لوگ شامل ہیں مثلاً دھوبی، حجام، سقہ وغیرہ تو انہیں وہ فیسیلیٹیز حاصل نہیں ہیں جو دوسروں کو حاصل ہیں ۔ آجکل کے حالات میں بیروزگاری کی وجہ سے حیدرآباد میں بیچینی پیدا ہے اور لوگ گزارہ پر آمادہ ہورہے ہیں ۔ سوشیل ویلفیر کے بجٹ میں بیروزگاری کو دور کرنے کیلئے خاص رقومات نہیں رکھی گئی ہیں ۔ پست کردہ اقوام اور دوسرے افراد کیلئے معاشی پست کردہ طبقہ کیلئے ایک بات اس بجٹ میں بتائی گئی ہیکہ ۲۱ فیصد ایسے معاشی پست کردہ لوگوں کو امداد دیجائیگی ۔ مکانات کیلئے زمینات الاٹ کیجائینگی ۔ یہی وہ باتیں ہیں جو صرف لکھا پڑھائی کی حدتک ہیں ۔ حیدرآباد میں ۲۵ ہزار رکشا ران ہیں انکے بچوں کی تعلیم کا مسئلہ ہے ۔ اسکولوں کا مسئلہ ہے ۔ انکے دوپہر کے کھانے کا انتظام کیاجانا چاہئے ۔ میں کہونگا کہ جہاں درج فہرست قبائل اور دوسرے لوگوں کیلئے بجٹ میں رقومات مہیا کیگئی ہیں انکے بچوں کی تعلیم کیلئے رقومات رکھی گئی ہیں اور روزگار کے مواقع فراہم کئے گئے ہیں ۔ اسیطرح اس مظلوم طبقے کیلئے بھی بجٹ میں رقومات مختص کیجانی چاہئیں ۔ اسکولوں میں تعلیم پانے والے بچوں کیلئے گرانٹس کیلئے جسطرح رقومات مہیا کی گئی ہیں ۔ اسیطرح معاشی پستی میں جو لوگ مبتلا ہیں انکے بچوں کیلئے بھی ایسی ہی سہولتیں مہیا کیجانی چاہئیں اور رقومات مختص کیجانی چاہئیں ۔ حیدرآباد میں بیروزگاری کی وجہ سے لوگ انتہائی پریشان ہیں یہ بات حکومت کے علم میں ہے ۔ حیدرآباد میں چار لاکھ بیروزگار ہیں ۔ ۱۰ ہزار میٹریکل پاس کئے ہوئے نوجوان اور انجینیرس ہیں انکو برسر روزگار لانے

کیلئے سوشیل ویلفیر کے تحت زیادہ سے زیادہ رقومات مہیا کر کے ان اسکیات کو چلایا جاتا تو ایسے حالات پیدا نہ ہوتے ۔ دو چیزیں میں خاص طور پر کہونگا ۔ سوشیل ویلفیر کے بجٹ میں رقومات مہیا کر کے قبائل اور درج فہرست اقوام کیلئے جو مختلف سہولتیں دیگئی ہیں ۔ معاشی طور پر پست کردہ مسلمانوں کیلئے بھی ویسی ہی سہولتیں مہیا کیجانی چاہئیں ۔ مثال کے طور پر جسطرح مدرسوں اور ہاسٹلس کا ذکر کیا گیا ہے کہ ہریجن کیلئے قائم کئے گئے ہیں معاشی طور پر پست کردہ مسلم طبقات کیلئے بھی ایسی سہولتیں دیجائیں ۔ وظیفہ پیرانہ سالی کے تعلق سے یہ بات خاص طور پر عرض کرونگا کہ مختلف درخواستگذار ہیں ہزاروں درخواستیں آئیں اور یہ غریب، اور ضعیف افراد وظیفہ کی اجرائی کی امیدامید میں دنیا سے گزر گئے ۔ کئی ایسے لوگ ہیں جنکی درخواستیں پڑی ہوئی ہیں فوری انکے وظائف اجرا کئے جائیں تا کہ انکے مصائب کم ہوں ۔

اننا عرض کرتے ہوئے میں آخر میں پھر ایکبار عرض کرونگا کہ سابقہ لوجیوں کیلئے بھی چونکہ وہ معاشی پسماندگی میں مبتلا ہیں انکی فلاح و بہبود کیلئے بھی بجٹ میں رقومات مہیا کیجائیں ۔ اسیطرح اب سابقہ جاگیردار بھی ایسے ہی پسماندہ طبقہ میں داخل ہوچکے ہیں انکے ویلفیر کیلئے بھی وظائف مقرر کئے جائیں ۔

శ్రీ కె. మునుస్వామి:—అధ్యక్షా, ఈ గాంధీ సెంటినరీ యుగంలో గాంధీ గారిని మహాత్మునిగా రూపొందించడానికి ఉపయోగపడినటువంటి మంత్రం హరిజన సేవే హరి సేవ. ఈ మంత్రాన్ని జపిస్తూ కలిమిలేములు వర్ణవ్యాత్యాన్ని రూపుమాపి నర్వమానవ సౌభ్రాతృత్వాన్ని నెలకొల్పడానికి వారు చేసినటువంటి సేవ, దానికి ఫలితంగా వచ్చాయి దేశీయులను తరిమి స్వరాజ్యాన్ని సాధించినటువంటి ఈ స్థితిలో ఈవాడు ఏ వర్గం అయితే యీ స్వరాజ్య సాధనకు ఉపయోగపడినారో వారి సంక్షేమాన్ని గురించి ఉన్నటువంటి యీ డిమాండును ఈవాడు చర్చిస్తున్నాము. ఈ సందర్భంలో ఈ సాంఘిక సంక్షేమానికి బదులు సాంఘిక వికృతం జరుగుతున్నటువంటి విషయము చెప్పడానికి విచారపడుతున్నాను. యీ డిమాండును ప్రవేశపెట్టినటువంటి మంత్రి గారు దరిదాపు ఆరు మాసాలలో అటు భీమవరం, ఇటు ఏటూరు ప్రాంతములో దారి వందనం తరువాత భీమవరములో ఘోరంగా హత్యచేయబడినటువంటి హరిజన్ సర్పంచ్ విశ్వంవారి విషయాన్ని వారు ఆభరువశం సానుభూతిని ప్రకటించి దీనిని ప్రారంభించి ఇంకా మేము సంతోషించి ఉండేవాళ్ళము. ఆ సానుభూతి యిందులో కనపించకపోవడంవలన వారికి బదులుగా మేము సానుభూతిని ప్రకటించి యీ డిమాండును ప్రారంభిస్తున్నాను. ఈ సంక్షేమం 20 సంవత్సరాలు గడిచింది. వీరి వేరు చెప్పుకొంటూ ఈవాడు చాల్యం సాగిపోతూఉన్నది. వీరి వోట్లుగడించి అగ్రి వర్గస్థులు అందరు ఈవాడు బదవులు ఆక్రమించి గద్దెలెక్కి వీరిచే పరిపాలించి వీరిచే అడ్డగారింప చేసేటటువంటి స్థితిలో తయారైనారు గాని ఏ కోశంలో కూడా వారి అభివృద్ధిని శాంక్షించి సాంఘికవ్యవస్థలో వీరికి కావలసినటువంటి అవసరాలను తీర్చేటటువంటి

విధానంలో ఏ ఒక్కడు కూడా తమ ధర్మాన్ని నిర్వర్తించలేక పోతున్నారు అనే విషయాన్ని నేను ఈనాడు చెప్పుతున్నాను. యీనాడు సోషియల్ జెస్టిస్ ఫేర్ డిమాండుతో హరిజనుల వృద్ధికి తీసుకురావా అనేటటువంటి నిర్ణయంతో మొట్టమొదట చెప్పి గర్వపడుతున్నటువంటి ప్రభుత్వము ఐదారు భూములు మేము ఇస్తున్నామని ఐదారు సమస్య శీఘ్రంగా తీరుతుందని, చానిచిధంగా వాటు భూములు ఎంపాదించి, ఆర్డినెన్సుగా ముందుకువస్తున్నారని చెప్పుతున్నారు. కాని నేను ఈ విషయంలో చెప్పుతున్నాను; ఈ ఐదారు సమస్య లేకుండాపోతే కొంత మంది హరిజనులు సుఖంగా, పంతొమ్మిదుంగా వుండడానికి అవకాశాలు వున్నాయని మనవిచేస్తున్నాను. ఎందువల్లనంటె, ఏ వ్యక్తి అయినా సరే, ఏ హరిజనుడైనా సరే, ఏ నియోజక వర్గములో అయినా సరే పాచ్యుఛాదంగా ఇది అనాధీనం, నేను భూమి లేనటువంటి నిరుపేదను, నేనుఈ భూమికి అప్లి కేషను పెడుతున్నాను, భూమి నాకు ఇవ్వండని అడిగినప్పుడు, ఏ నియోజకవర్గములో అయినా ఒక హరిజనుడికి సరిఅయినటువంటి పరశరీకిగా ఆ భూమి దక్కినటువంటి విషయాన్ని ఎవరైనా చెప్పగలిగితే ఈనాడు నేను పంతొమ్మిదేవాడిని. అది ఎవరు పూర్తిచేయలేదు. ఈనాడు అనాధీనం వుందని చెప్పి, ఒక కాండిలేట్ పూర్ అప్లికేషన్ పెట్టుకొంటె అది నంజరు కావడానికి దరిదాపు కరడానికి, మునసబుకు లంచాలు ఇవ్వాలి. దాని విషయం ఎన్క్వయిరీ చేయడానికి వచ్చిన రివిన్యూ ఇన్స్పెక్టరుకు వందలు తగలపెట్టాలి అర్థమౌతుంది. నిజంగా ఈ రివెన్యూ ఇన్స్పెక్టర్లను ఏమనాలో నాకు తెలియడం లేదు. ఎవరైనానరే ఆ బొతిమ్మకు పోయినప్పుడు he is acting just like a broker between landlord and the poor harijan- అప్లికేషన్ పెట్టడంతోటే అతను చేస్తున్నటువంటి దుర్మార్గం ఏమిటంటె, భూస్వామి దగ్గరకు వెళ్ళి ఇదిగో ఈనాడు పలానా వెంకయ్య లేక గంగయ్య అప్లికేషను పెట్టాడు పలానా నంబరుకు, మీరు వెంటనే అక్నాలెడ్జ్ పెట్టండి నేమ చానిని మీకే అప్పగెబుతాను అనేటటువంటి దృశ్యము తోటే అక్కడ వారిని వెలవేసించి చాళ్ళ దగ్గర వంద రూపాయలు కొట్టివేసి, మరల ఇదంతా నీకు ఇప్తానని చెప్పి ఈ బీద హరిజనుడి దగ్గర కూడా డబ్బు లాగి ఇద్దరికి తీపులాటలు పెట్టి సర్వనాశనం చేసేటటువంటి పరిస్థితికి అతను గురి అవుతున్నాడు, అర్థమౌతుంది. ఇలాంటివి ప్రతి గ్రామంలో ప్రతి తాలూకాలో జరుగుతున్నాయి. దీనిని అనుసరించి కోర్టులకు వెళ్ళి, ఇంతవరకు తేల్చుకోలేనటువంటి గ్రామాలు ప్రతి జిల్లాలో, ప్రతి తాలూకాలో వున్నాయి ఇది అతియోశక్తి కాదు. ఉదాహరణకు 1966 సంవత్సరం నుంచి ప్రయత్నిస్తున్నాము. చెల్లూరు జిల్లాలో మూరుదుపేట తాలూకాలో ఉస్తుమూడు అనే గ్రామములో ఒక స్థలం అదీ క్లియర్ గా రివిన్యూ అకౌంట్సులో అప్ అసెస్డ్ అనాధీనం అని ఉన్నది; 800 ఎకరాలు; చానిప్రకక్కనే 800 ఎకరాలు, ఈ 800 ఎకరాలు అక్కడ వున్నటువంటి 210 కుటుంబాలు పేద హరిజనులు అది మాకు ఇవ్వండి, మేము సాగుచేసుకొంటాము, తిండిలేక ఆవస్థ పడుతున్నాము అంటె, అక్కడ ఉన్నటువంటి రైతులు ఆ భూమిని మీరు చేసుకోండి అని చారిని మొట్టమొదట ప్రోత్సహించి, ఈవేళ గుట్టలు, పుట్టలు, చెట్లు అన్నీ తీసి నిజంగా సాగుకు లాయక్ చేయటటువంటిదిగా తెచ్చి, వంట పండించి

పంట ప్రభుత్వంగా విభజించి అన్ని విధాలా సాగుకు లాయకుగా ఇంటికి వండుగా కన్పడితే—ముందు ఎప్పుడో చెప్పారు దీపాల పిచ్చయ్య శాస్త్రి గారు "తోబుట్టువును మనమిచ్చి కురల వయస్సు వచ్చిన చేళ్ళాడే వాంఛ వగిది" అని. చెల్లెలుకు చెల్చిచేసి దానికి బాగా వయస్సు వచ్చి కులుకు సంబరంలో నాకే ఇచ్చేయమని కోరినట్లుగా ఉంది. మొట్టమొదట మూపెట్టి ఆ గట్ట పుట్టలను చదునుచేసి, సాగుకు లాయకుగా చేసి పంట విభజించి వండేటప్పుడు, ఇది మాది, మేము వేలములో కొన్నాము అని వాసిల్దారుకు రెక్కలు కట్టి అనవసర రికార్డు యిచ్చి వాటి ట్రూకాపీస్ ఈవాడు ఇది మాది అని సెటిల్మెంటు కోర్టు లతో చేసి, ఇప్పటివరకూ దానిని డిస్టర్బు చేయలేకపోతున్నాము అంటే నిజంగా 40 సంవత్సరాలుగా ఒక రైతు కూడా దానిని దున్నలేదు. ఇప్పటివరకు అది వృథాగా పడియున్నది, ల్యాండ్ లెఫ్ ఫూర్ ఏమో మాకు కావాలంటున్నారు. సెటిల్మెంటు కోర్టు ఎమిటంటే it is keeping quiet since 20 years. అద్యజ్ఞా, ఏమిటి ఇది. ఈ సెటిల్మెంటు ఇది నిజంగా It is standing as bar for the progress of the poor harijans in securing land assignment, అని చెప్పి చేసి అభివృద్ధికరము నిజంగా యిప్పుడు ఉన్నట్టువంటివాళ్ళకు ఈ అసైన్మెంట్లో రద్దు చేసి అత్యవసరంగా ఈ భూమిని అంటగట్టాలంటే మొట్టమొదట సెటిల్మెంటు కోర్టును చేయాలని నేను ప్రార్థిస్తున్నాను. ఇట్లాంటిది చెప్పాలంటే ప్రభుత్వం మైనటువంటి కడుపుమంట తూడా. మరి ఈలాంటి వాళ్ళు వస్తారట్లు అవుతారోమరి వీళ్ళు కోర్కెలను చెరవేర్చలేపండా పోతే, ఏ విధంగా దేశము పరిణమిస్తుందో, ఏ విద్రహైన పరిణామంలోకి ఇది దారి తీస్తుందో చెప్పలేపటువంటి పరిస్థితిలో ఇది తయారైంది. అందుకోరకు ఈ సీక్రేసీ లేకుండాపోతే సంతోషించే చాల్లము. ఇక ఎలాగూ భూమి పంపాదించేటటువంటి పరిస్థితిలోలేరు. సంపాదించిన తరువాతకూడా, అవి కొండలు మెట్టలు, ఏదో రకంగా అసైన్మెంట్ చేసినప్పుడు దానికి ఏదో చాస్తో కూస్తో రిక్లమేషన్కు లోన్ ఇవ్వడానికి వీలులేదు, అది తిరిగి వర్షాటటువంటి సమ్మకము మాకు లేదని, భూమి ఇచ్చి దున్నుకొని ప్రభకమని అనడం, దానిని చదును చేసుకోడానికి డబ్బు ఇవ్వమని అడిగినప్పుడు, ఆ భూమిని వీళ్ళకు దఖలువరచి ఆ పంటను వీళ్ళు తీసుకోవడానికి అధికారం వున్నప్పుడు దానిని వాళ్ళు తీర్చేటటువంటి పరిస్థితిలోలేరు, చాల్లకు ఇవ్వడానికి వీలులేదంటే అది ఎంతమాత్రము సమంజసముగా ఉన్నదో మీరు ఆలోచించండి. కాబట్టి నిజంగా ఇది రావాలంటే, చక్రమమైనటువంటి విధానములో భూమిని వాళ్ళకు అంటగట్టే విషయంలో ఈ వాడు మీరు పోలీసు డిపార్టుమెంటు వెట్టి లా అండ్ ఆర్డర్ మెయిన్టేయిన్ చేసే విషయంలో ఏ విధంగా ప్రత్యేక తీసుకొంటున్నారో, ప్రొవిజన్ పెట్టి ఏ విధంగా తీసుకొంటున్నారో, అది పెయిల్ అయిందను కొండి; అలాగునే నిజంగా వీళ్ళకు భూములను అంటగట్టే విషయంలో ఒక బ్యూరో పత్రకాన్ని తీసుకువచ్చి ఒక డైరెక్ట్ తీసుకువచ్చి వాళ్ళకు పరిపైన కన్డిషన్లలో, ఏ మాత్రముకూడా ఆటంకము లేకుండా ఇవ్వగలిగితే

ఈ అనాదీనాలను ఇవ్వడంలో నేటుటువంటిది ప్రొవాంగ్ చేయడం మంచిది, లేకపోతే ఉపసంహరించుకోవడం మంచిది.

ఇక చదువు సంధ్యలలో ఏ కొద్దిమంది మాత్రమే బెనిఫిట్ పొగలుగు తున్నారు. కొన్ని ప్రాంతాలలో హాస్టల్ ఫెసిలిటీస్, అల్ల రకాల వున్నటు వంటి వాటిలో మాత్రము ముందుకు వచ్చారు. ముందుకువచ్చి చదువు కొన్నటువంటి వాళ్ళకు సరియైన facilities ఇవ్వనందువ వెనుదిర్యేయముతో బాధపడుతున్న విషయం అందరికి తెలుసును. అందుకొరకు ఈ నాడు రిక్రూట్ మెంటు విషయములో 14 పర్సెంట్ రిజర్వేషన్ ఇవ్వమంటే సెంట్రల్ గవర్న మెంటు correct గా తూ.చ. తప్పకుండా ఏదో రూపంగా వాళ్ళు 14 పర్సెంటు maintain చేస్తున్నారు. మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వము వారు ఏమి వచ్చిందో, ఏ విషయంలో కూడా దీనికి న్యాయం చేకూర్చే పరిస్థితిలో లేకుండాపోవడానికి కారణము ఏమిటో నాకు అర్థం కావడంలేదు. సక్రమమైన పద్ధతిలో ఈ ఇచ్చినటువంటి జి. ఓ. ఎస్. ను, వాళ్ళకు ఇచ్చినటువంటి facilities ను implement చేసేటటువంటివానికి ఎంచక ముందంజ వేయరు అని నేను ప్రశ్నిస్తున్నాను. ఇప్పుడు కొత్త మంత్రిగారైనా తప్పనిసరిగా వారి హయాములోనైనా 14 పర్సెంటు ప్రతి డిపార్ట్‌మెంటులో రిజర్వేషన్ ఇచ్చి ఇది సక్రమంగా అమలు జరిగేటట్లు వారు చూస్తారని నేను ఆశిస్తున్నాను.

ఇక ఈ హాస్టల్స్ విషయంలో ఎందుకు ఈ పబ్లిక్ హాస్టల్స్ పెట్టారు అంటె ఎక్కువలో కాంగ్రెసు వాలంటీర్సుగా ఉపయోగించుకోడానికోసం ఈ వారికిందున్న హాస్టల్స్ మేనేజర్లు ఉపయోగపడుతున్నారు ఎంతవున్న కాగానే వాళ్ళందరికి టోపీలు పెట్టి విధుల పెంబడి ఊరేగిస్తారు. తరువాత ఇదిగో ఇంత చేశామని వాళ్ళు గ్రాంటు పెంపాదించుకొంటారు. ఈ విధంగా వాళ్ళను ఉపయో గించుకోడానికి ఇది చేస్తున్నా రేగాని వాటిని సక్రమంగా సరియైనపద్ధతిలో సరియైన అవకాశాలు వాళ్ళకు వర్కాటుచేసి ఆ విధంగా ఈ పబ్లిక్ హాస్టల్సు నడపడం లేదని చెప్పడానికి సాహసిస్తున్నాను. అందువలన ఈ పబ్లిక్ హాస్టల్స్ అన్నింటిని complete గా రిమూవ్ చేసి ప్రతి తాలూకాలో ఒక మంచి స్థితిలో government level లో వీటిని రన్ చేసినట్లయితే సరియైన పంథాలో ఇవి నడవడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ఇటువంటి రోపిడి విధానం జరపడానికి వీలులేదని, ఇది నివరించాలని నేను మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. స్కాలర్‌షిప్స్ ఇచ్చే విషయంలో ఇప్పుడు సేమల్ వెల్‌ఫేర్ డిపార్ట్‌మెంటు రూలుకు చుదుకుగా వది చేస్తున్నట్లు ఉన్నది. స్కాలర్‌షిప్స్ రొంరగా కొరుకు తున్నవి. చాంట్లో ఇన్‌కంపర్టిఫికేటు చూపించాలంటున్నారు. దానివల్ల హరి జనులు చాలా దెబ్బతింటున్నారు. ప్యూన్స్, చిన్నఉద్యోగులు తమ జీతం 80, 40 రు లు అనివేసివుడు— వారికి స్కాలర్‌షిప్స్ దొరకడంలేదు. వారు తమ జీతంచేసుకతప్పదు. కాని భూమి కలిగిన పేదవారు గత మార్కిచెలతో వర్షాలు లేక పంటలు పండకపో తే—ఇన్‌కంసల్-అని సర్టిఫికేట్ తెచ్చుకొని స్కాలర్‌షిప్స్ పొందుతున్నారు. కాని, 80, 40 రు. జీతం తెచ్చుకొనే పేద

ఉద్యోగులు బొందలేకుండా పోతున్నారు. కాబట్టి ఇవ్వకంతో సంబంధంలేకుండా, హరిజనులకు, గిరిజనులకు స్కాలర్‌షిప్స్ ఇచ్చేట్లు సవరించాలి. వెనుకబడిన జిల్లాలలో, రాయలసీమలో యీ పోషల్ వెల్‌ఫేర్ స్కూలు కనబడటంలేదు. ట్రయిబల్ డిపార్టుమెంటువారు ఆశ్రమ స్కూల్సు పెట్టి అందులోనే బిడ్డలను ఉంచి చదివించటంవల్ల అవి మెరుగ్గా ఉన్నవి. అదేపద్ధతిలో యీ పోషల్ వెల్‌ఫేర్ స్కూల్సుకూడ పెట్టి, ఆ విధంగా రెసిడెన్షియల్ స్కూల్సుపెట్టి అందులో హరిజనపిల్లలను ఉంచి చదివిస్తే-యీ హాస్టల్స్ చేపీఉండదు. కాబట్టి ప్రతి హరిజనవాడలో—బాలుగవహాస్టల్‌వరకు—రెసిడెన్షియల్ స్కూల్సుపెట్టి అందులో హరిజన పిల్లలకు అవకాశము ఇస్తే బాగుంటుంది. హరిజనవిద్యకు వెలకు ఇచ్చే 20 రు. హాస్టల్ వారికి కాకుండా, డైరెక్టుగా ఆ బిడ్డల తల్లిదండ్రులకే ఇస్తే ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. అవకాశం ఉన్నచోట్ల రెసిడెన్షియల్ స్కూల్సు పెడితే మెరుగ్గా ఉంటుంది. పెద్దూర్డు ప్రాజెక్ట్స్ హాస్టల్స్ విషయంలో నేను ప్రయత్నం చేసి విఫలమైనదంగతి మనవిచేస్తున్నాను స్కీములు ఉన్నవి; కావలసులు ఉన్నవి; మంత్రులు రిక్ మెండు చేస్తున్నారు. డైరెక్టర్స్ ఇస్తున్నారు. కాని అవి ఇంప్లిమెంటుచేసే పద్ధతిలో ఎంతద్రోహం జరుగుతుందో నేను ఉదాహరణగా ఒక సంఘటన చెబుతున్నాను. మూట్లూరుపేట జాబూకాలో 0 ఎకరాలు 10 ఎకరాలు ప్లాటు దేవాలయానికి సంబంధించింది ఉంటే—అది అవాధీనంగా మార్చబడి—వీనాదులు ఎరుకలు, బోగతి జంగము— వెరుపుగట్లమీద పుట్టలమీద ఉన్నవాందరని తీసుకువచ్చి అక్కడ పెట్టాము. దానికి నాగరాజపురం అని పేరు పెట్టాము. అంతే కాకు పాముల ఆడించి రాంతోవచ్చే డబ్బుతో ప్రతికేవారు—వారందరికి ఒక్క స్కూలు పెట్టాము, అది రిక్గ్నయిజ్డ్ స్కూలు. అందులో ముగ్గురు టీచర్స్ పని చేస్తున్నారు, దానికి అనుగుణ్యంగా ఆ పేదపిల్లలకు ట్రయిబల్ హాస్టల్ పెట్టాలని నేను డివ్యూటీ డైరెక్టరును అప్రోచ్ అయినాను. ఆయన ట్రయిబల్ హాస్టల్ సంపాదించటం అంత సులభమా అన్నారు అందులో ఉన్న కష్టం ఏమిటని నేను అడిగితే నీకుతెలుస్తుందిలేఅన్నారు. ఆ కష్టం మిటో నేను శరించాను. అప్లికేషన్ పెట్టాము. ఒకటిరెండు సంవత్సరాల నుండి జరుగుతున్నది. కలెక్టరు రిక్ మెండ్ చేశారు. అయితే ఆ రిక్ మెండేషన్ ఇక్కడరిగా అందలేదని చెప్పారు, ప్రభాకరరెడ్డిగారికి చెప్పాము. ఆయన రిక్ మెండ్ చేశారు. విమ్మారెడ్డిగారికి చెప్పాము, వారు రిక్ మెండుచేశారు. దానికి సంబంధించిన అధికారుల్ని అందరు రిక్ మెండ్ చేశారు. సిద్ధారెడ్డిగారి పుణ్యమాఅంటూ —నెల్లూరులో 10 హాస్టల్ శాంక్షన్ చేశారు. డబ్బువచ్చింది. అక్కడ జూనియర్‌కట్టాము; బిల్డింగ్స్‌కట్టాము. పిల్లలువచ్చారు. రిక్లమేషన్ ఆఫీసర్ ట్రయిబల్ వెల్‌ఫేర్‌కు సంబంధించిన వ్యక్తి—ఆయన జిల్లాకు మొత్తం అథారిటీ, ఆయన వచ్చి ఆ హాస్టల్ ఇన్స్‌పెక్ట్ చేశాడు. స్టాండ్ రశీదు తీసుకొని మా ఆఫీసుకువస్తే డబ్బుయిస్తాను అన్నాడు. మేము వెళ్లాము. కలెక్టర్ లేడు; మూడు రోజులు ఆగమన్నారు. ఇందులో కలెక్టర్‌కు సంబంధంయేమిటి? రిక్లమేషన్ ఆఫీసర్ ఇన్ పెక్టింగ్ అథారిటీ— అతడి పైన గౌరవంలేకనా? లేక అతడిపైన నమ్మకంలేకనా? కలెక్టర్ లేక—దానిని

అలా నానవేశాయ. ఆఖరురోజున-గూడూరు సబ్‌కలెక్టర్ 11-45 కు విజిట్ చేశాడు. అది ఎలిమెంటరీ స్కూలు. చిన్నపిల్లలు—హాస్ రెసిడెన్షియల్ ప్రయిమరీ హాస్టల్ అది. ఆ 18, 21 మంది పిల్లలు భోజనచేసి వెళ్లిపోయారని వార్డెన్ చెపితే ఆయన ఆ భోజనంచేసిన స్థలాన్ని చూశారట. ఆయనకు ఒక మెతుకు కూడ కనబడలేదట. ఇక్కడ తిన్నట్లు నేనుభావించను అన్నాడట. స్టూడెంట్స్ భోజనం చేశారా లేదా అన్నది చూసేవ్యక్తి మార్గంఇదా? అని అడుగుతున్నాను. ఆ సబ్‌కలెక్టర్ ఎవరో తెలుసా? పెద్ద అఖాడీకారి, పొన్నలూరు కొటారెడ్డిగారి అల్లుడు; పేదుగోపాలరెడ్డి. ఆయన తింటే—బాదాపు రెండు గంటలసేపు ఆయన ఇంట్లో ఆ మెతుకులు చెత్తవడి ఉంటుందేమో. శుభ్రంగా వుంచినందుకు అభిమానించటంపోయి, మెతుకులు పడలేదు కాబట్టి నేను సర్టిఫై చేయను అంటే నేను అపీల్ చేస్తే—"Is this thoway to show whether the students are fed? I won't certify" అన్నాడు.

The Director is keeping quiet; the Minister is keeping quiet; Everybody is keeping quiet. There is no courtesy of even a reply. Is this the way.

The Congress is only utilising the people for election purposes. అని నేను ఎందుకు చార్జి చేయకూడదని అడుగుతున్నాను. కలెక్టరును వచ్చి విజిట్ చేయమంటే-నసేమిరా అన్నారు. ఇట్లాంటి ఘోరాలు డిపార్టుమెంటులో జరుగుతున్నవి. ఇట్లాంటివి ఇక కొనసాగవు. స్వామ్యవాద వ్యవస్థ స్థాపించటానికి, పర్యవేక్షణ సౌకర్యం వెలకొల్పటానికి ప్రయత్నించకపోతే దేశంలో నలుమూలల అగ్నిజ్వాలలు వెలవేసుతాయని నేను హెచ్చరిస్తున్నాను. పోలీసు లను పంపించి—అందరిని కొట్టేశామని చెప్పటానికి యిది నక్సలైట్ కాదు. ప్రతి గ్రామంలో హరిజనులు మెజారిటీలో వున్నారు. రేపోమాపో విజృంభించి—మాకు హరిజనిస్థాన్ కావాలని, మాకు హక్కులు కావాలని పోరాడే స్థితికి రాకతప్పదు, తెలంగాణా పోరాటము ఏబుటి? పెద్దమనుష్యుల ఒప్పందం అతిక్రమించినందుకే సెపరేట్ తెలంగాణా కావాలని విజృంభించి వెలవేగితే చట్టరీత్యా రక్షణలు, హక్కులు కలుగజేసిన యీ వెనకబడిన జాతులవారి విషయంలో నిర్లక్ష్యం చేయబడుతున్నప్పుడు చాలేమి చేయాలి? స్వరాజ్యం వచ్చి 20 సం.లు అయినా, ఇంతవరకు అంటరానితనము పోలేదు. ఇంతవరకు చట్టరీత్యా యిచ్చిన హక్కత్యాలు కలుగజేయలేదు. సర్వీసెస్ విషయంలో, రిక్రూట్‌మెంట్ విషయంలో, ప్రమోషన్స్ విషయంలో సెలక్షన్ గ్రేడ్ యిచ్చే విషయంలో తప్పనిసరిగా పీరికి రిజర్వేషన్ ఇవ్వాలి. పోస్టల్ సెల్ఫ్ ఫేర్ డిపార్ట్‌మెంట్ ఇచ్చిన డబ్బు వక్రమంగా వినియోగపడుతున్నదా, లేదా, అన్నది చూడటంకోసం స్టాట్యూటరీ పవర్స్‌తో పార్లమెంటులో ఒక కమిటీ వేసినట్లుగా ఇక్కడకూడ ఒక కమిటీ వేయాలి. దానికి సరైన పవర్స్ యిచ్చి, తాలూకా లెవెల్‌లో, జిల్లా లెవెల్‌లో ఎక్కడెక్కడ ఏమి జరుగుతున్నదని పరిశీలించి వెంటవెంటనే అక్కడ జరిగేలోపాలను సరిదిద్దే అధికారాలు ఆకమిటీకి ఇవ్వాలని కోరుతున్నాను. పబ్లిసిటీ హాస్టల్స్‌ను పూర్తిగాతీసివేసి, అన్నీ గవర్నమెంటు

వాళ్లల్ల్ గా మార్చాలి. Today, Panchayat Samithis and Zilla Parishads are acting as weapons. ఈనాడు డిసెంట్రలైజ్ చేసి పంచాయితీ సమితుల ఏర్పాటు చెట్టారు. మమ్మల్ని అణచటానికి! యీ పంచాయితీ సమితులు, జిల్లా పరిషత్‌లు వెపన్ గా పనిచేస్తున్నవి. మేము ఎప్పటికీ ప్రెసిడెంట్ గా కాలేము. ఎందుకంటె డబ్బు కావాలి. ఎలక్షన్స్‌లో మేము కంటీట్ చేయలేము. కాబట్టి ప్రతి పంచాయితీ సమితిలో ఐదుగురు పంచాయితీ అధ్యక్షులు హరిజనులు ఉండేటట్లు, రాష్ట్రంలో కనీసం మూడు జిల్లా పరిషత్‌లలో హరిజనులు ప్రెసిడెంట్, వైస్ ప్రెసిడెంట్ గా ఉండేటట్లు ప్రభుత్వం తగు శాసనం చేయాలి. అప్పుడే మేము కొంతవరకు మెరుగుపడటానికి అవకాశం పుట్టుంది. ఎల్లకాలం ఒకే వర్గంవారు జిల్లా పరిషత్ చైర్‌మన్‌గా, సమితి చైర్‌మన్‌గా, పంచాయితీ చైర్‌మన్‌గా వుండి పరిపాలన చేస్తుంటే ఇక ఎవుడు యీ వర్గపోరాటం తగ్గుతుంది? ఎవుడు సర్వమానవ సౌభ్రాతృత్వం వస్తుంది? ఇవాళ ప్రతి హరిజనుని, సెమీఇడిన తరగతులవారి హృదయంలో అగ్ని రెలరేగుతున్నది. అది తొలగించాలంటే మీరు చట్టరీత్యా మాకు ఇవ్వవలసిన హక్కులు ఇచ్చి వాటిని రెలకొల్పు తారని ఆశిస్తూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ మహిళా సంక్షేమశాఖ మంత్రి (శ్రీ డి. రెడ్డిమాస్టర్లు):—అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులు 60 మంది వరకు మాట్లాడారు. చాలా సూచనలు చేశారు. విమర్శలు కూడా వచ్చినాయి. రెడ్యూల్డు రెగలు, కులాలు, రెముకబడిన జాతుల వారి అభివృద్ధి కోరకు ప్రభుత్వం కోట్లాది ద్రవ్యమును ఖర్చు రెడుతూ యున్నది. అసలు వారు అభివృద్ధి రెందలేదని రెప్పడం సబబు కాదు. కొంతవరకు అభివృద్ధి రెందారు అని రెప్పకతప్పదు. గౌరవసభ్యులు లచ్చన్నగారు కాక్‌వర్డ్ క్లాస్ కమిషన్ గురించి యింతవరకు ఆ రిప్ట్ తయారు కాలేదని రెప్పినారు. మీకు తెలుసు. దురదృష్ట వశాత్తు రాష్ట్రంలో విషమ పరిస్థితులు వచ్చినందువల్ల, కమిషన్‌వారు 8 జిల్లాలు తిరిగారు. కొంత రిపోర్టు రేడరించారు, యింకా 11 జిల్లాలు తిరగవలసిన అవసరం ఉన్నది పూర్తి రోగట్టా కొద్ది కాలంలో రేడరించి నివేదిక తయారు రేసి ప్రభుత్వానికి పంపుతారు. వారు కంపోజిట్ మద్రాసు స్టేట్‌లో ఒక కాక్‌వర్డ్ క్లాస్ లిస్ట్ ఉన్నది, ట్రైబ్డ్ హైదరాబాద్ స్టేట్‌లో ఒక కాక్‌వర్డ్ క్లాస్ లిస్ట్ ఉన్నది. దాని ప్రకారం నివేదిక తయారు రేయవలసిందని రెప్పినారు. ఈ కమిషన్ కడపారిగా ఈ రెండు లిస్ట్‌లు దృష్టిలో ఉంచుకొని, కాక్‌వర్డ్ క్లాస్ లిస్ట్ నివేదిక శీఘ్ర కాలంలోనే సమర్పిస్తుందని మనవి రేస్తున్నాను.

శ్రీ పగడ కోటయ్య:—అధ్యక్షా, ఇప్పుడు కాన్‌స్టిట్యూషన్ 16 (4) క్రింద రెడ్యూలు కాస్టు, రెడ్యూలు ట్రైబ్స్ గాక అదర్ కాక్‌వర్డు క్లాసెస్‌కు సర్వీసెస్‌లో, ఎడ్యుకేషన్‌లోను రెసర్వేషన్ యివ్వవలసిందని చాల స్పష్టంగా రెప్పబడింది. ప్రక్కనున్న మైసూరు, మహారాష్ట్ర, రేరళ, మద్రాసు రాష్ట్రాలలో అదర్ కాక్‌వర్డు క్లాసెస్‌కు ఎడ్యుకేషనల్ రెసిలిటీస్ అంటే ప్రొఫెషనల్ కాలేజెస్‌లో రిజర్వేషన్స్, మిగతా కాలేజీలలో రిజర్వేషన్స్,

సర్వీసెస్‌లో రిజర్వేషన్స్ యిచ్చి వారి సాంఘిక విద్యాభివృద్ధికి పాటుపడవలసి ఉంటే మన ప్రభుత్వం దురదృష్టవశాత్తు కోర్టులు కొట్టివేసినాయి; అని గత 7 సంవత్సరాలుగా ఎలాంటి సౌకర్యాలు లేవు. ఈ విషయంలో అడిగితే పోయిన బడ్జెట్ సెషన్‌లో మేము కమిషన్ వేస్తున్నామని అన్నారు. ఆ కమిషన్ కాలూకు నిసేరిక రెండు మూడు మాసాలలో వస్తుందని, ఈ సంవత్సరం నుంచి సౌకర్యాలు వస్తాయని చెప్పారు. ఆ కమిషన్ రిపోర్టు యివ్వలేదు. ఆ రిపోర్టు కోసం మేము చేచి ఉంటున్నామని చెప్పేటటువంటి మాటలవల్ల ప్రయోజనం జరగదు. కమిషన్ మూడు మాసాలలో రిపోర్టు యివ్వాలని చెప్పిన తర్వాత యివ్వకపోతే ఒక నెల వ్యవధి యివ్వాలి, లేకపోతే 15 రోజులు వ్యవధి యివ్వాలి గాని సంవత్సరముల తరబడి కళ్ల నీళ్ల తడుపుగా మేము బాక్‌వర్డ్ క్లాసెస్ సర్వేయము చేస్తున్నాము అనే ఆలోచన లోకానికి చెప్పుకోడానికే ప్రభుత్వం వ్యవహరిస్తున్నట్లుగా తోస్తున్నది తప్ప న్యాయంలో ప్రభుత్వానికి బాక్‌వర్డ్ క్లాసెస్‌ను ముందుకు తీసుకురావాలనే ఆలోచన లేదనే విషయం స్పష్టపడుతున్నది నిజంగా ఉన్నట్లయితే ఈ పాటికి కమిషన్‌ను డైరక్ట్ చేసి ఉండేవారు. లేకపోతే మార్చు చేసి ఉండేవారు. ఇప్పటికైనా ఆ కమిషన్ పని చేయకపోతే మరొక కమిషన్ వేసి, లేక ఆ కమీషన్‌లో మార్పులు చేసి పని పూర్తి చేయించాలి గాని ఈ విధంగా కాలయాపన చేసుకుంటూ పోతే బాక్‌వర్డ్ క్లాసెస్‌కు జరుగుతున్న అన్యాయం తొలగదు. మంత్రిగారు, ప్రభుత్వం ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ తీసుకొని ఫలాన నియమిత కాలములో మేము ఈ పని చేయకలిగాము అని కాటగారికల్ అస్యూరెన్స్ యిస్తారా లేదా అడుగుతున్నాను.

(శ్రీ డి. వెదుమాళ్ళు:—అధ్యక్షా, ఈ విషయము నేను చెప్పినాను. బ్యాక్‌వర్డ్ క్లాస్ లిస్టుతయారైన వెంటనే ఆ లిస్ట్‌నుబట్టి ఎంతవరకు ఈ బాక్‌వర్డ్ క్లాస్‌కు సహాయం చేయాలో అది ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. గౌతు లచ్చన్నగారు యింకొక మాట చెప్పినారు. యానాదులు, లంబాడీలు, ఎరుకల కులస్థులు తెలంగాణాలో డిపోటిఫైడ్ ట్రైబ్స్‌గా ఉన్నారు. వారిని ట్రైబ్స్ లిస్టులో ఇన్‌క్లూడ్ చేయవలసిందిగా చెప్పినారు. ఇదివరకు డైరక్టర్ ఆఫ్ సోషల్ వెల్‌ఫేర్ ఈ కులాలవారిని లిస్టులో చేర్పించవలసిందని రికమెండ్ చేసినారు. అది గవర్నమెంటు ఆఫ్ ఇండియాలో పెండింగ్‌గా ఉన్నది. ధనికులైన చాలు ఇన్‌ఫ్లుయన్స్‌లో ఎకవామిక్ బ్యాక్‌వర్డ్ అని ఇన్‌కం సర్టిఫికేట్ పొందుతున్నారు అని చెప్పినారు. అది అవ్‌స్ట్రక్ట్ యివ్వడం జరిగింది. ఆఫీసరులు ఎంతవరకు ఇన్‌కం ఉంటుందో బాగా ఆలోచించి కొన్ని సర్టిఫికేట్స్ యివ్వవలసిందిగా యిదివరకే గవర్నమెంటు ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ యిచ్చినది. ఆ విధంగా ఇన్‌కం సర్టిఫికేట్ మీద బ్యాక్‌వర్డ్ క్లాస్ వారికి స్కాలర్‌షిప్స్ యివ్వడానికి ప్రయత్నం చేస్తారు.

(శ్రీ ఇ. అచ్చన్న:—వీరి ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ అనేవి చాల పురాతనం నుంచి వస్తున్నవే. ఇప్పుడు ప్రభుత్వం చానిని స్ట్రిక్ట్‌గా పాలో అవడానికి తప్పుడు

సర్టిఫికెట్స్ యిచ్చిన ఆఫీసరును, తెచ్చినవారిని యిద్దరిని ప్రాసిక్యూషన్ చేస్తామని ఒక జి. ఓ. యిస్యూ చేయగలరా ?

శ్రీ డి. వెంకుమాస్టు :—ఇన్వెస్టిగేషన్స్ యిస్తాము. అక్కడ ఉన్నటువంటి ఆఫీసరులు తప్పకుండా ఆలోచించి ఆ సర్టిఫికెట్స్ పంపుతారని నేను ఆశిస్తున్నాను.

తరువాత, సోమేశ్వరరావుగారు మాట్లాడారు. ఇళ్ళ స్థలాలు, రూపేకరణ విషయంలో చాలా జాప్యం జరుగుతున్నదని చెప్పారు. అధ్యక్షా, గౌరవ సభ్యులందరికీ తెలుసు : జిల్లా లెవెల్‌లో, సమితి లెవెల్‌లో అభ్యంతరకరమైన పిటిషన్స్ వస్తూ వుండడంవలన, వాటిని పరిశీలించడానికి కొంత వ్యవధి తీసుకుంటున్న మాట నిజమే. అలాగే ప్రభుత్వం కూడా కొన్ని సమయాలలో, కొన్ని ప్రత్యేక కారణాలవలన స్టే యివ్వడం కూడా జరుగుతున్నది. అలాగే హైకోర్టులో కూడా అభ్యంతరాలతో వెళ్ళినప్పుడు వారు కూడా స్టే యివ్వడం జరుగుతున్నది. అందువలన, యీ కార్యక్రమంలో కొంత జాప్యం జరుగుతున్న మాట నిజమే. అది నివారించడానికి, శీఘ్రగతిని ఆండ్ ఎఫ్టివ్‌గా జరగడానికి యిటీవలనే పోషల్ వెల్‌ఫేర్‌కు సంబంధించి అడీషినల్‌గా ఒకరిని ప్రతి జిల్లాలోనూ అప్పాయింట్ చేశాము. వారు శీఘ్రంగా యీ ఇళ్ల స్థలాలు సేకరిస్తున్నారు.

తరువాత, పోషల్ వెల్‌ఫేర్ కార్యక్రమం జిల్లా పరిషత్తు అమండి తీసి వెయ్యమనే ఒక మాట చెప్పారు. ఇంతకుముందు పంచాయితీల ఆక్టు పాస్ అయివున్నది. జిల్లా పరిషత్తు అమండి దీనిని తీసి వెయ్యాలంటే ఆ ఆక్టును అమెండు చేయవలసివుంటుంది. దానిని అమెండ్ చేయాలంటే సెంట్రల్ గవర్నమెంట్‌తో ఆలోచించి చేయవలసిన అవసరమున్నది. తరువాత కృష్ణా జిల్లాలోని హైస్కూల్సు, ఎలిమెంటరీ స్కూల్సు మళ్ళీ పోషల్ వెల్‌ఫేర్ డిపార్ట్‌మెంటుకు అడిలీ చేయమనే మాట చెప్పారు, అధ్యక్షా, యిక్కడ కాలుగు హైస్కూల్సు వున్నాయి. ఈ కాలుగు హైస్కూల్సు కూడా డైరెక్టర్ ఆఫ్ వర్కిల్ ఇన్ స్ట్రక్షన్స్ మేనేజ్‌మెంట్ క్రింద నడవబడుతున్నవి. వారు నీటి విషయంలో కావలసిన పరుపాయాల్ని చేస్తారని, వ్రక్రమంగా వడిచేట్లు చేస్తారనీ వుద్దేశంతోనే సి. పి. ఐ కంట్రోల్‌లో పెట్టడం జరిగింది.

తరువాత, కేర్ ఫుడ్‌కు బదులుగా మామూలు భోజనం యివ్వమనే మాట చెప్పారు. ఈ కేర్ ఫుడ్ అనేది, గోధుమలు మొదలైనవాటితో కూడిన పుష్టికరమైన ఫుడ్. అది పిల్లలకు యిచ్చినట్లయితే వారు చాలా బలంగా ఎదుగుతారు. ఆ వుద్దేశంతోనే యీ ఫుడ్ వారికి సప్లయ్ చేయబడుతున్నది.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—మంత్రిగారు ఆ ఆహారాన్ని చూశారా ? నేను చూశాను, అందులో పురుగులు వున్నాయి.

(శ్రీ డి. పెరుమాళ్లు :—ఒక్కొక్కపారి వుండవచ్చు. ఇది బలకరమైన, పుష్టికరమైన ఆహారమని అమెరికానుంచి, చాలు ఫ్రీగా సప్లయ్ చేస్తున్నారు. దాదాపు 60 లక్షల టిలువగలిగిన యీ గోధుమలు వగైరా పిల్లలకు పెట్టడానికి వుద్దేశించాము. ఇది ఎంతవరకూ వుపయోగకరంగా వుంటుందో చూస్తాము.

పెడ్యూల్డు కాస్ట్స్, ట్రైబ్స్ రిక్రూట్ మెంట్ విషయంలో ఏజ్ లిమిట్ చూడాలనే ఒక మాట చెప్పారు. ఏజ్ లిమిట్ తప్పకుండా వుండాలి. ఎందుకంటే—యాభై సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చినప్పుడు ఉద్యోగంవస్తే యాభై అయిదవ సంవత్సరంలో రిటైర్ కావాలి. యాభై అయిదవ సంవత్సరంలో ఉద్యోగ పరిమితి అయిపోతుంది కాబట్టి.

(శ్రీ జి. లచ్చన్న :—ఇది రిక్రూట్ మెంట్‌కు సంబంధించిన విషయం. ఏజ్ లిమిట్ విషయం కన్సిడర్ చేయడానికి ఒప్పుకున్నప్పుడు రిటైర్ మెంట్ విషయం దీనితో ముడిపెట్టవలసిన అవసరంలేదు.

(శ్రీ డి. పెరుమాళ్లు :—ఇది సాధ్యం కాదనుకుంటాను.

(శ్రీ కె. సోమేశ్వరరావు (విజయవాడ) :—61 వరకూ ఏజ్ లిమిట్ లేకుండేది. 62 లో యీ ఏజ్ లిమిట్ పెట్టారు. ఏజ్ లిమిట్ పెట్టకపోవడం వలన వారికి చాలా సౌకర్యం చేసినట్లు అవుతుంది. అందువలన ఏజ్ లిమిట్ పెట్టవద్దని మనవిచేస్తున్నాను.

(శ్రీ వి. వి. రమణయ్య (అల్లవరం) :—మైసూరులోను, మద్రాసులోను యీవాటికి ఏజ్ రిలాక్సేషన్ వున్నప్పుడు, మన ఆంధ్ర ప్రభుత్వం ఆ విధంగా చేయడానికి యిబ్బంది ఏమిటి ?

(శ్రీ డి. పెరుమాళ్లు :—ఆంధ్రప్రదేశ్ లోకూడా యితర కులాలకు సంబంధించి అయిదు సంవత్సరాలకు కన్సెషన్స్ వున్నాయి. అందరికీ 28 సంవత్సరాలై తే వీరికి 30 సంవత్సరాల రిలాక్సేషన్ వుంది. పరిపక్వమైన వయస్సులో, ఉత్సాహం వుండే వయస్సులో ఉద్యోగం చేయడం అవసరం. 45, 50 సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చిన తరువాత ఉద్యోగంలోచేరి, చేయడమేది కొంతవరకు ఉత్సాహకరంగా వుండదేమోనని నా అభిప్రాయం.

(శ్రీ కె. మునుస్వామి :—పరిపక్వమైన వయస్సులో ఉద్యోగంలో చేరడం అవసరమే. పరిపక్వమైన వయస్సు వున్నవారందరికీ ఉద్యోగాలు యిస్తారా; వారు ఉద్యోగాలు సంపాదించుకోవడంలో వారి పరిపక్వమైన వయస్సు అంతా అయిపోతున్నది.

(శ్రీ పి. వి. కె. రావు :—నాకు యిప్పుడు 57 సంవత్సరాలు ; ఇప్పుడు నాకు ఉద్యోగం యిచ్చినా వుత్సాహంగా చేస్తాను.

Mr. Deputy Speaker :— Members can understand that at this rate, he would not be able to finish all his observations within hal

an hour that is given to him. How can he cover all the points Why not we sit one day more and discuss ?

Sri C. V. K. Rao : - If it is yours suggestion, Sir.

Mr. Deputy Speaker :—Ofcoure, if the House agrees.

Sri C. V. K. Rao :— For that I approve, Sir.

Mr. Deputy Speaker :—Can you give me a guarantee that even after that he will not be asked these clarifications ?

Sri C. V. K. Rao :—That, I cannot, Sir.

శ్రీ డి. పెరుమాళ్లు :—హరిజనులపై జరుగుతూన్న భూతుక చర్యల గురించి ప్రభుత్వం తీవ్రంగా ఆలోచించాలని చాలామంది మాట్లాడారు. కాని, ఎటువంటి ఘోరకృత్యాలు, భూతుక చర్యలు జరిగినా ప్రభుత్వం చాలా సీరియస్‌గా, సివియర్ యాక్షన్ తీసుకుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. జి. ఎ. డిలో ఒక సెల్ వుంది. ఎవరైనా హరిజనులపైన భూతుక కృత్యాలు జరిపినప్పుడు వారిని శిక్షించడానికి వీలు చర్యలు తీసుకుంటాము. ఎక్కడ యిటువంటి ఘోర కృత్యాలు జరిగినా వారిపై కఠిన చర్యలు తీసుకోవడం జరిగిందని మనవి

(Mr. Speaker in the Chair)

చేస్తున్నాను. గుంటూరు, తీమవరం ములపర్రు, కంచికచెర్లలో యిటువంటి సంఘటనలు జరిగాయి. కంచికచెర్ల సంఘటనలోని కత్తిపీకి కు శిక్ష విధించడం జరిగింది గుంటూరు, తీమవరం జిల్లాలలో జరిగిన సంఘటనలపై యిన్వెస్టిగేట్ చేస్తున్నారని మనవిచేస్తున్నాను. కొఆప్షన్‌తో ఒక కమిషన్‌ను నియమించడం అవసరమనేమాట చెప్పారు. చేయడం మంచిదే ; కాని, యిదివరకే ఒక కమిటీ వున్నది, పోపల్ వెల్‌ఫేర్ కమిటీ అని. ఆ కమిటీకి ఆ పోర్టుఫోలియోకు చెందినమంత్రి చైర్మన్‌గా వుంటారు. యం. ఎల్. ఏ.., ఎక్స్-ఎం. ఎల్. ఏస్, ఎం. పిస్ అందులో వున్నారు. హరిజనులకు ఎటువంటి అపకారం జరిగినా, అక్కడ విచారించడానికి, అక్కడ తీర్మానాలుచేసి ప్రభుత్వానికి తెలియజేయడానికి ఆ కమిటీ చాలు అనుకుంటున్నాను. వేరే కమిటీ వేయడం, అడిషనల్ ఎక్స్‌పెండిచర్ తప్ప యింకేమీ కాదేమో, ఆ విషయం మేము ఆలోచిస్తాం.

శ్రీ కె. సోమేశ్వరరావు :—ఇప్పుడు వున్న కమిటీ గురించి అందరికీ తెలుసు. అది వూరికే పరామర్శ చేసే కమిటీ. ఆ కమిటీవల్ల ఎట్టి ఉపయోగమూలేదు. డిపార్టుమెంటు కమిటీ కచ్చితంగా చెప్పేస్తూవుంటుంది. అందువల్ల సెంట్రల్ గవర్నమెంటులో వున్న కమిషన్ వంటిది యిక్కడవుంటే బాగుంటుందని మా అభిప్రాయం.

Sri D. Perumallu :—Any way, Sir, we will consider the matter to constitute that committee. తరువాత, కాంతయ్యగారు మాట్లాడారు. పబ్లిక్ వర్క్స్ హాస్టల్స్ తెలంగాణా ప్రాంతంలో ఊలా తక్కువగా వున్నాయన్నమాట చెప్పారు. ఏవరయినా వ్యక్తులు ముందుకువచ్చి, యీ హాస్టల్స్ పెట్టి

నిర్వహిస్తామని ముందుకువచ్చినట్లయితే అవసరమైనచోట్ల తెలంగాణాలో విద్యార్థులకు చేయాలనే వున్నది ఎవరైనా ముందుకువచ్చి హాస్టల్లు తెరుస్తామంటే అక్కడ హాస్టల్ యివ్వడానికి ఆలోచిస్తామని మనవిచేస్తున్నాను. తరువాత, తెలంగాణా ప్రాంతంలోని హరిజనవాడలలో సోషల్ వెల్ ఫేర్ స్కూల్లు లేవు అన్నారు. ఆ విధంగా లేవిచోట్ల డి. ఇ ఓ. గారు రికమెండ్ చేస్తే అక్కడ స్కూల్స్ పెట్టడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను. కాలేజీ హాస్టల్సులో అడ్మిషన్ అయినప్పుడు ముందుగా బోర్డింగు ఫీజు కట్టమని వసూలు చేస్తున్నట్లుగా చెప్పారు. అటువంటి వసూలు లేకుండా చేస్తుకోవలసిందని మేము అయా ఇన్స్టిట్యూషన్స్ హెడ్స్‌కు మేము కూడా తాఖీదులు పంపించాము. ఇకముందు అటువంటి వసూలు ఏమీ వుండరని అనుకుంటున్నాను. వదిలేసి వెళ్ళాంట్, మూడు పర్సెంట్ అనేది హరిజనులకు వర్తింపజేయడంలేదని చెప్పారు. అది ఖచ్చితంగా అమలుచేయమని, అక్కడ వున్న ప్రతినిధులుకూడా అది ఖర్చు అవుతోందా లేదా అనేది పరిశీలించే బాధ్యతకూడా వున్నది. అక్కడ తిరిగి వసూలయితే గవర్నమెంటుకు తెలియపరచినట్లయితే అప్పుడు తీసుకోడానికి అవకాశం వుంటుంది. యూనివర్సిటీలలో రెక్టరు, అసిస్టెంటు రెక్టరు పోస్టులకు రిజర్వేషను లేదని, రిజర్వేషను వుండాలని చెప్పాయి. అది పెపరేట్ ఫైల్. రిజర్వేషను వుందో లేదో వాకు పూర్తిగా తెలియదు. రిజర్వేషను పద్ధతిప్రకారం రెక్టరుల్ను అపాయింటు చేసుకోవలసిందని వారితో మాట్లాడతాము. రామచంద్రారావుగారు ట్రస్టు ఫీజ్ పెన్షన్సు అమలుచేయడంలేదని చెప్పారు. క్రితం సంవత్సరం 61.44 లక్షల రూపాయలు ఖర్చుచేయడం జరిగింది. ఈ ఏడాది ఒక కోటి పదిపేను లక్షలు అలాట్ చేయడం జరిగింది. బోగస్‌గా యిస్తున్నారని కొన్ని పిటిషనలు రావడంవల్ల సరిగా ఎక్వయిర్ చేసి అర్హులైనవారికే పెన్షన్సు ఇవ్వవలసిందని ఇన్స్ట్రక్షన్స్ యివ్వడంజరిగింది. అర్హులు వుంటే వారికి యివ్వడానికి తప్పకుండా ఆలోచిస్తాము. ఈ డబ్బు కలెక్టరు ఆధీనంలో వుంచబడింది, పిటిషను పెట్టుకుంటే వారు ఆలోచిస్తారని మనవిచేస్తున్నాను. రామచంద్రారావుగారు కాపు మొదలైన కమ్యూనిటీలను ఇంక్లక్ట్ చేసి లిస్టులో చేర్చమన్నారు. కమిషను టూర్ చేస్తుంది. వారు పరిస్థితులు చూసి, కాపులను చేర్చవలసిన అవసరం వుందో, లేదో తెలుసుకొని దానిమీదట వారు ఆలోచిస్తారని మనవిచేస్తున్నాను, కమిషను వినోదిక పంపుతుంది. నిజమైన బీదు హాస్టల్సుకుకూడా రెంటు ఇవ్వాలని కోరారు, చాలా కష్టము. ఆర్థిక పరిస్థితులు బాగా లేవు అపలు నిజమైన బీద హాస్టల్సు తప్పకుండా ఇవ్వడానికి మేము సంసిద్ధులమే—ఇవరకు కార్డరుకు 30 రూ.లు ఇస్తున్నారు, ఇప్పుడు యీ బడ్జటులో 36 రూ.లవరకు మంజూరుచేయడం జరుగుతోంది. ఉద్దేశ మేమంటే గవర్నమెంటు 36 రూ.లు యిస్తుంది, అది చాలదు కాబట్టి ఇతరులనుంచి సేకరించి ఆ హాస్టల్సు మేనేజ్‌మెంటు వసతిపాలని, ఆ వసతికి అప్పు తెచ్చినదికూడా, వారు ఆ విధంగా చేస్తారు. కాబట్టి, అన్నీ చూచే చూచుకోవలసిన అవసరం వుంది. గున్నయ్యగారు ఇండ్లు కట్టడానికి 500 రూ. లు యిప్పించవలసిందిగా కోరారు, చాలుగవ ప్లానులో యీ ప్రపోజలు వుంది. వంద రూపాయలు మాత్రమే యిస్తున్నది. ఈ కొత్త కట్టడాలకు ఇండ్లు కట్టడానికి వంద రూపాయలు

మాత్రమే అనుమతి యివ్వబడింది. 500 రూ.లు ఇవ్వడంగురించి ఆలోచించడానికి ప్రభుత్వం చాలుగవ ప్లానులో ఇంక్లూడు చేసింది. డి. సి. సి. టి. లాండ్సు పట్టాలకు యిప్పించాలని కోరారు. వందసంవత్సరాలక్రితం త్రిటిషుగవర్న మెంటు ఉన్నప్పుడు యీ డి.సి.సి.టి. లాండ్సు అదేవి హరిజనులకు మినహాయించడం జరిగింది. వాటికి ఇంకవరకు పట్టాలు యివ్వలేదని. అవి భాగుచేసుకోడానికి అప్పులు కావాలంటే దొరకకపోవడం జరుగుతోంది, హోమల్ రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటుకు యీ భూములు యిచ్చినట్లయితే పట్టాలు యివ్వడానికి వీలుంటుందని చెప్పారు. ఆ విషయం ఆలోచిస్తాము.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—ఈ డి.సి. సి.టి. లాండ్సు అనేవి ఏమిటో మా ప్రాంతములో ఎక్కడా వినలేదు. అవి ఏమిటి? అవి ఎన్నెకరాలు వుంటాయో చెప్పగలరా?

(శ్రీ) డి. పెదమాళ్లు :—ఇవి నెల్లూరుజిల్లాలో వున్నట్లుగా చెప్పారు. పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలోకూడా యివి వున్నట్లు నేను వినలేదు.

(శ్రీ) ఆర్. మహానంద :—ఈ లాండ్సు రాయలసీమలోకూడా వున్నాయి.

(శ్రీ) డి. పెదమాళ్లు :—కూర్మయ్యగారు అప్పృశ్యత యింకా పోలేదని అన్నారు. ఈ విషయంలో వైఖరిగా, సామాజికంగా మార్పురావాలి. ఇది పోలేదంటే నేను ఒప్పుకోను. చాలావరకూ అస్పృశ్యత పోయిందనే నా ఉద్దేశం.

(శ్రీ) పి.వి.కె. రావు —ఎప్పుడు? మీయ మంత్రి అయిన తరువాతా?

(శ్రీ) డి. పెదమాళ్లు :—నో, నో. అక్కడక్కడ వున్న ప్పటికీ, 50 సంవత్సరాల క్రితం వున్నంతగా యిప్పుడు లేదని నా అభిప్రాయం.

(శ్రీ) కె. ముసుప్పామి :—అంటరానితనం పోయిందని మంత్రిగారు చెబుతోంటే మాకు భయం వేస్తోంది. సికింద్రాబాదులోగాని, హైదరాబాదులోగాని యీ కులాలవారెవరైనా యిండ్లు సంపాదించగలరా?

(శ్రీ) డి. పెదమాళ్లు :—నేను అక్కడక్కడ వుందని చెబుతున్నాను. కాని, పూర్తిగా అస్పృశ్యత పోయిందనే నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను. వి. రామారావుగారు కార్మిక పాఠశాలలు ప్రారంభించాలని చెప్పారు. అది ఎంతవరకు పీలవుతుందో పరిశీలన చేయిస్తాము. కమ్యూనిటీమన్సు అభివృద్ధి చేయాలనీ, ఏజన్సీ ఏరియాలో ఫారెస్టుపట్టాలు వరైన వారికి యివ్వటం లేదని చెప్పారు. ఈ మధ్యన కార్పొరేషనువారు మీటింగులో ఇప్పుడున్న రేటు యివ్వాలని నిర్ణయించడం జరిగింది, ఆ విధంగా చేస్తారని అనుకుంటున్నాను. చిట్టినాయుడుగారు హైయర్ గ్రేడు టీచర్సు కావలసినవారు ప్రైమరీస్కూల్సులో వున్నారనీ, వారికి అప్పాయింటుమెంటు లేవనీ చెప్పారు. అది జిల్లాపరిషత్తుకు సంబంధించిన విషయం. ఆక్కడ సెలక్షనుకమిటీ వుంటుంది, చారు చేయాలి. ప్రైమరీస్కూలు ఎక్కువగా ప్రిఫరెన్సు యివ్వాలని మేము యిన్స్ట్రక్షన్సు యిస్తామని మనవిచేస్తున్నాను.

(శ్రీ) చిట్టినాయుడు (పాడేరు):— క్వాలిఫైడ్ డాక్టరూడా కాకీనాడ ఉన్నారు. వారికి పంచాయతీ సమితులలోగాని, జిల్లా పరిషత్తులలోగాని సెలక్షను కమిటీ, సైబబ్బుకు ఉద్యోగాలిచ్చే పర్మాటు చేస్తారని మనవిచేస్తున్నాను. ప్రభుత్వం హౌసింగ్ సైట్స్‌గురించీ, గృహ నిర్మాణం గురించి హరిజనులకు కేటాయింపులు యిప్పటం జరుగుతోంది. మా పరిధిలో వున్న పేద ప్రజానికానికి గృహనిర్మాణానికి కొంత ఆలోచన యిస్తే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

(శ్రీ) డి. వెంకుమాన్లు:—స్పెషలు డెవ్యూటీ కలెక్టరుగారు సైబిల్ పరియాప్‌లో అపాయింటు చేయడం జరిగింది. ఆ ప్రజల అవసరాలన్నీ వారు తెలుసుకొని చేస్తారు. వారితో సభ్యులు చెప్పినట్లయితే, ఆ విధంగా జరుగుతుందని మనవిచేస్తున్నాను ఎం. వి. రాజారావుగారు కెదర్ ఇండస్ట్రీ కోసం 50 లక్షల రూపాయలు యివ్వవలసిందని కోరారు. అది ఇండస్ట్రీస్ డిపార్టుమెంటుకు సంబంధించింది. రమణయ్యగారు మెడికల్ స్టూడెంటుకు 150 రు. లు ఫ్లాట్ ఏక్ యిప్పించాలని చెప్పారు. ఇప్పుడు ఆర్థిక పరిస్థితులు బాగులేవు. కాని యివ్వవలసివచ్చే ప్రమోషన్సులో రిజర్వేషను కావాలని కోరారు. వెడ్యూల్డు కాస్టులకు 14 పర్సంటు, సైబ్సుకు 4 పర్సంటు చొప్పున రిజర్వేషను వుంది. అవ్యాయాలు జరిగితే ఎన్‌క్వామిక్ చేస్తాము. స్పెషల్‌గా ఎప్పటికప్పుడు ఆ రిపోర్టు పంపించవలసిందని ఇకముందు పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషనుకు తెలియజేస్తాము. గవర్న్ మెంటు హాస్టల్సును తీసుకోవాలని చెప్పారు. ఇటువంటి ఆలోచన ఎప్పుడూ ఉంది. ఇదే ఆర్థిక పరిస్థితులవల్ల ప్రభుత్వం వీటిని తీసుకుని ఒక్క సారిగా నడపడానికి కష్టసాధ్యంగా ఉంది. ముందుముందు అందులవారీగా తీసుకోడానికి ప్రయత్నం చేస్తామని మనవిచేస్తున్నాను. కుడిపూడి ప్రభాకరరావు గారు మాట్లాడారు. హాస్టలు గ్రాంటు విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులకు ఇవ్వడం మంచిదని చెప్పారు. అది మంచి సలహా. ఆలోచిస్తామని మనవిచేస్తున్నాను. కోర్ పుడ్ మిల్క్ పొడరు దుర్వినియోగం అవుతోందని చెప్పారు. మాకు అటువంటి ఖోగట్టా లేదు. వారు స్పెసింఫిక్‌గా తెలియ చేస్తే ప్రభుత్వం చర్య తీసుకుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న:— కోర్ పుడ్ దుర్వినియోగం గురించి మంత్రిగారు చెప్పిన ప్రకారం సెక్రటేరియట్‌కు కూడా ఏమీ కంప్లయింట్స్ లేవని శృంగవరపు కులరా?

(శ్రీ) డి. వెంకుమాన్లు:— కంప్లయింట్స్ వచ్చినట్లు వాకు తెలియదు. పేదవారికి స్థలాలు ఇప్పించడం గురించి చెప్పారు. భూమిని అక్వయిర్ చేయవలసి ఉంటుంది. బాగా దూరంగా ఉంటే కష్టం. ఈ సందర్భంలో పేదవారి భూమి లేనికొనకుండా చూడాలని చెప్పారు. అది కూడా వీలైనంతవరకు చూస్తాం. ఎమ్. సుబ్బన్న గారు మాట్లాడారు. వీరమండలం వద్ద కాలూకాలో 20 ఎట్టాలు ఇవ్వవలసి ఉందని చెప్పారు. ఆ విషయమై మాకు ఖోగట్టా తెలియదు. కాని ఆ విషయం వర్ఫ్యూ చేస్తాం అని మనవిచేస్తున్నాను. బోర్డింగ్

గ్రాంట్లు పెంచాలని చెప్పారు. రు. 250 లు వరకు ఇప్పుడే పెంచారు. ఇంకా పెంచవలసిన అవసరం ఉంది అనుకోండి. కాని ప్రస్తుత పరిస్థితుల దృష్ట్యా ఇంత కంటె ఎక్కువ పెంచడానికి అవకాశం లేకుండా ఉంది. పార్లమెంటరీ కమిటీ వేయాలని వారు కూడా చెప్పారు. ఇదివరకే జవాబు చెప్పారు. ప్రస్తుతం అవసరం లేదేమో. ఐనప్పటికి ఆలోచిస్తాం అని చెప్పాను. రాజపాలి గారు గవర్నమెంటు హాస్టల్సులో హరిజనులకు ఇతర వెనుకబడిన కులాలకు సరియైన మందులు, వైద్య సదుపాయం ఇవ్వడం లేదని చెప్పారు. హాస్పిటల్సు వేదవారికే ఎక్కువగా ఉపయోగపడాలనే ఉద్దేశం ప్రభుత్వానికి ఉంది. ఎందుకు ఇవ్వడంలేదో వారుస్పెసిఫిక్‌గా లెటర్ ప్రాస్తే కనుక్కుంటాము. వృద్ధాప్య పెన్షన్లు సరిగా ఇవ్వడం లేదనిచెప్పారు. దాని విషయంకూడా చెప్పాను.లోగడ పిటిషన్లుచాలా వస్తున్నాయి. ఆర్. డి. వో గారు పరిశీలించి అర్హులైన వారికి ఇవ్వడం జరుగుతుందని ఇక ముందుకూడా ఇస్తారని చెబుతున్నాను. పంగిడి గ్రామంలో మంచినీరు దొరకని స్థితి అని చెప్పారు. అక్కడ సమితి, జిల్లాపరిషత్తు ఉన్నాయి. సోషల్ వెల్ఫేరు నుంచి డబ్బు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. అక్కడ ఏమీ జరుగనట్లయితే నా దృష్టికి తెస్తే తగిన్ద తీసుకుని ప్రయత్నం చేస్తానని మనవి చేస్తున్నాను శివయ్యగారు మాట్లాడారు. గవర్నమెంటు హాస్టల్సు తక్కువగా ఉన్నాయి ఎక్కువ చేయాలన్నారు, 'Could you not solve the problem of providing house sites'—అనేమాట చెప్పారు. ఇటువంటి విషయాలలో గౌరవసభ్యులు సహకరించాలి. జాప్యంలేకుండా హరిజనుల మధ్య వైతుల మధ్య సామరస్యం తీసుకువచ్చి లాండ్ ఎక్విజిషను తొందరగా అయ్యేట్లు గౌరవసభ్యులు సహకరించాలని మనవి చేస్తున్నాను We can solve the problem, Sir, immediately if members co-operate.

శ్రీ కె. గోవిందరావు :—సభ్యులు సహకారం చేయడం అనేది అన్ని వోట్ల జరుగుతూనే ఉంది. లాండ్ ఎక్విజిషను ఆక్టులో దీనికి సంబంధించినంత వరకు సవరణ తీసుకు వస్తారా?

శ్రీ డి. చెరుమాళ్ళు :—ఆ విషయం ఆలోచిస్తామని మనవి చేస్తున్నాను. కేశవరావుగారు మాట్లాడారు. గాంధీ సెంటినరీ నవంబరులో సవరేట్‌గా కోటి రూపాయిలు మంజూరు చేసారు. అది సవరేట్ అలాట్‌మెంటు, ముఖ్యమంత్రిగారి అధ్యక్షతన దీనికి ఒక కమిటీఉంది. అందులో నా ప్రిడిసిసెర్ మెంబరుగా ఉన్నారు. కొంతమంది నాన్ అఫిషియల్సు ఉన్నారు వారు దాని క్రింద వివిధ కార్యక్రమాలు చేయాలో ఆలోచిస్తారు. ఈ బడ్జెట్‌క్రింద ఆ కోటి రూపాయిలు రావని చెబుతున్నాను. వెంకటసుబ్బయ్యగారు మాట్లాడారు. రిజర్వేషను సరిగా అమలు జరగడంలేదని చెప్పారు. సరిగా అమలు జరగాలనే నిర్దేశించబడింది. వారికి కాళీదులు ఇవ్వబడ్డాయి. సరిగా జరిగింది లేదని రిపోర్టులు ఎప్పటికప్పుడు వేకరించడం జరుగుతుంది. బుచ్చిరాయుడుగారు మాట్లాడారు. నల్గి డైల్డ్ హాస్టల్సులో గ్రాంట్లు మానేజర్లు సరిగా ఉపయోగించడం

లేదని చెప్పారు: ఇచ్చేది లవేలు తక్కువ. అది మా పేజిమెంటుకుపోతుంది. నల్గిడ్డ్ హాస్టల్సు ఉద్దేశం నేను చెప్పాను. పెద్దవారినుంచి ఇటువంటి గౌరవ సభ్యులనుంచి కొంత స్వీకరించి హాస్టల్సు నడిపితే శృప్తికరంగా నడవడానికి వీలుంటుంది. ఇటువంటి విషయాలలో చారు సహకరించాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఇండస్ట్రలాల సేకరణ విషయంలో అభ్యర్థ జరుగుతున్నట్లు వారు చెప్పారు. ఆ మాట నిజమే. దానికి సభ్యులందరు గ్రామాలలో ప్రజాప్రతినిధులు ఎక్కువగా సహకరిస్తే ఈ సమస్య తాత్కాలం కాకుండా జరుగుతుంది.

శ్రీ జి అచ్చన్న :—ప్రజాప్రతినిధుల సహకార లోపంవల్ల ప్రభుత్వంలో అభ్యర్థ వచ్చిందంటారా ?

శ్రీ డి. పెదమాళ్ళు :—ప్రజాప్రతినిధులు ఎక్కువగా ఇనిషియేటివ్ తీసుకోవాలని నా ఉద్దేశం.

శ్రీ కె. సోమేశ్వరరావు :—ఈ హాస్టల్సు ఎట్లా నడుస్తున్నాయో అందరికి తెలిసినదే. కనీసం జిల్లా, తాలూకా లెవెలులోనైనా కంబల్సరీగా కాయిన్, గరల్స్ హాస్టల్సును ప్రభుత్వం తీసుకుంటుందా ?

శ్రీ డి. పెదమాళ్ళు :—అంతెలవారీగా ప్రభుత్వ హాస్టల్సు పెట్టాలని ఉంది. చెప్పామకదా ఏ. వి. కె రావుగారు చెప్పారు. గవర్నమెంటు హాస్టల్సులో లెట్రిమ్సు, లైట్లు, కుర్చీలు లేవని చెప్పారు. గవర్నమెంటుహాస్టలు ఆ విధంగా ఉంటే సీరియస్‌గా తీసుకోవలసిందే. ఆ విషయమై తప్పకుండా చర్య తీసుకుంటాను. ఇటువంటి ఫిర్యాదులు అక్కడ లేవట్లయితే వాటిని పరీక్షలు చేసేందుకు ప్రయత్నం చేస్తానని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—కాకినాడ, వైజాగాపాములు గురించి చెప్పాను. అక్కడ స్వయంగా చూచినవి.

శ్రీ డి. పెదమాళ్ళు :—సైదయ్యగారు మాట్లాడారు. తాలూకా లెవెలులోనైనా హరిజనులకు గిరిజనులకు ఒక కమ్యూనిటీ హాలు ఉండాలని చెప్పారు. గాంధీ సెంటినరీ సంవత్సరంలో లోటిరూపాయిల అలాట్‌మెంటులో ఐదారు హాల్లు ఇటువంటి హాల్సు నిర్మించాలనే ప్రపోజలు ఉంది. అది ప్రయత్నం చేస్తామని మనవి చేస్తున్నాను. మంచినీటి వసతులుకూడా సరిగా లేవని అన్నారు. అక్కడ సమితులున్నాయి. సమితులు బాధ్యత తీసుకోవాలి. జిల్లాపరిషత్తులు కూడా ఆ విషయంలో ఎందుకు యిబ్బందిగా ఉందో ఎందుకు యాక్షన్ తీసుకోలేదో ఎగ్జామిన్ చేసి చూస్తానని మనవి చేస్తున్నాను. తరువాత శ్రీ పరిశాపురపరిరాజుగారు మాట్లాడినారు. గిరిజనులకు ఉద్యోగాలు లేవని, వెట్టి సరిగా అందడం లేదని చెరువుల మరమత్తులు సరిగా పూర్తిచేయలేదని చెప్పినారు. గిరిజన ట్రాక్సుకి స్పెషల్ డివ్యూటీ కలెక్టరును అప్పాయింట్ చేయడం జరిగింది. వారి నీడ్స్ కొలసు వారు శ్రద్ధ తీసుకుంటారని మనవి చేస్తున్నాను. శ్రీ ఆర్. ముఖానందగారు మాట్లాడినారు. ప్రతి హైస్కూలుకు ఒక హాస్టలు ఇమ్మని

మంచిదని చక్కని సలహా చెప్పినారు. చాలామంచి సజెషను, ఆలోచిస్తానని మనవి చేస్తున్నాను, వాళ్ళకు మేనేజిమెంటు కే యివ్వడం చాలా మంచిదన్నారు. ఆ విషయంలో ఎగ్జామిన్ చేసి ఆ విధముగా చేస్తానని మనవి చేస్తున్నాను. వెల్లాల శాసనీ గురించి ప్రస్తావించారు. 25 ట్వెన్ యింట్లు కట్టడం పూర్తయినది పనారులకు వదుపగా కట్టబడినవని మనవి చేశారు.టీచర్సుకి, స్టాఫ్‌కి క్వార్టర్సు, మ్యూల్ బిల్డింగు లో-ఆదరేటివ్ సొసైటీ బిల్డింగ్ పూర్తికాలేదని చెప్పినారు. ఆ విషయంమరి, శాసనీ పూర్తయినది, ఇది పూర్తికాలేదు అని చెప్పినారు. కీఫ్రింగా అవి పూర్తవుతాయని వారికి హామీ యిస్తున్నాను. వాడలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు హరిజనుల వర్కర్సు గురించి, అన్‌టచబులిటీ పోలేదన్నట్లు, ట్రయిబల్సుకు కావలసిన సౌకర్యం లేదన్నట్లు మాట్లాడినారు. ఆ విషయంలో శ్రద్ధ తీసుకుంటాము. చలపతిరావుగారు మాట్లాడినారు. మునిసిపాలిటీలలో హౌస్ సైట్స్ అక్విజిషన్ కొరకు ప్రయత్నం చేయాలని మాట్లాడినారు. ఇటీవల జి. ఓ. యిచ్చినట్లు జ్ఞాపకం ఉంది. మునిసిపాలిటీలలో యిండ్లస్థలాలు సేకరణకు ప్రయత్నం చేయవలసినదని సోషల్ వెల్ఫేర్ డిపార్టుమెంటు సహాయం చేస్తారని జి. ఓ. యిచ్చినట్లు జ్ఞాపకంఉంది. ఆ విషయంలో తెలియపరిస్తే ఎగ్జామిన్ చేయిస్తాము. ఓల్డ్ ఏజ్ పెన్షన్ గురించి ఒకరికి కాకపోతే పెదనాయకమ్మగారు దీనావస్థలో ఉందని, అర్హురాలని చెప్పినారు. ఇవ్వలేదని చెప్పినారు. ఆ విషయం ఎగ్జామిన్‌చేసి ఏ విధముగా ఉందో పరిశీలన చేసి ప్రయత్నం

చేస్తారని మనవి చేస్తున్నాను. (శ్రీ) పిచ్చయ్యగారు మాట్లాడారు. నిజాముద్దిన్ సాహెబ్‌గారు మాట్లాడారు. కొమలో చాలామంది మైనారిటీస్ ఉన్నారు, వారికి కూడా ఎమ్యునేషను, అన్ని విషయాలలో కూడా సౌకర్యాలు ఎక్కువగా కలుగచేయవలసినదని అన్నారు. విద్యా సౌకర్యం సిటీలో బాగానే ఉంది. అందరికీ అందుబాటులో ఉంది. కాబట్టి ఆ విషయంలో ఏమయినా లోట్లు ఉంటే అది తప్పకుండా ఎగ్జామిన్‌చేసి పర్సూ చేసి చూస్తానని మనవి చేస్తున్నాను. (శ్రీ) మునిస్వామిగారు మాట్లాడారు. బంజరుభూముల్ గురించి హరిజనులకు ఏమీ ఆసైన్‌మెంటు జరగడం లేదని చాలా భూములు సంవత్సరాల కొలది వారి చేతిలో ఉన్నప్పటికి సెటిల్‌మెంట్ ఎక్కువగా చేస్తున్నారని పట్టాలు యివ్వడం లేదని అన్నారు. అది రివిన్యూకి సంబంధించిన విషయం. వారితో చేసి కన్సల్ట్ చేసి అటువంటి లిస్టు ఎక్కడ ఉందో గ్రామాదులకు, తాలూకా హెడ్ క్వార్టర్సుకు పోయినప్పుడు లిస్టు తెలుసుకుని ఎంతవరకు అన్యాయం జరిగిందో తెలుసుకుని వారికి సహాయం చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తానని మనవి చేస్తున్నాను. హాదిక సంక్షేమానికి సంబంధించినటువంటి కార్యక్రమాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. ప్రజలు సహకరించాలి, సభ్యులు సహకరించాలి. కార్యక్రమాలు దిగ్విజయంగా జరగాలంటే ప్రజల సహకారం లేనికే ఏదీ జరగదు. కాబట్టి ప్రభుత్వం యిచ్చిన గ్రాంటు ద్రవ్యం వద్వినియోగం అయేటట్లు చూడవలసిన కార్యత అందరిమీద ఉంది. అందరు సహకరించి కార్యక్రమం చేసుకోవడానికి

సహకరించనిదే పనులు జరగవని అనుకుంటున్నాను. ఈ కార్యక్రమాలు ఎక్కువగా జరిగేటట్లు సవారించవలసినదిగా కోరుతున్నాను. పార్వతీపురంతవరకు బ్రాంచ్ లైట్స్ యింకా ఎక్కువ యివ్వడానికి కూడా ప్రభుత్వ ఉద్దేశ్యములో ఉంది. బ్రాంచ్ లైట్స్ ఇన్వెస్టిమెంట్ లోండరగా ఖర్చయేటట్లు చూడాలని లోండరగా అందడం లేదని వింటున్నాం అది నేను యిదివరకే ఒప్పుకున్నాను. సభ్యులను కోరుతున్నాను. ఆ విధముగా గ్రామాలులలో చేయగలిగినట్లయితే మన కార్యక్రమాలు బాగా జరుగుతాయని ఆశిస్తున్నాను. ఈ డిమాండు వివరాలు పాసు చేయవలసినదని కట్ మోషన్స్ విత్‌డ్రా చేసుకోవలసినదని వినయ పూర్వకంగా ప్రార్థిస్తున్నాను.

(శ్రీ వి. వి. కె. రావు :— మాట్లాడినవారిని అభినందించడం మరచిపోయారు.

(వత్తులు)

(శ్రీ జి. లచ్చన్న :—అధ్యక్షా, నేను ప్రసంగిస్తూ ప్రభుత్వం పాంచిక వంశేషం గురించి యింతవరకు జరిగిన కృషి, చేసిన ఖర్చువల్ల వారికివ, గిరిజన, యితర క్యాంప్ వర్డు క్లాసెస్ సమాజంలో ఏ స్థాయిలో వచ్చారో ఇవాల్యుయేషన్, పరిశీలన జరిపి రిపోర్టు యివ్వవలసినదని కోరి ఉంటిని. దాని విషయం చెప్పలేదు. రెండవది క్యాంప్ వర్డు క్లాసెస్ కమిషను రిపోర్టు వస్తే చర్య తీసుకొంటామని చెబుతూనే ఉన్నారు. ప్రొత్త కారు. రిపోర్టు త్వరగా రావడానికి తేదీ నిర్ణయించడం ఈ లోగా మదరాసులో చట్టబద్ధముగా అనుబంధంలో వున్న జాతీయావరణైనా వెంటనే ప్రకటించడం విషయమై మనవి చేసుకున్నాను. దాని గురించి సమాధానం రాలేదు. గవర్నమెంటు స్టీడర్లు. వర్కింగ్ ప్రాపిక్యూటర్సు అప్పాయింట్ మెంటులో సెక్యూర్డు కాస్ట్స్ వారికి, క్యాంప్ వర్డు క్లాసెస్ వారికి ఆయా ప్రాంతాలలో ప్రాధాన్యత వున్నవారికి అవకాశం కలిగేటట్లుగా పోవల్ చెప్పేరు మినిస్టరు ప్రయత్నం చేస్తారా అని అడిగాను. దాని గురించి ఇవాలు రాలేదు, ఈ కంప్లయింట్స్ విషయంలో నాకు తెలియదు అంటున్నారు. ప్రొత్తగా వచ్చారు కనుక తెలియడం కష్టమే. వానిగురించి ఇన్‌క్వైరీ లేదు. డిపార్టుమెంటును అడిగి వార్డెన్లు అడ్మినిస్ట్రేషనులో మిడ్ డే మీల్సు డిస్ట్రిబ్యూషన్‌లో స్కాలర్‌షిప్స్ పేమెంటులో జరిగినటువంటి అక్రమాలను గురించి ఎన్నో కంప్లయింట్సు డిపార్టుమెంటుకి వచ్చినవి. వారిమీద ఏమి చర్య తీసుకున్నారో ఎన్ని పెండింగులో ఉన్నాయి అన్న విషయం గురించి కూడా వివరణ చేసి ఒక రిపోర్టు టేబిలుమీద పెట్టడం, ఆర్డరేసి గవర్నమెంటు తీసుకోవలసిన అవసరం లేదని చెప్పాను. కాలాకాకు ఒక గవర్నమెంటు చొప్పలు, జిల్లాకు ఒక అవార్డు శరణాలయం చేవస్థానం వసతిలో ప్రయత్నం చేస్తారా?

(శ్రీ వి. వి రమణయ్య :— పెడ్యూల్డు ట్రయిబ్స్ విషయంలో చాలా చెప్పారు. ముఖ్యమంత్రి దగ్గర ఆ పబ్లిక్ట్ ఉంది. వారు సభలో లేకపోవడం, స్వయముగా సమాధానం చెప్పకపోవడం వారి ఉదాసీనతకు, నిర్లక్ష్యమునకు

విధర్మనమా? చాను వచ్చి సమాధానం చెప్పి ఉంటే బాగుండేది. లాండ్ అక్విజిషన్ గురించి మంత్రిగారు సెంట్రల్ గవర్నమెంటు ఆక్ట్ యిది అన్నారు. ఇది ప్రొపీజరల్ యాక్ట్స్లో, జిల్లా పరిషత్తు రూల్సులో ఉన్నది. సెంట్రల్ ఆక్ట్కి యిమ్మంది లేకుండా అమెండు చేయవచ్చు. ఆ విధముగా చేస్తారా? స్వర్గీయ డాక్టర్ అంబేద్కర్ గారి విగ్రహం గురించి చెప్పాను. సంవత్సరం అయిపోయింది. రాజధానిలో వారి విగ్రహం ప్రతిష్టాపన కార్యక్రమం త్వరగా చేస్తారా?

శ్రీ డి. వెంకటేశం (కుప్పం):—పబ్లిక్ హెల్త్ శాఖలో చాలా డబ్బు దుర్వినియోగం అవుతోంది కాబట్టి గవర్నమెంటు వడపాలని పలువురు సభ్యులు చేసిన సూచనకు మంత్రిగారు ఏమీ సమాధానం చెప్పలేదు. వార్డను జీతం ఒక్కటే అదనపు భారం అవుతుంది. ఈ పరిస్థితులదృష్ట్యా పబ్లిక్ హెల్త్ పోస్టులను ప్రభుత్వం చేపట్టడానికి ఏమి తలపెట్టిందో మంత్రిగారు తెలుపుతారా?

శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య:—అధ్యక్షా, నేను పదేపదే గత సంవత్సరంనుంచి ఈ హౌసులో చెబుతున్నాను. వీకర్ సెక్షన్స్ కోసం సమితులలో 16% ఖర్చు పెట్టాలని ప్రభుత్వంవారు నిర్దేశించారు. అది ఖర్చు కావడంలేదు. ప్రభుత్వానికి ఎన్ని నివేదికలు చేసినప్పటికి సరియైన సమాధానం రాలేదు. ఎక్కడయినా ఖర్చు కాకపోతే చెప్పండి అంటున్నారు. ఎక్కడ ఖర్చు ఎవరో చెప్పవలసినదని నేను వారిని అడుగుతున్నాను. వైల్డ్ ఛార్జ్ కాదు కాని ఏ పంచాయితీ సమితిలోనూ దానికి యిచ్చిన నిధి 16% పీర్ సెక్షన్సు కోసం ఖర్చు చెయ్యడంలేదు. దానిని సంపూర్ణంగా పరిశీలనచేసి ప్రభుత్వానికి నివేదించడానికి హౌసు కమిటీ ఏర్పాటు చేయడానికి మంత్రిగారు అంగీకరిస్తారా?

శ్రీ టి. వి. యస్. చలపతిరావు:—స్వరాజ్యము వచ్చి 22 సంవత్సరాలైనా మునిసిపాలిటీలలో వున్న హరిజనులకు ఒక్క అంగుళము స్థలము కూడ యివ్వలేదని మనవిచేయడము జరిగింది. ప్రభుత్వ ఆలోచనలో వున్నట్లు చెప్పడము జరుగుతున్నది. ఎవరి సంవత్సరము చెబుతున్నప్పటికి ఫలితము శూన్యము. ఈ సంవత్సరము ప్రొవైడ్ చేసిన చానిలో తప్పకుండా కొంత చేస్తామని వారి యిష్టపూర్వకంగా కోరుచున్నాను.

శ్రీ టి పి. మాణిక్య రెడ్డి (కళ్యాణదుర్గ్):—అధ్యక్షా, ఈ సోషల్ వెల్ఫేర్ పంచాయితీ సమితులు, జిల్లా పరిషత్తులక్రింద వుండే హరిజనులకు అవ్యాయము జరుగుతున్నది. వాటిమంచి వేరు చేయాలని సూచనలు చాలా జరిగినవి. అది సాధ్యము కాదని మంత్రిగారు చెప్పారు. కనీసము జిల్లా పరిషత్తులలోవున్న సెలక్షన్ కమిటీలలో హరిజనులకు ప్రాతినిధ్యము యిచ్చే అవకాశము ఉంటుందా?

శ్రీ పి. రాజరత్నారావు (కోడుమూరు):—అధ్యక్షా, కాయకష్టము చేసే వారు కొన్నికొన్ని హీనమైన వృత్తులు చేస్తున్నారు వారిని అల్పులుగా భావిస్తున్న ఈ సమాజములో వీరికి తగిన గౌరవము దొరకదు. అందువల్ల పాత వృత్తుల నుంచి తప్పించి కొత్త వృత్తులు చేపట్టే అవకాశము కల్పిస్తారా?

(శ్రీ వి. ముసిప్యారుప్ప (నెవంబరి):—అధ్యక్షా, మిడ్ డే మీల్స్‌కు 50 పైసలు యిస్తున్నారు. ఆమెరికన్ గోధుమలు ఫ్రీగా యిస్తున్నామని అంటున్నారు. అవి సక్రమముగా అందడములేదు. ఫ్రీగా గోధుమలు యివ్వినా, యివ్వకపోయినా ఆ యిచ్చే 20 పైసలకు బదులు 50 పైసలు అయినా యివ్వడానికి ప్రయత్నము చేయాలని మనవిచేస్తున్నాము.

(శ్రీ ఆర్. మహానంద :—అధ్యక్షా, పైరేటు హోట్లల్ను ప్రభుత్వము ఒక్కసారి తీసుకొనడానికి వీలులేదని అన్నారు. అట్లా తీసుకోకపోతే ఆ డబ్బును పిల్లల తలిదండ్రులకయినా యిస్తే బాగుంటుంది. అలాంటి పర్చాటు చేస్తారా? ఈ అంటరానితనము పోవడానికి ఇంటర్ కమ్యూనిటీ వివాహాలు, ఉద్యోగాలలో కొంత ప్రత్యేకత చూపించడము వంటి పర్చాట్లు చేస్తారా?

(శ్రీ కె. అంజనరెడ్డి :—అధ్యక్షా, హరిజనుల ఇళ్ల స్థలాల ప్రశ్న వచ్చి నప్పుడు మంత్రిగారిమంచి పరిపూర్ణమైన సమాధానము రాలేదు. పంచాయితీ సమితి లేక కమిటీ తీర్మానాలమేరకు చేయాలనేది వుండడమువల్ల ఆ గ్రామము లో ఉన్న పంచాయితీ ప్రెసిడెంటు లాండు అప్పీలునులో ఎక్కువ యిబ్బందులు పెట్టి తీర్మానము పాస్ కాకుండా చేస్తారు. ఆ పరిస్థితిలో ఇళ్ళస్థలాలు దొరకడము కష్టము. అందువల్ల చారిమించి తొలగించి జిల్లాలో వున్నవారు రిజర్వు చేయాలనే పద్ధతిని పర్చాటు చేస్తారా? శ్రీకాకుళం, తూర్పుగోదావరి జిల్లాలకు చెందిన హార్టీకి కమునాదిని డినోటిఫైడ్ పైబ్స్ క్రింద క్రీమీ లేయర్ చేస్తున్నారు. కాని అనంతపురం జిల్లాలో తహశీల్దారు దగ్గరకు వెళ్ళి చెబితే ఆటువంటివారు ఆ జిల్లాలో లేరని అంటున్నారు. దానివల్ల వారికి అన్యాయము జరుగుతున్నది. అనంతపురం జిల్లాలోని లోయిలనుకూడ ఆ రకముగా గుర్తించాలని కోరుచున్నాము.

(శ్రీ బి. వెంకట రెడ్డి (వరంగల్):—అధ్యక్షా, హరిజనుల ఇళ్ళ స్థలాల సమస్యకు సంబంధించినంతవరకు సమితులమంచి తీసివేసి రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటుకు ఇవ్వడము మంచిది. యిదివరకు ఈ పోస్టల్ వెల్ఫేర్ వర్కుకు స్పెషల్ ఆర్. ఐ. లు వుండేవారు, Previously, there were some Special Revenue Inspectors for these social welfare works. జిల్లా పరిషత్తు స్టాండింగ్ కమిటీకి సంబంధించి వీరో అమెండు చేయవలసిన అవసరము వుందని మంత్రిగారు చెప్పారు. అది వేరే విషయము. పంచాయితీ సమితుల్లో అనేక అక్షేపణను వెడుతున్నారు. 28 గ్రామాలలో హరిజనులకు స్థలాలకోసము వేము తిరిగితే యింతవరకు 8, 4 గ్రామాలకు మాడ అక్షేపణ్య వంపించిన పరిస్థితిలేదు. పార్టీల వారీవేత అక్షేపణను పెట్టించి, అక్షేపణ వున్నవి కాబట్టి స్టాండింగ్ కమిటీ చేక్ అప్ చేయము అనే అభిప్రాయానికి వస్తున్నారు. అందువల్ల స్పెషల్ ఆర్. ఐ. లను వేసి ఇన్వెస్టిగేషను చేయించి డైరెక్టుగా జిల్లా పరిషత్తులకు పంపించే పర్చాటు చేస్తారా? నేను చెప్పినది డైరెక్టు అవునా కాదా అనేది క్లారిఫై చేయాలని కోరుచున్నాను.

(శ్రీ కె. మునిస్వామి :—అధ్యక్షా, వేదవారికి మెడికల్ ఎయిడ్, లీగల్ ఎయిడ్ అనేది వున్నదని సామాన్య ప్రజలకు తెలియదములేదు. అందువల్ల అవి వారికి ఉపయోగము కావడము లేదు. రేడియోలో గ్రామస్థుల కార్యక్రమము అని ప్రచారము జరుగుతున్నది హరిజనులకు ప్రత్యేక కార్యక్రమము లేదు. గవర్నమెంటు యిచ్చిన సౌకర్యాలను ఉపయోగించుకోడానికి వీలుగా వారికి తెలిసేటట్లు ప్రచారము రేడియోద్వారా చేయడానికి సలహా యిస్తారా?

(శ్రీ డి. ప్రకాశం :—అధ్యక్షా, మొదట పోపల్ వెల్ఫేర్ మినిష్టరు గారు వ్యక్తులవరమువల్ల కైంకర్యములను సరిచిపోయారమకొన్నాము. ఈ మంత్రి గారు కూడ కైంకర్యములు అంటే హరిజనులలో వేసే ఒక భాగమేదేని వీయకూడ మరచిపోయారు కైంకర్యములు అంటే ఒక ప్రత్యేక మతముకాని కులానికి సంబంధించినది కాదు. వీరుకూడ హరిజనుల మాదిరి స్లమ్ఏరియాలలోనే నివసిస్తున్నారు. వారి పిల్లలను వీరు, వీరి పిల్లలను వారు చేసుకొంటున్నారు. ఏ హరిజన హాస్టలులోను క్రిస్టియన్ను చేర్చుకోవడము లేదు. కైంకర్యములను చేర్చుకొంటున్నారా లేదా అనేది పోపల్ వెల్ఫేర్ డైరెక్టరేటు చూడకుండా వారిని సెగ్రిగేట్ చేస్తున్నారు. అందువల్ల కైంకర్యములను కూడ హరిజనులుగానే ట్రీట్ చేసి వారికి స్కాలర్ షిప్స్ ఇవ్వడము, హాస్టల్సులో చేర్చుకొనడమువంటి అవకాశాలు కలుగచేయాలని మనవిచేస్తున్నాను.

(శ్రీ కె. కాంతయ్య (పాలేరు) :—అధ్యక్షా, ముసలితనపు పింఛనులు యిస్తున్నామంటున్నారు. 6, 8 మాసాలమంచి ఎవ్వరికి దొరకడము లేదు. వీరికి గవర్నమెంటు సహాయము చేస్తున్నదికదా అని వేదవారు ఊళ్ళలోకి పోయి బిక్ష మెత్తుకొంటే ఎవ్వరూ పెట్టడములేదు. అందువల్ల వేదవారికి తప్పక పింఛను వచ్చే ఏర్పాటు చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. కాలేజీలలో కొద్దిరద్దుకు రిజర్వేషను లేదని మనవిచేశాను. అది కైంకర్యాలు కాదీ అంటున్నారు. అన్ని ఉద్యోగాలతో పాటు దీనికికూడ హరిజనులకు, గిరిజనులకు రిజర్వేషను ఏర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాము.

గౌరవ సభ్యుడు :—డిగ్రీ కోర్సులు, పోస్టు గ్రాడ్యుయేటు కోర్సులు చదివే విద్యార్థులకు యిచ్చే స్కాలర్ షిప్స్ చాలవు. వారికి అయ్యే పూర్తి ఖర్చును ప్రభుత్వమే భరించాలని మనవిచేస్తున్నాను.

(శ్రీ డి. వెంకటాచ్చు :—అధ్యక్షా, హాస్టల్సును ప్రభుత్వమే తీసుకోవాలని రమణయ్యగారు చెప్పారు. అంతేలాగా తీసుకోడానికి ప్రయత్నము చేస్తామని మనవిచేశాము. ఒక్కసారే సాధ్యముకాదు. వీకర్ సెక్షన్సుకు 15% ఖర్చు అవుతున్నదా లేదా అనేది పరిశీలించడానికి ఒక కమిటీని వేసి భోగట్టాను వారికి అందచేయాలని కోటయ్యగారు చెప్పారు. ఎస్టాబ్లిష్ చేస్తాము. జిల్లా పరిషత్తుల లోని సెలక్షను కమిటీలలో హరిజనులకు ప్రాతినిధ్యము వుండాలని మునిస్వామిపిళ్ళ గారు చెప్పారు. ఆ కమిటీలో జిల్లా పరిషత్తు చైర్మన్, ఒక నాన్-ఆఫీషియల్ మెంబరు, కలెక్టరు, ముగ్గురు మెంబర్లే వుంటారు. ఆ కమిటీలో ఎనరు వున్నా

రిజర్వేషను ప్రకారము ఉద్యోగాలను కేటాయిస్తారు. అవసరమైతే మెంబర్సును చేర్చుకొంటాము. పిలుపడకుండా లేదా అనేది ప్రభుత్వమాత్రంచిస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. వారిని క్రిస్టియన్స్‌కి ఏమీ వదులుకోయాలు జరగడములేదని ప్రకాశం గారు చెప్పారు. సాఫ్లర్ స్కీమ్స్ విషయములో, వాళ్ళల్లులో చేర్చుకోవడానికి యింత చెల్లించేది అని వారికి అవకాశము వుంది. వివరాలు తెలిస్తే నేను చెప్పడానికి సిద్ధముగా వుంటాను. గోధుమలు డిస్ట్రిబ్యూషను విషయం కేర్ వుడ్ గురించి చెప్పారు. అది అమెరికావారు ఉచితంగా 80 లక్షల టిమ్ముస్తు కలిగిన గోధుమ సప్లయి చేస్తున్నారు. ఆది పిల్లలకు తగిన ఆహారమని అవిధంగా ఉపయోగిస్తున్నారు. అది ఆరోగ్యంగా లేకపోతే మార్చడానికి ఆలోచిస్తాం. తరువాత మీల్స్ 20 పైసలు చాలదు, కాంట్రాక్టర్సు వివిధంగా మీల్స్ చెబుతున్నారో అర్థంకాదు. అయినప్పటికి ఎగ్జామిన్ చేసి అవసరమయితే మిడ్ డే మీల్స్ యివ్వడానికి ప్రయత్నిస్తామని మనవిచేస్తున్నాను. ఇళ్ళస్థలాలగురించి వెంకటరెడ్డిగారు చెప్పారు. అది నమితులలో జాప్యం జరుగుతోందని యిదివరకే మనవిచేశాము. చానిని రెవిన్యూ డిపార్టుమెంటుకు అప్పగించాలని చెప్పారు. ఈవిషయంలో తొందరగా హౌసింగ్ బోర్డు ఎక్స్టెన్షను చేయాలని ఉద్దేశముంది. అది ఎంతవరకు సాధ్యమవుతుందో మరి ఆలోచిస్తామని మనవిచేస్తున్నాను. ట్రెడ్లీ సెన్సస్ గురించి యిదివరకే మనవి చేశాను. తిరిగి చెప్పడం అవసరం లేదనుకుంటాను. పేపర్డ్ క్లాసెస్ గురించి నేను మొదలే మనవిచేశాను. మద్రాసులో ఓల్డ్ పేపర్డ్ క్లాసెస్ లిస్టు వుందని తెలంగాణాలోకూడ ఒక లిస్టు వుందని ప్రస్తుతం ఆ లిస్టులు ప్రాతిపదికగా తీసుకుని చేయాలని మనవిచేశాను. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో కొద్దికాలంక్రితం నియమించిన కమిటీకి వచ్చేసెవరకు వారికి సైం వుండదు. ఈలోగా టూరుచేసి ఆనివేదిక వారు సమర్పించకపోయినా ఆంతరాళ తెల వారికి సైము ఇవ్వమన్నట్లయితే వారు ఆనివేదిక సమర్పిస్తారని మనవిచేస్తున్నాను. ఆనివేదిక సమర్పించిన తరువాత ఖోగట్టా కావలసివస్తే కాంపొజిట్ మద్రాసు లిస్టు తెలంగాణా లిస్టు అపకూడ దృష్టిలో పెట్టుకుని ఆలోచించి చేయడానికి సిద్ధంగా వుంటామని మనవిచేస్తున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—రాయలసీమ అనంతపురంనుంచి వాళ్ళికులు అని చేరు పెట్టి అంటారు. వారికి శ్రీకాకుళంవారికి వ్యత్యాసముంది సమితుంటున్నారు వారు.

శ్రీ కె. అంజిరెడ్డి :—వారు బోయలు అని చెప్పినా వాళ్ళికి అని ప్రాసుకుంటే బోయలని రికగ్నయిజు చేస్తారు. రాయలసీమలో అయితే అది వర్తించదు. బోయ అంటే శ్రీకాకుళంలో వర్తిస్తుందన్నారు.

శ్రీ డి. చెరుపూర్ణు :—వారు ఆవిషయం పూర్తిగా ఖోగట్టా లేదు, ఎగ్జామిన్ చేసి తెలుసుకుంటాను.

DEMAND No. XXVIII—WELFARE OF SCHEDULED TRIBES CASTES AND OTHER BACKWARD CLASSES.

Mr. Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes, Castes and other Backward Classes by Rs. 100

To criticise the Government for the marable failure of the Government in not developing the Socio Economic conditions of the Scheduled Tribes in the State.

The motion was negatived.

Mr. Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc., by Rs. 100

To criticise the Government for its exploitation of Scheduled Tribes through its financial corporation.

The cut motion was declared negatived.

Sri T. Rajan Pressed for division and the House divided thus :

Ayes 23; Noes 107, Neutrals Nil

The cut motion was negatived

Mr. Speaker :—The questions.

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc. by Rs. 100

To criticise the Government for delaying the report of the Backward Classes Commission and not providing the assured facilities to the "other Backward Classes" which were is vogue till 1962.

The cut motion was declared negatived

Sri T. C. Rajan pressed for division and the House divided thus:

Ayes 23; Noes 107; Nevtrals Nil

The Cut motion wasnegitived.

Mr. Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc by Rs. 100

To criticise the Government for not providing housing facilities and employment to the Scheduled castes inspite of the mandatory provisions envisaged in the Constitution.

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Schedulded Tribes etc., by Rs. 100

షెడ్యూల్డ్ తెగల వారిఐనమకు యీ గాంధీ శతజయంతి సంవత్సరంలో కూడ యిళ్ల స్థలాలను ఐదు భూములను పంచియివ్వడంలో పూర్తి శ్రద్ధ చూపించవలసిందిగా

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduld Tribes etc., by Rs. 100

వారిఐన విద్యార్థులకు హాస్టల్సులో భోజన పదుపాయములు లేవనుకు స్కాలర్‌షిప్పు కాంక్షను చేయుటలో అలక్ష్యము చేయుచున్నందులకు విరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc., by Rs. 100

ఖమ్మం జిల్లాలో వారిఐనుల ఇండ్ల స్థలాలకై పెట్టుకున్న అర్జీలను పరిశీలించుటలో జరుపుతున్న ప్రభుత్వ కాహ్యాపికి నిరసనగా,

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Trib.s etc., by Rs. 100

For not framing Rules till now although the Agency (Transfer of lands) Act of 1959 had been enacted 10-years ago.

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc., by Rs. 100

To criticise the Government for its failure for not providing proper housing to the Scheduled Castes and other poorer Sections of the society.

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc., by Rs. 100

To criticise the Government for not increasing the scholarship amounts for the Scheduled Castes and Scheduled Tribes and other Backward Classes students in view of the abnormal increase in the monthly mess bills etc.,

The Cut motions were negatived.

Mr. Speaker :--The question is :

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc., by Rs. 100

To criticise the Government for not appointing a Legislative Committee for review of the constitutional safeguards and make recommendations for the better deal of the Scheduled Castes and other weaker sections of the society.

The cut motion was declared negatived.

Sri B. V Ramaswamy pressed for division and the House divided thus:

Ayes-23, Noes-107;Neutrals-Nil.

The Cut motion was negatived.

Mr. Speaker : —The question is :

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc. by Rs. 100

To criticise the Government for not appointing a Judicial Commission on the atrocities committed on the Scheduled Castes and other weaker sections of the society including Bheemavaram Scheduled Caste Sarpanch murder and other atrocities committed on the Scheduled Castes people of this entire village.

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker :— The question is :

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc by Rs. 100

To criticise the Government for not observing this principle of reservation in the initial recruitment in all cadres of the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes.

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc by Rs. 100

To criticise the Government for not observing the principle of reservation for the Scheduled Castes and Scheduled Tribes in promotions in service which is guaranteed under the constitution.

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc by Rs. 100

To criticise the Government for the failure to improve the lot of the Scheduled Castes, Tribes, and other backward classes.

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc by Rs 100

To express dissatisfaction for the policy of the Government in issuing stay orders at award stage pertaining to the land, acquisition cases to the Scheduled Tribes.

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc by Rs. 100

To urge on Government to take up ameliorative measures to improve the economic social and living conditions of the fisherman in the State.

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc by Rs. 100

To urge on the Government to hand over all the D. C. Lands and T. C. Lands and lands which are yet to be assigned, through the D. S. W. to the members of Scheduled Castes and Scheduled Tribes.

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker :—The question is:

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc by Rs. 100

హరిజన, గిరిజనులకు ఉచిత విద్యావిధానము అందచేయుటలోను, మంచి నీళ్ల బావులు త్రవ్వించుటలోను, గృహవసతి కల్పించుటలోను, ఉద్యోగాల రిజర్వేషన్ అమలు పర్చుటలో, అంటరానితనం తొలగించుటలోను, భూస్వాముల దౌర్జన్యం మండి హరిజన గిరిజనుల రక్షించుటలోను, హోర్టళ్లు వాటికిచ్చి గ్రాంట్లు, పెంచుటలోను విఫలమగుచున్న ప్రభుత్వం విధానం చర్చించుటకుగాను.

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc by Rs. 100

For the failure of the Government to provide a hut to live in, a well for drinking water, way to walk the cheries, a site for burial ground, roof to hut, clothing to protect body from the cold, bread to eat and land to grow food grains, medical and legal to the Scheduled Castes and Scheduled Tribes in the State.

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc by Rs. 100

To urge on the Government to form a Financial Corporation for benefit of the Scheduled Castes.

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc by Rs. 100

To urge on Government to appoint a Legislative Commission to Review reservation of posts and allotments and expenditure pertaining to the Scheduled Castes and Scheduled Tribes.

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc by Rs 100

ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల వారికి విద్యా విషయకంగా తగిన సహాయం చేయటలో ప్రభుత్వం విఫలత చెందినందున ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకుగాను

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc by Rs. 100

ఇతర వెనుకబడిన తరగతుల నిర్ధారణకై నియమించబడిన కమీషన్ రిపోర్టు యింతవరకు పూర్తిచేయక ఆలస్యం చేస్తున్నందుకు ప్రభుత్వంను విమర్శించుటకు గాను

The cut motions were negatived.

Mr. Speaker : — The question is :

To reduce the allotment of Rs. 7,44,28,700 for Welfare of Scheduled Tribes etc by Rs. 100

For not enhancing the quantum of individual grants for Harijan Hostels.

The cut motion was negatived.

Mr. Speaker :—I am now putting the motion to vote. The question is :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 7,44,28,700 under Demand No. XXVIII – Welfare of Scheduled Tribes, Castes and other Backward Classes."

The motion was adopted.

DEMAND NO. XX—AGRICULTURE—Rs. 7,70,93,300

The Minister for Agriculture (Sri Kakani Venkataratnam :— Sir, I beg to move :

"That the Government be granted sum not exceeding Rs. 7,70,93,300 under Demand No. XX – Agriculture."

DEMAND No. XXII – ANIMAL HUSBANDRY—Rs. 3,65,63,000

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 3,65,63,000 under Demand No. XXII – Animal Husbandry':

DEMAND No. XXI—FISHERIES - Rs. 88,81,300

The Minister for Fisheries (Sri S R.A.S. Appala Naidu) :— Sir, I beg to move :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 83,81,300 under Demand No. XXI – Fisheries".

DEMAND No. XXXIX—FOREST DEPARTMENT – Rs. 3,02,89,0 0

Sri Sagi Suryanarayana Raju :—Sir, I beg to move :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 3,02,89,000 under Demand No. XXXIX – Forest Department"

Mr. Speaker :—Motions moved.

I now request the Members to move their cut motions.

DEMAND No XX – AGRICULTURE – Rs. 7,70,93,800

Sri Mohd. Rajab Ali :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 7,70,93,300 for Agriculture by Rs. 100

రైతులకు ఆధిక దిగుబడిదేవే విత్తనములు సరఫరా చేయలేనందుకు నిరసనగా.

Sri B. Niranjana Rao :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 7,70,93,300 for Agriculture by Rs 100

ఆహార ధాన్యాలు, చెరకు మొదలగు పంటలకు గిట్టుబాటు ధరలను యివ్వించలేనందుకు

Sri Katari Muniswamy:—Sir I beg to move ;

To reduce the allotment of Rs. 7,70,93,800 for Agriculture by Rs. 100

రైతు పండించిన పంటకు గిట్టుబాటు ధర నిర్ణయించటలో ప్రభుత్వం విఫలత చెందినందున ప్రభుత్వాన్ని విమర్శించుటకు.గాను.

Sri Katari Muniswamy :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 7,70,93,300 for Agriculture by Rs. 100

రైతులకు సకాలములో పరసమైన ధరకు రసాయనిక ఎరువులు సరఫరా చేయుటలో ప్రభుత్వం విఫలమైనందున్, ప్రభుత్వ విధానాన్ని విమర్శించుటకుగాను.

Sri G. Siviah :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 7,70,93,300 for Agriculture by Rs. 100

ట్రాక్టర్లు, బుల్‌డోజర్లు వగైరా వ్యవసాయ పరికరములపై విపరీతంగా రేట్లు పెంచిన ప్రభుత్వ విధానం ఖండించుటకు.

Sri M. Ch. Nagaiah:—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 7,70,93,300 for Agriculture by Rs. 100

రైతులకు పురుగుల మందులు స్ప్రే పంపు సబ్సిడీతో సరఫరా చేస్తామని పదేపదే ఆకాశవాణిద్వారా ప్రకటనలు చేస్తున్నప్పటికి, యింతవరకు సబ్సిడీతో మందులుసరఫరా చేయనందుకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకుగాను.

Sri R. Mahananda .—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 7,70,93,300 for Agriculture by Rs. 100

Government failed to open soil testing units at each District headquarters and also increased the Hire rates of Tractors, Bulldozers etc by Agro-Industries Corporation and also for not supplying one pump set and one sprayer to each Panchayat on subsidiary basis.

Sri N. Raghava Reddy :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 7,70,93,300 for Agriculture by Rs. 100

చిత్తూరులకు ఎరువులకు యిచ్చు అప్పులను సకాలంలో కాకుండా సీజను దాటిన తరువాత యిచ్చు ప్రభుత్వ విధానానికి నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 7,70,93,300 for Agriculture by Rs. 100

వంటెరులాల ప్రభుత్వ బండర్లను సాగుదార్లను బేదళలుచేసి చిత్తనక్షేత్రము లేర్పరచుచేర లతల రూపాయలు దుర్వినియోగ చేస్తున్న ప్రభుత్వ వ్యవసాయ విధానానికి నిరసనగా.

Sri K. Butchaiah :—Sir I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 7,70,93,300 for Agriculture by Rs. 100

వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయంలో ప్రభుత్వం చెంచిన ప్రకారం డి. ఎ. రూల్సు ఆమలు పరచి ఎరియర్సు యివ్వవనందుకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకు గాను.

Mr. Speaker :—Cut motions moved.

DEMAND No. XXII–ANIMAL HUSBANDRY–Rs. 3 65,63,000

Sri Mohd. Rajab Ali :—I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,65,63,000 for Animal Husbandry by Rs. 10)

గ్రామాలలో పశువైద్యశాలలు తగిన సిబ్బంది లేనందుకు నిరసనగా–

Sri Kaʻari Muniswamy :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs 3,65,63,000 for Animal Husbandry by Rs. 1. 0

ఐంట నగరాలకు పరిసర ప్రాంతాలలో మంచిపాలు లభ్యమవుతున్నప్పటికి ప్రభుత్వం ఎక్కువ కలెక్టింగ్ చెంటర్సు ఏర్పాటుచేసి ౭౮ నగరాల ప్రజలకు మంచి పాలు సరఫరా చేయటలో విఫలత చెందినందులకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకు గాను—

Sri R. Mahananda :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,65.63,000 for Animal Husbandry Rs. 100

Government not provided Veterinory Hospitals atleast in Firka headquarters and also failed to supply adequate medicines.

Mr. Speaker :—Cut motion moved.

DEMAND NO. XXI–FISHERIES–Rs. 83,81,300

Sri Mohd Rajab Ali :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 83,81,300 for Fisheries by Rs. 100

రాష్ట్రంలో మత్స్య పరిశ్రమ తగినంత అభివృద్ధిచెందనందుకు నిరసనగా—

Sri G. Siviah :—I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 83,81,300 for Fisheries by Rs. 100

To urge on Government to take up ameliorative measures to improve the conditions of the fishermen in the State, who are living on the coastal areas.

Sri M. Ch. Nagiah :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 83,81,300 for Fisheries by Rs. 100

కృష్ణా జిల్లా కైకలూరు తాలూకాలోని లొల్లేరు సరస్సును ఆధునిక చేపల కేంద్రముగా చేయనందుకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకు గాను—

Sri R. Mahananda :—I beg to move :

To reduce the allotment of Rs 83,81,800 for Fisheries by Rs. 100

For not providing electricity to more number of villages in backward areas and also not to reduce the minimum charges on Irrigation pump-sets.

Mr. Speaker :—Cut motions moved.

DEMAND NO. XXXIX–FORESTS–Rs. 3,02,89,000

Sri B. Nirajana Rao :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,02,89,000 for Forests by Rs. 100

అడవులను నాశనము చేయుటను అరికట్టి అడవులను పెంచుటా. ఫారెస్టు ప్రొడక్టు మంచి వచ్చేఆదాయాన్ని పెంచటంలో యీ ప్రభుత్వం విఫలమైనందుకు

Sri R. Mahananda :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,02,89,000 for Forests by Rs. 100

రాష్ట్రంలోని ఫారెస్టు వాచర్లకు యింతవరకు జీతములను నిర్ణయించక పెంటిపెంట్లు కూలీలుగా చూడడం పూర్తి అన్యాయము. యిందుకు నిరసనగా.

Sri Katari Muniswamy :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,02,89,000 for Forests by Rs. 100

అడవుల నుండి ఖరీదైన కేకు కలప దొంగరవాణా అరుగుతున్నప్పటికీ అరికట్టుటలో విఫలత చెందినందుచ ప్రభుత్వ విధానాన్ని విమర్శించుటకుగాను.

Sri G. Siviah : Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,02,89,000 for Forests by Rs. 100

ఫారెస్టులో సాగుకు లాయకైన, భూములను వారిచవ. గిరిజన జేద రైతులకు, వంచి పట్టాలకు ఇవ్వక వారిమీద అవసరమైన ఫారెస్టు శేమఅమ్మ బనాయించుచున్న ప్రభుత్వ విధానమును చర్చించుటకుగాను—

To reduce the allotment of Rs. 3,02,89,000 for Forests by Rs. 100

To urge on Government to abandon the policy of the Government which resorted to maintainence of the Forest area to the extent of 33⅓% as a result of which the intention of the Government to promote food grains is defeated.

To reduce the allotment of Rs. 3,02,89,000 for Forest by Rs. 100

The Forest Department failed to implement the afforestation in the State and Rayalaseema Dists in particular and also failed to protect the forests from cutting the trees for 20 years to preserve the vegetarian in the forests to help ram fall.

To reduce the allotment of Rs. 3,02,89,000 for Forests by Rs. 100

The Forests Department did not leave sufficient land for grazing purpose in the areas of Avvupalli Kammapalli, Rayalaseema in Puttar Range in Chittoor District.

To reduce the allotment of Rs. 3,02,89,000 for Forests by Rs. 100

The Forest Department cut the R. F. Line very close to patta lands and not given grazing forest area in and around Pachikapallem area in K' Nagar Range in Chittoor dist.

To reduce the allotment of Rs. 3,02,89,000 for Forest by Rs. 100

About 100 acres forest paramboku land covered by S. No. 204/2 in the revenue accounts of Sarandranagaram village in Puttur taluk, Chittoor district is under occupation of poor Harjans agricultural labourers from last 20 years and they are still in occupation and cultivating the same. This land is declared as the forest reserved. This need to be de-reserved. This is known as Nissaakadurgam area in Puttur taluk, Chittoor district.

To reduce the allotment of Rs. 3,02,89,000 for Forests by Rs. 100

The Forest Department has cut the R.F. Line close to Pattaland at Gollakavdriga, Surandranagaram and other village in Puttur Taluk and K'Nagar Ranges in Chittoor district even without giving any area for grazing field

Sri N. Raghava Reddy :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 3,02,89,000 for Forests by Rs. 100

పేదలు చేసుకొంటున్న వందలు వేల ఎకరాల సేద్యయోగ్యమైన బంజరు భూములను ఆటవి విస్తరణ పేర ఆటవిశాఖ స్వాధీనం చేసుకుంటున్న విధానానికి విరసనగా.

by To reduce the allotment of Rs. 3,02,89,000 for Forests Rs. 100

గిరిజనులు సాగుచేసుకుంటున్న ఆడవి భూములు నుండి అడవి విస్తరణ పేర బేదఖల్ చేయుచున్న ప్రభుత్వ విధానానికి నిరసనగా.

by To reduce the allotment of Rs. 3,02,89,000 for Forests Rs. 100

అటవి సంపదను అవాదిగా అనుభవిస్తూ జీవిస్తున్న గిరిజనులకు శ్వేచ్ఛగా అనుభవించు అవకాశాలు కల్పించకపోగా ఫారెస్టు అధికార్లు గిరిజనులను హింసించు పద్ధతిని అరికట్టలేని ప్రభుత్వ విధానానికి నిరసనగా.

Sri R Mahananda:—Sir, I beg to move :

by To reduce the allotment of Rs. 3,02,89,000 for Forests Rs. 100

For not assigning the Forest lands to the landless cultivators, who are in possession of these lands from the last so many years.

Mr. Speaker :—Cut motions moved.

శ్రీ ధనేకుల నరసింహం(ఉదయగిరి) :—అధ్యక్షా, ఈ వ్యవసాయపద్దును గురించి ప్రభుత్వ ప్రతిపాదనలను పూర్తిగా స్వతంత్రపార్టీ వ్యతిరేకిస్తున్నది. నేను దీనిని వ్యతిరేకిస్తున్నాను. ప్రభుత్వము 20 సంవత్సరాలుగా పరిశోధనలు జరిపి పంటలు పండించే విషయంలో భారతదేశము, అందులో ముఖ్యముగా ఆంధ్రప్రదేశ్ అన్నపూర్ణ అనేటటువంటి బిరుదును తగిలించుకొని మనము ఏదో గొప్పగా ఈ వ్యవసాయిక అభివృద్ధిని సాధించాలని మంత్రులు పదే పదే వేదికనుంచి ఉంఘాషావం చేస్తున్నారు. కాని లెక్కలను పరిశీలించినట్లయితే, భారతదేశములో వ్యవసాయికంగా మన రాష్ట్రం ఒక్క తియ్యాన్ని పండించే విషయంలోనే నాల్గవ స్థానాన్ని అందుకొంటున్నది. కాని మన మంత్రులు చెప్పేదిమాత్రము ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రధాన స్థానాన్ని అలంకరిస్తున్నదని చెప్పుచున్నారు. దీనికి కారణము ఏమిటంటే, మంత్రులేమో మహేంద్రులైనారు, అధికారులేమో రాజకీయ వ్యాపారము చేస్తున్నారు. ఇకపోతే చిన్నచిన్న ఉద్యోగులైన బరువు బాధ్యతలు వేసి యీ దేశములో వ్యవసాయికంగా అభివృద్ధిని సాధించాలని ఉచ్చకాశాలు చేస్తున్నారు అనేటటువంటిది ఒకవర్ణాయము ప్రభుత్వము పువరాలోచించవలసిన అవసరం ఎంతైనా వున్నది. మన దేశానికి రత్నగర్భ, వసుంధర, విశ్వంభర అనేటటువంటి భువనైక బంగారము వంటి పేర్లు వున్నాయి. ఆంధ్రదేశానికి అన్నపూర్ణ అనేటటువంటి పేరు వున్నది. కాని యీ పేర్లకు తగినట్లుగా మన పాలకులు వ్యవసాయాభివృద్ధి రంగములో ఏమైనా సాధించారా అని వారిని నేను మాటిగా ప్రశ్నిస్తున్నాను. ఒక ఆంధ్రదేశానికి చెంబంధించినంతవరకు కృష్ణా, గోదావరి, తుంగభద్ర, పినాకినిలాంటి మహోదయులు మనకు తోడుగా వుంటున్నవి. విదేశాలతో మన దేశాన్ని పోల్చివచ్చును. ఏవో కొన్ని పంటలుమాత్రము విదేశాలతో పండించేదానికి అవకాశము వున్నదిగాని, మనదేశములో అలాకాదు.

శీతోష్ణస్థితులబట్టి. అతి శీతల ప్రదేశాలలో పండే పంటలు, అతి ఉష్ణ ప్రదేశాలలో పండే పంటలు, అన్ని పంటలుకూడా మనదేశంలో పండేదానికి అవకాశాలు వున్నాయి. మరి ఇన్ని చక్కని నదులు వుండి, సారవంతమైన భూమి వుండి, ఇన్ని అవకాశాలు వుండికూడా యీ దేశము పంటలు పండించడంలో ఎందుకు వెనుకంజ వేస్తున్నది అంటే, వేటి పాలకులయొక్క అనిశ్చిత వైఖరి, అసమర్థత అనవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంటుంది. దానికి ఐదుళకు ప్రత్యక్షము ఒప్పుకోవలసి ఉంటుంది. చూడండి మన దేశంలో ఒక హెక్టారుకు

ఆంధ్ర ప్రదేశ్	1,867 కిలో	గ్రాములు వరివంట దిగుబడి చూస్తూ ఉంటే	
కేరళ	1,989	,,	,,
మైసూరు	1,490	,,	,,
మద్రాసు	1,448	,,	,,

ఇతర దేశాలలో

ఆస్ట్రేలియా	6,140	,,	,,
జపాన్	4,950	,,	,,
అమెరికా	4,770	,,	,,
చైనా	3,720	,,	,,
రష్యా	2,980	,,	,,
పాకిస్తాన్	1,980	,,	,,
బర్మా	1,680	,,	,,
భారతదేశం	1,810	,,	,,

మనప్రక్కన ఉండే పాకిస్తాన్ మన కంటె 870 కిలో గ్రాములు వరివంట ఎక్కువగా ఉత్పత్తిగా చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నవ్వడు, మన భారత దేశములో ఈ విధంగా పంట చాలాకాము దిగబడిపోవడానికి కారణాలు, ప్రభుత్వము పదేపదే కారణాలు చెప్పుతున్నాగు గాని నక్రమమైన ఆలోచనతో చెలివివ్వడం లేదు. మనము అనేక మందిని ఇక్కడనుంచి ఇతర ప్రాంతాలకు, జపానుకు, అమెరికాకు. మొదలగుదోట్లకు పంపిస్తున్నాము. అ పట్టభద్రులందరు అతలాది ప్రతాధవాన్ని చాలియొక్క డిగ్రీలకోరకు ఖర్చుపెట్టి ఈదేశానికి వచ్చిన తరువాత వారు ఎంతవరకు వ్యవసాయికంగా అభివృద్ధిని సాధించగలిగినారో చెప్పవలసింది అని వైతు విద్ధ అయిన వ్యవసాయ మంత్రిగారిని మాటిగా ప్రశ్నిస్తున్నాము. దానికి సమాధానము వుళక్కి. ఇదేకాదు, జపాను దేశములో ఒక వరివంట దిగుబడే కాకుండా, అక్కడ ఆ ఎకరాలో మళ్ళీ చేపల పెంపకాన్ని కూడా చేస్తున్నారని వింటున్నాము. అక్కడ ఒక ఎకరాలో సాలుపరి ఆదాయం రు. 2,000 లకు పైన వచ్చేటట్లు అ చేపలు దిగుమతి చేస్తున్నారని వింటున్నాం. జపానులో భూమి చాలా చిన్నది అయినప్పటికిని, చాలా చిన్న చిన్న ఖండాలు అయినప్పటికిని, చారియొక్క మేధస్సు, పారి పట్టుదల, వారి దీక్షా నంకల్పాల ఫలిన ఆ దేశములో ఉన్నటువంటి ప్రజలందరికి కూడా ఫుష్కలంగా ఆహారాన్ని

అందించేదానికి అవిక రళాలైనటువంటి మార్గాలను చారు కనుగొంటున్నారు. కాని మనం మాత్రం దానిని అందు లేకపోతున్నాము. మనదేశములో చేపల కేంద్రాలు, పంచల పెంపకం కేంద్రాలు ఎన్నో పెడుతున్నాము అంటున్నారు. చేపల కేంద్రాలు ఎక్కడ పెడుతున్నారు? మంత్రులు, అధికారులు ఆయా ప్రాంతాలకు వెళ్ళినపుడు వారికి వత్కారం విందులు వినోదాలు కల్పించటానికి యీ కేంద్రాల ఉపయోగపడుతున్నదేమో గాని దేశంలో సామాన్య ప్రజలకు గాని, దేశంలో ఆహారలొరత తీర్చడానికి గాని యీ పంచల పెంపక కేంద్రాలు చేపల పెంపక కేంద్రాలు ఉపయోగపడటం లేదని చెబుతున్నాను. పందుల పెంపక కేంద్రాలు, చేపల కేంద్రాలు దేశంలో ఆహారకొరత తీర్చడానికి ఉపయోగపడుతున్నాయని గొప్పలు చెప్పటం చేశాన్ని ఆధోగతికి తీసుకుపోవడానికి, ప్రజలను మోసం చేయటానికి మాత్రమే ఉపయోగపడుతుంది. వ్యవసాయానికి విద్యుచ్ఛక్తి పంపిణీ విధానం ఆంధ్ర దేశంలో చాలా అవ్యవస్థితంగా ఉన్నది. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో 874కి గ్రామాలు ఉంటే కేవలరము 344కి గ్రామాలకు మాత్రమే విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా చేశారు. అంటే మాటికి పరిగ్రామాలకు మించి సప్లయి జరగలేదు. అనంతపురం జిల్లాలో 972 గ్రామాలుంటే 406 గ్రామాలకు విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా చేశారు. కృష్ణాజిల్లాలో 1148 గ్రామాలు ఉంటే, 476 గ్రామాలకు, పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో 828 గ్రామాలు ఉంటే 332 గ్రామాలకు విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా ఇచ్చారు. ఆలిరథులు, మహారథులు, కర్టులు, వికర్టులు ఉన్న ప్రాంతంలో మాటికి 50 వంతులు విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా ఇస్తే వెనుకబడిన ప్రాంతాలలో విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా విషయంలో అవ్యాయం చేస్తూ వచ్చారు. రైతులపట్ల, వ్యవసాయం పట్ల ప్రభుత్వ వక్రమైన విధానం అవలంబించడం లేదు. రైతులలో ఎక్కువ తక్కువ భావాలు సృష్టిస్తున్నారు. ప్రభుత్వాన్ని బలపర్చేవారికి, మంత్రులయొక్క వత్తానుదార్లకుమాత్రమే విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా అరుగుతున్నది. మంత్రులకు ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా ఉన్నవారికి విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా చేయటంలేదు. ప్రభుత్వం రైతులకు విద్యుచ్ఛక్తి పొచ్చుగా సరఫరా చేసి మనదేశం వ్యవసాయికంగా సమృద్ధి కావడానికి జాగ్రత్త తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. పశుపోషణ గురించి వత్రికలలో ఫోటోలు వస్తున్నవి. ఎక్కడ పశుపోషణ ఉన్నదో చెప్పండి. మనకు స్వరాజ్యం వచ్చినతరువాత పశుజాతి అభివృద్ధి చెందిందని ప్రభుత్వం చెప్పలేకపోతున్నది. అక్కడక్కడ పాడి కేంద్రాలు పెట్టారు. అమెరికా దేశము నుండి దిగుమతి అవుతున్న పాల పొడిని మేము పాలగామార్చి ప్రజలకు అందచేయవలసిన దుర్గతి పట్టిందని ఇటీవల ఒక అధికారి చెప్పారు. మన మంత్రిగారు దేశంలో పాడి పరిశ్రమ. పశుపోషణ వక్రమంగా జరుగుతున్నదని పలివిస్తున్నారు. ఇందులో ఉన్న లోపాలను ప్రభుత్వం పరిష్కరించవలసిన అవసరం ఉన్నది. అడవుల పెంపకం ప్రజల అవసరము వరకా? లేక ప్రజలు యీ అడవుల అవసరమునకా? అని ప్రభుత్వం చెప్పలేకుండా ఉన్నారు. గ్రామాలకు జీవనాడులు పశువులు. అవి లేకపోతే పొంట లేదు. పొంట లేకపోతే పంటలేదు. పంటలేనిపుడు గ్రామాలు నిర్జీవం అవుతున్నవి. అటువంటి పరిస్థితులలో అడవుల పెంపకం ఎవరికోరకు? ప్రభుత్వం

కొరకా ? ప్రజల కొరకా ? ప్రజల కొరకు అడవులు పెంచటం ప్రభుత్వము చేర్చుకోవాలి, వర్షాలు తగ్గుతాయి కాబట్టి అడవులు పెంచాలి అంటున్నారు. అడవులు పెంచే విషయంలో ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా శ్రద్ధ చూపించవలసినదే. కాని మొక్క లేనివోట్ల అడవులు పెంచటం కాదు. అధికారులను యమకింకరులుగా తయారుచేసి, వారిని గ్రామాలమీద ఉసిగొల్పి సామాన్య ప్రజలను హింసించి, వారి పశువులను కొడ్డికోలుతూ, వారిదగ్గరనుండి బంచాలు వసూలు చేయటానికి మాత్రమే యీ శాఖ ఉపయోగపడుతున్నది యీ దేశంలో ప్రజలకు ఫారెస్ట్ డిపార్ట్ మెంట్ ఉపయోగపడలంలేదు. ఎవుడో సర్వే అనీవారు. ఆ రోజుల్లో గుట్టలు మెట్టలు వల్లాలుగా ఉన్న ప్రాంతం అడవిగా రూపొందించారు. యీ వాదు దేశం అనేక రకాల మార్పు చెందింది. సారవంతమైన భూములు అడవిలో మిగిలిపోయాయి. నిష్ప్రయోజనమైన భూములు లయట ఉన్నాయి. కాబట్టి రిసర్వే చేసి చెట్లు మొలిచే ప్రాంతం, పాగుకు అనుకూలమైన ప్రాంతాలన్నీ అడవులలోంచి మినహాయించి గుట్టలు మిట్టలు ఉన్న ప్రాంతాన్ని ఫారెస్ట్ లో ఉంచేటట్లు రూపొందించటానికి ప్రభుత్వాన్నించాలి. అపుడే భూదాహం తీర్చటానికి చక్కని అవకాశం ఉన్నది. 60 సంవత్సరముల నుండి పాగుబడి చేసుకొంటున్న రైతులను ఖాళ్ళుచేసి, వారికి పొలాలు లేకుండా చాటిని అడవిలో కటిని ఫారెస్ట్ డిపార్టుమెంట్ వారు వాద్దులు నిర్ణయిస్తున్నారు. దానిని గురించి ప్రభుత్వానికి అనేక ఫిర్యాదులు రైతులనుండి వస్తున్నవి. దానికి ప్రభుత్వం వెంటనే ఒక కమీషన్ నియమించి కర్యాత్త చేయించి ఏ భూములు అడవి క్రింద ఉంచాలి, ఏ భూములు సాగుకు రైతులకు ఉంచాలి అన్నది నిర్ధారణ చేయాలని కోరుతున్నాను. ప్రదేవడికి ఐదుగురు భర్తలు ఉన్నారు. ఇ వ్యవసాయ శాఖకు ఎంతమంది భర్తలు ఎంతమంది కర్తలు ఉన్నారో నాకు అర్థం కావటంలేదు. వ్యవసాయ శాఖ వారు ఏదైనా కార్యక్రమం తలపెడితే రెవిన్యూ శాఖ వారు, నీటిపారుదల శాఖ వారు, పంచాయతీరాజ్ శాఖ వారు, అడవిశాఖ వారు, పశువులశాఖ వారు అనేక అభ్యంతరాలు చెప్పడం, అవన్నీ చాటి యీ శాఖ బయటపడవలసిన పరిస్థితి ఉంటున్నది. దీనివల్ల పరిపాలనా యంత్రాంగం పౌష్యంగా ఉంటుందా, పరిపాలన సాఫీగా సాగుతుందా అని అడుగుతున్నాను. రెవిన్యూశాఖ, ఆర్థికశాఖ మొదలైన శాఖల నుండి ఎట్టి అభ్యంతరాలు రాకుండా—స్వతంత్ర ప్రతిపత్తికలిగే వ్యవసాయశాఖకు రూపొందించే ప్రయత్నం చేయమని కోరుతున్నాను. పశువుల చెంపకం, పంటల చెంపకం చేస్తున్నామని నేను చిలుకపలుకులు చెబుతున్నాము. ఆచార్య రంగాలాంటి మహానాయకులు కూడ పంటల తెగుళ్ళకు పంటల భీమా గురించి పదేపదే కొక్కిరించినప్పటికీ యీ శాసనసభ్యులు రైతు ప్రతినిధులు చెప్పినప్పటికీ చెవిటివాని ముందు శంఖం ఊదినట్లు ఉంది. ప్రభుత్వం అలోచించే పరిస్థితిలో లేదు. గ్రామములో ధనం పశువులు, పంట. ఈ ధనం రక్షించటానికి పశువుల భీమాపథకం, పంటల భీమాపథకం అమలుజరపాలి ఈ పథకం గురించి ఆలోచించటానికి ఈనాటి వరకు మనప్రభుత్వం సిద్ధంగా లేదు. సక్రమంగా పరిపాలన చేయటానికి, ప్రజలకు సహాయం చేయటానికి, వారిని ఉద్ధరించటానికి కంకణం కట్టుకొన్నామని

ప్రభుత్వం చెప్పేమాట చిలకపలుకులు కాకుండా మరేమీ పలుకులు అవుతాయో ఈ మంత్రిగారిపై నాకు ప్రత్యేకమైన అభిమానం ఉంది. మిమ్ములను చూడకపుడు ఈ పద్దులను బలపర్చాలి అనిపిస్తుంది. మీ ప్రతిపాదనల యొక్క వివరాలను చూసిన తర్వాత మిమ్ములను వ్యతిరేకించాల్సివస్తుంది.

మా గ్రామంలో సామెత ఉన్నది. ఎద్దును చూస్తే ముద్దు వస్తుంది, ఈడుపు చూస్తే ఏడుపు వస్తుంది' అని. అలాగే మిమ్ములను చూస్తే మాకు యిష్టం ఉన్నది. మీ ప్రతిపాదన చూస్తే మాకు ఏడుపు వస్తున్నది అందుచేత ఈ ప్రతిపాదనను మేము బలపరచలేము. ఈ నాడు కౌరవ సైన్యానికి అధిపతిగా గురుదేవులుగా కూర్చున్నారు. మీ పట్ల మాకు అభిమానం ఉన్నది. గురుపూజా రంగం వేరు. యుద్ధ రంగం వేరు. ఇది గురుపూజా రంగం కాదు. యుద్ధ రంగం. అటువంటి పరిస్థితిలో మీ ప్రతిపాదనను పూర్తిగా వ్యతిరేకిస్తున్నాము. మీరు రైతాంగం పేరుకులుగా పండకారిన చారు, జగ నెరసినవారు. మీ అనుభవాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. వేటివరకు తిమ్మారెడ్డిగారు ఈ శాఖను నిర్వహించి చారియొక్క సమర్థతను సమర్థతా మాటలలో చూపెట్టారు గాని చేతలలో ఎక్కడా కనుపించలేదు. ఒకే విధమైనటు వంటి అభిప్రాయాలు, అనుమానాలు సంవత్సరాలు తల ఎత్తినాయి ఎక్కడాకూడ నివర్తి చేసుకోలేకపోయినారు. ఈ నాడు మీకు ఇచ్చారు. ఈ ప్రభుత్వం ఎన్నాళ్ళు ఉంటుందో, మీరు ఈ శాఖను ఎన్నాళ్ళు నిర్వహించగలరో నాకు సందేహం మీరు ఉన్నన్నాళ్ళు అయినా ప్రత్యేకమైన పథకము సంపాదించుకోడానికి పిలైన ప్రతిపాదనలు పిసుకుపచ్చి ఈ దేశంలో ప్రవేశపెడతారా, వాటిని నిర్వహించగలరా అని చారిని అడుగుతున్నాను వెల్లూరు జిల్లాలో కొన్నూరు వెల్లూరు రెండు తాలుకాలు మినహాయిస్తే ఏతిమా తాలుకాలు బాగా వెనకబడి ఉన్నాయి. కాని అక్కడ ఉన్నటు వంటి వ్యవసాయ పథకాలు అమలు జరుపడం చూస్తే మెట్ట తాలూకాల గురించి ఆలోచించడం లేదు. మాకు అవసరము ఉన్నాయి. అడవులలో కావలసినంత పచ్చి ఆకు ఎరువులు ఉన్నాయి. ఈ ఎరువులను సైరులకు ఉపయోగించుకోడానికి దేశాభివృద్ధికి చక్కని అవకాశాలు యివ్వడంలేదు. రసాయనిక ఎరువులు, ఇతర దేశాల నుంచి తెప్పించుకొన్న ఎరువులు, ఆ రహాణా చార్జీలు వాటిని గురించి అర్థమానం వెనక ముందు ఆలోచిస్తున్నారు. దేశం పర్యవసమృద్ధి కావాలన్నప్పుడు పశువుల ఎరువులేకాదు, పచ్చి ఆకు ఎరువులు యివన్నీ భూమికి సారాన్ని సమకూర్చిపెట్టే అవకాశాలు ఉన్నాయి. అటువంటప్పుడు పచ్చి ఆకు ఎరువులను వేసుకోడానికి రైతులకు ప్రోత్సాహం కలిగించే ఆలోచనలు, ఈ నాటివరకు ఎక్కడా ఒక మంత్రిగారు ఒక మాట అయినా చెప్పిన పాపాన పోలేదు. రైతుల శ్రేయోభిలాషులుగా, రైతులయొక్క శ్రేయస్సును ఆశించే వారుగా, గ్రామాదుల వ్యవస్థను పూర్తిగా అర్థంచేసుకొన్న వారుగా ప్రతిపాదన యిక్కడ తెచ్చారా లేదా అనే అనుమానంకూడ మాకు కలుగుతున్నది. పచ్చి ఆకు ఎరువులు రైతులు వ్యవసాయానికి చక్కగా వినియోగించుకోడానికి తగినటువంటి పరిశీలన చేస్తుందా, రైతులకు

ప్రోచ్చాహం యిస్తుందా, అధికారులను ఆ విధంగా ఆదేశిస్తారా అని అడుగుతున్నాను

పంచాయితీ సమితులలో కంపోస్టు ఎరువులు తయారు చేయడానికి ఒక్కొక్క గ్రామ సేవకుడు కొన్ని వందల గుంటలు తయారు చేయించాలి అంటున్నారు. ఈ గుంటలు తయారు చేయడం లెక్కలలో మాత్రమే కన్పిస్తున్నాయి. నేను పంచాయితీ సమితి అధ్యక్షుడుగానున్నప్పుడు రోజులలో నా క్రింద పనిచేసే గ్రామసేవకులు చెప్పిన ప్రకారం, ఒక్కొక్క గ్రామసేవకుడు 200 కంపోస్టు ఎరువులు తయారుచేసే గుంటలు నిర్మించాలని ఆదేశం యిచ్చారు. అలా పది మంది కలిసి $10 \times 50 = 2,000$ గుంటలు నిర్మించాలి. ఒక్కొక్క గుంటలో ఒక టన్ను మొదలు మూడు టన్నుల వరకు ఉత్పత్తి అవుతున్నది. ఇవన్నీ వాస్తవాలు. ఇవన్నీ కాగితాలమీద కంపోస్టు ఎరువు తయారీయే గాని రైతుకు అక్కడ పంచాయితీ రాజ్యం ద్వారా గాని, లేక అటవీశాఖ అధికారుల వల్ల గాని, వ్యవసాయశాఖ అధికారుల ద్వారాగాని వ్యాయం జరుగుతున్నదా అని ఆలోచన చేస్తే అదేమిలేదు. అవన్నీ కాగితాలమీద లెక్కలే. పద్ధతిగా ఈ రోజు వేబిల్ వైన విచారణ చెట్టు-రో అలాంటి వివరాలే వాళ్లు తయారుచేసి పంపిస్తున్నారు. అందువల్లనే ఈ దేశంలో గ్రామీణ వ్యవస్థ పట్టిస్థం కాకుండా శిథిలావస్థగా పడిపోవడానికి ప్రభుత్వం 20 ఏళ్ళుగా నిర్లక్ష్యం చేసింది. ఇంకను నిర్లక్ష్యం చేస్తూ పోతూనే ఉన్నది. ఇందువల్ల ఎవరికి నష్టం అనుకుంటున్నారో ఇందులో పార్టీ విచక్షణ అక్కరలేదు. మనమందరము భారతదేశంలో జన్మించిన వాళ్లమే. మనమంతా రైతు సంతానానికి సంబంధించిన వారమే, గ్రామాలకు సంబంధించిన వారమే. అయినప్పుడు ఈ విచక్షణతో కూడుకొన్న ప్రతిపాదనను ఎవరో ఎక్కడో గుమాస్తా పనకకుర్చీ వారు తయారుచేసి పంపించే టటువంటి ప్రతిపాదనల్ని తీసుకువచ్చి యిక్కడ చిలకపలుకులలాగా మంత్రులు వల్లెవ్వూంపే దీనివల్ల దేశానికి ప్రయోజనం ఉన్నదా లేదా అని ఆలోచించుకోవాలి. అధికారులు ఆనుకూలం కలవారు సమర్థులు కావచ్చు. ఐ. ఎ. ఎస్. ఆఫీసర్స్ కావచ్చు. కాని వారి సమర్థత ఎంతవరకు అని ఆలోచనచేస్తే వారికిని వీరో కొన్ని అనుకూలాలు ఉంటాయి. కాని ఈ దేశంలోవుండే ప్రతి ఒక్క శాఖ వైన, ప్రతి వ్యవస్థవైన, ప్రతి ప్రాంతంవైన ప్రజలయొక్క మనోభావాలకు అనుగుణ్యంగా వారు ప్రణాళికలు తయారు చేస్తారని అనుకొన్నట్లయితే చాల అన్యాయం, చాల అక్రమం అవుతుంది. అందువల్ల ప్రభుత్వం ఈ నాడు నిర్దిష్టంగా గ్రామీణ వ్యవస్థను సంరక్షించడానికి వ్యవసాయాభివృద్ధిని సాధించడానికి వైనటువంటి యుగాన్ని పూర్తిగా విస్మరించి క్రొత్త పుంతలు తొక్కేటట్లయితే ఈ దేశంలో ప్రజలు ప్రభుత్వం కాస్త తేరుకొని ప్రతికరించడానికి అవకాశం ఉన్నది. అలా కాకుండా యిలాగే యింకా కొనసాగించుకూ పోయేటట్లయితే దానివల్ల జరిగేటటువంటి ప్రమాదం మంత్రులు ఒక్కరే కాదు. కావక వచ్చుగాక కాదు, ఆంధ్రదేశంలో ఉన్న ప్రజలే కాదు, యావద్భారతదేశ ప్రజలు కూడ దుస్థితి పాలు కావడానికి అవకాశం వస్తుంది. అందువల్ల తక్షణం వ్యవసాయాభివృద్ధిని

సరించి చానికి సంబంధించినటువంటి ఆలోచనలు సక్రమంగా చేస్తారని నేను నమ్ముతున్నాను.

అధ్యక్షా, ఇటీవల వ్యవసాయశాఖకు సంబంధించిన చిన్న చిన్న ఉద్యోగులందరూ కలిసి ముఖ్యమంత్రిగారికి ఒక మెమొరాండం సమర్పించారు. దానిలో వారు కోరినది ఏమిటంటే—మేమూ, పక్కనై ద్య శాఖాధికారులు ఒకే ఒక తరగతి గలిగినవారు. మేము ఒకే కాలమందు పరీక్షలలో పుత్తీర్ణులమైనాము. అటువంటప్పుడు వారికి రు. 800 లు యిస్తున్నారు; మాకు రు 250 లు యిస్తున్నారు. ఈ వ్యత్యాస విధానం ఎందుకు అవలంభించవలసివచ్చింది ? అని వారు అడిగారు. వీరేమంటున్నారు ?—ఇది మేము యిప్పుడు చేసినది కాదు; ఎప్పటినుంచో వస్తున్నది; దానిని మేము సరిదిద్దినాము అంటున్నారు. అంటే—ఈ వ్యత్యాసాలను పరిదిద్దడానికి వీరిలోని యీ అసంతృప్తిని తొలగించడానికి ప్రజా ప్రతినిధులతో కూడిన యీ ప్రభుత్వం పూనుకోవలసిన అవసరం లేదా ? అని నేను అడుగుతున్నాను. అందులో అవసరమైన మార్పులు చేయడంలో తప్పు ఏమైనా వుందా ? వెనక ఎవరో, అధికారులు, బ్రిటిష్ వారు వీడయితే నిర్ణయించారో ఆ నిర్ణయాలనే పట్టుకుని కూర్చుంటామనే బదులు యీ దేశంలోని పెచ్చు తగ్గులు, ప్రాంతీయ అసమానతలు, యీ సర్వీసెస్‌లో వున్న అసమానతలు తొలగించి, యీ దేశాన్ని, ప్రజలను రక్షించవలసిన బాధ్యత యీ పరిపాలన నడుపుతున్న పెద్దలపై వున్నదని మనవి చేస్తున్నాను. అది చెయ్యకుండా మీరు చేపట్టిని పిండి పిస్తారు; అదంతా దేవుడు చేశాడంటారు. శాస్త్రాలు, యీ ఆచారాలు, యీ పురాణాలు, యీ పెచ్చు తగ్గులు దేవుని సంకల్పాలు అంటారు. అదేమీ కాదు. నేను మనవి చేస్తున్నాను—ఇదేమీ దేవుని సంకల్పం కాదు. ఈ పెచ్చుతగ్గులను సృష్టించినది మానవుడే అందులోనూ, సంపుచితవాది, ప్రాంతీయవాది. ఈ పెచ్చు తగ్గులు దేవుడు సృష్టించాడని, చెయ్యం సృష్టించిందని చేశాన్ని యింకా ఎంత కాలం మోసం చెయ్యదలచుకున్నారు ? అది ఇంకా కొనసాగడాని మనవి చేస్తున్నాను. అర్థికంగా, సాంఘికంగా, వ్యావసాయికంగా అనేక ప్రాంతాలలో యీ ప్రభుత్వంపై ప్రజలలో అసంతృప్తి వున్నది. ఈ పెచ్చు తగ్గులను నివ్వారించడానికి ప్రభుత్వం ప్రస్తుతం తీసుకుంటున్న చర్యలు ఏ మాత్రం కూడా సరిపోవు. తగు చర్యలు వెంటనే తీసుకోవాలని చెబుతున్నాను.

ఇంక, చేపల పంపకం విషయమున్నది. ఇవి ఎక్కడెక్కడ ఎన్ని కేంద్రాలు చెట్టారో, ఎన్ని టన్నుల ఆహారాన్ని ఉత్పత్తిచేశారో, ఆ ఉత్పత్తి ఆహార పరిశమ ఎంతవరకు తీర్చినదో ఆ వివరాలేమీ మంత్రిగారు చెప్పలేదు.

అధ్యక్షా, ఇందులో 'క్రొవ్వుతో కూడిన పాలు' అని ప్రాశారు. క్రొవ్వుతో నిండిన పాలా, లేక పెన్నతో కూడినపాలా ? మాకు యిచ్చిన వివరాలు చూస్తే, ఏ మాత్రం తెలుగు తెలియని అధికారులు యీ వివరాలు తయారుచేసి మాకు యిస్తున్నట్లు అనిపిస్తున్నది. క్రొవ్వుతో నిండిన పాలు ఏమిటి ? వారికి తెలియక పోతే మంత్రిగారైనా పరిశీలించలేకపోయినారా ? క్రొవ్వుతో కూడిన పాలేమిటండీ ? పెన్నతో కూడిన పాలుకాదా ? ఇలా వీరు వుపయోగించే శాసనభ

అనేక సందేహాలు కలుగుతున్నాయి. ఇటువంటివి మార్చుకుని, సాధారణ ప్రజలకు అర్థమయ్యే భాషలో ప్రిఫ్యూ నివేదికలు, ఉపన్యాసాలు రావాలి. నేను జర్నలిస్టుల చారి ద్వారా పదవి వీడే దేమంటే—ఇది తెలుగు దేశం, అంతా తెలుగు వాళ్ళు, కాని మాకు యిక్కడ వచ్చే సమాధానాలన్నీ ఆంగ్లంలోనే వుంటున్నాయి. కనుక తెలుగురాని మంత్రులకు మాతోటి ఇంగ్లీషురాని కారణ నిమ్న అక్షరాలను పెట్టించి చదువుకోవడానికి వ్యవసాయశాఖకు సంబంధించిన ఫైళ్ళలో ఏమైనా మెత్తం చేటాయిస్తారా? అలా చేస్తేనేగాని, గ్రామ సీమలకు మేము వెళ్ళినప్పుడు యిక్కడ మంత్రులు ఏమి సమాధానాలు యిచ్చారో వారికి తెలియజేయడానికి అవకాశం వుండదు. లేకపోతే, వారేదో చెప్పారు, మేమేదో విన్నాము అనే పద్ధతిలోనే వుంటుంది వివరాలేమీ మేము చెప్పలేని పరిస్థితి ఏర్పడుతున్నది ఇప్పుడు యితర రాష్ట్రాలనుంచి యంత్రసామగ్రిని దిగుమతి చేసుకుంటున్నారు—బుల్‌డోజర్లు, ట్రాక్టర్లు వగైరా. ఏ ఏ జిల్లాలలో ఎవరెవరికి యివి అందుబాటులో వున్నాయి? ఎక్కడెక్కడ యివి మూలపడివున్నవి? అనేది ఆలోచిస్తే, చిన్న చెప్పే సామ్యవాద విధానానికి ఆచరణలో తుగుతున్నది మాత్రం చాలా దూరంగావున్నదని మనవిచేస్తున్నాను. అంతా వ్యక్తిగతంగా జరుగుతున్నది. అవి ఏ కొంత మంది బలమున్న, వలుకుబడివున్న వ్యక్తుల పాత్రుగానో మిగిలిపోతున్నవి. ప్రభుత్వ, ప్రజల ఆస్తిగా అవి యిక్కడికి వస్తున్నవి. అట్లా వచ్చినప్పుడు వాటిని జిల్లాల వారీగా, వెనుకబడిన ప్రాంతాలకు దృష్టిలో పెట్టుకుని యివ్వవలసిన అవసరం వుందా; లేదా? ఆ విధంగా యిస్తున్నారా? అంతే లేదనే చెప్పవలసివస్తుంది. చిమ్మచీకట్లో ఎట్లా అయితే యీ ప్రభుత్వ సరఫరా చేస్తుందో, ఆదే పద్ధతిలో యీ ట్రాక్టర్లు సరఫరా కూడా జరుగుతున్నది. అక్కడక్కడ కలిగిన మనోభావాలు, వీరికి అండదండగా నిలబడివుండేవారు యీ సౌకర్యం పొందుతున్నారు తప్ప నిజంగా అవసరమైన వారికి. అదగలేనివారికి వారు అప్లయ్ చేసుకున్నప్పటికి, వారికి మాత్రం ఏమీ ప్రయోజనం కలగడం లేదు. అందువలన, అన్ని ప్రాంతాలకు న్యాయమైన, సమానమైన పద్ధతిలో యీ యంత్రాల పంపకం జరగాలని నేను వినయ పూర్వకంగా మీ ద్వారా మంత్రిగారికి మనవిచేస్తున్నాను.

ఇంక విత్తనాల క్షేత్రాలగురించి రెండు మాటలు చెప్పాలి. మాపు అందుబాటులోనున్న ఒక గ్రామంలో ఇరవై అయిదుఎకరాలలో విత్తనాలక్షేత్రం పెట్టారు దానికి అయిదులేల రూపాయిలు ఖర్చయిందట. వాలుగు బస్తాల ధాన్యం వండించారు. ఇలా విత్తనాల క్షేత్రాల పేరుపెట్టి, ఖర్చు చేస్తున్నదెంత? వస్తున్న ఫలితమెంత? ఆ విత్తనాలను రైతులకు సప్లయ్‌చేస్తే వారు ఆయా భూములలో వాటిని వేస్తే అవేమైనా మొలుస్తున్నాయా? అనేకమంది రైతులు గోలపెడుతున్నారు. ఈ విత్తనాల ఉత్పత్తి. వీటిలో జరుగుతున్న అవకతవకలు వీటి గురించి ప్రభుత్వం ఒక సమగ్రమైన విచారణ జరిపించి దానిపైన ఒక ఖచ్చితమైన నిర్ణయం తీసుకోవాలని నేను మీ ద్వారా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

ఇకపోతే భూములపంపిణి—వేదవారికి భూములు యివ్వడం విషయమున్నది. దీనిగురించి అనేకమైన ఫిర్యాదులు వున్నాయి. ఈ విషయమై

వ్యవసాయ శాఖవారు కూడా ఆలోచించవలసిన అవసరమున్నది. ఒక గ్రామం దాని స్వరూపం ఎక్కడ ఎంత భూమి వున్నది? ఎంతమంది వ్యవసాయం మీద ఆధారపడివారున్నారు? ఎంత పశుగణమున్నది—ఎన్ని పశుజీవాలున్నాయి? ఈ ఓవరాల్‌ని దృష్టిలో తీసుకోవాలి. వ్యవసాయం చేయదలచుకొంటే ఎవరికి పడితే వారికి సాధ్యం కాదు. అందరికీ భూమి కావాలి. ఈ దేశంలో వున్న ప్రజలలో. ఎంతమందికి వ్యవసాయం చేసుకోవడానికి అవకాశమున్నదో దానికి సంబంధించి ఒక పట్టుబడైన నిర్ణయం ప్రభుత్వం తీసుకోవలసిన అవసరమున్నది. కాని, అటువంటి విజ్ఞయమేమీ ప్రభుత్వం యింతవరకూ తీసుకోలేకపోయింది. ఓట్లకు పోయినప్పుడు మాత్రం ప్రతివారికి మీకు భూములు కావాలి, అని వారు ప్రచారం చేయడం జరుగుతున్నది. మేము కూడా కాదనడం లేదు. మేము కూడా కొనుకుంటున్నాం, మేము కూడా భూములు యిస్తామని చెబుతున్నాం. అయితే, ప్రతి గ్రామంలో యీ విధంగా ప్రతివారికీ భూములు యిస్తామని చెప్పడం వలన భూగోళం తీయలేండా? అని అడుగుతున్నాను. పోనీ, అవాతవాగా వ్యవసాయం చేస్తున్నవాళ్ళకి, ప్రభుత్వం సక్రమమైన పరిస్థితులు కలగజేసి వారు మరింత ఉత్సాహంగా వ్యవసాయంచేసి అధికోత్పత్తికి తోడ్పడడానికి ఏమైనా సహాయం చేశారా? అంటే లేదు. ప్రభుత్వ సహాయం మాత్రం వారికి ఏమీ లేదు. ఈ వాడు దేశంలో అనేక మంది రైతులు వారికి ప్రభుత్వంనుండి ఎటువంటి సహకారమూ లేక, పంటలకు తెగుళ్లువచ్చి, పశువులకు వ్యాధులుపోకి నిర్వీర్యులై, విసిగి జైలు వాస దేశంలో తగిన స్థానం అలంకరించలేక చేదికింద పడిపోయినారు. ఈ వాటికి ప్రభుత్వం వారిని సరియైన స్థితిలో వుంచలేకపోయినది. ఇటీవలనే కొల్లం ధర గురించి మీరు ఆలోచించారు. ఈ కొల్లం ధర ఒక సంవత్సరంలో కొంచెం ఎక్కువగా కనబడటంవలన రైతులు చాలా మంది చెరకు వేశారు మరుసటి సంవత్సరం దానిని అడిగేవాడు లేకపోయినాడు. అట్లాగే వ్యాపార పటలు పండించేవారు—పేరుకనగ, ద్రాక్ష, పసుపు యిటువంటి వాటికి సంబంధించి రైతులకు ఎటువంటి హామీ లేకపోవడంవలన తీరా పంట పండించి మార్కెట్‌లోకి వచ్చేటప్పటికి ఫలితం తూన్యమవుతున్నది. అటు వంటప్పుడు తిరిగి ఏ రైతు ముందుకువచ్చి వ్యాపారపటలు వండిస్తాడో ఆలోచించండి. ఈ విషయాన్ని దృష్టిలోకి తీసుకుని రైతు బిడ్డగా, అమితమగల పెద్దగా వ్యవసాయశాఖామాత్యులు ఆలోచనచేసి, రైతులుకోరికకి తగిన మార్గాలను అన్వేషించాలని వినయపూర్వకంగా విజ్ఞప్తి చేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

(శ్రీ కె. రామిరెడ్డి (బోలవరం) :—అధ్యక్షా, ఈ రోజున మన ముందు వున్న డిమాండ్సు భారతదేశంలోకల్లా ముఖ్యంగా వ్యవసాయిక రాష్ట్రమైన మన రాష్ట్రానికి చాలా ముఖ్యమైనది. యూనివర్శిటీ విద్యలో ఆంధ్రదేశం వ్యవసాయక రంగములో ఎంత ముందు వున్నదో యీ డిమాండ్సుకుకూడా అంతప్రాముఖ్యత వున్నది. మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికలో వ్యవసాయరంగంపై ఎక్కువ శ్రద్ధ చూపి, వ్యవసాయోత్పత్తులను పెంచాలనే కార్యక్రమంలో ముందంజవేయడం జరిగింది. కాని, రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళిక వచ్చేటప్పటికి దానిని మరుగువగడేసి పారిశ్రామికరంగంపైన్నే కొంత మక్కువ చూపేసరికి వ్యవసాయరంగానికి శరాఘాం

ధించి చాలావరకు దెబ్బతినడం జరిగింది. దానివలన మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో దానిని సెట్‌రైట్ చేసుకుని కొంతవరకు దానిపైన నాన్-సెట్‌బేక్ చేయవలసిన అవసరమొచ్చింది. వేరదేశమైన మన దేశంలో యీ వ్యవసాయ రంగాన్ని అభివృద్ధిచేసుకోవలసిన అవసరం ఎంతయినా వున్నది. ముఖ్యంగా, నిన్నటివరకూ, తిమ్మారెడ్డిగారు రైతులయొక్క కష్టనిష్టూరాలను అర్థంచేసుకుని, వారికి ఏ విధమైన అవకాశాలు కల్పించాలి, ప్రభుత్వ యంత్రాంగంనుండి వారికి వీలయినంత సహాయం అందచేయాలని నిర్విరామ కృషిచేశారు. ఇప్పుడు కాకానిగారు దీనిని చేపట్టడం ముదావహంగా వున్నది ఎందుకంచే రైతు కుటుంబంనుండి వచ్చినవారు, రైతులయొక్క కష్టనిష్టూరాలు తెలిసినవారు యీ శాఖను చేపట్టి నడిపిస్తే తప్పకుండా వారికి కొంత ఉపయోగం జరుగుతుంది. అయితే, నిజానికి యీ డిమాండ్సును తగినంత డబ్బు కేటాయింపబడలేదనే నందేహం కలుగుతున్నది. ఈవారు రైతు అనేక కష్టనిష్టూరాలను ఓర్చి పండించినపంటకు పరిమైన మార్కెట్ లేకపోవడం, చెట్టివ చెట్టుబడికూడా రాక అన్నివిధాలా నష్టపడడం కనబడుతున్నది ఈ సమయంలో అగ్రికల్చరల్ యిన్‌కంటాక్సు చెయ్యాలనే ఒక తలంపు దేశంలో ప్రబలంగా వస్తున్నది. దీనివలన వ్యవసాయాభివృద్ధి తప్పకుండా కుంటువడుతుంది. ఆఫీసర్ల దయాదాక్షిణ్యాలపై వీరుండకలసి వస్తుంది దీనినికూడా పరిశ్రమతో ముడిపెట్టి ఆలోచిస్తే ప్రతికే ఇది అడ్డం వస్తుంది. కమ 88, 80 సంవత్సరాలవరకూ యీ తలంపే రావివ్వకూడదు. ఇతర దేశాలనుండి ఆహారాన్ని దిగుమతిచేసుకునే హీనస్థితి, దీనస్థితి ఇంకా మనకు వున్నది. అందువన ఆఫీసర్ల దయాదాక్షిణ్యాలపైన రైతులను వదలవద్దు అంతే గాక, అధికోత్పత్తి సాధనకుకూడా యిది అడ్డువచ్చే అవకాశం వున్నది. Industrial field లో ఎలాంటి నిస్పృహ ఉన్నదో అలాంటి నిస్పృహ వ్యవసాయరంగములోకి కూడా ప్రాకుతుంది. అందువలన వ్యవసాయానికి నిలయమైన మన రాష్ట్రానికి దీనివలన దెబ్బ ఎక్కువగా తగులుతుంది కాబట్టి యీ ఆలోచనకే స్వస్తిచెప్పడానికి మన ప్రభుత్వం కృషిచేయవలసివుంటుంది. ఆఫీసర్ల దయాదాక్షిణ్యాలపై ఆధారపడేట్లు రైతులను చెయ్యవద్దని వినయపూర్వకంగా మనవిచేస్తున్నాను. తరువాత, యీవాడు వ్యాపార పంటలు వేసుకుని వాటికి నిలకడగల ధర లేక రైతాంగం విపరీతంగా దెబ్బతింటున్నది. ఈ పరిస్థితినుండి రైతును రక్షించకపోతే ఏ రైతు కూడా ముందుకువచ్చి ఉత్పత్తులు పెంపొందించే అవకాశం వుండదు. 67–68, 68–69 సంవత్సరం లెక్కలు చూస్తే దిగుబడి ఎంతగా తగ్గిపోతూవస్తున్నదో మనకు కనిపిస్తుంది. స్క్రాటలు గవర్నమెంటును ఎక్కువ పండించని చెలిగే చాయ పట్టుకు పోతూనేమోనని, చెన్నపట్నం దేశంలో నిరుత్సాహం వస్తుందనీ యీ రెండింటి మధ్యా ప్రభుత్వం పలిసిపోతున్నందువల్ల యిట్లా తప్పుకు లెక్కలు యిస్తున్నారని మాకూడావాకు అనిపిస్తోంది. ఈ సంవత్సరం పసుపు రేటు క్వింటాలుకు 460 రూలు వున్నది. రైతులు ఎక్కువ పెట్టుబడిపెట్టి ఉత్పాదనతో వంటలు పండిస్తున్నారు. కాని, వచ్చే సంవత్సరానికి ఏ విధంగా ప్లక్కుజేయమన్ను వుంటారో. ఎకరానికి కనీసం నేం రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి నేస్తే ఐదారువేల రూపాయల ఆదాయం

వస్తుందని చేస్తున్నారు. నేను పసుపు ఎక్కువగా పండే ప్రాంతం నుంచి వచ్చిన వాడను. సెంట్రలు గవర్నమెంటు అక్కడ ఒక రీసెర్చి సెంటరుకూడా పెట్టి, తెగుళ్లు తగిలితే చుంచులు ఏవిధంగా చల్లాలో, ఉత్పత్తి ఏ విధంగా ఎక్కువ చేసుకోవాలో అదేదానిని గురించి ఒక స్టేషనుకూడా పెరపాలెంలో పర్చాటు చేశారు. దుగ్గిరాలలో మార్కెటు యార్డు వుంది. ఈ మధ్య సెంట్రలు గవర్న మెంటు దానిని ఎత్తేసింది. ఎకరానికి 8 వేల రూపాయలుకూడా వచ్చే పంట యిది. మరి ఇంత నిర్దాక్షిణ్యంగా ఎందుకు ఎత్తేశారో, వారి ఫీలాసఫీ ఏమైనా యో తెలియదుకాని, ఇది అనవసరంగా చేశారు. తప్పకుండా మళ్లా ఆ రిసెర్చి స్టేషను పెట్టి రైతులకు ఉపయోగకరంగా వుండేటట్లు చేయాలని కోరుతున్నాను. మార్కెటు యార్డులో పసుపు పెట్టి అమ్ముకోడానికి గిడ్డంగులున్నాని, షావులుకాని లేవు, ప్రతీ సంవత్సరం రైతులంతా పసుపు తీసుకువచ్చిపోతారు. వెంటనే వర్షం వచ్చింది. అప్పుడు రైతులు వేలకొలది రూపాయలనష్టపడ్డారు వ్యాపారస్థులు ఆ పసుపు కొనలేదు. రైతులు ఆ పసుపు బండ్లమీద ఇంట్లకు తీసుకువెళ్లడానికి కష్టమయింది. తగిన గిడ్డంగుల వసతికూడా కలుగజేయాలని కోరుతున్నాను. అప్పటున్న ధరవరలు చూచుటంచే—ధాన్యానికి చాలా నిరుత్సాహమైన ధర వుంది. కూలి రేటులు, ఎరువుల రేట్లు పెరిగాయి. క్వింటాలుకు 35-40 రూపాయలు యిస్తున్నారు. ఇది చాలదు. మార్కెట్లలో బస్తా 50-60 రూపాయలుకూడా అమ్ముతోంది. రైతుకూలీకి ఆవశ్యకంలేకుండా పోతోంది. పెద్దపెద్దవారు నిలవ చేసుకొని ఒక విధంగా మార్కెటు చేసుకోడానికి ఉపయోగపడుతుంది కాని రైతుకు ఉపయోగపడటంలేదు. అందువల్ల ధాన్యానికి కొంచెం ఎక్కువరేటు నిర్ణయిస్తే తప్ప, రైతుకు నష్టంవస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను. పశుపంవర్ధకశాఖ వుంది, పాల సరఫరా కేంద్రాలుకూడా పెట్టారు. గుంటూరు నుంచీ, తెనాలినుకూడా తీసుకువెడుతున్నారు. ఈ స్కీము చేపట్టినందుకు అభినందిస్తున్నాను. కూలింగు సెంటర్లు మా తిల్లాలో కొన్ని పర్చాటు చేశారు. అందులో పని చురుకుగా జరగడంలేదు. అందువల్ల ఆ చుట్టుపక్కల వున్న గ్రామాలకు యిబ్బంది వస్తోంది. తెనాలినుకు పాలు పంపించే వాన్ మిస్ అయితే ఆ నాటికి నష్టమే. కూలింగు సెంటర్లు యిచ్చినతోటి త్వరత్వరగా నిర్మాణం చేయకపోతే యీ విస్తరించిన పథకంవల్ల రైతులకు, ప్రజలకు ఏ విధంగాకూడా ఉపయోగం వుండదని మనవిచేస్తున్నాను. ట్రాక్టర్లు విషయం గొడవగావుంది. వ్యవసాయశాఖా మంత్రిగారు ట్రాక్టర్లుగు ఎంతడిమాండు వున్నదో గమనించాలి. రైతులు ట్రాక్టరులు ఉపయోగించి వ్యవసాయంలో ఎంతో ముందుకు వెళ్లాలని ప్రయత్నిస్తున్నారు. శారులకు స్కేర్సిటీ వుంటే పెద్దపెద్దవారికే నష్టం కాని, రైతాంగానికి ట్రాక్టర్లులు నష్టయి చేయవలసివుంది. లేకపు ట్రబుల్స్‌వలన రైతాంగం యీ ట్రాక్టర్లు శాపాలని ఎక్కువగా అడుగుతున్నారు. సెంట్రలు గవర్న మెంటుతో పోట్లాడి అయినాసరే మన కోటా ఇంక్రీజు చేసుకోవాలి. మనం ఒక ఇండస్ట్రీకూడా పెట్టుకొని—అగ్రికల్చరల్ ఇండస్ట్రీకూడా డెవలప్ చేసుకోవలసిన అవసరం వుంది. ట్రాక్టరులు చువం కొనుక్కుంటాము. రెండుమూడు వేలు వస్తున్నాయని—పంజాబునుంచి కూడా వచ్చి ఇక్కడినుంచి తీసుకు

వెడుతున్నారు. ఇక్కడ పెద్దవారి చేతులలో పడి ట్రాక్టరులు వుంటున్నాయి కాని నరైన పద్ధతిలో అవి సప్లయి కావడములేదు. 6-8 ట్రాక్టరులు పెట్టి చిన్న కో అపరేటివ్ ఫారమ్సువలె పరాటు చేయలోవడం గాని—లేకపోతే మవకు ఎల్. ఎమ్. ఇ. లు, బి. ఇ. బు నిరుద్యోగులుగా వున్నారు. పార్టనర్ షిప్ వలె—వారినుంచి పెహ్యారికి తీసుకొని యిచ్చినట్లయితే గవర్నమెంటు మార్జిన్ తో చేద రైతులకు సప్లయి చేసే అవకాశం వుంటుంది. ప్రభుత్వంవారు పరిశీలించి రైతులకు తగిన సౌకర్యాలు చేయాలని కోరుతూ, బాగా అవకాశమిచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు చెబుతూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ జి. శివయ్య :—అధ్యక్షా, అగ్రికల్చరల్ ఇన్ పుట్ టాక్సు అంటేచే మన వ్యవసాయ శాఖామంత్రి శాకాని వెంకట రత్నంగారు అదిరివడేటట్లు వున్నారు. అగ్రికల్చరల్ ఇన్ పుటాక్సు వీవవారి నుంచి రాసుకదా, పెద్ద పెద్ద భూస్వాముల నుంచి వస్తుంది. భూపంస్కరణలు చేశాము, భూమి తగ్గించారు అంటున్నారు. అటువంటప్పుడు అగ్రికల్చరిస్టులు—బిగ్ బిగ్ లాండ్‌లార్డులు ఎందుకు భయపడాలో అర్థం కావడం లేదు.

ఒక గౌరవ సభ్యుడు :—భూముల మీద సీలింగ్సు పెట్టిన తరువాత బిగ్ లాండ్ లార్డులు ఎక్కడ వున్నారు ?

శ్రీ జి శివయ్య :—పెద్ద వారికి వందల కొలదీ ఎకరాలు వున్నాయి. అందువల్ల వారు భయపడుతున్నారు. పెద్ద పెద్దవారు ఇప్పుడు ఇండస్ట్రీయలిస్టుగా మారారు. పెద్ద పెద్ద పారిశ్రామిక వేత్తలు పరిశ్రమలలోవచ్చే ఆదాయం అగ్రికల్చరులో వచ్చిందని చూపించడంకోసం వ్యవసాయాలు పెట్టి అగ్రికల్చరల్ ఇన్ పుటాక్సు వద్దు అంటున్నారు వార్త ఇండియా నుంచి కూడా యిక్కడకు వచ్చి గ్రేప్ గార్డెన్సు వేసినవారు వున్నారు. ఇన్ పుటాక్సు ఎగ వేయడానికి యీ విధంగా వారు ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. అగ్రికల్చరల్ ఇన్ పుటాక్సు వద్దు అంటే తక్కువ భూమి కలవారికి పన్ను లేకుండా ఎక్కువ భూమి కలవారికి ఎక్కువ పన్నులు వేస్తారా ? ప్రభుత్వంవారు దీనిని ఆలోచన చేయాలి. పేద వారికి సహాయం చేయకపోతే ఎవరెవరికి ఏ గతి పట్టుతుందో నేను చెప్పనక్కరలేదు. అగ్రికల్చరు డిపార్టుమెంటు ఏమి చేస్తున్నదో వారు అర్థం కావడంలేదు. ఆగస్టు, సెప్టెంబరు నెలలో ఫర్టిలైజర్సు కావాలన్నప్పుడు దొరుకవు. నవంబరు, డిసెంబరు నెలలలో సమృద్ధిగా కనిపిస్తాయి. మే, జూనులలో రండిగా వుంటాయి. అవసరం వచ్చినప్పుడు ఎరువులు మార్కెట్లులో వుండవు. వస్తాయి, యిస్తాము అని చెబుతున్నారు కాని సక్రమంగా దొరకడం లేదు. ప్రభుత్వం యీ ఎరువులు సక్రమంగా, సకాలంలో రైతులకు అందే విధానం వీర్పాటు చేయాలని కోరుతున్నాను. ఇందులో పెద్ద ఫ్రాడ్ వుంది. మదరాసు హార్బరులోనో, బొంబాయిలోనో పైజాగులోనో ఎరువులు తీసుకున్నట్లు,అక్కడ నుంచి ట్రాన్సుపోర్టు చేసినట్లు చెప్పడం జరుగుతోంది. కాని, పేరే వారి తరవున పెర్చేజి చేస్తారు, యీ మైలేజితైన శాలిక్యులేషను చేసి ఖజాన యొక్క యాపాయింట్సు

గడిస్తున్నారు. ఇటువంటి పద్ధతి పోగొట్టటానికే కాంగ్రెసువారికి కూడా ముందని సలహా యిస్తున్నాను ఈ విషయంలో నాతో వీక్షవిస్తారమకుంటాను. ఇటువంటి మాల్ ప్రాక్టీసు పోగొట్టటానికే రైతులకు సకాలంలో, సక్రమంగా ఎరువులు అందుబాటులో మనవి చేస్తున్నాను.

(శ్రీ కె. సోమేశ్వరరావు :—ఎరువులు బట్వాడా చేసేది గవర్నమెంటు. కాంగ్రెసు పార్టీకి ప్రభుత్వానికి సంబంధం లేదు.

(శ్రీ కె. గోవిందరావు :—సంబంధం లేదంటే ఎట్లా? పెద్ద తుంటరితనం ఉంది

(శ్రీ ఎ. శివయ్య :—చిత్తనాల విషయం చూద్దాం. ఎక్కడ దొరుకుతాయో ఏమో. కాని పేరుకు మాత్రం రూపాయి పెట్టుకుంటారు. ఎక్కడ పండిస్తారో, ఎందుకు పండిస్తారో, ఎక్కడకు పోతాయో తెలియదు. అవసరమైనప్పుడు మాత్రం చిత్తనాలు లేవు అంటారు. జూలై నెలలో చిత్తనాలు కావాలంటే ప్రాస్తాము వస్తాయి అంటారు. సెప్టెంబరు మాసంలో పీచు దండిగా ఉన్నాయి. తీసుకోండి అంటారు. అప్పుడు ఎవరికి కావాలి? అవసరమైనప్పుడు దొరుకవు. వాటిని ఇండ్లకు తీసుకుపోవడం, తినడం జరుగుతోంది. సభాముఖంగా చిత్తనాలు అందేట్లు చేయాలని కోరుతున్నాను. చిత్తనాలను ఎక్కువలు ఖరీదు చేసి పొలిటికల్ ఇన్‌ఫ్లూయెన్సు ఉన్న వారికి అవకాశం కలిగిస్తున్నారు. దీనివల్ల అందరికి లాభించకపోయినా we are introducing a sort of corruption by those methods ఒక సక్రమమైన పద్ధతిలో ఇది చేయించాలని కోరుతున్నాను వ్యవసాయ విస్తరణ చేయాలని అంటారు. క్లాసు లెక్చరులో ఇంజనీరింగ్, అగ్రికల్చరు సిల్బంది ఉంటారు. వీరిలో ఇంజనీరింగ్ వారికి కొటర్నరీ వారికి ఎక్కువ జీతాలుంటున్నాయి. అగ్రికల్చరు వారికి తక్కువ స్కేల్సు ఉంటున్నాయి దీనివల్ల ఇన్ సెంటీవ్ ఎట్లా ఉంటుంది. ఇటువంటి లొసుగు గమనించకపోతే డిపార్టుమెంటు పరిశీలనం పరిగా ఉండదు. ధాన్యం పండిస్తూన్నాము కాని పండించే వానికి సరియైన ధర రావడం లేదు. ఎవరికి అమ్మేది, ఎక్కడ అమ్మేది? పంట పండించడానికి రైతులు అప్పులు తీసుకుంటారు. పండగానే ఎట్లాగో అమ్మి ఆకలి తీర్చుకుంటారు. దీనివల్ల ఎక్కడైనా బ్లాకు చేసి సక్రమమైన ధర రాబట్టుకోడానికి వీలుకేకుండాపోతున్నది. ఐదెకరాలు 60 లు ఉన్నవానికి చేద రైతులు రు. 25-30 లు కంటె ఎక్కువకు అమ్ముడం జరగడం లేదు. మార్కెటింగ్ ఫెసిలిటీస్ సక్రమంగా లేవు. ఏ కొద్ది మంది కోటీశ్వరులకు ధనవంతులకు అనుకూలంగా ఉంది కాని సామాన్య రైతులకు అనుకూలంగా లేదు. ఈ పద్ధతి మార్చి సామాన్య రైతులకు అందుబాటులో ఉండేట్లు చూడాలని కోరుతున్నాను. ఆగ్రో ఇండస్ట్రీయల్ కార్పొరేషను పెట్టారు. ట్రాక్టర్లు ఇస్తున్నారు. కాకాని వెంకటరత్నంగారు అనుభవం కలిగిన వ్యక్తి. ప్రతి క్లాకులోను పూలరు టాక్టర్లు పెట్టి ట్రాక్టర్లు చేసుల పెట్టి చేద రైతులకు వీలుగా మైరు కోరుతు

వంటివే సామాన్య రైతులకు ఉపయోగపడుతుంది. అప్పుడే ఆదునిక పద్ధతులలో వ్యవసాయం అభివృద్ధి చేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది. అటువంటి ఆలోచన చేయాలని కోరుతున్నాను. భూములు మంచివైనా కాకపోయినా మార్టిగేజి చేసి ట్రాక్టర్లు కొంటున్నారు. పాత ట్రాక్టర్లను చూపించి కూడా కుంభకోణం చేస్తుంటారు. ఈ పద్ధతి కాకుండా నేను చెప్పిన పద్ధతి ప్రవేశపెడితే కొంత నివారణగా ఉంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఇక ఫారెస్టుల విషయం. బ్రిటిషు ప్రభుత్వ కాలంలోనే సక్రమంగా సర్వే అయిన రిజర్వు ఫారెస్టులు కొన్ని ఉన్నాయి. వెనకటి జమీందారీ ప్రాంతాలలోని ఫారెస్టులు సక్రమంగా సర్వే అవలేదు. చిత్తూరు, విశాఖపట్నం, శ్రీకాకుళం జిల్లాలలోను తెలంగాణా ప్రాంతంలోను అడవులు సరిగా సర్వే కాలేదు. భద్రాచలం దగ్గరవున్న గ్రామాలలో ఫారెస్టు లైనును పట్టా భూములపద్దనే కొడతారు. రికార్డులో మాత్రం రెండు ఫర్లాంగులు గ్రేజింగ్ పీల్డు వదలి పెట్టి వేసి ఉంటారు. యాక్చుయల్‌గా పట్టా భూమిను ఆనుకునే పోతుంది. అది చాలా అన్యాయం. గొర్రెలను మేపకపోతే మేపుకునే వారిని ఏమి చేస్తారు? గొర్రెలు మేకలు మేపుకోక రాయలసీమలో ఏమి చేస్తాము? అడవులలోనికి వెళ్లకపోయినా అడవులలోనికి వెళ్ళిపట్టు కోర్టులో కేసులు వెడుతున్నారు. ఎంత చెప్పినా వినడంలేదు. పాపి మూర్ణవారాయణ రాజుగారి వంటివారు ఉన్నారని ఆశిస్తున్నాను. ఈ సమస్యపై శ్రద్ధ తీసుకోనకపోతే ఒక విప్లవం రాకతప్పదు.

శ్రీ పి. వి. కె. చౌదరి :—ప్రతి డిమాండుకు ఒక విన్నపం వస్తుంది.

శ్రీ జి. శివయ్య :—బ్రిటిషు ఇండియా గ్రామాలలో సక్రమంగా చేసారను కుంటాను. జమీందారీ గ్రామాలలో మాత్రం The Government have reaffirmed the policy that forest lands are unassignable. Orders were issued in G.O..... . ఫారెస్టు లాండ్స్ అన్ ఎసైనబుల్. ఎవరికి తెలియకుండా గెజిటులో పబ్లిష్ అయిపోతుంది. అన్నీ రిజర్వు ఫారెస్టు లాండ్సు అంటారు. వాటిని ఆక్రమించుకొని వ్యవసాయం చేసుకుంటామంటే డీరిజర్వు చేయడానికి వీలుకాదంటారు. దుర్గం అని వుత్తారుక. నాలుగు మైళ్ళ దూరంలో ఉంది. అక్కడ 100 ఎకరాల భూమి ఉంది. రెండు వైపులా కొండలు మధ్యలో తూములున్నాయి. వాటికి పట్టాలు ఇవ్వడం లేదు. నెల్లూరు జిల్లాలో క్రింద రిజర్వు ఫారెస్టుగా చూపించారు. రికార్డులో చూస్తే ఆ భూములు రిజర్వు ఐనట్లు అని వ్రాసి ఉంది చట్టంలో ఫారెస్టు రిజర్వు లాండ్స్ అని వ్రాసుకున్నారు. వాటిని వారిజనులు ఆక్రమించుకొని చాలా రోజులుగా సైరులు చేసుకుంటున్నారు. వారే అక్కడ వేషములో ఉన్నారు. రసీదులున్నాయి. ఇటువంటి పరిస్థితులలో భూములను డీరిజర్వు చేసి పట్టాలు ఇవ్వకపోతే ఎట్లా? ఇట్లాగే పరిస్థితులు కొనసాగితే అక్కడ ఇవ్వం తిరుగుబాటు చేయకతప్పదు. అందుకే వారు మమ్మల్ని త్రెట్నేస్ చేస్తారు. ప్రభుత్వం కాకితే విరించుకోరు. విరివించుకోకపోతే అది అక్కడ ఉన్న మార్గం అవుతుంది. దానికి మమ్మల్ని థ్రెట్ చేయకండి. రూలు రిలాక్స్ చేసి బాగా పరే అక్కడ డీరిజర్వ్ చేయండి. They

are only reserve forest lands. ఆ భూములను రిజర్వు ఫారెస్టులో నుంచి తొలగించి కైతలకు పట్టాలు ఇవ్వకపోతే ప్రభుత్వం ఏమి చేసినట్లు? ఆడవులు ఆక్రమించుకుంటామంటే ఆక్రమించుకోండి అని చెప్పవలసి ఉంటుంది. ఈ విషయం ఆలోచించి నిర్ణయం తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

(శ్రీ ఎ. భాస్కరరావు :—అధ్యక్షా, ఈ డిమాండ్లను బలపరుస్తూ కొన్ని విషయాలు మనవిచేయదలచుకున్నాను. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వ్యవసాయ రాష్ట్రం అని అందరికి తెలిసిన విషయమే ఈ కారణంతో కలిసి వచ్చు పోషణ ఉండడం ఒక విశేషం. రెండు కారణాల చ్వారా రాష్ట్రంలోని ప్రజలకు తగిన ఆర్థిక వనరులు ఒనగూడాలంటే కొన్ని సత్వర చర్యలు తీసుకోవలసి ఉంది. వ్యవసాయానికి సంబంధించి ఒక మాట చెప్పవలసి ఉంది. ఈ మధ్య కృష్ణా, గోదావరి, గుంటూరు, ఖమ్మం జిల్లాలలో వరికి వచ్చిన కాటాకు తెగులును నివారించడంలో ప్రభుత్వం తీసుకున్న శ్రద్ధకు అభినందనలు తెలుపుకున్నాను. దీనితోపాటు కేంద్ర ప్రభుత్వంకూడా 50% అయినా కర్చులో భరించడానికి ఉద్యమించినందుకుకూడా ధన్యవాదాలు చెప్పవలసి ఉన్నది. ఇదేవిధముగా వరి పైరులో గాని మెట్ట పైరులుగాని పరకమైనవి ఏ ప్రాంతంలోఉన్నా యిలాంటి తెగుళ్లకు గురియైనప్పుడు వాటిని రక్షించడం పట్టణములో ప్రధానమైనభాగంగా యిరముందుకూడా తీసుకోవాలని ప్రార్థిస్తున్నాను; ఇందులో మరొక విషయం ఉంది. ట్రాక్టర్లకు సంబంధించిన విషయం, ఈ సారు వ్యవసాయంలో పూర్వం ఎద్దులవలె యిప్పుడు ట్రాక్టర్లు ప్రధాన స్థానాన్ని వహిస్తున్నాయి. మన రాష్ట్రంలో 10 వేల ట్రాక్టర్లు కావాలని డిమాండు ఉంటే మనకు సరఫరా అయిన ట్రాక్టర్లు చాలా పరిమితంగా ఉన్నాయి. కేటాయించినవాటిలో యితర రాష్ట్రాలకు పంపిస్తున్నారు. దుమేనియా ట్రాక్టర్లు 600 మనకు వరఫరా చేయబడితే యితర రాష్ట్రాలకు అందులో 888 కేటాయించబడినవని రాష్ట్ర ఆవసర ములకు 114 కేటాయించబడినవని ఈ చేబిలుమీద పెట్టబడిన పమాచారంలో తెలుపబడినది. రష్యా ట్రాక్టర్లు డి.టి. 14 800 కి 818 యితరరాష్ట్రాలకు 188 మన రాష్ట్రానికి కేటాయించబడినట్లు కనిపిస్తున్నది. రాష్ట్ర అవసరాలను దృష్టిలో పెట్టుకున్నప్పుడు వాటి డిమాండును గురించి యితర రాష్ట్రాలకు యిచ్చే కోటా తగ్గించి మన రాష్ట్ర ఆవసరాలను తీర్చడానికి ప్రయత్నం చేయాలి. రెండవ డిమాండు పశుసంవర్ధకశాఖకు సంబంధించినది. కుంటుబానికి పాడి పరిశ్రమ కామధేనువులాంటిది. దీనిని అందించడంలో నిర్మాణాత్మకమైన కృషి జరుగుతున్నది. అందుకు వా అభినందనలు. పశువులకు సరియైన దాణా అందించడం, మేలు జాతి పశువులను పెంచడానికి ప్రయత్నం చేయడానికి సత్వరంగా జరుగుతున్నది అవసరమైన నిర్మాణ కార్యక్రమం పెమెంట్ క్యాంప్స్ విస్తరించి ఉన్నాయి. అక్కడక్కడ ఉన్న బోరతను తీసుకుని పెమెంట్ క్యాంప్స్ ద్వారా చాటికి అవసరమైన నట్ పెంటర్లు, ఆర్.వి.డి పెంటర్లు ద్వారా వైద్య సౌకర్యము, యితర ప్రా వరఫరా చేయడానికి ఈ కేంద్రాలను పెంచవలసిన అవసరం ఉంది. ఈ పద్ధతిలో కేటాయించబడినది చాలా స్వల్పం. కావలసిన

అవసరాలకు తగినట్లు సకుగణాన్ని అభివృద్ధిచేయడానికి తగినంత ధనం దీనిలో లేనందుకు విచారింపవలసి వస్తున్నది స్వాతంత్ర్యానంతరం గగన కుసుమంగా కనిపిస్తున్నది. మన రాష్ట్రంలో పేద జనానికి కొంచెం ఆర్థికస్థోమతు కలుగ జేయాలంటే అందుకు తగిన ఉపవృత్తి పశుసంవర్ధన ఉపవృత్తి అని భావిస్తున్నాను. దానితోపాటు కోళ్ళ పరిశ్రమ, సీమపందుల పెంపకం, గొర్రెల పెంపకం ఉంది. నిజానికి అవి కుటీర పరిశ్రమలు. పెచ్చు ధనం అవసరం లేదు. ఇచ్చే సహాయం కూడా పాడిపంటల అభివృద్ధిచేయడానికి స్టేట్ బ్యాంక్స్ అప్పులు యిస్తున్నారు. బ్యాంక్స్ ఎక్కడైతే అప్పులు యిస్తున్నాయో అక్కడ కొంచెం పెట్టుబడి నిలువ ఉంటేనే యిస్తున్నాయి. వాటి ఉంటేనే యిస్తున్నారు. ఇది పీకర్ సెక్షన్స్‌కి ఉపయోగపడే పెట్టుబడిగా భావించడంలేదు. బ్యాంక్స్ యిచ్చే లోన్సుమీదనే ఆధారపడకుండా ఈ కార్యక్రమం, ప్రత్యేకించి కోళ్ళపరిశ్రమ అభివృద్ధిచేసుకోవడానికి ఉపవృత్తులు అభివృద్ధిచేసుకోవడానికి కనీసం కోటిరూపాయలైనా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తవక్కింద ఉంచుకుని సహాయం అందిస్తే తప్ప, పబ్లిడీరూపంలో యివ్వండి, లోన రూపంలో యివ్వండి ఆ విధముగా అందిస్తే తప్ప సరియైన న్యాయం జరగదు. పాలు సహకార ఆహారం క్రింద వచ్చిన పదార్థం. దీనిని ఆదనంగా ఎంత అభివృద్ధిచేయగలుగుతామో సమాజం అంత అభివృద్ధిచెందడానికి సావకాశం వర్ధిల్లుతుంది, స్వయంకల్పనద్వారా గాని యితరుల ప్రయిజేసు పెట్టుబడిద్వారాగాని ఈ వృత్తులు అభివృద్ధిశేదకాలంటే చాలా కష్టం. కోళ్ళ పరిశ్రమవల్ల స్వల్పకాలంలో ఆదాయం వస్తుంది. చేసినవారికి ఫలితాన్ని యిస్తుంది. ఆహారపదార్థానికి తోడ్పడడానికి సావకాశం దీనివల్ల కలుగుతున్నది. అందువల్ల ఈ శాఖలో ఈ మూడు పరిశ్రమలను కుటీర పరిశ్రమలుగా భావించి వేదవారికి ప్రోత్సాహం అందజేయడానికి రాష్ట్రప్రభుత్వం ఉద్యుక్తం అయితే తప్ప ఈ లోటు తీరదు. ఈ శాఖకు వ్యాయం జరగాలంటే యిప్పుడు కేటాయించిన ధనంకంటె హెచ్చుగా ధనం లభ్యం కావాలి. దాని ద్వారా ఎక్కువ సేవ్ చేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది. దీని సారాంశం ఏమిటంటే పాలసేకరణ 20 వేల కుటుంబాలనుంచి ఆంధ్రప్రాంతంలో, 9 వేల కుటుంబాల నుంచి తెలంగాణాప్రాంతంలో సేకరించినట్లు పుస్తకంలో ఉన్నది. ఎన్ని వేలమందికి తరిఫీదు యిచ్చి పెట్టుబడియిచ్చి వృద్ధి చెందవలసిన అవసరం ఉందో ఈ స్వల్ప లెక్కలు చెబుతున్నాయి. అందుచేతనే యిలాంటి కుటీర పరిశ్రమ ఉపవృత్తి పిల్లలు మొదలు ముసలమ్మలవరకు అందరు పనిచేయగలిగే పరిశ్రమను విస్తృతం చేస్తే తప్ప ప్రతి పౌరునికి ఉపయోగపడదని మనవిచేస్తున్నాను. కోళ్ళ పరిశ్రమ సీమపందుల పెంపకం యిష్టం ఉన్నవారు, అనుసరించదగిన పద్ధతిలో సహాయం అందించాలంటే యిది స్వల్పమైన మొత్తంగా భావించవలసిన అవసరం ఉంది. రాష్ట్రంలో యాంత్రికమైన పరిశ్రమలకు 80 వేలమంది 8 లక్షలు పెడితేనే తప్ప అభివృద్ధికి సావకాశం లేదు. పైగా వాటిని పెట్టేవారికి టెక్నికల్ నాలెడ్జి ఉండడంలేదు. చదువుకున్నవారు, ఉంటే పెట్టుబడి లభ్యంకావడంలేదు. ప్రభుత్వం వీదయినా పెట్టుబడి యివ్వగలిగిన పరిస్థితి ఉందా అంటే తగినటువంటి పెట్టుబడి యిచ్చే పరిస్థితిలో లేదు. అందుచేత ప్రతి కుటుంబానికి ఈ మూడు

కటీరపరిశ్రమలు ముఖ్యం అని స్పష్టంగా చెప్పదలచుకున్నాను. వాటిని అందజేస్తే దానివల్లవచ్చే ఆదాయంద్వారా రాష్ట్రంలో కొంతవరకు నిరుద్యోగం పరిష్కరించే వీలుకూడా ఉంది. ఈ దృష్టిమీద చాలజాగ్రత్తగా ఆలోచించి అభివృద్ధి చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. పెమెన్ ఫ్యాక్టర్స్ అభివృద్ధి చేస్తున్నాము. పాలు సరఫరా చిల్లింగ్ సెంటర్స్ పెడుతున్నాము. ఇంకా అభివృద్ధి చేసి పలుమూలలా వ్యాప్తం చేసే తద్వారా ప్రజల శక్తి ఉత్పత్తిద్వారా ఉపయోగించడానికి ప్రయత్నించేసి ఆహారోత్పత్తి పెంచడానికి ప్రధాన అంశాలుగా వ్యవసాయం ఎంత ప్రధానమైనదో దీనిని అంత ప్రధానంగా తీసుకోవాలని మనవిచేస్తూ మరింత ఎక్కువ శ్రద్ధ కనపరచి విస్తృతమైన పద్ధతిలో నడపాలని మనవి చేస్తూ శలవు తీసుకుంటున్నాను. థాంక్ యూ.

(శ్రీ కె. ఈశ్వరరెడ్డి (పత్తికొండ) :— వ్యవసాయం చాలా ప్రధానమైన పరిశ్రమ. డిపార్టుమెంట్సులో లోపం చేసాను. ఎలక్ట్రిసిటీ, పంచాయత్ రాజ్, యిరిగేషన్ యివన్నీ కూడా వ్యవసాయశాఖకు దోహదం యిచ్చే శాఖలే. వ్యవసాయోత్పత్తి ఈ ప్రణాళికా కాలంలో ప్రస్తుతం ఉన్నటువంటి 88 లక్షల టన్నుల ఉత్పత్తి యింకా 84 లక్షల టన్నులు అదనంగా పండించాలని లక్ష్యం పెట్టుకున్నారు. ఆ విధముగా ఈ సంవత్సరం బడ్జెటు రూపొందించడం జరిగింది. వ్యవసాయానికి గాను ఈ మూడు పంచవర్ష ప్రణాళికల కాలంలో అనేక కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టారు. ఇరిగేషను క్రింద పంచాయత్ రాజ్ కమ్యూనిటీ డెవలప్మెంటు క్రింద వివిధ శాఖల ద్వారా వందల కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టాము. ఉత్పత్తి సంవత్సరం సంవత్సరం తగ్గిపోతుంది కాని పెరగ లేదు. మన బడ్జెటులో ఆశించినట్లుగా పెరగలేదు. రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళిక కాలంలో వ్యవసాయంపైన 87 కోట్ల 98 లక్షల రూపాయలు, మూడవ ప్లానులో 79 కోట్ల 84 లక్షల రూపాయలు, అది కాక అండా వాల్ ప్లాన్ క్రింద 62–63 లో 8 కోట్ల 69 లక్షల రూపాయలు 63–64లో 4 కోట్ల 39 లక్షల రూపాయలు మొత్తం 80 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు అంతా కలిపి మొత్తం 150 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టాము 1962–63 లో 241 80 లక్షలు ఖర్చుపెట్టారు. 1966–67 లో 228 21 లక్షలు ఖర్చు పెట్టారు. ఎన్ని కోట్లు ఖర్చుపెట్టినా, ఎంత ఆయకట్టు డెవలప్ మెంటుచేసినా, ఎన్ని అప్పులు యిచ్చినా, ఎన్ని శాస్త్రీయ పద్ధతులు ఉపయోగించినా ఉత్పత్తి ఎందుకు పెరగలేదు? యింకా ఈ ప్రణాళికా కాలములో 84 లక్షల టన్నుల ఆహార ధాన్యాలను పెంచుతాము, పెంచగలము అని ఊహాంచడము స్వప్న జగత్తులో వుండడమే కాని వాస్తవ పరిస్థితులను అర్థము చేసుకొన్నట్లు కాదని మనవిచేస్తున్నాను. యిన్ని లక్షల టన్నుల ఎరువులు ఉపయోగించిన తరువాత, పవ్య రక్షణ పథకాలు అమలు జరిపిన తరువాత, మైనరు యిరిగేషను ప్రాజక్టులు కట్టిన తరువాత, విద్యుచ్ఛక్తిని సరఫరాచేసిన తరువాత ఉత్పత్తి పడిపోవడానికి కారణమేమిటో? కోట్లు రూపాయలు వ్యవసాయాభివృద్ధికి ఖర్చు చేశాము. శాస్త్రీయ పద్ధతులద్వారా ఉత్పత్తిని పెంచగలము అని ప్రభుత్వము ప్రమ క్రమ పెట్టరము తప్ప అని నేను అభిప్రాయ పడుచున్నాను. ప్రభుత్వము

యిచ్చే ప్రయోజనాలను ఎవరు ఉపయోగించుకోగలుగుతారు ? శివాయిజూ భూములు సాగుచేసే వేదవారు. కౌలుదారులు ఈ రసాయనికి ఎరువులను ఉపయోగించుకోగలుగుతారా అని అడుగుచున్నాను. డీ. పీ. లాండ్సును సాగుచేసే హరిజనులు ఉపయోగించ కోగలుగుతారా? క్రెడిట్ లోన్సు వారికి అందుతాయా? ఎక్కువ భాగము భూమి కౌలుదారుల చేతులలో వుంది మొత్తము భూమి కంతకు భూస్వాములు కాగ్రీయ పద్ధతులను అనులు జరుపగలుగుతారా ? ఏ కొద్ది భాగములోనే అనులుజరుపగలుగుతారని మనవిచేస్తున్నాను. ఏకరేజి చూస్తున్నా 1968-84 కంటె ఈ నాడు తగ్గిపోయినది. దాదాపు 20 లక్షల ఎకరాలు సాగు తగ్గిపోయినది. భూస్వాముల చేతులలోవున్న భూములను సాగు చేయుకొనడము చేతకాకనో, భూములు సారహీనమవడమునో చేతనో, కౌలు కూడ చెల్లించలేని స్థితికి వచ్చి భూములను బంజరులుగా వుంచడము జరిగింది దినదినము వ్యవసాయము ఖీణ దశకు వస్తూ వుంచే యింత ఖర్చుచెడుతున్నాము, యిన్ని సబ్సిడీలు అనులుచేస్తున్నాము, యిన్ని టన్నుల ఎరువులు వాడుతున్నాము కాబట్టి యింత అధికోత్పత్తి జరుగుతుంది అని ప్లాన్సు చేసుకొనడము అంటే భ్రమ అని మనవి చేస్తున్నాను. భూస్వామ్య వ్యవస్థను భ్రద్దలు చేసి సాగు చేసుకొనికేవారికి భూమిని పంచి యిచ్చినప్పుడే సాగుదారు భూమి తవడి అమ కొంటారు, వారికి అప్పుడే దొరుకుతాయి. ఆప్పుడే వారు వంట ఎక్కువ పండించ గలుగుతాడు, లేకపోతే నిదేశాల నుంచి ఆహారధాన్యాలను దిగుమతి చేసుకొనవలసిన పరిస్థితి వుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. రాయలసీమలోను, నాగార్జున సాగర్ ప్రాజక్టు క్రింద సీ ఐలెండు కాటన్ ఎక్కువ చేస్తున్నామంటున్నారు. మంచిదే, కాని రాయలసీమలో కాపులు త్రవ్వుకోడానికి నదులపాయాలు కల్పించి, విద్యుచ్ఛక్తిని పరపరా చేస్తే సీ ఐలెండు కాటన్ కంటే ఎక్కువ మోతాదులో పేదసేనగను పండించిన రైతులు ఉన్నారు, వ్రతికొండ కాలువాకాల్ లో వీరారెడ్డి అనే ఆయన 100 ఎకరాలలో ఎండకాలములో వేరుసెనగను పండించి రికార్డును సాధించారు అని పత్రికలలో కూడ వచ్చినది. రైతులకు ఆర్థిక స్థోమత ఉండాలి, ఎరువులు ఉపయోగించే శక్తి వుండాలి. సీ ఐలెండు కాటన్ రాదు. నిమ్మ, వీనీ తోటలు వున్నవి. ఎకరానికి 10 వేల రూపాయల ఆదాయము తీయగలిగిన అవకాశము వున్నది. వాటి ముక్క ఒక్కటికూడ చెప్పలేదు. చిత్తూరు ప్రాంతములో రైతు క్లాక్ డిసీజ్ అని వచ్చినది. దానికి విరుగుడు కనిపెట్ట లేకుండా వున్నారు. ఎంతో ఖర్చు పెట్టి 10, 15 సంవత్సరములనుంచి పెంచిన నిమ్మతోటలు, వీనీ తోటలు సమూలముగా నాశనమైపోతున్నవి. భూగర్భములో వున్న నీటిని పైకి తీసే ప్రయత్నము చేసి విద్యుచ్ఛక్తిని పరపరా చేస్తే వేరు సెనగను ఎక్కువ పండించడానికి అవకాశము వున్నది. వర్షాలు బాగా పడినవి. ఈ వీడు రాయలసీమలో బాగానే వుంటుంది అనుకొనడానికి వీలులేదు. వేరు సెనగకు తెగులు వచ్చి ఎకరానికి 3 మణుగులు కూడ వంచే తీరు కన్పించడము లేదు. అగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటువారు వస్తారు, ముందులు కొట్టాలని చెబు తారు. 1/4 వంతు మాత్రమే పట్టిడీ యిస్తామంటారు. 100 ఎకరాలు వుంచే గాని యిమ్మము అంటారు. 100 ఎకరాలు ఒకేసారి ఎక్కడ నుంచి వస్తుంది?

100 ఎకరాలువున్న రైతులు అందరూ ఒకేసారి డబ్బు యిచ్చి మంగళం పాడి వేరుకొనే శక్తి వారికి వుండదు ఏ ఒకరో యిద్దరో భూవర్గ కల్గినవారు ఈ మండలం కొట్టగలుగుతారు వాని క్రింద 5 ఎకరాలు కల్గిన చిన్న రైతులు మిగతా వాడలేకపోవడమువల్ల ఈ ఆపరేషను కరణంలో నిరుపయోగమయిపోవున్నది కాబట్టి ఈ పేదరైతుల కంట తెగులు రాకుండా ఉపాయము లేదా ఎంట అంతా మాడిపోతున్నది ఫారెస్టులో వున్న గార్డులకు, వాచర్లకు యిచ్చే కీతాలు చాలా తక్కువ ఒక ప్రభుత్వ వారు బ్రిడ్జికాలి పై ఆఫీసరు వచ్చినప్పుడు క్లయిలు చేయడానికి వెళ వెళకు కొంత ముట్టెబెయూ వుండాలి 1000, 4000 ఎకరాలు వున్న అడవులున్నవి అక్కడి వున్న ఆఫీసరులు ఎవరివారిని పిల్చి వారినుంచి కొంత డబ్బును వసూలు చేయాలి వలసి వుంటుంది ఈ విధంగా ఫారెస్టులోనే నంపాదించుకొని వారు బ్రతికి యితరులమ బ్రతికించే పరిస్థితులలో అడవులు ఎట్లా పెరుగుతాయి అనేది ఆలోచించాలని మనవిచేస్తున్నాను రాయలసీమలో అడవులలో మొక్క అనేది మీ రీకుండా పారకు తయారైన భూములున్నవి వాటిని సాగుకు యిస్తే బాగుంటుంది రాయలసీమలో సాయిల్ కన్సర్వేషను చాల ముఖ్యము దానిద్వారానే ఎగుడుదిగుడు భూములు పోయి భూసార పరిరక్షణ భూమిలో నీరు యింకి నీటి కొరతను తీర్చడము జరుగుతుంది దానికి ఎంతనికి 60 రూపాయలు కొన్నవ యిస్తున్నారు శివవంతు పద్ధతిగా యిస్తున్నారు కరవు కాలములో మూడు వంతులు పబ్లిసిటీగా యిస్తున్నారు ఆ పద్ధతులను యిప్పుడు కూడ అమలుపరిస్తే తప్ప భూసార రక్షణకు అనుకూల వరదు నల్లరేగడి భూముల్లో గట్లు నిలువవు అని సాయిల్ కన్సర్వేషను పద్ధతులను అవలంబించడము లేదు అక్కడ కూడ గరిక చాయి వేసో ఎదో విధంగా సాయిల్ కన్సర్వేషను పద్ధతులను అమలు పరిచడము మంచిది అని మనవిచేస్తున్నాను లేకపోతే దాదాపు పగటి నల్లరేగడి భూములు వున్న ఆ ఏరియాలో సాయిల్ కన్సర్వేషను ఉపయోగము లేకుండా పోతుందని మనవిచేస్తున్నాను అందువల్ల తప్పకుండా పాతిక వరకు శాతం శివంతులు ఎత్తిడి యిచ్చి సాయిల్ కన్సర్వేషను పద్ధతులను అమలుపరించాలని కోరుతూ కలవు తీసుకొంటున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ —సమావేశము పాఠంశాలను 4 గంటలకు వాయిదా పడినది

(The House then adjourned to meet at Four of the clock)

The House reassembled at Four of the clock·
(Mr. Deputy Speaker in the Chair)

ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR 1969-70

VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS

Demand No. XX—Agricultural—Rs. 7,70,93,300.
Demand No. XXII—Animal Husbandary Rs. 3,65,03,000.
Demand No. XXI Fisheries—Rs. 88,81,500.
Demand No. XXX[1]X—Forest Department—Rs. 3,02 89,000.

(శ్రీ వై. సూర్యనారాయణమూర్తి (పిఠాపురం) :—అధ్యక్షా, గౌ. మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన ఎగ్రికల్చర్ డిమాండ్‌ను బలపరుస్తున్నాను మన రాష్ట్రం వ్యవసాయక రాష్ట్రంగా ఉన్న పరిస్థితిలో మనం వ్యవసాయకంగా ఎంత అభివృద్ధి చెందాము అన్నది—వ్యవసాయకంగా అభివృద్ధి అయిన ఇతర ప్రాంతాలను సందర్శించినపుడు మనకు తెలుస్తుంది. మనం వ్యవసాయంలో చాలా కష్టపడ్డాము. అకస్టాలన్నీ క్షామకరాల పరిస్థితిలో దినదినము వ్యవసాయాభివృద్ధికి అవకాశం కలుగజేస్తున్న ప్రభుత్వానికి, పెద్దలకు నా నమస్కారములు అర్పిస్తున్నాను. చరవుసంధ్యలుగాని మాటికి 90 వంతుల రైతులకు వరి వ్యవసాయంలో పుట్టగు తెగులు వస్తే, వాటి నివారణ ఎట్లా చేయాలనేది తెలియని రైతులకు వ్యవసాయ శాఖవారు వారి పొలాలకువెళ్ళి, ఆపుడుగు తెగుళ్లకు ముందు చేయాలో, పంపాయిల్ భూమిలో ఏ ఎరువులు చేయాలో, పంటను విధంగా సంరక్షించుకోవాలో చేసినట్లయితే పంట అభివృద్ధి అవుతుందో—వాటికి సంబంధించిన సలహాలు అందించి రైతులోకానికి ప్రభోద్ధండమైన మేలు కలుగజేస్తున్నారు. రైతులకు యీ ఎగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటువారు చేసే యథార్థమైన సేవను మంత్రిగారు తెలియజేశారు. అయితే ఎంత కష్టపడి చేసినా, ఇంకా ఏదో కొరత ఉన్నదని చెప్పటం సహజము. అయితే అది విచారణ చేయటములో కొంచెం పూర్వాపరాలు ఉన్నవి. చేసింది చేపకాదు అవటం వ్యాయంకాదు. చేసింది ఇంకా చాలదు; ఇంకా ముందుకుపోవాలని చెబితే—దానిని నేను అంగీకరిస్తాను. తాటాక తెగులు అనేది ఒక కొత్తతెగులు వచ్చింది. దానిని ఏవిధంగా తట్టుకోవాలని రైతులు భయాందోళన చెందిన తరుణంలో ప్రభోద్ధండమైన మెషిన్స్ ఇచ్చారు. ఆ తెగుళ్ళు తొలగిపోయి తిరిగి వ్యవసాయం అభివృద్ధిచెందుతున్నది. చెరకుతోటకు ఒకరకమైన తెగుళ్లు వచ్చాయి. వాటి నివారణకుకూడ శీఘ్రంగా కృషిచేసి అవిషయంలోకూడ అభివృద్ధి సాధించుకువచ్చారు. విత్తనాల తయారీలో పూర్వం చాలా ఇబ్బంది ఉండేది. ఇపుడు ఆ ఇబ్బంది పోయింది. ఏది ఎక్కువ దిగుబడి ఇచ్చే విత్తనము; విత్తనాలమ కలిపి—దాంట్లోంచి మేలైన విత్తనాలను తీసే పరిశోధన బాగా ఇంప్రూవ్ అయినది. హైదరాబాద్ ఎగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంట్ వారు విత్తనాలు విధంగా తయారుచేస్తున్నారన్నది చూశాము. దూరపుకొండలు మనపు అని—నువకంటే పంజాబ్‌లో వ్యవసాయం అగ్రశ్రేణిలో అభివృద్ధిచేస్తున్నారని—పంజాబ్ వెళ్ళి చూశాము. మన ఆంధ్రదేశంలో ఉన్న వ్యవసాయాన్ని, అక్కడ ఉన్న వ్యవసాయాన్ని పరిశోధజరిపే మనమే ఒక మెట్టు

ముందుకు పోయామంటే సంతోషాన్ని కలిగించింది అయితే పంజాబ్‌లో వ్యవసాయాభివృద్ధికి కారణం—అక్కడ వ్యవసాయం చేసే తీరుతెన్నులు; అక్కడి రైతులు శాయశక్తులా చేసి, వారియొక్క స్వయంశక్తిని జాగ్రత్తగా పెంపు కృషి చేయటము. పంజాబ్‌లో ఫాజిల్కాలంగల్ నీరురాని ప్రాంతంలో రైతు 20, 30 అడుగుల కాలిత్రవ్వి అత ఎడ్లతో చేవలతో నీరు తెచ్చుకోవటం విధానం ఉంది. మనిషి అపసరంలేకుండా—ఒకచేత ఒక ఒంటెను కట్టి—ఆ ఒంటె తిరుగుతూ ఉంటే—ఒక ఇంజన్ కెపాసిటీ కలిగిన నీరు వస్తున్నది. అక్కడ నిరుద్యోగ సమస్య లేదు. ఎం. ఎ, బి. ఎ పాసైన గ్రాడ్యుయేట్స్‌కూడ పొలంపోయి ట్రాక్టర్స్‌తో దున్ని వ్యవసాయం చేస్తున్నారు. అక్కడ వ్యవసాయంచేసే రైతు—అతడు చదువుకొన్నవాడైనా, ధనవంతుడైనా—తమయొక్క స్వయం శక్తి తగ్గుకడు అనే భావము కలిగివున్నాడు. అందువల్ల అతడు వ్యవసాయంలో దినదినం ముందుకుపోవటానికి సావకాశం ఉన్నది. వారు అనేకరకాలైన పంటలు పండిస్తున్నారు. వారు ఎక్కువభాగం ట్రాక్టర్స్‌తో వ్యవసాయం చేస్తున్నారు. ట్రాక్టర్స్ గురించి వారికి ప్రత్యేకమైన పొకర్యం కలిగింది. అక్కడ ఒకప్రక్క ఎగ్రికల్చర్ డెవలప్ మెంట్ మరొకప్రక్క ఇండస్ట్రీయల్ డెవలప్‌మెంటు పొందిన ప్రాంతం అని. మనకు ట్రాక్టర్స్ దొరికినా—చాని స్పేర్‌పోతే ఒక పార్ట్ పోతే—మనకు ఇండస్ట్రీయల్ సపోర్టు లేనందువల్ల—కష్టం అవుతున్నది. అక్కడ పొలంలో ట్రాక్టర్‌యొక్క ఒకపార్టు పోతే యీ నెంబరు కలిగిన పార్ట్ శాఖాలని తన నౌకరుచేత చీటిప్రాని పంపిస్తే 20 నిమిషాలలో ఆ పార్ట్ తెచ్చుకోవచ్చే అవకాశం ఉంది. వారికి స్పేర్ శాఖాలంటే పెంటనే దొరుకుతుంది. మనకు స్పేర్ శాఖాలంటే అరు నూసాలు పడుతుంది. అక్కడ పశువులు పెంచటానికి మేతకోసం తొన్నరంతెలు కట్‌చేసే మిషిన్స్ ఉన్నవి. చిన్న చిన్న రైతులకుకూడ మొక్కతొన్న పోతులు ఆదేటటుఎంటి చిన్న మిషన్స్ ఎన్నో ఉన్నవి. మేము పంత్‌నగర్‌పోయి చూశాము. అక్కడ పంజాబ్ గవర్నమెంటువారు 8 వేల ఏకరాల భూమి ఎగ్రికల్చర్‌కు ఇచ్చారు. అక్కడ ఒక్కొక్క విద్యార్థి 10 ఎకరాలు పుచ్చుకొని, ఒకవైపున చదువు కొంటూ, మరొకవైపున వ్యవసాయంచేస్తూ రెండు సంవత్సరాలలో మూడువేలు, నాలుగువేలు రూపాయలు సంపాదించారు. నాకు వచ్చిన 8 వేల రూపాయలతో నా సోదరి పెండ్లిచేశానని, తనకు వచ్చిన 8 వేల రూపాయలతో మ్యాటర్ కొనుక్కొన్నానని—అక్కడ ఉన్న ఇద్దరు స్టూడెంట్సు చెప్పారు. ఆంధ్ర దేశంలో మనకు 5 ఎకరాల పొలం ఉంటే మన పిల్లవాడు పొలంపోడు. పట్టణం పోతాడు. ఏ సినిమాకో పోతాడు, లేక చీట్లపేక ఆడతాడు. వాడు వ్యవసాయానికి పోయే అలవాటు—ఆ అనుభవం మనకు కలుగలేదు. పంజాబ్‌లో ఎంత ధనవంతులైనా, ఎంత చదువుకొన్నవాళైనా స్త్రీలూ పురుషులు స్వయం శక్తితో శాయశక్తులా వ్యవసాయాభివృద్ధి చేస్తారు. అక్కడ బ్యాంకులు హయ్యస్ట్ 20 శాతం వడ్డీలు ఇస్తుంది. లోయస్ట్ 10 శాతం వడ్డీలు ఇస్తుంది. పర్యటకాభాగ్యం పంజాబ్‌లో ఉంది. అక్కడ ఏ రైతు అప్పులపాలై లేడు. మనం చేతో మెమ్యార్ చేయాలంటే—ఎవరో పాలికాపుకు అప్పుగిచ్చినట్లుగా ఉంటుంది

మన శక్తిని, మనస్సును వ్యవసాయాభివృద్ధికై కేంద్రీకరించకుండా ఉన్నందువల మనం కొంత వెనుకబడి ఉన్నాము. ప్రభుత్వం డెవలప్ మెంట్ చేస్తున్నది. రైతులకు సహాయం చేస్తున్నారు. అయితే రైతు—మనం ఎంత చదువుకొన్నా పరే—శాస్త్రీయజ్ఞాన తన మేధస్సును, బుద్ధిని, బలాన్ని, శక్తిని వ్యవసాయం మీద ప్రయోగించాలి. చదువుకొనే రైతులిద్దరంతా ఎగ్రికల్చర్ చదవాలని నా సంకల్పము. ఎందుచేతనంటే—తనకుతాను పరిశోధనచేసుకొని తన తెలివి విజ్ఞానముతో వ్యవసాయం చేసుకోంటూ, తోటి పోరరైతులకు తగిన సలహాలు ఇస్తూ యీ దేశంలో ఉన్న రైతాంగాన్ని ముందుకు తీసుకుపోవటానికి ప్రయత్నం చేయాలి. పంజాబ్‌లో ఎం. ఎ; బి. ఎ. పాసైన గ్రాడ్యుయేట్స్ ట్రాక్టర్ పెట్టి వ్యవసాయంచేస్తుంటే, ఇక్కడ మన పిల్లవాడు ఫస్ట్‌ఫారమ్ పాస్ కాగానే వాళ్ల కాన్నగారు ఏ ఎం. ఎల్. ఏ. దగ్గరకో వెళ్ళి ఉద్యోగం ఇప్పించమని పట్టుకు వస్తారు. అట్లాకాకుండా చదువుకొన్నప్పటికీ — ప్రతివారు వ్యవసాయాభివృద్ధికై కృషి చేస్తే —నిరుద్యోగ సమస్య ఉండదు. కాబట్టి ప్రతిరైతు సవటిడ్డను వ్యవసాయానికి పనికివచ్చే విద్యను నేర్పిస్తే —ఆతడు తపయొక్క వ్యవసాయానికే కాక, ఇతరులకు కూడ సహాయపడే విధంగా యీ వ్యవసాయాభివృద్ధికి తోడ్పడుతుంగాక. యీ నిరుద్యోగసమస్య కూడ పరిష్కారం అవుతుంది. వ్యవసాయానికి పనికివచ్చే పరికరాలు, ట్రాక్టర్స్, మిషన్స్, అనేక విధాలైన పనిముట్లు ఆంధ్రదేశంలో తయారుకావాలి. ఇలా జరిగినప్పుడు నిరుద్యోగ సమస్య నివారణ కావడమే కాకుండా వ్యవసాయ ఇండస్ట్రీకూడ అభివృద్ధిచెంది మనం ముందుకు పోవడానికి తగిన సావకాశం ఉంటుంది. వెరకు ఉత్పత్తి యింకా ఎక్కువ కావాలనే కోరిక ఈ డిమాండులో చూపించారు. చాల సంతోషం. ఒక ఎకరం వెరకు తోట నగటున 80 టన్నుల వెరకు అవుతుంది. ఒక ఎకరంలో 80 టన్నులు పండించడానికి రైతులకు అయ్యే కష్టాన్ని ప్రాథమిక దశ నుంచి లెక్క కట్టాలి. మొదట తడిపి ఒక దుక్కి దున్నాలి ఆ దుక్కికి ఒక వారం దూడలు అయితే ఐదారు రోజులు పని చేస్తాయి. ఆ మనిషికి ఆ దూడలకు ఎంత వాల్యుయో లెక్క కట్టండి. ఆ విధంగా మూడు దుక్కులు దున్నిన తరువాత ఎకరానికి మూడు టన్నులు సమారు దవ్వ వేయాలి. పురల అదంతా గొప్పలు ప్రచారాలి. ఇంక తోట తయారై ఫ్యాక్టరీకి తీసుకు వెళ్లేవరకు లెక్కలు కట్టుకుంటే మొత్తం ఒక ఎకరానికి రు. 2,600 లు రైతుకు లెక్క కనబడుతున్నది. రైతుకు వచ్చేటటువంటిది వెరకు చ్వారా 500,600 మాత్రమే చాల స్వల్ప ధర. రైతుకు ఎంత మాత్రం మిగిలేది కాదు. ఆంధ్రదేశ దయ చేసి వెరకు ధరలు ఎక్కువచేసి, ప్రభుత్వం వెల్లానికి కూడ ఎక్స్‌పోర్ట్ సావకాశం సాధ్యమైనంత తొందరగా కలుగచేసినప్పుడు వెరకు తోటలు ఎక్కువగా వేయడానికి సావకాశం చస్తుందని నేను తలంచుతూ వెలువతీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ ఆర్. మహానంద :—అధ్యక్షా, దేశంలో మన రాష్ట్రం వ్యవసాయ రాష్ట్రం. మాట్లికి 70,80 మంది గ్రామాలలో రైతులు, వన్నకాదు వ్యవసాయ కూలీలు వ్యవసాయమే ప్రధాన వృత్తిగా జీవిస్తున్నారు. వ్యవసాయం ప్రధాన

వృద్ధిగా కలిగిన రైతాంగం అంతా సాధారణంగా పోరు లేవటువంటి చారు గానే ఉంటారు ప్రభుత్వం వీరికి చూపించవలసినటువంటి శ్రద్ధ-ని, చేయ వలసినటువంటి సహాయాలు గాని చేయడం లేదు. ఈ నాడు రాష్ట్రంలో తిండి కొరత తీర్చాలన్నా, యిటు చీమ మొదలుకొని తిరువతి వెంకటేశ్వరుని బ్రతి కించాలన్నా వీడు గింజలు ఉత్పత్తి చేయాల్సిందేనని అందరు అన్నుంటారు. కవులు చెబుతూ ఉంటారు. నీవు నాగలి పట్టి నేల దున్నకపోతే రాజాధిరాజులకు కూడు గింజయినా అని చెబుతూ ఉంటారు. వీరికా యితనికి సహాయాలు సహాయాలు చేయవలసి వచ్చేటప్పటికి డబ్బు లేదంటారు. వ్యవసాయ శాఖ చాలా ప్రధానమైనది. ఈ శాఖకు తమ్ముళ్లు చెల్లెలు మాదిరిగా విద్యుచ్ఛక్తి శాఖ రెవిన్యూ శాఖ, అడవుల శాఖ, ఇరిగేషన్ శాఖ ఉంటాయి వీటన్నిటి మధ్య ఒక విధమైన అవినాభావ సంబంధం కలిగిఉండాలి. అలా కో ఆర్డినేషన్ ఎఫెక్ట్ అనేది లేకుండా ఎవరి యిష్టం వచ్చినట్లువారు చేసుకుంటూ ఉన్నట్లయితే వ్యాయంగా వ్యవసాయానికి అత్యధిక ప్రాధాన్యం యివ్వకుండా పోవడమే కాకుండా తద్వారా దేశంలో ఆహారోత్పత్తిని పెంచడానికి అవకాశం లేకుండా పోతోంది మనం ఎన్నో సంవత్సరాలనుంచి సంవత్సరానికి 100,151 కోట్ల రూపాయల ధాన్యాలను యితర దేశాలనుంచి దిగుమతి చేసుకుంటున్నాము. ఇంకా ఆ విధమైన దౌర్భాగ్యమైన పరిస్థితిలోకి పోయే ప్రమాదం ఉన్నది. కాని దానిని గమనించడం లేదు. పెద్ద ప్రాజెక్టులు, పది పంచవర్షాలకో 20 పంచవర్షాలో వాటి యొక్క అవసరాలు మనకు వచ్చే ప్రాజెక్టులమీద ఖర్చుపెడుతున్నారు. కాని నిత్యం ఉండేటువంటి సమస్యలలో తాత్కాలికమైన సహాయాలు చేసినట్లయితే రైతు పుట్టికరంగా ముందుకు వచ్చి ఎక్కువ ధాన్యాదులు పండించి తమదినర్తమే కాకుండా ఇతరులకు కూడ పెడతాడు అనే సత్యాన్ని ప్రభుత్వాలు విస్మరిస్తున్నాయి. ఇప్పుడు ప్రభుత్వం వారు హైబ్రిడ్ వెరైటీస్ కనిపెడుతున్నారు. చాల మంచిదే. అయితే ఆ హైబ్రిడ్ వెరైటీస్‌ను అమలుజరపడంలో ఎంత ఖర్చులు అవుతున్నాయో సన్నకారు రైతులు ఆవిత్ట్రోఎత్తు కలిగి భరించగలరా లేదా అనే విషయాన్ని ప్రభుత్వం గమనించడం లేదు. ఏదో పెద్ద పెద్ద క్షేత్రాలలో, ఖచ్చితమైన నీటి వసతి ఉన్నటువంటి మాగాణి ప్రాంతాలలో లాభసాటిగా ఉంటే ఉండవచ్చు మన రాష్ట్రంలో వాలుగింట మూడు వంతులు మెట్ట సెద్యం ఉన్నటువంటిదాడు, మోటా కావుల సేద్యం ఉన్నటువంటివాడు పదే బాధలు, పిల్లకు వ్యవసాయం గిట్టుబాటుగా ఉన్నదా లేదా అనే విషయాన్ని కూడ గమనించడంలేదు. ఈవాడు పల్లెలలో కాలెంతతో భవా తమ పిల్లలను తక్కిన వాళ్లకు పదలిపెట్టి భర్త తో, తమ్మునితో పోయి పొలంలో పనిచేయవలసిన స్థితి ఉన్నది. అటువంటప్పుడు వారికి యిలాంటి ఇన్ సెంటివ్స్ కలిగించడానికి, అధిక రాబడి యిచ్చేటటు వంటివి అమలుజరపడం, ఎరువులు పన్నయిచేయడం మందులు చల్లియేయడంలో గాని తగిన ప్రోత్సాహం లేదని మనవి చేస్తున్నాను. మొదటినుంచి మన దేశంలో రైతులు విత్తనపు గింజ వరిగెట్టుకోవడం ఆచారంగాయున్నది. అది పులాభారం మాదిరిగా పరిగడిస్తూ ఉన్నారు. విత్తనపు గింజ లేనటువంటివాడు రైతుగా పరిగణింపబడడు. అడపిల్ల లేనటువంటి యిల్లు ఆది యింటి [illegible]

ఆవే పాలెత కూడ ఈనాడు గ్రామాలలో ఉన్న విషయం మీకు తెలుసు. ఇప్పు చేదో సైంటిఫిక్ మెథడ్‌తో ఇంప్రూవ్ సీడ్స్ తెచ్చినాము అంటున్నారు. కాని అప్పటికి యిప్పటికి ఖర్చులు కావలసినన్ని రెట్లు పెరిగిపోయినాయి. దానికి తగినటువంటి స్థోమత ఈనాడు సన్నకారు రైతులకు అందిస్తున్నామా అంటే లేదు, కేవలం పోయినందువల్లనే ఈనాడు సన్నకారు రైతులందరు వడ్డీవ్యాపారస్థుల చేతులలోకి తక్కినవాళ్ళ చేతులలోకి పోతున్నారు. కొన్నిచోట్ల ఇట్టి వ్యాపారం ఉన్నది. That is called for ward contract. ఎప్పుడో వచ్చే కమర్షియల్ క్రాప్స్ జనుము, కందులు, వెనలు, వేరుశెనగ, ఆముదాలు, ప్రత్తి మొదలైన మొత్తము మీద రెండు వందల రూపాయలు ఉన్నా ఈనాడు 100 రూపాయల ధరకే రైతులు వర్తకుల దగ్గర తెచ్చుకొని యిచ్చాలిన దౌర్భాగ్య స్థితి ఈనాడు సన్నకారు రైతులకు కలుగుతున్నది. దీనివి పోగొట్టడానికి సులభమైన పద్ధతులలో ఆచరణ సాధ్యమైన పద్ధతులలో విరివిగా అప్పులు అందించే కార్యక్రమాన్ని ప్రభుత్వం చేపట్టిందా అంటే లేదు. కో ఆపరేటివ్ సొసైటీల దగ్గరికి పొమ్మంటున్నారు. అక్కడ రకరకాలైన పార్టీలు. అక్కడ వారికి సంవత్సరానికి వాలుసుబేలు, అయిదువేల రూపాయలు యిస్తున్నారు. అవికూడ సక్రమంగా అందడం లేదని మనవిచేస్తున్నాను. సెస్సైటీడ్స్ మొదలైనవన్నీ బాగా సవ్యయి చేయాలంటే ప్రతి పంచాయితీకి ఫర్టిలైజర్స్ తక్కినవన్నీ స్టోర్ చేయడానికి ప్రభుత్వం కొంత అప్పులు యివ్వాలి. స్ప్రేయర్స్, డస్టర్స్ మొదలైనవన్నీ పంచాయితీ లెవల్‌లో, కో ఆపరేటివ్ లెవల్‌లో ఇరికి వాళ్ళ గ్రాంట్ సబ్సిడి మీద సప్లయి చేయించే పద్ధతి చూడాలి. 100 ఎకరాలు, 400 ఎకరాలు ఉంటే వాళ్ళ మెజారిటీ ఒప్పుకుంటేగాని కటూర్ లండింగ్ భూపార రహణ చేయడానికి వీలులేదు అనే ఆంక్షలు ఉన్నాయి. అలాంటి పద్ధతి ఉండకూడదు. ఒకరు ఒప్పుకున్నా, ఒప్పుకోకపోయినా, అక్కడ ఆభూమి బోతకు వస్తుంది అంటే అది విధిగా చేసేటటువంటి పద్ధతిగా ఉండాలని నేను మనవిచేస్తున్నాను. జిల్లా పరిపాలన విషయంలో యింకా ఏదో పటిష్టం చేయాలనే పద్ధతి ఆలోచనతో ఉన్నట్లుగా చెబుతున్నారు. గెజిటెడ్ రాంక్ ఆఫీసర్స్ అని తలకాయలు పెంచినందువల్ల ప్రయోజనంలేదు, కాళ్లు సన్నబడినట్లయితే కలకాయ పెంచ కూడ ప్రయోజనం ఉండదు. అందువల్ల క్రిందికి పీల్డు స్టాఫ్‌ను, మేస్త్రీలను, డిమాన్‌స్ట్రేటర్స్‌ను మిగతా ఉండే సిబ్బందిని ఎక్కువ చేయండి. వాలుగు ఊళ్ళకు అయిదు ఊళ్ళకు వారిని వీళ్ళాటుచేసి వారిచ్చారా చేసుకొనేటటువంటి పద్ధతి బాగా ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

పశు పోషణ విషయంలో యిప్పటివరకూ యిచ్చినదానిలో పాల సరఫరా స్కీమ్ను గురించి చెబుతున్నారుగాని, పశువులను మేపుకొనడానికి అవసరమైన గ్రేజింగ్ లాండ్స్ అభివృద్ధిని గురించి మాత్రం ఏమీ చెప్పడంలేదు. పాల ఉత్పత్తికి పదంధించి, రైతులకు కో ఆపరేటివ్ సొసైటీ వుంటే తప్ప మేము వారికి డబ్బు యివ్వము అంటున్నారు. అలాగాకుండా అవసరమైనవారికి యీ సౌకర్యం అభించే విధంగా వుండాలని మనవిచేస్తున్నాను. అలాగే పశువులకు వచ్చే జబ్బుల గురించి కూడా వారికి చేసే ప్రాయ ఏమి కవబడడంలేదు

68-84 వ సంవత్సరంలో 1051 పశువులకు ఇబ్బు వస్తే అందులో 507 పశువులు చచ్చిపోయాయి. 67-68 లో 978 పశువులకు ఇబ్బులు వస్తే అందులో 470 చచ్చిపోయాయి. అంటే 68-84 లో 50 పర్సెంట్ డెత్స్ వుంటే 67-68 లో కూడా 50 పర్సెంట్ డెత్స్ వున్నాయి. అదే విధంగా షీప్స్ అండ్ గోట్స్ కూడా 68-84 లో 915 కి 548 చచ్చిపోయాయి. 67-68 లో 243 కి 123 కి తగిలితే 120 చచ్చిపోయాయి. ఈ విధంగా ఇబ్బుల విషయంలో అభివృద్ధే తప్ప తగ్గడం మాత్రం కనబడడం లేదు. దీనికి సంబంధించి తగు సదుపాయాలు కల్పించ వలసిన అవసరమున్నది. అడవుల్లో ఎన్నో టేటు కంతెలు వున్నాయి. అక్కడ జమిందారీ గ్రామాల దగ్గర హద్దులు పెట్టివున్నాయి. ఆ హద్దులు మార్చాలి పశువుల పుల్లరి తీసివేశాము అంటున్నారు. మంచిదే, దానితోడుగా ఆ హద్దులను కూడా తీసివేసినట్లయితే చాలా ప్రకటనానికి అవకాశముంటుంది. గ్రామసీమలోని పశువంపద అభివృద్ధి చెందే విధంగా యీ విషయంలో తగు నిర్ణయాలు తీసుకుని చేయవలసిన అవసరమున్నదని మనవిచేస్తున్నాను.

ఫిషరీస్‌కు సంబంధించి ఒకమాట చెప్పవలసివున్నది. 10 పర్సెంట్ డెవిన్ పై చారికి సైలాను వలలు సప్లయి చేయకపోతే చాలా ప్రకటనం కష్టమవుతుంది. ఆ పదుపాయాన్ని కలిగించవలసిందిగా మనవిచేస్తున్నాను

(శ్రీ) మూలే వెంకటనారాయణ (ఏలూరు) :—అధ్యక్షా, ఒకేపారి అయిదు డిమాండ్లను ప్రవేశపెట్టారు. దేశానికి ప్రధానమైనది వ్యవసాయం గనుక దానికి సంబంధించి మొదట మాట్లాడి తరువాత మిగతా విషయాలపై మాట్లాడతాను. స్వరాజ్యం సంపాదించి 22 సంవత్సరాలు అయినప్పటికీ, మనం యింకా ఆహారం విషయంలో యితర దేశాలపై ఆధారపడివుండడం చాలా శోచనీయమైన విషయం. ఇంక, యితర రాష్ట్రాలతో పోల్చిచూస్తే యీ విషయంలో ఆంధ్ర రాష్ట్రం పురోగమనంలో వున్నదని చెప్పడంలో సందేహమేమీలేదు. రైతులకు మేలుకరమైన పిత్రవాలనవల్ల్ చేసే విషయంలో వ్యవసాయశాఖ విధివిర్వహణ పూర్వకంకాకే ఫలితాలేదుగాని యింకా చేయవలసిన కార్యక్రమాలు చాలా వున్నాయి. ముఖ్యంగా యీనాడు రైతులకు కావలసినవి బిల్ డోజర్లు, ట్రాక్టర్లు, పవర్ టిల్లర్స్ మొదలైనవి. రైతుకు అవసరంవచ్చినప్పుడు మాత్రం యీ ట్రాక్టర్లు దొరకడంలేదు. ఈశాఖవారు, ఆగ్రోఇండస్ట్రియల్ కార్పొరేషన్ వారు ఒక సమీకృతమైన పథకాన్ని వేసుకుని రైతులకు యీ పరికరాలు తగు సమయంలో ఎటువంటి యిబ్బందిలేకుండా దొరికేందుకు చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను వేలకొలది, లక్షలకొలది ఎకరాలు బంజరు భూమి వున్నదని ప్రభుత్వం యిచ్చే లెక్కలు చెబుతున్నవి. మరొకవంక మనం ఆహారోత్పత్తిని పాదించవలయనంటున్నాము. మా ఏలూరు శాఖాశాఖలోనే కొన్ని వేల ఎకరాల బంజరు భూమి వున్నది. వాటిని వేదలకు యిచ్చి, ఆ భూములమ్మ సర్వకార్యాలంచేసి, తద్వారా ఆహారోత్పత్తి పాధనకు వినియోగించాలంటే పారెస్ట్ డిపార్ట్‌మెంటువారు అది ఫారెస్ట్ లాండ్ యివ్వడానికి వీల్లుకేదు అంటారు. కాబట్టి యీ విషయం చాలుగైడు శాఖలకు మధ్యవర్తిత్వంచేసి [illegible]

కుండా, మనం ఏది అయితే అడిగిస్తున్నామో, అది ఇరుగకుండా వున్నది. అందువలన, శామచంద్రరావు కళ్యాణిగారు, సూర్యనారాయణరాజుగారు, శాకలు తీసిన శాకాని వెంకట రత్నంగారు ఒక చోట కూర్చుని యీ విషయాన్ని గూర్చి ఆలోచించి, సత్వరమే మనమూళిచే లక్ష్యాన్ని చేయకొనడానికి చర్యలు తీసుకోవ ఉనిపరిగా కోరుతున్నాను. ఈవాడు ఒకడిపార్టుమెంటుకు మరొక డిపార్టుమెంటుకు సంబంధ బాంధవ్యాలు సరిగాలేక, మేము ఏమి కావలయునన్నా, ఎవరివద్దకు వెళ్లాలో తెలియని ఒక అయోమయ పరిస్థితి ఏర్పడినది. దానికొక ఉపాహరణ చెబుతాను. నేను ఒక మనిషిని వెంటబెట్టుకుని సిమెంటు రేకులకొరకు వెళ్లాను. కాలుగైడు డిపార్టుమెంట్సుకు వెళ్ళాను. ఒకచోటికి విడిచే యింకొక చోటికి వెళ్ళమన్నారు, మొత్తంమీద, చివరకు సిమెంటు రేకులు ఎక్కడదొరుకు కాయో తెలియనే లేదు ఇటువంటి వ్యవస్థనంతా పరిశీలించేసి, అవసరమైన కార్యక్రమాలను వేసుకుని త్వరితగతిని అమలుజరుపుకుంటూ ముందుకు వెళ్ళవలసి వుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. లేకపోతే మన ఆశయాలను, ఆదర్శాలను ఆచరణలో చూడలేమని మనవిచేస్తున్నాను.

ఇంక, వ్యవసాయంగురించి క్లుప్తంగా చెప్పేముందు వీలూరు పట్టణంవద్ద కొల్లేటి సరస్సుగురించి చెప్పాలి. అప్పలనాయుడుగారు చాలాచక్కనికార్యకర్త. చాయ యీ పోర్టిఫోలియో తీసుకున్నారు. మంచి ఆసక్తివం వున్నవారు. కొల్లేటి సరస్సులో చేపల పరిశ్రమను అభివృద్ధిచేసి, తద్వారా ప్రభుత్వానికి ఎంతో రెవిన్యూను, మత్స్యపారిశ్రామికులకు జీవనభృతిని కల్పించవలసివున్నది. ఒక ప్లాన్ ప్రకారంగా చేస్తే యిది అభివృద్ధిచెందడానికి అవకాశమున్నది. ఆక్కడ యీ పరిశ్రమ అభివృద్ధిచెందడానికి అవసరమైన సౌకర్యాలున్నాయి, ఒక మాస్టర్ ప్లాన్ వేసి ఆ ప్రకారం చేయవలసినదిగా మీ ద్వారా మత్స్యపరిశ్రమ శాఖామంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

అలాగే ఫారెస్టు మంత్రిగారికికూడా ఒక సూచన. వీలూరుప్రక్కన కొన్ని వేల ఎకరాల బంజరు వున్నది. ఈరోజువరకూ ఆక్కడ ఒక మొక్కా, మోడూ రెట్టూ, చేమా ఏమీ లేదు. కాగితాలమీదవప్ప అక్కడమాత్రం అవి ఏమీలేదు. అడవి ఇన్నప్పుడు రెట్టూచేమా వుండాలి; జంతుసంతతికూడా వుండాలి. అక్కడ అదేమీలేదు. ఫారెస్టు లాండ్ విషయంలోకూడా ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకుంటేతప్ప మన దేశంలో అభివృద్ధికి అవకాశముండదు. లేకపోతే ఎల్లకాలము ఆహారాన్ని యితర దేశాలనుంచి దిగుమతిచేసుకునే దుర్గతి మనకు తప్పదు. అక్కడ జీడిమామిడి మొక్కలు వేశారు, కొన్ని లక్షల రూపాయలు ఖర్చుచేశారు. మొన్న మేము అక్కడకు వెళ్ళి చూశాము. ఆ డబ్బు అంతా వ్యర్థమైంది. జీడిమామిడి మొక్కలన్నీ చచ్చి పూడుకున్నాయి. అడవిలేదు, ఏమీ లేదు. అట్లా నిర్ప్రయోజనంగా కొన్ని వేల ఎకరాలు వుంది. ప్రభుత్వంవారు వ్యయంగా చూచి వీని అడవి భూములక్రింద వుంచాలో, వీని పుంచనక్కరలేదో నిర్ణయించాలి. దేశానికి అడవులుకూడా అవసరమే. కాని అన్నిటిని అడవిభూములుగా వుంచుకోవడంచే దేశానికి అవర్థకం, అభివృద్ధి జరగదు. ఫారెస్టు భూములకు ఫెన్సింగ్‌కాని భూము

లేవో నిర్ణయించి, వాటిని భూమిలేని పేదరైతులకు, రాజకీయ బాధితులకు, మిలిటరీవారికీ యిచ్చినట్లయితే బాగుంటుంది. మా నిలూరు తాలూకాలో ఎకరానికి కనీసం 15-20 బస్తాల ధాన్యం పండే ఇటువంటి భూములున్నాయి. ఆంధ్రదేశం మొత్తంమీద కొన్ని లక్షల ఎకరాలు యీ విధంగా వుంటుంది. పాలలో క్రొవ్వుపదార్థాలున్నాయన్నారు. పాలలో క్రొవ్వుపదార్థాలు తప్పని సరిగా వుంటాయి. వెన్న అవసరానికి బదులు క్రొవ్వు అంశే కొంతమంది ఆశ్రయిస్తున్నారు. ఈ పట్టణంలో మిల్క్ ప్రాజెక్టువారు సరఫరా చేసే పాలలో ఇదివరకు లీటరుకు 150-200 గ్రాముల వెన్న వచ్చేది, కాని ఇప్పుడు 50 గ్రాములకు వెన్నమాత్రమే వస్తోంది. మరి, ఇందులో కల్తీ వున్నదో, దమిట్లో పాలకమిషనరుగారు, వ్యవసాయశాఖామాత్యులు ప్రత్యేకంగా చూడాలని కోరుతున్నాను. నేను యీ 6 డిమాండులను బలపరుస్తున్నాను, థైహింద్.

(శ్రీ వి. పాపిరెడ్డి (ఆలూరు):—అధ్యక్షా, ఈ డిమాండు మీద మాట్లాడాలన్నప్పుడు నాకు క్రొవ్వేది కద జ్ఞాపకం వస్తోంది. ఆమెకు 6 మంది భర్తలు వుంటే యీవాడు యీ డిమాండులకు సంబంధించిన సెక్రటరీగారికి 4 మంది భర్తలు అయ్యారు. అయన యీ నలుగురి సందులో ఎట్లా తంటాలు పడుతున్నాడో—ఐ జస్ట్ పిటీ హిం. తరువాత, జంతు సంబంధ శాఖ వారిచ్చిన నోటులో మొదటి మూడు పేజీలలోనూ కేవలం పెమన్ సంగతే వ్రాసి వుంది. ఈ పెమన్ వ్యవహారం ఆలోచిస్తుంటే—ఉన్న పశువులన్నిటినీ కాస్ట్రేట్ చేశారు. ఎక్కడ పడితే అక్కడ పెమన్ బ్యాంకులు పెట్టాలనే ఉద్దేశంతో గవర్నమెంటు ఇట్లా చేసింది. కాని, ఆర్థిక యిబ్బందులవల్ల అవసరానికి అన్ని గ్రామాలలోనూ పెమన్ అందడం లేదు. ఈ మధ్య కొత్తగా వంశవర్ధనిలో యీ పెమన్ ప్రైవేటైజ్ ఒకటి కనిపెట్టారు. అట్లా ప్రైవేటైజ్ చేసేదాని కోసం పీటీ 24 రోజులు వుంటుందన్నారు. అది మన ప్రభుత్వం పెట్టించి గ్రామాలకు విరివిగా పట్టుబడి చేస్తే మంచిదని నా ఉద్దేశం. పౌల్ట్రీ ఫ్లాంట్ పంగతి చెప్పారు. ఇది ఎప్పుడో పూర్తి కావలసిందే కాని యింకా పూర్తయే స్టేజిలోనే వుందని చెప్పారు. రైతులకు పందులను విరివిగా యిచ్చారు. అవి కాగా పెరగుకున్నాయని కూడా యీ నోటులో వ్రాశారు. ఫ్యాక్టరీ పని కాకుండా, యీ పందులు ఆ పని అయిపోతే వాటిని పెంచాడ మీదకు వదులుతారో లేక వాటికి కూడా నిరోధ్ తయారు చేయించి యిస్తారో తెలియదు. గ్రామాలలో పాలు దొరికినా దొరకక పోయినా యీ సిటీలో కొంత వరకు మేరుగు అనిపించినందుకు యీ పాల సరఫరా అధికారులను అభినందించవలసినదే. చాల సంతోషం. ఇప్పుడు వ్యాగగలిగినన్ని పాలు రావడం సంతోషం. అందానికి, ఆరోగ్యానికి గాడిద పీరం అన్నారు. క్రొంచి రాణి గాడిద పాలలోనే స్నానం చేసేదట. మొసిన్ నల్ గా ఆవు పాలు చాలా మంచివని వింటున్నాము. వాటితోపాటు యీ గాడిద పాలు కూడా అభివృద్ధి చేస్తే మంచిదని నా ఉద్దేశం. అవి నోరులేని జీవులు కాబట్టి వాటిని చూడవలసిన పద్ధతిలో చూడకపోతే అవికూడా సేఫ్ గార్డ్స్‌తో స్టార్టుచేసి సెపరేట్ స్టేట్ కావాలంటూ యేమొకనే భయంగా వుంది.

ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు ఉంది, నెల్లూరు జిల్లాకు సంబంధించి వుండే ప్రాంతాల లోనే 6 వేల ఎకరాలలో ఫారెస్టు లాండు వుంది. దానిని డిస్ ఎఫారెస్టేషను చేయమంటే ఫారెస్టు కోడు ప్రకారం కి ఫారెస్టు లాండు వుండాలని చెబుతున్నారు. అది ఎక్కడ వుండాలి? దేశంలో వుండలా, ప్రతి ప్రాంతంలో వుండాలా అర్థం కావడం లేదు. మన ప్రభుత్వానికి ఎక్కడ ఏ పని చేయ కుండదో అక్కడే అవని చేయాలని ఉద్దేశం బాగా ఉంది. వారికి సోపలిజం మీద అంత పట్టుదల అన్నమాట. మా ప్రాంతంలో నాగాణి ప్రాంతం 6 వేల ఎకరాలు అడవి భూములుగా వుంది అక్కడ అటవీశాఖ మంత్రి వాగి సూర్య నారాయణరాజుగారు ఎంత చెప్పినా ఎలుకు కూడా దొరకదు. (ఇంటరప్షన్) చేటుకు పెడితే అతకంటే అవ్యాయం ఎప్పుడో వంద సంవత్సరాలనాటికి ఫారెస్టుశోధను పట్టుకొని ఊగులాడటం కంటె మాగాణి ప్రాంతాలలోవుండే అడవి భూములను డిస్ ఎఫారెస్టేషను చేయడం మంచిది గిద్దలూరు, అదిలా బాదు వంటి చోట ఫారెస్టు భూములు వున్నాయి. అటువంటి చోట అడవులను పెంచవచ్చు. కాఫీ ప్లాంటేషను విషయం ఒకటి వచ్చింది. పది ఎకరాలలో, ఐదు ఎకరాలలో యిస్తాము. ఎవరైనా వచ్చి కాఫీ ప్లాంటేషను చేస్తే అంటున్నారు ఇది ఆచరణలో, జరిగేది కాడు. చాలా ఓవర్ హెడ్ చార్జెస్ వుంటాయి దీనికి. ఆ రెండు వేల రూపాయల ప్రీమియానికి ఎక్స్‌పెక్టెడ్ అవుతాయి. వది ఎకరాలు యిస్తే ఎవ్వరూ చేసేవారు వుండరు కాబట్టి ప్రభుత్వమే కాఫీ కార్పొరేషను ఒకటి పెట్టి, కాఫీ బోర్డుతో మాట్లాడి, యీ పని చేయిస్తే బాగుంటుందని నా మనవి. దేవుడు వరం యిచ్చినా పండ్లు వుడని ప్రాంతములో రెండు సంవత్సరాల క్రితం ఒక వడ్డ మీదను పెట్టారు. వెంకటగిరి రైస్ మిల్లింగ్ ప్లాంటు పెట్టారు. అక్కడ చుట్టుప్రక్కల 10 మైళ్ళ లోపల ఎక్కడా నడ్డు వండివు. ఇపా ఒకటి న్నర లక్షలు పెట్టి మూకెట్టింగ్ ఫెడరేషన్ వారు రైసు మిల్లు పెట్టారు. నేను ఈ మధ్యనే ఒక రోజు పోయి చూస్తే చాదాపు అడవిలో ఆ కట్టడం కట్టారు. అక్కడ వాచ్‌మన్ ఉండడానికి కూడా భయపడుతున్నాడు. రాత్రివేళ వాడుకూడా ఉండడు. అక్కడ పనికి వచ్చేదివడితే బాగుంటుంది. అక్కడపిల్రస్ గ్రోత్‌కు బాగుంటుందిగనుక సిట్రస్ ఎక్స్‌ట్రాక్షన్‌కు ప్లాంటు పెడితే బాగుంటుంది కాని కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చారు కదా అని అక్కడ జనవరంగా ఖర్చు చేయడం అవ్యాయం. ఐ. ఎస్. సి. అగ్రికల్చరు, వెటర్నరీ సీట్ల విషయంలో డిస్ట్రిక్ట్ వైజ్ డిస్ట్రిబ్యూషన్ ఆఫ్ సీట్స్ సుప్రీం కోర్టు కొట్టివేసిన తరువాత స్టాటిస్టిక్స్‌తో సహా చాదాపు 80 పర్సంటు సీట్లు హైదరాబాదీ, వరంగల్లు వట్టణాలకు మాత్రమే వచ్చాయి. దీనికి వరైనా వర్ధతి ఆలోచించి జాస్తిగా గ్రామీణ ప్రాంతాల వారికి వచ్చేటట్లుగా వీర్చాటు చేస్తే బాగుంటుంది. సిటీలో తయారైన పిల్లవాడు తప్పితప్పుటి నుంచి ఉద్యోగం కోరకే చూస్తాడు కాని కేర్యం చేనుడు. గ్రామీణ ప్రాంతాల వాళికి ఎక్కువ వర్సం చేసి ఇచ్చేటట్లుగా రోడ్డుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

డాక్టర్ టి. వి. యస్. చలపతిరావు :—అధ్యక్షా, మనదేశంలో అదికాలం నుంచి పాడివంట అన్నారు. పాడి పంటతో పాటు కుదురు ! వ్యం ఆడితే దేశంలో కొరత ఉండదు అన్నారు. దీనినే ఇంగ్లీషులో 'Agriculture is the foe of famine' అన్నారు. అంత కీలక స్థానం ఆక్రమించుకున్న వ్యవసాయ శాఖ, పశు సంరక్షణ శాఖ, వెంకట నారాయణగారు చెప్పినట్లు ప్రజా జీవితంలో అన్ని రంగాలలో పనిచేసి, ప్రజలలో మిళితమైన పీర శాఖాని గారు స్వీకరించి వందకు ప్రప్రథమంగా ధన్యవాదాలు చెబుతూ అతి ముఖ్యమైన సూచనలు కొన్ని చేయ సాహసిస్తున్నాను. శాఖానిగారు మంత్రిగా రెండు మాసాల క్రితమే అయారు. అంతకు పూర్వం శాసన సభ్యులుగా ఉంటూ ప్రజల సమస్యలగురించి రైతాంగం పాడి పంటలను గూర్చి కరతలామలకంగా వారు తీర్మం చేయుచుని ఉన్నారు. వాటిని కొంతవరకైనా అమలుచేయడానికి అవకాశం అసృష్టవళాత్తు వారికి లభించిందికనుక తప్పకుండా అమలుచేస్తారని అశతో సూచనలు చేయడానికి సాహసిస్తున్నాను. ముందు పాడిగురించిచెప్పవలసి. ఇంత కాలం ఎక్కువరోజులు ఏ విషయానికైనా ఎదురు చూస్తున్నానో అదృష్టవళాత్తు ఈ పుస్తకంలో వాడి గురించి సమాచారం ఇచ్చారు. If a cross-bred cow or upgraded murra about 150"/- and yielding every day about 10 liters is maintained by costing the farmer through homegrown fodder the average per day income will be in the region of Rs. 12-50. అని వివరాలు ఇచ్చారు. కనీసం రెండు. 10లీటర్లు ఉంటుందని ఇందులో పొందుపరచారు. ఇది అనుబంధ ఆదాయానికి తోడ్పడుతుంది. ఈ సంవత్సరంలో సత్వర చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. గ్రామసీమలలో ఎక్కువగా గడ్డి ఉంటుంది కనుక అక్కడే ఎక్కువగా కేంద్రీకరించాలని చెబుతున్నారు. పట్టణాలలో కూడా గ్రామాలనుంచి వచ్చిన వారే ఎక్కువగా ఉన్నారు అన్నిచోట్ల కొనుగోలు చేయడం చాలక పట్టణాలకు వస్తే వృత్తి స్వీకరించి జీవించ వచ్చునని వచ్చిన మధ్య తరగతి ఫిక్సెడ్ ఇన్‌కం క్రాకెట్ వారు చాల మంది ఉన్నారు. వారికి ధరల పెరుగుదలే కాని ఇంకే పెరుగుదల ఉండదు. పట్టణంలో ఉండే కలాంటి వారికి స్లమ్స్‌లో ఉండేవారికి ఉపయోగపడుతుంది. రు. 1,500లు వారికి ఇస్తే ప్రయోజనం లేదు. మంచి గేదెను కొన్నించి మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేస్తున్నట్లు అన్ ఎకనామిక్ హోల్డింగ్స్ అని గ్రామాలలో ఉన్నాయనుకుంటున్న కుటుంబాల వారికి గేదెను అప్పగిస్తే వారు తీర్మవలసిన డబ్బు కూడా పాల రూపంగానే—బ్యాంక్ సిస్టం మాదిరి — తీసుకుని ప్రతిరోజు ఇన్ని పాలు అని ప్రభుత్వం వారు తీసుకుని అప్పు తీర్చే పద్ధతి ప్రవేశ పెట్టినట్లయితే వృత్తిశీక జీవనోపాధి జరగకుండా ఉండే అనేక కుటుంబాలకు చాలా సౌకర్యంగా ఉంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రొద్దుట ఖాస్కరరావుగారు కోళ్ళ పెంపకం కూడా చేపట్టాలని అన్నారు. అది శంకా ఎక్కువ దోపిడీ చేస్తుందివడంలో సందేహం లేదు. సహకార సంఘాల ద్వారా చేయాలన్నారు. అది చాలా ఆలస్యం అవుతుంది. అదే ప్రధానమైన విషయమైతే వెంకటరత్నం గారే పశుకార్ శాఖను కూడా తీసుకుని రెండు శాఖలను జోడు గుర్రాల సార్టు మాదిరి తోలి పాడిని సమృద్ధి చేయడమే కాకుండా తీసుకోపాధి కలిగించేట్లు

పట్టణవాసులకు సౌకర్యం కలిగించాలని వారిని కోరుతున్నాను. రికెన్సి పర్వే ఆరోగ్యశాఖ చాయ చెప్పారు, దాదాపు వదికోట్లనుంది పిల్లలు టిటమిన్ 'ఎ' లేక పుట్టు గ్రుడ్డి వాళ్ళు అవుతున్నారని చెప్పారు. పాలకు రక్తానికి తేడా ఒక్కరంగుతోనే అని ఒక శాస్త్రజ్ఞుడు చెప్పాడు. The difference between milk and blood is only colour ఎన్ని పాలు త్రాగితే అంత రక్తం అవుతుందని శాస్త్రజ్ఞులు చెబుతున్నారు. అట్టడుగున సమాజంలో ఉన్న వారికి ఈ సౌకర్యం చేస్తే—

Sri C. V. K. Rao :—The difference between milk and water is also narrowing down.

Dr. T. V. S. Chalapathi Rao :— I am not aware of it. ఏ దృష్టితో చూసినా పాల ఉత్పత్తిని విస్తృతం చేయడం అవసరం అని మనవి చేస్తున్నాను. ప్రతి సంవత్సరంకంటె ఈ సంవత్సరం పాల డిపార్టుమెంటుగురించి ఎక్కువ తోగట్టా ఇచ్చారు. అందుకు వారిని హృదయపూర్వకంగా అభినందిస్తున్నాము. పాల పన్నయి విషయంలో ఒకటి రెండు విషయాలు చెప్పదలచుకున్నాను. ఇనివరకు పాల కేంద్రాలు పెట్టి వాటి ద్వారా పన్లయి చేస్తూ వచ్చారు, విజయవాడ పట్టణంలో కూడా అట్లాగే జరుగుతోంది. దానికి తెల్ల వారుఝామున పోవాలి. ఇటీవల బాటిలింగ్ నిస్టం పెట్టారు. దానికి కూడా అభినందనలు తెలుపుతున్నాము. అది కూడా నిలువ ఉండవలసి వస్తుంది. ఏ 500 మంది కార్డు హోల్డర్లు, వాని ముందుకువచ్చి ఒక సర్వేంటును పెట్టుకుంటే 500 సీసాలు అతనికే తెలివరి ఇస్తే వారు వచ్చి క్యూలో నిలబడి తీసుకుంటారు. ఈ విధమైన డిస్ట్రిబ్యూషను నిస్టం పెట్టుకుంటే అందరికి సౌకర్యంగానే ఉంటుంది. ఆనందికి వృత్తి కలుగుతుంది. దీనివి గురించి విజ్ఞప్తి చేశాము. అది అమలు జరిగేట్లు సత్వర చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. క్రొత్త కార్డులు గురించి కన్ స్యూమర్సుకు చాలా కష్టంగా ఉంది. క్రొత్తకార్డు కావాలంటే పాల డిస్ట్రిబ్యూషను ఆఫీసుకు పోవాలి. పెళ్లిళ్ళు జరిగినా పేమి జరిగినా గెజ్టులు వచ్చినా పోవలసి ఉంటుంది. దీనికంటె ప్రతికోల పాల కేంద్రం ఉంటుంది కాబట్టి అక్కడ పాలు పన్లయి చేసే గంటలలోనే క్లర్క్ వాని మరొకరు వాని అక్కడకు వచ్చిన వారికి ఎఫ్సుటూ కార్డులు కావాలంటే వెంటనే అక్కడ ఇస్తే కన్ స్యూమర్సుకు చాలా ఉపయోగంగా ఉంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఇప్పుడున్న పద్ధతి ప్రకారం పాల డిస్ట్రిబ్యూషను ఆఫీసుకు రావాలంటే చాలా పైరవీ జరుగుతుంది. ఈ స్కీము గురించి ఆదిలో చాలా సందేహాలు వెలిబుచ్చారు. కాని రోజు రోజుకు ఎఫిషియన్సీ ఇంప్రూవ్ అయి ప్రజలు ఎప్రీషియేషను తెలిబుచ్చుతున్నారు. దీనితో సంతృప్తి చెందకుండా శాచలివ పరచ్చట్లుచేస్తే ఉత్పత్తి డిస్ట్రిబ్యూషను పెరుగుతుంది. భూమి విషయంలో తీసుకురాలేని ఈక్వెల్ డిస్ట్రిబ్యూషను పాడి విషయంలోనైనా తీసుకు రావచ్చునని ఆశిస్తున్నాను. పంటల విషయంలోకూడా గత మూడు ప్లానులలోను కాలుగవ ప్లానులోని మూడు సంవత్సరాలలోను చాలా అభివృద్ధి జరిగింది. పాశేశ ప్రోగ్రాం అని మాడిపైడ్

హైశేక్రపోగ్యాం అని ఇంప్రూవ్డ్ సీడ్స్ అని చేస్తున్నారు. అంతా బాగానేవుంది. ఉత్పత్తి ఎక్కువ జరుగుతున్నప్పుడు కన్స్యూమరుకు ధర తగ్గుదల ఉంటుందని ఆర్థికశాస్త్రవేత్తలు చెబుతారు. కానీమనకు ఉత్పత్తి పెరుగుతున్నది, ధరకూడా పెరుగుతున్నది. ఉత్పత్తిదారుకు గిట్టుబాటు ధర ఇవ్వకూడదనే వాదనవాదిస్తారు. ప్రొడ్యూసరుకు న్యాయమైన ధర ఇస్తూ కన్స్యూమరుకూడా నర్వయిస్ కావాలి, ఈ ధరతో కన్స్యూమరు కనుక కన్స్యూమ్ అయితే ప్రొడక్షను ఎవరికోసం, అర్థంఉంది, ప్రొడక్షను ఎప్పుడైతే యిన్ని రెట్లు పెరిగిందని సగర్వంగా చెప్పుకుంటున్నామో ఆ మేరకు రిటెయిల్ కన్స్యూమరుకు కవిపించాలి. అది యింతవరకు రాలేదు. దానిగురించి ఆలోచించాలి. వారు జిల్లా కాంగ్రెసు అధ్యక్షులుగా ఉండగా చాలా కృషిచేశారు. ప్రకాశం పంతులుగారి హైములో ప్రొడ్యూసర్-కం-కన్స్యూమరు కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్ కి చారం రోజులలో లక్ష వసూలుచేసిన అనుభవం శాకాని వెంకటరత్నంగారికి ఉంది. కనుక వారి మంత్రివర్గ కాలంలో ఒక జిల్లాలో ఒక తాలూకాలోవయినా ప్రొడ్యూసర్-కం-కన్స్యూమరు కోఆపరేటివ్ సొసైటీస్ స్థాపించడానికి కృషి చేసి కన్స్యూమరుకు రిలీఫ్ యిచ్చాలని అర్థిస్తున్నాను. ఫెర్టిలైజరు గురించి చెప్పాలి. చాలా కాలంగా చెబుతున్నాను. ఫెర్టిలైజరు యిక్ చేక్ ఆంధ్రలో ఎక్కువని వచ్చే సంవత్సరానికి 21 లక్షల టన్నులు కన్స్యూం అవుతుందని సిద్ధయి చేయలోకు వ్వామని వ్యవసాయ డిమాండులో చెప్పారు. అయితే దానిగురించి చెప్పినప్పుడు కెమికల్ కంట్రోలు విషయంలో ఎన్ని లక్షల టన్నులు యిస్తున్నారో చెప్పలేదు. రిపీయేల్ కార్పన్ అనే ఒక అమెరికన్ బయాలజిస్టీ యిటీవల ఒక గ్రంథం వ్రాశారు. కెమికల్ ఫెర్టిలైజర్సువల్ల ఎంత అనర్థం వస్తున్నదో వివరించారు. కెమికల్ ఫెర్టిలైజర్సు వాడగానే భూమిలో ఉండే నేచురల్ క్రిములు చచ్చి పోతాయి. వాటి స్థానంలో పెస్ట్స్ తెగుళ్లు బయలుదేరుతున్నవి. తెగుళ్ల మందు వాడవలసి వస్తున్నది. తెగుళ్ల మందు ఉండగా ఉత్పత్తి చేసిన ఆహారపదార్థాన్ని వాడితే కేన్సరు వస్తుందని అమెరికాలో కేన్సరిజనిక్ ఎలిమెంట్సు ఉన్నాయని పోస్టుమార్టం ఎగ్జామినేషన్స్‌లో తెలుసుకుని దానికి వ్యతిరేక ఉద్యమం రచియేల్ కార్సన్ అనే వారు చేస్తున్నారు. అందువల్ల అగ్రికల్చర్ యూనివర్సిటీ రాజేంద్రనగర్ లో ఉండికనుక రిసెర్చి చేస్తున్నారనే భాగంలో ఎన్నిసార్లు తిరుగ చేసినప్పటికి ఈ భాగాన్ని ఆలోచిస్తున్నట్లుగా లేదు. మహాత్మా గాంధీ గారు ప్రభ్యోండమైన కృషిచేశారు. అయిన మానవుని సైటోసాయిల్‌లో ఎంత సైట్రోజన్ ఉండో ఎస్టిమేటు చేయించారు. మానవుని యూరిన్‌లో, పశువుల యూరిన్‌లో ఎంత సైట్రోజన్ ఉందో ఎస్టిమేటు చేయించారు. ఢిల్లీలో పౌరుల సైట్ సాయిల్‌వల్ల ఎన్ని ఎకరాల అధికోత్పత్తి చేయించవచ్చునని ఎస్టిమేటు చేయించారు. అటువంటి మెమ్మార్ అంతా పోయి కెమికల్ ఫెర్టిలైజర్స్ వచ్చేటప్పటికి కేన్సరు ప్రమాదం ఉంది కనుక అగ్రికల్చరు యూనివర్సిటీ ఈ ప్రాజెక్ట్ చేపట్టి రచియేల్ కార్సన్‌గారి సైంటింగ్స్ ఎంతవరకు మన దేశంలో చెల్లుతాయి అనుభవాలు జరుగుతాయి అని విచారించవలసిన

రని కోరుతున్నాను. క్రొత్తగా వైచుంగ్ వేటిప్, ఐ. ఆర్. 8 అంటున్నారు. ఎకరానికి 30–40 బస్తాలు పండుతున్నాయి. నేను ఒక సామాన్య వైద్యుడను. హాస్పిటలుకు వచ్చే ప్రతి 4 కేసులలో 3 కేసులు దేనిక్రిందకు వస్తున్నాయి అంచే తిండికి సంబంధించివని. ప్రతివాడు కడుపులో మంటతో వస్తున్నారు. సామాన్య కూలివాని మొదలు పెద్ద కుటుంబాలలో ఉన్నవారివరకు వారందరు వస్తున్నారు. క్రొత్త పెరైటిప్ రైస్ వస్తున్నాయి, దానికి తిండికి సంబంధం ఉంది కనుక, శ్రద్ధపోతే ఎపిడమిక్ స్కేలులో ఉండిడానికి లేదు. గత అసెంబ్లీ సమావేశంలో అప్పటికి ఐ. ఆర్. 8 రాలేదు. వైచుంగ్ వేటిప్‌ను ప్రొటీనల్ లేబొరేటరీకి పంపించి దానిలో ప్రొటిటివ్ వాల్యూ ఎంతఉందో యిల్ ఎఫెక్ట్స్ ఏమిఉన్నాయో, హైవర్ ఎపిడిటీ ఉన్నది చేసే పాయింట్స్ ఉన్నాయేమో తెలుసుకోవాలని కోరాను. ప్రశ్నలుకూడా వేశాను. అది మామూలుగా జరిగిపోయింది. ఇప్పుడు వెంకటరత్నంగారికి పంపిస్తున్నాను. ఐ. ఆర్. 8 ఎకరానికి 40 బస్తాలు యిస్తున్నమాట నిజమే, తిండి సమస్య పరిష్కారం చేస్తున్నమాట నిజమే, ఒక రెండు కెమికల్ పెర్టిలైజర్లవల్ల కాన్సర్ ఉత్పన్నం అవుతున్నది. రెండవ రెండు కడుపునొప్పి వచ్చి కమ్యూనిటీ అంతా డాక్టర్ను చుట్టూ తిరుగుతూ ఉంచే ఉపయోగం ఉండదు. దానిని న్యూట్రిషనల్ లేబొరేటరీకి పంపించి పరిశోధన చేయించాలని పంపిస్తున్నాను. వారిమీద చాలా ఆశలు పెట్టుకున్నాం. చాలా కీలక మైన శాఖ వారిది. రెండవది అన్నలస్వామి నాయుడుగారి శాఖ, చేపలశాఖ. చేపలలో ప్రొటీన్ ఉంది అది పూర్ మాన్స్ ప్రొటీన్. అదీ, మంచి బియ్యం, మిల్లు యిచ్చేస్తే వి. వి. కె. రావుగారి ఉపన్యాసములకు శాపు ఎక్కడ ఉంటుందో పేరే చెప్పవలసిన పనిలేదు. దానికి ముగ్గురు మంత్రులు కృషి చేయాలి. ఇంక అటవీశాఖ గురించి చెప్పనేలేదు. పాపిరెడ్డిగారు కాఫీ ప్లాంటేషన్ గురించి చెప్పారు. చాదర్ల యిట్టివల యిద్దరుముగ్గురు స్నేహితులు వచ్చారు. మంత్రి గారు 50 ఎకరాలు అరకు చాలి దగ్గర యిస్తామన్నారని. దానిని శీఘ్రగతిని డిస్ట్రిబ్యూట్ చేసి కాఫీ ప్లాంటేషన్ మన రాష్ట్రంలో ఎక్కువ స్థాయికి తీసుకు రావాలని కోరుతూ తమకు ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

(శ్రీ ఎం. వీరరాఘవులు:—అధ్యక్ష మహాశయా, వ్యవసాయ శాఖ మంత్రిగారు బాగా అనుభవం వున్న రైతుగా వారి దృష్టికి కొన్ని విషయాలు వేశాలనుకుంటున్నాను. వ్యవసాయం అభివృద్ధి కానిదే వ్యవసాయోత్పత్తి పెరగనిదే దేశంలో ఈవాడు పెరుగుతున్న జనాభాకు తట్టుకోలేము. కనుక వ్యవసాయం అభివృద్ధి కావాలి గ్రామాలస్థాయిలో మైనరు ఇరిగేషనులోను, మేజరు ఇరిగేషనులోను డెల్టా ప్రాంతాలలో వాటరు లెవ్యలేషనుకు న్యాయ మైన సూత్రాలు అమలు జరపడంలేదని మనవిచేస్తున్నాను. చిన్నచిన్న పెరువు బుచ్చాయంచే నీరు లేనిదే పంటలు పండవు. నీరు వచ్చినప్పుడు సమానమైన నిష్పత్తిలో చిన్నరైతు. పెద్దరైతు అనే తారతమ్యం లేకుండా పంపకం జరగ వందువల్ల వ్యవసాయోత్పత్తి తెబ్బతింటున్నది. నీటి పంపకంలో రూల్స్ అరడ్ రెగ్యులేషనను అమలుజరుపుతూ న్యాయమైన పంపకం చేయాలని అదేశిస్తేగాని

వ్యవసాయం అభివృద్ధిలోకి రాదని మనవిచేస్తున్నాను. అంతేకాకుండా చెరకు ఉత్పత్తి గురించి చాలా అనుభవం ఉంది కాబట్టి కొన్ని విషయాలు చెప్పుకుంటున్నాము. చెరకు ఉత్పత్తి చేయడం చాలా ఖర్చుతో కూడిన పరిశ్రమ. ప్రతి రైతుకూడా ఎకరం ఒక్కింటికి 1200, 1500 రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి చెఱకు ఉత్పత్తి చేసిన తరువాత ఫ్యాక్టరీకి తోలడం ద్వారానో లేక బెల్లం తయారు చేయడంద్వారానో డబ్బు చేసుకోవాలి. ఎన్ని రకాలయిన యిక్కట్లకు గురి కావలసి వస్తున్నదో వ్యవసాయ శాఖ మంత్రిగారికి తెలియనిదికాదు. గత సమావేశంలో ముఖ్యమంత్రిగారు, వ్యవసాయశాఖ మంత్రిగారు ఒక ధర నిర్ణయించి ఆ ధర ప్రకారం రైతులు ఫ్యాక్టరీకి చెఱకు ఇచ్చినట్లయితే టన్నుకి వంద రూపాయలు ఇవ్వవలసినదని నిర్ణయించి చేయవలసినదని ప్రకటించిన తరువాత మొగుడు ఫ్యాక్టరీ వీరియాలోని రైతాంగం చెఱకు సప్లయి చేశారు. తదుపరి ఆ ఫ్యాక్టరీవారు మీరో కారణాలు చూపిస్తూ వంద రూపాయలున్నది 78 రూపాయలతో సరిపెట్టారు. మొన్న వ్యవసాయ శాఖ మంత్రిగారు యాభైను తీసుకుంటున్నామని చెప్పినందుకు చాలా సంతోషం. చాలా వినరంగా చెప్పారు. అందుకు సంతోషిస్తున్నాను. కాని యిప్పుడు కేవలం ఫ్యాక్టరీలమీదనే చెఱకు ఉత్పత్తిదారులు ఆధారపడి వుంటే దెబ్బతింటారు. కారణం వీటిలంటే షుగర్ ప్రయిస్ డౌన్ అయినప్పుడు ఫ్యాక్టరీవారు, తక్కువ రేటు యిస్తానుంటారు. చెప్పు వంటించే చెఱకును తక్కువ రేటుకు రైతు యివ్వడానికి ముందుకు వెళ్ళలేడు. రెండో మార్గం వుండాలి. ఏమిటంటే బెల్లం ఉత్పత్తి చేయడంకోసం ప్రభుత్వ సహకారం అక్కరలేదు. ఆక్కర లేకుండా బెల్లం ఉత్పత్తి చేసినప్పుడు బెల్లానకు తగిన మార్కెట్టు చూపించాలి. ప్రభుత్వమే ఇతర రాష్ట్రాలకు ఎగుమతికి ఇతర దేశాలకు ఎగుమతికి మార్కెట్లు చూపించి ఎగుమతి చేయడానికి పర్మిటు సౌకర్యం కలుగచేస్తే చెఱకు ఉత్పత్తిదారునికి ప్రోత్సాహం వుంటుంది. చెట్టిన చెట్టులకికి గిట్టుబాటైన లాభం ఉంటే ఉత్పత్తి చేయగలడు కాబట్టి చాలినన్ని వంచదార వచ్చుకాడు వ్యవసాయ కార్మికులకు పని చూపించి చేశానికి సేవచేయగలుగుతాడు. బెల్లం ఉత్పత్తి చేసినవారికి మార్కెట్లు చూపించి పర్మిట్లు ఇప్పించాలని కోరుతున్నాము. పర్మిట్లు కోసం బెల్లం వర్తకులు కాళ్ళ వడకకుండా డబ్బు ఖర్చుపెట్టవలసిన అవసరం లేకుండా సులభంగా పర్మిట్లు యిస్తే ఫ్యాక్టరీవారుకూడా బెల్లంద్వారా చెఱకు చెల్లిపోకుండని పెచ్చు రేటుకు ఫ్యాక్టరీవారు కొంటారు బెల్లం ఎగుమతి అయినప్పటికి రైతుకి గిట్టుబాటు అవుతుంది. పెచ్చు ఇవాళకు పని కలుగుతుంది. కావలసిన వంచదార సమృద్ధిగా తయారు అవుతుంది గనుక మంత్రిగారు ఎక్కువ శ్రద్ధ చూపించాలని నేను వారిని కోరుతున్నాను. తదుపరి అడవుల శాఖ మంత్రిగారితో కొన్ని విషయాలు మనవి చేసుకోవాలి. చాలా గ్రామాలలో మన్యవాసులు అయితేనేం, వెలమీ వెలెన్సి గ్రామాలలో అయితేనేం అడవులు చాలా వున్నాయి. వాటి కాలుకు పోరంబోకు భూములు యిచ్చేవరకు అప్రిజర్వ్డ్ ఫారెస్టుగా వున్న కొండలను దరిమిలా 10-15 సంవత్సరాలలో అయిన సర్వేలో రిజర్వ్డ్ ఫారెస్టు [illegible] మార్చేశారు. దానివల్ల అడివరకు జమీందారుల క్రైములోనూ ఫారెస్టులోనూ

వున్నప్పుడు రైతులు పశువుల పుల్లలకోసం వెళ్ళడం పశువులను మేపుకోవడం వగైరా సౌకర్యం అనుభవిస్తూ ఉండేవారు. 10-12 సంవత్సరాల క్రితము శేఖవ సర్వేలో అవి రిజర్వుడ్ ఫారెస్టు క్రింద చూపించినందువల్ల పేద రైతుల దూడలు వెళ్ళినా, పుల్లలమోపు తెచ్చుకొన్నా ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటులో వున్న క్రింది ఉద్యోగులు లంచము యిస్తే పూరుకొంటున్నారు లేకపోతే వాళ్ళైన కేసులు పెడుతున్నాగు. సమస్య వచ్చినప్పుడు కోర్టుకు అలెండు అవాలని తెలియక అవసరమైన శిక్షలకు గురి అవుతున్నారు. అందువల్ల గ్రామానికి సమీపములో యిదివరకు అప్ రిజర్వుడ్‌గా వున్న భాగాలు ఏవైతే వున్నవో వాటిని ఈవారు రిజర్వుడ్ ఫారెస్టుగా మార్చి లెక్కలలో చూపిస్తున్నందువల్ల అధికారుల ఆంతలవల్ల ప్రజలు బాధపడుతున్నారు. ఆ లెక్కలు తీయించి చూపినట్లయితే తెలుస్తుంది. వాటిమీద వున్న అంశములు తొలగించి గ్రామానికి చేరివున్న భాగాలను రిజర్వుడ్ ఫారెస్టునుంచి తీసివేసి రైతుల పశువులు తిరగడానికి అవకాశము కల్పించాలని, పుల్లలు తెచ్చుకోడానికి అవకాశము కల్పించాలని మనవిచేస్తున్నాను. దేశాన్ని ఉద్ధరిస్తామని చెబుతూ ప్రజలను బాధపెడితే ప్రభుత్వానికి చెడ్డపేరు వస్తుంది. రిజర్వుడ్ ఫారెస్టులో వున్న కొన్ని భూములు అడవి పెంపకానికి అవకాశము లేకుండా పల్లపు ప్రాంతాలుగా వున్నవాటిని రైతులకు పట్టామీద యివ్వడములేదు. అడవి పెంచడములేదు. అది ఏ రకము గాను ఉపయోగపడడములేదు. పత్తిపాడు తాలూకాలో సుమారు 8 వేల ఎకరాలు వరకు 48 గ్రామాలలో వున్నది. అది సాగుకు యిస్తే అధికోత్పత్తికి తోడ్పడము చేసినవారవుతారు వేస్టుగా వుంచినందుకు ప్రభుత్వమునకు ఏమీ లాభములేదని మనవిచేస్తున్నాము. దీనికి సంబంధించిన పిటిషన్సును పంపుకొంటాము, పరిశీలన చేయించి తగిన సవరణ యివ్వాలని కోరుచున్నాము. కాఫీ తోటల పెంపకానికి 800 ఎకరాలకు, 600 ఎకరాలకు దరఖాస్తులు పెట్టుకొన్నారని, అవి సైనలైజ్ శాకుండా ఆగిపోయాయని విన్నాము. ఇప్పుడు ఫారెస్టు మంత్రిగారు ముక్కుకు మాటిగా వెళ్లే మనిషి కాబట్టి ఆ విషయములో ఎటువంటి అవ్యాయాలు, అక్రమాలు జరుగకుండాచూసి చిన్నచిన్న ప్లాట్సుగా చేసి యివ్వించాలని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ కె పోలేశ్వరరావు :—అధ్యక్షా, వ్యవసాయోత్పత్తి చాలా ప్రధానమైనది. అధునిక పద్ధతులద్వారా వ్యవసాయోత్పత్తిని వృద్ధిచేస్తున్న ఈ రోజుల్లో మారుక ప్రక్క, రైతులకు అచాంతర పరిస్థితులు ఏర్పడుతున్నవి. బ్లాక్ లెవెల్‌లో బ్లాక్‌కి 6 మంది డిమాన్‌స్ట్రేటర్సు వుంటారు. ప్రతికి ఒకరని, చెరుకుకు ఒకరు ఆని యిట్లా 6 మంది వుంటారు. కాని షెన్నిశత్ పొల్సువెల్ ఎంత ఎక్కువైనారో తెగుళ్లు అన్నీ వ్యాపిస్తున్నవి. రైతు తన సైరును నష్టపోయిన కొన్నిరోజులకు ప్రభుత్వ సహాయము దొరుకుతున్నది. చెరుకు తోటలకు తెళ్లటి తెగుళ్ళు వల్లి మొక్కదగ్గరే చచ్చిపోవడం జరుగుతున్నది. ఇది ప్రభుత్వము వారికి చెప్పేదానికన్న రైతు తన స్వంత అనుభవముతో విచారణోపాయాన్ని తెలుసుకొన్నాడు కాని షెడ్యూల్ ప్రకారం

వల్ల ఏమీ ఉపయోగము కలగలేదని మనవిచేస్తున్నాను. భూసారాన్ని బట్టి పైరులను పెంచే విధానమును ఎప్పుడైతే తీసుకోగలుగుతామో అప్పుడే రైతులు తగిన ప్రతిఫలాన్ని పొంది దేశానికి అధిక ఆహారపదార్థాలను అందించ గలుగుతారు. మనం మన రాష్ట్రంలో ప్రజలకే కాకుండా యితర రాష్ట్రాలకుకూడా అందజేస్తున్నాము. ఈ మధ్య వచ్చిన కాటాకు తెగుళ్లకు వ్యవసాయ మంత్రి గారు చెంటనే చర్య తీసుకొన్నందువల్ల కొంతమంది మంత్రులకు సహకారము అరిగినమాట వాస్తవమే. కాని ప్రకృతి సహకారము లేనందువల్ల రైతులు విపరీతమైన నష్టపడినమాట నిజమే. భూసారాన్ని బట్టి పైరులను పెంపొందించే సాంకేతిక సహాయము అందచేస్తే బాగుంటుంది. ప్రత్యేకముగా మందులు ఇచ్చి సాంకేతిక సహాయము అందించి ఎకరానికి 40, 50 బస్తాలు పండించామని చెప్పడము తప్ప, 10 ఎకరాలున్న రైతు ఎంత పండిస్తున్నారనే లెక్క ఎక్కడా లేదని మనవిచేస్తున్నాను. కొత్త విత్తనాలు వచ్చినవి అంటే కరణము గారు నంబరు వేయాలి. దానిని V. L. W, పట్టాపై చేయాలి. ఆది వచ్చేటప్పటికి డిమాన్ స్ట్రేటరు ఆఫీసులో ఉండరు. అసలు వచ్చేటప్పటికి గోడౌన్‌లో స్టాకు లేదని అంటారు. మే నెలలో నారుమళ్లు పోసుకోవాలని అందరకు తెలిసినదే. జూన్ నెలలో ఊడ్పులు జరుగుతాయి. కొత్తవిత్తనాలు తీసుకొని వచ్చి ఖర్చు పరచి రైతులకు అందజేస్తే రైతు పంట పండించుకోడానికి అవకాశము వర్షము తుంది. డిమాన్ స్ట్రేటరు గోడౌన్‌లో విత్తనాలు తీసుకొని వచ్చి పోస్తారు. అందులో మొలిచేవి కొన్ని, మొలవనివి కొన్ని. ఈవిత్తనాలు ఆయన బంధువు నుంచో, స్నేహితునినుంచో కొనుగోలు చేసి వుంచుతారు. రైతులు ఎక్కువ రేటు పెట్టి కొనవలసి వుంటుంది. దానిలో కొన్ని ఎలకలు తింటాయి. చివరకు ఎక్కువ రేటుకు అమ్మడము జరుగుతుంది. ఏ విధమైన పెండ్లు లేకుండా వారి స్నేహితుల దగ్గరో, యింకొకరి దగ్గరో ధాన్యము కొనుగోలు చేసి గోడౌనులలో పోయడము న్యాయమైన పద్ధతి కాదు. హైబ్రీడ్ విత్తనాలు పండించే రైతులకు న్యాయము కలగడము లేదని మనవిచేస్తున్నాను. ఇటువంటి పద్ధతులు సవరణ చేయాలి. పెరుకు రైతులకు సరియైన ధర యివ్వకపోవడము వల్ల చేల టన్నుల పెరుకు రోడ్లపైన పడవేశారు. పెరుకు పండించే రైతులు చాల నష్టపడ్డారు. రైతులకు సరియైన ధర యిప్పిస్తే తప్ప రైతుకు మనుగడ వుండదు. ఎన్ని ప్రాజెక్టులు కట్టినా వీమీ ప్రయోజనము వుండదు. అందువల్ల వ్యవసాయములో ఎరువులు, మంచి విత్తనాలు సరఫరా చేసి తోడ్పడవలసిన ఆవసరం వుందని మనవిచేస్తున్నాను.

ఇక పాలసరఫరా విషయం చూస్తే ప్రభుత్వం వారు తలపెట్టింది మంచి ఉద్దేశమే. గ్రామములో వున్న సామాన్య మానవునికి ఒకగేదెను పెట్టుకొని పాలద్వారా ఉపవృత్తి కల్పించి తన ఆర్థిక స్థోమతను పెంచుకొనడం ఉత్తమమయిన వృత్తి. అయితే ఆ మనవి సామాన్య మానవునికి గేదెను కొనుక్కోవాలంటే ప్రభుత్వం పెట్టుబడి పెట్టాలి. ఆ పెట్టుబడిని రోజువారి పాలు పోసే ధాన్లో 1-50 పైసలు వస్తే అందులో 0-50 పైసలు తీసుకుపోయే భేయాలి,

అంతేకాని 1-50 పైసలూ నేను మివహోయించుకుంటానంటే కాదు. వచ్చిన దానిలో మూడవవంతు మివహోయించుకుంటే అతను ఆ పాలవృద్ధి చేసుకుని బ్రతుకుతాడు. ఇక కోళ్ళపెంపకం విషయముంది. దానికి డిమాన్‌స్ట్రేటరు ఉంటాడు. కాని దానికి వ్యవసాయశీ సమితిలోనూ కోళ్ళపెంపకానికి మేము యిస్తున్నామని చెప్పారు. అగ్రి ఎగ్రి పోరపాటంటే విచిత్రంగా ఉంటుంది. అందుకే మీరు చెప్పిన్ల్‌ను పంపించండి. మీరు అసిస్టెంటు డైరెక్టరు ఉంటారు కనక వారికి మొబైలు సర్వీసుకు ఒక వ్యాన్ పెట్టండి. ఆ ప్రాంతంలో ఉన్న వారిని కోడిగ్రుడ్లుగా యిస్తారో పిల్లలుగా యిస్తారో యిచ్చి పెంచమని చెప్పండి అట్లా ప్రొడక్షన్ అయిన కోళ్ళను మీరే కొని మార్కెటింగు చెట్టండి. అప్పుడు వారికి యిది ఒక ఉపవృత్తిగా ఉంటుంది యిది బలమయిన ఆహారము కూడా. పాలను ఉత్పత్తి చేయడం గేదెలను యివ్వడం కాకుండా మేక కూడ సప్లయ్ చేయండి. యివన్నీ మంత్రిగారికి తెలుసు. అందుకే మరీమరీ చెప్పేది. తరువాత ఫారెస్టు విషయం—ఫారెస్టు అంటే పెద్ద అడవులు కొండలూ ఉండేవి. మామూలుగా మొక్కలు మొలవని ప్రదేశాలు కూడ ఫారెస్టుగానే గుర్తించక గవర్నమెంటువారు అక్కడున్న వీదవారికి పదయినా కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీలో మాకేక కండిషనల్ పట్టాలో యిచ్చి యిన్ని సంవత్సరములలో తీర్చుకునే పద్ధతిలో యిస్తే చాలా తింటూ దేశానికి అందచేస్తారు. అటువంటివి పరిశీలించి విడుదల చేస్తే బాగుంటుంది, యిటువంటివి ఫారెస్టు అన్నీ మన దేశానికి ఉపయోగంగా ఉన్న ఫారెస్టు అని గుర్తిస్తే చాల మందికి న్యాయం జరుగదు. యిక ఫిషరీస్ సంగతి చూడండి. నిజంగా వారి స్థితి ఎవరూ తీర్చరేదు. వారు సముద్రము ఒడ్డుమంటారు. వారిదగ్గరికి మనము వాళ్ళు రోజులు ప్రయాణము చేస్తే గాని పోలేము. మా గ్రామములో 30-40 గ్రామాలు కృష్ణా పుష్కరద్వారములో ఉన్నవి. వారు ఎన్నిసార్లు అర్జి పెట్టుకున్నా మాస్టరు ప్లాన్ పెడతామంటు వ్వారు. దానికి 40-50 ఏళ్ళు కాంప్లక్ చేస్తామంటున్నారు. యీపాటి బడ్జెటులో అది ఎక్కడా లేదు. చాలమంది దానికి సంబంధించిన అధికారులు, సెంట్రల్ గవర్నమెంటు వారు వచ్చి పరిశీలించారు. యిక్కడ మాస్టరు ప్లాన్ చేస్తామని చెప్పారు. అటువంటి మాస్టరు ప్లాన్ జరగి రోసం కాదు. 40 గ్రామాలు కృష్ణావది ముఖద్వారములో ఉన్నాయి. వారి సంక్షేమానికి కృషి చేయాలి. వారు సంవత్సరానికి కొన్ని వేల రూపాయల ఫిష్ కలకత్తా మొదలయిన ప్రాంతాలకు పోతున్నది. ఎందుకు అది యీ సంవత్సరము బడ్జెటులో రాశారో తెలియదు. దీనికి కూడ మంత్రిగారిని మనవి చేయమని కోరుతున్నాను.

Sri A. Madhava Rao :—Mr. Speaker, Sir, there is a saying of Swami Vevekananda that before flooding India with Socialistic and political ideas first deluge the land with spiritual ideas. This saying is very important because whatever projects we are taking unless there is honesty of purpose, honesty in administration, there is no question of anything. This will be only by a spiritual outlook of man. I beg to place a few facts here. In regard to the Integrated Milk Project I say there is a racket. I request that a thorough probe may

be made into the assets and liabilities of those persons who are connected with this Milk Project. ఇది నేను ఎందుకు చెబుతున్నానంటే ఇక్కడ నేను కొన్ని చెబుతాను. In the month of July, 1968 the State Anti Corruption Department have found a case against Sri Madhusudhana Rao, Dairy Officer, Rajahmundry Milk Scheme who has misappropriated funds to the extent of Rs. 1,50,000. ఇంత జరిగినప్పుడు ప్రభుత్వం ఎట్లా కనుక్కోలేకపోయింది. సైగా ఎవరయినా ఆఫీసర్లు మాఫీచేస్తున్నారేమో ప్రభుత్వం ఎందుకు ఆలోచించడం లేదో తెలియదు. ఇంకొకటి అడుగుతున్నాము. Who is responsible for the purchase of Livestock from the Andhra Pradesh Livestock Agency, Hyderabad Sri P. Rajeswara Rao was the tenderer and poor quality was purchased and the results were bogus ones. There is another thing which may be considered. Recently UNICEE Milk Powder was transported from Madras and Bombay to Hyderabad by private lorries at Rs. 128 per ton which is abnormally high. The prevailing market rate for the above transport is Rs. 90 – 100 per ton. సైన్స్‌లో అయినా దానిని గురించి కనుక్కోవాలి. లేకపోతే ఎవరైతే ఆ ఐజిలెన్స్ ఫీల్డులో ఉంటారో ఆ ట్రాన్స్‌పోర్టు చేసేవారి గురించయినా ఆలోచించాలి. దీనిని ఒక విధంగా ఆలోచిస్తే మంచిది. Then there are two more factors which have to be considered. The Milk Commissioner called for the tenders for the purchase of chemicals, glass ware and Laboratory equipment which were opened on 20th July, 1969 but they were not finalised with the intention that the higher bidder will pay something. This is one of the factors which have to be taken note of. Then there are other things with regard to the Milk Project. That is to say here every day three rupees. మూడు రూపాయలు మొదలు నాలుగు రూపాయల వరకు మిల్క్ బూత్‌లో లాభం చక్కబెడతారు, దానిని 650 రూపాయల మిల్క్‌ను 800 రూపాయల వరకు పంపాదించడం విజయవాడలో జరుగుతున్నది. దానిని గురించి ప్రభుత్వం ఎందువల్ల ఆలోచించడం లేదో వాకు అర్థం కాదు. ఇపుడు ఒకటి ఆలోచించాలి. ఎవరయినా సైఫీసరుగా ఉన్నవారు డబ్బు సంపాదించే అభిప్రాయముంటే క్రింది వారు ప్రతీకదానికి వీలుకాదు. I have got certain reports that certain clerks have been harassed and consequently they have committed. Whether it is a fact or not, that may be enquired into. ఇట్లాంటి పరిస్థితి ఆక్కడ మిల్క్ ప్రాజెక్టుకు సంబంధించినంతవరకు ఉంది. రెండవది అనిమల్ హస్బండరీ డిపార్టుమెంటు, What we find here is defaults, failures and delays. This seem to be the current history of the Animal Husbandry Department in the State. The most shocking part of the story is that the equipment of the diary plant worth nearly Rs. 8 lakhs imported between 1961-63 is laying idle. The same is the case with the Processing Plant. Lack of planning can be seen from this. చెల్లూరు అవి ఆన్ని జరుగుతున్నాయి. ఇటీవలే స్టార్టు చేశారు. దానిని గురించి అంత పెద్దగా చెప్పే అవసరం లేదు. పాని ఇంకొకటి with a great gusto Poultry development was made during the III Plan period and 60 poultry centres were functioning. A scrutiny of the records of the Director

of Animal Husbandry and Regional Farms discloses excess expenditure of Rs. 7 lakhs over the receipts. The former's record was one of recurring losses. అధ్యక్షా, ఈ poultry కి సంబంధించినంతవరకు, ఎవరైతే loan తీసుకొంటున్నారో, ఎవరైతే subsidy తీసుకొంటున్నారో, వారు కొనుక్కొంటూనే అవన్నీ చనిపోయాయని report ఇవ్వడం, almost అవన్నీ మాపీచేసే డబ్బు అంతా అ విధంగా వృధా అయి పోతున్నవి. ఇంకొకటి, "The total accommodation in these farms was 18,900, but the capacity used never exceeded 7,000. The poor demand for the table poultry eggs is acute.. "

"Nearly one-third out of three sheep in the 4 sheep farms died in the last 7 years...."—thanks to the efficiency of the Department. ఇట్లా ఈ Department లో ఈ డబ్బు తగలేస్తారు. అక్కడ మనము ఖర్చైటులో ఈ డబ్బు saction చేయడం, ఈ డబ్బును దుర్వినియోగం చేయడం, సమాజానికి ఉపయోగపడని ఇది ఉపయోగపడని సందర్భంలో, ఇది ఎప్పుడు ఉపయోగపడుతుంది, ఈ department ఎప్పుడు బాగుపడుతుంది. ఈ Animal Husbandry ఇవన్నీ కూడా ? వా దృష్టిలో, ఈ సమాజములో ఎప్పుడు కూడా human values పెరగవు. ఎంత మంచి చాక్లకు చెట్టినా, ఎన్ని పథకాలు చేసినా ! ఇదే కాకుండా, ఇంకొకటి కూడా ఆలోచించండి. Somehow or other I personally feel, ఇప్పుడు ఇది చూడండి. ఈ Agricultural Department కు సంబంధించినంతవరకు, ఇందాక పాపిరెడ్డిగారు చెప్పారు పెంటగిరిలో చెట్టారని ఆదవిలో అక్కడ ఉంటేది ఏమి తెలుసునా, నిమ్మచెట్లు, అమోఘంగా ఉంటాయి. అక్కడ దానికి కావలసినది పెట్టరే ! దానిని ఎందుకు ఆలోచించరు ? అంతే కాకుండా, ఇప్పుడు ఇక్కడనుంచి, గుంటూరు, తెనాలి ఆ ప్రక్కనుంచి వెళ్లారుకు వలసపోతున్నారు. Virgenia Tubacco చాల్లందరు దానికి సంబంధించి ఈ రోజు వరకు ఒక పథకంగా ఆలోచించి ఈ tobacco improvement కు కావలసినంత వెళ్లారులో ఖరగడం లేదు. అందువల్ల వేను మంత్రిగారిని రోజేది ఏమిటంచే, వృథాగా డబ్బును వ్యయం చేయకుండా మామూలుగా వెంగటగిరిలో గాని, గూడూరులోగాని ఈ మంచి నిమ్మకాయకు సంబంధించినటువంటిది వేదైనా చేసేటట్లు ఉంచే ఆది చేయడము, లేకపోతే రోడ్డులో ఆది ఉన్నది. అది ఆలోచించి చేస్తారనేది ఒకటి. కరంచాద ఈ రోజు Agricultural Department కు వంబంధించి ఈ వేళ Hindu లో summarise చేశారు. బహుశా అది గముక చూచినట్లయితే తెలుస్తుంది.....

"A careful analysis of the efforts and organisation which had been put into the programme of organising agriculture will reveal a few things———such as inadequate provision of fertilizers and other inputs, inability to keep the costs of inputs within the means of the people to obtain the results of agricultural prosperity, not recognising the human element in any undertaking, not cleaning the cobwebs of admin stration causing unnecessary departmental wrangles—" ఇది వద్ధతి, అధ్యక్షా. ఈ రోజు అన్ని Departments లో I.A.S. officers

ఉండవలెనని ప్రభుత్వము తలపోస్తూ ఉంటుంటే, ఏమి ఈ Animal Husbandry పిటికంలు అది దూరము అయిపోయినదా; ఇంకొకటి, ఈ రోజు ఇచ్చేటటువంటి Agricultural loans గాని మిగతావి గాని. మీరు loans గా ఇచ్చేటటువంటి డబ్బును ఎవరి దగ్గర వసూలు చేశారు, ఎప్పుడు చేశారు? ఇంత agricultural loans మీరు spread over చేస్తున్నారు. దానిలో ఎంత భాగము realise అయింది, realise కాకపోతే ఈ ఆఫీసర్లు ఏమి చేస్తున్నారు, నిజంగా security యిచ్చినదా? ఇచ్చినటువంటి వాళ్లదగ్గర డబ్బు వున్నదా? Surety వున్నదా? ఈరోజు తెలియదు. వస్తుగమక ఆడినిశే, ఈరోజు డబ్బు loans లో నిలబడిపోయింది. మంత్రివర్గము తమ reply లో ఎంత loans మనము యిచ్చివామో, 1968–69 వరకు ఎంత realise అయిందో ఒక statement యిచ్చినట్లయితే మేము చాలా సంతోషిస్తాము. ఒకాయన వాతో చెప్పారు, ఏమంటే– loan తీసుకొనేటప్పుడు, notice యిచ్చారు గవర్నమెంటువాళ్ళు డబ్బు కట్టమని; ఆయన అన్నాడు–ఏమండి నాకు డబ్బులేక కాదు తీసుకోవడం, ఈ విధంగా డబ్బు కట్టమనే పద్ధతులో నేను ఇది తీసుకొనేవాడినే కాదు. అందరికి డబ్బు ఊరికే ఇస్తున్నారంటే తీసుకొన్నానేగాని, ఇది ఎక్కడవసమస్య వచ్చిందండి అని అన్నారు. తరువాత ఈరోజు fractors వున్నాయి. దానిలో ఒక policy వున్నదా? డబ్బు ఇస్తారు, penal interest అంటారు, ఆన్నతరువాత, interest calculate చేసేటప్పుడు మీరేమి చేస్తారు, రోజుకొక G. O. pass చేస్తారు. ఇదివరకు ఒకతను penal interest కట్టడంలో అంతా అమ్మిలోని, పుస్తెకూడా అమ్మి కట్టినటువంటి సందర్భాలు నాకు తెలుసు. కట్టిన తరువాత మేము exemption ఇచ్చామని అంటారు. ఇది ఏమి policy? అవసరం వచ్చినప్పుడు, ఎవరైనా దగ్గరికి వచ్చినప్పుడు, దానికి ఒక G. O. మనం చేస్తున్నాము. ఇదేమి పద్ధతి? నుమారు నాలుగు పంచవర్ష ప్రణాళికలు వేసి, ఆ తరువాత ఈరోజు ఇదేపద్ధతిలో మనం వున్నాము అంటే, బహుశా భగవంతుడే రావలెనేమో, ఇటువంటి పరిస్థితులుంటే చెప్పలేము. అందువల్ల, ఈరోజు మంత్రివర్యులు ఈ department ను తీసుకొనిన తరువాత—ఉక్కుమనిషి అని అందరూ అంటారుకాబట్టి, ఆ ఉక్కుతనం దీనిలో గమక చూపించినట్లయితే నిజంగానే ఉక్కుమనిషిగానే వుండడానికి అస్కారం వుంటుంది. దానిని ఆలోచిస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

శ్రీ జి. వెంకటరెడ్డి :— అధ్యక్షా, రైతాంగానికి సంబంధించినంతవరకు, ఆంధ్రదేశములో ఎక్కువగా దాదాపు 80 నుంచి 85 percent వరకు రైతాంగము వున్నది. ఈ రైతాంగానికి చేసినటువంటి మేట్ళు, స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత, మనం ఆలోచించినట్లయితే ముఖ్యంగా వ్యాపారవంటలు—మిర్చి, పొగాకు వీటి విషయంలో ఏదో fertilizers supply చేసినామని, ఇంకేదో చేసినామని అందువల్లనే ఆధికోత్పత్తి జరిగిందని అమలొంచే, అది పొరబాటు. ఎక్కువగా వండించడము జరిగిందంతే. అది రైతులొక్క కృషివల్లనే, రైతు రాత్రింబవళ్ళు భూమి పైన కష్టపడి పని చేసినందువల్లనే అధికంగా పండిస్తున్నామేగాని మరోవిధంగా కాదు. ఆంధ్రదేశానికి అన్నదాత అనే పేరు వచ్చింది. రైతాంగానికి చేసినటువంటి

సౌకర్యాలు ఏమిటంటే, నాకు తెలిసినంతవరకు, fertilizers ఎక్కువ supply చేయడము తప్పితే ఇంకొకటి కన్పడడం లేదు. రెండవది, రైతులు పండించే భాగ్యం అయితే వేమి, వ్యాపార వంటలకు అయితే వేమి, కనీసధర నిర్ణయించాలి అనేది స్వాతంత్ర్యం రాకముందు కాంగ్రెసువారియొక్క ధ్యేయం. స్వాతంత్ర్యం వచ్చినతరువాతకూడా కాంగ్రెసువారు మొదటినుంచి చెప్పుతున్నది ఏమిటంటే, రైతు పండించే వంటమీద, ఇంతవంట పండితే ఇంత ఆదాయము వస్తుంది, దీని మీద ఇంత అప్పుచెయితే ఇంత ఆదాయం మనము తీసుకోవచ్చు అనే అభిప్రాయం గమక లేకపోతే, రైతు పైకిరావడం చాలా కష్టము. ఈనాడు రైతు పరిస్థితి ఆలోచించినట్లయితే, ప్రతిరైతుఅయినావరే వీరో 5, 6 percent పెద్ద పెద్ద భూస్వాములుగాని లేక money lending business చేసేవాళ్ళు తప్పితే అందరు కూడా అప్పులలో వున్నారు. ఈ పరిస్థితి మనం ఆలోచించుకోవాలి. చానికోడు భారతదేశం మొత్తంమీద ఆలోచించినట్లయితే, కోట్లకొలది మనము పంచవర్ష ప్రణాళికలకు అప్పుచెయ్యవలసివచ్చినది. ఈ Banks ఎందుకు? గవర్నమెంటుగాని ఎంత percentage రైతుకు సంబంధించినంతవరకు వారి అభివృద్ధికొరకు అప్పుచెట్టినారు అని ఆలోచించవలసిందని ప్రశ్నుల్ని కోరుతున్నాను. Banks విషయములో, మొన్నటివరకుకూడా 3, 4 వీళ్ళ క్రిందటివరకు, రైతులకు పొరకార్యాలు కలుగ చేయడంలో, Banks యొక్క పాత్ర ఏమిటంటే 3, 4 percent వాళికి help చేయడం తప్పితే, తక్కినవదంతా ఈ industrialists అనండి vested interests అనండి లేకపోతే private వ్యాపారస్తులు అనండి వీళ్లంతా investment policyలో పెట్టి, లేక Directors గా ఉన్నటువంటి వాళ్లందరూకూడా 269 కోట్లు, 270 కోట్లు వాళ్ళ స్వంతానికి ఉపయోగించుకొన్నారు. తప్పితే స్వాతంత్ర్యం వచ్చినతరువాత Banking పరిశ్రమ అనండి, పంచవర్ష ప్రణాళికలు అనండి, direct గా help చేయడం అనేది జరగలేదు. ఈ కనీసధర నిర్ణయించాలి. మిర్చి పండిస్తున్నారు. అది ఒక ఏడవత్సరం వందరూపాయలు అమ్ముతుంది క్వింటాల్, మరొకసంవత్సరం 800 రూ. లు అమ్ముతుంది. ఎకరాకు ఏ వందలు, ఏ వందలు అప్పుచెడితే, క్వింటాల్ వందరూపాయలు అమ్మితే, 3, 4 క్వింటాల్సు పండితే, ఇక రైతుకు మిగిలింది ఏమిటో వాకు అర్థం కావడంలేదు. అదేవిధంగా పొగాకు పరిస్థితి వున్నది. Virgenia పాటుపొగాకు వున్నది. ఈనాడు ఈ పొగాకుపరిశ్రమ అంతాకూడా foreigners చేతులలో వున్నది. మరి foreigners ధర నిర్ణయిస్తారో, ఎలా కొనుగోలు చేస్తారో, ఎలా రైతులు పండించవలెనో, కనీసం రైతుకు ధర వస్తుందో ఆలోచించలేని స్థితిలో వున్నారు. Central Government గాని, State Government గాని I. L. T. D. చాల్లను, B. I. T. చాల్లను Golden tobacco గురించి ఆడిగితే, ఏమయ్యా ఈ సంవత్సరం ఎంత కొంటావు, కనీసం పండించి నటువంటి పొగాకైనా వారే నీవు కొంటావా అంటే ఇది guarantee లేదు, వీరో మాటలు చెప్పుతారు. మీయొక్క ధర మేము నిర్ణయిస్తాము, ఇస్తే ఇవ్వండి లేకపోతే లేదు అని ఆంటారు అటు కేంద్రప్రభుత్వముగాని, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు గాని ఈ పొగాకు పరిశ్రమ విషయములో రైతులకు ఎక్కువ సహాయం చేస్తే పరిస్థితులు లేవని మనవిచేస్తున్నాను. Tobacco Boards ఉంటున్నారు. అందరికీ

తెలుసు. చాలావు 80 percent, 90 percent foreign exchange, ఆంధ్రదేశానికి 20 కోట్లు, 40 కోట్ల రూపాయలు పొగాకువలన మనకు foreign exchange వస్తున్నది, కాని పొగాకుకు సంబంధించిన రైతులకు సరిధమైన సౌకర్యాలు కలుగజేస్తున్నారో అర్థం కాని పరిస్థితులు వున్నాయి. ఈ విషయంలో వెంకటరత్నం గారు రైతుగా మొదటినుంచి వెరిగి వెద్దవాళ్ళ, రైతు సమస్యలను పరిష్కరించడానికి కంకణం కట్టుకొన్నటువంటివారు. ఈ విషయంలో కనీసం కేంద్ర ప్రభుత్వముతో పోట్లాడి, కనీసం incentives అయినాసరే ఈ పొగాకు పండించేవారికి create చేయాలని నేను మనవిచేస్తున్నాను. అదేవిధముగా ప్రభుత్వము గట్టి చర్య తీసుకొని ఐగ్ తీవన్ రామ్‌తో మాట్లాడి, ఈపొగాకు పరిశ్రమ సమస్యను పరిష్కరించడానికి వీలో Board ఆయినా వేసి దీనికి తగినవిధంగా ఆలోచించి చేసేవిధంగా చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను కొంకోటి రైతు పండిస్తున్నటువంటిది coriander కూడా వున్నదికాని ఈవాడు ఆంధ్ర దేశంలో coriander వ్యాపారం చేసేటటువంటి వారు చాలా తక్కువగా వున్నారు. ఇదంతా foreign కు export అవుతుంది. Ceylon కు కూడా పోతుంది. ఈ వ్యాపారం అంతా ఆంధ్రదేశంలో export చేసే వ్యవహారం పరిష్కరించాలనే పట్టుదల ఎవరికికూడా కన్పడడం లేదు. అదంతా Tamilians చేతులలో వున్నది coriyonder export. అట్లాగే ఉల్లిపాయలు వున్నాయి. వాటి export ఎవరి చేతులలో వున్నది ? ఇరికికూడా రైతు పండిస్తున్నాడు. వీటన్నింటికి ప్రక్రమమైన marketing facilities create చేసి ఒక incentive create చేసి foreign export లో మనకు వచ్చే ఆదాయం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి వచ్చేవిధంగా ప్రయత్నం చేయాలని మనవి చేస్తున్నాను. వెడీ యూనాడు మార్కెట్‌లో 50, 60 రు.లు ఉంచే లెవిస్టిక్ పెట్టారు. నేను లెవీకి వ్యతిరేకం కాదు. కాని వానికి ఇచ్చే ధర చాలా తక్కువగా ఉంది. 50 రు లకు మార్కెట్‌లో రైతు అమ్ముతుంచే నేను 86, 87 రు ఇస్తాను ; వీవు ధాన్యము ఇవ్వాలి అంటే అర్థం లేదు. ఫుడ్ కార్పొరేషన్ వారు రైతుల నుండి ధాన్యం కొనటంలేదు. మొన్న రైక్లోన్ వచ్చింది. వీఫ్ మినిస్టరుగారు కృష్ణా జిల్లా వచ్చి ఫుడ్ కార్పొరేషన్ ద్వారా మేము ధాన్యం కొంటామని ఆవ్నాడు. కాని ఫుడ్ కార్పొరేషన్‌వారు ధాన్యం కొనలేదు. వారు రైస్ మిల్లర్స్‌తో కోల్యూడ్ అయివారు. ఆ రైస్‌మిల్లర్స్ 15, 20 రు లకు కొంటాము ; మాకు ధాన్యం ఇవ్వండి అంటున్నారు. ఉన్న ధాన్యాన్ని మిక్స్‌చేసి, మిశ్రెడ్ ధాన్యాన్ని యీ ఫుడ్ కార్పొరేషన్ 80, 40 రు.లకు కొంటున్నారు. ఈ బెనిఫిట్ ఎవరికి వెందుతున్నది ? ఈ మిడిల్ మెన్ విధానం పోవాలని మనవిచేస్తున్నాను. రైస్ మిల్లర్స్, ఫుడ్ కార్పొరేషన్ కోల్యూడ్ అయి రైతాంగానికి అన్యాయం చేస్తున్నారు. ఈదళారీ విధానం తీసివేసి, వచ్చే బెనిఫిట్ రైతాంగానికి వెంచేటట్లు ఫుడ్ కార్పొరేషన్‌తో, సెంట్రల్ గవర్నమెంటుతో పోరాడాలి. కందులు, వెరలు మొదలైన అవరాలు ఇతర రాష్ట్రాల మండి దిగుమతి చేసుకొన్నామని, 40 లక్షల రు.లు నష్టం వచ్చిందని ప్రభుత్వంవారు అన్నారు. మనం ఎందుకు దిగుమతి చేసుకోవాలి ? What is the price which we are giving to other States ? What is the price we are giving to the local entrepreneurs or

merchants here? Where is the necessity to have a difference? మెయిజ్ ఇతర చార్జీలకు ఎసుమతి చేస్తున్నాము. The price given to the ryot is much less. The funds given to the marketing societies are misappropriated. మెయిజ్‌కు ధర రైతులకు తక్కువ ఇస్తున్నారు. అవి మార్కెటింగ్ సొసైటీలు కొన్ని అమ్ముతున్నవి. ఈ మార్కెటింగు సొసైటీలలో చాలా మిస్ ఎప్రోప్రియేషన్ జరుగుతున్నది. దీనికి సిట్టమేటిక్‌గా ఒక పీనల్ లా ఇంట్రడ్యూస్ చేసి యాక్షన్ తీసుకోకపోతే, యీ బ్రయిబరీ, యీ కరప్షన్ పోదు. ఈ సొసైటీలు బాగుపడవు. సహకార శ్రేయోరాజ్యాన్ని స్థాపించాలనేది కాంగ్రెస్ ధ్యేయం అయినప్పటికీ, మార్కెటింగు సొసైటీలు బాగుపడక నంతకాలం, యీ సహకార విధానాన్ని మార్చనంతకాలం మనం ఆ శ్రేయోరాజ్యాన్ని తెలకొల్పలేము. సహకార శ్రేయోరాజ్యాన్ని, సోషలిజాన్ని తెలకొల్పవలెనంటే—దీనికి మంచి వ్యక్తులు కావాలి. ఈ దేశంలో ఒక అనుభవం ఉంది. మంత్రిమాట వినేవాడు లేడు. ప్రయిమినిస్టర్ మాట వినేవాడు లేడు. పోలీసు క్ర్ర చూస్తే భయపడతాడు. అఫీషియల్స్‌పై కంట్రోలు ఉంది; పై ఆఫీసర్సు ఉన్నారు. డిసిప్లినరీ యాక్షన్ తీసుకొంటారు; సస్పెండ్ చేస్తారు. డిస్‌మిస్ చేస్తారు. ఆ భయం చాలికి ఉంది. కాని నాన్ అఫీషియల్స్‌పై ఏమియాక్షన్ తీసుకొంటారు? What is the action taken on the non-official who is corrupting and who is misappropriating funds of societies? That is my direct question. నాన్ అఫీషియల్ మిస్ ఎప్రోప్రియేషన్ చేస్తే—అయనను తీసివేయటంలేదు. వారు ఏ.ఎం.ఎల్.ఎ లో పట్టుకొంటారు. స్టే తీసుకువస్తారు. కోఆపరేటివ్ సొసైటీలలో, మార్కెటింగు సొసైటీలలో మిస్ ఎప్రోప్రియేషన్ జరిగినా స్టే తీసుకురావటం జరుగుతున్నది. యాక్షన్ తీసుకోక పోవటం జరుగుతున్నది. దానికి సంబంధించి ఒక పీనల్ క్లాజు పెట్టాలని కోరుతున్నాను. ఆంధ్ర తెలంగాణాలలో పాల పరిశ్రమ పాల నరభరా ఒక పెద్ద కాంట్రవర్షియల్ టాపిక్ అయింది. ఈ విషయంలో మంత్రిగారు పెటసే ఎకౌంట్స్ తేల్చాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఆంధ్ర దేశంలో పాలు కొంటున్నారు. అక్కడ కొంటున్నట్లు ఎకౌంట్ చూపిస్తున్నారు. హైదరాబాదు సిటిలో అమ్ముతున్నారు. కొందరు అక్కడి పాలు హైదరాబాదు సిటికి తీసుకువచ్చి వ్యయి చేయటంలో దురుద్దేశ్యం ఉన్నదని పెటుతున్నారు. ఇక్కడ పాలు వ్యయి కాకపోతే, పాలు చాలకపోతే విజయవాడనుండి పాలు వ్యయిచేసి అమ్ముతున్నారు. హైదరాబాదులో పాలు అమ్మినవ్వుడు దీనిని ఇక్కడ రెవిన్యూ క్రింద చూపెడుతున్నారు. అట్లాగే పాడి ఆంధ్ర వీరియాలో కొంటున్నారు ఇక్కడ అమ్ముతున్నారు. ఫర్టిలైజర్స్ అక్కడ కొంటున్నారు. ఇక్కడ అమ్ముతున్నారు. అయితే ఎకౌంటు ఆంధ్ర వీరియాలో డెబిట్ క్రింద ఖర్చు క్రింద చూపిస్తున్నారు. ఇక్కడ తెలంగాణాలో హైదరాబాదులో ఆదాయం క్రింద చూపిస్తున్నారు. ఈ స్టేటు ట్రేడింగ్ ఆర్గనైజేషన్స్‌కు సంబంధించి నంతవరకు ఇప్పటికైనా ఎకౌంట్సు తేల్చాలని కోరుతున్నాము. ఒకరి డబ్బు తినాలనే అభిప్రాయం ఆంధ్రప్రాంత ప్రజలకు లేదు. కాని కరెక్టు-ఎకౌంట్సు తేల్చండి. హైదరాబాదుకు పాలు తెలంగాణా ప్రాంతంనుండి, ఇక్కడ చుట్టుప్రక్కల

గ్రామాలనుండి తీసుకవచ్చి వసూలుచేయండి, ఇపుడు అసలు గుంటూరులో పాలులేవు. అక్కడిపాలు అక్కడే అమ్మితే బ్రహ్మాండంగా వేల్పు ఉంటుంది. ఈ పాల పరిధిని గ్రామీణ ప్రాంతాలలో అవసరం లేకపోయినా, అన్ని పట్టణాలకు విస్తరింప జేస్తారని ఆశిస్తున్నాను. ఇక్కడ మిస్‌ఎప్రో ప్రియేషన్ ఎక్కువ జరుగుతున్నది. ఆడిటు 4, 3 సం. లకు ఒకసారి జరుగుతుంది. ఆడిట్ రిపోర్టులో పట్టుకోనంత కాలం ఆ మిస్‌ఎప్రోప్రియేషన్ సంగతి బయటకు రాదు. అంతవరకు ఆ ఆఫీసర్ అక్కడ ఉంటాడు. మరునాటిరోజు ట్రాన్స్‌ఫర్ అవుతాడు. ఇంతో డిపార్టుమెంటుకు పోతారు. ఆతనిపై యాక్షన్ తీసుకోటం జరగటం లేదు. ఆడిట్‌వరకు ఉండటం కాదు, ఎప్పటికప్పుడు ఆఫీసర్స్ విజిలెంట్‌గా ఉండి వెంటనే కరప్షన్‌ను అణచివేయాలి. దీని విషయంలో శ్రద్ధ వహించాలని కోరుతూ యీ అవకాశం ఇచ్చినందుకు తమకు ధన్యవాదాలు తెలుపుతూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

(శ్రీ ఆర్. సత్యనారాయణరాజు:—అధ్యక్షా, ఇప్పుడు మనముందు దాదాపు ఆరు డిమాండ్స్‌వరకు ఉన్నాయి. అన్నిటిమీద మాట్లాడడం సాధ్యం కాకపోయినా నేను ఓటి రెండు డిమాండ్స్‌మీద మాట్లాడదలచుకొన్నాను. ఆటవీసంపద అభివృద్ధిచేయడంద్వారా దేశానికి కలుగుతున్న ఉపయోగాలకు ఎవరికి అభ్యంతరం ఉండదు. ఉన్న అభ్యంతరములల్లా ఆటవీ ఐండసు సమస్య. గ్రామసీమలలో వివిధప్రాంతాలలోఉన్నటువంటి. ముఖ్యంగా ఏజెన్సీప్రాంతాలలో ఉన్నటువంటి చేద ప్రజలు, గిరిజనులు, లంబాడీలు, తదితర చేద ప్రజలు పాగు చేస్తున్నటువంటి భూములను రిజర్వ్ ఫారెస్ట్‌క్రింద డిక్లేర్ చేసే పద్ధతి చాల తీవ్ర మైన సమస్యగా భావిస్తున్నాను. ఫారెస్ట్ యాక్ట్‌లో సెక్షన్ 4 క్రింద ఏ భూమి అయినా రిజర్వు ఫారెస్టుక్రింద డిక్లేర్ చేయడానికి ప్రభుత్వానికి అధికారం ఉంచే ఉండవచ్చు. కాని ఈ సెక్షన్‌క్రింద ఈ ప్రభుత్వం అనేక ప్రాంతాలలో ఫారెస్టు క్రింద డిక్లేర్ చేస్తున్నటువంటి పద్ధతి చూస్తే చాల ఆశాకరంగా ఉన్నది. ములుగు, నరసంపేట శాలూకాలలో ఖమ్మంజిల్లాలో ఇల్లెందు, బూర్గుంపాడు శాలూకాలలో కొన్ని వేల ఎకరాలు అనేక సంవత్సరాలుగా స్థానికులైన గిరిజనులు పాగుచేసుకుంటున్న భూములు సెక్షన్ 4 క్రింద రిజర్వుఫారెస్టుక్రింద డిక్లేర్ చేస్తున్నట్లు తెలిసివది. అది కామన్ అండర్‌స్టాండింగ్‌తో ఆలోచిస్తే అర్థంచేసుకోవచ్చు. ప్లాంట్‌గా అమలుజరపడం కాకుండా కొంత ప్రాపీజర్ ఉండాలి. సెక్షన్ 4 అమలుజరిపినప్పుడు, రిజర్వ్ ఫారెస్ట్ అని డిక్లేర్ చేసేముందు స్థానికులైన ప్రజలకు తెలియజేయడం, అక్కడ ప్రజలయొక్క అభిప్రాయాలు తెలుసుకోవడం

యిటువంటిదేమి లేకుండా, ఎవరైతే ఆ భూమిలలో ఉన్నారో వారికి కనీసం నోటీసు యివ్వకుండా రిజర్వ్ ఫారెస్ట్‌గా డిక్లేర్ చేసేటటువంటి ప్రభుత్వంయొక్క నిరంకుశత్వానికి మా యొక్క తీవ్రమైన నిరసన తెలియజేస్తున్నాము. ఇప్పటికే చాలా ఆందోళనగా యున్నది. ఈ విషయమై మంత్రిగారికి యిదివరలో మేము ఒక మెమోరాండంకూడ సమర్పించడం జరిగింది. తింగి వారికీఅవకాశమిస్తామని చెప్పడం జరిగింది. ఫారెస్ట్‌క్రింద డిక్లేర్ చేసే పద్ధతిని ఉపసంహరించుకోకపోయినట్లయితే స్థానికులైన గిరిజనులు, అసలే అన్నివిధాల అవంతృప్తి చెందినటువంటి ఆ గిరిజన ప్రజానీకం, కోయ ప్రజానీకం వీరో ఒక రూపంలో ప్రభుత్వంమీద తిరుగుబాటు తీసుకురావడం తథ్యం అని చెప్పక తప్పదు. అంతవరకు రాకుండానే ప్రభుత్వం తగు విచారణచేసి ఆ చేద ప్రజానీకానికి న్యాయంచేకూర్చవలసిందిగా ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. చిత్తూరు గోదావరిజిల్లాలతో పాటు విజయనగరవర్గం వరహపురంలో ఉన్నటువంటి క్లాస్ నం. 1 ఫారెస్ట్ వీరియా యున్నది. అక్కడ 1200 ఎకరం ఉన్నది. దానికి 7, 8 పంచత్సరాల చరిత్ర యున్నది. అధికారులందరికి తెలుసు. ఈ 1200 ఎకరాలలో యిదివరలో 250 ఎకరాలు రాజకీయ పార్టీలకు ఇచ్చారు. రాజకీయ పార్టీలకు యివ్వడానికి ఫారెస్ట్‌గాని ఏదిగాని ఎవరికి అభ్యంతరం లేక పోయింది. మిగతా 1000 ఎకరాలు స్థానికంగా ఉన్న చేద ప్రజానీకానికి, లాండ్ లెస్ పూర్ కు పట్టాలు యిచ్చాలని, అట్లా పట్టాలు యివ్వడం సాధ్యంకాకపోయి పట్టలయితే ఫారెస్ట్ యాక్టు రూల్స్‌కు లోబడి పారిజమలకు, కార్వర్డ్ క్లాసెస్ ప్రజలకు లీజ్‌కు యివ్వమని 1965 లో ఫీల్డు లెవల్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీ రిజిష్టరు చేయించుకొని అక్కడ దరఖాస్తు చేసుకొంటే ప్రభుత్వం వాళ్లకు యివ్వకుండా, చీఫ్ కన్‌సర్వేటర్ వ్యతిరేకించినా ప్రభుత్వంవారు రాజకీయ పలుకుబడిని ఉపయోగించుకొని అధికారులయొక్క రిపోర్టులకు వ్యతిరేకంగా ప్రభుత్వంలోఉన్నటువంటి కొంతమంది మంత్రులు మూడు సంవత్సరాలక్రితం చెంపా, ముత్యాలపురం అనే గ్రామానికి 80, 40 మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న ఎవరికో కొంతమందిఆసాములకు యిచ్చారు. వెంకుట్న పోమరాజు ఒక సొసైటీ క్రియేటెంటు ఆయనది చేదంగి. ఇంకొక ఆయన గోపాలకృష్ణరాజు, ఆయన ఒక సొసైటీ క్రియేటెంటు. ఈ రెండు సొసైటీలలో ఒకటి బోగస్ సొసైటి అని చెపుతున్నాను. ఆ సొసైటీలో ఉన్న షేర్లలో స్థానికంగా ఉన్నవారు ఒక్కరైనాఉన్నారు అని ఋజువు చేస్తే నేను నా శాసనసభా సభ్యత్వానికి రాజీనామాయిస్తాను. అందులో లాండ్ లెస్ పూర్ ఏ ఒక్కరైనా ఉన్నారా? అది బోగస్ సొసైటీ. ఎంక్వయిరీ చేసినట్లయితే తప్పనిసరిగా నేను ఋజువుచేయడానికి సిద్ధంగా యున్నాను. ఈ సందర్భంలోనే నాలుగురోజులక్రితం నేను మంత్రిగారికి ఒక పిటిషన్ యిచ్చాను. అధికారుల దృష్టికికూడ తీసుకువచ్చి స్వయంగా మాట్లాడాలనే ఉద్దేశంతోకూడ ఉన్నది. సొసైటీలను యివ్వవద్దని చెప్పడంలేదు. బోగస్ సొసైటీలకు ఎందుకు లీజ్ యిచ్చారు. ఆ లీజ్ అయిపోయింది. ఈ మధ్య ఒక సొసైటీకి ట్రీ వచ్చినదని విన్నాను. ఫర్దర్ ప్రొసీడింగ్స్ స్టాప్ చేయాలని. సంతోషమే. కాని

బ్రాసీడింగ్స్ స్టాప్ చేయకుండా ఆ మోగప్ బాసైటీకి లీజ్ యివ్వడానికి సన్నాహాలు జరుగుతున్నాయనికూడ విన్నాను. అధికారులు చెంటనే దానిని ఆపుచేసి నిర్దిష్టమైన విచారణ జరిపి-ది ఆ సాసైటీకి కాకుండా స్థానిక వేద ప్రజానీకం ఏ సొసైటీలోఉన్నారో ఆ సొసైటీకి లీజ్ యిప్పించమని నేనుడిమాండ్ చేస్తున్నాను. ఆ 700 ఎకరం కాకుండా 400 ఎకరం యివ్వాళ ఎవరి ఆక్రమణలోనూ లేదు. ముళ్ళాలవల్లిలోకూడ స్థానిక వేద ప్రజలు ఒక సొసైటీ రిజిస్టరు చేయించుకొన్నారు. వాలుగు సంవత్సరాలక్రిందట. వారు ఈ మధ్యనే ప్రభుత్వానికి ఒక పిటిషన్ పెట్టుకొన్నారు. ఎంక్వయిరీ చేస్తున్నారు. ఆ సొసైటీకి లీజ్‌కు యివ్వమని నేను డిమాండ్ చేస్తున్నాను. అది వ్యాయం. ఆ రకంగా చేస్తారని నేను ఆశిస్తున్నాను. కీసరం తాలూకాలో లూతరగొట్టు వరియాలో కొన్ని వేల ఎకరాలు బంజరు ఉన్నది. ఫారెస్ట్. దానిని డిఫారెస్ట్‌చేసి లాండ్‌లెస్‌పూర్‌కు యివ్వాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించిందని విన్నాను. చాల సంతోషం. కాని దానిలో అవకతవకల విధానం కూడా స్థానికంగా ఎవరైతే వేద ప్రజానీకం లాండ్‌లెస్‌పూర్‌వున్నారో వారికి పట్టా యివ్వాల్సిన కార్యక్రమ రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటుకు ఉన్నది. ఖమ్మం తాలూకాలో మల్లేబల్లి, చింతకుంటి అనే గ్రామంలో దాదాపు మూడువేల ఎకరాలు అక్కడ ఉన్నటువంటి లంబాడి ప్రజానీకం పాగు చేస్తున్నటువంటి విషయం ప్రభుత్వానికి తెలియదికాదు అది ఫారెస్ట్ లాండ్ కాదు. మూడువేల ఎకరాలు అసైన్‌మెంట్‌లాండ్. దానిని ఈ మధ్యనే ప్రభుత్వం ఫారెస్ట్రుకింద డిక్లేర్ చేసి ఆక్రమణ చేసుకొని ఆందులో కొన్ని ఎకరాలకు ఫెన్సింగ్ చేసి అందులో బెదరు విత్తనం చేసేవరకి. 5,6 సంవత్సరాల క్రితం. ఈవాడు అక్కడ ఎక్కడాకూడ చామరూపాలుకూడ లేవు. అక్కడ ప్రజానీకాన్ని తొలగించారు. అది అన్యాయం. ఏసైతే వా స్వచ్ఛందంగా ఆటవీ బంజరుకు ఉపయోగపడుతుందో దానిని తీసుకోకుండా పాగుకు లాయకీ అయిన తూములను అటవీ ప్రాంతంగా డిక్లేర్ చేసే ప్రభుత్వ విధానం సరైనది కాదని నేను మనవి చేస్తున్నాను. దానిని జాగ్రత్తగా పునరాలోచన చేయాలని ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను.

మన రాష్ట్రంలో 800 మైళ్ళ కోస్తాప్రాంతం ఉన్నది, సమాజంలో అన్ని రకాలుగా అట్టడగున ఉన్నటువంటి మత్స్య పారిశ్రామికులు రేయింబవళ్ళు సముద్రంలో వినసిస్తున్నారు. వా నియోజకవర్గం నర్సాపురంలోనే దాదాపు 10, 15 గ్రామాలలో కొన్ని వేలమంది మత్స్యపారిశ్రామికుల్నే ఉన్నాడు. వాదు గ్రామాలనుంచి తాలూకా హెడ్ క్వార్టర్స్‌కు రావడానికి రోడ్డు సౌకర్యాలు లేవు. వారి వృత్తి చేపలు పట్టుకొని బజారును తీసుకువచ్చి అమ్ముకోవడం. వారికి రోడ్డు సౌకర్యాలు కలుగజేయాలి. మత్స్యపారిశ్రామికులకు రాష్ట్ర వ్యాపితంగా లైసెన్సు వర్డతిపెట్టి అర్ధ రూపాయి లగాయితు 200 రూపాయిల వరకు, గాలం లగాయితు పెద్దవల వరకు పన్నులు వేశారు. దీనిని ప్రతి సంవత్సరము వర్షాకృత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తూనే ఉన్నాము. మేమేకాదు, అధికార

వత పత్యులుకూడ చెప్పారు. ఆ లైవెస్ట్ పద్ధతిని రద్దు చేయాలని నేను డిమాండ్ చేస్తున్నాను. అసలే పేద ప్రజానీకం. వారికి వలల పేరుతో వలకట్టుల లైవెస్ట్ పేరుతో 50 నైసల లగాయితు 200 రూపాయల వరకు పన్ను వేయడం అంటే ఆవరణలో వారి వృత్తిని దెబ్బ కొట్టడంతప్ప మరొకటి కాదని చెపుతున్నాను. అలాగే మత్స్యపారిశ్రామికులకు సైలాన్ వలలు సప్లయ్ చేసే విషయంలో అనేక అవకతవకలు జరుగుతున్నాయి. ఈ మాలుకు సంబంధించి బ్లాక్‌మార్కెట్ జరుగుతున్నది. ఎంతకోటా వస్తున్నదో, ఎట్లా వస్తున్నదో, దానిని ఎవరెవరికి ఎట్లా పంచుతున్నారో తెలియడంలేదు. నా వలవో పిమిటంటే —కోటా పిట్టం వున్నది కాబట్టి, ఆ కోటా ఏ జిల్లాకు, ఏ తాలూకాకు ఎంతెంత వచ్చిందో ప్రజాప్రతినిధులకు గనుక తెలియజేస్తే, దానిని నక్రమంగా పంపకం చేయించడానికి అవకాశముంటుంది. ఆ విధంగా చేయమని కోరుతున్నాను.

ఇంక, మిల్క్ ప్రాజెక్టులకు సంబంధించి ఒక విషయం చెప్పవలయునను కుంటున్నాను. ప్రభుత్వం మిల్క్ పారిశ్రామ్యద్వారా పట్టణాలలో కేంద్రాలను ఏర్పాటుచేసి పంపకం చేయడం హర్షించదగినదే, అభినందనీయమే. నేను ఇప్పుడు ఆ విషయాలలోనికి వెళ్ళదలచలేదుగాని, మా జిల్లాకు సంబంధించి ఒక విషయంమాత్రం చెబుతాను. దానిని మాత్రి ఆలోచించవలసిదిగా పరిశీలించాల్సిందిగా కోరుతున్నాను. కొండు మూడు సంవత్సరాలనుండి ప్రభాకర రావుగారు మిల్క్ కమిషనర్‌గా వుండగా, వారి యొక్క హార్దికాభినందనలతో, మా జిల్లాలో మిల్క్ మార్కెటింగ్ ఫెడరేషన్ అనేది ఒకటి ప్రారంభించడం జరిగింది. చాదాపు చెయ్యమంది చిన్న పాల ఉత్పత్తిదార్లు ఒక సొసైటీగా ఏర్పడి, రిజిష్టర్ చేసుకని వారు నడుపుతున్నారు. వారు యిదివరకే యీ ఒల్క్‌కూలర్‌ను యివ్వవలసినదిగా అడిగారు. వర్ క్రోర్త్‌లోన్ యివ్వమని కూడా అడిగారు. దానికి వాటిలు లక్షలు అవుతుంది గనుక ఒక లక్ష రూపాయిలు కట్టమని అన్నారు. దానికి వీరు—ప్రస్తుతం 15 వేల రూపాయిలు కట్టడానికి సిద్ధంగా వున్నాం, మిగతాది లోన్ బేసిస్‌పై యిస్తే కడతామని చెప్పారు. అయితే, యింకలోనే ప్రభుత్వం భీమవరంలో ఒక బల్క్‌కూలర్‌ను పెట్టడానికి నిర్ణయించింది. ఆ నిర్ణయాన్ని నేను వ్యతిరేకించడంలేదు. అవసరమే; నేను కాదనను. కాని, పోటీగా ప్రభుత్వం అక్కడ పెట్టడంవలన యిక్కడ సొసైటీకి నష్టం వచ్చింది కాబట్టి యీ సొసైటీ యిమ్మందులకు లోనుకాకుండా వుండాలంటే, యీ పశువులు పట్టపోకుండా వుండాలంటే పశుత్వ కంట్రోల్ లోనే, ఆ సొసైటీ నరళాలు చేసే పాలనుకూడా పశుత్వశాలకు తీసుకుంటే ఆ సొసైటీ నష్టపోదని చెబుతున్నాను. ఈవాడు సంవత్సరానికి 2లక్షలరూపాయిల లాభంతో అది నడుస్తున్నదని సగర్వంగా చెప్పగలము. అటువంటి సొసైటీకి నష్టం రాకుండా తగిన ఉపకారము చేయవలసిదిగా కోరుతున్నాను.

(1) చల్లా సుబ్బారాయుడు :—అధ్యక్షా, ఈవాడు మన ముందు వున్న డిమాండ్సును బలపరుస్తూ కొన్ని విషయాలు మీద్వారా సభ ముందుపెట్టదలచు

కున్నాను. సరే, మిత్రులు చాలామంది చెప్పారు—మన దేశం వ్యవసాయిక దేశం; అని. మన దేశసంపదను పెంపొందించాలంటే రెండే మార్గాలువున్నాయి. ఏదేశ సంపదను పెంపొందించుకోవాలన్నా యిదే మార్గాలు. ఒకటి—వాలుగు గంటలు పనిచేసే వారు ఆరు గంటలు పని చేయడం, ఆ రకంగా దేశ సంపదను పెంచుకోవచ్చు; రెండవది—టెక్నొలాజికల్ రివల్యూషన్ ద్వారా సాధించడం—అంటే గంటకు ఒక యంత్రంతో పది వస్తువులు తయారుచేస్తే, అదే గంటలో వంద వస్తువులు తయారయ్యే యంత్రాలతో సాధించడం. అంటే—జనాభా పెరుగుదలకు మించి ఉత్పత్తి వుంటే దేశసంపద పెరుగుతుంది అదృష్టమో, దురదృష్టమో, టెక్నొలాజికల్ రివల్యూషన్‌ను—యంత్రవిరికరాలిచ్చారా మనం ఏమీ మనదేశంలో చేయలేము. అందువలన మొదటి మార్గమునే మనం ఆచరణలో పెట్టాలి. రెండుగంటలు పనిచేసే వాడు వాలుగు గంటలు పనిచెయాలి. రూపాయి సంపాదించేవాడు, ముప్పావలా, పధ్నాలుగణాలు ఖర్చుపెట్టుకుని, రెండణాలు పెట్టుబడి పెట్టడం—ఆ విధంగా చేస్తేతప్ప గత్యంతరం లేదు. దురదృష్టవశాత్తూ యీనాడు యీ దేశంలో రైతుకు వుండే గౌరవం, మర్యాద తక్కువ అయిపోతూ వున్నవి సంఘంలో యితర సెక్టర్సుకు వుండే గౌరవం కూడా రైతుకు యీనాడు లేదు. రైతు అవలంబించే వృత్తి వ్యవసాయం, ఇతర పరిశ్రమలతోగనుక మనం పోల్చిచూస్తే దీనిని కూడా ఒక పరిశ్రమగా లెక్కగడితే, భూమిపై పెట్టే ఓడి, దానికి కావలసిన వసతులు, ట్రాక్టర్లు మొదలైన పరికరాలకు అవసరమైన పెట్టుబడి, దానికి అయ్యే వడ్డీ, అందులో పనిచేసే వానికి యిచ్చే జీతాలు యివన్నీ గనుక చూసినట్లయితే వ్యవసాయం ఎంతమా లాభదాయకం కాదు అనే అభిప్రాయానికి రాకతప్పదు. ఇతర దేశాలలో నూటికి పదిమంది, పధ్నాలుగు మంది వ్యవసాయంపై ఆధారపడి వున్నారు. మిగతా వారు యితర రంగాలపై ఆధారపడి వున్నారు. దురదృష్టవశాత్తూ మన దేశంలో నూటికి 85 మంది వ్యవసాయంపై ఆధారపడి వున్నారు. కాబట్టి భూమి యింకా పాగుబడిలోకి రావాలి; రైతు బాగుపడాలి; అంతేగాక, భూమి సారవంతంగా వుండడం ముఖ్యం. ఆ పాఠాన్ని పెంపొందించాలి. లేకపోతే వున్నపాఠాన్ని నిలబెట్టుకోవాలి. దేశంలోని అన్ని రాష్ట్రాలలోకి యీ సాయిల్ కన్సర్వేషన్‌పై ఎక్కువ మొత్తాలు ఖర్చు పెడుతున్నది, దానిని పూర్తిగా వుపయోగించుకుంటున్నది మహారాష్ట్ర. ఇతరరాష్ట్రాలు ఏ రాష్ట్రాలూ ఆవిధంగా ఉపయోగించుకోలేదు, అందులోమా, ముఖ్యంగా, తరుచుగా కరువుకాటకాలకు నిలయమైన రాయలసీమ. మరిఇతర జిల్లాలలో యీసాయిల్ కన్సర్వేషన్ ఆపరేషన్స్ చేస్తేతప్ప అక్కడ మరొక మార్గంలేదు. తర్వాత వాటర్ కన్సర్వేషన్ కూడా జరుగుతుంది. కాపులలో నీళ్ళునిలవడానికి అవకాశంఉంటుంది. ఈ నందర్భంలో మన గవ్మమెంటు ఎకరానికి 50 రూపాయలు ఖర్చుపెడుతుంది. అది ఎర్రచేలలో ఖర్చుపెడుతుంది. బ్లాక్ సాయిల్‌లో యీ సాయిల్ కన్సర్వేషన్ వర్తకి పనికిరాదు. కట్టయిలివవు అంటున్నారు; అది పొరపాటు. ఈ మధ్యకొన్ని శాలూశాలలో జరిగింది. డెకెర్‌గారు కూడా ఆ వర్కును చూడడంజరిగింది. 50 రూపాయలలో పని

ఇరగదు. ఆ 50 రూపాయలలో 10 రూపాయలు—½ సబ్సిడీ యిస్తున్నారు. ఈ న్యూక్లియస్‌లో వంద, రెండువందల రూపాయలవరకూ అవుతుంది. అందువలన ఆ సబ్సిడీ ఎక్కువచేస్తేతప్ప ప్రయోజనమేమీ ఉండదని మనవి చేస్తున్నాను. భూములు సారవంతంగా వుంటేతప్ప ఏమీ చేయడానికి వీలు వుండదు. లేకపోతే రెండ్నాళ్ళకు అదంతా చవిటిప్రదేశంగా మారిపోయే ప్రమాదమున్నది. అందువలన, పాయిల్ కన్సర్వేషన్ యొక్క అవసరాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని అక్కడ సబ్సిడీని ఎక్కువచేయడానికి ప్రయత్నించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. అలాగే, రైతు తగినంత పెట్టుబడి లేకపోవడంవలన, యితర పరిశ్రమలలో పోటీచేయలేకపోతున్నాడు. అందరినీ నమ్ముతుందిగాని రైతును, మాత్రం గవర్నమెంటు నమ్మడంలేదు ఈ పొద్దు ఎకరం రెండువేల రూపాయలున్నచోట రైతు 600 వందలకు అప్పుకు పెడితే లాండ్ మార్టిగేజ్ బాంక్‌వాళ్లు యివ్వడానికి సిద్ధపడరే. అంతేకాదు ఇప్పుడు బాంక్సు సేవలైజ్ చేశారు. దేశంలో ప్రజానీకమంతా ఉత్సాహపడుతున్నారు; నేను ఒక విషయం యీ సందర్భంలో ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకురాదలచుకొన్నాను, లాండ్ మార్టగేజ్ బ్యాంక్సుద్వారా తీసుకుంటే స్టాంపుడ్యూటీ ఎగ్జంప్షన్ వుంది; చాలకి శాకట్టు పెట్టాలి, పెద్దుల్లు బ్యాంక్సు వద్దరు వచ్చేవరకూ ఆ మినహాయింపు లేదు. రైతులే పెట్టుకోవలసివస్తుంది. ఆ మినహాయింపు గనుక యివ్వకపోయినట్లయితే యీ బ్యాంక్సు సేవలైజేషను వలన రైతాంగానికి ఉపయోగమేమీ వుండదని మనవిచేస్తున్నాను. కాబట్టి రిజిస్ట్రేషన్ ఫీజు తీసుకోండి; ఎల్. ఐ. సి. తీసుకుంటున్నట్లు కనుక ఆ సౌకర్యం కలిగించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఈ మధ్య మా జిల్లాలలో సెమినార్ జరిగింది. మా రాయలసీమ జిల్లాలలో, వల్లకేగడి భూములలో యిరవరకు ప్రతివంట పండించేవారు. వాడిప్రతి మార్కెట్‌లో సంవత్సరానికి 25 వేల బేళ్ళువచ్చేది. ఇప్పుడు 2 వేల బేళ్ళు కూడా రావడంలేదు, ఆదేమిటోగాని, ప్రతివంట సరిగా పండడంలేదు, స్టేబుల్‌గా వుంటే క్వైనిన్‌త్ వుండడంలేదు; క్వైనిన్‌త్ వుంటే స్టేబుల్‌గా వుండడంలేదు. ఆ సెమినార్‌లో రైతు రెక్టర్ గారి దృష్టికి, యితర ఆఫీసర్స్ దృష్టికి యీ విషయం తీసుకువచ్చాను. క్రమేణా ప్రతివంట అక్కడ తగ్గిపోతున్నది. దీనిని పరిశీలించాలని, తగు మార్గాలను అన్వేషించాలని, అందుకు అవసరమైన చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

తరువాత, ఏ పరిశ్రమకూ లేనిదొకటి వ్యవసాయానికి ముఖ్యంగా వున్నది. ఆన్నివసతులున్నా, వ్యవసాయానికి ప్రకృతి అనుకూలించాలి, ఎన్ని వసతులున్నా సకాలానికి వ్సం కనుక లేకపోయినట్లయితే రైతువేదప్రమ అంతా వృథా అయిపోతుంది; పెట్టిన పెట్టుబడి అంతావమ్ము అయిపోతుంది. ఇది చాలా దిస్కి గేమ్. అందువలన, క్రాప్ యిన్సూరెన్సుగూర్చి చాలామంది చెప్పారు. ప్రకృతి అనుకూలానికి సంబంధించి, వర్షం కావాలంటే ఫారెస్టు వుండాలి, అంటారు. రాయలసీమ ప్రాంతంలో అడవులను పెంచడానికి ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యలేమిటో ఆ విషయమై ఏమిచేస్తున్నాయో ప్రకృతిని మార్చడానికి

అది ఒక ముఖ్యమైనమార్గంగదా అందుకుగాను ప్రభుత్వం వీలిచర్యలు తీసుకున్నది? అడవులకు పనికిరాని వ్యవసాయ భూములు ఉన్నాయి. వకుృద్ధి కావాలంటే అడవి భూములుగాని, గ్రామాలలో పాళ్తర్ లాండ్స్ గాని వుండవలసినదే. లేకపోతే వకుృద్ధి చేయడానికి అవకాశం వుండదు అందుకు ప్రొవిజన్ వుంచి, భూములులేనివారికి భూములు యివ్వవచ్చు. ట్రాక్టర్లు, బుల్ డోజర్లు వున్నాయి. ఆ బుల్ డోజర్లు రేట్స్ పెర్ నుంచి 71 రూపాయల వరకు పెట్టారు. ఇట్లా అయితే ఆయకట్టు ఎట్లా డెవలప్ అవుతుంది? రైతు ఏ విధంగా పండించడానికి వీలవుతుంది? ఇంతకుముందు పబ్లిడీ యిచ్చేది ఇప్పుడు ఎందుకు యివ్వడం లేదు? ఇప్పుడు మనకు కోట్లకొలది రూపాయలు అప్పుచెట్టి విదేశాలనుంచి దిగుమతి చేసుకోవలసి దౌర్భాగ్య స్థితి వున్నది రాయలసీమ జిల్లాలలో ఫ్రూట్ కల్టివేషన్‌కు అవకాశం వున్నది. ప్రైవేట్ తోటలు వున్నాయి, వాటికి అప్పులు వస్తున్నాయి. శంకు బిందు గురించి రైతు రెక్టర్ గారి దృష్టికి తెచ్చాము. వెనవిస్తులను చెట్టి ఆ శంకు, మంగు అనే బిందులను తగ్గించాలి. ఈ బిందులవల్ల — వండ్లు తీపిగా వుంటాయి కాని, ఎక్కువ రేటు రావడం లేదు.

శ్రీ పి. వి. కె. రావు :—అధ్యక్ష, త్రిమూర్తులవలె ముగ్గురు మంత్రులు పంచ పాండవుల వలె — నాలుగు శాఖలు నిర్వహిస్తున్నారు ఇవి చాలా ముఖ్యమైన శాఖలు. వెనకబడిన మనదేశంలో వ్యవసాయం, వకుృనంకర్షన శాఖ, ఫిషరీస్ శాఖ, ఫారెస్ట్ శాఖ చాలా ముఖ్యమైనవి. ప్రజల రీత్యా వీటికి ప్రత్యేకత ఉన్నదని చెప్పవలసి వుంటుంది. వేనివ్వడు అన్ని విషయాలూ డీల్ చేయడానికి అవకాశం వుండదు కాని ప్రభుత్వమూ, పరిపాలనా యంత్రాంగమూ కూడా చాలా సిద్ధాంతాలు తయారుచేసినప్పటికికూడా పేద రైతాంగానికి దూరంగానే వుంటున్నాయని చెప్పవలసి వుంటుంది. ప్రజలతో నిన్నిహితంగా వుంటే ఎప్పుడు వస్తుందో నేను చెప్పలేను కాని చాలాభాగం వారిని ఎడ్యుకేట్ చేయాలి. ఉయ్ హావ్ టు ఎడ్యుకేట్ అవర్ మాస్టర్స్ అని ఒకటి వుంది. అంటే యీ నాడు మాస్టర్లను—సామాన్య రైతులు ఎడ్యుకేట్ చేయడం కాదు. యీ అడ్మినిస్ట్రేషన్ అంతటినికూడా ఎడుకేట్ చేయవలసి వుంటుంది. సామాన్య రైతుగా వున్న ప్రతినిధి అధికారంలోనికి వెళ్ళేటప్పటికి సమాజంగా చాలా మారం అయిపోతున్నాడు. ఈ పరిస్థితులలో ప్రధాన కార్యక్రమాలు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు ప్రజల దగ్గరకు పోవాలంటే చిన్న ఉపవ్యాసాలతో పోతాయని నేను అనుకోవడం లేదు. విప్లవాత్మకమైన ఆలోచనలు కావాలి, విప్లవాత్మకమైన పద్ధతి కావాలి. ఈ సందర్భంలో నేనొక విషయం చెబుతాను, మంత్రులు వివరాలిచ్చారు, వీటిలోని లోపాలు కూడా చెప్పాలి. ఇవి, అవి చేస్తున్నాము అంటే సరిపోదు. లోపాలు చూస్తున్నారు. ఇవి ప్రజలకూ, మంత్రులకూ కూడా తెలియపు అనలు, కాని పదవిలోకి వచ్చేటప్పటికి మనిషిని మోరేడుతాయ వేస్తేకాని ఆ పదవికి రాణింపు వుండదు కనుక అట్లా చేస్తున్నారు. ఎరువుల విషయం మనకు తెలుసు. అది ఆపిసీకి నిలయమై

పోయింది. ఇటువంటివి చాలా వున్నాయి. ఇప్పుడు కొత్త మంత్రిగారు శాఖలపైన కిట్టుబిట్టాలు చేయాలి. అయన వయసులో పెద్ద అని కొంతమంది లోకువ చేయవచ్చు. ఆయన వయసులో ఎక్కువ వయసువారు అయినా గట్టి మంత్రిగానే వాళ్ళు కనపడుతున్నారు. ఆయన పట్టుకుంటే శల్లూక్యం పట్టువశే విడువరని అనుకుంటున్నారు.

(శ్రీ టి. పురుషోత్తమరావునుంచి ఇంటర్వప్)

నేను సెపరేట్ తెలంగాణావాదిలో చేరితే తప్ప నేను విజం చెప్పరనుకున్నాను. సెపరేట్ తెలంగాణా వాదితో చేరితే ఆప్పుడు నిజాన్ని అబద్ధమని, అబద్ధమును నిజము అని చెప్పడానికి పూనుకుంటావేమో, ఇప్పుడు ఇట్లాగే వుంటాను. పరిస్థితిని పరిశీలిస్తున్నాను. ప్రవిపత్తంలో వున్నానని విమర్శ చేయడమే ప్రధానం కాదు. వ్యవసాయ డిపార్టుమెంటును చిన్న రైతాంగానికి దగ్గరగా తీసుకు రావాలని నా ఉద్దేశము. అగ్రికల్చరు అసిస్టెంట్సుగురించి చెబుతాను. అగ్రికల్చరు డిపార్టుమెంటు యీ వాదు తమ అసిస్టెంటును ఎందుకు నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నదో నాకు అర్థం కావడం లేదు. ఇంజనీరింగువారికి, వెటరినరీ వారికి యిచ్చే వేతన భత్యాలకంటే అగ్రికల్చరల్ అసిస్టెంటుకు యిచ్చే వేతనభత్యాలు తక్కువ. అగ్రికల్చరు పురోభివృద్ధమైనటువంటిది. 1470 మంది అగ్రికల్చరల్ అసిస్టెంట్స్ వున్నమీదట వారు సెకండ్ రేట్ సిటిజన్స్‌గా చూడటానికి వీలులేదు. ఆప్పుడు తెలంగాణా ప్రజలు సెకండ్ రేట్ వాదు, డిపార్టుమెంటులో 1470 మంది సెకండ్ రేట్ వారుగా చూడబడుతున్నారు, వారికి వేతనాల విషయంలో వ్యత్యాసం వుంది. అడ్మినిస్ట్రేటివ్ రిఫార్మ్స్ కమిటీగాని, సెంట్రలు గవర్నమెంటుగాని— వెటరినరీ డిపార్టుమెంటువారితోగాని, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు వారితోగాని యీ అగ్రికల్చరల్ అసిస్టెంట్సుకు కూడా సమాన స్థాయిలో, సమాన వేతనభత్యాలు యివ్వాలని కోరుతున్నాను: ముఖ్యంగా 874 మందికి 60 రు. లు తక్కువగా వున్నది. వీరికి యిచ్చినందువల్ల ఒక లక్ష రూపాయలు మాత్రమే అవుతుంది కనుక యీ విషయం చూడవలసి వుంటుంది ఇక, నేవల డిపార్టుమెంటు గురించి చెప్పవలసి వుంటుంది. చాలా ఎక్కువగా నిర్లక్ష్యం చేయబడిన ఉత్పత్తిచారులలో యీ మత్స్య పారిశ్రామికులొకరు. ఈ శాఖకు కొత్త మంత్రిగారొచ్చారు. ఆయన చాలా టపికతో చూచేవారుగానే కనబడుతున్నారు. ఈ నేవల పరిశ్రమ విషయంలో కొత్త రకమైన దళారీలున్నారు. మంత్రిగారు ఆ దళారీల బుట్టలో పడకుండా జాగ్రత్తగా యీ వ్యవహారాలు చూడాలి. మత్స్య పారిశ్రామికులు— ఆడవారు, పిల్లలు, మగవారు కూడా పనిచేస్తారు. వారు సముద్రంలో పనిచేస్తారు. వేటయతో వారికి ఎక్కువ సంబంధాలున్నాయి. సముద్రంలో పుట్టి, పెరిగి, వేటలను ఆహారంగా అందిజాటు చేయడంలో వారి జీవిత పరిస్థితులు చాలా దుర్భరంగా వుంటున్నాయి వేటల పరిశ్రమవారు చాలా విశ్వాసనీయులైన వారు. ప్రకాశ్వామికమందు వారికి చాలా విశ్వాసం వుంది ఈ మత్స్య పరిశ్రమలో దళారీలు తయారయినారు. తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో ఇట్లా తయారైతే వున్నారు. వారు కో ఆపరేటివ్స్

సాస్ టీలోకి ప్రవేశించి మంత్రులకు డిన్నర్ పార్టీలవంటివి యిచ్చి ఉపద్రవకరమైన పనులు చేస్తున్నారు. అందుచేత, దీనికి సంబంధించిన మంత్రులు సరాసరి ఆ ప్రజలు నివసించే ప్రాంతాలకు వెళ్ళి చూచి, వారి జీవిత పరిస్థితులు బాగుచేయడానికి తగిన శ్రద్ధ తీసుకుంటారని యీ విషయం చెబుతున్నాను. ఈసారి ఆయినా నేను ఎవరి మనసూ నొప్పించకుండానే చెప్పవలసుకుంటున్నాను. ఇప్పుడు కొందరు మిత్రులు ఒక్కరే వున్నారు. వారుకూడా చేరే ఛాన్సులేదనుకుంటాను.

శ్రీ డి. వెంకయ్య (వరంగల్):—అధ్యక్షా, వ్యవసాయ శాఖామాత్యులు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును నేను బలపరుస్తూ కొన్ని విషయాలు చెప్పదలచుకున్నాను. మా ప్రాంతం, అంటే ఖమ్మం జిల్లా పూర్తిగా మెట్ట ప్రాంతం. 1968-69వ సంవత్సరం శ్రీ వర్షాలు లేక మేము చాలా దెబ్బ తిన్నాము. తొలకరి ప్రారంభించగానే పెద్ద తుపాను వచ్చి పదుల ప్రక్కన ఉన్న భూములన్నీ 1-4 అడుగులవరకు ఇసుక మేటలు వేశాయి. శాకాని వెంకటరత్నం గారు రాష్ట్ర కాంగ్రెసు అధ్యక్షులుగా ఆ ప్రాంతం దర్శించారు. మొత్తం భూములపై ఇసుక వచ్చింది. కని విని ఎరుగని తుపాను. అక్కడ దెబ్బలు ఒక్కటీ తెగకుండా ఉండలేదు. కుదాసు-హైదరాబాదు రైల్వే లైను ఒకటిన్నర మాసాలు లేకుండా పోయింది. భూమల పరిస్థితి చూస్తే ఈ ఇసుక ఎట్లా తీయాలా అనే ఆలోచనతో రైతాంగం బాధపడి రిసెన్యూ డిపార్టుమెంటు వారి వద్దకు లిస్టు ఇరిగేషనువారి వద్దకు వెడితే రైల్వే పనుల వల్ల లేబరు కూడా దొరకడం లేదని చెప్పారు. ఇప్పటివరకు సాగకుండా పోయాయి. 112 లిస్టులిరిగేషన్లు ప్రభుత్వం వారివి ప్రయివేటు వారివి ఉన్నవి. రిసెన్యూ డిపార్టుమెంటు వారు పదిరోజుల నుంచి అప్పులు ఇవ్వడం మొదలు పెట్టారు. వ్యవసాయం చేయాలంటే అచ్చం ఇసుక తప్ప మాకు ఏమీ లేకుండా పోయింది. వెంకటరత్నంగారితో ఒకటి మనవి చేస్తున్నాను. కోస్తా జిల్లాలలో తుపాను ప్రారంభమైతే మా ప్రాంతం కూడా కొంచెమో గొప్పో ఎఫెక్టు కాకుండాపోదు, పూర్వం కూడా ఇట్లాగే గాని, వర్షం వచ్చినప్పుడు మాకు పెట్టపంటలు వేరుశెనగ, మొక్కజొన్న ఏ పంట రాకుండా బోడిగా పోయే పరిస్థితి ఉంది కాబట్టి ఇప్పుడైనా కోస్తా జిల్లాలకు గాలి, తుపాన్‌గరించి ఎవెర్నెస్ మెంటు జరిగినప్పుడు ఖమ్మం జిల్లాలోకూడా గాలి, వర్షం వచ్చే సూచనలున్నాయని ఎవెర్నెస్ చేయిస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. మాకు ఒక చిన్న రిసెర్చి స్టేషను ఉంది. అది ఉన్న సంగతే సామాన్య ప్రజలకు తెలియదు. అక్కడ రిసెర్చి ఏమి చేస్తారో, ఏవో రైతిప్స్ ఆ భూములలో పండుతాయో రైతాంగానికి ప్రచారం ద్వారా తెలియచేయడం లేదు. ఆ రిసెర్చి స్టేషను రాజేంద్రనగర్ అగ్రికల్చరు యూనివర్సిటీ క్రింద ఉన్నది. ఈ రిసెర్చి స్టేషనువల్ల అక్కడ మెయిన్ క్రాప్ ఐన వొన్నటు ఎలాంటి నష్టపాయం కలుగకుండా పోయే పరిస్థితి ఉంది. దెబ్బలు పోయిన తరువాత వేరుశెనగ ఒకటి ముఖ్యమైన పంట. పది సంవత్సరాల క్రితం ఉన్న వేరుశెనగ పంట క్రమేపీ తగ్గుతూ ఇప్పుడు ఆ వ్యవసాయం ఖర్చులు కూడా రాని పరిస్థితి వస్తున్నది. ఈ రిసెర్చి స్టేషనులో పరిశోధనల వల్ల పంట ఎక్కువగా రాకుండా పోతున్నదో చూచి ఆ పంటకు తగిన అవసరాలు

కల్పించాలని వ్యవసాయ శాఖామాత్యులను కోరుతున్నాను. హైదరాబాదు పట్టణానికి పాలనలవరా జరుగుతోంది. హైదరాబాదు జిల్లాలోని పరిగి, తాండూరు, విశాఖపట్నం ప్రాంతాలలో నవ్యశ్యామలమైన భూములున్నాయి. పలుపులకు మంచి బీడులు ఉన్నాయి. కనుక పరిగిలోను తాండూరులోను సెంటర్సు పెట్టి హైదరాబాదు పట్టణానికి ఈ ప్రాంతంనుంచి పాలు వచ్చే అవకాశం కల్పించాలని వ్యవసాయ శాఖామాత్యులను కోరుతున్నాను. మహబూబ్‌నగర్‌కు కొంచెం కొంత ప్రాంతం కూడా బాగా దగ్గరలో ఉంది శాబట్టి విజయవాడనుంచి ఇక్కడకు పాలు రావాలనేది లేకుండా ఈ దగ్గరలో నే సేకరించే ఏర్పాటు చేస్తే బాగుంటుంది. ఖమ్మం-జిల్లా విజయవాడకు దగ్గరగా ఉంది శాబట్టి ఖమ్మంకో తగిన వసతి గల పీమ సూములున్నాయి శాబట్టి అక్కడనుంచి పాలు విజయవాడకు పోయే ఏర్పాటు చేస్తే బాగుంటుందని మనవి చేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను,

శ్రీ డి. వెంటశేశం :—అధ్యక్షా, గవర్నమెంటు అధికారోత్పత్తి జరిగిందని చానికి తగిన ప్రయోజనం అందలేకాయ. అధికారోత్పత్తి జరిగిందన డానికి సందేహంలేదు. రైతాంగం పండించినవంటకు ఎమ్యార్పుమార్కెట్టుప్రొవైడ్ చేసే విషయమై శ్రద్ధ తీసుకోకపోవడం చాలా శోచనీయంగా ఉంది. పరిస్థితుల్లో విత్తనాలను సరఫరా చేయడముచేది ఎక్కడా జరగడంలేదు. సకాలంలో రైతులకు విత్తనాలు సప్లయి జరిగేట్లు చూడాలని కోరుతున్నాను. క్రాపింగ్ పాటరన్ వంశ పారంపర్యంగా వస్తే పాత పద్ధతులలోనే జరుగుతోంది కాని పురోక పద్ధతి లేదు. ఏ ప్రాంతాలలో ఏ ఏ పంటలు పండిస్తే బాగుంటుందో గమనించి క్రాపింగు పాటరన్ చేయించాలని కోరుతున్నాను. క్రాప్ ఇన్స్యూరెన్సు స్కీము ప్రవేశపెట్టాలని ఇదివరలో మనవి చేశాము. దీనిని గమనించాలని కోరుతున్నాను. రిసెర్చి చేస్తామంటున్నారు. అక్కడక్కడ కొన్ని కేంద్రాలు పెట్టి చేయడంకంటే ప్రతి జిల్లాకు స్థాయిలోను రిసెర్చి ఇన్‌స్టిట్యూట్స్. అగ్రికల్చరు ఫారంలు పెడితే ప్రతి రైతు చూచుకునే అవకాశం ఉంటుంది శాబట్టి దీనిని గమనించాలని కోరుతున్నాను. ట్రాక్టర్సు విషయంలో ప్రతి రైతుకు ట్రాక్టరు అందుబాటు లో ఉండేట్లు చూస్తామని అగ్రో ఇండస్ట్రీసులో శార్పేరేమను వారు సప్లయిచేస్తారని అంటున్నారు ఇవి పెద్దరైతులకుతప్ప చిన్న రైతాంగానికి అందుబాటులోఉండవు. జిల్లాకు స్థాయిలో ట్రాక్టరును అద్దెకు ఇచ్చే పద్ధతిలో ఉంచితే తప్ప ప్రయోజనం లేదు. తప్పనిసరిగా అట్లా చేయాలని కోరుతున్నాను. ఫీల్డ్ స్టాఫ్ చాలా తక్కువగా ఉంది. వారిని ఎక్కువ చేయనిచే రైతాంగానికి అందుబాటులో ఉంటూమనుకోడం పొరపాటు దీనిని పెంచించడానికి చూడాలని మనవి చేస్తున్నాను. అగ్రికల్చరు యూనివర్సిటీలో సీట్లు 15 పర్సంటు తక్కువ చేస్తారు. రైతాంగం కుటుంబాలనుంచి వచ్చిన పిల్లలు మేము ఉద్యోగాల కోరము, వ్యవసాయంలో అనుభవం పొందడానికి రిసెర్చి ఇవ్వాలంటే ప్రభుత్వం గమనించకపోవడం శోచనీయం. దీనిని గమనించాలని మనవి చేస్తున్నాను యానిమల్ హజ్బండ్రీ డిపార్టుమెంటులో సెమన్ సప్లయింగు సెంటర్లు పెట్టారు కాని అన్ని పోట్ల అందుబాటులో లేవు. బోర్డరు శాఖాశాఖలలో మ్రా న

రాష్ట్రం నుంచి మైనారు రాష్ట్రంనుంచి సెమన్ సప్లయి చేసుకుంటున్నాము. మన ప్రభుత్వం నుంచి కొన్నింటికి సెమన్ అందుబాటులో లేకుండాను పని చేయకుండాను ఉంది. ఇందులో ఫ్రూట్‌ఫుల్ జనపన్ని, కొయిలె వనెన్ని ఆపేది ష్టాటిస్టిక్సు లేకపోవడం శోచనీయం. 67 లక్షలు ఖర్చు పెట్టి కేన్ ఫ్యాక్టరీ పెట్టారు. ఇప్పుడు ఐదు వందలను మాత్రం రోజుకు చంపుతున్నారు. కేన్ ఫ్యాక్టరీ పూర్తిగా పని చేయాలంటే దానాపు 50-100 వందలు అక్కడ ప్రతి రోజు కోని మాంసము తయారు చేయించవచ్చును. అన్నారు. 1800 వందలను కోస్తే మొత్తం 6 లక్షలు వచ్చింది అన్నారు. దీనిని గురించి ప్రభుత్వం కాని వైదాన్ము డిపార్టుమెంటు కాని ఇంకా డెవలప్ చేస్తామని ఇందులో ఎక్కడా ఒక ముక్క కొన్నలేదు. 58 లక్షల రూపాయలు వచ్చినవి అన్నారు. అలాంటప్పుడు డాక్టర్సును చేయడానికి కోయలేకపోవడం ప్రభుత్వానికి ఆ యర్థక పట్టినదని చెప్పడానికి శోచనీయంగా ఉంది. తెలంగాణాలో దానాకు ఎన్ని సంవత్సరాల నుంచి 20 లక్షలరూపాయలు యిచ్చారు.

Regarding rural poultry development programme, I request the Government to make sufficient allotments and see that it is developed. Regarding the national Birds feathers, కొమిలి ఈకలను మన శాస్త్రం నుంచి యితర రాష్ట్రాలకు దొంగతనంగా తీసుకుపోతున్నారు. మన ప్రభుత్వం ఎక్స్‌పోర్టు చేయడానికి శ్రద్ధ వహించడం లేదు. ప్రత్యేకంగా మంత్రిగారు గమనించాలని మనవి చేస్తున్నాను. ప్లయింగ్ స్క్వాడ్ పెట్టారు. మామూలుగా మన రాష్ట్రంలో దానాపు 16 లక్షలు మేకలున్నాయి. మేకల ద్వారా కొన్ని లేవటువంటి డబ్బు వారి జేబులలోకి పోతున్నది. ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు మేకలను మేపుకొనడానికి ఆక్షేపణ చెబుతున్నారు. యూనిఫైడ్ చెట్లు పెంచుతున్నారు. 500 ఎకరాలున్నాయి. ఈ చెట్లను తినవచ్చే విషయాన్ని గమనించి, కావాలంటే డబ్బు యిస్తారు. They are prepared to pay taxes, I request the Government to consider this aspect and do benefit to the ryots.

శ్రీ పి. వెంక్. వెంకటరత్నం (కాంపార) :—అధ్యక్ష మహోదయా, వ్యవసాయ శాఖామాత్యులు, మత్స్యశాఖామాత్యులు, అటవీశాఖామాత్యులు ప్రవేశ పెట్టిన డిమాండును బలపరుస్తూ నాకు యిచ్చిన 6 నిముషాలలో సూచనలను చేయదలచుకున్నాను. వ్యవసాయశాఖలో విప్లవాత్మకమైన కృషి జరిపి అభివృద్ధి జరిగినప్పటికి జనాభాకు తగినంత ఆహారోత్పత్తి జరగడం లేదనేది నిర్వివాదమైన విషయం. అయినప్పటికి ప్రభుత్వం రిసెర్చి జరిపి ఐ. ఆర్. 8, హంస, పద్మ యిత్యాది ఆహార ధాన్యాలను ఎక్కువగా పండించడానికి కృషి చేస్తూవచ్చినున్నారు. అయితే దానికి ముఖ్యంగా కావలసిన తరుణంలో ఎరువులను సప్లయి చేయడం, విత్తనాలను సప్లయి చేయడం, నీరు లేని తోట్ల నీటివరధరా వర్గాలు ఉంచే ఇవ్వకుండా ఎక్కువ వండిస్తారు. వ్యవసాయ మంత్రిగారు అదర్శమైన రైతు. కాకలు తీరిన యోధులు, చేయగలిగిన సామర్థ్యము ఉన్నవారు

వారికి చెప్పనక్కరలేదు. చాలా అమితమైన విప్లవాత్మకమైన కృషి చేసి వ్యవసాయం అభివృద్ధి చేస్తారనడంలో ఎట్టి సందేహం లేదు. వాణిజ్య పంటలు, ఎక్స్‌పేండ్ సంపాదించే కాష్‌యూనిట్ యిచ్చేదానికి సబ్సిడీ యిచ్చి ప్రోత్సాహపరచాలని చెబుతున్నాను. పశుసంవర్ధకలో కెర్స్ క్రాస్ బ్రీడ్, ముర్రా బఫెలోస్, ముర్రా పీ బఫెలోస్ తెస్తున్నారు. పుంగనూరు బ్రీడ్ తీసుకురావాలి, అది తక్కువ ఖర్చు, ఎక్కువ పాలను యిస్తుంది. అందుచేత పుంగనూరు బ్రీడ్ తీసుకురావాలని కోరుతున్నాను. పశువుల పెంపకం, పందుల పెంపకం, గొర్రెల పెంపకం అభివృద్ధిచేసి వ్యవసాయమునకు దోహదం చేసే మార్గాలు ఆలోచించి ఆటువంటి పరిశ్రమలకు దోహదం చేయాలని కోరుతున్నాను. మత్స్య పరిశ్రమకు సంబంధించి 800 మైళ్ల తీరం ఉన్నది. కృష్ణా, గోదావరి, పెన్న వగైరా వరులున్న ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో మత్స్య పరిశ్రమను ప్రోత్సహించి ఆహారోత్పత్తి చేయడానికి వినియోగపడుతుంది. వార్సే, స్వీడన్ వంటి యితర దేశాలకంటే మన రాష్ట్రానికి ఎక్కువ తీరం ఉన్నప్పటికి వారికంటే తక్కువ స్థాయిలో ఉన్నది. ముఖ్యంగా మార్కెటింగు ఫెసిలిటీస్ కల్పించాలి. మత్స్య పరిశ్రమకు శీతల గిడ్డంగులు ఏర్పాటుచేయాలని విన్నవిస్తున్నాను. ఆడవిళాఖమంత్రిగారికి చేపే మనవి పీమటంలేదు చెట్లను కొట్టరాదని తెలిసినవిషయమే. వృక్షములను రక్షించవలసిన ఆవశ్యకత గురించి భారతంలోకూడా చెప్పారు చెట్లు నాశనం అయితే వర్షాలు లేవు, వర్షాలు లేకపోతే పంటలు లేవు అనే విషయం చెప్పారు. ఖాళీ ప్రదేశంలో చెట్లను నాటాలి. ఓషధులున్నాయి. సర్పగంధి, పింకటిన్ ఫైటమిన్ 'ఎ' తయారుచేసే నిమ్మగడ్డి వంటివాటిని పెంచాలి. అడవులను కొట్టేయకండి అని మంత్రిగారికి విన్నవించుకుంటున్నాను. మెకనైజ్డ్ బోట్సు పర్లయి చేసినవారికి మామూలు పారిశ్రామికులకు సైలాను సర్లయి చేసిన వారికి తగాచా వస్తున్నది. డీప్ సీ ఫిషింగ్ చేసేవారికి వీరికి క్లాష్ రాకుండా చేసి మత్స్య పరిశ్రమను అభివృద్ధి పరచాలని కోరుతూ కలవు తీసుకుంటున్నాను.

(శ్రీ కడుపూడి ప్రభాకరరావు (అమలాపురం): అధ్యక్షా, ముఖ్యంగా మన వ్యవసాయశాఖ మంత్రిగారిని గమనించవలసినవరని కోరేది ఏమిటంటే మీరు ఎక్కడైనాసరే చాగ్దానం చేసివట్లయితే ఆ చాగ్దానాన్ని మాటికి మాటుపాళ్ళు అమలు జరుపగలం అంటేనే చాగ్దానం చేయండి లేకపోతే ఆంతకంటే మహోపకారం లేదు. తుపాను వచ్చిన సందర్భంలో అవర వారదుడు ఎక్స్ రివిన్యూ మంత్రి (శ్రీ వి. వి. రాఘవాచారి ఎక్స్ వ్యవసాయ మంత్రి (శ్రీ తిమ్మారెడ్డిగారు వైతు బాంధవులు వెళ్ళి పాడు అయిపోయిన మీ భాగ్యాన్ని కొనుగోలు చేస్తాము, నష్టము కలిగించము అని చాగ్దానాలు చేసి వచ్చేశారు. వారికి ఫాల్స్ వాలో ప్రామిసులు అయినవరని కనిపిస్తున్నది. తర వాత యిక్కడ చూస్తున్నారు. తీరా చూస్తే వేళ్ళకున్నవి జాస్తం మిగిలిపోయింది. వైతులు గొడవ చెడు ఉన్నారు. ప్రభుత్వంతో విజ్ఞప్తులు చేసినా యాచ్ఞను తీసుకున్నట్లు కనిపించలేదు.

(పెంబొరగి వైర్మన్—మీకిచ్చిన 15 నిమిషాలు అయిపోయినవి కొన్నారుకదా.

శ్రీ పిడుపూడి ప్రభాకరరావు:—80 రూపాయలను ప్రభుత్వం ప్రామిస్ చేసినది. అని గమనించాలని కోరుతున్నాను. క్రాప్ యిన్‌ష్యూరెన్సు, కేటిల్ ఇన్‌ష్యూరెన్సు ప్రవేశపెట్టడానికి ప్రయత్నం చేయాలని కోరుతున్నాను. ట్రాక్టర్సును చిన్నకారు రైతులకు అద్దెకు ఇవ్వడానికి వీలయినంతవరకు ఎక్స్‌టెన్షన్ మెంటలుగా తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో కాలూకాకు ఒక స్టేషను పెట్టి అద్దెకు ఇవ్వడానికి వీలయినా ప్రయత్నం చేయాలని కోరుతున్నాను. హైబ్రిడ్ వెరైటీస్ వల్ల వచ్చే డిసీజెస్ రోజురోజుకు పెచ్చు అయిపోతున్నాయి. దానిని కంట్రోలు చేయడానికి రైతులకు పరిజ్ఞానం తక్కువగా ఉన్నది. అగ్రికల్చరు డెమోన్‌స్ట్రేటర్సుకు రైతులకు పాన్నిహిత్యం చాలా తక్కువ. వారు ఎంతసేపూ సమితి ఆఫీసులో ఉండడం తప్ప ఫీల్డ్ మీదకు వెళ్ళి చేసేవారు తక్కువగా ఉన్నారు. ప్రొత్తగా వచ్చే డిసీజెస్‌ను కంట్రోలు చేయాలంచే అగ్రికల్చరు డెమాన్‌స్ట్రేటరుకి రైతులకు సన్నిహిత సంబంధన ఉండాలి. వెస్టు కంట్రోలు విషయంలో కో-ఆపరేటివ్ మెథడ్ పెట్టి వంద, 200 ఎకరాలను కలిపి ఎకరానికి 25 రూపాయలు తీసుకుని అగ్రికల్చరు డెమోన్‌స్ట్రేటర్ వ్యయముగా అవన్నీ స్ప్రింక్లేటర్ ప్రకారం 15 రోజులకు 10 రోజులకు మందులు చల్లించడానికి పథకం స్ప్రై చేయాలి. సాయిల్ టెస్టింగ్ చాలా ఎసెన్షియల్. ఫెర్టిలైజర్సువల్ల రోజురోజూ భూమిలో ఎసిడిటీ ఎక్కువవుతుంది. రైతువకు విజ్ఞానం లేదు కనుక సాయిల్ టెస్టింగ్ చాలా అవసరం. తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో కోనసీమ చాడను కనుక వెలుతున్నాను. అక్కడ కొబ్బరిచెట్లకు కొన్ని సంవత్సరాలనుంచి ఒక డిసీజ్ వస్తున్నది. ఆకులో ఉండే క్లోరోఫిల్‌ను పురుగు తినేయడంవల్ల చెట్లకాపు చాడపు తున్నది. వాలుగు సంవత్సరాలకు గాని రికవరు కావడంలేదు. దానిని కంట్రోలు చేయలేకపోతున్నారు. అవసరమైతే ఫారిన్ ఎక్స్‌పర్టును తెప్పించుకునిగాని కోజికోడులో ఉన్న కోకోనట్ రిసెర్చి స్టేషను నుండి ఎక్స్‌పర్టును తెప్పించడం గాని దాని గురించి పరిశీలన చేయించాలని కోరుతున్నాను. అగ్రికల్చర్ యూనివర్సిటీలో M. Sc. హోమ్ గ్రాడ్యుయేట్ కోర్సును పెట్టారు. కాని దురదృష్ట వశాత్తు ఈ యాతిశేషమువల్ల ఆ కోర్సు క్రమముగా నడవడములేదు. చాలమంది ఉద్యోగస్తులు శలవుపెట్టి వచ్చి, చదువుకొనేవారికి ఆర్థికమైన ఇబ్బంది కలుగుతున్నది. అందువల్ల తిరుపతిలోను, కాకపట్లలోను M. Sc. కోర్సు పెట్టడానికి ప్రయత్నము చేయాలని కోరుతున్నాను.

మళ్ళీ పారిశ్రామికులు వుండే ప్రాంతాలలో మంచినీటి వసతులు కలుగ చేయాలని, వారి ఇళ్లు దగ్గర దగ్గరగా ఉండడమువల్ల అగ్నిప్రమాదము వంటివి వస్తే గూడెం, గూడెం నాశనమయిపోయే పరిస్థితి కలుగుతున్నది. పైప్‌లైన్‌వరకు సైర్ ప్రూఫ్ జింక్ షీట్సు సబ్సిడైజు రేట్సున ఇచ్చి భవిష్యత్తులో అగ్ని ప్రమాదాలు రాకుండా వుండే విధంగా చూడాలని, సైరామ్‌లలు సబ్సిడైజ్ రేటున సమితులద్వారా ఇప్పించాలని, సత్యవాలాయణరాజుగారు చెప్పినట్లు ఏ సమితికి ఎంతెంత ఎలాట్ చేశారో ఆ ప్రాంతపు కానసబ్యులకు తెలియచేస్తే వారుకూడ శ్రద్ధ తీసుకొని జాగ్రత్తగా బట్వాడా చేయించడానికి వీలుంటుంది.

నేను ఊటీ వెళ్ళినప్పుడు చూశాను. 4, 5 చేల ఆడుగుల ఎత్తున వున్న కొండల పైన సెంచెడ్ గ్రాస్, మెడిసినల్ ప్లాంట్సు పెంచుతున్నారు. వానివల్ల కొన్ని లక్షల రూపాయల ఫారిన్ ఎక్ఛేంజ్ వారికి దక్కుతుందని విన్నాను. ఇరకు వాలీలో మనముకూడ పెంచి ఫారిన్ ఎక్స్‌ఛేంజ్ సంపాదించడానికి అవకాశము వుంటే అటువంటి ప్రయత్నము చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. చిట్టడవులలో అడవులు పెంచే అవకాశములేదు. సంవత్సరాల తరబడి ఐడిల్‌గా పెట్టుకోవడానికన్న పేదరైతులకు ఇస్తే పంటలు పండించడానికి అవకాశము ఉంటుంది. ఆది మంచిదేమో ఆలోచించాలని మనవిచేస్తున్నాను.

ట్యూబ్ వెల్స్ కార్యక్రమము చక్కగా నడిపారు. తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో కలెక్టరు కృష్ణన్ ఆధ్వర్యాన యీ ట్యూబ్ వెల్స్‌ను చాల లోతుగా త్రవ్వించడము జరిగింది. లోతు బావులలోని నీరు పైకి తీయడానికి, విద్యుచ్ఛక్తి వరభరాకు అనేక అవరోధాలు ఉన్నవి కాబట్టి వాటిని తప్పించడానికి మార్కెటింగ్ శాఖా మంత్రిగారు ప్రయత్నిస్తే త్రభుత్వము ఇచ్చిన మాతంలోనుంచి పరుపాయము కలుగడానికి అవకాశము ఉంటుంది. పెర్మూషన్ ట్రాక్టర్సు విషయములో చాల బ్లాక్ మార్కెట్లు జరుగుతోంది. 4 చేలు ఇస్తే బ్లాక్ మార్కెటులో దొరుకుతోంది. నిజంగా రైతుకు అవసరము వుంటే దొరకడములేదు. ఈ విషయములో బ్లాక్ మార్కెటు లేకుండా చెక్ చేయడానికి త్రద్ధ తీసుకోవాలని మనవిచేస్తున్నాను. తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో అరటిపండ్లు, మామిడి పండ్లు ఎక్కువగా పండిస్తున్నారు. పండించే రైతుకు రావలసినదమ్ము సరిగా రావడము లేదు. మధ్యవర్తుల దళారీలు మొత్తము డబ్బు అంతా యివ్వక 25 % కట్ చేసి యివ్వడము జరుగుతున్నది. అందువల్ల ఈ మార్కెటింగును అజాలిష్ చేయాలని మనవిచేస్తూ శలవుతీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ కె. వెంకటేశ్వరరావు (ఉయ్యూరు) :—అధ్యక్షా, రైతుకు ఉత్పత్తి లోగడకన్న ఎక్కువ చేయాలని చూపించారు. కాని త్రీతము సంవత్సరము రైతుకు వచ్చిన ఆవరోధము యింత అంత అని చెప్పడానికి వీలులేదు. టన్నుకు 100 రూపాయలు వస్తాయని రైతులు ఎంతో ఉత్సాహముతో, ఎంతో త్రమపడి రైతుకును పండించడము జరిగింది. కాని రైతులకు, మిల్లర్లకు వచ్చిన ధర కేడావల్ల క్రషింగ్ సీజన్లు ఆగిపోవడము జరిగింది. క్రషింగ్ సమయానికి అదుగవలసినది అదుగకపోవడమువల్ల చివరకు చక్కెరవుట్టికి రెయిట్ తగ్గిపోయి ఈ రైతుకు పనికిరాదా అనే పరిస్థితి వర్నమినది. తీసుకొని వెళ్లడానికి ఎకరానికి 50 రూపాయలు ఖర్చు అయినది. అటు వెళ్లగా తయారుచేసినందువల్ల రూపాయికూడ రావడములేదు. 100 రూపాయలు యిస్తామని ఫ్యాక్టరీవాళ్లు యివ్వడములేదు. మన త్రభుత్వము తగిన కృషిచేసి రైతుకువచ్చే 100 రూపాయలా టన్నుకు ముట్టే ఏర్పాటు చేయాలని కోరుచున్నాను. మరల క్రషింగ్ సీజను వచ్చినది. గత సంవత్సరమువలే కాకుండా ఈ సంవత్సరమ్ము పరిస్థితి ఏమిటో అర్థము కావడములేదు. ఆ సెంటిమెంటులు అలవ్యమైనందువల్ల అల్పులు కొట్టిన రైతుకు ప్రాంతములో రైతు యిబ్బంది ముడవవంతు భూమి

లేకుండా పోయినది. ఎంత త్వరగా పరిష్కారము చేస్తే అంత రైతుకు ప్రభుత్వము సహాయము చేసినట్లు అవుతుంది. మిర్చి. గత 2 సంవత్సరాలనుంచి పండించిన పంటను రైతు అట్లాగే పెట్టుకొనివుంచే చాల నష్టము వచ్చినది. ఈ సంవత్సరము అట్లాగే నీలువ వుండిపోయినది. 4, 10 సంవత్సరాలు ఈ రేటు వుంటుంది అంచే ఈ రేటుకు అమ్ముకోవచ్చుననే ఆశతో వుంటారు. కనుక అలాంటి పరిస్థితి చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. యిక వర్జీనియా పొగాకుకు కూడ పెట్టిన పెట్టుబడికూడ రాకుండా పోతూవుంచే ఏమిచేయాలో రైతుకు అర్థముకాని పరిస్థితిగా వుంటున్నది. ఒక్కొక్క పరియాకు కొన్ని ప్లాట్సు తీసుకొని అక్కడ కాయిల్ పెట్టు చేయించి అక్కడ పరైరు చేయడానికి వీలుంటుందో అది చేయడానికి వక్రమమైన చర్యలు తీసుకొంచే పరిణామైన లాభాలు తీయడానికి అవకాశము వుంటుంది. ఈ కాయిల్ పెట్టింగు ఎప్పుడు పెడతారో, ఎక్కడకు వస్తారో రైతుకు తెలియదు. అందువల్ల ప్రతి పరియాలో ఒక్కొక్క ప్లాటు తీసుకొని కాయిల్ పెట్టింగు చేయించి పైరులు పెళ్ళ్ చేస్తే మంచి పంటలు పండడానికి అవకాశము వుంటుంది. అది రైతులకు చాల ఉపయోగముగా వుంటుంది. B. Sc. అగ్రికల్చర్ చదివినవారికి గవర్నమెంటు బంజరు భూములు యిచ్చి, లోన్స్ యిచ్చి సాగుచేయించే పర్చాటుచేస్తే వారినిచూసి యితరులు ఎక్కువ పంటలు పండించడానికి అవకాశము వుంటుంది. అటువంటి పర్చాటు చేయాలని కోరుతూ వారు ఈ అవకాశము యిచ్చిందుకు తమకు ధన్యవాదాలు తెల్పుతూ కలవుతీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ పానుగంటి. పిచ్చయ్య :—అధ్యక్షా, అటవీశాఖ వ్యవసాయ డిమాండులను బలపరుస్తున్నాను. నేను కొన్ని సూచనలు చేస్తాను. ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు కొత్తగూడెం డివిజనుతో చాల అడుగున ఉంది. ఇక్కడ వీడ కొయ్యజాతుల వారు ఎక్కువగా ఉన్నారు. వారి పజాన ఎవరూ తగిన సౌకర్యం చేసేవారు లేక బాధపడుతున్నారు. వారికి వరయిన వ్యవసాయ పరిస్థితులు సమకూర్చే ప్రయత్నం జరగడం లేదు. దానిని గురించి అటవీశాఖామాత్యులు రెవిన్యూ డిపార్టుమెంటును ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటును కలిసి ఆ వీరప్రజలకు వ్యాయం కలుగచేయాలి. అయితే కొన్ని కోయపల్లెలు సంస్థానంలో ఉన్నవి రిజర్వు ఫారెస్టుగా వర్కింగు ప్లానులో ఉన్నట్లున్నాయి. కొన్ని సేద్యాలు చేసేవిగూడ ఉన్నాయి. వానిని గురించి ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటువారు వర్కు చేసినట్లు ఉండాలనే ఉద్దేశంతోటి వీరో ప్లాను తయారుచేయడం వంపించడం అని 4-8-19 వీరో 8-4 పాయలు వేలాములు అవుతాయి. ఇట్లాంటి పరిస్థితి ఆ ట్రయిబల్ ప్రాంతంలో ఉన్నది. చేళలో అడవులుండాలి, వర్షాలు పడాలి. కాని అడవులున్న ప్రాంతాలలోనే అడవులుండాలంచేఎట్లాగ, ప్రతి జిల్లాలో అడవులుండాలి. కొన్ని జిల్లాలలో అడవుల ప్రాంతంలో వీటి పనరులు కూడ ఉన్నాయి. ఆవన్ని రిజర్వు ఫారెస్టుగానే జరుగుతున్నవి. ప్లాంచేవనులని 7-8-10 తీరిమర్క్ వెట్టారు. పళువులు కాయకు నేవారు కూలీలు ఆ ప్లాంచేయను మొక్కలను వీటి స్కీము సక్సెస్ కాపండా చేస్తున్నారు. ఈ ప్లాంచేవనులచేవి గ్రామానికి

దూరంగా పెడితే బాగుంటుంది. గ్రామాలకు మధ్య పెడితే కూలీలు వీళ్ళు పోయేటప్పుడు మొక్కలు పైకి గుంజుతున్నాడు. అందువలన మొక్కలు చచ్చి పోతున్నాయి. కాబట్టి గ్రామాలమధ్య ప్లాంటేషన్ లుండకూడదు అదికాక అడవుల విషయంలో కాంట్రాక్టరుతో కలిసి చిన్న ఉద్యోగులు చాలా అన్యాయాలు చేస్తున్నారు. ఇవన్నీ జాగ్రత్తగా ఆలోచించి గ్రాంట్ తీసుకోవాలని గుర్తు చేస్తున్నాము.

(శ్రీ వి. వెంగయ్య (కూళ్యాపూర్) :—అధ్యక్షా, ఆంధ్ర రైతుకి యీ వాడు ప్రభుత్వం అధికంగా ఆహారోత్పత్తి చేయమని చెప్పనవసరము లేదు కాని ఈ రయితులకు ప్రోత్సాహం చేయాలి. రయితుకి యీ వాడు అధికంగా ఆహారం పండించాలంటే నీరు, విత్తనాలు, ఎరువులు అవసరమని అందరూ తెలుసు. ప్రభుత్వం వాటికి గట్టిగా ప్రయత్నం చేయాలి. వీటిలో ఏమీ తేకేమి చాలామంది లఖాధికారులయినప్పటికి రైతుకి ఎరువు కొరత లేకుండా పోయింది. దానికి ప్రభుత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాను. పోతే భూమిలోపల ఉన్న నీటిని పైకి తెచ్చి పండించడానికి ఆ రయితుకు సహాయంలో విత్తనాలు అందించడానికి ప్రభుత్వం తగిన గ్రాంట్ తీసుకోవడం లేదని చెప్పాలి. ప్రధానంగా ఎరువుల సీజన్ తరువాత అగ్రికల్చరల్ డిమాన్స్ట్రేటరు వద్దకు వస్తున్నాయి. కమక దానిని గురించి జాగ్రత్తగా ఆలోచించాలి. తరువాత భూమిలో ఉన్న నీరు పైకి అందించడానికి ప్రభుత్వం ఇచ్చే పంప్ సెట్స్‌గాని, రిగ్స్‌గాని ఉపయోగించు ఐతే పరిస్థితులలో మీడరయితులు లేరు. అవి చెడ్డ రయితులకే ఉపయోగపడుతున్నవి. ఆ భూమిలో ఉన్న నీరు పైకి తేవడానికి ప్రభుత్వం ప్రత్యేక గ్రాంట్ తీసుకోవాలి దానికి అవసరమైన మెకానిజమ్ ట్యూబ్ వెల్స్ వగయిరాలు ప్రతీ పంచాయితీకి ఒక యూనిట్ ఏర్పాటుచేయమని మంత్రిగారికి సలహా ఇస్తున్నాము. ఈ బుల్‌డోజర్సు, ట్రాక్టర్సు, పంపే సెట్స్ వీటి రేట్లు ముందుకంటే మూడు రెట్లు పెరిగాయి. అవిహాత రయితు యీవాడు తీసుకునే పరిస్థితిలో లేడు. ఆ రేటు తగ్గిస్తే రయితుకు ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. యీ రేట్స్ తగ్గించమని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాము. అగ్రికల్చరల్ యూనివర్సిటీలలోను కాలేజీలలోను సంవత్సరానికి 400 మంది విద్యార్థులను ఉత్పత్తి చేస్తున్నారు. కాని దానిలో కాటు కొంచెం పెద్ద కూడ పెడితే బాగుంటుంది. ఎన్ని వందల మంది అగ్రికల్చరల్ బి. యస్.సీలు యీవాడు నిరుద్యోగులుగా ఉన్నారనేది పెడితే బాగుంటుంది. అది మాత్రం చెప్పకుండా ఏటా 4-500 మందిని విద్యార్థులను ఉత్పత్తి చేస్తున్నామంటారు. వారికి ఉద్యోగాలు చూపించడానికి గ్రాంట్ పరిశీలించమని కోరుతున్నాను. వా నియోజక వర్గంలో కంబం గ్రామంలో 1960లో ఒక విజ్ఞాన మందిరం కట్టారు. ఆ మందిరం పూర్తయి 1964లో అయినా ఇంతవరకు ఎవరూ ఆక్యుపై చేయలేదు. అక్కడ వీధయినా లేబరేటరీలాంటిది పెట్టుకుని వ్యవసాయశాఖకు ఉపయోగించుకుంటే బాగుంటుందని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. పోతే మా ప్రాంతంలో ఎక్కువ రిజర్వు ఫారెస్టు ఉంది. ఇది ఏ రాజ్యమో మరి దానికి దిక్కు లేదు, నాధుడు లేడు, రిజర్వు ఫారెస్టులో ఉన్నదంతా దోపిడీ

పోతున్నారు. ఎవరయినా సామాన్యుడు పొయ్యిలోకి కట్టెలు కొట్టుకుంటే వాటిని పట్టుకొంటాడు కాని లారీలలో పోయే టింబరును ఎవరూ పట్టుకోరు. పరిస్థితి ఇలాగే పాగితే పది సంవత్సరాలలో మన రాష్ట్రంలో రిజర్వు ఫారెస్టు అనేది ఉండదు పోతే కేవల విషయం గురించి చెప్పవలసి ఉంది, తరువాత ఈ కేవల విషయం గురించి చెప్పవలసి యున్నది. కంభం చెరువు అని పెద్ద చెరువు ఉన్నది అక్కడ దానిని బొరబాటున Reservoir అని మీరు కొన్నారు ప్రతి సంవత్సరం కూడా 8 మాసాలు ఆ చెరువులో నీళ్లు ఉంటాయి పోతే ఐదవ ఏడు నంచి నీరు లేదు, ఈ మానములోనే నీరు కొద్దిగా వచ్చింది దానిని Reservoir అని తెక్క తీసుకొని ఇంతకుముందు lease system cancel చేసి, licence system ప్రవేశపెట్టి 600 మంది మత్స్యపారిశ్రామికులకుటుంబాలను అందరిని చాలా కష్టపెడుతున్నారు దానిని వెంటనే రద్దుచేసి పూర్వముమాదిరిగానే lease system ప్రవేశపెట్టాలని నుంబ్రిగాని కోరుతూ వెలువ తీసుకొంటున్నాను

శ్రీ ఆర్ వి నాయుడు (శ్రీకాకుళం) (అగ్రిక్యల్చర్) —అధ్యక్షా, వ్యవసాయ శాఖ, పశుసంవర్ధకశాఖ Demands ను నేను బలపరుస్తున్నాను దేశంలో అన్నిటికంటె ముఖ్యమైనది పాడి, పంట అధికంగా ఆహారోత్పత్తి చేయాలి, విదేశంనుండి 800 కోట్ల రూపాయలు ఆహారాన్ని దిగుమతిచేసేటటువంటిది ఆరికట్టాలంటె భూమిమాత్రం పెరగదు, జనాభామాత్రం పెరుగుతుంది ఉన్న భూమిలోనె అధికంగా ఆహారోత్పత్తిని చేయాలి అందుకుగాను ఈవరుల మీద projects కట్టి అధికంగా ఆహారాన్ని ఉత్పత్తి చేయడానికి ప్రభుత్వము ప్రయత్నం చేస్తున్నారు మెరక ప్రాంతాలలో ఉన్నటువంటిని పర్వే చేయించి భూగర్భజల సంపదను కొంత తీసుకొనివస్తే తప్ప, అక్కడికి current supply చేస్తే తప్ప అధికాహారోత్పత్తిని చేయడానికి, ఆ ప్రాంతము లభిన్నత్తిని చేయడానికి వీలుకాదు. మనదేశంలో 70 % వెనుకబడిన ప్రాంతము ఉన్నది అందువల్ల అన్నిటికంటె ముఖ్యముగా రైతులకు subsidy పద్ధతిమీద మాటలు తీయడానికి schemes ఏర్పాటుచేయాలి ఆ విధంగా రైతులు మాటలక్రింద 8 ఎకరాలు, 8 ఎకరాలు సాగుచేస్తే అదవంగా పంటపండడానికి అవకాశం ఉంటుంది. ప్రకృతి చిన్నచూపు చూస్తే, వర్షపాతంమీద ఆధారపడేటటువంటి మెరక ప్రాంతాలలో ఎన్నో బాధలకు గురి అవుతున్నటువంటి రైతాంగాన్ని, దేశానికి అత్యవసరమైన ఆహారాన్ని అధికంగా ఉత్పత్తిచేయడానికి దానివలన అవకాశం ఉంటుంది. అందువలన భూగర్భ జలసంపదను survey చేయించాలని నేను ముఖ్యంగా కోరుతున్నాను తరువాత భూసారపరీక్ష కార్యక్రమాన్నికూడా చేపట్టాలి. దీనికి అక్కడక్కడ కొన్ని కేంద్రాలు ఏర్పాటుచేయవచ్చు కాని ఆ కేంద్రం ఎక్కడ ఉన్నదో, ఎక్కడ పరీక్షచేస్తున్నారో తెలియని పరిస్థితులు ఉన్నాయి కాబట్టి ఈ mobilevan ద్వారా సాంకేతిక నిపుణులను ప్రతిగ్రామానికి పంపించి ఏయే భూములలో ఏయే లోపాలు ఉన్నాయో, ఏ యే రోగాలు ఉన్నాయో, ఆ రోగ నివారణకు ఏ యే ఎరువులు వేయాలి అనేది రైతులకు చెప్పకపోతే,దానాత్మధికి

శాస్త్రీయపరిజ్ఞానం లేనికారణంచేత, అమ్మోనియా చేయడం, యూరియా చేయడం phosphate చేయడం, పేపరే చేయడం వలన, భూసారాన్ని లేకుండా చేయడం వల్ల ఆహారపంటల ఉత్పత్తి తగ్గిపోతుంది. కాబట్టి తప్పకుండా ఆ విధంగా చేయాలని నేను మనవిచేస్తున్నాను. ఇంకొక విషయం పశువులకు, పంటలకు ఆ భీమా పథకాన్ని స్వాతంత్ర్యం వచ్చినప్పటినుంచి అన్నివర్గాలవారు, రైతులందరు వేసోళ్ళతో చాటుతూ ఉంటేకూడా, ఇంతవరకు అది అమలుజరగలేదంటే, అది చాలా shame అని మనవిచేస్తున్నాను, పశువులకు, పంటలకు భీమా గమక చేయకపోతే, రైతు గాని, దేశముగాని బాగుపడదు అని మనవిచేస్తున్నాను. అది తప్పకుండా అమలు చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను; రైతులకు శాస్త్రీయజ్ఞానం చెప్పడానికి, తల్లులవారిగా, శాలూకాలవారిగా, blocks వారిగా ఒకేసారి ఆ మాసాలకు తక్కువ లేకుండా ఈ శిక్షణ శిబిరాలను పెట్టి తర్బీదు ఇప్పించవలెనని మనవిచేస్తున్నాను. పశుసంవర్ధకశాఖ అయితే వాటాటికి 'తీసిగట్టు వాగబోట్లు' అన్నట్లుగా 1968-67 లో 79.81 లక్షలు, 1967-68 లో 50.57 లక్షలు, 1968-69 లో 48.48 లక్షలు 1969-70 కి 20 లక్షలు రూపాయలు కేటాయించితే ఈ పశుసంవర్ధకశాఖ ఎలా develop అవుతుందో విచారించవలసిందని మనవిచేస్తున్నాను. గ్రామాలలో ఉండే రైతులు డబ్బు ఇస్తామని. ధరవాలు ఇస్తామని, వరికరాలు ఇస్తామని, మందులు ఇస్తామని అంటే పోరులేని పశువులమ పోషణచేయడానికి hospitals పెట్టలేని స్థితిలో ఉంటే ఎలా develop అవుతుంది, పశుగణాభివృద్ధి ఎలా అవుతుంది? పాడిపరిశ్రమ ఎట్లా అవుతుంది. పాడి పరిశ్రమలో విదేశాలలో మన దేశం పోల్చినప్పుడు, ఒక చిన్న దేశము అయినటువంటి డెన్మార్క్కు, స్వీడన్, వార్వే దేశాలతో పోల్చినప్పుడు, పాల ఉత్పత్తి ఎలా ఉన్నదో మీకు మనవి చేస్తున్నాను డెన్మార్క్ లో 6,850,000 టన్నులు పాల ఉత్పత్తి. స్వీడన్లో 8,700,000 టన్నులు. వార్వేలో 3,680,000 టన్నులు. కాని మన దేశంలో 19,717,000 టన్నులు ఉత్పత్తి అవుతుంది. France లో 28,750,000 టన్నులు జర్మనీలో 21,180,000 టన్నులు ఉత్పత్తి అవుతూ ఉంటే. మన దేశంలో శాతాన్నిబట్టి చూస్తే, బీహార్లో 11 %, ఆంధ్రలో 10%, పంజాబ్లో 12 %, U.P. లో 8% పాల ఉత్పత్తి అవుతుంది. మన పశు సంవర్ధకశాఖామాత్యులు గారు గేదెలు ఇస్తామన్నారు, పాలు ఉత్పత్తి ఎక్కువ కావాలన్నారు. అయితే వేద రైతాంగానికి పాలు ఉత్పత్తి చేయడానికి గేదెలను రుణాలరూపకంగా ఇచ్చి పాలను ఉత్పత్తిచేయించండని మంత్రిగారికి మీ ద్వారా మనవిచేస్తున్నాను.

(1) ఎం. చిన్న పాగయ్య (ప్రత్తిపాడు) :- అధ్యక్షా, ఈరోజు వ్యవసాయ పద్దులు, మరియు మత్స్య పరిశ్రమ, Animal Husbandry అవన్నీకూడా కలిపి ఒకేపూట పెట్టారు. మన వ్యవసాయ మంత్రిగారు వ్యవసాయంలో చాలా అనుభవము గలిగినటువంటివారు, పెద్దవారు, వయస్సులోనే practicalగా ఉన్నవారు

తున్నటువంటి ఇబ్బందులను, సమస్యలు చెప్పుతున్నటువంటి విషయాలను చాలా మనస్సులో ఉంచుకొని కేవలం మంత్రిగా ఏదో గవర్నమెంటులో ఒక పాత్ర ధారిగా, వేషధారుడుగానే నటించకుండా practical గా ఉన్న ఇబ్బందులను తొలగించడానికి కృషిచేయవలెనని కోరుతున్నాను. ఎందువల్లనంటే ఇప్పుడు ఈ పంచాయతీ సమితులలో, జిల్లాపరిషత్తులలో జరుగుతున్నటువంటి మన్నికలు ఏమిటో చాలామందికి తెలుసు. లోగడ కొన్ని పంచాయతీలు తగ్గించి, జిల్లాకు కొన్ని తగ్గించి, ఈ Agriculture Department ను, మిగతా Departments లో, Community Development Projects లో సద్దుబాటుచేస్తే మరి ఆర్థిక వ్యవహారములో కొంత కలుసుబాటు ఉంటుందని చేశారు. అయినప్పటికి ఈనాడు పంచాయతీ సమితిలో, ప్రతి సమితిలో చాలాచోట్ల 2, 3 Demonstrators ఉంటున్నారు. వారు నిష్ప్రయోజనం. రైతులకు కావలసిన time లో వారు వచ్చి వరైనా ఆధునాతన పద్ధతులలో పలానా ఇస్తారా అంటే అదిమట్టుకు దుర్లభము, వారు మనకు అత్యవసరము. అవసరానికి వారిని పట్టుకొనలేకూడా చాలా కష్టంగా ఉన్నది. కనుక practical గా, వాళ్ళతో ఏ విధంగా పనిచేయిస్తే ఉపయోగపడతారు రైతులకు ప్రథమదశలో అదేది చూడాలి. అంటే ఇప్పుడు ఊడ్పులు అయిపోయినాయి, కలుపులు వచ్చినాయి, మరి దానికి కావలసిన పనిభారము అంటే స్టడీస్ చూడాలి. మొన్న మంత్రిగారితో మాట్లాడితే ఎరువులు అన్నీ ఇచ్చేస్తున్నాము, మరి కెమికల్సుకు మందులు supply చేస్తామన్నారు, కాని ఇవ్వలేదు. గుంటూరులో ఉంటే వారికి మనవిచేశాము. ఈనాడు tractorsతో విదేశాలలో వాళ్ళంతా ఎంతో అనుభవం సంపాదించి, అనుభవజ్ఞానాధ్యాత్మకమైన భూమిలో వ్యవసాయాన్ని గిట్టుబాటుచేసుకొని వంటను అధికంగా పండించే అధునాతన పద్ధతులను ఉపయోగించి రైతులు ఎక్కువ ఫలసాయాన్ని తీసుకొంటున్నారు. ఈ high yield varieties ఉన్నాయి. ఈ research కోసం, రాజేంద్రనగర్‌లో ఇంకా ఎక్కడో అలాంటి centres లో లోకెడంత దానికి తగినట్లు చేసి వదులుతున్నారు. అయితే రైతు ఈ కొత్త విత్తనాలువేసేటప్పుడు దానిని రైతులు భరించి, చాలా కష్టానికి గురికావలసివస్తుంది అటువంటి రైతులు దానిని చాలా కష్టపడి చేస్తే, వాళ్ళకు ఫలసాయము నిష్ప్రయోజనంగా ఉంటున్నది. మరి అలాంటి కొత్తరకం విత్తనాలువేసేటప్పుడు మీరు రైతులను ప్రోత్సహించేటట్లయితే, దానికి మీరు ఒక కనీసం 10 ఎకరాలలోపు భూమిలో ఫ్రీగా చేయించి చూపెట్టాలి. Experimental plots క్రింద ప్రతి 50 సెంట్లు, ఎకరం చొప్పున చేయించండి. ఖచ్చితంగా రైతులకు పూర్తిగా సహకారము ఇచ్చి

అలాంటి కృషి చేయించాలి. మరి ఆ భాగ్యానికి rate ఏమిటంటే తెలియదు. కొత్త విత్తనాలు వచ్చుతున్నారు, ఏదో పండిస్తున్నారు, 50, 60 అంటారు. అయితే rationing అంటే Civil Supplies వారినికాని అక్కడ ఉన్న Collectorను అడిగితే rate విషయం బాగా తెలియదండి. ఆ రేట్ల విషయం తరువాత చెప్పుతాము అంటున్నారు. ముందేమో బస్తా వందరూపాయలు పెట్టి కొంటూ ఉంటారు విత్తనాలకు. తరువాత ఈ భాగ్యాన్నిఅమ్ముకోవాలంటే వారికిమటుకు rate నిర్బంధోజనం అయిన పరిస్థితులలో మామూలు భాగ్యంకంటె తక్కువ రేట్లకు అమ్ముకొని గిట్టుబాటుచేసుకొని ఎకరానికి 5, 6 వందలు రూపాయలకు పైన పెట్టుబడి పెట్టుకొని భాగా ఇబ్బందులకు గురిఅవుతున్నారు. అందువల్ల వారు స్వయముగా కొత్తరకమైన విత్తనాలను supply చేస్తూ, వానికి తెనక అండగా ఉండి, మీరు ఈ విధంగా చేయండి, పండించండి అని చెప్పి, వాటికి తగిన రేట్లు వగైరా తగిన పద్ధతిలో నిర్ణయించి చేస్తే, ఏదైనా ముందుకువచ్చి ఎక్కువ కృషిగా పండించగలరు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— అధ్యక్షా, భారతదేశంలో ఉన్నటువంటి ఆర్థికాభివృద్ధిలో వ్యవసాయాభివృద్ధి ప్రధానము. ఈనాడు ఉన్నటువంటి ఆర్థికాభివృద్ధిలో—బ్యాంకులను మనం లెక్క చేస్తే చాస్తవానికి ఇస్తున్నటువంటి 1748 కోట్ల రూపాయలలో 58 కోట్లు ఎగ్రికల్చర్‌కు ఇస్తున్నారు. అందులో 47 కోట్లు రీ ప్లాంచేవన్స్‌కు ఇస్తున్నారు. అంటే—.049 మాత్రమే ఎగ్రికల్చర్‌కు ఇస్తున్నారు. ఇవుడు బ్యాంకులు నేషనలైజ్ చేయటం శుభోదయమైనవిషయం. ప్రభుత్వం వెంటనే తోక్యం చేసుకొని జాతీయంచేసిన యిం బ్యాంకులద్వారా వ్యవసాయాభివృద్ధికి ఎక్కువ ధనం సేకరించటానికి ప్రయత్నంచేయాలి. విదేశాలనుండి మనం భాగ్యం తెప్పించుకొనే పద్ధతి మానుకోవటానికి లాభంలేదు. ఇక్కడ ఉన్న ఫీడ్స్ అభివృద్ధిచేయటమే కాకుండా, వస్తువులుకూడ అభివృద్ధి చేయాలి. భాగార్జునసాగర్ క్రింద క్రీంపటి సంవత్సరం కొన్నిచోట్ల 25 బస్తాలమంది 80బస్తాల వరకు వరి పండింది. అది ఏ విధంగా వస్తున్నదో పరిశీలన చేసి దానిని విస్తృతం చేయాలి. వ్యవసాయాభివృద్ధికి—ఇవుడు ఉన్నటువంటి బ్లాకులు ఎత్తివేసి, పూర్వం ప్రకాశంపంతులుగారు తల పెట్టిన ఫిర్కా డెవలప్ మెంట్ అభివృద్ధిపరచి, ఫిర్కాకు ఇద్దరుమగ్గురు ఎగ్రికల్చర్ డిమాన్‌స్ట్రేటర్స్‌ను వేసి వ్యవసాయ అభివృద్ధి చేయటానికి ప్రయత్నం చేస్తే యీనాడు ఉన్న తబ్బిబ్బులు పోతుంది. ఇక్కువిధంగా ఎగ్రికల్చర్ స్కీమ్ము నడుపుతున్నాము అంటున్నారు. కాళ్ళు చెప్పిన స్కీము

అవలుఇరిపోతే-ఇవాళ భూమి ధనవంతుల చేతిలో ఉన్నదిఖాఅట్టి-ఆ వచ్చేపోకర్యాలన్నీ వారికే పోతున్నవి. అలాకాకుండా భూసంస్కరణలుచేసి బీదవారికి పొలం ఇచ్చి చిన్న రైతులకు సహాయం చేయాలి. ఈ ప్లానింగ్‌వల్ల వచ్చే ప్రయోజనం అంతా పెద్ద ధనవంతులకే వస్తున్నది. మెకనైజేషన్ ఆఫ్ ఎగ్రికల్చర్ వచ్చింది. రైతులకు నిరుత్సాహం కలిగే పద్ధతిలో మెకనైజేషన్ వస్తున్నది. అందువల్ల వాటిని మార్చి, వారికి అందుబాటు అయ్యే ధరలకు సప్లయి చేయాలి. ఆ మాట అంటే—ఓవర్ హెడ్ చార్జెస్ పెరుగుతున్నవి అంటున్నారు. అని తగ్గించే ప్రయత్నం చేస్తారా? ఎగ్రికల్చర్ డెవలప్‌మెంట్‌కు—ఎగ్రో ఇండస్ట్రీయల్ కార్పొరేషన్ లాభాలకోసం ప్రయత్నించటం ఒక్కటే కాకుండా, ఓవర్ హెడ్ చార్జెస్ తగ్గించాలి. ఆదాయం పెంచటం అవసరమేగాని, ఇవాళ అడవులు పెంచుతున్నామనే పేరుతో బీదవారిని దుమ్ముగొట్టే పద్ధతి మానుకోవాలి. అడవులు తగులబెట్టి చార్‌కోల్ అమ్ముకొంటున్న పెద్దపెద్దవారు ఉన్నారు. వారిని పట్టుకోగలరా? వారికి అడవి అర్పణచేసి, బీదవారిని దుమ్ము కొడుతున్నారు. ఆ పాలసీ మారాలి. కాఫీ తోటల అభివృద్ధికోసం సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ డబ్బు ఇస్తామంటే మనం తీసుకోలేదు. అందుకు బ్యాంకులు ఇస్తున్నవి; సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ ఇస్తున్నది. ఇప్పటికైనా ఆ డబ్బుతీసుకొని కాఫీతోటలు అభివృద్ధిచేస్తే మన ఎకానమీలో మార్పువస్తుంది. కేవల విషయంలో మనం ఎంతో అభివృద్ధి సాధించే అవకాశం ఉంది. మనకు చాలా పెద్ద పుణ్యక్షేత్రము ఉన్నది. ఆక్కడ డీప్ సీ ఫిషింగ్ ప్రారంభించాలి. అసలు యీ డిపార్ట్‌మెంట్ లంచగొండితనంగా ఉంది. దానిని మీరు కంట్రోలుచేయకుండా పోతే లాభంలేదు. అసలు-కేవలు చూసే తిరిగేస్తున్నారు. పాల విషయంలో-మనం చేస్తున్నటువంటి ప్రయత్నం-చాలాసరంతోవమే. అయితే-అసలుఎక్కడైతే పాలు తయారవుతున్నవో, వారికి పాలు దొరకని పరిస్థితి ఉన్నది. కాబట్టి పాలు అభివృద్ధికి పశువులను బాగా మేపటానికి ఆ పశువులు గలవారికి కోవకేటివ్ సొసైటీ పెట్టి, వారికి డబ్బు సహాయంచేస్తే మరకు ఎక్కువ పాలు రావటానికి అవకాశం ఉన్నది. దానివల్ల మొత్తావలీ తగ్గుతుంది. ఆ విధంగా చేయాలని కోరుతున్నాను.

(శ్రీ కె. రామచాధం :—అధ్యక్ష, భారతదేశంలో వ్యవసాయక రాష్ట్రాలలో మన రాష్ట్రం ఒకటి. వ్యవసాయకంగా మన రాష్ట్రానికి చాలా ప్రముఖమైన స్థానం ఉంది. కొన్ని కొన్ని విషయాలలో మనం ప్రథమంగా ఉన్నాము. కొన్నింటిలో రెండవస్థానంలో ఉన్నాము. వరి ఉత్పత్తి విషయంలో మనం 4వ

స్థానం ఆక్రమిస్తున్నప్పటికీ-మొత్తంమీద మన రాష్ట్రం వ్యవసాయకంగా ముందు ఉన్నదని చెప్పాలి. అయితే యీ క్రెడిట్ ప్రభుత్వంవారు పొందుదామని ఆలోచిస్తే అది అవమ్యమైన విషయము ఈ గౌరవము ఇక్క ఆంధ్రరైతులకే దక్కినవలసి ఉన్నది. ఈ ప్రభుత్వం అండలో ఏమాత్రం గౌరవంకోరే అధికారం లేదు. ఈనాడు ప్రభుత్వం రైతులకు ఆటంకాలు కలుగజేస్తున్నదేకాని, వారికి కావలసిన అవకాశాలు, ప్రోత్సాహము ఏమాత్రంఇవ్వటంలేదు. మన వ్యవసాయ శాఖవారు తీసుకోవలసినంత శ్రద్ధ తీసుకొంటున్నామని, విత్తనాలు కొత్తరకాలు ఉత్పత్తిచేసి రైతులకు అందుబాటులో ఉంచుతున్నామని చెబుతున్నప్పటికి, ఆచరణలో పరిపంగడాలు చిన్నరైతులకు అందటంలేదు. అధికోత్పత్తి చేయటానికి వారికేమీ సహాయపడటంలేదు. వారు ఉత్పత్తిచేసిన విత్తనాలను కొనగోలు చేయటానికి కావలసినటువంటి మార్కెట్ సౌకర్యాలు ఏమాత్రం కలుగజేయటం లేదు. ప్రభుత్వంవారు ఎరువులు సప్లయిచేశాము అని అంటున్నారు, ఎక్కడ ఎవరికి సప్లయి చేశాము ? అవసరమైన తరుణంలో మాకు ఎరువులు కావాలి అని అడిగినప్పటికీ-యీ ప్రభుత్వంగాని, కేంద్రప్రభుత్వంగాని వారికి కావలసిన ఎరువులు సప్లయిచేయలేకపోయారు. రైతులు ఎక్కువ ధరపెట్టి బ్లాక్‌మార్కెట్‌లో యీ ఎరువులు కొనుగోలు చేయవలసివచ్చింది. రైతులకు కావలసిన ఎరువులు సకాలంలో సప్లయిచేయటానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నించలేదు. ప్రభుత్వం తన ఎగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంట్‌ను పెంచుకొంటూపోతున్నది. ఎక్‌స్టెన్షన్ స్టాఫ్‌ను పెంచుతున్నది. ఈ విధంగా చేసి మాము ఏదో రైతులకు సహాయం చేసినాము అనుకొంటే, అది వారిని వారు వంచనచేసుకోవటం అవుతుందితప్ప రైతులకు మాత్రము ఏమీ ప్రయోజనం అందటంలేదు. ఇవాళ ఎగ్రికల్చర్ యూనివర్శిటీకి ఎగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటుకు మధ్య కావలసిన సమన్వయం ఉన్నట్లు కనపడటం లేదు. ఎగ్రికల్చర్ యూనివర్శిటీవారు రీసర్చిచేసి ఏవో కొత్తవిత్తనాలు, కొత్త రకాల వేచ్యాన్ని కనిపెట్టినప్పటికీ, అది రైతులకు డైరక్టుగా అందుబాటులోకి వచ్చే అవకాశం లేకుండా ఉంది. ఎక్‌స్టెన్షన్ సర్వీసెస్ యూనివర్శిటీక్రింద ఉండటం, రాష్ట్రమంతటా ఎగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటువారి స్టాఫ్ ఉండటం, వారికి వీరికి మధ్య సమన్వయం లేకపోవటం-ఎగ్రికల్చర్ యూనివర్శిటీవారు—వారు వేసే వింగ్ అయినట్లు, వారిదగ్గరకు వచ్చినవాళ్ళకే వారు ఏదో సలహాఇచ్చేటట్లు-ఎగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటు వేరు అయినట్లు—వారికి వీరికి ఏమీ సంబంధంలేనట్లు ఇది ఉరుగుతున్నది. వీరికి ఉన్నటువంటి విజ్ఞానం రైతులకు అందుబాటులోనికి తెచ్చే ప్రయత్నం ప్రభుత్వం చేయటంలేదు.

మిస్టర్ చైర్‌మన్ :—సమావేశము రేపు ఉదయం 8—30 గం.ల వరకు వాయిదావేయడమైంది.

(The House then adjourned till Half-Past Eight of the clock on Friday the 12 th September, 1969.)

APPENDIX

1969-70 వ్యవసాయ డిమాండు

సభాపతి మహాశయా!

1969-70 బడ్జెటు అంచనాలలో వ్యవసాయానికి సంబంధించి రెవిన్యూ ఖాతాక్రింద 770.983 లక్షల రూపాయల మొత్తం డిమాండు కోటాయింపు ఉన్నది. అందులో రూ. 189.780 లక్షలు ప్రణాళిక క్రిందను, రూ. 589 153 లక్షలు ప్రణాళికేతరంగా కేటాయించబడినాయి.

మన జాతీయాభివృద్ధి కార్యక్రమాలలో ముఖ్యమైన వాల్గవ ప్రణాళిక కాలంలోకి అడుగిడుతున్నాం. ప్రజల జీవిత ప్రమాయి పెరిగిపోవడమేగాక జనాభా అభివృద్ధిని పెరిగిపోతున్నందుకు తిండిగింజలు తదితర వ్యవసాయ పదార్థాల అవసరం రోజురోజు పెరిగిపోతూ ఉంది. ఈ పెరిగిపోతున్న అవసరాలను అనుకొని దేశంలోని ప్రజలకు కావలసిన తిండిగింజలను పండించి సిద్ధపరుచుటకు పూర్తిగా 1972 సం. నాటికై నా నిలిపి వేయడానికి కావలసిన పక్రమమైనవ్యవసాయోత్పత్తి కార్యక్రమాలను రూపొందించడం చాలా అవసరం. ఈ పెరిగిపోతున్న అవసరాలను పూర్తిచేసే నిమిత్తం వ్యవసాయోత్పత్తిలో పెరుగుదల వీటా కనీసం 5 శాతం ఉంటుందని ఆశిస్తున్నాం.

రాష్ట్రస్థాయిలో, జిల్లాస్థాయిలో ఉన్న పై అవసరాలను దృష్టిలో ఉంచుకొనే మన రాష్ట్రంలోని వ్యవసాయాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు రూపొందించబడినాయి. వాల్గవ పంచవర్ష ప్రణాళిక కాలంలో ఇప్పుడున్న 68 00 లక్షల టన్నుల తిండిగింజల ఉత్పత్తిని 117 93 లక్షల టన్నులు, ప్రస్తుత ఉత్పత్తిని 2 లక్షల జిల్లు నుండి 27 లక్షల జిల్లుగ, చమురుగింజల ఉత్పత్తిని 11 లక్షల టన్నులనుండి 14 06 లక్షల టన్నులుగ పెంచాలనేదే మా లక్ష్యం.

పెరుకు పంట విషయంలో ఇప్పుడున్న 97 50 లక్షల టన్నుల ఉత్పత్తిని 117.98 లక్షల టన్నులకు పెంచాలనే ఉద్దేశించబడింది.

వాల్గవ పంచవర్ష ప్రణాళికా కాలంలో వ్యవసాయోత్పత్తి అధికం చేయడానికి ముఖ్యంగా అధిక దిగుబడినిచ్చే వంగడాలను సైరకనేయడం, జిల్లాల వంటలను పండించడం, రసాయనిక ఎరువులను ఎక్కువగా వాడడం, పిలైవగత మొక్కువ విస్తీర్ణంలో సైర్లకు సస్య రక్షణ కల్పించడం వంటి విధానాలు అనుసరించబడతాయి. మెరకప్రాంతపు వేలలోని తేసును పట్టి పుంచడానికి వీలుగా భూరక్షణ కార్యక్రమాలను పీలైనంత ఎక్కువ విస్తీర్ణంలో చేపట్టబడుతుంది. ఈ భూసంరక్షణ కార్యక్రమాలు భూగర్భంలోని నీటి పరిస్థితి మెరుగుపడడానికి తోడ్పడతాయి.

1968-69 వ పంచవర్షంలో రాష్ట్రమంతట దాదాపు అన్ని జిల్లాలలో వర్షాలులేక వ్యవసాయోత్పత్తి బాగా దెబ్బతిని గడ్డు పరిస్థితిని ఎదుర్కొన్నాయి. అందుచేత ఈ సంవత్సరం మన రాష్ట్రానికి చాలా దెడ్డదనే చెప్పాలి. రాష్ట్రంలోని అన్ని ప్రాంతాలలో పెద్దయెత్తు నివారణ కార్యక్రమాలు నిర్వహించబడ్డాయి. అయితేనేమండా శ్రీశైలం జిల్లాలో పడిపించిన ఎప్పటా కనినీ

ఎరుగని తుపాను వల్ల పంటలకు విపరీత నష్టం కలిగి రాష్ట్ర ఆర్థిక పురోగతికి పెద్ద దెబ్బతగిలింది.

1969-70వ సంవత్సరం కూడ విపరీత నష్టాలతో ప్రారంభమైంది. భారీ వర్షాలు, తుపాను వచ్చి గుంటూరు, కృష్ణా వెల్లిస గోదావరి, ఖమ్మం జిల్లాలలోని ప్రజలు చెప్పనలవికాని కష్టనష్టాలకు గురియైనారు. దీనివలన కలిగిన మొత్తం నష్టం 100 కోట్ల రూపాయలు వుంటుందని అంచనా. దీంట్లో 8 లక్షల ఎకరాలలోని వరివంట పాడై 24.05 కోట్ల రూపాయలు. 17 వేల ఎకరాలలోని వెరుకు దెబ్బతిని 2 కోట్ల రూపాయలు, తతిమ్మా ప్రత్తి, అరటి మొదలైనవి దెబ్బతిని 7.75 కోట్ల రూపాయలు నష్టం కలిగింది. ఆంతే ఈ 100 కోట్ల రూపాయల నష్టంలోను 84,40 కోట్ల రూపాయలు పంటలకు సంబంధించినదే.

రాష్ట్రంలో చాలవరకు అనేక ప్రాంతాలలో వునాస పైర్లు నంట్ల పీకరంగానె వున్నాయి. ఆయినా కొన్ని ప్రాంతాలలో తగినంతగా వర్షాలు లేవు.

అధిక దిగుబడినిచ్చే వంగడాలు

దేశం అంతటా అధిక దిగుబడినిచ్చే పైరు వంగడాలను ప్రవేశ పెట్టడం అనేది వ్యవసాయోత్పత్తిలోనే ఒక విప్లవాత్మకమైన మార్పును తెచ్చిపెట్టింది. ఈ అధిక దిగుబడులిచ్చే వంగడాలను ప్రవేశపెట్టి వ్యవసాయోత్పత్తిని ఎక్కువ చేయడంలో మన రాష్ట్రం ప మాత్రం తీసిపోదు. ఎక్కువగా వేసే రసాయనిక యెరువులకు తగిన వలిశాలను ఇచ్చే ఈ క్రొత్త వంగడాలు ఇప్పుడున్న పైరు రశాలకన్నా రెండింతలు, మూడింతలు దిగుబడిని యిస్తున్నాయి. వంగడాలలో ఐ ఆర్. 8 టి యస్ 1, జయ, వర్మ, హంస అనేవి అనేక అధిక దిగుబడిని ఇచ్చేవి. వీటిలో ఐ. ఆర్. 8 మంచి ప్రచారంలోకి వచ్చింది మొన్న మొన్ననే ప్రవేశపెట్టిన 'జయ' వంగడం ఆశాజనకంగా తోస్తుంది. ఇపేశాఖండా సంకరజాతి రొన్న, సంకరజాతి నజ్జు, సంకరజాతి మొక్క జొన్న, గోధుమ రకాలైన 'సొనాలికా', పశ్చిమాలన్నా, కల్యాణ్ సోనా అనేవి ముఖ్యంగా తెలంగాణా ప్రాంతంలో ప్రాముఖ్యంలోకి వస్తున్నాయి. పైన ఉదహరించిన మూడు మెక్సికన్ గోధుమ రకాల కనీసపు దిగుబడి ఒక ఎకరాకు 8 బస్తాలు. తెలంగాణా ప్రాంతములో రబీ పంటలన్నిటిలోను మెక్సికన్ గోధుమ రైతులకు చాలా లాభదాయక మైనది

చాల్గవ పంచవర్ష ప్రణాళికా కాలంలో ఈ అధిక దిగుబడి వంగడాలను 60 లక్షల ఎకరాలమేర పండించాలని ఉద్దేశింపబడింది. దీనివల్ల అధికంగా 80 లక్షల టన్నుల ఆహారం ఉత్పత్తి అవుతుంది. 1968-70లో 16 కక్ష లక్షల ఎకరాలలో ఈ అధిక దిగుబడి వంగడాలు సైరు చేయబడ్డాయి. దీనివల్ల

10.01 లక్షల టన్నుల అధిక దిగుబడిని సాధించడానికి వీలవుతుంది. పైర్లు వారీ విస్తీర్ణ కార్యక్రమ వివరాలు ఈ విధంగా వుంటాయి :

క్రమ సంఖ్య	పైరు	ప్రస్తుత ప్రణాళిక లక్ష్యం	1969-70 సంవత్సరపు లక్ష్యం
		లక్షల ఎకరాలు	లక్షల ఎకరాలు
1	వరి	37.00	12.16
2.	సంకరజాతి మొక్కజొన్న	1.50	0.90
3.	సంకరజాతి జొన్న	5.00	1.68
4.	సంకరజాతి సజ్జ	4.00	1.56
5.	గోధుమ	2.50	0.60
	మొత్తం	50.00	16.54

ఈ వంగడాల దిగుబడులు ముఖ్యంగా వరిలో చాల భాగాలున్నా, మార్కెటు దేశ రక్షాకవచ్చా వీటికి తక్కువ ధర రావడంవల్ల వీటి విస్తరణకు ఒక విధంగా అంతరాయం కలుగుతోందనే చెప్పాలి. వీటి విస్తరణ కార్యక్రమం దిగ్విజయం అవడానికి తగిన ధరలను ఇవ్వాలని ప్రయత్నాలను జరుగుతున్నాయి. ఈ విషయంలో ఇప్పుడున్న ఒక క్వింటల్ ఐ. ఆర్. 8 వంగడపు సేకరణ ధర రూ. 48 నుండి రూ 54 లకు పెంచాలని కేంద్రప్రభుత్వానికి సూచించబడింది. అయితే కేంద్ర ప్రభుత్వం ఐ. ఆర్. 8 వరి ధాన్యానికి క్వింటల్‌కు రూ. 51 చొప్పున ఇతర అధిక దిగుబడి వంగడాలకు రూ. 48 చొప్పున యివ్వడానికి ఒప్పుకొంది.

బహుళ పంటల కార్యక్రమం : తక్కువ కాలంలో కోతకువచ్చే అధిక దిగుబడి వంగడాలను ప్రవేశపెట్టడంతో ఒకే భాగంలో ఒకే సంవత్సరంలో ఒకటి కన్న ఎక్కువ పంటలను పండించే ఒక కార్యక్రమాన్ని చేపట్టబడింది. పశ్చిమ గోదావరి, కడప, కర్నూలు జిల్లాలలో ఈ విషయంలో జరిపిన పరిశోధనలు ప్రోత్సాహకరంగా ఉన్నాయి ఒకే ఒక దీర్ఘ కాలపు వరి పంటలకు బదులుగా ఇప్పుడు ఖరీఫ్ పంట కాలంలో రెండు స్వల్ప వ్యవధి వరి పంటలను పండించడానికి వీలౌతోంది.

కడప, కర్నూలు కాలువ క్రింద మామూలుగా పండించే జి. ఇ. బి. (క్రిడి సాంబ) వరి వంగడం 180 రోజులలో కోతకు వస్తుంది. దీనికి బదులు ఎ డి టి. 27 దాని తర్వాత ఐ. ఆర్. 8 అనే రెండు వరి వంగడాలు దిగ్విజయంగా పండించ బడుతున్నాయి. దీనికి కావలసిందల్లా వీటిపంపుదల వ్యవధిని పదిహేను రోజుల పాటు పొడిగించవలసి ఉంటుంది. ఈ సంవత్సరం 30,000 ఎకరాల మీద ఈకార్యక్రమాన్ని అమలు జరపాలని ఉద్దేశం.

సంవత్సరానికి మూడు పరి పంటలను వేసట్టడానికి వల్కిను గోదావరి, కృష్ణా, జిల్లాలలో పరిశోధనలు జరుగుతున్నాయి.

నాగార్జునసాగరు ప్రాజెక్టు క్రింద కూడా రెండు పంటలను పండించే కార్యక్రమం చేపట్టబడింది. మొదటి పరిపంట తర్వాత వేసుకనగ లేదా సంకరజాతి తొన్నను వదిస్తారు. ఈ జవుళ పంట కార్యక్రమంవల్ల పంట ఉత్పత్తిని పెంచడానికి ఎంతో అవకాశం ఉంది.

పాంద్ర వ్యవసాయ జిల్లా కార్యక్రమం : పాంద్ర వ్యవసాయ జిల్లా కార్యక్రమం పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో 1969-70 సంవత్సరంలో, వాల్గవ పంచవర్ష ప్రణాళికా కాలంలో కూడ ఆసులులో వుంటుంది మేలైన సాగు పద్ధతులను అవలంబించడం, అధిక దిగుబడినిచ్చే వంగడాలను వాడడం, రసాయనిక ఎరువులను వేస్తుగా ఉపయోగించడం, చీడలు తెగుళ్ళు రాకుండా సకాలంలో సస్యరక్షణ చర్యలను తీసుకోవడం అనేవి ఈ రకంలోని ముఖ్యోద్దేశాలు. ప్రస్తుతం ఈ జిల్లాలో, అంటే పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో, అన్ని సైర్ల క్రింద వున్న మొత్తం విస్తీర్ణంలోని ఈకార్యక్రమం అమలులోవుంది. దీనిని 1960-61 లో ప్రారంభించి ఈ పథకం క్రింద అనుకొన్న ఉద్దేశాలు పూర్తిగా పాదించబడినాయి.

ఈ కార్యక్రమ ఫలితాలనుబట్టి చూస్తే 1960-61 నుంచి యీ జిల్లాలో ఆదనంగా 89 శాతం వరిపంటలోను, 14 నుంచి 40 శాతం వరిమ్మా పంటలలోను వుత్పత్తి ఎక్కువ సైట్లు తెలుస్తుంది.

ఈ జిల్లాలో వివిధ ప్రాంతాలలో వివ సైర్లకు ఎప్పుడు ఏయే చీడలు, తెగుళ్లు వచ్చే ప్రమాదం వుందో తెలుసుకొని రైతులు సకాలంలో తగిన జాగ్రత్తలను తీసుకోవడానికి వీలుగా మూచనలను ఇచ్చే విమిత్తం 1969-70 సంవత్సరంలో ఒక పథకం తలపెట్టబడింది. ఈ జిల్లాలో పథకాన్ని ఇతర జిల్లాలకు కూడ విస్తరింపజేయబడుతుంది.

పాంద్ర వ్యవసాయ ప్రాంత కార్యక్రమం : పాంద్ర వ్యవసాయ ప్రాంత కార్యక్రమం, తూర్పు గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు, నెల్లూరు, చిత్తూరు, కర్నూలు, మహబూబ్‌నగర్ ; కడపజిల్లా, వరంగల్ మరియు నిజామాబాద్, ఈ పది జిల్లాలలో 1969-70 సంవత్సరంలో వాలుగో ప్రణాళికా కాలంలోకూడ కొనసాగుతుంది.

పాంద్ర వ్యవసాయ జిల్లా కార్యక్రమంలో ఉద్దేశించినట్లుగానే పాంద్ర వ్యవసాయ ప్రాంత కార్యక్రమంలో కూడ ఈ జిల్లాలలోని మొత్తం విస్తీర్ణాన్ని మేలురకపు అధిక దిగుబడిని ఇచ్చే వంగడాలతో సైరు చేయడం, అధికోత్పత్తికి అవసరమైన సాగు పద్ధతులను ప్రవేశ పెట్టడం అనేవి తగిన వ్యవసాయ ప్రదర్శన క్షేత్రాల ద్వారా రైతులకు చూపించి అమలు జరుపబడుతాయి.

ఈ పది జిల్లాలలోనే కాకుండా క్రొత్తగా అభివృద్ధి చేయబడుతున్న నాగార్జునసాగర్ క్రింద వున్న ఆయకట్టు ప్రాంతంలోని నల్గొండ జిల్లా కూడ ఈ పథకం క్రింద చేరవింది.

విత్తనాలు, వాటి ఉత్పత్తి కార్యక్రమం; విత్తనాల క్షేత్రాలు : అధిక దిగుబడులు తగ్గిపోకుండా వుండాలంటే రైతులకు కల్తీలేని స్వచ్ఛమైన విత్తనాన్ని పరభరా చేయడం చాల అవసరం. రైతులకు కావలసిన మూల విత్తనాల అవసరాలను తీర్చేనిమిత్తం వ్యవసాయశాఖవారు 6 విత్తనాల క్షేత్రాలను రాష్ట్రంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో నిర్వహిస్తున్నారు. ఈ క్షేత్రాలలో వున్న మొత్తం విస్తీర్ణపు ఎకరాలు ఈవిధంగా వున్నాయి—తిరిక్రింద 1,800 ఎకరాలు, తరి ఖుస్కీ క్రింద 1,800 ఎకరాలు. ఖుస్కీ క్రింద 1,700 ఎకరాలు. ఇవి కాకుండా వార్షిక ప్రణాళిక కాలంలో అదనంగా 2,000 ఎకరాల మీద విస్తీర్ణం గల విత్తనాల క్షేత్రాలను ముఖ్యంగా క్రొత్తగా అభివృద్ధిలోకి తెచ్చే ఆయకట్టు ప్రాంతాలక్రింద నెలకొల్పడానికి తలపెట్టబడింది.

రైతులకు మంచి వాణ్యత కలిగిన విత్తనాలు అభించేటట్లు చూడాలంటే ఉత్పత్తి చేయబడిన వేలురకపు విత్తనాలను శుభ్రంగా తయారు చేయవలసి ఉంటుంది. దీని కొరకు రెండు విత్తనాల శుద్ధి కర్మాగారాలు, ఒకటి హైదరాబాద్ సమీపంలో వున్న రాజేంద్రనగర్‌లోను, రెండవది వర్ధిను గోదావరి జిల్లాలోని మార్టేరులోను పని చేస్తున్నాయి. ఇవి కాకుండా వార్షిక ప్రణాళికా కాలంలో అదనంగా అయిదు విత్తనాల శుద్ధి కర్మాగారాలను నెలకొల్పాలని అనుకొంటున్నాం. 1969–70 సంవత్సరంలో ఒక కర్మాగారాన్ని పామర్రులోటలో నెలకొల్పాలనేది ఈ కార్యక్రమంలో వుంది.

విత్తనాల పరీక్షా కేంద్రాలు : రైతులకు మంచి వాణ్యత కల్గిన విత్తనాలను అభివృద్ధిచేయాలంటే ఉత్పత్తి చేసిన విత్తనాలను, వాటిని రైతులకు పరభరా చేసేముందు అవి ఖాగా మొలకెత్తేవిగా ఉన్నాయో లేదో, స్వచ్ఛమైనవో లేవో పరీక్షించాలి. దీని నిమిత్తం హైదరాబాద్ పరిసరంలో వున్న రాజేంద్రనగరులో ఒక పరీక్షా కేంద్రం పనిచేస్తూ ఉంది. ఈ ఒక్క కేంద్రములో రాష్ట్రంలోని అన్ని ప్రాంతాల రైతుల అవసరాలను తీర్చడం సాధ్యపడడంలేదు. కాబట్టి మరో రెండు విత్తనాల పరీక్షాకేంద్రాలను వార్షిక ప్రణాళికా కాలంలో నెలకొల్పాలనే కార్యక్రమం ఒకటుంది.

రసాయనిక ఎరువులు : రసాయనిక ఎరువులను ఎక్కువగా వాడే రాష్ట్రాలలో మన రాష్ట్రం ఒకటి. వీటి వాడకం గడచిన కొద్ది సంవత్సరాలుగా ఎక్కువవుతూనే వుంది. వీటి వివరాలు ఈ విధంగా వున్నాయి :

1965–66	....	....	5,06,747 టన్నులు
1966–67	....	....	7,81,951 ,,
1967–68	....	....	10,88,824 ,,
1968–69	....	....	15,89,586 ,,

1969–70 సంవత్సరంలో 21,70,000 టన్నుల రసాయనిక ఎరువులను రైతులకు పరభరా చేయాలని వుంది. ఈ రసాయనిక ఎరువుల పరభరా పరిస్థితి రాష్ట్రంలో చాల సంతృప్తికరంగా వుంది.

భూసార పరీక్షా కార్యక్రమం : రసాయనిక ఎరువులను సక్రమంగా వాడుకోడానికి కొన్ని ప్రాంతాలలో వున్న ఉప్పు, చౌడు చేలలవల్ల వచ్చే సమస్యలను పరిష్కరించుకోడానికి భూసార పరీక్ష ఎంతైనా అవసరం. ఈ విషయం రైతులు గుర్తించి భూసార పరీక్షలో ఎక్కువ శ్రద్ధను చూపుతున్నారు. మన రాష్ట్రంలో ప్రస్తుతం వున్న మూడు భూసార కేంద్రాలు రాజేంద్రనగర్, కాకినాడల్లిగూడెం, కావలిలో ఇదివరకే నెలకొల్పబడినాయి. 1968-69 లో క్రొత్తగా ఎమ్మిగనూరు (కర్నూలు జిల్లా), కోడూరు (కడప జిల్లా), ఆముదాల వలస (శ్రీకాకుళం జిల్లా) లలో మరో మూడు కేంద్రాలు నెలకొల్పబడినాయి. ఈ కేంద్రాలలో 1968-69 సంవత్సరంలో దాదాపు 65,000 మట్టి నమూనాలు పరీక్షించబడినాయి. వాల్గవ ప్రణాళికా కాలంలో ప్రతి జిల్లాకు ఒక భూసార పరీక్ష కేంద్రాన్ని నెలకొల్పాలని తలపెట్టబడింది. 1969-70 లో ఈ కార్యక్రమం క్రింద తూర్పు గోదావరి, నెల్లూరు, చిత్తూరు, అనంతపురం, మహబూబ్‌నగర్, మెదక్, వరంగల్ జిల్లాలలో అదనంగా ఏడు కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయాలని ఉద్దేశం. ఇవి కాకుండా రుద్రూర్, గరికపాడులలో వున్న వాటిని నిజామాబాద్, కృష్ణా జిల్లాలలోని రైతుల అవసరాలకు తోడ్పడడానికి వీలుగా కావలసిన యంత్ర సామగ్రి, సిబ్బందిని చేర్చి వృద్ధిచేయాలనికూడా వుంది.

సస్యరక్షణ : చీడలు, తెగుళ్ళు వలన పంటలు ఎక్కువగా నష్టమై పోతున్నాయి. కాబట్టి సకాలంలో వీటిని నివారించి పంటల ఉత్పత్తిని కాపాడుకోవడం చాలా అవసరం. వాల్గవ ప్రణాళికాకాలంలో మొత్తం 850 లక్షల ఎకరాలలో సస్యరక్షణ కార్యక్రమాలను అనుసరించాలని తలపెట్టబడింది. 1969-70 లో 161 లక్షల ఎకరాల మేర సస్యరక్షణ కార్యక్రమం కొనసాగించబడుతుంది. చీడలు, తెగుళ్ళ నివారణ కార్యక్రమాన్ని త్వరితరం చేయడానికిగాను ఇప్పటికి ప్రతి జిల్లాకు ఒక మోటారు వ్యాన్ను, కావలసిన యంత్ర సామగ్రి అంటే స్ప్రేయర్లు, డస్టర్లు, సస్యరక్షణ మందులు యివ్వబడినాయి. ప్రస్తుతం ఉన్న అవసరాలను అందుకోడానికి ఒక్క వ్యాను, ఇతర సామగ్రి చాలనందున ప్రతి జిల్లాకు అదనంగా మరో మోటారువ్యాను, స్ప్రేయర్లు, డస్టర్లు, మందులను ఇవ్వాలనే ఉద్దేశంకూడ ఉంది.

రైతులకు సరఫరా చేసే సస్యరక్షణకు కావలసిన మందులు నాణ్యత కలిగినవిగా ఉండాలి. ఇవి నిరిమైన నాణ్యత కలిగినవో, లేవో పరీక్షించడానికి ఒక పరిశోధనాకేంద్రం రాజేంద్రనగర్‌లో పనిచేస్తూ ఉంది. ఈ కేంద్రపు కార్యక్రమాలను విస్తరింపజేయడానికి 1969-70 లో జీవశాస్త్ర పరీక్షాకేంద్రాన్ని ఒకదాన్ని నేర్చాలని ఉంది. సస్యరక్షణ మందులను పరీక్షించడమే కాకుండా పొలంలో చల్లినప్పుడు ఈ మందుల ప్రభావం పురుగులమీద వివిధంగా ఉంటుందో తెలుసుకోడానికి వీలౌతుంది.

వీశకాలంలో ఎక్కువ విస్తీర్ణంమేర వచ్చే చీడలు, తెగుళ్ళ నివారణ : కాలానుగుణ్యంగా వచ్చే మార్పులవల్ల ఒక్కొక్కసారి చీడలు, తెగుళ్ళు వీశకాలంలో ఎక్కువ విస్తీర్ణంలో పంటలపై బడి ముఖ్యంగా చేయశనగ, వరిని నాశనం చేస్తాయి. అటువంటి పరిస్థితులలో రైతు తనంతతుతాను ఒక్కడే ఈ విషమ

పరిస్థితిని ఎదుర్కొడానికి వీలుపడదు. కాబట్టి, ఈ విధంగావచ్చే చీడలు, తెగుళ్ళను నివారించుకోడానికి, ఇవి ఇతర ప్రాంతాలకు ప్రాకకుండా చెర్దఎత్తువ నివ్వరక్షణ కార్యక్రమాలను చేపట్టాలి. దీనికి కావలసిన భుయ్యమ భరించే నిమిత్తం కావలసిన మొత్తాలు కేటాయించవిడ్డాయి. ఈ సంవత్సరం ఖరీఫ్ పంట కాలంలో డెల్టా ప్రాంతాలలోని వరిపైరుపై ఇంతకు ముందెన్నడూ కని, విని ఎరుగని కాటాకు తెగులు వచ్చివడింది. ఇది జూన్ ఆఖరు వారంలో కృష్ణా జిల్లాలో కన్పించింది. తర్వాత కొన్ని రోజులకు గుంటూరు, పశ్చిమగోదావరి, తూర్పుగోదావరి, ఖమ్మం జిల్లాలకు ప్రాకి దాదాపు 8 లక్షల ఎకరాల మేర వరిపైరు చెబుతిని పూర్తిగా పాడై పోయే ప్రమాదం పర్వడింది.

దీన్ని నివారించడానికి ఇతర ప్రాంతాలకు విస్తరించకుండా చేయడానికి ఈ ప్రాంతాలలోని ప్రతి వరిపొలంలో విధిగా తగిన మందులను చల్లవలసిన అవసరం వచ్చింది. అందుచేత ఆంధ్రప్రదేశ్ చీడలు, తెగుళ్ళ నివారణ చట్టం క్రింద ఈ ఆయిదు జిల్లాలను తెలుగు పీడిత ప్రాంతాలుగా ప్రకటించవడినాయి.

ఈ చట్టప్రకారం తెగలు పట్టిన ప్రతిఎకరా వరిపొలంలో తగిన నివ్వరక్షణ మందులను చల్లి పంటను కాపాడుకొని ఇతర ప్రాంతాలకు విస్తరించకుండా చూడవలసిన బాధ్యత రైతుల బాధ్యత అయినప్పటికీ యీ నివారణ చర్యలను రైతులు సులభంగా తీసుకోడానికి వీలుగా కొన్ని వసతులు కల్పించవడినాయి. తక్కాలంలో ఎక్కువ విస్తీర్ణం మేర వచ్చే చీడలు, తెగుళ్ళ నివారణ పథకం క్రింద ఈ నివ్వరక్షణకయ్యే మందుల భుయ్యలో 50 శాతం భారత ప్రభుత్వం భరిస్తుంది. తతిమ్మా 50 శాతంలో 25 శాతం భుయ్యు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం భరించడానికి అంగీకరించింది. మిగిలిన 25 శాతం భుయ్యమాత్రమే రైతులు భరించాల్సి ఉంటుంది. దీని ప్రకారం 8 లక్షల ఎకరాలమేర వడిన ఈ తెగుళ్ళ నివారణకు కావలసిన నివ్వరక్షణ మందుల భుయ్యు రూ. 80 లక్షలు, దీనిలో నగం అంటే 16 లక్షల రూపాయలు భారత ప్రభుత్వం ఉచితంగా యిస్తుంది. తతిమ్మా రూ. 16 లక్షలలో 7½ లక్షల భుయ్యమ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం భరిస్తుంది. మిగిలిన 7½ లక్షల రూపాయల భుయ్యు మాత్రమే రైతులు భరించాలి అనగా ఎకరానికి రూ. 2½ రూపాయను మాత్రమే రైతు భరించాడు.

ఈ కాటాకు తెగులు నివారణకు కల్పించిన వసతులను పురస్కరించుకొని భారీఎత్తున చేవట్టిన నివ్వరక్షణ చర్యలను సైకొనడంలో వ్యవసాయశాఖ సిబ్బందికి హృదయపూర్వకంగా సహాయ సహకారములు అందజేసి ఈ తెగుళ్ళను అరికట్టి విస్తరించకుండా ఉండడానికి ఎంతగానో తోర్పడ్డారని చెప్పడానికి నేను చాల సంతోషిస్తున్నాను. ఈ తెగుళ్లు తగిలిన సైరు ఇప్పుడు బాగా కోలుకొనివది. కాబట్టి మామూలు దిగుబడులను ఇస్తుందనే అనుకొంటున్నాం. ఎకరాకు 20 బస్తాల ధాన్యం చొప్పున లెక్కకడితే ఈ నివ్వరక్షణ చర్యలవల్ల 8 లక్షల ఎకరాల మేర రక్షింపబడిన వంట విలువ 80 కోట్ల గూపాయలు. ఈ సందర్భములో విధివిరామం లేకుండా పనిచేసిన వ్యవసాయ శాఖాధికార్లను, సహాయ సహకారాలను అందజేసిన రైతులను కొనియాడుతున్నాను. అంతేకాకుండా సకాలంలో

భారత ప్రభుత్వంవారు అందజేసిన ఉచిత సహాయాన్ని నేను మనఃపూర్వకంగా అంగీకరించి వారి ధన్యవాదాలను అందజేస్తున్నాను.

ప్రత్యేక అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు
(వాణిజ్య పంటలు)

ప్రత్తి: సుమారు 7½ లక్షల ఎకరాలలో పండించబడే ప్రత్తి పంట మన రాష్ట్రంలోని ముఖ్యమైన వాణిజ్య పంటలలో ఒకటి. దీని ఉత్పత్తి 2 లక్షల బేళ్ళు. ఈ పంట ఎక్కువగా వర్షాధారంతో పండించబడుతోంది. చాలా ప్రదేశాలలో దీని ఉత్పత్తి 0.70 లక్షల బేళ్ళ మేర ఎక్కువ చేయాలని సంకల్పించబడింది. 1968-70 లో 0.14 లక్షల బేళ్ళ మేర ఉత్పత్తిని ఎక్కువ చేయాలని ఉద్దేశం. ఎక్కువగా పొడుగు పింజప్రత్తి రకాలను వృద్ధిచేయాలని ఉంది. ప్రత్తి పంట ఎకరా దిగుబడులను ఎక్కువ చేయడానికి ఈ సంవత్సరము నుంచి చేపట్టే కార్యక్రమంలో వర్షాధారపు పంటకు రసాయనిక ఎరువులను వేయడం, కీడ్రకరమైన నివారణ చర్యలను తీసుకోవడం ఆవేవి రెండు ముఖ్యాంశాలు. మాగాణి భూములలో మొదటి పంట తర్వాత ప్రత్తి సాగు చేసే పద్ధతి, 1968-69 లో ప్రవేశపెట్టబడింది. దీనివల్ల రెప్పుతోగ్గ అభివృద్ధిని సాధించాం. ఈ విధంగా 1969-70 లో 50,000 ఎకరాలను సాగుచేయాలనే కార్యక్రమంకూడా వుంది. వరిపంట తర్వాత ప్రత్తి సాగుచేయడంవల్ల కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాలోని రైతుల ఆర్థిక స్థోమత బలపడింది అనే చెప్పాలి.

పొచ్చు పొడవు పింజకల సీ ఐలాండ్ ప్రత్తిరకం మన రాష్ట్రంలోని తుంగభద్ర దిగువకాలువక్రింద వున్న ఎమ్మిగనూరు ప్రాంతంలో ప్రవేశపెట్టబడింది. 1968-69 లో దీని క్రింద సాగయిన విస్తీర్ణం 740 ఎకరాలు. ఈ సంవత్సరం ఈ ప్రాంతంలోనే 1,400 ఎకరాలలో ఈ సీ ఐలాండ్ ప్రత్తిని సాగు చేస్తారు.

రైతులు సీ ఐలాండ్ ప్రత్తిని సాగుచేయడాన్ని ప్రోత్సహించేందుకై వారికి కొన్ని వసతులు కల్పించబడినాయి. ఒక ఎకరా ప్రత్తి పంటను ఒక్క పీడలు, తెగుళ్ళ బారినుంచి సంపూర్ణరక్షణ చర్యలు నిమిత్తం రూ. 150 ల మంచి రూ. 200 దాకా ఖర్చుపెట్టవలసి వుంటుంది. దీనిలో ఎకరాకు రూ. 60 భారత ప్రభుత్వం పల్నిటీగా రైతులకు ఇస్తుంది. 1968-70 లో ఈ సీ ఐలెండు ప్రత్తి సాగును తుంగభద్ర ఎగువకాలువ, జాగార్లమూడి ప్రాంతాలకు విస్తరింపచేసి, రైతులకు పై చెప్పిన వసతులను కల్పించాలనే ఉద్దేశం ఉంది.

చమురు గింజలు :—మన రాష్ట్రంలో ప్రధానమైన చమురు గింజల పైర్లు చేయుటగ, ఆముదం. చాల్లవ ప్రదేశాలలో సేద్యపు నీటివసతి ఉన్నవి. వర్షాలు నమ్మకంగా కురిసే ప్రాంతాలలో పొంద్ర వ్యవసాయ పద్ధతులను ప్రవేశపెట్టడమే కాకుండా, దీనికితోడు అధిక దిగుబడిని ఇచ్చే చేయుటగ, ఆముదం పైర్ల వంగడాలను ఎక్కువ విస్తీర్ణంలో ప్రవేశపెట్టి 8.98 లక్షల టన్నుల మేర ఖరవంగా చమురు గింజల ఉత్పత్తిని పెంచాలని ఉద్దేశించబడింది.

వేరుశనగ :—మన రాష్ట్రంలో వేరుశనగ పైరు క్రింద ఉన్న వి స్తీర్ణం 82.88 లక్షల ఎకరాలు. ఇది ముఖ్యంగా మెరక ప్రాంతపు రైతుల ఆర్థిక స్థోమతకు ఎంతగానో తోడ్పడుతోంది. వర్షాలు నమ్మ్‌కంగా కురుస్తాయనే ప్రాంతాలలో వేరుశనగ పంటయొక్క ఎకరా దిగుబడులను అధికం చేయడానికి పాంద్ర వ్యవసాయ పద్ధతులను అమలు పరచి, రసాయనిక ఎరువులను వాడి, సవ్యరక్షణ చర్యలను గైకొనే ఒక ప్రత్యేక పథకం చేపట్టబడింది. రైతులు ఈ పద్ధతులను ఆచరణలో పెట్టడి ప్రయత్నాలకు ప్రోత్సహించడానికి 20,000 ఎకరాల మేర ఈ పంటకై సవ్యరక్షణ మందులను విమానాలద్వారా చల్లించి దీనికయ్యే ఖర్చులో ఎకరాకు రూ. 7.50 చొప్పున రైతులకు సబ్సిడీగా ఇవ్వ బడుతుంది. ప్రోత్సాహక ప్రాంతాలలో వరిపంట తర్వాత రెండవ పంటగా వేరుశనగ ప్రవేశ పెట్టబడుతోంది. 1969-70 లో అదనంగా 0.7 లక్షల టన్నుల చమురు గింజలను ఉత్పత్తి చేయాలని సంకల్పించబడింది.

ఆముదాలు :—మన రాష్ట్రంలో 7 లక్షల ఎకరాలలో ఆముదాలు పండించ బడుతున్నాయి. దేశవాళీ రకాలు చాల ఎక్కువ వ్యవధి అంటే 240 రోజులలో కోతకు వచ్చేవిగా ఉన్నాయి. అంగుచేత అనిశ్చిత పరిస్థితులకు గురై పంటదెబ్బ తినే ప్రమాదం ఉంది. ఇటీవలనే రాజేంద్రనగర్‌లో వృద్ధి చేయబడి 4 1/2 నెలలలో కోతకు వచ్చే 'అరుణ' అనే వంగడం ప్రవేశ పెట్టబడింది. ఇది త్వరగా కోతకు వస్తుంది. కాబట్టి కొట్ట పరిస్థితుల ప్రమాదం దీనికి లేక పోవడమే కాకుండా దేశవాళీ రకాలకన్నా రెండు మూడు రెట్లు ఎక్కువగా దిగుబడులను ఇస్తుంది. ఇది రైతులకు ఒక విధంగా వరమనే చెప్పాలి. ఆముదాలను పండించే అన్ని జిల్లాలలోను ఈ 'అరుణ' రకాన్ని ప్రచారంలోకి తెచ్చి ఎక్కువ వి స్తీర్ణం మేర సాగుచేసే కార్యక్రమం చేపట్టబడింది. సేద్యపు నీటి వసతి ఉన్న కొన్ని ప్రాంతాలలో 'అరుణ' రకాన్ని రెండవ పంటగా పండించ డానికి వీలౌతుంది. కాబట్టి రాష్ట్రంలో ఆముదాల పంట ఉత్పత్తిని పెంచే అవకాశాలు చాల ఎక్కువగా ఉన్నాయి.

కొబ్బరి :—రైతులకు నమ్మకమైన కొబ్బరి మొక్కలను పరిపూర్ణ చేసే నిమిత్తం రాష్ట్ర వ్యవసాయశాఖవారు పీడు కొబ్బరి బారు తోటలను నిర్వహిస్తున్నారు. ఇవి వీటా 1.50 లక్షల మొక్కలను రైతులకు అందజేస్తున్నాయి. 1969-70 లో నల్గొండ జిల్లాలోని నందికొండలో, అనంతపురం జిల్లాలోని గార్ల దిన్నెలో మరో రెండు కొబ్బరితోటలను ప్రారంభించాలనే ఉద్దేశం ఉంది. అప్పుడు వీటా 2 లక్షల కొబ్బరినారు మొక్కలను రైతులకు అందజేయ గలుగుతాం. ఎత్తైన కొబ్బరి రకాలను, పొట్టిరకాలను ఉత్పన్నం చేయాలనే కార్యక్రమం కూడా ఈ సంవత్సరం రాష్ట్రంలో ప్రారంభించబడింది. దీనికి పూర్తిగా కావలసిన ఆర్థిక సహాయం భారత ప్రభుత్వ కేంద్ర కొబ్బరి సంస్థ నుంచి లభిస్తోంది.

నెయ్యి :—మన రాష్ట్రంలోని ప్రధానమైన వాణిజ్య పంటలలో నెయ్యి ఒకటి. దీని క్రింద ఉన్న వి స్తీర్ణం 9 లక్షల ఎకరాలు. సంవత్సరానికి ఉత్పత్తి అయ్యే నెయ్యి 87 లక్షల టన్నులు. వాణిజ్య ప్రదాశాలలో తలపెట్టబడిన

చెఱకు అభివృద్ధి పథకం ద్వారా అదనంగా 19.70 లక్షల టన్నుల ఉత్పత్తిని సాధించాలని ఉద్దేశం ముఖ్యంగా మేలైన వ్యవసాయ పద్ధతుల పవలంబించడం వేసవిలో పంటకు శానపిన సీటి వసతి కల్పించడం వాటి ద్వారా ఎకరా దిగుబడులను 32 టన్నుల నుంచి 33.4 టన్నులకు పెంచి దీన్ని సాధించాలని సంకల్పించబడింది. 1969-70 లో అదనంగా నాల్గు లక్షల టన్నుల ఉత్పత్తి అవుతుందని ఆశిస్తున్నాం.

చెఱకు సాగు విషయంలో మేలైన పద్ధతులను రైతులకు చేసి చూపించడానికిగాను ఆరు రైజాన్ క్షేత్రాలు వెలకొల్పబడి కొత్తిలి, ఎలమంచిలి, తణుకు, పామర్రుకోట, వుయ్యూరు, చిత్తూరు ప్రాంతాలలో ఉన్న చక్కెర ఫ్యాక్టరీల సన్నిహిత పంబంధాలలో పని చేస్తున్నాయి. 1969-70 లో నిజామాబాదు జిల్లాలో ఒక రైజాన్ క్షేత్రాన్ని వెలకొల్పాలనే ఉద్దేశం ఉంది, ఇది కాకుండా ఆముదాలవలస, చెల్లూరు, బాగల్లు, చల్లపల్లి ప్రాంతాలలో నాలుగు ప్రదర్శన క్షేత్రాలు వెలకొల్పబడినాయి.

పొగాకు :—మన దేశంలో పొగాకు ఉత్పత్తి విషయంలో మన రాష్ట్రం అగ్రస్థానం వహిస్తోంది. దేశంలో ఉత్పత్తి అయ్యే మొత్తం వర్జీనియా పొగాకులో 96 శాతం మన రాష్ట్రంలో ఉత్పత్తి అవుతోంది. ఎగుమతుల ఉన్న 166 మిలియన్ల కిలోగ్రాముల ఉత్పత్తిని 196 మిలియన్ల కిలోగ్రాములకు పెంచాలని సంకల్పించబడింది. రాష్ట్రంలో ఎర్రచేల ప్రాంతాలలో మాత్ర వర్జీనియా పొగాకు పంటను పండించడానికి చేసిన కృషి సఫలీకృతమైంది. ఈ కార్యక్రమం కర్నూలు, నెల్లూరు, తూర్పు గోదావరి, పశ్చిమ గోదావరి, ఖమ్మం, వరంగల్ జిల్లాలలో ప్రారంభించబడింది. ఈ కార్యక్రమం ప్రకారం నాల్గవ ప్రణాళికా కాలంలో ఎర్ర చేలలలో 50,000 ఎకరములు మేర వర్జీనియా పొగాకును పండించాలని ఉద్దేశం ఉంది. 1969-70 లో 15,000 ఎకరాల మేర ఎర్రచేలలో పొగాకు పండించబడుతుంది. ఈ పథకం క్రింద కార్న్ ఇట్టించడానికి రూ. 1,600 లు ఖాయిల ప్రవ్యయానికి రూ. 1,250 లు సబ్సిడీగా రైతులకు ఇవ్వబడుతోంది. వీరు పాలు మొక్కలను కొనడానికి గూడా ఎకరాకు రూ. 20 ల చొప్పున సబ్సిడీ ఇవ్వబడుతోంది.

పళ్ళు, తూరగాయల అభివృద్ధి

ప్రొత్స : మన రాష్ట్రంలో గడచిన మూడు దశాబ్దాలుగా ప్రొత్స తోటల పెంపకం త్వరితంగా వృద్ధి చెందుతోంది. ఒకప్పుడు హైదరాబాద్ చుట్టుపట్ల అక్కడక్కడ కొద్దికొద్దిగా ఉన్న ప్రొత్స తోటలు విస్తీర్ణం ఈ నాడు 8,600 ఎకరాలకు పెరగడమే కాకుండా కర్నూలు, కడప, అనంతపురం, చిత్తూరు జిల్లాలలో మూడు ప్రొత్స తోటల పెంపకం వి స్తరించింది. దీన్ని సాగుచేసే పద్ధతులలో మంచి మార్పు వచ్చింది. ఈ మంచి పద్ధతులద్వారా పంట దిగుబడులను ఎక్కువ చేసి ఎక్కువ లాభాన్ని ప్రొత్స తోటల పెంపకం దాల్చి పొందడానికి అవకాశం ఏర్పడి. అఖిల భారత ప్రొత్స పంటల పోటీలో మన రాష్ట్రం ఎకరాకు 80

టన్నుల పంటను సాధించి మొదటి బహుమతిని పొందినదని చెప్పడానికి చాల సంతోషిస్తున్నాను. అద్వితీయమైన విషయాన్ని సాధించిన హైదరాబాదు జిల్లా వంతో ఉన్న జీడిమెట్ల ప్రాంతపు శ్రీ పాగిరాజు పెద్దపోలారాజుగారిని అభినందిస్తున్నాను. ఇంతవరకు ప్రాతఃకాలంలో 'అవర్-ఇ-సుహా'దే అగ్రస్థానంగా ఉండేది. అయితే ఇటీవలనే క్రొత్తరకాలు ప్రవేశపెట్టబడినాయి. వీటిలో అతి ప్రధానమైనవి 'థాంప్సన్ సీడ్‌లెస్స్' 'కాలి సాహెబ్'అనే రెండు రకాలు.

కూరగాయలు-అభివృద్ధి: కూరగాయల అభివృద్ధికి తీవ్రతరం చేయడానికి పట్టణ ప్రాంతాలలో ప్రత్యేక కార్యక్రమాలు అమలు పరుపబడుతున్నాయి. కూరగాయల విత్తనాలను సరిపరా చేసే నిమి త్తమై విత్తనాల ఉత్పత్తి కేంద్రాలను రెండింటిని ఒకటి హైదరాబాద్ జిల్లాలో ఉన్న రాజేంద్రనగర్, రెండవది అనకాపల్లి లోను నెలకొల్పబడినాయి.

జీడిమామిడి: రాష్ట్రంలో జీడిమామిడి పంట అభివృద్ధికిగాను భారత జీడిమామిడి అభివృద్ధి పంస్థ, ఎన్నాకులం వారి సహాయముతో ఒక కార్యక్రమాన్ని అమలుపరచాలని సంకల్పించబడింది. దీనికయ్యే ఖర్చును పూర్తిగా యీ పంస్థవారే భరిస్తారు. ఈ పథకం క్రింద జీడిమామిడి తోటలకు ఎరువులను చేయడానికి, పవ్య రక్షణ చర్యలను తీసుకోడానికి రైతులకు పన్నిడీ యివ్వబడుతుంది. అంతేగాకుండా గ్రామీణ ప్రజాశిక్షా శాలములో 80,000 మంచి రాణ్యమైన జీడిమామిడి మొక్కల అంట్లను రైతులకు అందజేయడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

అయకట్టు అభివృద్ధి: వ్యవసాయోత్పత్తికి ప్రధానంగా కావలసినవాటిలో నీటివసతి చాలా ముఖ్యం. అందుచేత ప్రణాళికా పథకాలన్నిటిలో కూడా భూ ఉపరితలంలో, భూగర్భంలో ఉన్న నీటిని ఉపయోగించుకోడానికి చేసే ప్రయత్నాలకు ప్రాముఖ్యం ఇవ్వబడింది. మన వ్యవసాయోత్పత్తిని పెంచడం అనేది ఈ నీటివసతులను క్రమంగా వినియోగించుకోవడంపై ఆధారపడి ఉంది. అంతేగాకుండా భూమిని క్రమంగా అభివృద్ధి చేయడం, అధిక దిగుబడి వంగడాలను ప్రవేశపెట్టడం, మేలైన సాగు పద్ధతులను ఆచరించడం వంటి విషయాలను రైతులచేయడం వంటి విషయాలను యీ ఆయకట్టు అభివృద్ధి ప్రాంతాలలో ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతోంది.

నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టుక్రింద 1969-70లో అదనంగా 3 లక్షల ఎకరములకు నీటిని అభించచేయబడుతుంది.

దీనితోకలిపి మొత్తం ఈ ప్రాజెక్టుక్రింద 9 1/2 లక్షల ఎకరాలకు నీరు అభిస్తుందన్నమాట. ఈ నీటి వసతి సౌకర్యం జూలైనుంచి మార్చివరకు ఉంటుంది. ఈ నీటివసతి సౌకర్యం ఉన్నకాలంలో వరిగల వంగడాలను ఉపయోగించి రెండు పంటలను పండించే విధానాలను రైతులకు తెలియచేయబడుతున్నాయి. ఆయా ప్రాంతాలలోని సమస్యలను తుడ్డంగా తెలుసుకొని వాటిని పరిష్కరించే నిమి త్తమై కాలువా వ్యవసాయ కాలాధికారి, రెవిన్యూ ఇతర్ సెక్రటరు, పి. డబ్ల్యు. డి మెంబర్ సైజర్, ఈ ఆపరేటివ్ ఇతర్సెక్రటులతో కూడిన

జట్లులు ఏర్పాటు చేయబడినాయి. నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు ప్రాంతాలలోని వివిధ శాఖాధికార్లుతో కూడుకున్న ఈ జట్లు బాగా పనిచేస్తున్నాయి. రైతుల సమస్యను పరిష్కరించుకోవడంలో ఎంతగానో తోడ్పడు తున్నాయి. అందుచేత ఇటువంటి జట్లను ఇతర ఆయకట్టు అభివృద్ధి ప్రాంతాలలో కూడా ఏర్పాటు చేయాలని సంకల్పించబడింది.

భూసార రక్షణ కార్యక్రమాలు : పంటల ఉత్పత్తిని ఎక్కువ చేయడానికి సమాజ సిద్ధంగా లభించే నేలను, నీటిని ముఖ్యంగా మెరక ప్రాంతాలలో ఉన్న రైతులు సక్రమంగా వినియోగించుకోవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది.

మన రాష్ట్రంలో సాగులోవున్న విస్తీర్ణం 70 శాతం, అంటే 210 లక్షల ఎకరాలమేర వైర్లు స్థిరంగా వర్షపాతంపై ఆధారపడి ఉన్నాయి. భూమి వరకు ఈ మెరక ప్రాంతపు నేలలు చాలుగా ఉన్నందువల్ల పడిన వర్షపునీరు దానితోపాటు నేలపై ఉన్న సారవంతమైన మీది మన్ను కొట్టుకొని పోతాయి. దీనివల్ల పంట దిగుబడులు తగ్గిపోవడం జరుగుతోంది. అంతేగాకుండా ఈ విధంగా కొట్టుకొనిపోయిన మట్టి వల్లవు ప్రాంతాలలో ఉన్న చెరువులలో చేరుటచే నీటిపిలువ పరిమాణం తగ్గిపోతుంది.

నేల, నీరు వృథాగా కొట్టుకొని పోకుండా చేయడానికి, నీటి సంరక్షణ చర్యలు తీసుకోబడుతున్నాయి. నేలలో ఉన్న తేమను శాశ్వతంగా వైర్లకు ఉప యోగపడడానికి కూడా యీ సంరక్షణ చర్యలు తోడ్పడుతాయి. అంతే కాకుండా ఈ ప్రాంతాలలో ఉన్న బావులలో భూగర్భంలో ఉన్న నీరు చేరి నిలవడానికి వీలుపడుతుంది.

వార్షిక ప్రణాళికా కాలంలో ఈ నేల, నీటి సంరక్షణ కార్యక్రమాలు 4 1/2 లక్షల ఎకరాల విస్తీర్ణంలో అమలుపరచబడతాయి. 1969-70లో భూ సంరక్షణ కార్యక్రమాలు తీరని అవావ్యప్తి ప్రాంతాలైన రాయలసీమ, తెలంగాణా, ఉత్తర తీరప్రాంతపు శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్టణం జిల్లాలలో ఎక్కువగా చేపట్టబడతాయి. 1969-70 సంవత్సరపు బడ్జెటులో ఈ కార్యక్రమాలపై 50 లక్షల రూపాయలు కేటాయించబడింది. ఈ సంవత్సరం 1.6 లక్షల ఎకరాలలో ఈ కార్యక్రమం కొనసాగుతుంది. పూర్తిగా వర్షప్రాంతంపై ఆధార పడివున్న ప్రాంతాలలోని భూసారాన్ని అభివృద్ధి చేసి పంటల ఉత్పత్తిని పెంచ డంలో భూసంరక్షణ కార్యక్రమాలు ఎంతగానో తోడ్పడతాయి. అందుచేత మెట్ట ప్రాంతాలలో ఈ కార్యక్రమాలను త్వరితగతిని చేయాలని సంకల్పించ బడింది.

పంటల పోటీలు : ఒకరికన్నా ఒకరు ఎక్కువగా పండించాలనే కాంక్షను రైతులలో కలుగజేసి ఎకరా దిగుబడులను ఎక్కువ చేసేటట్లు చేసే ఉద్దేశ్యంతో పంటల పోటీ కార్యక్రమాలు 1960-61 లో ప్రారంభించబడినాయి. ఇంతవరకు 8,66,184 మంది రైతులు ఈ పోటీలలో పాల్గొన్నారు. వీటి వలన, దొన్న, వేరుశనగ, కొరకు వంటల పోటీలు నిర్వహించబడుతున్నాయి. వరి, దొన్న వేరుశనగ వైర్ల పోటీలలో గెలుపొందిన రైతుకు ఒక్కొక్కరికి రూ. 250/-

మొప్పన, చెరకు పోటీలో నెగ్గినవారికి రూ. 1,000 లు బహుమతిగా ఇవ్వబడుతుంది. 1967–68 లో ఈ పోటీలో పాల్గొని సాధించిన ఎకరా దిగుబడులు ఈ విధంగా ఉన్నాయి :

క్రమ సంఖ్య	పైరు	కాట్టరీపు నగటు దిగుబడి.	పోటీలో సాధించిన దిగుబడులు.
1.	వరి	587.5 కి. గ్రా.	5870 కి. గ్రా.
2.	మొక్క	192.8 కి గ్రా.	900 కి. గ్రా.
3.	వేరుశనగ	279.0 కి. గ్రా.	900 కి. గ్రా.
4.	చెరకు	55.02 మె. టన్నులు	106.4 మె. టన్నులు

దీన్నిబట్టి మేలైన సాగు పద్ధతుల ద్వారా ఎకరా దిగుబడులను ఎంతవరకు ఎక్కువ చేయవచ్చో తెలుస్తుంది.

శిక్షణ కార్యక్రమాలు–రైతులకు శిక్షణ–విస్తర : వ్యవసాయోత్పత్తిని ఎక్కువ చేయడానికి కావలసిన క్రొత్త, శాస్త్రీయ పద్ధతులను ప్రవేశపెట్టడం వలన ఈ పద్ధతులను ఆచరణలో పెట్టటానికి రైతులకు తగిన శిక్షణను ఇవ్వవలసిన అవసరం కల్గింది. అధిక దిగుబడినిచ్చే వంగడాలను పెంచటానికి ఆధునిక సాగు పద్ధతులను అవలంబించాలి. ఈ క్రొత్త పద్ధతులను రైతులకు తెలియచెప్పి ఈ క్రొత్త పంటలను విజయవంతంగా పండించడానికి అనుభవపూర్వకంగా ప్రదర్శన క్షేత్రాల ద్వారా, చలన చిత్రాలు, రేడియోలు, పోష్టర్లు మొదలైన వాటి ద్వారా రైతులకు శిక్షణ ఇవ్వాల్సి ఉంటుంది. అందుకే ఈ పథకం కాట్టరీములోని రాజేంద్రనగర్, గోవన్నపాళెం, నంద్యాల, కాళహస్తి కేంద్రాలలో అమలుపరచబడింది.

ఈ రైతుల శిక్షణ పథకంలోని ముఖ్యాంశములు :

(ఎ) ప్రభుత్వ ప్రదర్శనా క్షేత్రాలలో లేదా అభివృద్ధిని సాధించిన రైతుల పొలాల్లో ఒకటి రెండు రోజులపాటు శిక్షణ కార్యక్రమాలను నడపడం.

(బి) రైతుల శిక్షణా కేంద్రాలలో రైతులకు, రైతు కుటుంబాలకు చెందిన స్త్రీలకు కొన్ని అంశాలలో ప్రత్యేకమైన శిక్షణను 7–15 రోజులపాటు ఇవ్వడం.

(సి) రైతుల శిక్షణ కేంద్రాలలో వ్యవసాయాన్ని జీవనంగా చేసుకొని దాని అభివృద్ధికై పాటుపడాలనుకొనే యువరైతులకు మూడు నెలల పాటు శిక్షణ ఇవ్వడం.

(డి) రేడియోగోష్టి యందలి కార్యక్రమంలో రైతులు ఒకరికి ఆసక్తి కలిగిన అంశాలను ఇంకొకరికి చర్చల ద్వారా అందజేసి నిపుణ్యం చేయబడిన అన్ని పద్ధతులను పాటించేటట్లు చేయడం.

ఈ రేడియో గోష్ఠి కార్యక్రమాలకుగాను, చర్చామండలులకు యివ్వటానికి భారత ప్రభుత్వం 1,000 ట్రాన్సిస్టర్ రేడియోలకు 50 శాతం సబ్సిడీనైన నన్నై చేసింది. రైతుల బిడ్డలకు శాస్త్రీయపాగు పద్ధతులలో శిక్షణ ఇవ్వటానికి ఘంటసాల, సూర్యాపేట, ఎమ్మిగనూరులో ఉన్న వ్యవసాయ పాఠశాలలు 1969–70 లోను, వాల్గన ప్రణాళికా కాలంలో కూడా పనిచేస్తాయి వ్యవసాయ పనిముట్లను అంటే ట్రాక్టర్లు, పంపుసెట్లుకూడా సక్రమంగా పని చేసేటట్లు చూడడం, అవి చెడిపోతే బాగు చేయడంవంటి విషయాలకు ఈ శిక్షణ కేంద్రాలు ఎక్కువ ప్రాముఖ్యాన్ని యిస్తాయి.

భూసంరక్షణ శిక్షణ కేంద్రం: భూసంరక్షణ కార్యక్రమాలను అమలు జరపడానికి తోడ్పడే సిబ్బందికి కావలసిన సాంకేతిక శిక్షణను ఇవ్వటానికి ఒక శిక్షణా కేంద్రము హైదరాబాదులో పని చేస్తోంది. ఈ కేంద్రములో భూసంరక్షణ అసిస్టెంట్లకు, పబ్ అసిస్టెంట్లకు, వ్యవసాయ విస్తరణాధికారులకు శిక్షణ ఇవ్వబడుతుంది. ఇదిగాకుండా గ్రామ సేవకులకు కూడా నాలుగు వారాలపాటు భూ సంరక్షణ కార్యక్రమంలో శిక్షణ యివ్వబడుతుంది.

సస్య రక్షణ శిక్షణ కేంద్రం: వంటల పాగు విషయంలో క్రొత్త పద్ధతులు, క్రొత్త వంగడాలు ప్రవేశ పెట్టడం వలన మంచి పంటను చేవట్టాలంటే సస్యరక్షణ తప్పనిసరిగా వుండాలి. ఈ సస్యరక్షణలో తగిన శిక్షణ ఇవ్వడానికి హైదరాబాద్‌లో వున్న సస్యరక్షణ శిక్షణ కేంద్రం 1969–70 లో వాల్గన ప్రణాళికా కాలంలో కూడ కొనసాగించ బడుతుంది.

జిల్లా పరిపాలన: వ్యవసాయాభివృద్ధి కార్యక్రమాలను దిగ్విజయంగా అమలు జరపాలంటే ఈ కార్యక్రమాలకు సంబంధించిన సిబ్బంది దగ్గరగా పని చేస్తుందో లేదో ఎప్పటికప్పుడు తనిఖీ చేసి లోటుపాట్లను సరిచేయాలి. ప్రస్తుతం జిల్లా వ్యవసాయ శాఖాధికారి ఆజమాయిషీ క్రింద వున్న కార్యక్రమాల విస్తీర్ణం చాల ఎక్కువగా ఉండడంవల్ల ఈ కార్యక్రమాల ను అమలుపరచటంలో కొంత లోపం వుంది. ప్రతిజిల్లా వ్యవసాయ శాఖాధికారి ఆజమాయిషీ క్రింద 8 లేదా 9 లక్షల ఎకరాలు వుంటే అన్ని కార్యక్రమాలను అతిచక్కగా నిర్వహించ కలుగుతుంది. అందుచేత ఈ విషయాన్ని దృష్టిలో వుంచుకొని వ్యవసాయ శాఖను కొంత సిబ్బందిని చేర్చి బలపర్చాలని సంకల్పించబడింది. అప్పుడు చేపట్టిన వ్యవసాయ కార్యక్రమాలను సక్రమంగా అమలుపరచి అధికోత్పత్తిని సాధించడానికి వీలౌతుంది.

వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం

లోధవ:—ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయంలో ఈ క్రింద తెలిపిన మూడు అధ్యయన శాఖలు ఉన్నాయి:

1. వ్యవసాయం
2. పశువైద్యశాస్త్రం
3. గృహవిజ్ఞాన శాస్త్రం

విశ్వవిద్యాలయంలో ఈ క్రింది కోర్సులు బోధించబడతాయి :

వ్యవసాయం	1. బి. ఎస్. సి. (వ్యవసాయం)	కోర్సు
	2. ఎ. ఎస్. సి. (,,)	,,
పశువైద్య శాస్త్రం	1. బి. వి. ఎస్. సి.	కోర్సు
	2. ఎం. ఎస్. సి.	
గృహవిజ్ఞాన శాస్త్రం....	1. బి. ఎస్. సి. (గృహవిజ్ఞాన శాస్త్రం)	
	2. ఎం. ఎస్. సి. (,, ,,)	

అండర్ గ్రాడ్యుయేటు కోర్సులు :—అండర్ గ్రాడ్యుయేటు కోర్సులలో ప్రస్తుతం చేరుకొంటున్న విద్యార్థుల సంఖ్యా వివరాలు ఈ క్రింద తెలియజేయ బడ్డాయి :

I. వ్యవసాయం :

బి. యస్. సి. (వ్యవసాయం)	400
(ఎ) వ్యవసాయ కళాశాల, రాజేంద్రనగరు	160
(బి) వ్యవసాయ కళాశాల, బాపట్ల	160
(సి) శ్రీ వేంకటేశ్వర వ్యవసాయకళాశాల, తిరుపతి	80

II. పశువైద్య శాస్త్రం :

బి. వి. యస్. సి.	120
(ఎ) పశువైద్య కళాశాల, హైదరాబాద్	50
(బి) పశువైద్య కళాశాల, తిరుపతి	70

III. గృహ విజ్ఞాన శాస్త్రం :

బి. యస్. సి. (గృహ విజ్ఞాన శాస్త్రం)	
గృహ విజ్ఞాన కళాశాల, హైదరాబాదు	80

పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కోర్సులు—1968-69 లో ప్రవేశపెట్టిన కొత్త కోర్సులు :—గృహ విజ్ఞానశాస్త్ర శాఖలో 1968-69 విద్యా సంవత్సరంనుండి పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కోర్సులు ప్రవేశపెట్టబడినాయి. వీటిద్వారా గృహ విజ్ఞానశాస్త్రంలో ఆహార పదార్థాలు, పోషణాహారం పాఠ్యాంశంలో ఎ ఎస్. సి. డిగ్రీ పొందవచ్చు.

1968-69 నుండి వ్యవసాయంలో పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కోర్సులు ప్రవేశ పెట్టబడినాయి. వీటిద్వారా బాపట్ల వ్యవసాయ కళాశాలలో వృక్షశాస్త్రం పాఠ్యాంశం; తిరుపతిలోని శ్రీ వేంకటేశ్వర వ్యవసాయ కళాశాలలో ఉద్యాన శాస్త్రం పాఠ్యాంశం బోధించడం జరుగుంది.

పశువైద్యకళాశాలలో 1968-69 నుండి మరో రెండు పాఠ్యాంశాలలో పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కోర్సులు ప్రవేశపెట్టబడినాయి.

ఈ మూడు కళాశాలయందలి పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు కోర్సులలో చేర్చుకోబడుతున్న విద్యార్థుల సంఖ్యా వివరాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి :

1.	వ్యవసాయ కళాశాల, రాజేంద్రనగరు	87
2.	వ్యవసాయ కళాశాల, బాపట్ల	8
3.	శ్రీ వేంకటేశ్వర వ్యవసాయ కళాశాల, తిరుపతి	5

పశువైద్యకాస్త్ర కళ—ఎం. ఎస్. సి. (పశువైద్యం)

1.	పశువైద్య కళాశాల, హైదరాబాదు	25
2.	పశువైద్య కళాశాల, తిరుపతి ..	25

గృహ విజ్ఞానకాస్త్ర కళ—ఎం. ఎస్. సి. (గృహ విజ్ఞానం)

గృహ విజ్ఞాన కళాశాల, హైదరాబాదు ...		8

పుస్తకాలు, పత్రికల రూపంలో గ్రంథాలయ సౌకర్యాలు ఇంకా అధికంగా కల్పించడంద్వారాను, పరిశోధనలు, ఫెల్లోషిప్పులు, ఉపకరణాలు, సాధనాలను సమకూర్చడంద్వారాను కళాశాల అన్నిటియందును అండర్ గ్రాడ్యుయేటు, పోస్టు గ్రాడ్యుయేటు కార్యక్రమాలు పటిష్టం చేయడం జరిగింది.

ఆహార పదార్థాలు, పోషకాహారం, ఆహారం, దుస్తులు, గృహ నిర్వహణవంటి పాఠ్య విషయాలలో 1968-69 నుండి హైదరాబాదులోని గృహ విజ్ఞాన కళాశాలయందు వయోజన స్త్రీల సౌకర్యార్థం స్వల్పకాలిక కోర్సులు ప్రారంభించబడ్డాయి.

వ్యవసాయ పరిశోధనా వ్యవహారాల శాఖాధీయమండలినుండి అవసరమైన ఆర్థికసహాయం లభించినట్లయితే 1969-70 విద్యా సంవత్సరంనుండి బాపట్ల వ్యవసాయ కళాశాలలో రసాయనశాస్త్రం, ప్లాంటు పెథాలజీ పాఠ్యాంశాలలోను తిరుపతిలోని శ్రీ వేంకటేశ్వర వ్యవసాయ కళాశాలయందు ఎగ్రానమి, ఎంటమాలజీ పాఠ్యాంశాలలోను ఎం. ఎస్. సి. (వ్యవసాయం) ప్రారంభించాలనీ, హైదరాబాదులోని వ్యవసాయ కళాశాలయందు ప్లాంటు పెథాలజీ ఎగ్జామినేషన్, ఎంటమాలజీ పాఠ్యాంశాలలో పి. హెచ్. డి. కోర్సులు ప్రవేశపెట్టాలని నిర్ణయించబడింది.

పరిశోధన : ప్రభుత్వం ఈ విశ్వవిద్యాలయానికి అప్పజెప్పిన 88 వ్యవసాయ పరిశోధన కేంద్రాలు, 5 వాతావరణ కేంద్రాలు పని చేస్తూనే ఉన్నాయి. పంట పండించబడే ప్రాంతకుటుంబాల్లో సాంకేతిక పరిజ్ఞానమును అనుకూలమైన రకాలను రూపొందించడం, సాగు పద్ధతులను అభివృద్ధి పరచడం ఈ వ్యవసాయ పరిశోధన

యొక్క లక్ష్యం. 1968-69 నుండి క్రొత్త రకాలను విడుదల చేయడం ద్వారా ఈ లక్ష్యం వ్యయావం విశదీకరించబడింది. తెలంగాణాయందును, రాయలసీమలోని గ్రామీణ ప్రాంతాల యందును రబీ వంట కాలంలో శీతలవాతావరణ పరిస్థితులకు తట్టుకొని పండగలిగే రకాల అవసరాన్ని తీర్చేందుకు "వాంబ" రకం విత్తనాలు అభివృద్ధి చేయబడినాయి. ఇటీవల కొ. 88176 అలస్యంగా గానుగాడు చెరకు రకం విడుదల చేయబడింది. ప్రసిద్ధి చెందినటువంటి కొ. 419 రకంకంటె ఇది ఉత్తమమైన రకంగా రుజువైంది. వరి పీళ్ళలో పండించే నిమిత్తం కృష్ణా ప్రతిరక్తం విడుదల చేయబడింది. ఇప్పుడు పండించబడుతున్న పి. 21ఓ ఎఫ్ రకం కంటె ఇది ఎక్కువ దిగుబడినిస్తుంది. ఎక్కువ సన్నని దారంకూడా లభిస్తుంది. తొన్న వంటకు సంబంధించి ఆంధ్రకార్పొరేషన్ సమన్వయీకృత పరిశోధన ప్రాజెక్టు క్రింద రూపొందించిన "స్వర్ణ" రకం తొన్న రబీ వంటకాలంలోను చేసవి వంటకాలంలోను ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పండించడానికి అనుకూలమైన రకం అని కనుగొనబడింది. ఉత్తమ నిర్వహణ ఉన్నప్పుడు అది పి. యం. ఎస్. హైబ్-1 సంకర రకంతో సమానమైన దిగుబడి నిస్తుంది. ఎక్కువ దిగుబడినిచ్చే వచ్చి మిర్చి రకంయొక్క చిరకాల అవసరాన్ని "చిల్లీ జి-4" రకం తీర్చగలదు.

వరి ఉత్పత్తి విషయంలో క్రొత్త విషయం పాదించేందుకు మొదటి చర్యగా వరి మొక్కల దిగుబడిని ప్రభావితంచేసే అంశాలను గురించి విశ్లేషణాత్మక పరిశీలన జరుగుతున్నది. ఆయా ప్రాంతాలను అనుకూలమైన రకాల వంట కాలపరిమితిని నిర్ణయించడం జరిగింది. నుమ్ముందు పరిపాగును గురించి జరిపే పరిశోధనకు ఇది ప్రాతిపదికగా ఉండగలదు. క్రొత్తగా అభివృద్ధివరచిన అయకట్టు ప్రాంతాలలో మొదటి పరివంట దెబ్బతినడానికి గల కారణాలను తెలుసుకొని అందుకు తగిన పరిష్కార చర్యలు రూపొందించబడినాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో గోధుమ పాగుమ విస్తరింపజేసే ఉద్దేశంతో అనకాపల్లి, లాం, తిరువతి, నంద్యాలలో గోధుమ వంట సానుకూలతను గురించి తెలుసుకోవడానికి ప్రయోగాత్మక కృషి జరుగుతున్నది. విత్తనాల పరిమాణాన్ని పెంచడం ద్వారా వంట దిగుబడిని అధికం చేసేందుకు అవకాశాలు ఉన్నాయని వ్యవసాయక్షేత్రాల్లో చెల్లుతున్నది. తదవంతర కృషి చురుకుగా సాగుతున్నది.

జింకు లభ్యతవల్ల ఉన్నందువల్ల రాష్ట్రంలోని అతి విస్తృతమైన ప్రాంతాలలో అధిక దిగుబడినిచ్చే వ్యవసాయదారులు దెబ్బతింటున్నారని తెలిసింది. కరీంనగరు జిల్లాలోని మొక్కజొన్న వ్యవసాయదారు కరీంనగరు, నంద్యాల, నెల్లూరు మండలాలలోని భరి వ్యవసాయదారులు ఇందుకు ఉదాహరణలుగా చేర్చొనవచ్చు. పొలంలో జింకు లభ్యతను శాస్త్రీయ మోతాదులో అవసరంగా వేసినట్లయితే ఈ లోపాన్ని పూరించవచ్చునని

తత్ఫలితంగా దిగుబడులు గణనీయంగా పెరగగలవని కనుకొనబడింది. జింకు పళ్ళేటు చాడకం యొక్క ఖచ్చితమైన మోతాదులను నిర్ణయించే ఉద్దేశ్యంతో రైతుల పొలాల్లో మరికొంత కృషి జరుపబడుతుంది. ఇందునిమిత్తం త్వం విశ్వవిద్యాలయం, వ్యవసాయశాఖ సన్నిహిత సహకారంతో పని చేస్తున్నాయి.

అధిక ఆహారోత్పత్తి సాధించడంలో నత్రజని ఎరువులు వహించే పాత్రను గురించి వివరించడం జరుగుతున్నది. పచ్చికబయిళ్ళ అభివృద్ధి, నిర్వహణ, జల సంరక్షణ, కలుపు మొక్కలను చంపే మందుల చాడకంపై పెక్కు ప్రాజెక్టులు చురుకుగా సాగుతున్నాయి. ఆధునిక వ్యవసాయ పద్ధతులకు సంబంధించిన వివిధ అంశాల పరిజ్ఞానాన్ని పెట్టుబడిచేయడం జరుగుతున్నది. భూసార పరీక్షల ప్రాముఖ్యతపై ఎరువుల సిఫారసుచేయడంలో ఈ నాడు అవలంబిస్తున్న పద్ధతిని తొలగించాలని సంకల్పించబడుతున్నది భూసారం. పంటల దిగుబడి పరస్పరం అనుగుణంగా వుండేటట్లు చేయడానికి పువశ్యకమైన సల్ఫరు కలుపబడుతున్నది. ఒక ప్రాంతం నుండి మరొక ప్రాంతానికి వివరాలను అందజేయడంలో దోహదకారిగా వుంటున్న మూత్రాలను అభివృద్ధిపరచి పరీక్షించడం జరుగుతున్నది.

విత్తనాలు-ఎరువుల-క్రిడిల్లు చాడుతూ వర్షపునీటితో లేదా కొద్దిపాటిగా నీరు పారుదలచేస్తూ మొక్కలు నాటినపుడు దిగుబడులు అద్భుతంగా లభించాయి. మొక్కలను సమాన దూరములో నాటడం మూలంగా నేలలో సముచితమైన తీవ్ర ఎరువులు వాడడం మూలాన అధికదిగుబడులు లభిస్తున్నాయి.

ఎక్కువకాలం భద్రపరచడానికి దోహదంచేసే నిమిత్తం కొబ్బరి సీటిని ఉపయోగిస్తూ దున్నల, గొర్రెల వీర్యాన్ని గది ఉష్ణోగ్రతలో భద్రపరచే క్రొత్తవిధాన మొకటి అమెరికాలో కనుగొన్నారు. స్థానిక పరిస్థితులకు అనువైన నవిధంగా దీనిని అవలంబించడం గురించి పరిశోధనలు జరిగాయి. దున్నల, గొర్రెల వీర్యాన్ని ఎక్కువగా ఉపయోగించే విషయంలో కొబ్బరిసీటిని వాడుక చేయడం గురించి పరిశీలనలు సాగుతున్నాయి.

విస్తరణ: హైదరాబాదు జిల్లాలో విస్తరణ సేవా కార్యక్రమం 1967 లో ప్రారంభించ బడింది. దాని కార్యకలాపాలను హైదరాబాదు జిల్లాలోని 8 క్లాకులకు విస్తరించి ఉన్నాయి. విస్తరణ విద్యా కార్యక్రమం చిత్తూరు జిల్లాలోనూడా 1967లో పరిశ్రమైన విస్తృతిలో ప్రారంభించబడింది. ప్రస్తుత పంచవర్షంలో ఇది ఇంకా చాలగు క్లాకులకు విస్తరించబడింది. అవసరమైన సిబ్బంది మంజూరు చేయబడింది.

ఇంకొకాపుండా, గుంటూరు జిల్లాలోకూడ పామమాత్రపు విస్తృతిపై విస్తరణ విద్యా కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించాలని నిర్ణయించబడింది. ప్రస్తుత

సంవత్సరపు బడ్జెటులో అవసరమయిన శేషాయింపు జరిగింది. జానపట్లలోని వ్యవసాయ కళాశాల చుట్టుపట్ల గల గ్రామాలతోకూడిన ప్లాటును ఈ కార్యక్రమాన్ని అమలుపరచేనిమిత్తం ఎంపిక చేయడం జరుగుతుంది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం నియంత్రణ క్రింద గల వీరు కళాశాలలలోను ౯ కళాశాలలలో విస్తరణ విభాగాలు పని చేస్తున్నాయి. ఈ విభాగాలు అండర్ గ్రాడ్యుయేట్లకు క్షేత్ర అభ్యాసంలో శిక్షణ గరపడం మాత్రమే కాకుండా, వారు అభివృద్ధి కార్యకలాపాలలో పాల్గొనేట్లుకూడా చేస్తాయి. అవి జాతీయ ప్రదర్శనల ఏర్పాటుకుకూడా పూనుకొంటాయి.

అండర్ గ్రాడ్యుయేటు విద్యార్థులు రోగనిరోధక టీకాలు చేయడంలో చురుకైనపాత్ర వహించడం, పెద్దయెత్తున పశువుల వ్యాధులకు చికిత్స చేయడం— అన్నవి గత సంవత్సరం పశుసంవర్ధన రంగంలో గమనించదగిన క్రొత్త అంశాలు. వ్యవసాయదారులు దీనివల్ల విశిష్టి ఆసక్తి కనబరచారు.

హైదరాబాదు జిల్లాలోని గొర్రెల పెంపకందార్లకు వాణ్యమైన మాంసం, ఉన్ని నిమిత్తం మేలురకపు వద్దతులలో గొర్రెలను పెంచడంగురించి స్వల్పకాలం శిక్షణ యివ్వడం జరిగింది. భారతదేశంలో ఇట్టి శిక్షణ యివ్వడం ఇదే ప్రథమం. గొర్రెల అభివృద్ధినిమిత్తం కృత్రిమ గర్భోత్పత్తి కార్యక్రమంకూడా చురుకుగా సాగుతోంది.

1968 డిశంబరులో ఈ విశ్వవిద్యాలయం స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా అధికారులకు వ్యవసాయ ఆర్థిక విషయాలలో పునశ్చరణ కోర్సును ఏర్పాటు చేసింది. వ్యవసాయదారుల సమన్వయము, వ్యవసాయాభివృద్ధి అవకాశాలపట వ్యవసాయదారుల అవసరాలను-బ్యాంకులు తగినవిధంగా అవగాహన చేసుకోడానికి ప్రస్తుతం కొనసాగే వ్యవసాయ విప్లవంలో బ్యాంకులు విధిగా పాల్గొనవలసి తెలుసుకోవడానికి ఈ కోర్సు తోడ్పడుతుంది.

ఈ విశ్వవిద్యాలయం వ్యవసాయదారుల బొలాలలో జాతీయ ప్రదర్శనలు నిర్వహించడంలో చురుకైనపాత్ర వహించింది. పరిశోధన అధికారులు ఈ కార్యక్రమములో పాల్గొంటారు, తద్వారా వారు క్షేత్రసమస్యలను అవగాహన చేసుకొనడానికిమాత్రమే కాకుండ, సంవత్సరమంతా ఒక యూనిటై ప్రాంతంలో గరిష్ఠ ఉత్పత్తి సాధించడానికి గల అవకాశాలను వ్యవసాయదారులకు తెలియ చెప్పడానికికూడా యీ ప్రదర్శనలు ఉపయోగపడతాయి.

1968-69 సంవత్సరంలో ఈ విశ్వవిద్యాలయానికి 80 జాతీయ ప్రదర్శనలు నిర్వహించబడ్డాయి. వీటికిగాను 78 ప్లాట్లు ఏర్పాటయినాయి. తెలుగు వంటల

ప్రదర్శనలకు భారత ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన అత్యల్ప 9 టన్నులు కాగా, విజయవాడలో ఒక రైతు పొగాకుకు 18,172 కిలోగ్రాముల గరిష్ఠ ఫలసాయం సాధించారని—ఇంతవరకు అందిన ఫలితాలు మాచిమ్తున్నాయి. ఇది మన పూర్వ రికార్డయిన హైదరాబాదుజిల్లా, గుంగల్ గ్రామంలోని రైతు సాధించిన పొగాకుకు 17.3 టన్నులను అధిగమించింది. ద్వితీయ రికార్డు పొగాకుకు 18.3 టన్నులు. ఈ ఫలసాయం గత సంవత్సరం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సాధించిన 17.3 టన్నుల అఖిలభారత రికార్డును అధిగమించినట్లు విదితం కాగలదు.

ప్రస్తుత సంవత్సరం అంటే, 1969–70 లో ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయానికి మళ్ళీ 80 జాతీయ ప్రదర్శనలను కేటాయించడం జరిగింది. వీటిని పరిశోధనా కేంద్రాలపై ఆజమాయిషీ వహించే వివిధ అధికారులకు, వ్యవసాయ కళాశాలల ప్రధానాచార్యులకు కేటాయించడం జరిగింది వీటికి సంబంధించిన పని చురుకుగా సాగుతోంది. వ్యవసాయదారులకు శాస్త్రీయ వ్యవసాయం, పశుసంవర్ధన, గృహవిజ్ఞాన శాస్త్రకళాపాలలో అధునాతన పద్ధతులను గురించిన సమాచారాన్ని లభ్యంచేసే లక్ష్యంతో, ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయంవారు తెలుగులో 1968 సంవత్సరానికి పంటల కాలెండరును ప్రచురించారు. ఇట్టి ప్రచురణ ముచ్చెన్నడూ కాలేదు. వ్యవసాయ రంగంతో సంబంధంగల వివిధ వర్గాలనుంచి వచ్చిన మాచనలను ఆధారం చేసుకుని కొన్ని మార్పులతో ప్రస్తుత సంవత్సరానికి ఈ కాలెండరును పెద్దయెత్తున ముద్రించడం జరుగుతోంది. ఈ కాలెండరు త్వరలోనే విడుదల కాగలదు.

వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయంవారు హైదరాబాదు, ఆకాశవాణి కేంద్రం సహకారంతో ప్రతిరోజు ఆయిదునిమిషాలపాటు "వ్యవసాయదారులకు ప్రత్యేక వార్తా ప్రసారాన్ని" చేస్తున్నారు. ఈ వార్తా ప్రసారం శాస్త్రీయ వ్యవసాయ పద్ధతులకు సంబంధించి వుంటుంది. వ్యవసాయదారులకు పర్తించే వర్తమాన విషయాలు వీటిలో వుంటాయి, అందుచేత వార్తాప్రసారంలోని అంశాలను వారు ఇమిడెంటనే వుపయోగించుకోడానికి వీలుంటుంది. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని ఆకాశవాణి కేంద్రాలన్నీ వీటిని ప్రసారం చేస్తున్నాయి.

ఇటీవలే వ్యవసాయ పరిశోధన వ్యవహారాల శాఖవారు కమ్యూనిటీ రేడియో కేంద్రాన్ని ఏర్పాటుకు ఆమోదాన్ని తెలియజేసింది. వ్యవసాయ సమాచారాన్ని కట్టుదిట్టంగా అందజేసే కార్యక్రమాన్ని అభివృద్ధిపరచేందుకు ప్రత్యేకతతోపాటు యీ కేంద్రం ముఖ్యోద్దేశం కాగలదు. వ్యవసాయ రంగానికి సంబంధించిన కమ్యూనికేషన్ అవసరాల దృశ్య శ్రవణ ప్రచార సాధనాలను సిద్ధపరచటం, వ్యవసాయ శిక్షణాలయాలలో రచనా చాతుర్యంగం—వీటిని ఈ కేంద్రం నిర్వహించగలదు.

1969-70 AGRICULTURE DEMAND

SPEAKER SIR,

The budget estimates for 1969–70 provide for a gross demand of Rs. 770.983 lakhs under revenue account of Agriculture, of which Rs. 188.780 lakhs is under plan and Rs. 582.158 lakhs under non-plan.

We have now entered on the Fourth Plan Period, very crucial to National Development. With the rise in level of living standards and increased population, the demand for food-grains and other agricultural products has been continuously on the increase. It is essential that the agricultural production is planned to catch-up with the increased demands and meet the full requirements of the country and stop further import of food-grains at least by 1972. A minimum rise of 5% per annum in agricultural production is envisaged to meet this increased demand.

The Agricultural development programmes of Andhra Pradesh have been formulated keeping in view the above basic requirements of the country and State. During the Fourth Plan Period, production of foodgrains is to register an increase of 34.92 lakh tonnes from base level of 83.00 lakh tonnes. Similarly, increase in cotton from the present level of production of 2.00 lakh bales to 2.70 lakh bales by the end of Fourth Plan Period is envisaged. In oil-seeds it is programmed to increase the production from the present level of 11 lakh tonnes to 14.98 lakh tonnes an increase of 60%. In sugarcane it is planned to increase the production from the present level of 97.80 lakh tonnes to 117.26 lakh tonnes by the end of Fourth Plan Period i.e., an increase of 20.26%.

The strategy adopted for increasing agricultural production in the Fourth Plan Period is mainly growing high yielding varieties of crops, multiple cropping, increased use of fertilizers and adoption of plant protection measures over large areas. In the upland areas greater emphasis is laid on conserving the moisture by adopting soil conservation measures in extensive areas which also help in recharging underground water to a large extent.

1968–69 has been a very bad year for our State in view of the failure of rains practically in all the districts and production has come down considerably and posed a serious problem to the State. Large scale relief operations were carried out in all parts of the State. Further, unprecedented cyclone that struck Srikakulam district has caused considerable Damage to crops and plantations which resulted in a set-back to economy and progress of the State.

The year 1969–70 also started with a disaster. The unprecedented heavy rain and floods devastated the districts of Guntur, Krishna, West Godavari and Khammam causing immense damage and untold misery to the people. It is estimated that the total loss incurred is of the order of Rs. 100 crores including destruction of standing crop of paddy in 8.00 lakh acres valued to Rs. 24.65 crores, sugarcane 17,000 acres valued at Rs. 2.00 crores and other crops like cotton, banana etc., to an extent of Rs. 7.75 crores involving a total crop loss of Rs. 34.40 crores.

The current kharif season has been satisfoctory so far, in most parts of the state· However, some areas in the State have not received adequate rainfall.

High Yielding Varieties:

The introduction of high yielding varieties has revolutionised agricultural production all over the country and Andhra Pradesh is in no way lagging behind in adopting this new innovation in increasing agricultural production. These new varieties are highly fertilizer responsive and give two to three fold increase in yield relating to the present varieties. Among rice I. R. 8, T.N.I., Jaya, Padma and Hamsa are high yielding varieties. Of these. I.R. 8 is most popular. Jaya is introduced recently and is showing greatpromise. Hybrid Jowar Hybrid Bajra, Hybrid Maize and also the wheat varieties like Sonalie, Safeda Larma and Kalyan Sonna are gaining prominance particularly in Telangana area. The minimum yield of the above mentioned three varieties of Mexican wheat is 8 bags per acre. In Telangana area of all the Rabi crops, Mexican wheat is more profitable to the ryots.

During the Fourth Plan it is programmed to bring about 70 lakh acres under these high yielding varieties which would contribute nearly 80 lakh tonnes of additional food production. During 1969–70 the coverage is programmed to be 16.54 lakh acres giving a production potential of 10.01 lakh tonnes. The crop-wise coverage of programme is given below:—

S. No.	Crop.	Target for Fourth Plan in lakhs of acres.	Target for 1969-70. in lakhs of acres.
1.	Rice	37.00	12.16
2.	Hybrid maize	1.50	0.90
3.	Hybrid Jowor	5.00	1.63
4.	Aybrid Bajra	4.00	1.35
5.	Wheat	2.50	0.50

Even-though the yeilds of these high yielding varieties, particularly of rice are very good, the low price in the market compared to the local varieties is inhibiting their rapid spread. To see that the high yielding varieties of rice become a success, efforts to offer price incentive are being made. A reference in this regard was made to Government of India, to fix the price of I.R. 8 at Rs. 54 per quintal as against Rs. 46 fixed for procurement for this variety of rice. However, the Government of India have agreed to give Rs. 51 only per quintal for I.R. 8 and Rs. 48 for other high yielding varieties.

Multiple Cropping :

With the introduction of high yielding varieties, which are shorter in duration, a programme of taking more than one crop in the same field in the same season has been taken up on intensive scale. Trials have been successfully conducted in the districts of West Godavari, Cuddapah and Kurnool, where two short duration varieties of rice are successfully taken in the kharif season instead of one long duration variety grown at present.

Under K. C. Canal the usual variety that is grown is GEB. 24 (Kichidi samba) or BCP. 2 (Molakokulu) varities of 180 days duration In place of House wo, short duration varieties, *viz.*, ADT. 27 followed by I.R. 8, are tried successfully. This only hequires extending the irrigation facilities by about a fortnight which is arranged with the concerned irrigation authorities. During the current year, this programme is envisaged to be taken-up over 20,000 acres.

Growing of three crops of paddy in a year also under trial in West Godavari and Krishna districts.

Under Nagarjunasagar Project also a similar double cropping programme has been taken-up. The first crop of Paddy or cereal is followed by groundnut or hybrid jowar. The multiple cropping throws open a very wide field for increasing crop production.

Intensive Agricultural District Programme :

The Intensive Agricultural District Programme is continued in West Godavari district during 1969-70 and during the Fourth Plan Period, the main objectives under the scheme are adoption of improved agricultural practices, use of high yielding varieties, judicious use of fertilizers, timely adoption of prophylactic measures against pests and diseases. At present the programme covers 100% of the total area covered in all crops. The scheme was started in 1960-61 and the the objectives as envisaged have been fully achieved. Evaluation done so far indicate that since 1960-61, additional production of 39% in paddy and of 14 to 40% in other crops have been recorded in this district.

During 1969-70 a pest surveilence scheme for the spotting of pests and diseases and giving timely warning to the cultivators is programmed to be taken up in this district on pilot basis. Based on the experience gained the scheme will be extended to other districts as well.

Intensive Agricultural Area Programme:

Intensive Agricultural Area Programme will be continued in the following 10 districts; during 1969-70 and also in the Fourth Plan.

1. East Godavari.
2. Krishna.
3. Guntur.
4. Nellore.
5. Chittoor.
6. Kurnool.
7. Mahaboobnagar.
8. Karimnagar.
9. Warangal.
10. Nizamabad.

As in the Intensive Agricultural district Programme the objective is to cover the district with improved and high yielding varieties of crops and introduce intensive agricultural practices by suitable field demonstrations.

Besides the above 10 districts, the newly developed ayacut areas under the Nagarjunasagar Project in Nalgonda district has also been brought under this programme.

Seeds and Seed Production Programme:

In order to maintain high yields it is necessary that farmers are supplied pure seed. To meet the increased demand for supply of large quantities of foundation seed the Department is running 35 seed farms in different parts of the State with a total wet area of 1,900 acres, irrigated dry 1,300 acres and dry 1,700 acres. Besides this during Fourth Plan Period, establishment of additional Seed Farms covering an area of 2,000 acres particularly in the new developing ayacut area is programmed.

The improved seed, that is produced is to be processed to ensure that good quality seed only are made avilable to the farmers. For this two seed processing units, one at Rajendranagar and the other at Maruteru, are now functioning. Besides this, it is proposed to establish five more additional seed processing units during the Fourth Plan Period. During 1969-70, one Seed Processing Unit at Samalkot is programmed to be established.

Seed Testing Laboratories:

The seed that is produced has to be tested for its viability and purity before it is distributed to the cultivators in order that the cultivators may obtain best quality seed. For this purpose a Seed Testing Laboratory is functioning at Rajendranagar. Since this is not able to cater to the needs of the entire State it is programmed to establish two more Seed Testing Laboratories in the State during the Fourth Plan Period. During 1966-70 the seed testing will be carried out at the existing Seed Testing Laboratory at Rajendranagar.

Fertilizers:

Andhra Pradesh is one of the largest consumers of fertilizers in the country and the consumption has been continuously on the increase for the past few years as given in the statement below:

Year.	Lakhs of tonnes.
1965-66	5,06,747
1966-67	7,81,351
1967-68	10,88,824
1968-69	15,83,586

During 1969-70 it is programmed to distribute 21,70,000 tonnes of fertilisers.

The supply position of the fertilizers has been very satisfactory.

Soil Testing Programme:

Soil Testing is an essential requisite for proper use of fertilizers and also for tackling the special problems like salinity, alkalinity etc. There has been a growing awareness among the farmers in this regard. In Andhra Pradesh, we have at present six Soil Testing Laboratories of which the 3 Laboratories at Rajendranagar, Tadepalligudem and Bapatla are old ones. During 1968-69, three more laboratories have been added-on Yemmiganur in Kurnool district, Kodur in Cuddapah district and Amadalavalasa in Srikakulam district which are being

developed. In all these laboratories during 1968-69, about 55,000 soil samples were analysed. In the Fourth Plan Period, it is proposed to establish one Soil Testing Laboratory in each district. During 1969-70 it is programmed to establish seven additional Soil Testing Laboratories in the Districts of East Godawari, Nellore, Chittoor, Anantapur, Mahaboobnagar, Medak and Warangal. Besides, the laboratories at Rudrur and Garikapadu are proposed to the strengthened to meet the requirement of the districts of Nizamsbad and Krishna.

Plant Protection :

Pests and diseases take heavy toll of our crops and control of these at proper time is very essential for saving loss of production During the Fourth Plan Period, it is programmed to cover an area of 350 lakh acres gross or 150 lakh acres net by plant protection measures. During 1969-70, 161 lakh acres gross or 80 lakh acres net are proposed to be covered by plant protection measures. To intensify the measures of pest control, each district is now provided with a van and necessary equipment, such as sprayers, dusters and pesticides. Since one van is not able to cope-up with the existing demands it is programmed to establish one more additional mobile unit in each of the districts during 1969-70.

It is necessary that the pesticides supplied to the farmers are of good quality. To ensure that the active ingredient is upto the standard a Pesticide Testing Laboratory is functioning at Rajendranagar. It is proposed to strengthen this laboratory by attaching a Bio-Testing Unit during 1969-70, whereby efficacy of the pesticides will be tested not only by analysis but also by their effect on insects under field conditions.

Epidemic Control of Pests and Diseases :

Owing to vagaries of season, pests and diseases sometimes occur in an epidemic form particularly on Groundnut and Rice. In such cases it is not possible for an individual farmer to tackle the pest. In such instances in order successfully to control the pest and prevent it from spreading to other areas it is necessary 11th at the control measures are taken on a large scale. Provision is made to meet expenditure under such contingencies.

During the current khariff season an unprecedented occurrence of rice Hispa (Thataku Tegulu) threatened the entire rice crop in the delta area. The pest made its appearance in the last week of June and in the first week of July in Krishna district and soon spread to Guntur, West Godavari, East Godavari and Khammam districts and it is estimated that an area of 8 lakhs acres was in danger of complete destruction from this pest.

In order to control this pest and to prevent it from spreading to other areas it was necessary that every acre of affected crops was treated with suitable pesticides. Therefore all the above five districts were declared pest affected areas under the Andhra Pradesh Pest and Disease Control Act, 1917.

According to the provisions of the Act it is obligatory on the part of the farmers to treat every acre of pest-affected crop with suitable pesticides to control and to prevent the pest from spreading to

other areas. Certain concessions were also given to the farmers so that they can easily take up pest control measures. 50% of the cost of pesticides will be met by Government of India under the scheme of control of Epedimics. Of the remaining 50% the State Government have agreed to bear 25% of the cost while the balance of 25% only will have to be met by the farmer. To treat the 3 lakh acres of infested crop Rs. 30 lakhs worth of pesticides are required. Of this, Rs. 15 lakhs will be provided as subsidy by Government of India and Rs. 7½ lakhs as subsidy by the State Government. The cultivators will have to bear the remaining Rs. 7½ lakhs only i.e., the ryot has to bear Rs. 2.50 only per acre.

I am glad to inform that enthused by the concessions offered to the farmers, the farmers have whole-heartedly co operated with the Department and carried out the pest control operations in a big way, and thus checked further spread of the pest. The infested crop has now survived and is expected to give normal yields. As 25 bags of paddy per acre valued at Rs. 1,000 the total value of crop saved over 3 lakhs of acres amount to Rs. 30 crores. In this connection I greatly appreciate the untiring efforts of the Officers of the Agriculture Department and the co-operation of the farmers and also acknowledge the timely help of Government of India for their liberal subsidy.

Commercial Crops Cotton :

Cotton is an important commercial crop in Andhra Pradesh with a production of about 2 lakh bales per year grown in an area of 7,88,838 acres mainly under rain-fed conditions. During Fourth Plan Period additional production of 0.70 lakh bales is envisaged and during 1969-70, the programme is to increase production by 0.14 lakh bales. Greater emphasis is laid on developing long staple cottons. Fertilization of rainfed crops and adoption of the intensive plant protection measures is also programmed for improving the cotton yields.

The introduction of cotton crop in wet land as a second crop following rice which was initiated in early 1962-63 has made an impressive progress, and during 1969-70 about 50,000 acres are proposed to be covered under this programme. The cultivation of cotton under rice fallows has added to the economy of the cultivators considerably in Krishna and Guntur districts.

Sea-Island Cotton, an extra long staple variety, was also successfully introduced in the State in the Yemmiganur area under Tungabhadra Low Level Canals. During 1968-69 the crop occupied an area of 740 acres. In the current year an area of 1,400 acres are programmed to be brought under this, mainly under Tungabhadra Low Level Canal. In order to encourage farmer to grow Sea-Island Cotton special incentives in the form of subsidy on plant protection chemicals to an extent of Rs. 50 per acre is provided as the farmer will have to spend nearly Rs. 150 to Rs. 200 towards plant protection alone

It is proposed to extend the area under Sea-Island Cotton during 1969-70 in Tungabhadra High Level Canal and Nagarjuna sagar areas where such incentives are provided to farmers.

Oil Seeds :

In the Fourth Plan Period an additional production of 8 96 lakh tonnes of oilseeds is programmed mainly by implementing the package programme in the irrigated and assured rainfall areas, besides introduction of High Yielding varieties of groundnut and castor over a large area.

Groundnut :

Groundnut has a coverage of 32.33 lakh acres in the State and substantially contributes to the economy of the dry land farmers. A special scheme for increasing the per acre yields by adoption of package of practices including application of Fertilisers and plant protection measures has been taken up under rainfed conditions in areas of assured rainfall. In order to encourage the farmers to take up these practices a subsidy of Rs. 7.50 per acre is provided towards plant protection over an area of 20,000 acres. Groundnut is also being introduced as a second crop after rice in all project areas. Additional production of 0.7 lakh tonnes of oilseeds during 1969-70 is progaammed.

Castor :

Castor is cultivated over 7 lakh acres in Andhra Pradesh. The local variety is of long duration of nearly 240 days and therefore is subject to drought and consequent failure of crop. A new variety 'Aruna' which is only about 4½ months in duration developed at Rajendranagar has been recently introduced. This variety being of short duration is not subject to drought and yields almost two to three times more than the local long duration variety and is a boon to the farmers. The Intensive programme to popularise this variety in all the castor growing districts has been taken up. This also fits in as a second crop in some of the irrigated areas and hence has a great potential for increasing production of castor in the State.

Coconut :

In order to supply farmers coconut seedlings of proved quality the Department of Agriculture has established 7 nurseries in the State. These nurseries supply annually about 1.5 lakh seedings. During 1969-70, it is proposed to start two more nurseries one at Nandipadu in Nalgonda district and the other in Garladinne in Anantapur district to supply a total of 2 lakh seedlings during the year.

A programme of producing Hybrid coconut seedlings by crossing the tall and dwarf varieties of coconut has also been initiated during the year with the full financial assistance of the Indian Central Coconut Committee.

Sugarcane :

Sugarcane is an important commercial crop in Andhra Pradesh covering an area of 3 lakh acres with an annual production of 97 lakh tonnes. During the Fourth Plan Period the sugarcane development programme envisages an additional production of 19.70 lakh tonnes mainly by increasing the acre yield from 32 tonnes to 38.4 tonnes per acre by adopting improved agricultural practices and providing

irrigation facilities during summer. In 1969-70 an additional production of 4 lakh tons is envisaged.

In order to demonstrate improved agricultural practices in sugarcane there are six Liason Farms established in the State working in close liason with the sugar factories at Bobbili, Ellamanchili, Tanuku, Samalkot, Vuyyur and Chittoor. Besides these Liason Farms there are four demonstration farms in the areas of Amadalavalasa, Chelluru, Chagallu, Challapalli factory zones. During 1969-70, it is proposed to establish one more Liason Farm in Nizamabad district.

Tobacco :

Andhra Pradesh is an important State for producing Tobacco and 95% of the production of flue cured Virginia tobacco in the country is grown in this State. The present level of production is about 166 million Kgs., and this level is proposed to be raised by 30 million Kgs., during the Fourth Plan Period.

The possibilities of developing the Virginia tobacco in the red soils of Andhra Pradesh have been explored and found to be successful. This programme is initiated in the district of Kurnool, Nellore, East Godavari, West Godavari, Khammam and Warangal districts. Under this programme, it is proposed to bring an area of 150,000 acres under tobacco in red soils during Fourth Plan Period. In 1969-1970 it is proposed to cover 15,000 acres. Under this scheme, the farmers are given subsidy for construction of barns and for sinking wells at Rs. 1,000 and Rs. 1,250 respectively. They are also given subsidy for purchase of tobacco seedling at Rs. 20 per acre.

Fruit and vegetable development:

Grape :

The grape cultivation in the State had a very rapid development during the past 3 to 4 years. From a few acres scattered in and around Hyderabad today the area has increased to 3,500 acres and has spread to districts like Kurnool, Cuddapah, Anantapur and Chittoor besides Hyderabad. With the improvement in the technique of growing it has been possible to greatly increase the per acre yields off this crop fetching very lucrative returns to the grower. I am very happy to announce that the State has won the All India Prize for grape by recording the higest per acre yield of 30 tonnes. I congratulate Sri Sagiraju Pedda Soma Raju of Jeedimetla, Hyderabad district for his unique achievement in this regard. Anabe-Shahi has been the ruling variety of grape under cultivation till recently. However new varieties have also been successfully introduced and the most important of them being Thompson seedless and Kali Sahibee.

Cashew :

A scheme for development of Cashew is planned to be implemented with 100% assistance from the India Cashew Development Committee, Ernakulam. Under the scheme subsidies are provided to farmers for manuring the Cashew plants and also for taking up

plant protection measures. Furthre it is proposed to distribute 30,000 layers of good cashew plant to farmers during the Fourth Plan Perio.

Vegetable Development :

With a view to intensify vegetable cultivation special programmes are taken mainly in Urban centres in the State. There are two Seed Production Centres one at Rajendranagar and the other at Anakapally for production and supply of vegetable seed.

Ayacut Development:

Irrigation is an important input of Agricultural prodution and greater emphasis is being laid on all the Plan Programmes for developing irrigation potential both surface and underground. Effective utilisation of irrigation water assumes a great importance in increasing production. Greater emphasis is laid on proper land development, introduction of high yielding varieties, improved agricultural practices and multiple cropping.

Under Nagarjunasagar Project water will be available from July to March and within this period it is planned to educate the farmers to successfully raise two crops by the introduction of suitable varieties. Further, to assist the farmers in solving local problems, a four-man team consisting of an Agricultural Assistant, Revenue Inspector, Cooperative Inspector and Public Works Department, Supervisor are constitued who visit each farmer and each field. Working of this four-man team in the Nagarjunasagar Project has been very helpful to the farmers and it is proposed to constitute such teams in the other project areas under development.

SOIL CONSERVATION PROGRAMMES IN ANDARA PRADESH :

The soil and water are two natural gifts which have to be judicially utilised for maximising crop production particularly in dry lands.

In Andhra Pradesh about 70% of the cultivated land, extending over 210 lakh acres, depend entirely on rainfall for crop production. Most of these dry lands are slopy and the rainwater is lost as run-off and the top fertile soil also is washed away along with it. Crop yields get reduced due to these losses. Further, the soil lost is deposited as silt in the tanks lower down reducing their storage capacity.

Soil and water conservation measures aim at preventing the soil and water losses. It also helps in retaining moisture, in the soil which will be available to crops. Further, the wells in these areas will get copious supply of water by recharging underground water.

In the Fourth Plan period it is programmed to cover about 4.5 lakh acres. During 1967-70 the soil conservation activities are concentrated in the chronically drought-affected districts of Rayalaseema, Telangana and the North Coastal districts of Srikakulam and Visakhapatnam. An amount of Rs. 50 lakhs is provided in the Plan Budget of 1969-70 and it is programmed to extend soil conservation measures to over 1.8 lakh acres.

Soil Conservation is an important measure for improving soil fertility and crop yields for areas which are entirely rainfed. It is therefore proposed to intensify these programmes in dry areas.

CROP COMPETITION:

To maximise production from a unit area and also to create a healthy competition among farmers to produce the maximum yields, the crop competition programme was started in the year 1950-51. So far 6,8 ,124 competitors participated in this programme. These competitions are held every year on paddy, jowar, groundnut and sugarcane. The farmers who record the highest yield is awarded a State prize of Rs. 650 each in case of paddy, jowar and groundnut and Rs. 1,000 for sugarcane The yields recorded for the crops during 1967-68 are; paddy 5 670 kgs. as against average of 537.5 kgs., per acre; jowar 900 kgs. against 192.8 kgs., per acre; groundnut 900 kgs., per acre against 279 kgs. per acre and sugarcane 196.43 M tonnes per acre. against average of 35.02 M. tonnes per acre.

These competitions show the potential for increasing per acre yields by adopting improved techniques of cultivation.

TRAINING PROGRAMMES

FARMERS TRAINING AND EDUCATION :

With the introduction of new technology and science in agriculture it has become necessary to train the farmers in the adoption of these new techniques in farming. The High Yielding variety of crops require modern techniques of farming. In order to disseminate this new knowledge among the farming community and make the cultivation of these crops a success, it is necessary that the farmers should be given a practical training through demonstration and audio-visual aids. Hence a scheme for training of farmers has been started in the followin 4 Centres: Rajendranagar, Gopannapalem, Nandyal and Kalahasti.

The main components of the Farmer's Training and education programme are as follows:

(a) Production-*cum*-demonstration training;

This is organised for 1-2 days in the Government farms as well as on the farms of the progressive farmers. The production-*cum*-demonstration training camps are organised by a paripatetic tem manned by experienced technical staff.

(b) 7-15 days specialised training:

Short term institutional courses are organised on specific subjects for farmers and farm women at the farmers' training institution.

(c) Three months specialised training for Young Farmers:

This is organised at the Farmers' Training Institution for the benefit of the Young Farmers who wish to pursue farming as a profession.

(d) Radio supported Farmers' discussion groups (Charcha mandal):

These discussion groups serve as continuing demidum imparting the latest agricultural and Home Economics information to their members and encourage individual adoption of recommended practies through group discussions. One thousand Transister Radio Sets are supplied by Government of India for distribution to the Charcha Mandal at 50% cost.

The three Agricultural Schools at Ghantasala, Suryapet and Yemmiganur intended to train farmers children in scientific farming will be continued during 1969–70. Great emphasis will be given in training of the farmers' sons in maintenance and repairs of farm implements including tractors, pump-sets, etc.,

Soil Conservation Training Centre:

In order to equip the staff with the knowledge and technique required for implementing the soil conservation schemes a training programme in soil conservation is also in operation in the State. The training centre is located at Hyderabad. The Soil Conservation Assistants and Sub-Assistants as well as regular extension staff are trained for a period of 3 months. Besides a 4-week course also is taken up for giving training to the Village Level Workes.

Plant Protection Training Centre:

With the introduction of new varietis of crops and new technology, plant protection has become a must for successful farming. In order to train the extension staff in proper plant protection techniques the Plant Protection Training Centre at Hyderabad, is proposed to be continued during the year 1969–70 and the Fourth Plan period.

District Administration:

Effective and timely supervision of the filed programme is the key to success. This can be done provided the unit of operation is within manageable proportion. At present, the District Agricultural Officers are not able to make effective supervision on the working of the field staff owing to unweild large areas of operation assigned to them. It therefore, proposed to suitably strengthen and modify the administrative set up of the Department to ensure effective supervision and proper implementation of agricultural production programmes.

AGRICULTURAL UNIVERSITY

Teaching:

There are three Faculties in the A. P. A. U. viz., Faculty of Agriculture, Faculty of Veterinary Science and Faculty of Home Science.

The following are the various courses now offered in the University.

Agriculture:

1. B.Sc. (Ag. Courses).
2. M.Sc. (Ag. Courses).

Veterinary Science:

1. B.V.Sc. Courses.
2. M.Sc. in veterinary Science.

Home Science:

1. B.S. (Home Science).
2. M.Sc. (Home Science).

Under-Graduate Courses:

The present intake capacity in under-graduate courses is as follows:

I.	Faculty of Agriculture:		
	B.Sc. (Ag.)		400
	(a) College of Agriculture, R'nagar	160	
	(b) Agril. College, Bapatla	160	
	(c) S. V. Agril. College, Tirupati.	80	
II.	Faculty of Veterinary Science :		
	B.V.Sc.		120
	(a) College of Vety. Science, Hyderabad	50	
	(b) College of Vety. Science, Tirupati	70	
III.	Faculty of Home Science:		
	B. Sc. (Home Science)		
	College of Home Science, Hyderabad	80	

Post-Graduate Courses:

New Courses instituted during 1968–69.

In the Faculty of Home Science, Post-graduate Courses leading to the award of M. Sc., degree in the subject of Foods and Nutrition has been instituted from the Academic Year 1968–69.

In the Faculty of Agriculture, Post-graduate Courses in the subject of Agricultural Botany and Horticulture have been instituted from 1968–69 at the Agricultural College, Bapatla and Sri Venkateswara Agricultural College, Tirupati respectively.

In the Faculty of Veterinary Science Post-graduate Courses in four more subjects have been instituted from 1968–69.

The admission strength in Post-Graduate Courses in the three faculties is as given below;

Faculty of Agriculture—M. Sc. (Ag.)

1.	College of Agriculture, Rajendranagar	37
2.	Agrl. College, Bapatala	8
3.	Sri Venkateswara Agricultural College, Tirupati	5

Faculty of Veterinary Science—M. Sc. (Vety. Sc.)

1. College of Veterinary Science, Hyderabad	25
2. College of Veterinary Science, Tirupati	25

Faculty of Home Science—M. Sc. (Home Sc.)

College of Home Science, Hyderabad	8

Under-graduate and Post-graduate programmes have been strengthened in all campuses with increased library faculties in the shape of books and journals, furniture and fittings, apparatus and appliances.

Short courses for the benefit of adult women have been started at the College of Home Science, Hyderabad from 1968-69 in the subjects of Foods, Nutrition, Textiles and Clothing and Home Management.

It has been decided, subject to the required financial assistance forth-comming from the I. C. A. R. to start from the academic year 1969-70 M. Sc. (Ag.) Courses in four more subjects viz., Chemistry and Plant Pathology in the Agricultural College at Bapatla and Agronomy and Entomology at Sri Venkateswara Agricultural College, Tirupati and to institute Ph. D. Courses in the subjects of Plant Pathology, Extension and Entomology in the Agricultural College at Rajendranagar.

RESEARCH

Thirty-six Agricultural Research Stations and 5 Livestock Stations transferred by the Government to this University continue to function. The theme of research in agriculture continues to be the evolution of varieties and development of practices that suit the environment in which a crop is grown. This is best illustrated by the five new varieties released during 1968-69. To meet the need for cold tolerant varieties for rabi season in the Telangana and rural parts of Rayalaseema, "Hamsa" variety was bred. For late crushing sugarcane variety Co. 62175 was released which proved to be an improvement over the famous variety Co. 419 Krishna Cotton was released for growing in rice fallows and this is a better yielder and spins a higher count than the ruling P 216 F variety. "Swarna" variety of Jowar bred in the All India Co-ordinated Research Project on Sorghum was found to be suitable for Andhra Pradesh during the rabi and summer seasons. Its yields are comparable with the hybrid CSH 1 under a higher level of management. "Chilli G. 4" meets a long-felt need for a high yielding green chilli variety.

As a first step to achieve a break through in rice production, an analysis has been undertaken of the factors influencing the yield of the rice plant. The duration of varieties suitable to the different tracts has been arrived at. This forms the basis for future research in rice. The causes for the failure of the first crop of rice in newlydeveloped Ayacut have been studied and remedial measures worked out; With a view to extend wheat cultivation in Andhra Pradesh, adaptive trials are in progress at Anakapalle, Lam, Tirupati and Nandyal. The results have indicated that there is scope to increase the yield by increasing the seed rate. Further work is in progress.

Recently it has been found that there are extensive areas in the State in which high yielding varieties of crops suffer from a deficiency of Zinc. As instances may be mentioned Maize in Karimnagar district and rice in Karimnagar, Nandyal and Nellore Zones. Addition of a small quantity of Zinc Sulphate to the soil has been found to correct this difficiency and result in a substantial improvements in yields. Further trials are in progress in farmers fields with a view to determine the dosage of application with greater precision. The University and the Department of Agriculture are working in close collaboration.

The role of nitrogenous fertilisers in overcoming draught is under investigation. Several well-considered projects on grass land improvement and management, water conservation and use of Herbicides are in progress. The base as well as the depth of various prblems connected with latest agricultural practices are being strengthened.

Arbitrariness which exists today in the fertiliser recommendation based on the soil tests is sought to be removed. Renewed efforts are being made to correlate soil fertility with crop responses. The Principles which enable protection of data from one from one region to another are being devloped and tested.

A dramatic increase in yield has been obtained when rainfed or light irrigated crops have been sown using the seed-*cum*-fertiliser drill. The higher yields are due to more uniform plant population and better utilisation of the fertilisers when properly placed in the soil.

A new technique developed in the United States of America for preserving buffallo and sheep semen at room temperature using coconut milk as an extender was tested with a view to perfect it to suit the local conditions. The possibility of using coconut milk to expand the use of buffalo and sheep semen is under investigation.

Extension:

Extension service in Hyderabad district was introduced in 1967 spreading its activities over 8 blocks of Hyderabad district. The Extension Education Programme was also started in Chittoor district in a moderate way in 1967 and it has been extended in the current year to cover four more blocks. Necessary staff has been sanctioned.

Besides, it is programmed to start on a nominal scale Extension Education Programme in Guntur district also and necessary provision has been made in the current year's budget. One block of villages around the Agricultural College, Bapatla will be selected for implementing this programme.

Out of seven colleges under the control of Andhra Pradesh Agricultural University, Extension Wings are in operation in five colleges. These Wings not only impart in the field practice training to under-graduates but also involve themselves in the developmental activities. They also undertake the establishment of National demonstrations.

A new feature in the field of Animal Husbandry during last year was to actively involve the under-graduate students in taking up preventive inoculations & treatment against diseases of cattle in a massive way. The response from the farmers was encouraging.

Sheep Farmers in Hyderabad district were given training for short period in improved methods of sheep rearing for quality mutton and wool. It is the first of its kind in India. Further, artificial insemination for improvement of sheep is also in progress.

A refresher course in Agricultural Finance for the Officers of State Bank of India was arranged by this University in December, 1968 in order to enable the Banks to develop sufficient understanding of the problems and the possibilities of agricultural development and needs of the agriculturists and how the banks can participate in the present green revolution.

The University has been actively involved in the conduct of national demonstrations on the farmer's fields with a view to involve the Research Officers so that they not only get acquainted with field problems but also show the farmers the potentiality to obtain the maximum production in an unit area in a year.

During the year 1968-69, 80 National demonstrations were allotted to the University. Of these, 70 plots were estab ished. The results received so far indicate that a miximum yield of 18,172 kg.ha. has been obtained by a ryot at Vijayanagaram against a target of 9 tonnes fixed by Government of India for two crop demonstrations. This has exceeded our previous record of 17.2 tonnes ha. obtained by a ryot in Gungal village, Hyderabad district. This means that the yield of 18.2 tonnes ha. has exceeded the All India record of 17.2 tonnes of previous year obtained in Andhra Pradesh.

During the current year i.e. 1969-70, Andhra Pradesh Agricultural Univers'ty has been again allotted 80 National demonstrations. These have been assigned to various officers in charge of research stations and Principals of Agricultural Colleges. The work is in progress.

With the objective of making available to the farming community information on the latest techniques on Scientific Agriculture, Animal Husbandry and Home Science activities, the Andhra Pradesh Agricultural University has published one crop caelendar for the year 1968 in Telugu. This was the first of its kind. The same is being printed for the current year on a large scale with some more improvements based on the suggestion offered by various agencies concerned. This will be released shortly.

The Agricultural University in collaboration with the All India Radio, Hyderabad has been broadcasting "Farm News Bulletin" every day for five minutes on Scientific Agriculture which is of topical and current interest to the farmers so as to enable them to make use of the news immediately. This is being broadcast from all the Centres of All India Radio in Andhra Pradesh.

Recently, the Indian Council of Agricultural Research has accorded the sanction for the establishment of an Agricultural Communication Centre. Together with the Press, this will form a nucleus for the development of an effective Agricultural Communication. This Centre will cater to the communication needs, preparation and produotion, of Audio Visuals and Agricultural Journalism.

NOTE ON ANIMAL HUSBANDRY DEMAND FOR THE YEAR 1969-70

The Budget estimates for the year 1969-70 provide for an expenditure of Rs. 3,65,63,000 both for the Animal Husbandry and the Integrated Milk Project.

Andhra Pradesh stands as the foremost State in Agriculture and it is quite often referred to as "ANNAPURNA" of our country. Agriculture and Animal Husbandry are functioning hand in hand for increased production. Though substantial results were achieved so far in the field of Animal Husbandry in some districts, if Andhra Pradesh has to be referred as 'KAMADHENU' of India, the Animal Husbandry activities have to be intensified. This State is ranked as third with respect to the cattle wealth in the country. In the quality of buffaloes, Andhra Pradesh is next to Punjab only, but still much progress has to be achieved and this can be achieved only through long range developmental programmes spread over 15 to 20 years. The important handicap for rapid progress in a short time is the large number of stunted and under-sized animals with poor milk yield that we possess.

We have to gradually eliminate these types of cattle and strive for producing better cattle and with high yields.

In our State, very few ryots possess milch cows yielding 10 to 20 litres of milk per day. If every farmer strives hard and provides necessary inputs for scientific breeding, feeding and management, every citizen can be assured of the optimum requirement of 10 ounces of milk a day per individual as recommended by Nutritionists.

(1) *Cattle Development*:

To achieve overall cattle development and increased production, scientific breeding to develop high-yielding cattle, provision of well-balanced concentrates and adequate green fodder, scientific management and disease control should be taken up simultaneously as a multi-faceted programme. It is also important to provide adequate marketing facilities for profitable disposal of milk, butter etc., produced. It is not an easy matter to take up this

multi-faceted overall developmental programme. Success of this programme entirely depends on the enthusiasm and the active co-operation of the farmers with the Animal Husbandry Department, adequate budget, besides hard work and initiative of the officers and staff of the Animal Husbandry Department.

Previously, upgrading of the local cattle was undertaken by natural crossing with superior germplasm and to supply this seed-stock of bulls, there are 11 Livestock Farms in the State. These are located at Siddiramapuram in Anantapur district, Kakinada in East Godavari district, Nekarikallu in Guntur district, Kampasagar in Nalgonda district, Chintaldevi in Nellore district. Mamnoor in Warangal district, Karimnagar in Karimnagar district, Visakhapatnam and Chintapalli in Visakhapatnam district and Banavasi and Mahanandi in Kurnool district. With the establishment of 84 Key Village Blocks and 2 Intensive Cattle Development Blocks in the State, an increase of 24 per cent in milk yield, besides general development Blocks areas. Progressive farmers after recognising these spectacular results, are freely coming forward to take up the Artificial Insemination Programme with much more enthusiasm than ever. During the year 1968-69, 58,000 improved calves were born through Artificial Insemination as compared to 45,000 during 1967-68. At present there are 10 Semen Banks in the State, located at Visakhapatnam, Rajanagaram, Gannavaram, Ongole, Tirupathi, Nandyal, Vijayapuri, Hyderabad, Warangal and Nizamabad. 80 Jersey, 16 Brown Swiss, 18 Guernsey bulls, which are imported from various countries, are maintained in these ten Semen Banks for the collection of semen and supply to various Artificial Insemination Centres in the State. Besides the above bulls, highly-pedigreed Ongole, Tharpakar, and Murrah bulls are also maintained in these Semen Banks. The Department has taken up three types of programmes of cattle development viz., (1) Cross Breeding of local cattle with exotic breeds to improve the milk yield and reduce the inter-calving period; (2) breeding the local Ongole cattle with Tharparkar bulls to augment the milk yield as well as to produce sturdy work bullocks for agriculture; and (3) upgrading the local non-descript buffaloes with Murrah bulls to increase the milk yield in buffaloes.

These 10 Semen Banks cater to the needs of 1,076 Artificial Insemination Centres all over the State. There are proposals to establish one Semen Bank in each district and strengthening some of the existing Semen Banks to meet the ever increasing demand of semen by Artificial Insemination Centres in the State. With the introduction of the new method of diluting the semen with coconut water and other chemicals, the semen can now be preserved up to 5 days, as compared to the previous conventional method of diluting the semen with milk and egg-yolk, where the semen can be preserved for only about 48 hours. Programmes are under way to introduce this new technique of dilution in all the Semen Banks in the State.

(2) *Feed and Fodder*:

Increased milk production is only possible when the milch cattle are fed with nutritious feed and fodder. To provide adequate green fodder, intensive propaganda has been undertaken for growing fodder grasses like Hybrid Napier, Lucerne, Berseem, Pillipesara *etc.* Wherever irrigational facilities are available, farmers are growing these fodder crops along with other crops. Even in this regard, there is need for more intensive efforts.

Not only for health and vigour but also for production of milk, balanced concentrate feed is very essential for animals For the manufacture of this concentrate feed, 3 Feed Mixing Plants are established at Buddhaveram, Gudlavalleru and Bhongir. So far, 5,126 tonnes of maize and Milo have been supplied, free of cost, by the World Food Programme authorities to Buddhavaram Feed Mixing Plant. In addition, the Bhongir Feed Mixing Plant has been supplied with 950 tonnes of these grains by the World Food Programme. With these grains, other concentrate foodstuffs like groundnut cake, bran, *etc.*, are mixed to prepare a well-balanced concentrate feed. This feed is being sold to those who supply milk to the Integrated Milk Project at a cost of Rs. 48 per quintal. By feeding this concentrated feed, there has been an increase of 33 per cent in milk yield. Noticing this improvement in milk yield, many cattle owners are taking to feed their animals with concentrate feed. The Feed Mixing Plants are working on a profitable basis because of the free supply of aid grains

by the World Food Programme and the profits earned are converted into "a Counter-part Fund". It is proposed to strengthen the existing Feed Mixing Plant with the help of this "Counter-part Fund." There is also a need for establishing a Feed Mixing Plant in each district of the State, with the help, enthusiasm and co-operation of the local cattle owners.

Proposals are being formulated to achieve revolutionary progress in Andhra Pradesh through modern and scientific activities. There is enough scope to supply more quantity of milk to the milk projects established in Vijayawada, Hyderabad, Nellore, Chittoor, Rajahmundry, Warangal and Visakhapatnam. There is also a need for greater efforts for improving the local non-descript, small-sized animals with low milk yields and develop them into better cattle in the backward and upland areas in our State.

(3) *Poultry Development:*

Andhra Pradesh ranks first in Poultry population. Next to milk production, poultry farming is the important rural industry in the State. By undertaking extensive prophylactic Vaccinations against poultry diseases like Ranikhet disease and fowl-pox, people have shed their past fears and are taking to poultry farming in a big way. The "Deep litter" system has made the rearing of poultry easy and safe. In the past 2 or 3 years, many people have taken to poultry farming in the twin cities of Hyderabad and Secunderabad, in large towns like Visakhapatnam and Vijayawada and even in large villages like Gudlavalleru, investing heavy amounts and earning good profits. But Poultry Development has not shown much progress in the rural areas, particularly, in the villages. Every family in the villages must rear poultry and utilise the eggs for the members of their family so that not only they will be healthy but their children will also become strong and sturdy citizens. Selling of any remaining eggs will also augment the income of the family. To create interest among small families, agricultural labourers and persons with any other occupation in every village, small schemes are being prepared. To achieve this, every Veterinary Assistant Surgeon doing extension work in every Panchayat Samithi should himself visit every village and enthuse every house owner to take to back-yard poultry farming. It shall be

the responsibility of Veterinary Assistant Surgeons to see that in all Panchayat Samithis in the State, this scheme is implemented within 6 months. I also emphasise that every member of the Panchayat Samithi including the President of the Samithi and the concerned Block Development Officer, should co-operate fully in the implementation of this scheme. It is my earnest hope that every small family in each village should not only be healthy but also add to the family income through this scheme.

At present, there are six Regional Poultry Farms and eight District Poultry Farms in the State. The Regional Poultry Farms are located at Visakhapatnam, Guntur, Chittoor, Cuddapah, Saroornagar and Patancheru. The District Poultry Farms are located in Karimnagar, Kurnool, Mahaboobnagar, Nalgonda, Nellore, Nizamabad, Warangal and West Godavari districts. All these farms are functioning on "self-sufficiency" basis. Around cities and large towns, 3 Poultry Marketing Centres are established to aid poultry farmers for marketing their produce. These Poultry Marketing Centres are located at Hyderabad, Visakhapatnam and Vijayawada. If Poultry farming is taken up in a big way by the farmers in the rural areas also, it is proposed to establish more poultry marketing centres in such areas. Already at Warangal and Kakinada, Small-scale Poultry Marketing Centres are established. There is a proposal to establish one more Marketing Centre at Kurnool. The existing Marketing Centres have handled 48 lakhs of eggs and helped the Poultry Farmers in selling their eggs, during 1967-68. During 1968-69, the Poultry Marketing Centres have handled 51 lakh eggs. The eggs are procured from selected centres where more eggs are available and brought to the Marketing Centre for sale of eggs at the Centre. Besides, the Poultry Marketing Centres handle dressed chicken and poultry meat also. It is estimated that these centres had a business turnover of about Rs. 12 to 13 lakhs.

Further, these Marketing Centres prepare well-balanced concentrate feed for poultry and supply to the marketing centres. During 1968-69, these centres have prepared 27.3 tonnes of poultry feeds and sold to poultry farmers at the rate of Rs. 52 to 56 per quintal and made a business turnover of about Rs. 15,000. The World Food Programme has supplied 132 tonnes of Maize free of cost to these centres

and the World Food Programme are committed to supply these grains to the centres for 8 more years

(4) *Piggery Development*

The Bacon Factory at Gannavaram, Krishna district, has been commissioned very recently and this is at present handling 5 to 10 exotic pigs a day for production of pork and other products Apart from the above, other products are being made like sausages, bacon etc At present the pork and pork products are marketed at Hyderabad Vijayawada, Guntur, Eluru and Visakhapatnam towns Till now, 1 800 exotic pigs were slaughtered and pork worth about Rs 5 lakhs was sold at various places

With the establishment of Bacon Factory at Gannavaram, progressive farmers in and around the factory have taken to Pig Farming as a small cottage industry Exotic pigs are supplied on half cost to progressive farmes Till now, 1,500 exotic pigs were supplied to progressive farmers on half cost As an adjuecnct to this factory, 2 Pig Breeding Farms are established at Muktyala and Pedavegi In the year 1968 69, farmers of Ireland have donated 130 exotic pigs to our State When an adequate market is established for pork and its products, the Bacon Factory can handle 50 to 100 exotic pigs a day Rs 57 lakhs have been invested on this factory till today

(5) *Sheep Farming*

Andhra Pradesh State ranks second in Sheep population in the country. In upland areas at present, Sheep Farming is in the hands of poor people, who earn their livlihood through this. Much progress could not be achieved in this sphere, as it ought to be More progress through scientific methods of management has to be achieved in improving the meat and wool quality of the indigenous sheep. There is good scope to introduce Artificial Insemination in sheep also and necessary investigations are undertaken in this regard At present there are 2 sheep farms, one at Penukonda in Anantapur district and the other at Mahaboobnagar. In the near future, it is proposed to establish a large-scale Sheep Farm with more than 5,000 "Corredale" sheep, an Australian breed, at Mamidipalli near Hyderabad with the Central aid. There is good scope for improving the quality of the wool and

quantity of meat among local sheep through cross-breeding with these exotic sheep.

(6) *Loans for Dairy and Poultry Farming*:

Having realised the benefits of Dairy and Poultry Farming, many farmers have come forward for sanction of loans from Commercial Banks. Till now, 35 applications at a value of about Rs. 15 lakhs for Poultry Farming and 96 applications at a value of Rs. 25 lakhs for Dairy Farming were recommended to Commercial Banks for sanction of loans.

(7) *Veterinary aid and Disease Control*:

Adequate and timely Veterinary Aid and Disease Control are very important to make the Animal Husbandry Production Programmes, a success.

At present 1,180 Veterinary Dispensaries are functioning both under the control of Panchayat Samithis and under the control of Department. It is estimated that there is a Veterinary Institution for every 11,400 head of cattle in the State. Apart from these institutions, Key Village Centres, and R.C.D. Units also cater to the needs of the people for veterinary aid and disease control in the area. About Rs. 58 lakhs of buildings, lands, medicines and equipment have been donated to the Department by the farmers in establishing the existing Veterinary Institutions. This stands to the eloquent testimony for the ever-increasing enthusiasm among farmers to have more and more Veterinary Institutions. Many more farmers are anxious to donate considerable amounts for opening Veterniary Dispensaries.

All varieties of vaccines that are required for the State are manufactured at the Veterinary Biological and Research Institute, Hyderabad. Only Rinderpest vaccine is being purchased from Indian Veterinary Research Institute, Izatnagar and plans are finalised to manufacture this vaccine also at Veterinary Biological and Research Institute, Hyderabad.

Cyclone Relief Measures:

It is well-known that the unprecedented cyclone during the month of May, 1969 has devasted Guntur

Krishna, West Godavari and Khammam districts, causing loss of crores of rupees. Thousands of cattle, sheep and goats were washed away. Several animals died. Immediately, the departmental staff were rushed to the spot to attend to the relief measures. About 7 lakhs preventive vaccinations were conducted to prevent outbreak of contagious diseases. Besides, 126 emergency Veterinary Aid Centres were established to extend immediate veterinary aid. About Rs 1,11,000 worth of life-saving medicines were used in the cyclone-affected areas. Till now, about 3,415 and 1,350 sheep have been distributed to badly-affected farmers in Guntur and Khammam districts respectively. Plans are finalised to distribute sheep in Krishna district also. Apart from this, 219 and 550 work He-buffaloes were distributed to the badly-affected persons who lost their cattle in Guntur and Khammam districts respectively. 95 work He-buffaloes were distributed in Krishna district. Government of India are committed to supply 320 and 80 Murrah heifers (female) from Aarey Milk Colony, Bombay and Haringatta (Calcutta) respectively to this State for free distribution in cyclone-affected areas. These animals would have been distributed by this time but for the non-receipt of railway concessions. Every effort is being made to speed up the relief measures.

Telangana Development Programmes:

For developing the different areas in Telangana region, it is proposed to establish Regional Cattle Development Units in Warangal, Nizamabad, Mahboobnagar and Nalgonda districts. These centres would help in supplying more milk to the Integrated Milk Project, Hyderabad. To further development in poultry, it is proposed to establish a Poultry Marketing Centre at Khammam district. About ten lakhs of rupees needed to take up the above programmes are anticipated from Telangana area.

During year 1969-70, the budget for this Department provides Rs. 2.74 crores towards non-plan expenditure and Rs. 15 lakhs towards plan expenditure and Rs. 5 lakhs under ayacut development When compared with previous years, there is a progressive decline in the allotment of funds under plan expenduflre (1966-67—Rs. 99.81 lakhs, 1967-68—Rs. 50.57 lakhs. 1968-69—Rs 43.48 lakhs, 1969-70—Rs 20.00 lakhs).

The plan schemes proposed during the year with the available budget is separately appended.

The Hon'ble Members of the Legislative Assembly and the Legislative Council are requested to muster the co-operation of the progressive farmers in their areas and endeavour to secure donations in the shape of buildings, equipment and medicines for establishing more veterinary dispensaries, A.I. Centres *etc.* Taking advantage of the strengthening of the existing Semen Banks, development of healthy, sturdy and high-yileding cattle has to be encouraged through better utilisation of the high-quality semen by Artificial Insemination.

Constructive suggestions are solicited from the Hon'ble Members for achieving more and better results in the activities of the Animal Husbandry Department.

ANNEXURE I.

ANIMAL HUSBANDRY DEPARTMENT—1969-70—
ANNUAL PLAN SCHEMES.

Sl. No.	*Name of the Scheme*	*Budget Allotment. (Rs. in lakhs)*
(1)	(2)	(3)
1.	Establishment of Regional Cattle Development Unit, Zaheerabad	1.494
2.	Establishment of Regional Cattle Development Units, Nizamabad and Warangal	1.280
3.	Completion of Regional Cattle Development Unit, Narsapur buildings	0.025
4.	Establishment of Centralised Semen Collection Centre, Pentapadu, West Godavari District	0.680
5.	Electrification of Centralised Semen Collection Centre, Gannavaram	0.180

(1)	(2)	(3)
6.	Strengthening of Centralised Semen Collection Centre, Nizamabad	0.065
7.	Coconut Milk Extender	0.075
8.	Purchase of exotic bulls	0.200
9.	Establishment of Key Village Blocks Anakapalli (Vizag) and one in Warangal	1.104
10.	Establishment of Poultry Marketing Centre at Kurnool with 11 sub-units and strengthening of Poultry Marketing Centres at Warangal and Kakinada	2.687
11.	Walk-in-cooler in Poultry Marketing Centre, Vijayawada .	0.062
12.	Electrification at Poultry Marketing Centre, Vijayawada ..	0.042
13.	Strengthening of State Poultry Farms, Saroornagar and Warangal	0.750
14.	Expansion of Bacon Factory, Gannavaram	1.036
15.	Upgrading of 12 Rural Veterinary Dispensaries ..	0.663
16.	Own your Veterinary Dispensary	0.040
17.	Subsidy and credit facilities to un-employed graduates ..	0.293
18.	Piggery Development Blocks	0.200
19.	Expansion of Veterinary Biological and Research Institute, Hyderabad	2.000
20.	Strengthening of Feed Mixing Plants Bhongir and Gudlavalleru	1.100
21.	Establishment of Clinical Labs	0.192
22.	Rinderpest Schemes	0.123
23.	Additional staff to Livestock Officers, Ongole and Warangal	0.059

(1)	(2)	(3)
24.	Strengthening of Stockman Training Centre, Warangal ..	0.300
25.	Importation of sheep	0.250
26.	Advance training of officers in and outside India ..	0.100
	Total ..	15.000

AYACUT DEVELOPMENT

1.	Opening of 5 Key Village Blocks	2.632
2.	Strengthening of Centralised Semen Collection Centre, Nandyal, Ongole and Nizamabad	1.623
3.	Establishment of Centralised Semen Collection Centre, Srikakulam	
4.	Strengthening of Livestock Farms, Nakerikallu and Kampasagar	0.745
	Total ..	5.000
	Grand Total Rs. ..	**20.000**

ANNEXURE II

Rural Poultry Development Programme:

The Animal Husbandry Department has formulated a programme to introduce small-scale poultry farming in villages. If every house in the village takes up poultry farming with 10 to 12 cross-bred hens, not only the family can have eggs,—a high-protein diet,—but also can augment their income. The deep litter system of poultry saves

expenditure as well as labour. Housewives and children can have this poultry farming as an useful avocation. At present the villagers are rearing desi fowls which yield few eggs. Though the exotic breeds are high yielders, they are not of much use in small-scale poultry farming. Therefore cross-bred poultry are suggested.

The following expnediture and receipt statement indicates the practicability of the scheme:—

Expenditure :	Rs.
1. Construction of poultry house to accommodate 10 to 12 birds	30.00
2. Cost of hens of 4 to 5 months age	100.00
3. Cost of feeding for one year	150.00
Total ..	280.00

Income :	
1. Sale proceeds of 185 eggs from 10 hens per year at the rate of 0.20 paise per egg	370.00
2. Sale of proceeds of culled birds	60.00
Total ..	430.00

The net profit would be Rs. 150 for the first year and Rs. 180 for the second year, as there will be no expenditure on construction of poultry house from second year onwards.

Timely advice and veterinary aid and preventive vaccinations will be extended by the Veterinary Assistant Surgeons working in Panchayat Samithis.

1969-70 సంవత్సరానికి పశుసంవర్ధనశాఖ డిమాండును గురించిన వివరణ: 1969-70 బడ్జెటు అంచనాలలో పశుసంవర్ధనశాఖ మరియు పశీకృత పాలవిభాగం ఖర్చు నిమిత్తం రూ. 3,85,68,000 ల మొత్తం కేటాయించబడినది.

భారతీయ వ్యవసాయ రంగంలో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ "అన్నపూర్ణ" గా ప్రఖ్యాతి గాంచింది. వ్యవసాయానికి పశుగణాభివృద్ధి చేదోడువాదోడుగా మనరాష్ట్రంలో నడుస్తూంది. ఇంతవరకు పశుగణాభివృద్ధి కార్యక్రమాల కృషితో కొన్ని జిల్లాలలో మంచి అభివృద్ధి కనుపించినా, మొత్తం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ "కామధేనువు" రూపొందాలంటే, ఇంకా ఎక్కువ కృషి అరుగవలసియున్నది. భారతదేశంలో మన రాష్ట్రం పశు సంపదలో మూడవ స్థానం ఆక్రమించింది. అభివృద్ధికరమైన గేదె పశువుల సంపదలో మనదే రెండవ స్థానం. అయినా ఇంకా అభివృద్ధి భాగంగా వెంపొందించుకోవాలంటే, దీర్ఘకాలపు పథకాలతో 15-20 సంవత్సరాలు అన్ని రంగాలలోను తీవ్ర కృషి జరిగితేగాని సత్ఫలితాలు ఎక్కువగా కనపడవు. ఈ కృషికి మనకు ముఖ్యమైన అడ్డంకు మనకు ఎక్కువగానున్న చిన్న సైజు, పొట్టివి, పాల దిగుబడి తక్కువగానున్న పశువుల సంఖ్య వీటిని తగ్గించి, మేలుజాతి రకాలను అభివృద్ధి చేసుకొనే కృషి ఎంతైన చేయవలసియున్నది. అన్నిటే బలమైన, దృఢమైన, పాడి అభివృద్ధి ఎక్కువైన పశుజాతి పర్చుదుతుంది. ఈ కృషి ప్రస్తుతం కొద్దిమంది రైతులవద్దనే గోచరిస్తూంది. ప్రతి సంవత్సరం ఎదకువచ్చు, 10 నుండి 30 లీటర్లు పాలు రోజూ ఇచ్చే ఆవులు, గేదెలు చాలవద్ద చాలా ఉన్నవి. ఈ విషయం వస్తుశ్యకళ్యం కానిదికాదు. పనికట్టుకొని వెళ్ళి ఆ రైతుల పశు సంపద చూస్తే, వస్తుకం కలుగుతుంది. ఇట్టి కృషి ప్రతిప్రాంతంలో మన రాష్ట్రంలో జరిగినచాడు దేశానికే ఆశ్చర్యదయం కలుగుతుంది అప్పుడు ఆరోగ్య కార్యక్రమాలు వర్ధిల్లినట్లు 10 అవున్సుల పాలు తప్పకుండా ప్రతిమనిషికి లభ్యం అవుతుంది.

పశువుల జాతి అభివృద్ధి: పశుగణాన్ని అభివృద్ధి చేయుకోవాలంటే, జాతి అభివృద్ధి అవసరం. దీనితోపాటు చాటికి చక్కడి మిశ్రమ ఆహారము, పద్ధిక మేత లభించవలెయాలి. పశుపోషక చర్యలలో ఎక్కువ శ్రద్ధచూపి, పశు వ్యాధులను నిచారణ, నిరోధక చర్యలతో అరికట్టాలి. పశువులమంది లభించు పాలు, చెన్న మెదలైన చాటికి మార్కెట్టు సౌకర్యాలు సమకూర్చుకోవాలి. ఈ ముఖ్యసూత్రాలు పరిధైన మార్గాలలో ఆచరణీయం కావాలంటే, పశుపల వర్ధనశాఖ సిబ్బందియొక్క శక్తి సామర్థ్యాలు, ఆసక్తి ఎంతో ఆవశ్యకము. శాఖల సిబ్బంది బడ్జెటుకూడ సేకరించాలి. ఆకళ్ళకంటే ముఖ్యమైనది ప్రజలలో ఆసక్తి, ఉత్సాహం, ఈ శాఖ సిబ్బందితో సహకారము ఎంతో అవసరమున్నది.

జాతి అభివృద్ధికై, పూర్వము మేలుజాతపు ఆబోతులతో దేశవాళి పశువులమీద దాటించి, కొంత అభివృద్ధి సాధించగలిగాము. ఈ మేలురకపు ఆబోతుల ఉత్పత్తికై ఈ శాఖ 11 పశువుల పెంపక క్షేత్రాలను నిర్వహిస్తున్నది: ఇవి అనంతపురం జిల్లాలో సిద్ధిపాములపురం, కుడ్డప్ప దొడ్డాపురం జిల్లాలో వాకిపాతలోను గుంటూరు జిల్లాలో నరసరావుపేటలోను, వరంగల్ జిల్లాలో కమలాపూర్, వెల్లాయలో, శ్రీకాకుళం జిల్లాలో పశుకంసుపల్లి జిల్లాలో మూలూన్నారు, కరీంనగరు, విశాఖపట్నం జిల్లాలో

విశాఖపట్టణం, మరియు చింతపల్లిలోను, కర్నూలు జిల్లాలో బనచాసి, మహానందిలో వెలిలోల్బణినవి.

కృత్రిమ గర్భోత్పత్తి పథకాల మూలంగా రాష్ట్రంలో 84 కీలక గ్రామ క్షేత్రాలు, రెండు సాంద్రత పశుగణాభివృద్ధి క్షేత్రాలు వెలిలోల్బడ్డాయి. ఈ క్షేత్రాల ప్రాంతాలలో పశువులలో పాల దిగుబడిలో 24 శాతము ఎక్కువ కాగా, పశు గణాయొక్క పారిణ అభివృద్ధిలోకూడ గణనీయమైన అభివృద్ధి ద్యోతకమవు తూండి. ఈ పథకాలను గురించి చాల చోట్ల రైతులు ఈ కృత్రిమ గర్భో త్పత్తి విధానాన్ని ఎంతో ఉత్సాహంతో చేపట్టుచున్నారు. 1967-68 వ.ఇ లో సుమారు 46,000 మేలురకపు దూడలు ఈ విధాన.లో పుట్టగా, 1968-69 లో సుమారు 58,000 మేలురకపు దూడలు పుట్టినవి. ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో మొత్తముమీద పది "సెమన్ బ్యాంకులు" గలవు. ఇవి విశాఖపట్టణం, రాజా నగరం. గన్నవరం, ఒంగోలు, తిరుపతి, వంద్యాల, నాగార్జునసాగర్ వద్ద విజయ పురి, హైదరాబాదు, వరంగల్, నిజామాబాదులలో వెలిలోల్బడినున్నవి. వీటిలో ప్రస్తుతం 50 ఖ్ళు, 16 ఫ్రౌన్ స్విస్, 13 గరవ్ ఏ, విదేశీ మేలుజాతి వీర్యపు ఆదోతులు పోషింపబడుతున్నాయి. ఇదేగాక, మేలుజాతి "ఒంగోలు", "హార్వార్కరు" జాతి ఆదోతులుకూడ పోషింపబడుతున్నవి. అంతేగాక, మేలురకపు ముర్రాజాతి దున్న పోతులుకూడ ఈ సెమన్ బ్యాంకులలో ఉంచ బడ్డాయి. వీటివల్ల మూడు కార్యక్రమాలు సాగుచున్నవి. (1) ఇప్పుడు మనకున్న పిన్న సైజులతో ఉత్పత్తి తక్కువగానున్న దేశవాళీ పశువులసంతతిలో కూడ పాల దిగుబడి ఎక్కువ చేయుట కై, విదేశీ ఆదోతులతో "క్రాస్ బ్రీడింగ్" ప్రోగ్రాము ప్రవేశపెట్టడం. దీనివలన, దేశవాళీ పశువు రోజుకు ఒక లీటరు పాలు ఇస్తే, క్రాస్ బ్రీడింగ్ వల్లదిలో పుట్టిన వాటి సంతతి తొందరగా ఎదకు వాచడమేగాక, 5 నుండి 6 లీటర్ల పాలు మొదటి ఈతలోనే యిచ్చుచున్నవి. (2) స్థానిక ఒంగోలు ఆవులను మేలురకపు వార్హార్కరు ఆదోతుల వీర్యముతో గర్భోత్పత్తిచేసి, వాటి సంతతిలో పాల దిగుబడి ఎక్కువచేయడం జరుగుతుంది. అదీగాక, వ్యవసాయానికికూడ బలిష్టమైన ఎద్దులకూడ లభ్యమవుతాయి. (3) దేశవాళీ గేదె పశువులలో ముర్రాజాతి ఆదోతుల వీర్యమువయోగించి పిటి సంతతిలోకూడ పాల దిగుబడి ఎక్కువ ఉత్పత్తి చేయబడుచున్నవి.

ఇంతవరకు ఈ సెమన్ బ్యాంకులనుండి రాష్ట్రమంతటా సుమారు 1,076 కృత్రిమ గర్భోత్పత్తి కేంద్రాలకు వీర్యము పంపై చేయబడుచున్నది. త్వరలోనే జిల్లాకోక సెమన్ బ్యాంకు స్థాపించుటకు ప్రతిపాదనలు కలవు. వెంటనే ప్రస్తుతమున్న సెమన్ బ్యాంకులను కొన్నింటిని ఇంకా శక్తివంతముచేసి, ప్రతి జిల్లాలోను ఇంకా ఎక్కువ కృత్రిమ గర్భోత్పత్తి కేంద్రాలను వెలిలోల్చి, ఎక్కువగా వీర్యమును సద్వినియోగంచేసి, ఎక్కువ పశువుల అభివృద్ధికి కృషి చేయమన్నాము.

ఇదివరలో వీర్యమును శక్తివంతముగా నిలువచేయడానికి పాలు, కోడి గ్రుడ్డు పొదతో వీర్యమును కలుపుచేది. కాని, ఇట్టి వీర్యము 48 గంటలకాల్ ఎక్కువ ఉపయోగపడేది కాదు. ఇప్పుడు కనిపెట్టబడిన నూతన పద్ధతిలో కొల్లసినీట్ను, మరి కొన్ని రసాయన పదార్థాలతో వీర్యమును కలిపి [illegible]

కే రోలవరకు వీర్యము శక్తివంతముగ ఉండగలదని నిరూపింపబడినది. ఈ పద్ధతిని త్వరలో అన్ని సెమన్ బ్యాంకులలోను ప్రవేశపెట్టుటకు ప్రయత్నాలు జరుగుచున్నవి.

పశుగ్రాసం, దాణా :— పాడి పశువులకు పుష్టికరమైన మేత ఉన్నపుడే పాలదిగుబడి యెక్కువకాగలదు. వీటికి కావలసిన పచ్చిక మేత లభ్యంకావడానికి ప్రతి జిల్లాలో "పైలెటు నేపియరు" గడ్డి, లూసరను, పిల్లిపెసర, బెర్ సీము, మొదలగు పచ్చిక మేత పండించుటకు తీవ్రమైన ప్రచారము చేయబడినది. వీటి వివరియున్నతో రైతులుకూడ తమ మామూలు పంటలతోపాటు ఈ పచ్చిక మేతనుకూడ పండించుచున్నారు. ఈ విషయంలో ఇంకా యెక్కువ కృషి జరగవలసిన ఆవశ్యకత ఎంతో ఉంది.

పశువుల ఆరోగ్యానికి, దేహదార్ఢ్యమునకు, పాల ఉత్పత్తికి, పుష్టికరమైన సమీకృత మిశ్రమదాణాకూడ చాల అవసరము. ఇట్టి దాణా ఉత్పత్తికిగాను, బుద్ధవరం, గుడ్లవల్లేరు, భువనగిరిలో మూడు మిశ్రమదాణా తయారుచేసే కర్మాగారాలు స్థాపింపబడ్డాయి. ఇంతవరకు ప్రపంచ ఆహారసంస్థ ఉచితంగా బుద్ధవరం ఫ్యాక్టరీకి ర.1282 టన్నుల యెక్కలొన్నలు, తొన్నలు, భువనగిరి ఫ్యాక్టరీకి 960 టన్నుల ఆహారధాన్యం ఉచితంగా సప్లయిచేసింది. ఈ ఆహార ధాన్యంతోపాటు, వేరుశెనగపిండి, తవుడు మొదలగునవి కలిపి సమీకృత మిశ్రమ దాణాగా తయారుచేసి, క్వింటాలుకు రూ. 48 ల చొప్పున పాల ప్రాశెక్టుకు పాలు సప్లయిచేయువారికే అమ్మబడుతున్నది. ఈ దాణా వేయుటవల్ల పాలదిగుబడి పూర్వంకన్నా సుమారు 33 శాతం ఎక్కువైనట్లు పశుపోషకులకు వివరం కలుగుటతో ఈ మిశ్రమదాణాను చాలామంది విస్తృతముగా వాడుతున్నారు. ప్రపంచ ఆహారసంస్థ మనకు ఉచితంగా యిచ్చిన ఆహారధాన్యము లతో మిశ్రమ దాణా తయారుచేయుటవల్ల, ఈ కర్మాగారాలు లాభదాయంగా పనిచేయుటకే, ఇంతవరకు సుమారు ఆరున్నరలక్షల రూపాయల "రిజర్వుభండు" కూడ సమకూడినది. ఈ రిజర్వుభండుతో ప్రస్తుతమున్న ఈ కర్మాగారాలు శక్తివంతము చేయబడగలవు. అంతేగాక, పశుభాముందుల ఉత్సాహ, సహకారాలతో, ప్రతి జిల్లాకు ఒక మిశ్రమ దాణా కర్మాగారం నెలకొల్పబడడానికి ఎంతో అవశ్యకత ఉన్నది.

ఈ విధముగా శాస్త్రీయమైన ఆధునిక కార్యక్రమాలద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్ పశుసంపదలో విస్మరణాత్మకమైన అభివృద్ధి సీమకరావడానికి ప్రతి పాదనలు రూపొందబడుతున్నాయి. తద్వారా విజయవాడ, హైదరాబాదు, నెల్లూరు, చిత్తూరు, రాజమండ్రి, వరంగల్, విశాఖపట్టణములలో స్థాపించిన బ్యూరోక్రసీ పాడిశేంద్రాలకు కావలసిన్నిపాలు సరఫరాచేయటకు అవకాశములున్నవి. పెనుకబడిన మెరకప్రాంతాలలో ఇప్పుడున్న విస్తృతి పాడిపరిశ్రమ పశుజాతి సంతతిని తగ్గించి మేలుజాతి రకాన్ని అభివృద్ధిచేయుటకు సహకరించుటకు కృషి చేయవలసి ఉంది.

కోళ్ళ పెంపకం :— కోళ్ళ సంఖ్యలో శ్రేష్ఠం మొత్తంమీద మనరాష్ట్రానికే మొదటి స్థానం. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పాడిపరిశ్రమ తర్వాత ముఖ్యమైన గ్రామీణ

పరిశ్రమగా పెంపొందుచున్నది— గోళ్ళ పెంపకం. రాణికట్టు, గోళ్ళ మశూచి వ్యాధుల నిరోధకమగు టీకాలు విస్తృతంగా చేయబడుటచే, ఇదివరకటి భయం పోయి, ప్రజలు ఎక్కువగా గోళ్ళ పెంపకానికి సుముఖులగుచున్నారు. ఇదీగాక గోళ్ళ పెంపకం పద్ధతిలోకూడ మార్పులువచ్చాయి. "డీప్ లిట్టరు" పద్ధతి ప్రవేశంతో, గోళ్ళ పెంపకం సులభతరంగాను, సురక్షితంగాను చేయబడింది. గత రెండు, మూడు సంవత్సరాలుగా హైదరాబాద్, విశాఖపట్టణం, విజయవాడ మొదలగు పెద్ద పెద్ద నగరాలు, పట్టణాలేగాక, గుడ్లవల్లేరువంటి పెద్ద గ్రామాలలో కూడ చాలమంది ప్రజలు పేలకోడి పెట్టబడులతో గోళ్ళ పెంపకం ఒక పెద్ద పరిశ్రమగా చేపట్టి నుంచి లాభాలను గడించుచున్నారు. అయితే గ్రామీణ ప్రాంతాలలో, ముఖ్యంగా పల్లెలలో గోళ్ళ పెంపకం చెందవలసినంత అభివృద్ధి చెందడం లేదు. గ్రామాలలో ప్రతికుటుంబము గోళ్ళను పెంచాలి. వాటి నుండి లభ్యమగు గోడ్రుగ్రుడ్లను కుటుంబములోనివారు తమకై ఉపయోగించిన, వారు ఆరోగ్యముగా నుండుటయేగాక, వారి పిల్లలు జలవర్ధకమైన దోహదులుగా తయారుకాగలరు. మిగిలినగ్రుడ్లను అమ్ముకుంటే, కుటుంబాదాయముకూడ పెరుగుతుంది. ఇలా ప్రతిగ్రామంలో చిన్నచిన్న కుటుంబీకులు, వ్యవసాయ కూలీలు, మరే వృత్తి ఆచలంబించువారైనా గోళ్ళపెంపకంలో ఆసక్తి చూపడానికి ఈ మధ్యనే కొన్ని చిన్నపథకాలు తయారుచేయబడుచున్నవి. వీనిననుసరించి కొని, ప్రతి పంచాయతి సమితిలో అచ్చటనున్న పశుసంవర్ధనశాఖ విస్తరణాధికారి బ్లాకులోనున్న ప్రతిగ్రామానికి తాను స్వయంగా వెళ్ళి ప్రతి చిన్న గృహంలో (ఇష్టపడని బ్రాహ్మణ కుటుంబీకులుతప్ప) కూడ తప్పనిసరిగా గోళ్ళ పెంపకం ఆవశ్యకత గూర్చి కార్యశీల ఆయా బ్లాకుల పశుసంవర్ధనశాఖ విస్తరణాధికారి వివరించవలెను. ఆరుమాసాలలో ఆంధ్రదేశమంతట అన్ని పంచాయతి సమితిలలో ఈ స్కీము అమలులోనికి రావలెను. ప్రతి పంచాయతి సమితి మెంబరు, సమితి అధ్యక్షులు, బ్లాక్ డెవలప్ మెంటు అధికారు పూర్తి సహకారము ఇవ్వాలని వికాంక్షించుచున్నాను. ప్రతి సామాన్య కుటుంబంకూడ, గోళ్ళ పెంపకంవల్ల, ఆరోగ్యంగా ఉంటకు మేగాక, ఆర్థికంగా లాభం పొందాలను ఆశతో ఈ స్కీమును తెలియచెట్టుచున్నాను.

ప్రస్తుతం పశుసంవర్ధనశాఖ అధ్వర్యంలో 8 ప్రాంతీయ గోళ్ళ క్షేత్రములు, 8 జిల్లా గోళ్ళ క్షేత్రములు గలవు. ఈ ఆరు ప్రాంతీయ గోళ్ళ క్షేత్రములు, విశాఖపట్టణం, గుంటూరు, చిత్తూరు, కడప, పరూర్‌వగర్, పట్టంచెరువులో ఉన్నవి. జిల్లా గోళ్ళ క్షేత్రాలు, కరీంనగర్, కర్నూలు, మహబూబునగర్, వల్లోండ, నెల్లూరు, విజయనాము, వరంగల్, పశ్చిమగోదావరిజిల్లాలో ఉన్నవి. ఇవన్నీ కూడ లాభసాటిగానే పనిచేయుచున్నవి. నగర, పట్టణపరిసరాల్లో గోళ్ళ పెంపకదారుల వినియోగార్థం, 8 గోళ్ళ మాంసాటింగు సెంటర్లు, హైదరాబాదు, విశాఖపట్టణం, విజయవాడలలో ఉన్నాయి. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ప్రజలు, ఉత్సాహంతో గోళ్ళ పెంపకం అభివృద్ధిచేసినచో, ఇట్టి మాంసాటింగు సెంటర్లు ఎక్కువ భాగములు చిన్నతరహా గోళ్ళ వాణిజ్య సెంటర్లు కాకినాడ, వరంగల్లులలో నెలకొల్పబడ్డాయి. వీటిని 4 రం

శక్తివంతము చేయడానికి, ఒక క్రొత్త మార్కెటింగు సెంటరు ఏర్పాటులో చెలకొల్పడానికి పథకాలు ఆలోచనలో ఉన్నవి. ఇప్పటున్న మార్కెటింగు సెంటర్లు 1967-68 లో సుమారు 48 లక్షలు కోడిగ్రుడ్లు సెంపకందార్ల నుండి కొని విక్రయించినవి. ఇది 1968-69 లో సుమారు 61 లక్షల గ్రుడ్ల వ్యాపారం చేసింది. గ్రుడ్లు నేరుగా దొరకు సెంటర్ల నుండి వ్యానుల ద్వారా, సైకిళ్ళ ద్వారా గ్రుడ్లు కొనుక్కొని మార్కెటింగు సెంటర్లకు తెచ్చి అమ్మబడతాయి. ఇంతేగాక తినడానికి కోళ్ళు, కోడి మాంసం కూడ ఈ వాణిజ్య కేంద్రాలు అమ్మగలిగాయి. వీటన్నిటి విలువ సుమారు 12-13 లక్షల రూపాయలని అంచనా చేయబడింది.

ఈ మార్కెటింగు సెంటర్లు కోళ్ళ పరిశ్రమకు కావలసిన మిశ్రమ దాణా కూడ తయారుచేసి ఈ సెంటర్లకు గ్రుడ్లు అమ్మే కోళ్ల సెంపకందార్లకు అమ్మకం చేసింది. 1968-69 లో సుమారు 27.8 టన్నుల దాణా తయారుచేసి క్వింటాలుకు రూ. 53 నుండి 66 దొవ్వున సుమారు 15 వేల రూపాయల దాణా అమ్మకాలు చేశాయి. ఈ దాణా తయారీకి కూడ ఇంతవరకు 182 టన్నుల మొక్కజొన్నలు ఉచితముగా సప్లయి చేసివారు. ఈ పథకము మూడు సంవత్సరాలపాటు అమలులో ఉంటుంది.

సీమ వండుల సెంపకం :— కృష్ణాజిల్లా గన్నవరంలో స్థాపించిన "బేకన్ ఫ్యాక్టరీ" ఇప్పుడిప్పుడే పని ప్రారంభించి రోజుకు 5 మొదలు 10 సీమవండుల వరకు వినియోగించి సీమ వండి మాంసం తయారు చేసి విక్రయం చేస్తున్నది. ఇదీగాక, సాసేజ్, బేకన్ మొదలగునవాటిని కూడ తయారుచేయడానికి సామగ్రి చెల్పుకొల్పబడియున్నది. ప్రస్తుతం ఈ సీమ వండి మాంసం హైదరాబాదు నగరంలోను విజయవాడ, గుంటూరు, ఏలూరు, విశాఖపట్టణం మొదలగు పట్టణాలలో అమ్మకం ప్రారంభమైంది. ఇంతవరకు 15,800 సీమ వండుల ద్వారా సుమారు 5 లక్షల రూపాయల విలువగల సీమ మాంసం అమ్మబడియున్నది.

ఈ ఫ్యాక్టరీ సహాయంతో పరిసర ప్రాంతాలలో సీమ వండుల పెంపకం కూడ ఒక చిన్న పరిశ్రమగా అభివృద్ధి చెందుచున్నది. ఉత్సాహవంతమైన రైతులకు విదేశీ వండులను నగం ధరకు ఇచ్చి ఈ పరిశ్రమకు కూడ ప్రభుత్వం సాయపడుచున్నది. ఇంతవరకు 1,500 విదేశీ వండులు నగం ధరకు సప్లయి చేయబడినవి. ఈ ఫ్యాక్టరీకి అనుబంధంగా ముక్కాల, చెరకేగిలలో రెండు విదేశీ వండుల పెంపక కేంద్రాలు కూడ పెలకొల్పబడ్డాయి. 1968-69 లో బర్మాండు ప్రాణులు 180 విదేశీ వండులను మన రాష్ట్రానికి ఈ పరిశ్రమ అభివృద్ధి కోసం ఉదితంగా ఇవ్వడం మనకందరకు తెలిసినదే.

పరిపూర్ణమైన మార్కెట్టు లభించినపుడు, ఈ ఫ్యాక్టరీ రోజుకు 50 నుండి 100 సీమ వండుల వరకు వినియోగించుకోడానికి అవకాశాలున్నాయి. ఇంతవరకు ఈ ఫ్యాక్టరీని పెలకొల్పడానికి సుమారు:50లక్షల రూపాయలు పెట్టించబడ్డవి.

గొర్రెల పెంపకం :— భారతదేశంలో గొర్రెల పంట్యకు మన రాష్ట్రం రెండవది, అనేక పెట్టప్రాంతాల విద్యుచ్ఛక్తి మనరాష్ట్రంలో గొర్రెల పెంపక

జీవనోపాధిగా యున్నది. ప్రస్తుతం ఈ కార్యక్రమములో సాధించవలసినంత అభివృద్ధి జరుగలేదు. గొఱ్ఱెల మాంసోత్పత్తిలోను, ఉన్ని ఉత్పత్తిలోను ఆధునిక పద్ధతులలో చాల అభివృద్ధి సాధించవలసియున్నది. వీటిలో కూడా కృత్రిమ గర్భోత్పత్తి విధానం ప్రవేశపెట్టగలిగినప్పుడు, ఎక్కువ ఫలితాలు పొందడానికి అవకాశం ఉంది. దీనిద్వారా కొంత కార్యప్రగతులు జరుగుచున్నవి. త్వరలో ఈ విధానం అమలుజరపడానికి ప్రయత్నాలు జరుగుచున్నవి. ప్రస్తుతం అనంతపురం జిల్లాలో వెనుగొండలోను, మహబూబనగరులోను గొఱ్ఱెల పెంపక క్షేత్రాలు గలవు. త్వరలోనే కేంద్రప్రభుత్వ ద్రవ్య సహాయంతో హైదరాబాదు వద్దనున్న మామిడిపల్లి గ్రామంలో 5,000 లకు పైగా "కారిడేలు" అను ఆస్ట్రేలియా జాతి గొఱ్ఱెలతో ఒక పెద్ద గొఱ్ఱెల పెంపకం క్షేత్రం వెలయించుటకు సన్నాహాలు జరుగుచున్నాయి. ఈ జాతి గొఱ్ఱెలతో దేశవాళీ గొఱ్ఱెజాతి సంపర్కము చేసి అటు ఉన్ని ఉత్పత్తిలోను, మాంసోత్పత్తిలోను ఎక్కువ సాధ్యత, దిగుబడి పెంపొందించడానికి ఎక్కువ అవకాశాలు ఉన్నాయి.

పాడి పరిశ్రమ, కోళ్ళ పరిశ్రమలకు రుణాలు :- ఈ రెండు పరిశ్రమలు ప్రస్తుతం లాభదాయకంగా గుర్తించిన చాలమంది ప్రజలు కొత్త షైరీ ఫారములు కోళ్లఫారములు వెలయించుటకు రుణాలుమంజూరుకోసం దరఖాస్తులు పెట్టుకొనుచున్నారు. ఇంతవరకు కోళ్ళ పరిశ్రమకుగాను 15 లక్షల రూపాయిల రుణాల కోసం 85 దరఖాస్తులు, పాడి పరిశ్రమకుగాను 25 లక్షల రూపాయల రుణాల కోసం 98 దరఖాస్తులు రుణాలిచ్చే బ్యాంకులకు విచారణలు చేయబడ్డాయి. ఐతే హైదరాబాదులో వలె పాల సొసైటీల మెంబర్లకు విజయవాడలో కూడ పాడి అభివృద్ధి పథకము క్రింద ప్రభుత్వం 1970–71 లో రుణాలు ఇప్పుటకు ఆలోచించుచున్నది.

వైద్యసహాయం, వ్యాధి నిరోధక కార్యక్రమాలు :— వ్యవసాయం, పాడి పరిశ్రమ, కోళ్ల పెంపకం, గొఱ్ఱెల పెంపకం మొదలగునవి అభివృద్ధి చెంది ప్రజలకు లాభదాయకం కావాలంటే వైద్య సహాయం, వ్యాధి నివారణ, నిరోధక చర్యలు, ఎక్కువగా అవసరమున్నదనుట మనకందరికి విదితమే.

ప్రస్తుతం జిల్లాకు అధీనంలోనే తొమ్మిది, పశుసంవర్ధనశాఖ అధీనంలో నొక్కొక్కటి 1,180 ప్రభుత్వ పశువైద్యశాలలు వెలయించబడ్డాయి. వీటివలన సగటున సుమారు ప్రతి 11,400 పశువులకు ఒక పశువైద్యశాల ఉపయోగపడుచున్నది. ఇవిగాక, ప్రత్యేక కృత్రిమ గర్భోత్పత్తి కేంద్రాలు, ప్రాంతీయ పాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి ఉపకేంద్రాలుకూడ వైద్యసహాయము, వ్యాధి నిరోధక టీకాలు చేయుటలో నిమగ్నమైయున్నవి. వీటి ఉపయోగం గుర్తించిన గ్రామీణ ప్రజలు, ఉదాయలు, పశువైద్యశాలల నిర్మాణ కార్యక్రమాలకు గాను, ఇంతవరకు సుమారు 68 లక్షల రూపాయల విలువగల వైద్యశాల భవనాలు, భూములు, పరికరాలు, మందులరూపంగా విరాళాలు ఇచ్చారంటే, ఇందు ప్రజల ఉత్సాహం ఎంత వుందో మనం ఊహించవచ్చును. ఇంకను ఎక్కువ పశువైద్యశాలలు వెలయించడానికి చాలమంది విరాళాలు ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ముందుకు వచ్చుచున్నారు.

వ్యాధి నిరోధక టీకాలకు కావలసిన వేరు వేరు టీకాల మందులు మన రాష్ట్రంలోనే హైదరాబాదులో ప్రభుత్వ ఆధ్వర్యంలో స్థాపించబడిన "వెటర్నరీ బయలాజికల్ రిసెర్చి ఇనిస్టిట్యూట్" లో తయారు చేయబడుచున్నవి. ఒక్క "ముసర" వ్యాధి టీకా మందుమాత్రం అయిజిత్‌నగర్ (ఉత్తరప్రదేశ్) లో నున్న కేంద్ర సంస్థనుండి కొనుగోలు చేసుకొంటున్నాము. ఆ మందు తయారీ కూడ మన రాష్ట్రంలోనే చేయడానికి ఏర్పాట్లు జరిగాయి.

తుపాను బాధితులకు సహాయ కార్యక్రమాలు :-గత మే, నెలలో గుంటూరు, కృష్ణా, పశ్చిమ గోదావరి, ఖమ్మం జిల్లాలలో తుపానువలన తీరని నష్టము కలిగిన, సంగతి అందరకు తెలిసినదే. కొన్ని వేలగొఱ్ఱెలు, మేకలు, పశువులు చనిపోయాయి. వెంటనే తుపాను బాధిత ప్రాంతాలలోని మిగిలిన పశుగణానికి అంటువ్యాధులు రాకుండా వీడు లక్షలవరకు ఈ కాళ్ళ పిల్లుకిచే వ్యాధి నిరోధక టీకాలు చేయ బడ్డాయి. అంతేగాక ముఖ్యమైన ప్రాంతాలలో 126 అత్యవసర పశు వైద్య సహాయ కేంద్రాలు నెలకొల్పబడ్డాయి. సుమారు లక్ష, పదకొండు వేల రూపాయలు అత్యవసర మందులకొరకై వెచ్చించబడ్డాయి. తుపాను బాధిత రైతులకు గొఱ్ఱెల వెంపకంచార్లకు సహాయార్థం ఇంతవరకు గుంటూరుజిల్లాలో సుమారు 8,414 గొఱ్ఱెలు, పొట్టేళ్ళు పంపిణీ చేయబడ్డవి. ఖమ్మంజిల్లాలో 1,860 గొఱ్ఱెలు, పొట్టేళ్ళు పంపిణీ చేయబడినవి. కృష్ణాజిల్లాలో గొఱ్ఱెల పంపిణీ వెంటనే జరుగుటకు ఏర్పాట్లు చేయబడ్డాయి. అంతేగాక గుంటూరు జిల్లాలో వ్యవసాయార్థం 21వ దున్నపోతులు, ఖమ్మంజిల్లాలో 560 దున్నపోతులు తుపానులో పోగొట్టుకున్న రైతులకు ఉచితంగా పంచిపెట్టబడినవి. కృష్ణాజిల్లా రైతులకు 95 దున్నపోతులు పంచిపెట్టబడవలసియున్నది. కేంద్రప్రభుత్వం కూడ లొంజాయిదగ్గర మన్ను ఆరే మిల్కు కాలనీనుండి 320, కలకత్తాదగ్గర నున్న హరింగట్టానుండి 80 ముర్రాజాతి దడ్డలను తుపాను బాధిత రైతులకు ఉచితంగా పంచిపెట్టడానికి చంజూరుచేసినది. ఆస్ట్రేలియా నుండి కూడ 4 వాగనులు హరియానా జాతి పెయ్యలు, అవులు విశాఖపట్నంగా ఇచ్చుటకు ఒప్పుకొన్నది. రైల్వే కన్సెషన్ రేట్లు ఇచ్చుటకు రైల్వే బోర్డుమంది ఉత్తర్వులు కూడ వీటిని తుపాను బాధిత జిల్లాలకు తెచ్చుకోడానికి అవశ్యమగుచున్నది. ఈ కార్యక్రమాలన్ని తొందరగా పూర్తవసాగటానికి ఏర్పాట్లు జరుగుతూవేవున్నది.

తెలంగాణా అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు :-తెలంగాణా ప్రాంతములో ప్రత్యేక అభివృద్ధికై వరంగల్, నిజామాబాదు, మహబూబునగరు, నల్లగొండ జిల్లాలలో పాంద్ర పశుగణాభివృద్ధి ప్రాంతీయ కేంద్రాలు స్థాపించడానికి ప్రతిపాదనలు గలవు. ఈ కేంద్రాలవలన హైదరాబాదు పాలప్రాంతమునకు మరింత ఎక్కువగా పాలు సరఫరా చేయడానికి వీలుకలుగుతుంది. కోళ్ళ వెంపకంలో అభివృద్ధిని చేపూర్చుటకు ఖమ్మం జిల్లాలో కోళ్ళ పాడిజ్ఞ కేంద్రము ఒకటి కొత్తగా నెలకొల్పడానికి కూడ ప్రయత్నాలు జరుగుచున్నవి. వీటికి కావలసిన ఖర్చులకై సుమారు పది లక్షల రూపాయలుచాలా తెలంగాణామంచి భాగల అవసరాలున్నవి.

ప్రస్తుత సంవత్సరం తర్వాతి ప్రతిపాదనలో సుమారు 2.74 కోట్ల రూపాయలు నాన్ ప్లాన్ ఖర్చులకు, పశుసంవర్ధకశాఖ కార్యక్రమాలకై ప్లాను ఖర్చులో

పదుకైరు లక్షల రూపాయలు, ఆయకట్టు ప్రాంతాలలో అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు ఐదు లక్షల రూపాయలు కేటాయించబడింది. మొత్తము సంవత్సరాల కేటాయింపులను పోల్చిచూస్తే, పశుసంవర్ధన శాఖకు ప్లాను ఖర్చులకు కేటాయింపులు తగ్గుముఖం పట్టుచున్నది.

1966-67 రు. 79.81 లక్షలు.

1967-68 రు. 50.57 లక్షలు.

1968-69 రు. 48.48 లక్షలు.

1969-70 రు. 20.00 లక్షలు.

కేటాయించబడ్డ బడ్జెటు ప్రకారము 1969-70 సంవత్సరములో చేపట్టగల ప్లాను కార్యక్రమాలు వేరుగా జతపరుపబడింది.

కానవమండలి కాఫనసభ సభ్యులు, వారి వారి పరియాలలో వున్న ఉదాసులైన ప్రజల సహకారంతో క్రొత్త తీసికొని ఎక్కువ పశుచికిత్సా కేంద్రాలు, కృత్రిమ గర్భోత్పత్తి కేంద్రాలు నెలకొల్పడానికి భవనాలకు, పరికరాలకు వ్యయమించాలి. మొత్తం ఖ్యాంకుల అభివృద్ధిని పురస్కరించుకొని మేలుజాతి ఆబోతుల వీర్యమును ఎక్కువగా వద్వినియోగం చేయించి దృఢమైన, బలమైన, ఎక్కువ పాలునిచ్చే మేలురకపు పశుజాతిని పెంపొందించడానికి ప్రోత్సహించాలి. పశు సంవర్ధనశాఖ కార్యక్రమాలలో యింకా ఎక్కువ సత్ఫలితాలను సాధించడానికి శక్తులు నిర్దుష్టమైన, నిర్మాణాత్మక మైన సలహాలివ్వగలరని ఆశిస్తున్నాను.

అనుబంధము-1

పశు సంవర్ధన శాఖ

1969-70 సాంవత్సరిక ప్రణాళికా పథకములు

పథకము సంఖ్య	పథకము	కేటాయింపు (లక్షల రూపాయలలో)
(1)	(2)	(3)
1.	ప్రాంతీయ పశుగణాభివృద్ధి కేంద్ర స్థాపన-ఆహీరాబాదు	1.494
2.	ప్రాంతీయ పశుగణాభివృద్ధి కేంద్రముల స్థాపన-నిజామాబాదు, వరంగల్...	1.280
3.	ప్రాంతీయ పశుగణాభివృద్ధి కేంద్రము-నరసాపూర్ భవన నిర్మాణము పూర్తి చేయుట...	0.035
4.	మొబైల్ ఖ్యాంకు స్థాపన-పెంటపాడు (పశ్చిమగోదావరి)	0.0892
5.	గన్నవరం మొబైల్ ఖ్యాంకుకు విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా	0.190
6.	నిజామాబాదు మొబైల్ ఖ్యాంకును పటిష్టపరుచుట	0.048

(1)	(2)	(3)
7.	కొబ్బరి పీచు, రసాయన పదార్థములలో వీర్యము నిలువ చేయుట	0.075
8.	మేలు జాతి విదేశీ ఆలోచనలు కొనుట	0.200
9.	కీలక గ్రామ్యకేంద్రముల స్థాపన-అనకాపల్లి, వరంగల్.	1.104
10.	కర్నూలులో కోళ్ళ వ్యాపార కేంద్ర స్థాపన, మరియు వరంగల్, రాజమండ్రి కేంద్రాలను పటిష్ఠితము చేయుట	2.687
11.	విజయవాడ కోళ్ళ వాణిజ్య కేంద్రములో గ్రుడ్లు నిలువ చేయుటకు శీతల గదిని ఏర్పాటు చేయుట	0.062
12.	విజయవాడ కోళ్ళ వాణిజ్య కేంద్రమునకు విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా	0.042
13.	వరంగల్, వరూరువగరు కోళ్ళ పెంపక క్షేత్రములను అభివృద్ధి చేయుట	0.750
14.	గన్నవరం ఫీకన్ ఫ్యాక్టరీని విస్తరింపచేయుట	1.086
15.	పశ్చిండు గ్రామీణ పశు వైద్యశాలల స్థాయిని పెంచుట	0.365
16.	స్వంత పశువైద్యశాలను స్థాపించు పథకము ...	0.040
17.	నిరుద్యోగ పశువైద్య పట్టభద్రులకు పల్లెటీలు, ఆవ్వలు యిచ్చు పథకము	0.298
18.	పీమ పందుల అభివృద్ధి క్షేత్రములు పెలగొల్పుట ...	0.200
19.	పెటరవరీ బయాలాజికల్ వివిధ ఇన్‌స్టిట్యూట్‌ను విస్తరణ చేయుట	2.000
20.	మిశ్రమచారా తయారుచేయు కర్మాగారములు-భువనగిరి, గుడ్లవల్లేరు-వీటిని పటిష్ఠితము చేయుట	1.000
21.	వ్యాధి నిర్ధారణ కేంద్రముల స్థాపన-కరీంనగరు, వల్లగొండ, శ్రీకాకుళములలో	0.192
22.	పాడుడు (మునగ) వ్యాధి నివారణ పథకం ...	0.100
23.	ఆడవపు సిబ్బంది-పై వ్‌స్టాక్ ఆఫీసర్ల ఆఫీసులలో ఉద్యోగులు, వరంగల్లు	0.059

(1)	(2)	(3)
24. హైద్రాబాదు స్టాక్ మెన్ శిక్షణా కేంద్రమును పటిష్ఠం చేయుట		0.800
25. విదేశీ గొఱ్ఱెల దిగుమతి		0.250
26. శాశ్వతదేశములోను, విదేశాలలోను, ఉద్యోగులను శిక్షణ పొందించు పథకం		0.100
అయకట్టు అభివృద్ధి		15.000
27. కీళ్ళ గ్రామీణ కేంద్రముల స్థాపన (5)		2.892
28. నంద్యాల, ఒంగోలు, నిజామాబాదు సెహన్ బ్యాంకులను పటిష్ఠము చేయుట ...		1.628
29. శ్రీకాకుళములో సెహన్ బ్యాంకు స్థాపన		
30. కంపాసాగర్, నకరికల్లు, పళుచేఱ్ఱములను పటిష్టము చేయుట		0.745
		5.000
	వెరసి మొత్తము...	20,000 లక్షలు.

అనుబంధము—3

గ్రామీణ కుటుంబీకులకు కోళ్ళ పెంపక పథకము :—ప్రతి గ్రామములో ప్రతి కుటుంబము చిన్న తరహా కోళ్ళపెంపకం ఆచరణీయముగా నుండునట్లు ఒక పథకమును ప్రవేశపెట్టుటకు పలు సంవర్ధనశాల నిర్ణయించింది.

ప్రతి కుటుంబము తమ ఇంటియందు ఎక్కువ గ్రుడ్లనిచ్చెడి వంక్రమ జాతి కోడిపిట్టలను 10 నుండి 12 వరకు పెంచిన యెడల చాటి ద్వారా వచ్చెడు కోడి గ్రుడ్లు తమ సంసార ఉపయోగానికేగాక కొంత ఆదాయము కూడ ఎక్కువ చేసుకోనే అవకాశం ఉంది. "కీపు మిట్టడ" పద్ధతి అవలంబిస్తే, పిటిని చూచు కోమటకు ఖర్చు కూడ చాల తక్కువవుతుంది. పెరటి మనిషి ఆక్క రజేదు. గృహిణులు, చిన్నపిల్లలు, చాటిని సులభముగ చూచుకోవచ్చును. ప్రస్తుతం పల్లెలలో

చాళీ కోళ్ళను పాకుమన్నారు. వాటి నుండి గ్రుడ్డ దిగుబడి చాల తక్కువ. విదేశీ కోళ్లు గ్రుడ్లు చాల ఎక్కువగా పెట్టినా, చిన్న తరహా కోళ్ళ పెంపకంలో అవి లాభసాటి కాలేవు. అందులకే, బ్రాయిలర్ (సంక్రమజాతి) కోడిపెట్టలను ఉంచాలని సలహా.

ఈ పథకము ఆచరణీయమని విచారించుటకు క్రింది ఆదాయపు, ఖర్చుల పట్టిని చూడనచ్చును :

ఖర్చు

1.	10-12 కోళ్ళకు పరిపడే కోళ్ళయిల్లు ఖరీదు	రూ. 80.00
2.	4 లేక 5 మాసముల వయస్సుగల కోడిపెట్టల ఖరీదు	రూ. 100.00
3.	సాలువకు వీటికి సరిపడే సమీకృత మిశ్రము అహారము ఖరీదు	రూ. 150.00
	మొత్తం	రూ. 330.00

ఆదాయం

1.	ఒక్కొక్క కోడిపెట్ట సాలువకు 185 గ్రుడ్లు చొప్పున 10 కోడిపెట్టలనుండి వచ్చు 1,850 కోడిగ్రుడ్లు ఒక్కొక్క గ్రుడ్లు వగటున 20 పైసల చొప్పున అమ్మిన రాగల ఆదాయం	రూ. 370.00
2.	గ్రుడ్లు పెట్టుట చాలించిన కోడి పెట్టలను అమ్మితే రాగల ఆదాయం....	రూ. 60.00
	మొత్తం	రూ. 430.00

పెరసి నికర ఆదాయం నుమారు పాలుకు మొదటి సంవత్సరం రూ. 150లు, రెండవ సంవత్సరంనుండి కోళ్ళ యిల్లు ఆదే ఉపయోగించుకొంచే, సాలుకు రూ. 180 లు నికరాదాయం రాగలదు. వీటికి కావలసిన సలహాలు, వైద్య సహాయము, వ్యాధి నిరోధక టీకాలు ఉచితముగా ప్రతి పంచాయతీ సమితిలో నున్న పశువంవర్ధనశాఖ విస్తరణాధికారి వద్దనుండి పొందవచ్చును.

1969–70 సంవత్సరానికి పశు సంవర్ధనశాఖ (పాల విభాగము) డిమాండును గురించి వివరణ

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రధానముగా వ్యవసాయిక రాష్ట్రము. భారతదేశములో దక్షిణ దేశ ధాన్యాగారముగా ప్రఖ్యాతిగాంచినది. మూడు కోట్ల అరవై లక్షల జనాభాలో 70 శాతం వరకు వ్యవసాయమే జీవనాధారముగా వున్నది. మనరాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థ సుస్థిరముగా శాసాడుటలో వ్యవసాయము ప్రముఖ పాత్ర వహిస్తున్నది. రాష్ట్రములో పశు సంపద కూడా చాల విలువైనది. ఇక్కడ 128 లక్షల కెల్ల పశువులు వున్నవి (అనగా భారతదేశములో 7% అన్నమాట). 87 లక్షల వల్ల పశువులు వున్నవి (అనగా దేశము మొత్తములో 18%) ఇక్కడ దేశములో ప్రఖ్యాతిగాంచిన మేలుజాతి పశువులు కూడా వున్నవి.

డెల్టా ప్రాంతములోని దేశవాళీ పశువులు గత 25–30 సంవత్సరములుగా ఉత్సాహవంతులైన పశోత్పత్తిదారుల కృషివలన పంజాబులో ముర్రాజాతి పశువులుగా అభివృద్ధి చేయబడినవి. ఈ ప్రాంతములో పాలిచ్చే పాల ఉత్పత్తి మొత్తము 19 లక్షల టన్నులు వుండగలదని అంచనా చేయబడినది. అందులో మూడింట రెండు వంతులు (⅔) గేదెపాలు. తృణధాన్యాల ఆహారముతోపాటు పాలు, గ్రుడ్లు, చేపలు వగైరా పోషక ఆహారములు వాడినయెడల మాంసకృత్తుల లోపము తగ్గించవచ్చును. మన రాష్ట్రములో చాలామంది శాకాహారులుగా వున్నారు. వారికి కావలసిన అంత సంబంధమైన మాంసకృత్తులు కొరకు పాలు, తత్పదార్థాల మీదనే ఆధారపడవలసి ఉండును. కనుక ఇల్లాంటి పోషక ఆహారాన్ని అధికముగా ఉత్పత్తి చేయవలసిన అగత్యము ఎంతో వున్నది. పాలు సమాజములో అందరికి పరిశ్రమగా లభింప చేయవలసిన అవసరము ఎంతైనా వున్నది.

రాష్ట్ర మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక కాలములో రైతు తన ఆదాయాన్ని ఎక్కువ చేసుకొనుటకు తన పశువులను శ్రద్ధగా పోషించుటయేగాక పట్టణ ప్రాంతములో పాల కొరత తీర్చుటకు పాడి పరిశ్రమ పాల సరఫరా పథకాలకు ప్రాముఖ్యత ఇవ్వడం జరిగింది. ప్రణాళికలో 4.86 కోట్ల రూపాయలతో కృత్రిమ సమీకృత పాల ప్రాజెక్టు స్థాపించడం జరిగింది. ఈ ప్రాజెక్టు, కృష్ణా, గుంటూరు, గోదావరి జిల్లాలలో ఆదరంగా విస్తారంగా లభ్యమయ్యే పాలను సేకరించి హైదరాబాదు, విశాఖపట్టణం నగరాలకు కావలసిన పాణ్యమైన పాలను సరఫరా చేయడానికి ఉద్దేశించ బడింది.

ఈ ఆశయం కార్యరూపం దాల్చడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళిక కాలంలోను తర్వాత సంవత్సర ప్రణాళిక కాలంలోను కావలసిన నిధులను కేటాయించి హైదరాబాదు, విజయవాడలో ఆధునిక పాల్ చేర్ ప్లాంటులు, విశాఖపట్టణం, చెల్లూరు, చిత్తూరు, రాజమండ్రి వంటి ముఖ్యపట్టణాలలో కూడ పాడి కేంద్రాలు స్థాపించబడ్డాయి. ఒక్కొక్క పాడి పథకానికి ..... చిన ఆర్థిక లక్ష్యాల అంచనాలు, సాధించిన లక్ష్యాలు ఇందులో [illegible] డ్డాయి

పాడి పరిశ్రమ అనుబంధ వృత్తిగా భాలా లాభదాయకమైనదే కాక తక్కువ కాలము బుణాల అవసరాలను తీర్చగలుగుతుందని రైతులు, అనుభవపూర్వకంగా గ్రహించారు. నిజంగా ఇది ఎక్కువ పెట్టుబడి లేకుండానే ప్రత్యేకమైన శ్రమ లేకుండానే ఒకటి. రెండు పాడి పశువులు పోషించడంవల్ల ఎంత లాభముంటుందో ఆదాయ వ్యయాలు రుజువు చేస్తున్నాయి.

ఒక రైతు రోజూ సుమారు 10 లీటర్ల పాలు ఇచ్చే ఒక గేదె కాని లేక విదేశీ ఆలోకపు కృత్రిమ సంపర్కంవల్ల కలిగిన ఆవుకాని 1500 రూపాయలకు కొని ఇంటి దగ్గర పండించే పచ్చిమేతతో పోషించినట్లయితే రోజూ 10 శేర్లపాలకు రూ. 12.50 రాబడి ఉంటుంది. అందులో దాణా, పోషణ ఖర్చు క్రింద 5 రూపాయలు పోగా మరియు పెట్టుబడి అప్పు తీర్చడానికి వడ్డీ క్రింద. తరుగుదల విలువ క్రింద రూ. 2 తీసివేయగా రోజూ రూ. 5.50 లాభం ఉంటుంది. అంటే నెలకు రూ. 165 లాభం అన్నమాట. పంచత్సరానికి (10 నెలలు పాడికాలంలో) 1,650 రూపాయలు నికర లాభం ఉంటుందని చెప్పవచ్చు. వీనికి తోడు చిలుపైన దూడ మిగులుతుంది. ఇది నిజంగా వ్యవసాయ కూలీలకు యితర వృత్తుల వారికి, మధ్య తరగతి కుటుంబీకులకు వరప్రసాదమని చెప్పవచ్చు.

రైతులు ఇలా కృషి చేయడంవల్ల పాల ఉత్పత్తి అధికం చేసుకోవడమే గాక కుటుంబ ఆర్థిక పరిస్థితులు బాగుపడుతాయి. తమ కుటుంబ సభ్యుల ఆరోగ్యానికి సమానానికి కావల్సిన పరిశుభ్రమైన పాలు కూడా పరఫరా చేయడంవల్ల వారి ఆరోగ్యానికి తోడ్పడిన వారౌతారు. అట్లాగే రైతు కోళ్ళ పెంపకం కూడ చేసిన శ్రేయస్కరమే దేశంలో ఆహార ఉపరమణులతో మాంసకృత్తుల కొరత తీర్చడమే గాక ఆ రైతు పుష్టికరమై బలశాలియై దేశానికి పనికివచ్చు యోధుడుగా తయారవుతాడు.

గ్రామీణ ఆర్థిక స్థితి గతులను పాడి పరిశ్రమ మెరుగు పర్చగలదని జాతీయ పాడి పరిశ్రమాభివృద్ధి మండలి (N.D.D.B.) గుర్తించి ముఖ్యమైన నగరాలలో పాడి పరిశ్రమలపైగల ఒత్తిడిని క్రమంగా తగ్గించి గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో పాల ఉత్పత్తిని ఎక్కువ చేసేందుకై ఆశాజనకమైన పథకం ఒకదానిని ఆవ్వ డే రూపొందించడం జరిగింది. మూడుకోట్ల రూపాయల ఈ ప్రణాళికలో పాల్గొన వల్సిందిగా మన రాష్ట్రాన్ని కూడా కోరడం జరిగింది. పశుగణాభివృద్ధి పథకాల దానా మిశ్రమ కర్మాగారాలు, పాల కీళ్ళ కేంద్రాలు (చిల్లింగు) కూలింగు కేంద్రాలు (అమ్ము కూలరు) అనేకమైన వాటిని చేలకొల్పడం, మాంసెక్కెటు శేయడానికి (క్రయ విక్రయ వసతులకు) వీలైన పశుశాలలో చేయోత్పాటు మొదలైన వాటి నిమిత్తం రాష్ట్రంలో పై పథకం క్రింద వ్యయము సుమారు రూ. 8.5 కోట్లకు ఉంటుంది. ఈ పథకం అటు పెద్ద పెద్ద పాడి పరిశ్రమదారులకూ ఇటు చిన్నకారు రైతులకూ, యితర వృత్తుల వారికి చివరకు వ్యవసాయ కూలీలకు కూడా అమిత ప్రయోజన కారిగా ఉంటున్నది. ఈ పథకానికి సంబంధించిన శకల వివరాలు జాతీయ పాడి పరిశ్రమాభివృద్ధి మండలివద్ద లభించ గలవు.

ఇప్పుడు వ్యాపార బ్యాంకులు కూడా రైతులు పాడి పశువులు కొనడానికి అప్పులిస్తూ పాడి పరిశ్రమను అభివృద్ధికి తోడ్పడడానికి ముందుకు వస్తున్నాయి. వ్యవసాయదారులు ముఖ్యంగా మెట్ట ప్రాంతాలలో నున్న రైతులు, కూలీలు తక్కువ ఆదాయంగల ఇతర కుటుంబీకులు పాడి పశువులను పెంచి తద్వారా ఈ పథకం ప్రయోజనాలను తమకు అందుబాటు చేసుకోగలరని ఆశించబడు తున్నది. ఈ పథకం మధ్యతరగతి పాల వర్తకుల దళారీ మోసాలనుండి ప్రజలకు కాపాడుతుందని మాత్రం ఇవ్వవచ్చు. ఇది పాల వినియోగదారులకు అమ్మకం దారులకుకూడా వరప్రసాదమని చెప్పవచ్చు.

ప్రణాళికా పథకాలు

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం బడ్జెటులో రూ. 66 లక్షలు కేటాయించింది. యిది గాక ప్రత్యేకంగా తెలంగాణా అభివృద్ధి పథకాల నిమిత్తం యిచ్చిన రూ. 5.00 లక్షలు పెరిగి 80 లక్షలు కేటాయింపు జరిగింది. ఈ రూ. 80 00 లక్షలకు సంబంధించి పథకాల వారీగా కేటాయింపు దిగువ విధంగా ఉంది. యిదేగాక తెలంగాణాకొరకు యింకొక 8-4 లక్షలు యిచ్చేవారున్నారు.

పథకం:			చెట్టుబడి (రూ. లక్షలలో)
తెలంగాణా:			
1.	సమీకృత పాల సరఫరా ప్రాజెక్టు కేంద్ర పాడి క్షేత్రం, హైదరాబాదు.	....	947
2.	నిజామాబాదులో పాల ప్రాంతాల అభివృద్ధి బల్కుకూలర్లు స్థాపించడానికి.	....	4.00
3.	వరంగల్‌లో ప్రస్తుతమున్న పాడి కేంద్రంను ముందు ముందు చిల్లింగు సెంటరు పాలను శుద్ధిచేయు కేంద్రముగా మార్చుతారు.	....	5.00
4.	తెలంగాణాలో ప్రత్యేక అభివృద్ధి పథకాలలో భువనగిరిలో ప్రస్తుతమున్న కూలరును చిట్యాల, ఆలేరును మార్చి దాని స్థలములో పెద్దదైన చిల్లింగు సెంటరు స్థాపించబడు చున్నది. పాల శీతల కేంద్రము-చిట్యాల ఆలేరులలో కూలింగు కేంద్రాలు బల్కు కూలరు.	....	5.00
		మొత్తం	28.50

ఆంధ్రప్రాంతం			పెట్టుబడి (రూ.లక్షలలో)
5.	పాలపాడు ఫ్యాక్టరీ, విజయవాడ.	....	27.70
6.	బాపట్ల పాడి కేంద్రము.	....	4.00
7.	చిత్తూరు పాడి కేంద్రము.	....	2.00
8.	నెల్లూరు పాడి కేంద్రము.	....	0.50
9.	జిల్లా ప్రాంతాలలోని పాడి కేంద్రాలకు చెందిన ఇంజనీరింగ్ పిబ్బంది.	....	1.00
10.	పాడి అభివృద్ధి విషయాల పిబ్బంది.	...	0.85
11.	1969 ఆగస్టు 31 వరకు పాడి చిత్తరువు పర్యవేక్షకం.	....	0.80
		మొత్తం—ఆంధ్ర	86.85
		తెలంగాణా	28.56
		ఆంధ్ర	86.85
		మొత్తం	59.91
		లేక సుమారు	60.00

1968-69 సంవత్సరంలో ప్రణాళికా ఖర్చు క్రింద రూ. 64.18 లక్షలు వినియోగించారు. అయితే నిరంతరం కొనసాగుతున్న ఖర్చు దృష్ట్యా (82.98 లక్షల రూపాయలు) 1969-70 వ సంవత్సరంలో రూ. 80.00 లక్షలు ఖర్చుచేసే విధంగా యంత్రాంగాన్ని ఆయత్తం చేయడం జరిగింది.

పాల సరఫరా నిర్వహణకు సంబంధించినంతవరకు 1968-69 సంవత్సరంలో ఉన్న పాడి కేంద్రాల పథకాలకు సంబంధించి సగటున 81,000 లీటర్లు పాదించడం జరిగింది. ప్రస్తుత సంవత్సరంలో విజయవాడలోని పాలపొడి ఫ్యాక్టరీ పని ప్రారంభించనున్న దృష్ట్యా, ఈ పాల సరఫరా నిర్వహణ రాబాబు ఒక్క లక్ష లీటర్లకు పెరగవచ్చు. అంతేగాక 1969 సెప్టెంబరు—అక్టోబరు కాలములో చిత్తూరు, రాజమండ్రిలోని పాడి కేంద్రాలు పని ప్రారంభిస్తాయి. తెలంగాణాలో ప్రత్యేక అభివృద్ధి పథకాలక్రింద భువనగిరిలో యిదివరకే రాబాబు 7,000 నుండి 8,000 లీటర్ల పాలను నిర్వహిస్తున్న పాల కూలింగు కేంద్రాన్ని అన్ని హంగులుగల తరహా కేంద్రంగా మార్చడం జరుగుతుంది. ఆలేరు, చిట్యాలలో 'బల్క్ కూలర్స్' ఏర్పాటు చేయబడుతాయి. తద్వారా నల్గొండ జిల్లాకు పాలసేకరణ ప్రాంతాన్ని విస్తరించడం జరుగుతుంది. పథకాలవారి వివరాలు ఈ దిగువ ఇవ్వబడ్డాయి:

తెలంగాణా ప్రాంతం :

1. సమీకృత పాల ప్రాజెక్టు

(కేంద్ర పాడి క్షేత్రము, హైదరాబాదు).

1968-69 సం. లో ఖర్చు	...	రూ.	9.92 లక్షలు
1969-70 సం. లో కేటాయింపు	....	రూ.	9.47 లక్షలు
1968-69 సంవత్సరంలో సాధించిన లక్ష్యాలు (సగటు పాల నిర్వహణ)	....	రూ.	48,000 లీటర్లు
1969-70 సంవత్సరంలో లక్ష్యాలు సుమారు		రూ.	60,000 లీటర్లు

1969-70 సంవత్సర కార్యక్రమం :

1969-70 సంవత్సరంలో హైదరాబాదు పాడికేంద్రము, ప్రహారీ గోడలు, రోడ్లు; నీటిసరఫరా, గిడ్డంగుల అభివృద్ధి, అవసరమైన పిట్టింది గృహాలు, యంత్ర పరికరాలు, ప్లాంటు, మొదలైనవాటి నిర్వహణవంటి సివిల్ పనుల నిమిత్తం రూ. 6.50 లక్షలు కేటాయించారు. కైన పేర్కొన్న పనులన్నీ చురుకుగా కొనసాగుతున్నాయి. హైదరాబాదు పాడి కేంద్రాన్ని పటిష్టం చేయడానికి రూ. 3.00 లక్షలు కేటాయించడం జరిగింది. హైదరాబాదు పాడి క్షేత్రానికి రెండవ బాట్లింగ్ లైను తర్వాత 'యూనిపెక్'నుండి అందుతుందని ఆశించబడుతున్నది. పాలు నిలువచేసే టాంకులు, రెండవ బాట్లింగ్ లైను వచ్చాటువంటి దేశీయ వస్తువుల కొనుగోలు నిమిత్తం రూ. 8.00 లక్షలు కేటాయించారు. మిగతా లక్ష రూపాయలు పిట్టింది గృహాల నిమిత్తం నిర్దేశించబడింది. ప్రస్తుత

పంచత్సరంలో పాల నిర్వహణను రోజుకు 60,000 లీటర్లకు పెంచాలని, హైదరాబాదు పాల సేకరణ ప్రాంతంలో గరిష్ఠ ఉత్పత్తిని సాధించాలని ప్రతిపాదనలు ఉన్నాయి. హైదరాబాదు ప్రాంతంలో 70 పాలసేకరణ కేంద్రాలు ఉన్నాయి. ఈ క్రింద ఉదహరించినట్టి షాద్‌నగర్, భువనగిరి, కడ్తాల్, అమీర్‌గూడాలోని కేంద్రాలలో సేకరించిన పాలు-అయా సెంటర్లలో శీతలపరుస్తారు. యీ సంవత్సర శాంలో ఎక్కువ మార్గాలను ఏర్పరచి హైదరాబాదు పాడి క్షేత్రం స్వయంసమృద్ధి అయ్యేవిధంగా చర్యలు తీసుకోబడుతున్నాయి. ప్రస్తుతం పని చేస్తున్న పాల సేకరణ కేంద్రాలు, అభివృద్ధి చేయదలచిన ప్రాంతాల వివరాలను ఈ వ్యాసానికి జతపరచిన మ్యాప్‌లో చూపబడినాయి. దీనికితోడు పల్లెడి పాలపంపిణీ కార్యక్రమం, పాఠశాల విద్యార్థులకు ఉచితముగా కేర్ (CARE) ప్రోగ్రామునుపరించి కార్యక్రమాలను త్వరలోనే ప్రారంభించమన్నారు. ఇందుకు సంబంధించిన ప్రాథమిక చర్యలు తీసుకోబడుతున్నాయి.

2. నిజామాబాద్ పాడి కేంద్ర ప్రాంతం అభివృద్ధి :

(బల్క్-కూలర్ స్థాపన)

1968-69 సం. లో ఖర్చు .... లేదు.

1969-70 సం. లో కేటాయింపు .... రూ. 4.00 లక్షలు

1968-69 సం. లో పాథించిన లక్ష్యాలు .... లేదు.

1969-70 సం. లో లక్ష్యాలు .... రోజుకు 2,000 లీటర్లు

నిజామాబాదు ప్రాంతంలో పాల ఉత్పత్తి మిగుళ్ళను మదింపుచేసే దృష్టితోను, నిజామాబాదులో పాలపరభరా పథకాన్ని ప్రారంభించే దృష్టితోను, ప్రాథమిక పర్యేవని ప్రారంభించబడింది. నిజాంసాగర్ నీటిపారుదల క్రింద పాల ఉత్పత్తిచారులకు ప్రయోజనం కలిగించడానికి తద్వారా చారి ఆర్థికపరిస్థితిని మెరుగుపర్చడానికి ఈ పథకం ఉద్దేశించబడింది. తెలంగాణా ప్రాంతం అభివృద్ధికి సహాయపడాలనే ప్రభుత్వ విధానానికి అనుగుణంగా ఈ పథకం రూపొందించ బడింది. ప్రస్తుత కేటాయింపుల పరిమితుల సవరింపులద్వారానే ఈ పథకానికి అవసరమైన నిధులను చేకూరుస్తారు. 1969-70 సంవత్సరంలో ఇందుకై రూ. 4.00 లక్షలు వినియోగించబడతాయి. ఇందులో రూ. 1.76 లక్షల భూమి అభివృద్ధి, శీతల కేంద్ర భవనాలు, నీటిపరభరా మొదలైన సివిల్ పనులకు ఖర్చు చేస్తారు. ఈ పంచర్షములో ప్రాథమిక పనులు ప్రారంభించబడ్డాయి. ఈ పథకం అమలు విజయవంతం చేయడంలో తిల్లా అభివృద్ధి మండలి సహాయ సహకారాలు అభిస్తాయని ఆశించబడుతున్నది. ప్రాంతీయ ప్రగతిసాధనాభివృద్ధి నిమిత్తం అవసరమైన అన్ని కార్యక్రమాలను అమలుపరచడానికి ప్రగతిసాధనాభివృద్ధి శాఖ చర్యలు తీసుకొంటున్నది. ఈ పథకం అమలుజరిగే మొదటి సంవత్సరంలో రోజుకు 2,000 లీటర్ల పాలు లభిస్తాయని ఆశించబడుతున్నది. ఉత్పత్తి ఎక్కువైనప్పుడు మిగులు పాలను హైదరాబాదు పాడి క్షేత్రానికి రవాణా చేస్తారు.

8. వరంగల్ పాడి కేంద్రము :

1968-69 సం. లో ఖర్చు	....	రూ. 0.94 లక్షలు
1969-70 సం. లో కేటాయింపు	....	రూ. 5.09 లక్షలు
1968-69 సం. లో సాధించిన లక్ష్యాలు	....	రోజుకు 500 లీటర్లు
1969-70 సం. లో లక్ష్యాలు	....	రోజుకు 1,000 లీటర్లు

గత ఆర్థిక సంవత్సరం ఆఖరులో వరంగల్ పాడి కేంద్రము ఉత్పత్తి ప్రారంభించింది. ఈ పాడి కేంద్రానికి విదేశీమారక ద్రవ్యము ప్రమేయములేని దృష్ట్యాను, వరంగల్‌లో పాలపరభరా ప్రారంభించాలని పట్టణ ప్రజలు కోరుతున్న దృష్ట్యాను, తాత్కాలికంగా ఒక బల్క్‌కూలర్ యేర్పాటుచేసి పాలు పరభరా చేయబడుతున్నాయి. ప్రస్తుత సంవత్సర కార్యక్రమములో అవసరమైన పాడి పరిశ్రమ పరికరాలు, రవాణా సాధనాలు, పాల శ్యాంపులు కొనుగోలు, సివిల్ పనులుకూడా చేరియున్నాయి. పాశ్చరైజేషన్ సాధనాలను కొలకొల్పడం ద్వారా ఈ పాడి కేంద్రాన్ని పర్యవసమగ్రమైన కేంద్రం క్రింద మార్చడానికి తలపెట్టబడింది. ములుగులో బల్క్‌కూలర్‌ను కొలకొల్పి లక్ష్మివరం, పరకాల పరిసరములక్రింద సాగయ్యే ప్రాంతాలలోకూడ పాలు సేకరించడం జరుగుతుంది. నవదు పాలలో వరంగల్ పట్టణం అవసరాలకు పరిపోను మిగులు పాలను హైదరాబాదు పాడి క్షేత్రానికి పరభరా చేయబడతాయి. 1968-70 సంవత్సరంలో కొనుగోలు చేయవలసివున్న సాధన సామగ్రి ఖరీదు రూ. 4.00 లక్షలకు పరిమితం చేయబడుతుంది. సివిల్ పనులకు, సిబ్బందికి మరొక లక్ష రూపాయలు ఖర్చు అవుతాయి.

9. తెలంగాణా కొరకు ప్రత్యేక అభివృద్ధి పథకాలు (భువనగిరి పాలశీతల కేంద్రం, ఆలేరు, చిట్యాలలో కూలింగ్ కేంద్రాలు)

1968-69 సం. లో ఖర్చు	....	ఏమి జరగలేదు.
1969-70 సంవత్సరానికి కేటాయింపు	....	రూ. 5.00 లక్షలు
1968-69 లో సాధించిన అభివృద్ధి	....	రోజుకు 5,000 లీటర్లు
1969-70 సంవత్సరానికి నిర్ణయించిన లక్ష్యం.	....	రోజుకు 8,000 లీటర్లు

భువనగిరిలోని కూలింగ్ కేంద్రానికి రెండు బల్క్‌కూలర్లను సమకూర్చారు. గత సంవత్సరం పాలు పుష్కలంగా లభించేకాలంలో ఈ కేంద్రంలో పాలసేకరణ రోజుకు 8,000 లీటర్లవరకు పెచ్చింది. చుట్టుప్రక్కల ప్రాంతాలలో పాలు పుష్కలంగా లభిస్తున్నాయని ప్రస్తుతపు కూలింగ్ కేంద్రాన్ని పర్యవసమగ్రమైన శీతల కేంద్రం క్రింద మార్చడంద్వారా ఈ కేంద్రం కార్యకలాపాలను విస్తృతం చేయాలనీ, ఇప్పుడు భువనగిరిలోవున్న బల్క్‌కూలర్లను ఆలేరు, చిట్యాలకు తరలించాలనీ. జిల్లా అభివృద్ధి చుండలిచే ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి అందినది; దీనివలన

ఈ పనులను అమలుచేయడానికి ప్రభుత్వం తెలంగాణా ప్రత్యేక అభివృద్ధి పథకాలక్రింద ఏ లక్షల రూపాయలు ప్రత్యేకించింది. ఇదిగాక ఈ పథకానికి ప్రజలమండి విరాళ రూపంలో లక్ష రూపాయలు లభించగలవని ఆశించబడుతున్నది. ఆలేరు, చిట్యాలలో అనువైన స్థలాలను ఎన్నికచేసి అక్కడ బల్క్‌ఆపరేటర్లను నెలకొల్పడానికి భువనగిరి కూలింగ్ కేంద్రం కొరకు అవసరమైన సాధన సామగ్రిని కొనుగోలు చేయడానికి కృషి జరుగుతున్నది. 1970 మార్చి నెలాఖరువాటికి యీ పనులు ఆమలుజరపడానికి తలపెట్టబడింది. పాలసేకరణ కేంద్రాలకు దగ్గరగా ఉండడం, పాల ఉత్పత్తి తగినంతగా జరగడం మొదలైన వివిధ ఆర్థిక సంబంధమైన అంశాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని చిట్యాలలో బల్క్‌ఆపరేటర్‌ను నెలకొల్పడానికి నిర్ణయించడం జరిగింది. పాలసేకరణ ప్రాంతాన్ని నల్గొండ జిల్లాలో మిర్యాలగూడెం, హుజూర్‌నగర్ మొదలైన ప్రాంతాలవరకుకూడా విస్తృతం చేయడం జరుగుతుంది. ఈ ప్రాంతాలలో నాగార్జునసాగర్ ఆయకట్టు అభివృద్ధి పథకం సాగుతున్నది.

ఆంధ్ర ప్రాంతం

కే. పాలపొడి ఫ్యాక్టరీ, విజయవాడ :

1968-69 సం. లో ఖర్చు	....	రూ. 28.44 లక్షలు
1969-70 సంవత్సరానికి కేటాయింపు.	....	రూ. 27.70 లక్షలు

1968-69 లో సాధించినది :

విజయవాడ (అమ్మకాలు)	....	రోజుకు 12,000 లీటర్లు సుమారు
హైదరాబాదు (పరఫరా)	....	రోజుకు 22,000 లీటర్లు సుమారు
(పేకరణ)	....	రోజుకు 35,000 లీటర్లు సుమారు

1969-70 వ సంవత్సరానికి లక్ష్యం :

విజయవాడ, గుంటూరు, గుడివాడ, ఏలూరు, పట్టణాలలో (అమ్మకాలు)	రోజుకు	25,000 లీటర్లు
హైదరాబాదు (పరఫరా)	,,	25,000 లీటర్లు
పాలు పుష్కలంగా లభించే ప్రాంతంలో (పేకరణ)	,,	80,000 లీటర్లు (80,000 లీటర్ల పాలపొడిగా మార్చబడును)

విజయవాడలో పాలపొడి ఫ్యాక్టరీ అన్నివిధాల పూర్తి అయినది. ఈ ఫ్యాక్టరీని ప్రయోగాత్మకంగా నడపడం విజయవంతమైనది. గుడ్లవల్లేరులో పాలద్వీతల శీతల కేంద్రాన్ని గత సంవత్సరం వినియోగంలోకి తెచ్చారు. గత ఏడాది పాలు పుష్కలంగా లభించే కాలంలో 47,000 లీటర్ల గరిష్ఠ పరిమితి వరకు పాలు పేకరించడం జరిగింది.

హైదరాబాదుకు రైలు రోడ్డుమార్గాలద్వారా నగటున సుమారు 22,000 లీటర్లు పాలు రవాణాచేయబడినవి. గుంటూరు, గుడివాడ, ఏలూరు పట్టణాలలో పాల పరభరా ప్రారంభించబడింది స్థానికంగా సుమారు 24,000 లీటర్లు పాలు పరభరా చేస్తున్నారు. పాలను స్టాండర్డైజేషన్ చేయడం, వెయ్యి తయారు చేయడం అరుగుతున్నది (రోజుకు 2 నుంచి 3 టన్నులు వెయ్యి). 1969–70 ఆర్థిక సంవత్సరములో పాలు పుష్కలముగా లభ్యమయ్యేకాలములో రోజుకు సుమారు 80,000 లీటర్ల పాలను సేకరించి కొంతభాగము పాలలో వెన్న పూర్తిగా తీసివేసిన పాలపొడి (సుమారు 500 టన్నులు) మరియు వెయ్యి (సుమారు 700 టన్నులు) వుత్పత్తి చేయబడునని అంచనా వేయబడినది. ఈ దృష్ట్యా పాల సేకరణ ప్రాంతం కృష్ణా జిల్లా అంతటికిని పశ్చిమ గోదావరి, గుంటూరు జిల్లాలకు విస్తరింపజేయడం జరుగుతున్నది. పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా భీమడోలులో (ఏలూరు, తాడేపల్లిగూడెం మరియు చింతలపూడి తాలూకాల ప్రజలతపయోగం కొరకు) ఒక బల్క్‌కూలర్‌ను కూడా స్థాపించడమైనది. పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా భీమవరంలో యూనిసెఫ్ (UNICEF) సహకారంతో, నర్సాపురము, భీమవరం తాలూకాల ప్రజల వుపయోగముకొరకు మరియు గుంటూరు జిల్లాలో (UNICEF) సహాయంతో ఈ దిగువ ప్రాంతాల్లో 7 బల్క్‌కూలర్లు ఏర్పాటు చేయడానికి సన్నాహాలు జరుగుతున్నాయి

1. రామచంద్రపురం (గుంటూరు, తెనాలి తాలూకాలు)
2. గోవాడ (రేపల్లె మరియు బాపట్ల తాలూకాలు)
3. కొల్లేరు (తెనాలి మరియు రేపల్లె తాలూకాలు)
4. అంగల కుదురు (తెనాలి మరియు గుంటూరు తాలూకాలు)
5. చేటూరు (బాపట్ల మరియు గుంటూరు తాలూకాలు)
6. నర్సారావుపేట తాలూకా (నర్సారావుపేట మరియు ఒంగోలు తాలూకాలోని కొన్ని ప్రాంతములు)
7. నిడుబ్రోలు లేక మరేదైనా అనువైన ప్రాంతం (బాపట్ల మరియు రేపల్లె తాలూకాలు)

భీమవరం ప్రాంతాలలోని రైతులు అక్కడ శీతల కేంద్రము స్థాపనకు, కావల్సిన భవన నిర్మాణానికి దాదాపు 50 నుండి 70 వేల రూపాయలు విరాళంగా ఇవ్వడానికి ఉత్సాహంతో తమ సంసిద్ధతను తెలిపారు. అదే విధంగా నందిగామ, జగ్గయ్యపేట, తిరువూరు, దివి తాలూకా ప్రజల కోర్కెలపై చల్లపల్లి, చిల్లకల్లు, తిరువూరులలో బల్క్‌కూలర్లు ఏర్పాటు చేయబడుతాయి.

తిరువూరు దగ్గర ఏర్పాటుచేసే కేంద్రం ఖమ్మంజిల్లా మధిర తాలూకా చుట్టుపట్ల గ్రామాలలో కూడా లభించే పాల సేకరణకు అనువుగా ప్రతిపాదించబడింది.

ప్రస్తుతం పాల సేకరణ ప్రాంతం ప్రతిపాదనలో ఉన్న ప్రాంతాలకు సంబంధించినవి మ్యాపులో చూపబడ్డాయి. పాల సేకరణ ఇంకా ఎక్కువ చేయడానికి మరొక 6 క్రొత్త నూర్లాలు ప్రారంభించబడ్డాయి. గుంటూరు జిల్లాలోని ఈ కేంద్రాలకు సంబంధించిన వివిధ వస్తులు ప్రారంభ దశలో

ఉన్నాయి. 27.70 లక్షల రూపాయలు ఈ క్రింది విధంగా వినియోగించ బడుతాయి :

		(రూపాయలు లక్షలలో)
1.	కూలింగ్ టెంటర్ల నిర్మాణం	8.70
2.	ప్రధాన పాడి కేంద్రానికి	2.00
3	అత్యవసర సిబ్బందికి వసతి సౌకర్యములు	3.00
4.	నిర్వహణ మరియు రోడ్లు	2.00
5.	యంత్రాలు, పరికరాలు	1.00
6.	సిబ్బంది	1.12
7.	చావాలు మరియు షాడి నిర్మాణము	3.00
8.	ఎకౌంట్ ఖర్చులు	2.88
9.	దేశీయ పరికరాలు మరియు 8 కూలింగ కేంద్రాలు బాటిల్ చామర్లు	9.00
	మొత్తం	27.70

గత సంవత్సరం హైదరాబాదు పాడి క్షేత్రం, విజయవాడ పాల శీతల కేంద్రాలలో టర్న్‌ఓవర్ పరుపగా రోజుకు 43,000 లీటర్లు (అమ్మకం) మరియు పాల సేకరణ రోజుకు 65,000 లీటర్లు మాత్రమే ఉంది. ప్రభుత్వం రూ. 184.80 లక్షలు పాలు కొనుగోలుకు మరి 49.60 లక్షలు నిర్వహణ ఖర్చుల కొరకు కేటాయించడం జరిగింది. కాని ఈ సంవత్సరం పాలపొడి కర్మాగారం పని చేయడంవలన హైదరాబాదు పాడి క్షేత్రంలో పాల అమ్మకం ఎక్కువ చేయడం వలన ప్రభుత్వం పాలు కొనుగోలు చేయడానికి రూ. 200.00 లక్షలు మరియు నిర్వహణ ఖర్చులకింద రూ. 68.00 లక్షలు కేటాయించింది. 1970-71 సంవత్సరంలో యింకా ఎక్కువసంఖ్యలో మరియు పట్టణాల్లో వినియోగదారులు ఇంకా ఎక్కువ సంఖ్యలో ప్రయోజనం పొందుతారని చెప్పవచ్చు.

ప్రోఫార్మా పద్ధతిలో హైదరాబాదు, విజయవాడ విభాగాలకు సంబంధించిన శాఖాపరిక లెక్కలు ఇంకా పూర్తిగా నిర్ణయించలేదు. అయినా నిర్వహణ ఫలితాల శాఖాపరిక అంచనావల్ల తేలిందేమిటంటే-ఈ రెండు విభాగాలలో తరుగుదలతోపాటు (Depreciation) వచ్చే రాబడిలో ఖర్చులన్ని వచ్చేస్తాయి. పాల పరిమాణం అధికం కావడంతో నిర్వహణ ఖర్చులు తక్కువ కుండా తగ్గుతాయి. దీనివల్ల లాభాలు ఎక్కువ ఉంటాయని చెప్పవచ్చు. ఖాతాకు సహాయంగా ఉంటుందనుకొంటున్నాం. కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాలలో మిశ్రమ కారణంగా కష్టాల పాలైన రైతులకు సహాయం చేయడానికి, చారిత్ర హైదరాబాదు పాలసేకరణ రేటు ఆగస్టు వెబ్రవరి నెలల్లో పెంచడం జరిగింది. అంటే లీటరుకు 6 నై పైసలు ఎక్కువన్నమాట. హైదరాబాదు పాలపొడి తయారీలో సహకార సంఘాలకు ఋణాలు యిచ్చు పద్ధతి ప్రకారము విజయవాడ పాల పథక ప్రాంతములో పాల సహకార సంఘాలకు ఋణాలు మంజూరుచేయడానికి ప్రతిపాదనలు వున్నవి.

వినియోగదారుల అభిరుచికి అనుగుణంగా విక్రయ పదుపాయాలు ఇంకా ప్రవ్యాపంగా పనుకూర్చడానికి కృషి జరుగుతుంది

6. రాజమండ్రి పాడి కేంద్రం :

1968–69 సంలో ఖర్చులు	...	రూ. 7.48 లక్షలు
1969–70 సంలో కేటాయింపు	....	రూ. 4.00 లక్షలు
1968–69 సంలో సాధించిన లక్ష్యం	....	లేదు
1969–70 సంలో లక్ష్యాలు	...	రోజుకు 6,000 లీటర్లు

రాజమండ్రి పాడి కేంద్ర నిర్మాణం పూర్తి కావచ్చింది. యంత్రాల స్థాపన ముమ్మరంగా సాగుతున్నది. దీని పూర్తి చేయడానికి రూ. 9.00 లక్షలు, మరియు సివిల్ పనులకొరకు అంచే ప్లింత్ ఛ్యాట్లర్లు, తుది మెరుగులు దిద్దడానికి ఒక లక్ష రూపాయలు అంచే 1969–70 సంవత్సరంలో మొత్తం 4 లక్షల రూపాయలు కేటాయించబడ్డాయి. ఈ సంవత్సరం పాలు పుష్కలంగా లభించే కాలంలో ఈ పథకాన్ని నిర్వహించే కొరకు వీర్చాట్లు తయారవుతున్నాయి. పుండ్లపేట, రామచంద్రపురం ప్రజలు తమ తమ ప్రాంతంలో గేదెలను వంశాను ముఱా జాతి లేక మెహసానా జాతి విత్తనపు పోతులద్వారా పాల దిగుబడి అభివృద్ధి చేయాలని కోరుతున్నారు.

ఈ సంవత్సరాంతానికి ఈ పాడి కేంద్రము 6,000 లీటర్లు పాలు పోశ్చరైజేషను చేసే స్థితిలో ఉండగలదని ఆశిస్తున్నాం.

7, 8, 9. చిత్తూరు, నెల్లూరు, పాడి కేంద్రాలు మరియు ఇంజనీరింగు వీళ్ళంది :

1968–69 సంలో ఖర్చు	....	రూ. 8.08 లక్షలు
1969–70 సంలో కేటాయింపు	....	రూ. 8.50 లక్షలు
1968–69 సంలో సాధించినది	....	రోజుకు 2,000 లీటర్లు (నెల్లూరు పాడి కేంద్రంలో)
1969–70 సంలో లక్ష్యం :	(i)	చిత్తూరు 2,000 లీటర్లు రోజుకు
	(ii)	నెల్లూరు 3,000 లీటర్లు రోజుకు

చిత్తూరు పాడి కేంద్రము స్థాపన పని పూర్తి కావచ్చింది. 1969 సెప్టెంబరులో ఈ పాడి కేంద్రము ప్రయోగాత్మకముగా పని చేయడం ప్రారంభించబడగలదు. అక్టోబరు నెలనుండి సక్రమంగా పని చేయగలదు. ఈ సంవత్సరం పాలు పుష్కలంగా లభించే కాలంలో ఈ కేంద్ర నిర్వహణకు, కావలసిన వీర్చాట్లు చేయబడుచున్నవి. ఈ పాడి కేంద్రము పూర్తి చేయడానికి సివిల్ పనులకొరకు ఒక లక్ష రూపాయలు. మెకానికల్ పనులకొరకు ఒక లక్ష రూపాయలు కేటాయించబడ్డాయి.

నెల్లూరు పాడి కేంద్రం ఇదివరకే పూర్తి అయ్యింది. 1969 జనవరిలో ఉత్పత్తి ప్రారంభించింది. ఇది ప్రస్తుతం కొరతకాలం గనక రోజుకు 2,000 లీటర్లు శీతలీకరణ చేయుచున్నది. పాలు పుష్కలంగా లభించే కాలంలో ఈ కేంద్రం రోజుకు 5,000 లీటర్లు సైగా పాలు కుద్ది చేయగలుగుతుందని చెప్పవచ్చు. ఈ పాడి కేంద్రంలో రోడ్లకు, సిబ్బంది క్వార్టర్లకు 0.50 లక్ష రూపాయలు కేటాయించబడ్డాయి. పాల ఉత్పత్తి అధికం చేయడానికి ఈ ప్రాంతాల రైతులకు ఇప్పుడు పశువు మిశ్రమ దాన కూడ సరఫరా చేయబడుచున్నది. సిబ్బంది వేతనాల కొరకు ఒక లక్ష రూపాయలు కేటాయించ బడ్డాయి.

10. పాడి అభివృద్ధి సిబ్బంది :

1968–69 సంలో ఖర్చు	....	రూ. 0.75 లక్ష.
1969–70 సంలో కేటాయింపు	....	రూ. 0.85 లక్ష.

పాల పథకం క్రింద నూతనంగా స్థాపించిన పాడి కేంద్రాల ప్రాంతాల్లో ఉత్పత్తిదారులకు సాంకేతిక సహాయం, సలహాలు ఇవ్వడానికి పాల ఉత్పత్తికి ఎక్కువ అవకాశాలుగల ప్రాంతాలు నిర్ణయం చేయడానికి పాడి అభివృద్ధి పథకం క్రింద 1969–70 సంవత్సర ప్రణాళికలో 0.85 లక్ష రూపాయలు కేటాయించబడ్డాయి. ఈ పథకం క్రింద కడప జిల్లాలోనుండు మైదుకూరు ప్రాంతంలో పాలు, వెన్న ఎక్కువగా ఉత్పత్తి అవుతున్నది కనుక ఒక బల్క్ కూలర్ ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రతిపాదించబడింది. ఇందుకుగాను ప్రాథమిక చర్యలు స్థలం ఎన్నిక, అంచనాలు ప్రణాళికలు వగైరా పూర్తి చేయబడ్డాయి.

11. పాడి పిల్లరజు సర్వే :

1968–69 సంలో ఖర్చు	....	రూ. 0.67 లక్ష.
1969–70 సంలో కేటాయింపు	....	రూ. 0.80 లక్ష.

ఈ పథకం క్రింద కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాల్లో పాల ఉత్పత్తిని వగైరా అంచనా చేయడానికి కారణీయ వ్యవసాయ పరిశోధన సంస్థ స్టాటిస్టిక్స్ విభాగంచే సర్వే చేయించబడింది. ఈ సర్వే 31–7–1969 నాటికి పూర్తి అయ్యింది. ఈ సిబ్బంది వేతనాలు వగైరా కొరకు రూ. 0.80 లక్ష రూపాయలు ఖర్చు చేయబడ్డాయి. ఈ సర్వే తుది రిపోర్టులకొరకు ఎదురు చూస్తూ ఉన్నాం. వచ్చిన వెంటనే నిశ్చయాత్మకమైన పలహాలతో పాడి పరిశ్రమ అభివృద్ధికి సూచనలు చేసినట్లయితే చిగురవంగా తప్పనిసరిగా ఉపయోగిస్తాము.

హైదరాబాదు, విజయవాడ సమీకృత పాల ప్రాజెక్టు మొత్తం విలువ, మరియు అప్పుల వివరాల పట్టిక.

(రూ. లక్షలలో)

	ఆంధ్ర	తెలంగాణా	మొత్తం
(1) హైదరాబాదు, విజయవాడ సమీకృత పాల ప్రాజెక్టు విలువ అంచనా	280.95	174.15	455.10
(2) 1969 మార్చి అంతానికి అయిన మొత్తం అప్పులు	178.90	127.51	301.41

ఆవుపాల కొనుగోలు ధర

(రేట్లు పైసలలో వీటరునకు)

నమూనా	ప్రమాణం ఉన్న	నమూనా	ప్రతిపాదిత రేట్లు	
			విజయవాడ	హైదరాబాదు
3.0 నుండి 3.4	85	3.0	62	68
		3.1	64	70
		3.2	66	72
		3.3	68	74
		3.4	70	76
3.5 నుండి 3.9	85	3.5	76	82
		3.6	80	86
		3.7	84	90
		3.8	88	94
		3.9	90	96
4.0 నుండి 4.5	90	4.0	92	98
		4.1	94	100
		4.2	96	102
		4.3	98	104
		4.4	100	106
		4.5	100	106

గమనిక : 1. క్రొవ్వు పదార్థము మినహా మాంసకృత్తులు చక్కెర వగైరా ఘనపదార్థం 8.5% ఉండాలి.

2. మిగతా నమూనాలు గేదె పాలకు మారిదిగానే ఉంటాయి.

గోదుమల కొనుగోలు పద్ధతి

(రేటు క్వింటాలు రూపాయలలో)

క్రమము	అప్పుకట్టు	క్రమము	విజయవాడలో రిజిస్టరు చేసిన రేటు	ప్రాంతాలలో రిజిస్టరు చేసిన రేటు
4.5 నుండి 4.9	60	4.9	....	....
5.0 నుండి 5.2	62	5.0	64	70
		5.1	66	72
		5.2	68	74
5.3—5.6	72	5.3	72	78
		5.4	74	80
		5.5	76	82
5.6—5.8	80	5.6	80	86
		5.7	84	90
		5.8	86	92
5.9—6.1	86	5.9	90	96
		6.0	94	100
		6.1	96	102
6.2—6.4	92	6.2	98	104
		6.3	100	106
		6.4	102	108
6.5—6.7	98	6.5	104	110
		6.6	106	112
		6.7	108	114
6.8—7.0	104	6.8	110	116
		6.9	112	118
		7.0	114	120
7.1—7.3	110	7.1	116	122
		7.2	118	124
		7.3	120	126
7.4—7.6	116	7.4	122	128
		7.5	124	130
		7.6	126	132
7.7—7.9	122	7.7	128	134
		7.8	130	136
		7.9	132	138
8.0 మరియు పైన		పై 0.1		పై 0.1
		శాతము		శాతము
		కొరకు		కొరకు
		పదార్థమునకు	0.01	పదార్థమునకు
		పైసలు	చొప్పున	0.01 పైసలు
		పెంచవలెను.		చొప్పున పెంచ
				వలెను.

గమనిక:—(1) రేటులలోని 3 శాతము ఫ్లోటింగ్ కమిట్టీకు మరియు మూడవ వ్యక్తులు

(2) [illegible]

పాల వినియోగదారులకు అమ్మకం రేటు

హైదరాబాదు :—	స్టాండర్డైజ్ చేసిన పాలు 4.5 % వెన్నతో	....	రూ. 1.26 లీటరుకు
	టోన్డ్ చేసిన పాలు	....	రూ. 1.00 లీటరుకు
విజయవాడ, నిడూరు (సీసాలలో) గుడివాడ, గుంటూరు	స్టాండర్డైజ్ చేసిన పాలు 4.5 % వెన్నతో	....	రూ. 1.10 లీటరుకు
	టోన్డ్ చేసిన పాలు (సీసాలలో)	....	రూ. 1.00 లీటరుకు
నెల్లూరు :—	స్టాండర్డైజ్ చేసిన పాలు 4.5% వెన్నతో (విడిగా)	....	రూ. 1.10 లీటరుకు
	టోన్డ్ చేసిన పాలు (విడిగా)	....	రూ. 1.00 లీటరుకు
విశాఖపట్నం :—	స్టాండర్డైజ్ చేసిన పాలు 4.5% వెన్నతో (సీసాలలో)	....	రూ. 1.30 లీటరుకు
	స్టాండర్డైజ్ పాలు (విడిగా) 4.5 % వెన్నతో	....	రూ. 1.26 లీటరుకు
	టోన్డ్ చేసిన పాలు (సీసాలలో)	....	రూ. 1.04 లీటరుకు
	టోన్డ్ చేసిన పాలు (విడిగా)	....	రూ. 1.00 లీటరుకు
వరంగల్ :—	స్టాండర్డైజ్ చేసిన పాలు 4.5% వెన్నతో (విడిగా)	....	రూ. 1.20 లీటరుకు
	టోన్డ్ చేసిన పాలు (విడిగా)	....	రూ. 1.00 లీటరుకు

(సూచన :—టోన్డ్ చేయబడిన పాలలో 3 శాతము వెన్నయుండును.)

హైదరాబాదు, విజయవాడలో సేకరించిన, విక్రయించిన పాల పరిమాణ పట్టిక

(లక్షల లీటర్లలో)

సంవత్సరం	హైదరాబాదు		విజయవాడ	
	సేకరణ	విక్రయం	సేకరణ	విక్రయం
1961–62	18.45	19.00	—	—
1962–63	19.78	20.70	—	—
1963–64	21.47	20.29	—	—
1964–65	19.70	28.79	1.88 (48 రోజులకు)	0.10
1965–66	21.09	49.85	46.44	14.48
1966–67	28.09	80.81	59.96	28.81
1967–68	87.07	114.08	90.48	29.47
1968–69	60.84	156.59	126.49	47.05

సూచన :—సేకరణ మరియు విక్రయములకు సంబంధించిన అంశాలు సరిపడవు; ఎందువలనవగా విక్రయములలో టోన్డ్ చేసిన పాలుగ్గ, స్టాండర్డైజ్ చేసినపాలు మరియు విజయవాడ నుంచి సరఫరా అయినపాలు కూడ చేర్చబడినవి.

NOTE ON DEMAND FOR ANIMAL HUSBANDRY DAIRY (WING) 1969-70

Sri Kakani Venkata Ratnam Minister for Agriculture Animal Husbandry and intigral Milk praject,

With a population of nearly 3.60 crores, 70 per cent of whom depend on agriculture for their livelihood. Andhra Pradesh is predominantly an agricultural State. Agriculture will have to continue to play a dominant role in the State's economy. The State is also very rich in its cattle wealth. We have in Andhra Pradesh 12 3 million white cattle (7 per cent of the all India total) and buffaloe population of 6.7 millions (18 per cent of the All-India total). The state has some of the best breeds of cattle. In delta areas in the State, the non-descript buffaloe has been upgraded over a period of 25 to 30 years by enthusiastic cattle breeders with the murrah type buffaloes from the Punjab. The total estimated milk production in the State is in the region of 1.9 million tonnes of which nearly 2/3 rds is accounted for by the buffaloes. Supplementation of cereal diets with milk and other sources of biological values of eggs, fish, etc., permits satisfactory protein nutrition. As a large population who are vegetarians depend on milk and milk products for their share of animal protein, it is imperative that considerable emhasis should be given to develop this highly nutritious food item and ensure that milk reaches the community in a most hygienic manner.

Dairying and Milk Supply has been given due importance only during the Third Five-Year Plan of the State not only with a view to help the farmer to improve his income and thus enable him to give better care to his cattle but also to augment the milk shortage in important urban centres. Consequently a very promising gigantic Integrated Milk Project has been undertaken under the public sector as a plan scheme involving an outlay of Rs. 4.35 crores. This project envissages the tapping of the vast surplus milk potential available in the Krishna, Guntur and West Godavari districts and connecting the same to the demand for quality milk in Hyderabad and Secunderabad.

In order that the above objectives are translated into action the State Government have earmarked the requisite funds during the subsequent annual plans for constructing modern dairies not only in Hyderabad and Vijayawada but also in important towns and cities namely Visakhapatnam, Nellore, Warangal, Rajahmundry and Chittoor. Schemewise details of the physical and financial target and achievements in respect of each dairy scheme is furnished herewith,

It has been recognised by the farmers that dairying as a useful side-occupation can be very remunerative and provides the farmer with short-term credit requirements. This is illustrated further by considering the board economics of rearing one or two dairy cattle which does not call for large amount of capital or specialised services. If a cross-bread cow or an upgraded murrah costing about Rs. 1,500 and yielding every day about 10 litres is maintained by the farmer through home grown fodder, the average per day income will be in the region of Rs. 12.50. Of this amount, even after making a lavish provision of Rs. 5 per day towards feed and fodder charges and another sum of Rs. 2 is taken away towards loan on borrowed capital or towards depreciation on the animal, the farmer is still left with Rs. 5.50 per day or Rs. 165 per month and a good calf at the end of lactation. This scheme is really of immense economic value and benefit to the agricultural labour and middle class farmers and others. Thus the rearing of dairy cattle on economic lines is more profitable than traditional cereal crop growing. Incidentally, this effort on the part of the farmer contributes substantially in increasing milk production and supplying hygienic milk not only to his family members but also to the community at large. If poultry keeping is also undertaken side by side, it adds to the prosperity of the farmer as well as helps in meeting the protein deficiency now existing all over the country.

The National Dairy Development Board having realised the valuable role dairying can play in improving the village economy has already embarked an on ambitious scheme to stimulate milk production in the rural areas and gradually reduce the pressure of city cattle in important cities. It is gratifying that in this Rs. 100 crore plan, our State has been invited to participate. The total inputs in our State in the above programme in the shape of cattle development, feed-mix plants, construction of a chain of cooling and chilling centres, marketing arrangements etc., will be on a tune of Rs. 3.5 crores approximately. This scheme holds a big promise to all dairy entrepreurs—both artisans landless labours, small farmers and even agriculture labour. Further details of this scheme are awaited from the National Dairy Development Board. It is earnestly hoped that the farmer community, especially in the delta districts, will take advantage of the benefits of this scheme and start maintaining dairy cattle. It is also envisaged that the commercial banks will come forward in full measure to assist the Dairy Farmers by granting them necessary loans for purchase of Dairy animals.

The progress achieved under different schemes with a broad outline of the programme for 1969-70 is as follows:—

PLAN SCHEMES

The State Government have provided a sum of Rs. 60.00 lakhs (Rs. 55.00 lakhs in the Plan and Rs. 5.00 lakhs for Special Development Schemes in Telangana) in the Budget. The scheme-wise break-up of this Rs. 60.00 lakhs is as follows. Besides, there are offers to the extent of Rs. 3 to 4 lakhs for development of other Telangana areas:—

SCHEME (Telangana)

		Outlay (Rs. in lakhs)
1.	Integrated Milk Project (Central Dairy, Hyderabad)	9.47
2.	Development of Milk Pockets in Nizamabad and Installation of Bulk Cooler ..	4.00
3.	Warangal Dairy. The existing Bulk Cooler will be replaced with pasteurisation Plant.	5.09
4.	Special Development Schemes for Telangana—Milk Chilling Centre at Bhongir, Cooling Centres at Chityal and Alair. The present bulk Coolers will be shifted to Alair and Chityal and the Bhongir Centre will be converted into a Chilling Centre...	5.00
	Total ..	23.56

SCHEME (Andhra)

5.	Milk Powder Factory, Vijayawada ..	27.70
6.	Rajahmundry Dairy	4.00
7.	Chittoor Dairy	2.00
8.	Nellore Dairy	0.50
9.	Engineering staff for the Moffussil Dairy ..	1.00
10.	Dairy Development staff .. .. Dairy Extension—Survey Scheme up to 31-7-1969 ..	[illegible]
	Total (Andhra) ..	[illegible]
	Grand Total ..	[illegible] or 60.00 lakhs [illegible] roundly.

It may be mentioned that the overall plan expenditure during 1968-69 was of the order of Rs. 54.13 lakhs and the project machinery is geared up to utilise Rs. 60 lakhs during 1969-70 as most of the expenditure is on continuing works (Rs. 32.93 lakhs).

It may also be remarked that in so far as milk handling is concerned the average achievement during 1968-69 was 61,000 litres for all the Dairy Schemes and during the current year, it is proposed to increase the same to about a lakh of litres particularly because the Milk Powder Factory, Vijayawada which is completed will be increasing its handling during the coming flush season. Also the Dairies at Chittoor, and Rajahmundry which are almost ready will be commissioned during September/October, 1969. Under Special Development Schemes in Telangana the existing Cooling Centre at Bhongir which handled about 7 to 8 thousand litres last flush will be converted into a full-fledged chilling centre and bulk coolers will be established at Alair and Chityal, thus extending the milk procurement area in Nalgonda district. The scheme-wise details are furnished below:—

TELANGANA AREA

(Rs. in lakhs)

1. Integrated Milk Project (Central Dairy, Hyderabad)

Expenditure during 1968-69 . ..	9.92
Provision for 1969-70	9.47
(Achievement during 1968-69 Daily Milk handling average)	43,000 litres
Target for 1969-70	60,000 litres (Approximately)

PROGRAMME FOR 1969-70

During 1969-70, a sum of Rs. 5.50 lakhs has been ear-marked for civil works such as security wall for the Hyderabad Dairy, Roads, Water supply, improvements to go down, essential staff quarters, maintenance of tools and plants etc. Almost all the works are in full swing. A sum of Rs. 3.00 lakhs has been ear marked for strenghtening the Hyderabad Dairy. The second bottling line for Hyderabad Dairy is expected to be received from UNICEF, Indigenous equipment like storage tanks and installation charges for the second bottling line will be met from these Rs. 3.00 lakhs. The remaining amount of nearly Rs. 1.00 lakh is to words constructional staff charges. It is proposed to increase the milk handling to 60,000 litres per day during the current year and maximise production in the Hyderabad Milk Procurement area. There are 70 milk collection centres in the Hyderabad area and milk from these centres is being chilled or cooled through the centres at

Shadnagar Bhongir, Kadiban and Zahirabad During the course of the ye u r o e ntres will be open d nd the milk procurement will be stepped up to n ake Hyderabad Dairy nearly se t sufic ent A map sl owing the existing collection centres and the proposed ar a to be developed is apended I is also proposed to take up the subsidised Milk Distribution Programme and School Feeding Pro_ra me very shortly for which preliminary arrangements have al eady been made

2 *Development of Milk Pockets in Nizamabad—(Installation of Bulk Coolers)*

	(*Rs in lacks*)
Expenditure during 1968 69	Nil
Provision for 1969 70	4 00
Achievement during 1968 69	Nil
Target for 1969 70	2 000 litres per day

A preliminary survey has been undertaken in Nizamabad district with a view to assessing the surplus milk production in the Nizamsagar area and also to start a milk supply scheme in the Nizamabad district The scheme is aimed to benefit the milk producers under the irrigated area of Nizamsagar and improve their economic condition This is also in line with the policy of the Government to help the pace of the Telangana Development The required funds for this scheme are being found by suitable adjustments within the existing ceiling To start with, a sum of Rs 4 00 lakhs will be utilised during 1969-70—Rs 1 75 lakhs for civil works like land development, construction of cooling centre buildings, water supply *etc* and Rs 1 00 lakh for bulk cooler and the remaining for transport, milk cans *etc* The preliminary work in this direction has already been initiated The Zilla Development Board is also expected to co-operate in promoting this scheme The Animal Husbandry Department is simultaneously taking action to extend veterinary aid and take up all necessary programmes for the improvement of the cattle on the lines of a regional cattle development unit It is hoped that about 2 000 litres of milk will be available in the first year of operation of the scheme If the production increases, the surplus milk will be transported to the Hyderabad Dairy

3 *Warangal Dairy*

	(*Rs in lakhs*)
Expe diture during 1968-69	0 94
Provision during 1969-70	5 09
Achievement during 1968-69	500 litres per day
Target for 1969-70	1,000 litres per day

The Warangal Dairy was put into production towards the end of the last financial year. As no foreign aid is attached to this dairy and as there was representation from Warangal for starting the supply of milk to the people of Warangal town, a bulk cooler was provisionally located there and supply of milk undertaken. The current year's programme envisages purchase of necessary Dairy equipment, transport, milk cans and also for civil works. It is ultimately proposed to convert this Dairy into a full fledged one by installing pasteurisation equipment. The milk procurement area will also be extended to cover the irrigated area under the Laknavaram and Parkal lakes by installing a bulk cooler at Mulug. Any surplus of milk over and above the requirements of Warangal town will be available to Hyderabad Dairy. The cost of the equipment to be purchased during 1969-70 will be limited to Rs. 4.00 lakhs and another Rs. 1 09 lakhs is towards civil works and staff.

4. *Special Development Schemes for the Telangana—Milk Chilling Centre at Bhongir—Cooling Centres at Alair and Chityal*:

	(*Rs in lakhs*)
Expenditure during 1968-69 ..	.. Nil
Provision for 1969-70 .	.. 5 00
Achievement during 1968-69 .	.. 5,000 litres per day.
Target for 1969-70 .	. 8,000 litres per day.

The Bhongir Cooling Centre is provided with 2 bulk coolers. Last year, during the flush season, the collection of milk at this centre went up to as high as 8,000 litres a day Further the Zilla Development Board has represented to Government that there is plenty of milk around and the activities of this centre should be expanded by converting the existing cooling centre into a full-fledged chilling centre and move the bulk coolers now available at Bhongir to Alair and Chityal. Government have accordingly provided Rs. 5.00 lakhs under Special Development Schemes of Telangana to achieve the above objective. In addition it is also anticipated that people's co-operation in the form of additional funds (Rs. 1.00 lakh) will be forthcoming for this scheme. Efforts are being made to select places at Alair and Chityal and instal the bulk coolers and also purchase the necessary equipment for Bhongir Cooling Centre before the end of March 1970. The location of a bulk cooler at Chityal has been decided upon because of

several economic factors like contiguity to collection centres—adequate milk production etc. Progressively the procurement area will be extended into the interior of Nalgonda district, *viz.*, Miryalguda, Huzurnagar etc., where the Nagarjunasagar Ayacut Development Scheme is gaining ground.

ANDHRA AREA

5. *Milk Powder Factory, Vijayawada*:

	(*Rs. in lakhs*)
Expenditure during 1968-69 ..	26.44
Provision for 1969-70	27.70
Achievement during 1968-69 (sales at Vijayawada)	12,000 litres per day.
Procurement	35,000 litres per day.
Despatches to Hyderabad	22,000 litres per day.
Target for 1969-70 Sales at Vijayawada, Guntur, Eluru and Gudivada	25,000 litres per day
Procurement .. .. .. (in the flush season.)	80,000 litres per day.
Despatches to Hyderabad	25,000 litres per day.
Conversion into Milk Powder ..	30,000 litres per day

The erection of the Milk Powder Factory, Vijayawada is completed in all respects and trial runs have been successfully undertaken at this factory. The fourth Chilling Centre at Gudlavalleru has also been commissioned last year and a maximum quantity of 47,000 litres of milk was procured during last flush season. On an average about 22,000 litres of milk was despatched to Hyderabad by rail and road. Milk supply has been initiated in the towns of Guntur, Gudivada and Eluru. About 24,000 litres of milk is being disposed of locally. Standardisation of milk and manufacture of ghee on a large scale has been undertaken. The programme for 1969-70 envisages the collection of about 80,000 litres of milk during the next flush season and manufacture of Skim Milk Powder (about 500 tons) and ghee (about 700 tons). Towards this end, milk procurement area is being extended in Krishna upland taluks, West Godavari and Guntur districts. A bulk cooler has been established in West Godavari district (Bhimadole).

to benefit Eluru, Tadepalligudem and Chintalapudi taluks. Seven Bulk Coolers are being developed in Guntur district with the aid of UNICEF at the following places:

(1) Ramachandrapuram (Guntur and Tenali taluks).
(2) Govada (Repalle and Bapatla taluks).
(3) Kolluru (Tenali and Repalle taluks).
(4) Angalakuduru (Tenali and Guntur taluks).
(5) Returu (Bapatla and Guntur taluks).
(6) One in Narasaraopet taluk (Narasaraopet and part of Ongole taluk).
(7) Nidubrolu or any suitable centre (Bapatla and Repalle taluks).

Further, one unit will also be located at Bhimavaram (Bhimavaram and Narsapur taluks) in West Godavari district. Dairy Farmers of the Bhimavaram area are very enthusiastic on this location of a cooling unit and have come forward with liberal donation for the construction of cooling centre buildings. In addition, Bulk coolers will be located at Challapalli, Chillakallu, Tiruvur to benefit the upland taluks of Nandigama and Jaggayyapet. This proposed centre at Tiruvur can even take milk from Madira and its adjoining areas in Khammam district. A map showing the existing procurement area and the proposed collection area is appended. To maximise milk collection, 5 new milk routes are being opened immediately. There are now about 250 Milk Collection Centres and their number will be increased progressively. Civil works are in foundation stage in respect of a few of these centres (cooling centres in Guntur district). The sum of Rs. 27.70 lakhs under the scheme will be broadly utilised as follows:—

		(*Rs. in lakhs*)
1.	Construction of cooling centres	3.70
2.	Payment for the Main Dairy ..	2.00
3.	Essential staff quarters	3.00
4.	Maintenance and Roads	2.00
5.	Tools and Plants	1.00
6.	Staff	1 12
7.	Vehicles and Body Buildings	3.00
8.	Erection charges	2.88
9.	Indigeneous equipment for 8 cooling centres including bottle washer ..	9.00
	Total ..	27 70

Last year, when the turnover from the Hyderabad Dairy and the Chilling Centres in Vijayawada area was only 43,000 litres a day (sales) and 35,000 litres a day (procurement) respectively, Government had provided Rs. 184.80 lakhs for purchase of milk and Rs. 49.59 lakhs for operational expenditure. But during the current year, as the Milk Powder Factory has gone into production and also as the Hyderabad Dairy has increased its sales, Government have provided Rs. 200.00 lakhs under milk purchases and Rs. 68.00 lakhs under operational costs. During 1970-71, we would be going in for a still larger turnover. This means that the more number of farmers in the villages and the consumers in the larger towns will be covered and benefited. Though the *pro forma* accounts for both Hyderabad and Vijayawada wing are not yet finalised, yet a tentative assessment of the working results has disclosed that the expenditure on these wings including depreciation charges is safely covered by the receipts. As the inputs are increased, the operational expenditure is bound to come down and it is expected that these units will significantly add to the profits of the State exchequer. The rates paid to the farmers for the milk supplied by them is appended. In order to mitigate the hardship caused due to recent cyclone in Krishna and Guntur districts, producers in this area were given the Hyderabad Milk Procurement rates up to the end of August 1969 *i.e.* 6 paise more per litre. As in the case of Hyderabad proposals to issue loans to milk co-operatives in the Vijayawada area also for the purchase of dairy animals are being formulated.

Dynamic sales promotional activities and diversification of products to suit the consumers' choice will be taken up as soon as large scale manufacture of products begins.

6. *Rajahmundry Dairy*:

	(*Rs. in lakhs*)
Expenditure during 1968-69	7.48
Provision for 1969-70	4.00
Achievement during 1968-69	Nil.
Target for 1969-70	6,000 litres per day.

The construction of the Rajahmundry Dairy is in advanced stage of completion. The erection of machinery is in full swing. Towards completing the erection, a sum of Rs. 3.00 lakhs and also to attend to other civil works like staff quarters and finishing touches (Rs. 1.00 lakh) i.e., a

sum of Rs. 4.00 lakhs in all has been earmarked in the Plan 1969-70. Proposals are on hand for operation of this scheme in the next flush season. This diary is expected to handle about 6,000 litres by the end of the current year. The people of Mandapeta and Ramachandrapuram area have expressed their desire to take up upgrading of animals particularly of Murrah Breed and Mehsana types.

7, 8, *and* 9. *Chittoor Nellore Dairies and Engineering staff*:

		(*Rs. in lakhs*)
Expenditure during 1968-69	..	8.03
Provision for 1969-70	..	3.50
Achievement during 1968-69	..	2,000 litres per day. (Nellore Dairy).
Target for 1969-70 Chittoor	..	2,000 litres per day.
Nellore	..	5,000 litres per day

The erection work at Chittoor Dairy is almost nearing completion. It is hoped that the Dairy would be in a position to go into trial runs in September, 1969, and the regular production may commence in October, 1969. Proposals are on hand for operating this dairy in the ensuing flush season. A sum of Rs. 1.00 lakh for civil and Rs. 1.00 lakh for mechanical works has been set apart for completing this dairy. To start with, the Chittoor Dairy is expected to process about 2,000 litres a day.

The Nellore Dairy has already been completed and switched on to production during January, 1969. It is presently handling about 2,000 litres a day being the lean season. Progressively, this Dairy is expected to increase its production to 5,000 litres a day or more during next flush season. A sum of Rs. 0.50 lakh is provided for this Dairy for internal roads and essential staff quarters. Feed mix which was hitherto not supplied to farmers in this area is now supplied so as to stimulate milk production.

A sum of Rs. 1.00 lakh is towards the existing staff salaries.

10 *Dairy Development Staff*:

		(*Rs. in lakhs*)
Expenditure during 1968-69	..	0.75
Provision for 1969-70	..	0.85

In order to provide technical guidance to the producers in and around the milk shed areas of the newly started Dairies and also to locate other milk potential areas and process Dairy Development Schemes, a provision of Rs. 0.85 lakh has been included in the Plan for 1969-70. Under this scheme, it is proposed to develop a Bulk cooling station at Mydukur in Cuddapah district where there is enough milk and large quantities of ghee is being manufactured. Towards this, preliminary steps like land selection, plans, estimates etc., are being finalised.

11. *Dairy Extension*:

	(*Rs. in lakhs*)
Expenditure during 1968-69	0.57
Provision for 1969-70	0 30

Under this scheme, a survey has been undertaken through the Indian Agricultural Research Statistics for assessing the cost of production of milk and availability in the districts of Krishna and Guntur in different seasons of the year. The survey has been mostly completed and the final report is awaited. The tenure of the scheme was over by 31st July, 1969. A provision of Rs. 0.30 lakh is towards the establishment charges for the survey staff up to 31st July, 1969.

If the members have any useful suggestions for further improvement to foster this new industry, I welcome their suggestions.

ANNEXURE I.

Purchase Price of Buffaloe Milk

G. O. Ms. No. 576, Food and Agriculture Department, dated 31-3-1969.
(From 1-4-1969 to 30-9-1969)

(*Rate paise per litre.*)

Range.	*Existing*	*Range*	*Revised for Vijayawada*	*Revised for Hyderabad.*
4.51 to 4 91 ..	50	4 9		
5.0–5.2 ..	62	5.0	64	70
		5 1	66	72
		5 2	68	74
5.3–5.6	72	5.3	72	78
		5.4	74	80
		5.5	76	82
5.6–5.8	80	5.6	80	86
		5.7	84	90
		5.8	86	92
5.9–6.1	86	5 9	90	96
		6.0	94	100
		6.1	96	102
6.2–6.4	92	6 2	98	104
		6.3	100	106
		6.4	102	108
6.5–6.7	98	6.5	104	110
		6.6	106	112
		6.7	108	114
6.8–7.0	104	6.8	110	116
		6.9	112	118
		7.0	114	120
7.1–7.3	110	7.1	116	122
		7.2	118	124
		7.3	120	126
7.4–7.6	116	7.4	122	128
		7.5	124	130
		7.6	126	132
7.7–7.9	122	7.7	128	134
		7 8	130	136
		7.9	132	138
8.0 above ..	.. Rs. 0.01 paise increase for evety 0.1% fat.	8.0 and above.	Rs. 0.01 paise increase for every 0.1% fat.	

Note :—1. The S. N. F. of Buffaloe Milk should be minimum 9.0% (S.N.F.)

2. Composite sampling wherever departmental men are employed should be insisted.

3. The above rates of Vijayawada will be applied for Nellore, Warangal and in and around Anakapally and Vijayanagaram. The rates of Hyderabad will be applied in and around Visaakhapatnam.

Purchase Price for Cows' Milk

(Rate per litre in paise)

Range	*Existing*	*Range*	Revised Rates for	
			Vijayawada	*Hyderabad.*
3.0 to 3.4 ..	65	3.0	62	68
		3.1	64	70
		3.2	66	72
		3 3	68	74
		3 4	70	76
3.5 to 3.9 ..	85	3.5	76	82
		3.6	80	86
		3.7	84	90
		3.8	88	94
		3 9	90	96
4.0 to 4.5 ..	90	4.0	92	98
		4.1	94	100
		4 2	96	102
		4.3	98	104
		4.4	100	106
		4 5	100	106

Note :—1. S. N. F. should be minimum of 8.5%.

2. The remaining conditions will be applied as in the case of Buffaloe Milk.

ANNEXURE II.

Sale Rate of Milk to Consumers.

Hyderabad ..	Standardised Milk with 4.5% Fat Toned Milk.	Rs. 1.26 Per Litre.
		Re. 1.00 per Litre
Vijayawada, Eluru, Gudivada, and Guntur.	Standardised Milk with 4.5% Fat (Bottled)	Rs. 1.10 Per Litre.
	Loose Milk	Re. 1.10 Per Litre.
	Toned Milk (Bottled.) ..	Re. 1.00 Per Litre.
Nellore ..	Standardised Milk with 4.5% Fat (Loose).	Rs. 1.10 Per Litre.
	Toned Milk (Loose) ..	Re. 1.00 Per Litre.
Visakhapatnam ..	Standardised Milk with 4.5% Fat (Bottled).	Rs. 1.30 Per Litre.
	Standardised Milk 4.5% Fat (Loose).	Rs. 1.26 Per Litre.
	Toned Milk (Bottled) ..	Rs. 1.04 Per Litre.
	Toned Milk (Loose) ..	Re. 1.00 Per Litre.
Warangal ..	Standardised Milk with 4.5% Fat (Loose).	Rs. 1.20 Per Litre.
	Toned Milk (Loose) ..	Re. 1.00 Per Litre

Statement showing the total Cost and Expenditure on Integrated Milk Project—Hyderabad—Vijayawada.

(*Rs. in lakhs*)

	Andhra	*Telangana*	*Total*
1. Total Estimated cost of the Integrated Milk Project, Hyderabad—Vijayawada.	260.95	174.15	435.10
2. Total Expenditure incurred upto the end of March, 1969	173.90	127.51	301.41

Statement showing the quantity of Milk procured and Sold at Hyderabad and Vijayawada.

(*in lakh litres*)

Year.	HYDERABAD		VIJAYAWADA		
	Procurement@	*Sales@*	*Procurement.*	*Despatches to Hyderabad.*	*Sales.*
1961-62 ..	18.45	19.00	..		..
1962-63 ..	19.73	20.70	..		..
1963-64 ..	21.47	20.29	..		..
1964-65 ..	19.70	23.79	1.38 (for 48 days)	1.25	0.10
1965-66 ..	21.09	49.35	46.44	28.11	14.43
1966-67 ..	23.09	60.81	59.96	33.39	23.81
1967-68 .	37.07	114.06	90.43	58.82	29.17
1968-69 ..	60.34	156.59	126.49	79.22	47.05

@The Procurement and Sales figures do not tally as the sales include sale of toned and standardized milk and also the supplies from Vijayawada from 1964-65.

మత్స్యపరిశ్రమ డిమాండు 1969-70

S. R. A. S. అప్పలనాయుడు (మత్స్యశాఖ, ఓడరేవుల మంత్రి) :—

సభాపతి మహోదయా! ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో దేశాంతర్గత, సాగర మత్స్యవనరులు పుష్కలంగా ఉన్నాయి. దక్షిణ భారతదేశంలోని మూడు ప్రధానమైన నదులు గోదావరి, కృష్ణా, పెన్న ఈ రాష్ట్రములో ప్రవహించడమేగాక, ఇతర వాగులు, వంకలు అనేకం ఉన్నాయి. దమారుమి 40,000 చెరువులు, 60 పైగా చిన్న తరహా, పెద్ద తరహా సీటి పారుదల జలాశయాలు ఉన్నాయి. భారత దేశపు కోస్తాతీరం మొత్తం 8,600 మైళ్ళు కాగా, ఈ రాష్ట్రంలోని కోస్తా 800 మైళ్ళు (1000 కి.మీ.) ఉంది. రెండు లక్షలమంది జెలె లు. 860 జెల గ్రామాలలో జీవయాత్ర సాగిస్తున్నారు. వీరు 21,000 దేశవాళీ పడవలను, 31,000 వలలు వుపయోగించి వినియోగిస్తున్నారు. కోస్తా ప్రాంతంలోని 12,000 చదరపు మైళ్ళ విస్తీర్ణంలో దేవలు పట్టవచ్చునని అంచనా వేయబడింది. మన రాష్ట్రంలో మత్స్య పరిశ్రమను భారీయెత్తున అభివృద్ధిపరచడానికి పుష్కళాలం ఉంది.

దేశాంతర్గత మత్స్యపరిశ్రమ, చేపగుడ్డు పోకరణ, పై పెన్సింగు విభాగం, మత్స్య పరిశ్రమ శిక్షణ సంస్థ, నత్తర రవాణా సౌకర్యాలు, ప్లాంటులలో మత్స్య పరిశ్రమాభివృద్ధి, శీతల గిడ్డంగి సౌకర్యాలు, నాగార్జునసాగరులో మత్స్యపరిశోధన కేంద్రం—ప్రణాళికేతర పథకాలలో ప్రధానమైనవి.

మత్స్య పరిశ్రమ బడ్జెటులోని ముఖ్యాంశాలు

1968-69 లో సవరించిన అంచనాలు రూ.	అంశం	1969-70 లో బడ్జెటు అంచనాలు రూ.
44,42,800	1. ప్రణాళికేతర పథకాల క్రింద	56,81,800
33,50,000	2. ప్రణాళికా పథకాలు	27,00,000
78,92,800	మొత్తం	83,81,800
-3,87,000	మైనారు ప్రభుత్వం తగించివది (ప్రణాళికేతరం)	-3,87,800
70,05,800		79,94,000
7,50,000	3. రాష్ట్ర ప్రభుత్వంచే ఋణాలు, అడ్వాన్సులు	8,00,000
18,93,7000	4. నికర రాబడులు	19,82,000

దేశాంతర్గత మత్స్య పరిశ్రమ :—1968-69 సం. లో వర్షాలు అలస్యంగా కురవడంవల్ల, జూన్ నెలలో కాచలసిన కొత్త నీరు నదులలోనికి ఆగస్టు నెలలో రావడంచేత, కొద్ది చేపపిల్లలను మాత్రమే పట్టడానికి పార్థివడింది. ఆగస్టు మాసంలో కృత్రిమ ప్రజోత్పాదక చేపలు ఆనుకూలంగా కేసందువల్ల, చేపల

పెంచడం కాగా దెబ్బతిన్నది. వాతావరణ పరిస్థితులు అనుకూలించిన మీదట పిగిలే గ్రుడ్లమీద తిరిగి ప్రయోగం జరపబడింది. కృత్రిమ పద్ధతులద్వారా చేప పిల్లలు కొద్దిగా మాత్రమే లభించాయి. 1968-69. సం. లో 765 చెరువులను కౌలు కివ్వడం గాని, వేలం చేయడంగాని జరిగింది. దాని వల్ల మొత్తం రూ. 1,91,843-84 పైసల ఆదాయం లభించింది. 58,86,429 చేపగుడ్లు సేకరించబడ్డాయి. రూ. 1,56,092-86 పైసల మొత్తం లభ్యమయింది. కిలో 17,696-590 గ్రాముల చేపలు పట్టడం జరిగింది. తద్వారా మొత్తం రూ. 19,202-78 పైసలు రాబడి వచ్చింది.

1. చేపగుడ్ల సేకరణ:—దేశాంతర్గత మత్స్య పరిక్రమాభివృద్ధి ఆహార యోగ్యమైన చేపగుడ్ల నిల్వలపై ముఖ్యంగా ఆధారపడిఉంది. మత్స్య క్షేత్రాలలో చేపలను పెంచడం, వదులు, కాల్వలు, చెరువులు మొదలైన ప్రకృతి సిద్ధమైన వనర్ల నుండి సేకరించడంద్వారా చేపగుడ్ల ఉత్పత్తిని అధికం చేయడంలో మత్స్యశాఖ తగు శ్రద్ధ వహిస్తున్నది. చేపలలో పెద్దతరహా గుండు చేపలు త్వరగా ఎదుగుతాయి. అంతేకాకుండా, ఒక సంవత్సరంలోనే అధికోత్పత్తి జరుగుతుంది. అందుచేత, ఈ చేపగుడ్లు పెంపకానికి కాగా పనికొస్తాయి. కాని వాటి ఫలితాలు ఋతు పరిస్థితుల ప్రభావానికిలోనై ఉంటాయి. నిలకడగా వుండే జలాలలో పెద్దరకం గుండు చేపలను ఉత్పత్తి చేయడానికి గాను పెట్యూటరీ కంకణమ్ను' ఇచ్చే పద్ధతి ప్రవేశ పెట్టబడింది. ఈ సంవత్సరంలో కూడా ఆ కార్యక్రమం కొనసాగుతున్నది.

2. చేపలను జాతీకరణం :—పరస్పులు, జలాశయములుగల పరిపర గ్రామాలలో జెల్లలు అధికంగా నివసిస్తారు. కాబట్టి పరస్పుల, రిజర్వాయర్లలోని చేపలను ఏ ఒక్క వ్యక్తికో ఇవ్వడానికి వీలులేదు. అంతేగాకుండా ఈ జలాశయాలలో చేపలు గుడ్లు కూడా పెడతాయి. అలాంటి జలాలలోని మత్స్యసంపదను పరిరక్షించే ఉద్దేశ్యంతో, గుడ్లు పెట్టే కాలంలో చేపలను పట్టకుండా నిషేధించడం కూడా జరుగుతున్నది. 1968-69 సం. లో 11,476 చేపలను జాతీ చేయబడ్డాయి. చేపలను దుముల రూపంలో రూ.1,92,888-42 పైసల ఆదాయం వచ్చింది.

3. సముద్రంలో మత్స్య పరిక్రమ : మన రాష్ట్రంలో విస్తారంగా చేపలు లభించే 600 మైళ్ల తీరం వుండగా! ఈ మహాకాయమైన సాగర మత్స్యసంపదను క్రమబద్ధంగా వినియోగించుకోడానికి యాంత్రికంగా చేపలుపట్టడం ఒక్కటే మార్గం. యాంత్రిక పడవలు ఉపయోగించినట్లయితే వాతావరణ పరిస్థితులు ఏ విధంగా ఉన్నప్పటికీ మత్స్య స్థావరాలను వెళ్ళి చేపలు పట్టుకోడానికి వీలవుతుంది.

కాకినాడలో చెరొల్వలిపడవల నిర్మాణ కేంద్రం' వివిధ యాంత్రిక సాధనాలను నిర్మిస్తున్నది. ఈ కేంద్రంలో 80,82,87 అడుగుల పడవలు నిర్మించబడుచున్నాయి. ఈ పడవలను శిక్షణపొందిన జెల్లలకూ, జెల్ల వారి సహకార సంఘాలకూ, పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్లు డిప్లొమా విద్యార్థులకూ, ఎల్ ఎఫ్, టి. యస్. డిప్లొమాదార్లకూ వంపిణీ చేయబడుతున్నాము. కాంజన్లపై

60 %, పడవ చట్రాలపై 18½ %, ఇంజిన్ల వరిధారంపై 18 % చొప్పున సబ్సిడీ ఇవ్వబడుచున్నది. పడవ ఖరీదు ఆరేండ్ల కాలంలో సులభమైన వాయిదాలలో వసూలు చేయబడుతున్నది. ఈ కేంద్రంలో తయారుచేసే పడవలకు గిరాకీ అధికంగానుండి. పుదుచ్చేరి, రాజస్థాన్, మధ్యప్రదేశ్ మొదలయిన ఇతర రాష్ట్రాలకు కూడా ఇవి సరఫరా చేయబడుతున్నాయి. ఇంతవరకు 198 పడవలు జెన్వలకు, జెన్వల సహకార సంఘాలకు పంపిణీ చేయబడ్డాయి. యాంత్రిక పడవలలో చేపలు పట్టడంమూలంగా జెన్వ చారి ఆర్థిక పరిస్థితిలో గణనీయమైన అభివృద్ధి జరిగింది. 1968-69 సం.లో 80 పడవలు నిర్మాణం లక్ష్యంకాగా, 87 అడుగుల పడవలు 4,92 అడుగుల పడవలు 17 నిర్మాణం పూర్తి అయింది. మిగతా పడవలనుకూడా తయారు చేయడానికి పని చురుకుగా సాగుతున్నది. ఈ పథకంపై రూ. 1850 లక్షలు ఖర్చు చేయబడింది.

పరిశీలన క్రింద వున్న మరొక వ్యూహాత్మకం విశాఖపట్నం, కాకినాడ, నిజాంపట్నాలలో ఇండో-జార్వీజియన్ ప్రాజెక్టు స్థాపన. పడవల నిర్మాణ కేంద్రం, డబ్బాలలో చేపలను నిల్వచేసే యంత్రం (Canning plant) ఇతర ప్రాసెసింగ్ యంత్రాలు, మత్స్యపరిశ్రమ శిక్షణలాంటి అన్ని పోకర్యాలు కాకినాడలో ఉన్నాయి. ఈ విషయాలకు సంబంధించి నార్వేలోని ఒక ప్రభుత్వ ఏజన్సీ, సహాయంతోనం దీర్ఘకాలిక పథకాలకు తుదిరూపం ఇస్తున్నది. రెండు పథకాలు- (1) విశాఖపట్నం - కాకినాడ లోనూ, (2) నిజాంపట్నం లోనూ, సాగర మత్స్యపరిశ్రమాభివృద్ధికోసం ఇండో-జార్వీజియన్ ప్రాజెక్టు ముసాయిదా పథకాలు తయారుచేసి, 1969 ఫిబ్రవరిలో మన రాష్ట్రాన్ని సందర్శించిన పరిశ్రమల మంత్రి (శ్రీ) చాల్టర్ హాస్టాల్ట్‌కు సమర్పించడం జరిగింది.

దేశంలోని పెద్దతరహా రేవులో విశాఖపట్నం ఒకటి. వాల్గవ పంచవర్ష ప్రణాళికా కాలంలో విశాఖపట్నంచద్ద ఔటర్ హార్బరు నిర్మాణం చేపట్టడానికి భారత ప్రభుత్వం ప్రతిపాదించింది. దీనిలో చేపల రేవుకూడా ఉంటుంది. విశాఖపట్నంచద్ద ఔటర్ హార్బరు నిర్మాణ కార్యక్రమం త్వరలో ఆరంభమగుతుందని ఆశించవచ్చు.

4. మత్స్య పరిశ్రమ శిక్షణ సంస్థ:చేపలుపట్టే పడవలను శాశీయోత్తుత యాంత్రికంచేసినప్పుడు, ఆపడవలమపడవడానికి ఆకేకమంది తర్ఫీదుపొందిన జెన్వలు కావాలి. అందుబాటుగాను కాకినాడలో స్థాపించిబడ్డ శిక్షణ సంస్థ శేరలు పట్టడంలో ఆధునిక పద్ధతులు, పడవల నిర్వహణ, రేవాయానం మొదలైన వాటిలో జెన్వలకు ఒక పడాదిపాటు శిక్షణ ఇస్తున్నది. శిక్షణ పొందేవారికి స్టైపెండు, ఆహార భత్యానికిగాను నెలకు రూ 66 ల చొప్పున ప్రభుత్వం మంజూరు చేస్తున్నది. ఇంతవరకు 897 మంది జెన్వలు శిక్షణ పొందారు. సబ్సిడీ: శేట్లపై వారికి పడవలు ఇవ్వబడుతున్నాయి. ఇంకేకాకుండా, ప్రాజెక్టను కాలపరిమితిలోపల నిర్ణయించిన పరీక్షలలో ఉత్తీర్ణులయ్యేందుకు సిబ్బందికి శిక్షణయిస్తున్నారు. ఇంతవరకు 86 మంది అధికారుల శిక్షణపొందారు.

5. తీరప్రాంతపు సర్వే: చేపలుతొరికే జలాల అన్వేషణలోనం ప్రస్తుతం కాకినాడలో రెండుసర్వేయర్లనిట్లు ఏర్పాటుచేయబడ్డాయి. అవి చేపలుపట్టుటకే

పెన్షలకు ఉపయోగపడుతాయి. ఒక సర్వే యూనిట్టును విశాఖపట్నం జిల్లా చేయాలనే ప్రతిపాదనవుంది. ఈ యూనిట్టకు చెందిన వివరాలు 1967-68 సం. లో రూ.87,559 లు విలువచేసే 14,474 కిలోగ్రాముల చేపలను, 1968-69 సం. లో రూ. 44,859-08 లు విలువచేసే 78,185 కిలోగ్రాముల చేపలను పట్టాయి.

6. మంచుగడ్డ-శీతల గిడ్డంగులు:—ఈ క్రింది చూపిన విధంగా మన రాష్ట్రంలో ఆరు మంచుగడ్డ తయారు చేసే యంత్రాలు పనిచేస్తున్నాయి :

వరుస సంఖ్య	స్థలం	శక్తి నిల్వ (మొత్తం) టన్నులు	మంచుగడ్డ (మొత్తం) టన్నులు	1968-69 ఉత్పత్తి మంచుగడ్డ మొత్తం కి.గ్రా. టన్నులు	మొత్తం కి.గ్రా. టన్నులు
1.	హైదరాబాదు	4	2	181.522	1,886.000
2.	నిజామాబాదు	4	2	89.10	97.11
3.	పడాల (తాడేపల్లిగూడెం)	10	5	192.00	—
4.	నాగార్జునసాగర్	10	5	192.00	—
5.	విశాఖపట్నం	950	20	40.00	1.10
6.	నెల్లూరు	20	10	14.00	—

చాలీజ్య సర్వేల ప్రతిపాదిక పై ఈ యంత్రాలను నిర్వహించవలసి వున్నవో, వాటిని నడపడంలోగల ముఖ్యోద్దేశాలు ఇవి. చేపలు చెడిపోకుండా శీతలపరచడం, దూరప్రాంతాల్లోవుండే ప్రజానీకానికి చేపలను తాజాగా సరఫరా చేయడం, జెట్టలకు చేతవాలు పెంచడం, ఆ విధంగా మత్స్యోత్పత్తిని అధికం చేయడం. మొత్తం 879 టన్నుల 812 కిలో గ్రాముల మంచుగడ్డ ఉత్పత్తి చేయబడింది. 1968-69 సం. లో రూ. 63,472-56 పై. ఆదాయం లభించింది.

7. ట్రైబ్రిడ్ రోడ్డు వ్యాన్లు:—1968 సం. లో హంగరీనుండి వాలుగురి ట్రైబ్రిడ్ రోడ్డు వ్యాన్లు కొనుగోలు చేయబడ్డాయి. దూరప్రాంత మార్గాలపై ఈ వాహనాలను ఉపయోగించడం, చేపలను దూరప్రాంతాలకు రవాణా చేయడం, ఆ విధంగా రాష్ట్రంలోని మత్స్య పరిశ్రమలను ఆ విధంగా

అభివృద్ధి చేయటమే విదేశం నుండి ఈ ఛ్యానులను తెప్పించడంలో గల ఉద్దేశం. ఈ ఛ్యానులను నడపడానికి ప్రత్యేక శిక్షణ పొందిన నలుగురు డ్రైవర్లు ఉన్నాడు. రెండు ఛ్యానులు ఆకిబీడు, తాళేపల్లిగూడెం మధ్య నడుస్తున్నాయి. మిగిలిన రెండూ హైదరాబాదులో వున్నాయి. ప్రధానమైన మత్స్యపరిశ్రమ కేంద్రాల నుండి చేపల రవాణాకు ఈ ఛ్యానులు అత్యంత ఉపయోగపడేట్లు, దూ మార్గాలను ఎంపిక చేసే విషయం పరిశీలనలో ఉంది.

8. శ్యాపింగ్ ప్లాంటు :—కాకినాడలో ఒక శ్యాపింగ్ ప్లాంటు నెలకొల్పబడింది. 1938 సం. ఏప్రిల్‌లో పని ప్రారంభమయింది. 8 గంటల మార్పిడి (షిఫ్టు) కాలంలో ఈ ప్లాంటు 500 టిలోల చేపలను డబ్బాలలో (8 ఔన్సులు వుండే 1,000 డబ్బాలు) భద్రపఱచే శక్తిగలది. ఆ మత్స్యశాఖలోని సహాయ సంచాలకుని నిర్వహణలో ఉన్నది. మంగుళూరులో రొయ్యల ప్రాసెసింగులో ఈయన ప్రత్యేక శిక్షణ పొందాడు. రొయ్యలను డబ్బాలలో పెట్టి విదేశాలకు ఎగుమతి చేయడం, తద్వారా విదేశీ మారకద్రవ్యాన్ని ఆర్జించడమే, ఈ ప్లాంటును నెలకొల్పడంలో గల ప్రధాన ఆశయం. మన దేశంలోనేగాకుండా, ఇతర దేశాలలో కూడా వీటికి ప్రముఖమైన మార్కెటును సంపాదించడం కోసం కృషి జరుగుతున్నది. భారత ప్రభుత్వ అధికార్లతో ఈ విషయంలో సంప్రదింపులు జరుగుతున్నాయి. ప్రభుత్వం డబ్బాల ఖరీదును ఈ క్రింది విధంగా నిర్ణయించింది :

			రూ. పై.
1.	పెద్దరకం (రొయ్యలు) 127 గ్రాముల డబ్బా	ఒక్కింటికి	3.00
2.	మధ్యరకం	"	2.71
3.	చిన్నరకం	"	2.37
4.	తాళ్ళేరియస్ చేపల డబ్బా	"	1 50

ఈ కర్మాగారంలో ఇప్పటివఱకు 25,000 రొయ్యల డబ్బాలు, 2,300 చేపల డబ్బాలు ఉత్పత్తి చేయబడ్డాయి. ఆరోగ్యం కాపాడే నిమిత్తం చేపల వాణ్యతను, వాటిని డబ్బాలలో నింపేముందు ప్రయోగశాలలో పరీక్షిస్తున్నారు. హైదరాబాదులో ప్రతి సంవత్సరం జఱిగే పారిశ్రామిక ప్రదర్శనలోనూ, ఫిక్రియిశాలలోనూ ఇవి ప్రదర్శించబడుతున్నాయి. ఇప్పటికే వీటికి ప్రశాదరణ లభించి, గిరాకీ పెరిగింది. వాణ్యతను కాపాడుతూ, విస్తృతమైన మార్కెటును పొందడం ద్వారా, ఈ ప్లాంటు ధ్యేయం కోసం నెలకొల్పబడింది, అది తప్పకుండా నెఱవేరగలదని ఆశించవచ్చు.

9. మత్స్య పరిశ్ర. విస్తరణ ప్లాకులు :—మన రాష్ట్రంలో 48 మత్స్య పరిశ్రమ విస్తరణ ప్లాకులున్నాయి. వీటిలో 1962 సం. నుండి ఎంపిక చేయబడిన ప్లాకులలో పాంద్ర మత్స్య పరిశ్రమాభివృద్ధి కార్యక్రమం అమలు జరుగుతున్నది. మత్స్య పరిశ్రమ ప్రశాదరణ పొందేటట్లు చేయడానికి వీలయి. గాంటుగా ఒక్కొక్క ప్లాకుకు ప్రతి సంవత్సరం

రూ. 15,000 లు మంజూరు చేయబడుతున్నది. ఈ కార్యక్రమం ద్వారా పంచాయతీలు, పంచాయతీ సమితులు అత్యంత ప్రయోజనం పొందుతున్నాయి. మత్స్య పరిశ్రమను చేపట్టడానికి ఇంకా కొన్నిపంచాయతీ సమితులు అసక్తిని చూపుతున్నాయి. ఈ పథకాన్ని మరికొన్ని బ్లాకులకు విస్తరింప చేయవలసిందిగా పంచాయతీ సమితులు అభ్యర్థన చేయడం జరుగుతున్నది.

10. మత్స్య పరిశ్రమ సహకార సంఘాలు :- (i) ప్రాథమిక సహకార సంఘాలు :—రాష్ట్రంలో 648 ప్రాథమిక సహకార సంఘాలున్నాయి. వీటిలో 53,055 మంది సభ్యులున్నారు. అవి పోగుచేసినవాటా మూలధనం రూ. 16.42లక్షలు. 12 ప్రాథమిక సహకార మార్కెటింగు సంఘాలు, అమలాపురంలోని మధ్య డెల్టా ప్రాథమిక కేంద్ర సహకారసంఘం, ఆంధ్ర ప్రాంతానికి ఒక్కటి-తెలంగాణా ప్రాంతానికి మరొకటి-మొత్తం రెండు అపెక్సు సంఘాలు ఇందులో చేరి ఉన్నాయి. ప్రాథమిక సహకార సంఘాలు అనేకం తమ ప్రాంతంలోఉన్న చెరువులను, వాగులను మత్స్య పరిశ్రమ నిమిత్తం కౌలుకు తీసుకొని చేపలు పట్టుకొంటాయి. చెరువులు, వాగులు ఒప్పుడు మూడేళ్ళపాటు కౌలుకు లభిస్తున్నందువల్ల ఈ సంఘాలు రేవ పిల్లలను కొనుగోలుచేసి, ఈ చెరువులలో పెంచుతున్నాయి.

(ii) ప్రాథమిక అపెక్సు సహకార సంఘాలు :—రాష్ట్రంలో ప్రాథమిక అపెక్సు సహకార సంఘాలు రెండున్నాయి. ఒకటి-విజయవాడ ప్రధాన కార్యస్థానంగా ఆంధ్రప్రాంతంలోనూ, రెండవది-హైదరాబాదు ప్రధాన కార్యస్థానంగా తెలంగాణా ప్రాంతంలోనూ ఉన్నాయి. ఈ ప్రాథమిక సహకార సంఘాల ద్వారా కొన్ని పథకాలు అమలు జరుగుతున్నాయి. ప్రాథమిక సహకార సంఘాలకు, ప్రాథమిక కానిపని మత్స్యపరిశ్రమ అవసరాలను తీర్చడానికి సంబంధించిన పథకం రెండు అపెక్సు సంఘాలకు అప్పగించబడింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మత్స్య పరిశ్రమ అవసరాలను తీర్చడంకోసం 31-3-1968 అంతరు వాటికి విజయవాడలోని ఆంధ్ర ప్రాథమిక సహకారసంఘానికి రూ. 18.48లక్షలు, హైదరాబాదులోని హైదరాబాదు ప్రాథమిక కేంద్ర సహకార సంఘానికి రు. 4,28 లక్షలు మంజూరుచేసింది. ప్రభుత్వం రెండు అపెక్సు సంఘాలకు 1968-69, 1969-70 సంవత్సరాలలో వాటా మూలధన విరాళం క్రింద రు. 21,000 లు, నిర్వహణ మూలధన ఋణంగా రూ. 3,00,000 లు మంజూరు జరిగింది.

(iii) ఆంధ్ర ప్రాథమిక కేంద్ర సహకార సంఘం లిమిటెడ్ విజయవాడ :—ప్రాథమిక సహకార సంఘాలకు గార్నేయు సైలాను చారం పంపిణీ చేసేనిమిత్తం విజయవాడలోని ఆంధ్ర ప్రాథమిక కేంద్ర సహకార సంఘం లిమిటెడ్ మిత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు ఏకైక పంపిణీదారుగా ఉంటున్నది. సైలాను చారాణికి ఎక్కువ గిరాకీవున్న ముఖ్యకేంద్రాలలో ఈ సంఘం ప్రాంచీలుమాత్రం

ప్రారంభించింది. 1968 సం. లో ఈ సంఘం రూ. 4,07,311.97 పై. విలువచేసే కి. 10.191-805 గ్రా. ల పై లానుదారాన్ని కొనుగోలుచేసి, రు. 4,95,218.91 పై. (పాతనిల్వలతో చేరి) విలువచేసే కి. 10,929.591 గ్రాముల పై లాను దారం అమ్మిచేసింది.

విజయవాడలోని ఆంధ్ర పెన్షనర్ల కేంద్రసహకార సంఘం శాఖలుగాంచిన పెన్షనర్లని నియమించడం ద్వారా కాకినాడ, విశాఖపట్నాలలో 10 యాంత్రిక వడపటము నడుపుచున్నది. ఆ సంఘం కి. 8,81,474.675 గ్రాముల చేపలుపట్టి, వాటినిఅమ్మడం ద్వారా రు. 2,84,515.42 పై. ఆర్జించింది.

ఈ సంఘం కాకినాడలో పాక్కు లివరు ఆయిలుఫ్యాక్టరీని కూడ నెలకొల్పింది. ఇది 1967 జనవరిలో పని ప్రారంభించింది. 1968 సం. లో ఉత్పత్తి చేయబడి, అమ్మబడిన వివిధ రకాల ఆయిలు క్వాన్టిటీలు ఈ క్రింద పొందుపఱచబడ్డాయి :

క్రమ సం.	వస్తువు పేరు	ఉత్పత్తి ఆయినది		అమ్మినది	
		పరిమాణం కిలోలలో లేక లీటర్లలో	విలువ రూ. పై	పరిమాణం కిలోలలో లేక లీటర్లలో	విలువ రూ. పై
1.	శుద్ధి చేసిన పాక్కు లివరు ఆయిలు	3,289.0 లీ.	19,424.00	80.0 లీ.	789.50
2.	స్క్లిరిక్	318.0 కి.	480.00	—	—
3.	సల్ఫ్యూరేటెడ్ ఆయిలు	18.0 లీ.	50.00	27.0 లీ.	74.50
4.	పై ల్యూటు పాక్కు లివరు ఆయిలు	590.0 లీ.	2,481.00	489.23 లీ.	2,608.50
5.	లివరు మీలు	585.0 కి.	280.00	568.00 కి.	390.50
6.	క్వాన్టిటీలు	36,00,590	97,00,560	1,86,700	91,884.07

ఇంకా కాకుండా, యాంత్రిక వడపటకు చేపలు ఆయిలు పరిధరాలు చేసేందుకుగాను, కాకినాడలో ఫిష్ ఫుడ్ ఫ్యాక్టరీ ఒకటి ఆయిలు సంపుము కూడా

ఈ సంఘం నడుపుతున్నది. 1-1-1968 నుండి 31-12-1968 వఱకు కొనుగోలు చేసి, అమ్మకం చేసిన నూనెల వివరాలు దిగువ చేర్కొనబడ్డాయి :

నూనె	కొనుగోలు చేసింది		అమ్మినది	
	పరిమాణం కిలోలలో లేక లీటర్లలో	విలువ రూ. పై.	పరిమాణం కిలోలలో లేక లీటర్లలో	విలువ రూ. పై.
కొవ్వు యప్ డి.				
ఆయిలు	478.500 లీ.	3,98,860.88	4,70,680.04 లీ.	3,98,511.77
టీసెలు ఆయిలు	11,888.000 లీ.	28,068.88	11,580.00 లీ.	28,918.50
గ్రీజ్	810.00 కి.	1,658.00	815.00 కి.	700.80

(iv) హైదరాబాదు కైస్తల కేంద్ర సహకార సంఘం లిమిటెడ్, హైదరాబాదు :— హైదరాబాదు కైస్తల కేంద్ర సహకార సంఘం హైదరాబాదులో చేపల విక్రయ కేంద్రాన్ని నడుపుతున్నది. నిజాంసాగర్ తదితర స్థలాల నుండి చేపలను సేకరించి, హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు జంట నగరాలలోని వాడకందార్లకు వాటిని సులభమైన ధరలకు సరఫరా చేస్తున్నది. 1968-69 సంవత్సరంలో ఈ సంఘం ఇప్పటి వఱకు రూ. 1,17,980.70 పై. విలువ చేసే కి. 88,807.606 గ్రా.ల చేపలను కొనుగోలు చేసి, 1968 డిసెంబరు ఆఖరు వాటికి రూ. 1,89,862.96 పై. విలువ చేసే కి. 82,115.500 గ్రా.ల చేపలను విక్రయించింది.

ఈ సంఘం ప్రభుత్వ ఋణంతో కొనుగోలు చేసిన పైలాను దారంపై పట్టిడీ యిస్తూ కైస్తల సహకార సంఘాలకి, కైస్తవారికి పైలాను వల దారాన్ని కూడా పంపిణీ చేస్తున్నది. అంతేగాక, ఈ సంఘం తన సొంత నిధులమండి పైలాను దారం కొని సబ్సిడైన ధరలకు సరఫరా చేస్తున్నది. 1968-69 సం.లో ఈ సంఘం రూ. 2,02,848.68 పై. విలువచేసే కి. 4,608.666 గ్రా.ల పైలాను దారం కొనుగోలు చేసి, 1968 డిసెంబరు ఆఖరుకు రూ. 2,71,152.80 పై. విలువ చేసే కి. 4676.296 గ్రా.ల పైలాను దారాన్ని విక్రయించింది.

(v) మధ్య డెల్టా కైస్తల కేంద్ర సహకార సంఘం, అమలాపురం :— అమలాపురంలోని మధ్య డెల్టా కైస్తల కేంద్ర సహకార సంఘం, గోదావరి ప్రాంతంలోని 46 ప్రాథమిక సహకార సంఘాల సమాఖ్యగా ఉన్నది. మత్స్య పరిశ్రమాభివృద్ధికిగాను ఈ సంఘం మూడు సంవత్సరాలలో రూ. 26.41 లక్షల వ్యయంతో ఒక బృహత్ ప్రణాళికను అమలు జరుపుతున్నది. కాట్రగ్, కేంద్ర

ప్రభుత్వాలు ఆ ప్రణాళికను ఆమోదించి, ఈ క్రింద వివరించిన విధంగా ఆర్థిక సహాయాన్ని మంజూరు చేశాయి :

రాష్ట్రప్రభుత్వ వాటా మూలధనం వితాళంగా ....రూ. 5.00 లక్షలు.

కేంద్రప్రభుత్వ విర్వహణ రుణం మంజూరుగా ... రూ. 18.54 లక్షలు.

ఈ సంఘం బ్యాంక్ ప్రణాళిక క్రింద ఈ దిగువ పథకాలను అమలు జరుపుతున్నది :

1. మత్స్యోత్పత్తి పరిశ్రమ అవసరాలను తీర్చడం,

2. మంచు చలువ గిడ్డంగి ప్లాంటు ఏర్పాటు చేయడం,

3. జెట్టలకు శిక్షణ ఇవ్వడం,

4. పత్తర రవాణా సౌకర్యాలు కల్పించడం,

5. యాంత్రిక పడవలతో చేపలు పట్టడం,

6. శ్యాటియర్ పడవలు నడపడం,

7. పూర్తిగా ఎండని రొయ్యల ఉత్పత్తికు యూనిట్లు స్థాపించడం వగైరా.

1968-69 సం.లో ఈ సంఘం రూ. 78,088.16 నై. విలువచేసే కి. 17,231.411 గ్రా.ల నైలాన్‌దారం కొనుగోలు చేసి, 1968 డిసెంబరు ఆఖరు వాటికి రూ. 88,843.22 నై. విలువచేసే (పాత నిల్వతోపాటు) కి. 1,818.902 గ్రా.ల నైలాను దారం విక్రయించింది.

ఈ సంఘం 28 యాంత్రిక పడవలను నడుపుతున్నది. ఈ పడవలద్వారా కి. 1,64,114.500 గ్రా.ల చేపలను సేకరించి, వాటిని అమ్మడం ద్వారా రూ. 1,26,812.72 నై. ఆర్జించింది. ఇంతే కాకుండా, ఈ సంఘం జెట్టల సహకార సంఘాలమంది ఎండు రొయ్యలను, శుద్ధపరచిన చేపలను కొనుగోలు చేసి, విక్రయిస్తున్నది. ఇప్పటివరకు ఈ సంఘం 66 మంది జెట్టల వారసులకు స్టయిపండు చెల్లించి, కాకినాడలోని మత్స్య పరిశ్రమ శిక్షణా సంస్థలో శిక్షణ ఇప్పించింది.

ఈ సంఘం, 5 టన్నుల మంచుగడ్డ 10 టన్నుల శీతల గిడ్డంగిని అమలాపురంలో నెలకొల్పింది. అది 15-4-1968 నాడీన పని ప్రారంభించింది. ఈ సంవత్సరం రూ. 25,710.00 విలువ చేసే 868 టన్నుల మంచుగడ్డ తయారు చేసింది. కోనసీమలోని జెట్టలు తమ చేపలను భద్రపరచుకోవడంలోను, దూర ప్రాంతాలకు వాటిని మంచుగడ్డలో పెట్టి రవాణా చేయడంలోను, ఈ గిడ్డంగి తోడ్పడుతున్నది. చేపల రవాణాకుగాను, ఈ సంఘం ఒక ఐస్ ట్రక్కును, రెండు శ్రీతల హాళ్ళాలను కూడా వడుపుచున్నది.

11. వాలుగవ పంచవర్ష ప్రణాళిక :—వాలుగవ పంచవర్ష ప్రణాళిక గత మూడు ప్రణాళికలకు పూర్తిగా భిన్నమైన పద్ధతులలో రూపొందించబడింది. వాలుగవ ప్రణాళికలో పెచ్చించదలచిన మొత్తం రూ. 2వేక్ లక్షలు కాగా, ప్రణాళిక మొదటి సంవత్సరంలో రూ. 33.60 లక్షల వ్యయంతో ఈ క్రింది పథకాలను చేపట్టాలని సంకల్పించబడింది :

1. నాగార్జునసాగరు, తదితర రిజర్వాయర్లలో మత్స్య పరిశ్రమాభివృద్ధి
2. కాకినాడ, ఉప్పుటేరు, మచిలీపట్నం, విశాఖపట్నం, కృష్ణపట్నాలలో సాగర మత్స్య కేంద్రాల అభివృద్ధి
3. చేప గుడ్లు పేకరించి, వాటితో చేప పిల్లలను ఉత్పత్తిచేయడం
4. సహకార సంఘాలను పటిష్టం చేయడం, వాటిని పర్యవేక్షించడం
5. మత్స్యక్షేత్రాలను, నర్సరీలను, అభివృద్ధిపరచడం,
6. బ్యూరో ప్రణాళిక ద్వారా మత్స్య పరిశ్రమను అభివృద్ధిచేయడం
7. మత్స్యపరిశ్రమలో శిక్షణ
8. మార్కెటింగు గణవిభాగాన్ని పటిష్టం చేయడం
9. పెన్నల సహకార సంఘాలకు ఋణాలు.

వాలుగవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో కేంద్ర ప్రభుత్వము ప్రతిపాదించిన పథకం క్రింద రూ. 418.00 లక్షల వ్యయంతో కళింగపట్టణం, భీముని పట్టణం, కాకినాడ, ఉప్పుటేరు, విజాంపట్నం, కొత్తపల్లి, వాడరేవు/మార్కండేయ, కొత్తపట్టణం, మచిలీపట్టణం, కృష్ణపట్నాలలో మత్స్యపరిశ్రమ పౌకార్యాలను పెలకొల్పాలని సంకల్పించబడింది.

APPENDIX

FISHERIES DEMAND FOR 1969—70

S. R. A. S. Appala Naidu, Minister for Fisheries and Ports

DEMAND XXI-FISHERIES—Rs. 83,81,300.

Budget Demand for Grant 1969-70.

Mr. SPEAKER SIR.

Andhra Pradesh is rich in Fishery resources both in In land and Marine. 3 major rivers of the South India, flow through the State, viz., Godavari, Krishna and Pennar. besides numerous other minor rivers and streams. There are about 40,000 tanks and more than 90 minor and major irrigation reservoirs. The State has got 600 miles of coast line (1,000 Km.) out of 3,500 miles of coast line of India. Two lakhs of Fishermen live in 350 fishing villages using 21,000 indigenous fishing boats and 61.00 tackle. The fishable area off the coast is estimated at 12,000 sq. miles. There is ample scope for development of Fisheries in the State of Andhra Pradesh.

Some of the important non-plan schemes, are Inland Fisheries' Seed collection, Licensing scheme, Fisheries Training Institute Quick Transport Facilities, Development of Fisheries in Blocks, Cold Storage facilities and Fisheries Research Unit at Nagarjunasagar.

Main Features of the Fisheries Budget.

Revised Estimates 1968-69	Expenditure	Budget Estimate 1969-70
(1)	(2)	(3)
Rs.		Rs.
44,42,900	(i) Under Non-Plan Schemes ..	56,81,300
32,50,000	(ii) Plan Schemes ..	27,00 000
76,92,900	Gross Total ..	83,81,800
(-) 6,87,800	Met by Government of Mysore (Non-Plan.	(-) 6,87,800
70,05,600	Net Total	76,94,000
7,50,000	(iii) Loans and Advances by the State Government.	3,00,000
18,93,700	Receipts of the Department	19,62,800

INLAND FISHERIES.

During the year i. e., 1968-69 Monsoon set in very late and the rivers received floods only in the month of August instead of June. Only small quantity of fish could be collected from the rivers. The worst affected was the induced breeding experiments as the fish did not respond when injected in the month of August and gonads in most of the fisheries were reabsorbed by the time weather conditions were favourable. However, only a small quantity of fry was procured by way of induced breeding methods. In the year 1968-69, 755

tanks were disposed off and an amount of Rs. 1,01,84 P. 3.34 was realised. 58,85,429 seed were collected and an amount of Rs. 1,56,092.85 ps. was realised and 17,696.590 Kgs. of fish was caught and an amount of Rs. 19,209.78 ps. was realised.

1. Collection of fish seed :

Development of Inland Fisheries mainly depends on stocking with suitable edible fish seed, Keeping this in view, the department is concentrating on increasing fish seed production by breeding the fish in the Fish Farms, collecting from the natural sources like rives, canals and tanks, etc. Among the fish, the major carps grow very fast and yield good crop in a year and as such the seed of this fish is most suitable for fish culture. Better r sults depend on the seasonal conditions. Artificial spawning in major carps in confined waters with pituatory injections was initiated by the Fisheries Department in 1958 and continued during the year also

2. Exploitation of fish by issue of licences :

Fisheries of lakes and reservoirs cannot be disposed off to a single party by auction as large number of fishermen live in various villages around the lake or reservoir. Further, fish also breeds in these Reservoirs. Therefore, with a view to conserve the fisheries of such waters, the Department is enforcing close season when fish breeds, so that the breeders are not destroyed during the breeding season. In the year 1968-69, 11,476 licenses were issued and an amount of Rs. 1,98,038.42 Ps. was realised.

3. Marine Fishery :

The State ha 600 miles long coast line with great potentialities Mechanised fishing i : the only way for systematic exploitation of this natural wealth, Mechanised boats can reach the fishing grounds and conduct fishing operation, at any time without risk, irrespective of weather conditions.

The Departmental Boat Building Yard established at Kakinada is constructing Mechanised fishing crafts of various sizes, viz., 30' 32' and 37' and these boats are being distributed among the trained fishermen Co-operative So ieties, Post-Graduate Diploma Students and Diploma-holders in L.F.T. & N., at 50% subsidy of engines, 12½% on Hull and 16⅔% on nylon twine. The cost of the boat is being recovered in easy instalments within a period of 6 years. The boats constructed in the Yard are having good demand and boats are supplied even to other States like Pondicherry, Rajasthan, Madhya Pradesh, etc. So far 103 boats have been distributed to the fishermen Co-operative Societies and Diploma holders. The economic condition of the fishermen has been improved considerably consequent on the operation of these Mechanised Fishing boats.

The target for the construction of boats for 1968-69 was 80, against which 4 boats of 37' and 17 boats of 32' were completed and the work on remaining boats is in progress. An amount of Rs. 18.50 Ps. lakhs was spent on this scheme.

Another important scheme under consideration is the establishment of Indo-Norwegian Project at Visakhapatnam, Kakinada and Nizampatnam. At Kakinada all the required facilities such as Boat Building Yard, Canning Plant and other processing plants, Fisheries Training Institute, etc. exits. A Government agency in Norway dealing with these matters is finalising the long-term plans for assistance. Two schemes, viz., (1) Indo-Norwegian Project for development of Marine Fisheries at Kakinada-Visakhapatnam, (2) Indo-Norwegian Project for development of Marine fisheries at Nizampatnam were drafted, and presented to the Minister for Industries, Mr. Walter S. Rostoft who visited this State in the month of February, 1969.

Fishing Harbour at Visakhapatnam:—Visakhapatnam is one of the major ports in the country. The Govt. of India proposed to undertake construction of an outer harbour, which includes a fishing harbour also at Visakhapatnam during the Fourth Five-Year Plan. It is expected that the outer harbour at Visakhapatnam will be taken up for execution very shortly.

4. Fisheries Training Institute -

Large scale mechanisation of fishing craft requires a number of trained fishermen to operate the craft. To meet their demand the departmental Training Institute established at Kakinada, is imparting training in modern methods of fishing, maintenance of fishing boats, Navigation etc., to the fishermen, for a period of one year. The trainees are being paid at Rs. 65 p.m. towards stipend and food allowance. So far, 897 fishermen were trained and they are being given boats at subsidised rates. Besides this, the departmental staff ware given training to enable them to appear for the departmental tests and pass them during the period of probation. So far, 86 officers were trained.

5. Inshore Survey :

The survey units have been located at Kakinada for the present for the location of the fishing grounds. This location will facilitate other fishermen to exploit the fisheries. One unit is proposed to be shifted to Visakhapatnam. The boats of the Survey Unit landed a total quantity of 14,474 Kgs. valued at Rs. 87,559 during 1967-68. In the year 1968-69 a quantity of 73,185 Kgs. of fish valued at Rs. 44,659.06 Ps. were landed.

6. Ice-cum-Cold Storages :

There are six plants being operated in the State as shown below :

Sl. No.	Place	Capacity		1968-60	
		Sto-rage	Ice	Productions	
				Ice	Storage
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
		(T)	(T)	(T)Kg.	(T)Kg.
1.	Hyderabad ..	4	2	181.522	8,136 000
		(T)	(T)	(-)	(T)
2.	Nizamabad	4	2	89·10	97.11
3.	Padala (Tadepalligudem)	10	5	364.00	—
4.	Nagarjunasagar	10	5	192.00	—
5.	Visakhapatnam	350	20	40.00	1.10
6.	Nellore	10	10	14.00	—

Though these plants are required to be run on Quasi-Commercial basis, the main object in running them is to preserve fish from spoilage, supply of fish in fresh condition to the public at longer distances, increase better wages to Fishermen and thus augment fish food production. A total quantity of 879 tons 622 kgs. of ice was produced and an amount of Rs. 62,472.55 Ps. was realised in the year 1968-69.

7. Refrigerated Road Vans:

Four Refrigerated Vans were purchased from Hungary in 1966. The object in securing the vans from abroad is to make use of these vans on longer routes and transport fish to distant places, thus improving the fishing industry in the State. Four drivers were specially trained to handle the vans. Two vans are being run between Aklvidu and Tadepalligudem while the other two are at Hyderabad. Selection of longer routes where the vans could be made best use of for transport of fish from important Fishing Centres is under consideration.

8. Canning Plant:

A canning plant was installed at Kakinada and it has gone into production in the month of April 1968. The capacity of the Plant is 500 kgs. of canned fish (i. e., 1,000 cans of 8 Ozs.) in 8 hours shift. The plant is being managed by one Assistant Director of Fisheries who has specially been trained, in the processing of prawn at Mangalore. The main object of installation of the Plant is to export the canned prawn to foreign countries and thereby earn foreign exchange. Efforts are being made by contacting the officials of Government of India for finding a good and regular market for the product in and outside the country. The Government have fixed the price for the cans as follows:

1.	Large grade (Prawn) :	Rs. 3.00 per can of	127 grams.
2.	Medium grade (Prawn)	Rs: 2.71	Do.
3.	Small grade (Prawn)	Rs. 2.37	Do.
4.	Lectarius fish can	Rs. 1.50	Do.

so far, 25,000 prawn cans and 2,809 fish cans have been produced at the factory. In order to maintain the quality and hygiene, the product is pre-tested at the departmental laboratory before being canned. The product is being exhibited at the State Industrial Exhibition, Hyderabad and in the regular sales depot and it has already attracted the public and increased the demand. It is hoped that the plant will surely fulfil the object by maintaining the quality and obtain wide market for the product.

9. Fisheries Extension Blocks:

There are 43 Fisheries Extension Blocks where the programme "Intensive Development of Fisheries in the selected blocks" is being implemented in the State from 1963 onwards. Every year a sum of Rs. 15,000 for each block is being released as grant-in-aid to popularise Pisciculture. By this Programme Panchayats and Panchayat Samithis are deriving much benefit. Many Panchayat Samithis are interested to take up Pisci-culture and are representing to extend the Scheme to some more blocks.

10. Fisheries Co-operatives:

(i) Fishermen Co-operative Societies:—There are 346 Fishermen Co-operative Societies in the State with a membership of 53,058 and paid-up share capital of Rs. 15.426 lakhs including 12 Fishermen Co-operative Marketting Societies. One Central Delta Fishermen Central Co-operative Society Ltd., Amalapuram and two apex societies, one for Andhra region and the other for Telangana region. Most of the Primary Fishermen Co-operative Societies take lease of fishery of tanks and streams existing in their respective areas of operation and exploit them. They are purchasing fish seed and rearing them in tanks taken on lease as they are now getting the lease for three years at a time.

(ii) Apex Fishermen Co-operative Societies:—There are two apex fishermen Co operative Societies one for Andhra area with Headquarters at Vijayawada and the other for Telangana region with headquarters at Hyderabad. The department is implementing some of the schemes through the agency of Fishermen Co-operatives. The scheme relating to the distribution of fishery requisites to the Fishermen Co-operative Societies and Fishermen was entrusted to the two apex societies. The state Government have so far sanctioned Rs.184.84 lakhs and Rs. 4.23 lakhs to Andhra Fishermen Central Co-operative Society Ltd., Vijayawada and Hyderabad Fishermen Central Co-operative Society Ltd. Hyderabad respectively upto the end of 31-3-1968 for supply of fishery requisites. An amount of Rs. 20,000 as share capital contribution and an amount of Rs. 3,00,000 as working capital loan was given by the Government to both the Apex societies during the year 1962-63 and 1963-64.

(iii) Andhra Fishermen Central Co-operative Society Ltd., Vijayawada:—The Andhra Fishermen Central Co-operative Society Ltd., Vijayawada is the sole distributor for the distribution of

Garware Nylon yarn for the entire Andhra Pradesh to the Fishermen Co-operative Societies. The Society has also opened branches at Central places where there is heavy demand for nylon yarn. During the year 1968, the society has purchased 10,191,305 Kgs. of Nylon valued at Rs. 4,07,211.97 Ps. and sold 10,720,59 Kgs. of nylon valued at Rs. 4,95'218,91 Ps. (including old balance).

The Andhra Fishermen† Central Co-operative Society Ltd., Vijayawada is also operating 9 mechanised byats at Kakinada and Visakhapatnam by employing trained fishermen and it has landed 3,61,474-675 Kgs. of fise and realised an amount of Rs. 284,515.42 Ps. by selling the said fish.

The Society has also established a Shark Liver Oil factory at Kakinada which has been commissioned in January 1967. The following are the various types of oil capsules produced and sold during the year 1968.

Name of the Product	Produced		Sold	
	Quantity in Kgs. or Lts.	Value in Rs.	Quantity in Kgs. or Lts.	Value in Rs.
1. Refined Shark Liver Oil ..	3,239.0 Lts.	10,434.00	80.4 Lts	739.50
2. Strearin ..	318.0 Kgs.	480.00	..	..
3. Sub-standard Oil ..	13.0 Lts.	50 00	27.0 Lts.	74.50
4. Dilute Shark Liver Oil ..	590.0 Lts.	2,481.00	389.22 Lts.	3,808.50
5. Liver meal ..	535.0 Kgs.	280.00	563.00 Kgs.	390.50
6. Capsules ..	33,00,500	37,005.60	1,85,700	31,364.07

Besides this, the Society is also operating H. S. D. Oil pump at Kakinada for supply of Diesel Oil for the mechanised boats. The purchases and sales of the oil during the period from 1-1-1068 to 31-12-68 (upto 31-12-1968) are as follows:—

Oil	Purchased		Sold	
	Quantity in Kgs. or Lts.	Value in Rs. Ps.	Quantity Kgs. or Lts.	Value in Rs. Ps.
H.S.D Oil ..	478.600 Lts.	3,93,360.38	4,70,630.04 Lts.	3,98,511.77
Diesel Oil ..	11,393.000Lts.	23,058-88	11,580.00 Lts.	28,818.50
Grease ..	910.00 Kgs.	1,653.00	315.90 Kgs.	700.80

(iv) Hyderabad Fishermen Co-operative Central Co-operative Society Ltd., Hyderabad.—The Hyderabad Fishermen Central Co-operative Society Ltd., Hyderabad is running a fish sales section at Hyderabad and supplying fish at reasonable prices to the consumers in the twincities of Hyderabad and Secunderabad by procuring fish from Nizamsagar and other landing places. During the year 1968-69, the society has so far purchased 88,907 550 Kgs. of fish valued at Rs. 1,17,960.70 P. and sold 83,115.500 Kgs. of fish valued at Rs. 1,69,892.95 upto the end of December, 1968.

The Society is also distributing the nylon fish net twine to the Fishermen Co-operative Societies and fishermen by allowing subsidy on the nylon yarn purchased with the Government loans. In addition to this the society is purchasing nylon yarn from its own funds and supplying at reasonable prices. During the year 1968-69, the society has purchased 4,608.606 Kgs. of Nylon yarn valued at Rs. 2,02.843.83 P. and sold 4,575.295 Kgs of nylon valued at Rs. 2,71,152.80 P. upto the end of December 1968.

(v) Central Delta Fishermen Central Co-operative Society Ltd: Amalapuram:—The Central Delta Fishermen Central Co-operative Society Ltd., Amalapuram is a federation of 46 Primary Fishermen Co-operativeSocieties in the Konaseema area. It is implementing a Master Plan for the development of fishing industry in Konaseema area at a cost of Rs. 26 41 lakhs spread over a period of three years and the State Government and Government of India have approved the said plan and sanctioned financial assistance as detailed below:

State Government.—Rs. 5.00 lakhs as share capital contribution.

Government of India.—Rs. 18.54 lakhs as working capital loan.

The society is implementing the following schemes under the Master Plan:

1. Supply of fishery requisites.
2. Ice-cum-cold storage plant.
3. Training to fishermen.
4. Quick Transport Facilities.
5. Mechanised fishing.
6. Carrier boats.
7. Semi dried prawn units, etc.

During the year 1968-69, the Society purchased 1,721.411 Kgs. of nylon valued at Rs. 78,036.16 and sold 1,813.907 Kgs. of Nylon (including the old balance) valued at Rs. 88,343.22 upto the end of December 1968.

The Society is operating 28 mechanised boats. It has procured through the mechanised boats, 1,64,114.500 Kgs. of fish and realised an amount of Rs. 1,23,812.72 by selling the above fish. Besides, the

society is purchasing dry shrimp and cured fish etc., from the fishermen Co-operative Societies and selling the same. So far, 86 Fishermen boys have been trained at the Fisheries Training Institute, Kakinada on behalf of the society by paying them stipends.

The society has established at Amalapuram one 5 ton-ice cum-10 ton cold storage Plant. It was commissioned on 16-4-1966. During the year, 368 tons of ice valued at Rs. 25,710.00 was produced from the Ice Plant, The Plant is rendering good service to the fishermen of Konaseema area for preservation of their catches and also to pack fish with Ice for transport to far off places without spiolage. The society is also operating one insulated van and two other vehicles for transport of fish.

11. Fourth Five-Year Plan:

The Fourth Five-Year Plan has been drawn up on entirely different lines from the provious three plans. It is proposed to take up the following scheme during the first year of the Fourth Five-Year Plan at a cost of Rs. 88·00 lakhs against the proposed Fourth Plan outlay of Rs 255 lakhs.

1. Development of Fishery in Nagarjunasagar and other Reservoirs.
2. Development of Marine Fishery Centre at Kakinada, Upputeru, Machilipatnam, Visakhapatnam and Krishnapatnam.
3. Collection of spawn and production of seed.
4. Strengthening and supervision of Co-operative Societies.
5. Improvement of Fish Farms and Nurseries.
6. Development of Fisheries through Master Plans.
7. Training in Fisheries.
8. Strengthening of marketing statistics.
9. Loans to Fishermon Co-operative Societies.

Under the centrally sponsored scheme, fishing harbours are proposed to be established at a cost of Rs. 418.00 lakhs at Calingapatnam, Bheemunipatnam, Kakinada, Upputeru, Nizampatnam/Kottapalli, Vadarevu/Suryalanka Kothapatnam, Machilipatnam and Krishnapatnam during the Fourth Five-Year Plan.

అటవీశాఖ డిమాండు 1969-70

(శ్రీ పాణిగ్రాహి వాసుదేవరాయణరాజు (అటవీశాఖా మంత్రి).

1969-70 సంవత్సరపు అటవీశాఖ డిమాండుపై వివరణ

ఆదాయ వ్యయాలు: 1.—1967-68 బడ్జెటులో అంచనా వేసిన ఆదాయం రూ. 580 లక్షలుకాగా, రూ. 815.50 లక్షల మొత్తం లభించింది 1968-69 బడ్జెటులో చేర్చిన ఆదాయం రూ. 580 లక్షలుకాగా, రూ. 652.44 లక్షల ఆదాయం వచ్చింది. 1968-69 లో వరుసలను ఉచితంగా మేపుకొనిన్నే వచ్చే ప్రవేశపెట్టడంవల్ల ఈ శాఖ రాబడి రూ. 15 లక్షల ఆదాయాన్ని కోల్పోవలసి వచ్చింది. అయితే, 1968 లో కలపకు, బీడి ఆకులకు ఎక్కువ ధర లభించడం వల్ల మొత్తం మీద రాబడులలో పెరుగుదల కనపించింది. 1969-70 లో రాబడులు రూ. 700.00 లక్షలు ఉండగలవని అంచనా వేయబడింది.

2. 1968-69 లో అటవీశాఖకు బడ్జెటులో చేసిన కేటాయింపు రూ. 298.958 లక్షలు కాగా, యీ సంవత్సరం అంచే 1930-70 బడ్జెటులో అడవుల నిర్వహణ అభివృద్ధుల నిమిత్తం రూ. 309 89 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. ప్రణాళిక, ప్రణాళికేతర, కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకాలు కలిపి ఈ మొత్తం ఏర్పాటు చేయబడింది. ఇందులో ప్రణాళిక పథకాలకు చెందిన మొత్తం రూ. 58.96 లక్షలు. 1968-69 లో వాటికి గల కేటాయింపు రూ. 87.19 లక్షలు.

ప్రణాళిక	1968-69 ఆనలు (రూ. లక్షలలో)	1968-69 సవరించిన (రూ. లక్షలలో)	1969-70 బడ్జెటు రూ. లక్షలలో)
(ఆ) రాష్ట్ర రంగం			
1. అడవుల పెంపకపు పథకం	24.00	81.55	35.80
2. ఫూపార రహణ	6.25	6.25	8 00
3. పెట్టుబడి వినియోగము	6.00	12.00	6.40
(ఇ) కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకాలు	—	37.69	8.96
మొత్తం	88.25	87.19	58.96

3. అభివృద్ధి, రహణ, భద్రత చర్యలు: అడవుల పెట్టుబడి విభవను పెంపొందించే నిమిత్తం కేటాయించిన నిధుల పరిమితిలోవలే తగిన చర్యలు తీసుకోబడుతూన్నాయి. ఎక్కువ విలువలేని వృక్షాలకు బదులు త్వరితంగా పెరిగే అధిక విలువగల రకాలను పెంచడం జరుగుతున్నది. అటవీ సత్పుత్తుల గిరాకీ, సరఫరాలు సమస్థాయిలో ఉండేటట్లు చూడబడుతుంది. అయితే నిధుల కొరత వల్ల సాంద్ర అటవీ పెంపక కార్యక్రమానికి పూనుకోవడం తగు స్థాయిలో జరగ లేదు. ఈ సంవత్సరం కీ్రవ అనావృష్టివల్ల ఏర్పడిన వీక్షణం మూలంగా ప్రకృతిలో సమతుల్యస్థితిని పరిపోషించడంలో అడవులు వహించే ప్రముఖపాత్ర గురించి, అడవులు కొట్టివేయడంవల్ల వ్యవసాయ ఆర్థిక వ్యవస్థకు కలిగే హానిగురించి, అడవుల పరిరక్షణావశ్యకత గురించి ప్రజలకు బాగా తెలియవచ్చింది.

4. మన రాష్ట్రంలో వర్షాల వైఫల్యానికి కారణం అడవులను అధికంగా కొట్టివేయడమేనని చెప్పాలి. ఈ అభిప్రాయాన్ని విశ్వసించనివారు సహితం, వృక్ష సంపదా, చిలువ ఎలా వున్నప్పటికీ శీతోష్ణపరిస్థితులను క్రమంగా శాసించడంలో అడవులకుగల ప్రాధాన్యత అపారమని ఇష్టపూర్వకంగా శాక పోయినాసరే అంగీకరించక తప్పదు.

5. అటవీ ప్రాంతాలు : రాష్ట్రంలో 68,016 చ. కి. మీ. అటవీ ప్రాంతం వున్నది. మొత్తం భూవైశాల్యంలో ఇది దాదాపు 24 శాతం. అంచే జాతీయ అటవీ విధానంద్వారా నిర్ణయించిన 33⅓ శాతానికి ఇది చాల తక్కువ

6. నిర్వాసితుల పునరావాసంకోసం అయితేనేమి, నదీలోయ ప్రాజెక్టుల క్రింద ముంపుకు గురికావడం మూలంగానేమి, అటవీ ప్రాంతం తగ్గిపోతున్నది. 1967-68 లో 27.60 చ. కి. మీ. 1968-69 లో 32.37 చ. కి. మీ. ప్రాంతం రిజర్వేషనునుండి తొలగించబడింది.

7. కాఫీ తోటలు : ప్రస్తుతం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి 468.6 హెక్టార్ల కాఫీ తోటలున్నాయి. వాటిని కొనసాగించడంతోకాటు, 1969-70 లో 48 హెక్టార్లలో కాఫీ తోటలు చేయాలని సంకల్పించబడింది.

8. 1968-67 లో పండిన 69 టన్నుల కాఫీపంటక్రింద కాఫీ రైతులుండి రూ. 8,01,695 ల మొత్తం లభించింది. 1967-68 లో 88 టన్నుల పంట లభించింది. దానిని కాఫీరైతులకు అప్పగించగా రూ. 1,54,108 ల మొత్తం వచ్చింది. 1967 లో పంట తగ్గిపోవడానికి రాష్ట్రంలోగల తీవ్ర అవాపృష్టి పరిస్థితులే కారణం. 1968-69 లో 110 టన్నుల కాఫీ గింజలు లభించాయి.

9. చేకు, ఇతర తోటలు : ఆర్థిక లోపంచేత, 1968-69 లో 1,600 హెక్టార్లలో మాత్రమే నానారకాల చెట్లను పడగొట్టి చేకు చేయడం జరిగింది. 1969-70 లో దాదాపు 2,888 హెక్టార్లలో చేకు కాటాలని ప్రతిపాదించబడింది.

10. భారి ఎత్తున యూకలిప్టస్, వెదురువంటి త్వరగా పెరిగే వృక్షాలు వాళ్ళ పథకం అమలు జరుగుతున్నది చేవరుమిల్లులకు ముడిపదార్థం సరఫరా చేసే నిమిత్తం 100 శాతం కేంద్ర ప్రభుత్వ సబ్సిడీతో కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకంగా 1961-62 నుండి 1968-69 వరకు ఇది అమలుపరచబడింది. 1969-70 నుండి యిది రాష్ట్రీకరంగానికి బదిలీ చేయబడింది. రాష్ట్ర రంగంలో డబ్బు కొరత మూలంగా ఈ కార్యక్రమం అమలు వేగాన్ని తగ్గించవలసి వచ్చింది. 1968-69లో 8,600 హెక్టార్లలో ఈ పథకాన్ని అమలుపరచగా, 1969-70 లో 1,690 హెక్టార్లకు మాత్రమే పరిమితం చేయవలసి వచ్చింది.

11. 1968-69 లో 940 హెక్టార్లలో సరుగుడు చెట్లు పెంచబడ్డాయి' 1969-70 లో 778 హెక్టార్లలో ఈ చెట్లు చేయాలని ప్రతిపాదించబడింది.

12. మాన్‌ఖండ్ పేటలో చెట్లు కొట్టివేసిన కొందరమండి పేద కొరిపేతను అరికట్టే ఉద్దేశంతోను, ఆదివాసులు స్థిరవ్యవసాయానికి అలవాటు పడేటట్లుచేసే ఉద్దేశంతోను, 1968-69 లో కూడ రూ. 14 లతల ఖర్చుతో ఈ పనులు

నిర్వహించాలని ప్రతిపాదించబడింది. కేంద్ర వర్కింగు గ్రూపు రూ. 10 లక్షలు కేటాయించాలని సిఫారసు చేసినప్పటికీ, కేంద్ర ప్రభుత్వం రూ. 8 లక్షలకు మాత్రమే పరిపాలక ఆమోదాన్ని అందజేసింది. కనుక బడ్జెట్టులో రూ. 8 లక్షలు మాత్రమే కేటాయించబడింది. అయితే 1969-70 లో రూ. 15 లక్షలకు పరిపాలక ఆమోదం ఇవ్వవలసిందని కేంద్రాన్ని కోరడం జరిగింది.

18. రబ్బరు : రబ్బరుబోర్డు నివుణుల పంపోను పురస్కరించుకొని, 1968 లో ప్రయోగాత్మక చర్యగా, బోర్డు అందజేసిన రబ్బరుమొక్కలు నాటడం జరిగింది. తూర్పు గోదావరి జిల్లా మారేడు మిల్లిలో 4 హెక్టార్ల ప్రాంతంలో ఈ మొక్కలు వేయబడ్డాయి. రబ్బరుబోర్డు డైరక్టరు 1969 జనవరిలో ఈ తోటలను సందర్శించారు. 1969 లో మరో 10 హెక్టార్ల ప్రాంతంలో ఈ తోటలు పెంచవలసిందని ఆయన సిఫారసు చేశారు. ఇందుకుగాను ఎక్కువ దిగుబడినిచ్చే పంకరకాతి మొక్కలను ఉచితంగా అందజేయగలమని ఆయన వాగ్దానం చేశారు. రబ్బరు తోటలు పెంచడంలో అనుభవాభావం తోడ్పడే నిమిత్తం, రబ్బరు బోర్డుకు చెందిన ఒక ఫీల్డు ఆఫీసరును మారేడుమిల్లిలో నియమించడం జరిగింది. మూడవ సంవత్సరం ఆఖరున ఈ తోటలు ప్రోత్సాహకరంగా కనిపించి, రబ్బరుబోర్డు నివుణులు ఈ ప్రదేశం అనువైన వదని అభిప్రాయపడినట్లయి తేనిధుల లభ్యతను బట్టి ఇంకా ఎక్కువప్రాంతంలో వీటిని పెంచేందుకు నిర్ణయం గైకొనబడుతుంది.

14. మిరియపు తోటలు : తళిపెరంబాలోని మిరియపు పరిశోధన పంక్తి నుండి పొందిన మొక్కలతో 1962 నుండి ప్రయోగాత్మకంగా మిరియపుతోటలను పెంచడం జరుగుతున్నది. 1962 లో 4,000 మిరియపు తీగలను నంపాదించి, తూర్పు గోదావరి జిల్లా, మారేడుమిల్లి కాఫీ కేంద్రంలో కాఫీ తోటలతోపాటు నాటడం జరిగింది. 1967-68 ఆఖరు నాటికి 20,856 మిరియపు తీగలు నాట బడ్డాయి. ఈ దిగువ తెలిపిన ప్రకారం పంట లభించింది :

	కి. గ్రా.	గ్రాములు.
1966-67	5	600
1967-68	18	600

ఈ పంట కేరళలోని పరిశోధన పంక్తుకు పంపబడింది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో వర్తమాన పంట నాడుకగా పండిస్తున్న ప్రాంతాలలోని మిరియపు పంటకు వైరియోగగబ్బును తున్నదని నిదేశికలొచ్చాయి.

15. ఇప్పటికి సాధించిన ఫలితాలు ప్రోత్సాహకరంగా ఉండడంచేత ఇంకా ఎక్కువ ప్రదేశంలో మిరియం పండించే ఉద్దేశంతో మారేడుమిల్లిలోని మిరియపు తోటలను పందర్శించవలసిందని పోకశెక్కు, సుగంధద్రవ్యాల అభివృద్ధికి పరిపాలనాధికారిని ప్రాంతీయ కార్యాలయం డిప్యూటీ డైరక్టరు (శ్రీ పి. టి. పాల్ప్ ను ఆహ్వానించడం జరిగింది.

16. అటవీ వనర్ల సర్వే : అటవీ ప్రధానమైన పరిశ్రమలను ప్రోత్సహించే నిమిత్తం మన రాష్ట్రంలోని అడవులలో లభించగల ముడిపదార్థాలను నిర్ణయించడానికిగాను, 1968-69 లో "అటవీ వనర్ల సర్వే డివిజను" అనే పేరుతో ఒక కేంద్ర ప్రతిపాదిత పథకం ప్రారంభించబడింది. ప్రస్తుతం సర్వే మహాబూబ్ నగర్ జిల్లాకు పరిమితం చేయబడింది. ఆహార వ్యవసాయ సంస్థచే ప్రాతిపాదించబడి కేంద్ర ప్రభుత్వంచే నిర్వహించబడుతున్న ప్రీఇన్ వెస్టుమెంటు సర్వే ప్రాజెక్టువారు పొందిన అనుభవాన్ని ఆధారంచేసుకొని, వారి సహకారంతో ఈ సర్వే జరుపబడుతున్నది. 1969-70 లో రూ. 8 లక్షల ఖర్చుతో ఈ సర్వేను మరికొన్ని జిల్లాలకు విస్తరింపజేయాలని ప్రతిపాదించబడింది. కాని కేంద్ర ప్రభుత్వం రూ. 96,000 లకు మాత్రమే ప్రణాళిక అమోదాన్ని తెలిపింది. ఈ మొత్తం ప్రస్తుత ఖర్చాన్ని కొనసాగించడానికికూడ సరిపోదు. అయినా కేంద్ర ప్రభుత్వంవారి ఉత్తరువుదృష్ట్యా బడ్జెటులో రూ. 96,000 లు మాత్రమే కేటాయించబడింది.

17. వైల్డ్ లైఫ్ జూలాజికల్ పార్కు : ఇది కొనసాగుతున్న పథకం. ఈ పార్కుకు ఆవరణావసరమైన మరికొన్ని ఎంకులను సంపాదించడానికి, ప్రస్తుతం చల్లాచెదురుగా ఇరుకు ప్రదేశాల్లో ఉంచిన జంతువులకు ప్రత్యేక ఆవరణలు ఏర్పాటు చేయడానికి గాను, ప్రభుత్వం రూ. 5 లక్షలు మంజూరు చేసింది. రైల్వే లోర్డు ఒక పిల్లల రైలును బహూకరించింది. పార్కులో పిల్లలు ఎక్కి తిరగడానికి వీలుగా యీ రైలు అమర్చబడింది. యీ జంతు ప్రదర్శనశాల అభివృద్ధికోసం 1969-70 లో రూ. 0.40 లక్షలు కేటాయించబడింది.

18. ఈ కోట ప్రజలదృష్టిని బాగా ఆకర్షిస్తున్నది. హైదరాబాదును సందర్శించే ప్రతి పర్యాటకుడు తప్పక చూడవలసినచోటులో ఒకటిగా ఇది యూహించింది. 1967-68 లో దాదాపు ఎనిమిదిలక్షలమంది ఈ పందర్శించారు. తద్వారా రూ. 1.55 లక్షల ఆదాయం వచ్చింది. రాష్ట్రపతి స్వర్ణీయ డాక్టర్ జాకీర్ హుసేన్ 1968-69 లో ఈ పార్కును సందర్శించి అశోకం మొక్కను నాటారు. 1968-69 లో దాదాపు 7.60 లక్షల మంది ఈ సందర్శించారు. రూ. 1.70 లక్షల ఆదాయం వచ్చింది.

19. అవానృష్టి పరిస్థితిలో నివారక చర్యలు : 1968-69 సంవత్సరంలో రాష్ట్రమంతా అవానృష్టికి గురైంది. అటవీశాఖ నిర్వహించే పనులన్నీ శ్రామిక ప్రధానమైనవి కావడంచేత అవానృష్టివల్ల తీవ్రమైనబాధలను ఉపశమింపజేయడానికి అటవీశాఖ ఇరోధికంగా తోడ్పడింది. 1968-69 లో అవానృష్టి పరిస్థితిలో నివారక చర్యలకోసం రూ. 42.69 లక్షల మొత్తం ఖర్చు పెట్టబడింది. 19.59 లక్షల పనిదినాలమేరకు పని కల్పించడం జరిగింది. 1969-70 సంవత్సరంలో 1969 జూన్ ఆఖరువాటికి రూ. 0.845 లక్షల మొత్తం ఖర్చు పెట్టబడింది. కాంటూరు ట్రెంచింగు (అడ్డుగోతులు) తీర్వర్ధచడం, అడవులలో సీటి వనరులు త్రవ్వడం లోతుచేయడం మున్నగురూపాలలో భూసారరక్షణ చర్యలు, చెమ్మను కాపాడే చర్యలను తీసుకోవడం, పశువులమేతను అభివృద్ధి చేయడం, వర్షపు నిమిత్తం చెట్టుకొట్టడం, పంచాయతిసమితుల నియంత్రణ క్రింద ఉన్న భూములలో

భారీఎత్తున అడవులను పెంచేవిమిత్తం వంటాయితి సమితులకు ఇవ్వడానికి గాను మొక్కలను పెంచడం, ఆటవీప్రాంతంలో శాశ్వతోకరణాలను అభివృద్ధి చేయడం వంటి పనులను ఎక్కువగా నిర్వహించడం జరిగింది.

20. పచ్చి ఎరువుతో పట్టీలను విక్రయించే బాధ్యతలను వంటాయితీలే నిర్వహిస్తున్నాయి.

21. పశువులను ఉచితంగా మేపుకొనడానికి 1—12—1965 తేదీనుండి ఇచ్చిన అనుమతి 1—7—1967 తేదీనుండి ఉపసంహరించబడింది. అయితే 1968 ఏప్రియల్ 1వ తేదీనుండి తిరిగి అనుమతి ఇవ్వబడింది. ఇంటివాడుకనిమి త్తం గడ్డిని ఉచితంగా కోసుకుపోవడానికి ఇచ్చిన అనుమతి కొనసాగుతున్నది.

22. చిత్తూరుజిల్లా ఆడవిదిబినులోని నక్కినకాతి కర్రను తలమోపు ఒక్కింటికి రూ. 0.50, బండి ఒక్కింటికి రూ. 10.00 చొప్పున దుర్వినియోగం తయారు చేసేవారు తీసుకోపోవడానికి అనుమతించడం జరిగింది.

23. సహకార సంఘాలు: సహకార సంఘాలు ఆటవీకాశ్రయంలో కలపా చెట్లను, చిన్నతరహా ఆటవీఫలసాయాలను కొళ్ళకు తీసుకొని వాటిని తమ సభ్యులకు ప్రయోజనకరంగా ఉండేటట్లు నిర్వహించుకోడానికి ఆ సంఘాలను ప్రోత్సహించడం ప్రభుత్వవిధానంగా వున్నది. 1968—69 నుండి సహకార సంఘాలకు ఇచ్చిన కొలు యూనిట్ల వివరాలు ఈ దిగువ తెలియజేయబడ్డాయి:

సంవత్సరం	సంఘాలకు ఇచ్చిన కొలు యూనిట్ల సంఖ్య	కొలు మొత్తం (రూ. లక్షలలో)
1962—63	25	2.50
1963—64	38	3.66
1964—65	49	4.32
1965—66	57	6.18
1966—67	84	8.00
1967—68	81	9.24
1968—69	65	14.82

24. ఆ సంఘాలకు కొలుకిచ్చిన భూమిలో విలువ అటవీశాఖవారు చెయ్యుతూ వచ్చింది. 1968—69 లో కొన్ని సహకార సంఘాలకు కొళ్ళను రద్దుచేయించిన తర్వాత అవి చాటిని వదులుకోవడం వల్ల ముఖ్యంగా యూనిట్ల సంఖ్యలో తగ్గుదల ఏర్పడింది.

25. ప్రస్తుతం ఉన్న విధానంవల్ల సహకారసంఘాలు శాలుకాలం చాల వరకు అయిపోయిన తదుపరి కొళ్ళను వదలివేసే పరిస్థితులలో ఈ శాఖకు నష్టం సంభవిస్తున్నది. అందుచేత బహిరంగవేలంపాటలో పాల్గొనడానికి సహకార సంఘాలను అనుమతిస్తూ, ఆ సంఘం అత్యధికపాటదారు అయినట్లయితే పాట మొత్తంలో 10 % తగ్గింపును అనుమతించడానికి సవరించిన విధానం ఒకటి ప్రభుత్వ పరిశీలనలో వున్నది.

ఏజెన్సీ అభివృద్ధి : 26 అటవీశాఖ విశాఖపట్నం, తూర్పు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలందలి ఏజన్సీ ప్రాంతాలలోని చిన్న తరహా అటవీ ఫలసాయం ఆంతటిని 1959 నుండి విశాఖపట్నంలోని ఆంధ్రప్రదేశ్ ఇండ్యస్ట్రీస్ కొరకు సహకార ఆర్థిక అభివృద్ధి సంస్థకు శాలుకు ఇవ్వడం జరిగింది. 1965-66 నుండి ఈ కార్యకలాపాలు ఖమ్మం జిల్లాలోని కొన్ని ప్రాంతాలకుకూడ విస్తరింపజేయబడ్డాయి.

27. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఇండ్యస్ట్రీస్ కొరకు సహకార, ఆర్థిక అభివృద్ధి సంస్థకు చిన్న తరహా అటవీ ఫలసాయ గుత్తశాలు 1967-68 నుండి 1971-72 వరకు మరో అయిదేళ్ళ కాలంపాటు కొనసాగుతుంది.

రక్త చందనపు కొక్కు : 28. మద్రాసులోని రాష్ట్ర వ్యాపార సంస్థ ఏజెన్సీద్వారా విదేశాలలో ముఖ్యంగా జపానులో రక్త చందనపు కొక్కును మార్కెటు చేయుకొని విదేశీ మారకద్రవ్యాన్ని ఆర్జించడం కొనసాగుతున్నది. 1965-66 నుండి ఇప్పటివరకు ఆర్జించిన విదేశీ మారకద్రవ్యం ఈ దిగువ తెలియ జేయబడింది :

సంవత్సరం		ఆర్జించిన విదేశీమారకద్రవ్యం (రూపాయలలో)
1965-66	....	19,449.19
1966-67	....	2,07,525.55
1967-68	....	2,25,000.78
1968-69	....	79,418.44

29. రాష్ట్ర వ్యాపారసంస్థ కొనుగోలుదారులను సేకరించలేకపోయి నందువల్ల 1968-69 లో విదేశీమారక ద్రవ్యార్జితలు కుక్కువగా వున్నాయి. రాష్ట్ర వ్యాపారసంస్థ రక్తచందనపు కొక్కును బహిరంగ వేలంలో విక్రయించడానికి అంగీకరించింది. అందుచేత రాజంపేటలోని కేంద్ర డిపోలో రక్తచందనపు కొక్కు బహిరంగ వేలాన్ని నిర్వహించడానికి ప్రతిపాదించబడింది.

30. కడపలో ఉంచిన ప్లయింగు స్క్వాడ్ పార్టీ, కడప జిల్లానుండి రక్త చందనపు కొక్కును దొంగచాటుగా తీసుకుపోవడాన్ని ఆరికట్టడానికే ఉద్దేశించ బడినది. తిరుపతి ప్రధాన కార్యస్థానమునుగాగల మరొకపార్టీ, రోడ్డు మార్గం

గాను, రైలుమార్గంగాను దొంగరాటుగా తీసుకుపోయే రక్తచందనపుచెక్క ఆమూకీ తీయడం జరుగుతున్నది. రక్తచందనపుచెక్క దొంగరవాణాను అరికట్టడంలో ఈ ఏర్పాటు దిట్టంగా పనిచేస్తున్నది.

81. అటవీ భూముల కేటాయింపు :— అటవీభూములను కేటాయించడానికి వీలులేదనే విధానాన్ని ప్రభుత్వం పునరుద్ఘాటించింది. ఈ విషయమై 25-11-1969 తేదీగల ఆహోర, వ్యవసాయ మిస్. నెం. 2882 జి. ఓ లో ఉత్తరువులు జారీ చేయబడ్డాయి.

82. శ్రీహరికోటలో రాకెట్ ప్రయోగకేంద్ర స్థాపన :— అణుశక్తి సంఘం అధ్యక్షుడును, కార్యదర్శి అయినడాక్టర్ విక్రమ్ సరభాయి నాయకత్వం క్రింద భారతప్రభుత్వ అధికారులబృందం ఓటి కొదరాబాదులోని ఆంధ్రప్రదేశ్ పరిశ్రమల డైరెక్టరు, నెల్లూరుజిల్లా కలెక్టరుతో కలిసి 1969 ఆగస్టులో నెల్లూరుజిల్లాలోని శ్రీహరికోట దీవిని విమానంమండి సర్వే జరిపి ఆ స్థలాన్ని ఎంపికచేయడం జరిగింది ప్రభుత్వం 7-8-1969 తేదీగల పరిశ్రమలశాఖ మిస్. నెం. 549 జి.ఓ. లో, ఆ భూమిని దానిలోని నెల్లతో సహా అణుశక్తి సంఘానికి ఉచితంగా ఇవ్వడానికి అంగీకరించింది.

83. ప్రస్తుతం అణుశక్తి సంఘం ఆజమాయిషీ క్రిందకు తీరరేఖవెంబడి జరిపించేయవలసిన దూరాన్ని 152.86 మీటర్లు వెడల్పుగల ప్రాంతానికి తోడుగా ప్రస్తుత రెక్టి ప్రకారం, రాకెట్ ప్రయోగస్థావరం ఏర్పాటుకు నిర్ణయించిన స్థలానికి 8 కిలోమీటర్ల పరిధిలోపలగల దాదాపు 8.800 హెక్టార్ల ప్రాంతాన్ని, అందులోగల కిట్టడాలు, నెల్లతోసహా అణుశక్తిశాఖకు అప్పగించవలసి ఉంటుంది.

84. ఆక్రమ ఆక్రమణలు :—అటవీ భూములలో పెద్దఎత్తున ఆక్రమ ఆక్రమణలు జరుగుతున్న సందర్భంగా 1964 తర్వాత జరిగిన ఆక్రమణలను శీఘ్రంగా తొలగించాలని, 1964 సంవత్సరానికి పూర్వం జరిగిన ఆక్రమణలు ఆడవుల సంరక్షణకు భంగకరంగా ఉన్నట్లు భావించినట్లయితే చాటినికూడా తొలగించాలని ప్రభుత్వం 25-11-1969 తేదీగల ఆహోర, వ్యవసాయశాఖ మిస్. నెం 2882 జి. ఓ లో నిర్ణయించడం జరిగింది.

85. మూటింగు రైసెమ్ : 1967-68 లో 64 మూటింగు క్లాసులు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. వీటిలో 54 క్లాసులు సాధారణ ప్రజాకోసం, 10 ప్రత్యేక క్లాసులు విదేశీయుల కోసం ఉద్దేశించబడ్డాయి. 11-1-1968 తేదీగల ఆహోర, వ్యవసాయశాఖ మిస్ నెం. 2851 జి. ఓ లో యూటాంతర్భిన్న కొన్ని నియమ నిబంధనల ప్రకారం మూటింగు క్లాసులు కేటాయించబడుతున్నాయి.

86. ఇతర శాఖలకు సరఫరా : 1967-68 లో రైల్వేలకు 8.000ల టి.జి స్లీపర్లను సరఫరా చేయబడ్డాయి. 1969-70 లో కరీంనగర్ కూర్పు దినిమమండి 6000 టి. జి. స్లీపరుయూనిట్లను సరఫరా చేయాలని సంకల్పించబడింది. నిర్మల్, ఆన్మారం నుండి తంతి తపాలా శాఖకు 1048 పి. టి. స్తంభాలు, విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డుకు 1,829 క్యు.టి. స్తంభాలు,మహారాష్ట్రలోని కొయినా భూకంపబాధితులను

11,888 టేకు వృక్షాలు సరఫరా చేయబడ్డాయి ఇతర శాఖలకు 8,000 ఘ. మీ. స్లీపరు యూనిట్లను సరఫరా చేయడమే కాకుండా రాజమండ్రిలోని రంపపు మిల్లునుండి విశాఖపట్నం పోర్టుట్రస్టుకు 24,000 ఘ. మీ. రైల్వే స్లీపరు యూనిట్లను సరఫరా చేయాలని ప్రతిపాదించబడింది.

87. రాజమండ్రిలో రంపపు మిల్లు : కట్టడాలు, గృహనిర్మాణ, వర్క్‌షాపు మొదలైనవాటికి టేకుకు బదులు ఇతర రకాల కలపవాడకాన్ని ఎక్కువచేసే ఉద్దేశంతో 1964 లో, రాజమండ్రివద్ద ఏర్పాటుచేయబడిన రంపపు మిల్లు సీజనింగు, ట్రీట్‌మెంటు ప్లాంటు ప్రారంభించబడింది టేకు కలపపుపున్న అధిక గిరాకీని ఇతర రకాల కలప వైపుకి మళ్ళించడానికి గాను, కలప సీజనింగు, పరిరక్షణ ప్రక్రియలతో రంపపుమిల్లులో పనిచేకుండా పోయిన చిన్నపైజు కలపలను కలిపి నిర్మాణాన సరాళకు వాడుక చేయడం విషయంలో శాస్త్రీయ పద్ధతులు అవలంబించబడుతున్నాయి.

88. మూడవ ప్రణాళికలో అడవుల పెంపకంపై పెట్టుబడి తగినంతగా లేదు, అడవులకు సంబంధించిన పథకాలపై ఎక్కువ మొత్తాలను పెట్టుబడి పెట్టవలసిన అవసరం ఉన్నప్పటికీ సాధారణ ఆర్థిక క్లిష్టపరిస్థితి దృష్ట్యా ఖాళవ ప్రణాళికలోకూడ ఎక్కువ మొత్తాన్ని కేటాయించడానికి వీలులేకపోయింది. ఆదివాసులు నివసించే ప్రాంతాల్లో అటవీ పథకాలు ఎక్కువగా అమలు జరుపబడుతుంటాయి. ఈ పథకాలు చాలవరకు శ్రామికప్రధానమైనవి. ఇవిధముగా ఉద్యోగవసతి సమకూర్చడానికి ఈ పథకాలు ప్రధాన ఆధారంగా ఉపకరిస్తున్నాయి. ఆదివాసుల అభివృద్ధి, సంక్షేమాలకుగాను అటవీ అభివృద్ధికి తగిన నిధులను కేటాయించడం అవసరం. కాని మొత్తమ్మీద ఆర్థిక పరిస్థితి క్లిష్టముగా వుండడంచేత యిది సాధ్యం కాలేదు. మూడవ ప్రణాళిక తరువాత మూడు వార్షిక పరిణామికలలోను, ఖాళవ పరిణామిక మొదటి సంవత్సరములోను అడవులపై పెట్టుబడి చాలా తక్కువగా వున్నది.

89. అడవులనుండి వచ్చే ఆదాయాన్నిబట్టి అటవీశాఖ ప్రాముఖ్యతను గుర్తించే వైఖరి చిరకాలంగా వుంటున్నది. ఇది సరియైనది కాదు. ఏకకాల సంవత్సరంలోగాని అత్యధిక లాభం పొందాలనే ఉద్దేశంతో కాకుండా సాంకేతిక, శాస్త్రీయ పద్ధతులలో అనుకూలమైనమేరకు దిగుబడి పొందేటట్లు అడవుల వినియోగాన్ని క్రమబద్ధం చేయవలసివుంటుంది. వాతావరణాన్ని క్రమపరచడం, వర్షాలకు దోహదం చేయడం, వేలోక ఆరికట్టడం మొదలైనవాటికి సంబంధించి అడవులు సంరక్షణపూర్వకంగా వహించే పాత్రను మరువరాదు. అందుచేత అడవులలో పెరిగే పంట స్వభావం, విలువ వివిధంగా వున్నప్పటికీ అడవులను సంరక్షించడం ఎంతో అవసరం. చెట్లవల్ల వర్షం కురుస్తుందనీ, వర్షం కురిస్తే ఆహారం లభిస్తుందనీ, ఆహారం ప్రాణాధారమనీ మనం విస్మరించరాదు.

APPENDIX Forest Demand Grant No. XXXIX 1969-70.
Sri Sagi Suryanarayana Raju Minister for Forests.

NOTE ON THE FOREST DEMAND FOR 1969-70

Revenue and Expenditure:

1. During 1967-68, against the budgetted revenue of Rs. 560 lakhs, a sum of Rs. 615.50 lakhs was realised, and in 1968-69, Rs. 652.44 lakhs was realised against the budget figure of Rs. 580 lakhs. During 1968-69 the department had to forego a revenue of nearly Rs 15.00 lakhs due to introduction of free grazing. But due to higher prices fetched for timber and tooki leaves during 1968, there had been an increase in the total revenues. The receipts for 1969-70 are estimated at Rs. 610.30 lakhs.

2. An outlay of Rs. 302.075 lakhs is provided in 1969-70 budget (Plan and Non-Plan and Centrally sponsored Schemes) for the management and improvement of our forests against the budget provision of Rs. 293.953 lakhs for 1968-69. Out of this, an amount of Rs. 58.96 lakhs is on the plan schemes as against Rs. 87.19 lakhs provided in 1968-69 budget as shown below:—

Plan	1968-69 Original (in lakhs)	1968-69 Revised (in lakhs)	1969-70 Budget (in lakhs)
(a) State Sector :			
1. Forestry Scheme ..	24.00	31.55	35.60
2. Soil Conservation ..	6.25	6.25	8.00
3. Capital Outlay ..	6.00	12.00	6.40
(b) Centrally Sponsored Schemes..	nil	37 39	8.96
Total ..	36.25	87.19	58.96

Development, Protection and Preservation Measures:

3. Within the limited funds provided, suitable measures are being taken for augmenting the capital value of the forests by replacement of less valuable stands with those of fast growing and more valuable species and for keeping evenly the balance of supply and demand for merchandisable forest produce. However due to paucity of funds it has not been possible to switch over in an adequate measure from extensive forestry to intensive forestry. Awareness of the silent but significant role played by forests in maintaining

the balance of nature, the irreparable damage caused to the agrarian economy by cutting down sylvan stands and the imperative need for their conservation has dawned on the people in a stunning manner due to the tremendous havoc wrought by the severe drought this year.

4. The failure of rains in our State must be attributable only to excess cutting down of forests. Even the unbelievers have to concede reluctantly the intrinsic value of the forests, whatever be the nature and value of tree growth, for the preservation and safeguarding the optimum climatic conditions.

Forest Area:

5. The forest area of the State is 63,945.00 square Kms. which is roughly 24 per cent of the total land area and is clearly below the standard of 33 1/3rd per cent set by the National Forest Policy.

6. Demand on forest areas either for rehabilitation of displaced persons or by submergence in river valley projects continues to be heavy. During 1967-68 and 1968-69 27.80 Sq. Kms. and 33.87 Sq. Kms. respectively were disreserved.

Coffee Plantations:

7. The State Government has at present a holding of 468.6 Hec. of Coffee plantations. It is proposed to plant 4.8 Hectares with Coffee in 1969-70 and the plantations already raised will be maintained.

8. A sum of Rs. 3,01,685 was realised from the Coffee Board being the cost of 69 tonnes of coffee harvested in 1966-67. During 1967-68, 36 tonnes were harvested and handed over to the sales pool of the Coffee Board. This has fetched Rs. 1,54,163. The reduction in yield in 1967 was due to acute drought conditions prevailing in the State. During 1968-69 110 tonnes of coffee seeds were harvested.

Teak and other Plantations:

10. Due to dearth of funds only 1,600 hectares were artificially regenerated with teak in 1968-69 by clear felling miscellaneous and mixed forest stands. In 1969-70, it is proposed to plant nearly 2,668 hectares with teak.

11. The scheme of planting of fast growing species i.e., Eucalyptus and bamboo taken up on a large scale to supply raw material for paper mills and implemented as a Centrally Sponsored Scheme with 100 per cent Central subsidy from 1961-62 up to 1968-69 has been shifted to State Sector from 1969-70. In view of the meagre funds available under State Sector the tempo of raising quick growing species over an area of nearly 3,600 hectares in 1968-69 has been brought down to 1,690 hectares in 1969-70.

12. Casuarina plantations have been raised over an area of 940 hectares in 1968-69 and it is proposed to plant up 778 hectares during 1969-70.

13. With the object of controlling soil erosion from the denuded hills falling within the Machkund Basin and also to win over the tribal population to settled practices of land husbandry, soil conservation works continued to be implemented during 1968-69 at a cost of Rs. 14.00 lakhs. During 1969-70 it has been proposed to continue the work at a cost of Rs. 15 lakhs. Even though the central working group has recommended an allotment of Rs. 10.00 lakhs, the Government of India gave administrative approval for Rs. 8.00 lakhs only. Hence provision in the budget is made for 8 lakhs. However the Government of India have been requested to accord administrative approval for Rs. 15.00 lakhs for 1969-70.

Rubber:

14. Plantation of rubber with seedlings obtained from the Rubber Board has been taken up as an experimental measure on the advice of the experts of the Rubber Board, over an area of 4 hectares during 1968 in Maredumilli in East Godavari district. The Chairman, Rubber Board, who visited the plantations in the month of January, 1969 has recommended further planting over an area of 10 hectares during 1969, for which he promised to supply high yielding hybrid nursery seedlings free of cost. A Field Officer from the Rubber Board has been posted at Maredumilli to assist the Forest Department in raising plantations of rubber. If at the end of third year, the plantations are found promising and if in the opinion of the experts of the Rubber Board the locality is suitable, a

decision will be taken for taking up plantations on a large scale subject to availability of funds.

Pepper Plantations:

15. Since 1962 we have been raising experimental plantations of pepper with seedlings obtained from the Pepper Research Institute at Taliparamba. During 1962, 4,000 pepper wine cuttings were obtained and planted in Maredumilli Coffee Centre, East Godavari district along with Coffee Plantations. Up to end of 1967-68, 20,858 pepper wines were planted and the yield obtained is as follows:—

	Kg	Gm
1966-67	5	600
1967-68 .. .	13	000

Pepper samples were sent to the Research Institute at Kerala and reports have been received stating that the pepper grown in Andhra Pradesh compares favourably with the pepper grown in the conventional areas.

In order to extend the cultivation of pepper based on the encouraging results achieved so far, Sri T. T. Paulose, Deputy Director, Regional Office (Arecanut and Spices Development), Calicut has been invited to visit the pepper plantations at Maredumilli.

Forest Resources Survey:

16. In order to assess the potential raw material available in the forests of this State to encourage forest based industries, a centrally sponsored scheme called 'FOREST RESOURCES SURVEY DIVISION' has been started during 1968-69, and the present survey is confined to Mahboobnagar district. This survey is being done in close co-ordination and drawing on the experience gained by the Food and Agriculture Organisation —Sponsored Pre-Investment Survey Project of Government of India. During 1969-70 it was proposed to extend the survey to some more districts at a cost of Rs. 8.00 lakhs. However, the Government of India gave administrative approval for Rs. 96,000 only. This is not even sufficient to continue the existing scheme. In view of Government of India's orders, provision for Rs. 96,000 only is made in budget.

Nehru Zoological Park:

17. This is a continuing scheme. To enable the Zoo to add to its collection of rare animals and to provide enclosures for the animals at present housed in a cramped and congested state, Government have sanctioned an amount of Rs. 6.00 lakhs. A children's train, a gift from the Railway Board, has been installed in the Zoo to give Joy-rides to children. During 1969-70, an amount of Rs. 6.40 lakhs is provided for the development of the Zoo.

18. The Zoo has become a place of great attraction and has become a 'MUST" in the itinerary of every tourist visiting Hyderabad. During the year 1967-68, nearly eight lakhs of people visited the Zoo and a revenue of Rs. 1.55 lakhs was realised. Late Dr. Zakir Hussain, former President of India, visited the Park during 1968-69 and planted an Ashoka sapling. In 1968-69 nearly 7.60 lakhs people visited the Zoo and a revenue of Rs. 1.71 lakhs was realised.

Drought Relief Measures:

19. During 1968-69 the entire State suffered from drought. As the works executed by the Forest Department are all labour intensive, the Forest Department contributed its mite to the alleviation of the suffering consequent to the drought. An amount of Rs. 42.69 lakhs was spent on drought relief during 1968-69 and work to the tune of 19.59 lakhs mandays provided. An amount of Rs. 0.645 lakhs was spent up to end of June, 1969 during 1969-70. The works executed consist mostly of soil and moisture conservation measures in the form of contour-trenching, digging and deepening of water sources in forests, pasture development, clearance of boundary lines raising nursery stock to be handed over to Panchayat Samithis for large-scale afforestation in lands under their control, improvement to forest communications and such other labour intensive works.

20. The panchayats continue to be in charge of selling green manure leaf permits.

21. Free grazing concession originally allowed from 1st December, 1965 was withdrawn from 1st July, 1967,

Government have allowed the concession again from 1st April, 1968. Concession of free removal of grass for domestic consumption is being continued.

22. Removal of Nakkina wood by Hair Comb Manufacturers is allowed in Chittoor East Forest Division at Re. 0.50 per head load and Rs. 10.00 per cart load.

Co-operative Societies:

23. The policy of the Government has been to encourage the co-operative societies to take leases of timber, bamboo and Minor Forest Produce from the Forest Department and work them for the benefit of the members of the societies. Details of lease units given to the co-operatives since 1962-63 are given below:—

Year.	No. of lease units given to Societies.	Lease amount (Rs. in lakhs)
1962-63 ..	25	2.50
1963-64 ..	38	3.66
1964-65 ..	49	4.22
1965-66 ..	57	6.13
1966-67 ..	84	8.00
1967-68 ..	81	9.24
1968-69 ..	65	14.32

24. There has been gradual increase in the value of coupes leased out to the societies year after year. The decrease in the number of units during 1968-69 is mainly due to certain co-operative societies backing out after the leases were allotted to them.

25. Since the existing procedure is resulting in loss to the department in cases where the co-operative societies back out after considerable lease period is over, a revised procedure to allow the co-operatives to participate in open auctions and to allow them a concession of 10 per cent on the bid amount if the society happens to be the highest bidder is under the consideration of the Government.

Agency Development:

26. The Forest Department has been leasing all the Minor Forest Produce in the agency areas of Visakhapatnam, East and West Godavari districts to the Andhra Pradesh Scheduled Tribes Co-operative Finance and Development Corporation Limited, Visakhapatnam since 1959. These activities were extended to parts of Khammam district also, since 1965-66.

27. The monopoly lease of Minor Forest Produce has been continued in favour of the A.P.S.T.C.F. & D. Corporation for a further period of five years from 1967-68 to 1971-72.

Red Sanders Wood:

28. The Red Sanders Wood, a foreign exchange earner continued to be marketted in foreign countries particularly in Japan through the agency of the State Trading Corporation, Madras. Foreign exchange earned during the period from 1965-66 is furnished below:—

Year.	fneignchenarned. (in rupees)
1965-66	19,449 19
1966-67	2,07,525.35
1967-68	2,25,600.78
1968-69	73,418.44

29. During 1968-69, the foreign exchange earnings are low since the State Trading Corporation failed to procure any purchasers. The State Trading Corporation has since agreed for the sale of Red Sanders in auction and it is therefore proposed to conduct auction of Red sanders at the Central Depot at Rajampet.

30. A flying squad partly stationed at Cuddapah is exclusively meant to check the illicit removals of red sanders from Cuddapah district. Another party with headquarters at Tirupati is also detecting the red sanders wood illicitly removed by road and rail. This is proving effective in bringing down the smuggling of red sander wood.

Assignment of Forest Lands:

31. Government have reaffirmed the policy that forest lands are unassignable. Orders were issued in G.O. Ms. No. 2662, Food and Agriculture, dated 25th November, 1968.

Establishment of Rocket launching Centre at Sriharikota:

32. A team of officers of the Government of India headed by Dr. Vikram Sarabhai, Chairman and Secretary, Atomic Energy Commission has conducted an aerial survey of the Sriharikota Island in Nellore district along with the Director, Industries, Andhra Pradesh, Hyderabad and the Collector, Nellore during August, 1968 and selected the site. Government in their G.O. Ms. No. 549, Industries Department, dated 7th June, 1969 have also agreed to hand over the required land with the tree growth standing on it to Atomic Energy Commission free of cost.

33. For the present the area falling within a radius of 5 Kms. of the proposed location of the launching pad comprising, on present computations, about 3,800 hectares together with structures and trees thereon will be handed over to the Department of Atomic Energy, in addition to a belt of land of about 152.35 metres in width along the entire coast line to be transferred to the control of Atomic Energy Commission.

Illicit Encroachments:

34. In the context of large scale illicit encroachments into the forest lands the Government have laid down in G.O. Ms. No. 2262, Food and Agriculture Department, dated 25th November, 1968 that all the encroachments after 1964 should be summarily evicted and that pre-1964 encroachments should also be evicted if they are considered prejudicial to the conservation and preservation of forests.

Shooting Licences:

35. During 1967-68, 64 shooting blocks were formed, 54 blocks for general public and 10 special blocks for foreigners. The shooting blocks are being allotted

under certain rules and conditions framed in G.O. Ms. No. 2351, Food and Agriculture Department, dated 11th December, 1968.

Supply to other Departments:

36 Eight thousand B.G. sleepers were supplied to the railways during 1967-68 and 600 B.G. Units of sleepers are proposed to be supplied during 1969-70 from Karimnagar East Division. 1049 P.T. poles were supplied to Post and Telegraph Department, 1329 P.T. poles to Electricity Board and 11,363 teak poles to Koyna earthquake victims of Maharashtra from Nirmal and Jannaram. 24,000 B.G. Units of railway sleepers are proposed to be supplied to the Port Trust at Vizag from the Saw Mill at Rajahmundry in addition to supplying 6,000 B.G. Units of sleepers to other Departments.

Saw Mill at Rajahmundry:

37. An integrated saw mill-*cum*-seasoning-*cum*-treatment plant was commissioned in 1964 at Rajahmundry with the object of popularising non-teak timbers for constructional, housing and furniture purposes in place of teak. Scientific methods of seasoning, preservative treatment and fabrication using small dimensional timbers obtained from Saw Mill waste are adopted for shifting the popular demand from teak to non-teak wood.

38. The investment on forestry sector has been very inadequate in the Third Plan. Even in the Fourth Plan, we have not been able to provide more for investment in forestry schemes due to general financial stringency, even though there is dire necessity to invest more amounts on forestry schemes. Most of the forestry schemes are labour oriented as the bulk of the forest operations are carried out in areas inhabited by the tribals. As the forestry schemes have been a major source of providing employment, for the tribal development and tribal amelioration, provision of adequate funds for forestry development is essential. But due to overall financial stringency this has not been possible and the investment on the forestry sector during the three annual plans after the Third Plan and the first year of the Fourth Plan has been very low.

39. The attitude has long been to judge the Forest Department by the revenue realised from the forest. This is very wrong. Exploitation of forests should be regulated by the optimum yield under given technological and scientific conditions and not carried out with a view to extracting maximum possible amount of dividend in a particular year. The protective functions of the forests in regulation of climate, attracting rain, controlling soil erosion *etc.*, should not be forgotten. Therefore the preservation and protection of our forests irrespective of the nature and value of the crop they support is very essential. Let us not forget "Tree means water, water means bread and bread is life."